

The Project Gutenberg eBook of Rolf salolla: Erään partiopojan, Kuonab intiaanin ja Skookum koiran seikkailut, by Ernest Thompson Seton

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Rolf salolla: Erään partiopojan, Kuonab intiaanin ja Skookum koiran seikkailut

Author: Ernest Thompson Seton

Translator: Into Konrad Inha

Release date: April 22, 2014 [EBook #45453]

Most recently updated: May 22, 2014

Language: Finnish

Credits: Produced by Helvi Ollikainen and Tapio Riikonen

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ROLF SALOLLA: ERÄÄN PARTIOPOJAN,
KUONAB INTIAANIN JA SKOOKUM KOIRAN SEIKKAILUT ***

ROLF SALOLLA

Erään partiopojan, Kuonab intiaanin
ja Skookum koiran seikkailut

Kirjoittanut ja kuvittanut

Ernest Thompson Seton

"Villejä eläimiä" ja "Hopeakettu" teosten kirjoittaja.
Amerikan boyscout-liikkeen perustaja.

Suomentanut

I. K. Inha

WSOY, Porvoo

1914.

SISÄLLYS:

[Tekijän esipuheesta.](#)

[I.](#) Wigwami, joka oli kallion juurella.

[II.](#) Rolf Kittering ja hänen sotamies-setänsä.

[III.](#) Rolf ottaa kiinni pesukarhun ja saa ystävän.

[IV.](#) Pesukarhun ajosta koituu Rolfille ikävyyksiä.

[V.](#) Hyvästi Mikko setä.

[VI.](#) Skookum vihdoinkin suostuu Rolfiin.

[VII.](#) Muiston harppu ja intiaanin rumpu.

[VIII.](#) Omistusoikeus nelijalkaisten sukulaistemme kesken.

[IX.](#) Missä jousi on pyssyä parempi.

[X.](#) Rolf ulkona työssä ja sen seuraukset.

[XI.](#) Ukkosilma ja puutulukset.

[XII.](#) Murmelin ajo.
[XIII.](#) Taistelu syvyyden haltijan kanssa.
[XIV.](#) Kunnanmies Horton ilmestyy kalliolle.
[XV.](#) Kohti pohjan puolen metsiä.
[XVI.](#) Hollantilaisen uudisasukkaan kodissa.
[XVII.](#) Jokimatka Hudsonin latvoilla.
[XVIII.](#) Eläinten elämää jokivarressa.
[XIX.](#) Rannalla jalanjälki.
[XX.](#) Erämiesten mökki.
[XXI.](#) Rolfin ensimmäinen valkohäntähirvi.
[XXII.](#) Ansajuoni.
[XXIII.](#) Majavalampi.
[XXIV.](#) Piikkisika.
[XXV.](#) Saukkojen mäenlasku.
[XXVI.](#) Takaisin majalle.
[XXVII.](#) Skookum potilaana.
[XXVIII.](#) Yksin erämaassa.
[XXIX.](#) Lumikengät.
[XXX.](#) Ketunpyynti.
[XXXI.](#) Ansajuonella.
[XXXII.](#) Sarvistaan yhteen kytkeytyneet sarvaat.
[XXXIII.](#) Kiitosruno.
[XXXIV.](#) Tuohiset.
[XXXV.](#) Jäniksenpaulat.
[XXXVI.](#) Majavanansoilla outoja jälkiä.
[XXXVII.](#) Pekan eli kalastajanäätä.
[XXXVIII.](#) Hopeakettu.
[XXXIX.](#) Skookumin nöyryytys.
[XL.](#) Nahkoista paras.
[XLI.](#) Vihollisen linna.
[XLII.](#) Skookumin pantteri.
[XLIII.](#) Sunnuntai salolla.
[XLIV.](#) Kadonnut turkismytty.
[XLV.](#) Hoagin nöyrtyminen.
[XLVI.](#) Hoagia hoitamassa.
[XLVII.](#) Hoagin kotiintulo.
[XLVIII.](#) Rolf opetetaan jälkiä seuraamaan.
[XLIX.](#) Rolf ekseyksissä.
[L.](#) Turkiksia kaupalle.
[LI.](#) Van Trumperit saavat vieraita.
[LII.](#) Annetten uusi puku.
[LIII.](#) Matkalla suureen kaupunkiin.
[LIV.](#) Albany.
[LV.](#) Bill pelastetaan.
[LVI.](#) Sairas härkä.
[LVII.](#) Rolf ja Skookum Albanyssa.
[LVIII.](#) Paluumatka Intiani-järvelle.
[LIX.](#) Van Cortlandtin rohdot.
[LX.](#) Van Cortlandtin seikkailu.
[LXI.](#) Rolf Vanilta oppia ottamassa.
[LXII.](#) Lumoruno.
[LXIII.](#) Vanin kunnian pelastus.
[LXIV.](#) Kuvernörin päivälliset.
[LXV.](#) Uikut ja laulava hiiri.
[LXVI.](#) Rolf oppii hiipimään.
[LXVII.](#) Rolf kohtaa erään kanukin.
[LXVIII.](#) Sota.
[LXIX.](#) Ogdensburg.
[LXX.](#) Kirjeiden pelastus.
[LXXI.](#) Sackets Harbour.
[LXXII.](#) Retki maan poikki.
[LXXIII.](#) Rolfin ennätys.
[LXXIV.](#) Van Trumperien luona uudelleen.
[LXXV.](#) Tiedusteluretkellä Canadassa.
[LXXVI.](#) Kaksintaistelu.
[LXXVII.](#) Miksi Plattsburg hävitettiin.
[LXXVIII.](#) Huhuja ja tapauksia.
[LXXIX.](#) Mc Glassinin urhotyö.

[LXXX](#). Verinen Saranac.
[LXXXI](#). Plattsburgin taistelu.
[LXXXII](#). Macombin tiedustelijana.
[LXXXIII](#). Sir George Prevostin jäähyväiset.
[LXXXIV](#). Rolf paljastaa väijytyksen.
[LXXXV](#). Sairashuone, vangit, koti.
[LXXXVI](#). Uusi onnen aika.
[LXXXVII](#). Kuonab lähtee isiensä luo.
[Viiteselitykset](#).

Tekijän esipuheesta.

Olen koettanut tässä kertomuksessa kuvailla muutamia niistä vaikutuksista, joiden alaisena sata vuotta takaperin Amerikan nuoriso kasvoi, jotka siitä kehittivät ensiksi hyviä kansalaisia ja sitten myöhemmin, vaaran aikana, sankareita.

Olen varsinkin kuvannut saloa ja elämää erä metsissä rauhan aikana. Olen sen tehnyt siinä toivossa, että se kehottaisi nykyistä nuorisoa lähtemään ylämaittemme vaivalloisille poluille.

Vuosien 1812-14 historialliset tapaukset olen kertonut useiden niitä käsittelevien historiallisten teosten johdolla. Mutta niiden lisäksi olen käyttänyt toistakin, persoonallisempaa lähdeä. Olen matkustellut Champlain järven seuduissa, joissa sotatapaukset tapahtuivat, johtonani useita ennen julkaisemattomia käsikirjoituksia, ja olen jäykkäin rajalaisten lasten suusta kuullut tuosta sodasta ennen tuntemattomia vaiheita. Kerätessäni täten selvittäviä yksityispiirteitä ja yksilöllisiä muisteluita ilokseni huomasi, että urhoutta ja sankarimieltä oli kummallakin puolella, ja samoin hyväntahtoisuutta ja kohteliaisuutta. Ne historiateokset, mitä siihen aikaan puolella ja toisella kirjoitettiin, jääkööt syrjään. Ne huokuvat aikansa kirjottajain katalaa vihaa — taistelevissa eivät eläneet samat tunteet. Ne monet ritarillisuuden ja kohteliaisuuden piirteet, joista tässä kerron, ovat tositapauksia, jotka olen asianomaisten jälkeläisten huuilta kuullut. Kaikki vakuuttivat minulle, että juuri ne todenperäisesti kuvastavat sen ajan tunteita.

Toisena tarkoituksena kertomuksellani on todellisen intianin kuvaaminen, sekä hyvine että huonoine ominaisuuksineen.

Ne, jotka eivät rotua tunne, epäilemättä ivaten huomauttavat, ettei laulavaa ja uskonnollista intiania ole olemassakaan. Ne, jotka tuntevat intianit paremmin, ehkä sanovat: "Miks'ei, mutta olette itäisille intianeillenne omistanut lauluja ja menoja, jotka kuuluvat Lännen heimoille ja ovat toisilta ajoilta". Näille minä vastaan:

"Lännen intianit näin lauloivat ja rukoilivat, kuten myönnätte. Mistä tiedätte, ett'eivät Idän heimot laulaneet ja rukoilleet samalla tavalla? Niistä vain ei ole säilynyt tietoja, muuta kuin semmoisilta arvostelijoilta, jotka hurjasti vihasivat heitä ja halveksivat kaikkea muuta uskontoa kuin omaansa. 'Henkikarkelo-runo' kieltämättä kuului paljon myöhempään aikaan, mutta se oli puhtaasti intianilainen, ja yleiseen myönnetään, että Pohjois-Amerikan mantereeseen kaikki intianit olivat samaa suurta sukua, ja että heidän tapansa ja käsityksensä olivat suurin piirtein samat".

"Auringonnousun runo" vielä elää Ojibwa-intianien keskuudessa. "Wabanaki-runo" on eräästä kokoelmasta, "henkikarkelo-runo" samoin.

Ernest Thompson Seton.

Nousevan päivän laulu.

I. Wigwami, joka oli kallion juurella.

Kevätaurinko oli ylenemässä varhaiseen nousuunsa, kun Kuonab astui ulos suojaisesta wigwamistaan. Hän oli Myanos Sinawan heimoa viimeinen, ja kallio, jonka juurella hänen wigwaminsa oli, on Asamukin itäpuolella. Noustun vuoren kukkulalle, seisahtuen sen huipulle pystyn jyrkänteen partaalle, hän vaieten odotti auringon ensi säteitä merestä Connecticutin ja Seawanakyn rantaan väliltä.

Kun hän oli hiljaksen rukoillut Suurta Henkeä ja rukouksensa päättänyt, puhkesi meren päältä matalan pilvenpankon takaa kultainen säde ja Kuonab lauloi nousevalle auringolle omituisen intianilaisen runon, palvoi koittaneen päivän Jumalaa:

"Pilven matalan nousija,
Taivaan korkean palaja.
Terve! Kunnia!"

Niin hän lauloi, lauloi moneen kertaan ja väräytteli pientä rumpuaan, kunnes ylevä nousija oli pilvestä selvinnyt ja auringonnousun rusottava ihme oli tapahtunut. Takaisin wigwamiinsa palasi mies punainen, palasi kotiinsa, joka lymysi suojaisten kallion kainalossa, ja kätensä pestyään niinipuisessa kupissa alkoi valmistella yksinkertaista ateriaansa.

Tulella riippui tinattu vaskipata, vettä puolillaan. Veden kiehuessa hän sekotti siihen moniaan pivollisen maissijauhoja ja makua antaakseen heitti höysteeksi muutamia simpukoita. Näiden kiehuessa hän otti sileäreikäisen piilukkopyssynsä, hiipi varovasti sen kallion kielekkeen päälle, joka suojeli hänen wigwamiaan luodetuulelta, ja haukan silmin tähyili lampea, jonka korkea majavapato oli paisuttanut Asamuk-puron pieneen laaksoon.

Lammen pinnalla oli vielä talven jää, mutta lämpöä huokuvain matalikkojen kohdalla oli jo sulan silmiä, niissä ehkä sorsia. Ei ensimmäistäkään näkynyt, mutta jään reunalla oli pyöreä kappale, jonka hän, vaikka se olikin etäällä, heti huomattessaan tunsi biisamirotaksi.

Lammen ympäri hiipien intiani olisi helposti päässyt ampumamatkan päähän, mutta hän palasikin oikopäätä takaisin wigwamiinsa ja vaihtoi pyssyn esi-isänsä aseihin, jouseen ja nuoliin ja pitkään kalarihmaan. Nopeaan hiipien suorinta tietä hän tuota pikaa oli kolmenkymmenen jalan päässä biisamista, joka yhä nakerteli löytämäänsä juurta. Hän vyyhti rihman maahan, kiinnitti pään nuoleen, jännitti jousen — tsipp — nuoli lappoi rihman, kierteen toisensa jälkeen, ja iski biisamin. Molskis! katosi rotta jään alle.

Mutta rihman toinen pää olikin metsämiehen kädessä, hän veti siitä varovasti, rotta kohosi vedestä näkyviin ja sai kepeistä surmaiskun. Jos hän olisi pyssyllä ampunut, olisi riista mennyt menojaan.

Biisamin pyynnissä.

Kuonab palasi kotiinsa, söi yksinkertaisen aamiaisensa ja ruokki pienen suden näköisen keltaisen koiransakin, joka oli majassa nauhalla sidottuna. Sitten hän varovasti nylki biisamin, viiltäen ensinnä haavan takapuolen poikki ja kiskoen sitten nahkan tuppeen, niin että se kuonon kautta kokonaan irtautui. Sitten hän taivutti nahkan sisään oksan, joka piti sitä pingolla; vuorokauden kuivettuaan nahka oli valmis myytäväksi. Ruumiin hän huolellisesti huuhtoi ja ripusti varjoon kuivamaan, myöhemmin syödäkseen.

Kuonabin näitä puuhatessa kuului metsästä askeleita ja pitkä, raa'an näköinen mies, punanenä, valkoviiksi, astui esiin pensaikon lehivistä. Intianin huomattessaan hän seisahtui, karsasteli halveksien huomeneksella saatua riistaeläintä, ärähti jonkun pilkkasanan "rotansyöjästä" ja astui sitten wigwamia kohti, arvatenkin sisään katsoakseen. Mutta intianin hidas, terävä "pysy poissa!" muuttikin hänen mielensä, ja mukisten jotain "kuparinahkaisesta maankulkurista" hän meni menojaan, poistui lähimpään taloon päin.

II.

Rolf Kittering ja hänen sotamies-setänsä.

Se joka yhä ja alati jaarittelee, puhuu varmasti paljon pötyä, sano' Si Sylvanne.

Elettiin "variskuuta", valkoisen miehen maaliskuuta. Ruohokuu oli tulossa, jo kiitivät mustakaulahanhien nuolijuovat rannikolta sisämaahan, lentäessään julistaen maahan ilosanomaa, että "nälkäkuu" oli päättynyt ja kevät tullut, maille asettunut. Kultasiipitikka nakutteli korkealla kuivaa oksaa, viheriätikka takoi keloopuun runkoa, sepelpeyy^[1] vikisi männikössä ja sorsaparvet räpyttävin siivin matkasivat pesimäsijoilleen. Koko luonto väreili, ihmekö siis, että intianinkin mieli käkesi ilmaista itsensä ja että hän rummun väreilevällä kalvolla säesti heimonsa vanhaa laulua?

Mutta sitten hän, ikäänkuin mieleen olisi jotain muistunut, levollisesti asteli etelää kohti harjun alle, juuri sille kohdalle, mistä se oli katkennut ja päästänyt puron kulkemaan, astui Stricklandin niityn reunaa ja sieltä kivimäestä löysi, niinkuin oli aina ennenkin löytänyt, sinisilmäisen hymyilevän sinivuokon, kevään ensimmäisen sulokukkasen! Hän ei sitä kuitenkaan poiminut, hän istui sen viereen ja vain katseli. Ei hän hymyillyt, ei laulanut, sanoiksi puhjennut eikä kukkaa nimeltä maininnut, istui vain sen rinnalla ja katsoi sitä kauan; mutta olikin hän tullut siihen varta vasten, hyvin tietäen, mitä löytäisi. Kenessä on sanojaa, ettei sen ihanuus löytänyt hänen sieluunsa?

Hän otti esille piippunsa ja tupakkakukkaronsa, mutta muistikin siitä, että jotain puuttui, — kukkaro oli tyhjä. Niinpä hän palasi wigwamiinsa ja otti ylhäältä, kiikkuvulta hyllyltä, hyvästä varmastasta säilöstä koko nahkarivin, kymmenen pingotettua biisaminnahkaa ja yhden portimonnahkan, ja lähti sitten kulkemaan polkua, joka kävi metsän kautta etelään päin laajalle Strickland-niitylle, astui sen poikki ja vielä sen takana olevan vuorenkin poikki ja saapui Myanoksen pieneen kaupunkiin ja satamapaikkaan.

SILAS PECK
KAUPPA PUOTI

oli maalattu sen oven päälle, jonka hän siellä avasi. Puodissa oli miestä, naista, myymässä ja ostamassa, mutta intiani seisoi vierastellen syrjässä, kunnes kaikki olivat ajaneet asiansa ja herra Peck huudahti: "Ahaa, Kuonab, mitäpä kauppoja sinä aiot tänään tehdä?"

Kuonab otti esille nahkansa. Kauppias katsoi ne tarkkaan ja sanoi:

"Ne ovat liian myöhäisiä priimaksi; en voi luvata muuta kuin seitsemän senttiä kappaleelta rotista ja seitsemänkymmentäviisi portimosta... Kaupat tehty".

Intiani kokosi nahkat ikäänkuin "no sitten ei tullut mitään", mutta Silas kiiruhti sanomaan:

"No olkoon, minä annan rotista kymmenen senttiä".

"Kymmenen senttiä rotista, dollari portimosta, rahassa kaikki, sitten ostan, mitä tahdon", vastasi intiani.

Silaksen rauhalle oli hyvin tärkeätä, ettei kukaan ostaja hänen puodistaan kulkenut kadun poikki toisen kilven luo, jossa seiso:

SILAS MEAD
KAUPPA PUOTI

Kauppa, joka nyt oli kohtuullinen, siis tehtiin, ja intiani vei mukanaan tarpeensa tupakkaa, teetä ja sokeria.

Hänen tiensä piti nyt Myanos joen vartta, siellä kun oli pari biisamiansaa, vaikka tosin ainaisessa vaarassa, että pojat kokisivat tai varastaisivat, sillä pojat pitivät jokivartta omana pyyntimaanaan.

Tuntikauden astuttuaan hän tuli Dumpling lammelle ja lähti sieltä kotia päin oikoiseen metsän kautta. Hän kulki matkalla Mikko Kitteringin talorähjään ohi. Intiani oli kuullut, että siellä oli myytävänä veres hirven vuota, ja poikkesi sen vuoksi taloon ostamisen aikomuksin. Mikko oli juuri tulossa ladostaan, kun hän huomasi intianin. He tunsivat toisensa ensi silmäykseltä. Kuonabille se riitti, hän kääntyi paikalla pois. Mutta farmeri muisti, että intiani oli häntä "solvaissut". Kiroten hän lähti intianin perään "ravistamaan semmoiset tavat hänen nahkoistaan". Aikomus oli kylläkin selvä, mutta intiani pyörähti äkkiä ympäri, seisahtui ja katsoi tynesti Mikkoon.

Jotkut eivät tajua arkuuden ja pelkurimaisuuden eroa, mutta usein he saavat sen älytä aivan odottamatta. Valkoinen mies nyt tuns sisällisen äänen sanovan hänelle: "pidä varasi! tuo punanahka on vaarallinen." Hän sen vuoksi vain morahiti: "mene matkoihisi, taikka lähetän hakemaan poliisia." Intiani seiso ja katsoi häneen kylmästi, kunnes farmeri oli poistunut näkymättömiin, sitten hän itsekin kääntyi pois metsään.

Kittering ei ollut mikään ihailtava mies. Hän väitti ennen olleensa sotamies. Siltä hän kyllä näyttikin, sillä valkoiset viikset käpertyivät tulipunaiselle naamalle kuin härän sarvet punaisen nenän kahden puolen, selvä soturin merkki. Olkapäät olivat korkeat, käynti patsasteleva, ja lisäksi hänellä oli varasto mitä mehevimpää kirouksia, jotka olivat Connecticutissa ihka uusia ja tehosivat aivan merkillisesti. Hän oli vanhalla iällä nainut vaimon, josta olisi tullut hyvä emäntä, jos se olisi ollut Mikon talossa mahdollista. Mutta Mikko oli juoppo ja ehdon tahdon pakotti vaimonsakin oppimaan samoille tavoille, ja seuraukset olivat surkeat. Lapsia heillä ei ollut, mutta muutama kuukausi sitten he olivat saaneet hoitoonsa Mikon veljenpojan, viidentoistavuotiaan nuorukaisen, joka olisi ollut heille kummallekin siunaukseksi, jos häntä olisi vähänkään kunnollisesti pidetty. Mutta Mikko oli joutunut liian pitkälle. Rommi oli kokonaan murtanut alkuaan heikon säyseän luonnon. Alati kerskuen ja uhotellen hän jakoi maailman kahteen osaan, ylempiinsä, joiden edessä hän mateli, ja alempiinsa, joille hän pieksi suutaan, haukkuen ja rehennellen halveksittavan heittien tapaan. Joku hitunen parempaakin luontoa oli sentään jäänyt hänen poveensa, ja se pilkisti joskus esiin, kun hän ei ollut humalassa eikä viinan puutteestakaan villissä; mutta se tapahtui hyvin harvoin. Veljenpoika onneksi oli perinyt hyvin vähän isän suvun luonnepiirteitä, hän tuli sekä hengen että ruumiin puolesta äitiinsä, oppineen papin tyttäreeseen, joka oli saanut mitä parhaan kasvatuksen kodissaan, vaikka olikin perinnöttömänä maailmalle joutunut.

Äidin hengenlahjat ja omituisuudet olivat sitä laatua, että hänet ehkä olisi sata vuotta aikaisemmin noitana poltettu, viidenkymmenen vuoden päästä sitä vastoin julistettu profeetaksi. Mutta hän ei kohonnut kummankaan aallon harjalle, hänen osansa oli vaipua niiden väliin. Ei hänen osakseen tullut noidan kuolema sen enempä kuin profeetankaan kunniaseppele, hänestä tuli kylän kiusa.

Raamattu oli hänen turvansa, ja sehän oli hyvä, mutta hän kiintyi siinä väriin kohtiin. Sen sijaan että hän olisi suurennellut semmoisien tuomiota, jotka eivät totuutta seuraa (kylän ymmärryksen mukaan), hän tyytyi puolinaisuuteen: "Ne jotka eivät ole minua vastaan, ovat minun kansani", ja "lempeä sydän on Hänen valittujensa merkki." Ja sitten hän lopuksi, ja todella isänsä hengessä, sanoi: "Joka totuudessa tointaa ja luulee sillä Jumalaa palvelevansa, hän myös Jumalaa palvelee."

Hänen kohtalonsa oli sillä ratkaistu, ja kaikki, jotka näkivät hänen silmäinsä palon, poskiensa kuopat ja litistyneen rintansa ja kuulivat hänen yskänsä, pitivät sitä Jumalan rangaistuksena pilkkaajalleen ja pudistivat ymmärtävinä päätään, kun hänen hetkensä tuli.

Niin jäi Rolf yksin elämään. Tavallisen kansakoulukasvatuksen hän oli saanut, raamatun hän tuns kauttaaltaan, "Robinpoika Crusoen" niinikään, hän oli perinyt häälyvän käsityksen siitä, että Jumala on kaikkialla läsnä, ynnä syvän epäluottamuksen niitä kohtaan, jotka sallimus oli hänelle kanssaihmisiksi antanut.

Samana päivänä, jona vaatimattomat hautajaiset olivat, hän lähti Reddingin kylästä astumaan tuntematonta tietä tuntemattomaan etelään, jossa hänen melkein tuntemattomalla sedällään oli talo ja ehkä häntä varten kotikin.

Viisitoista mailia^[2] ensi päivänä, yötä ladossa, seuraavana päivänä viisikolmatta; Rolf oli löytänyt tulevan kotinsa.

"Käy sisään, poikani," sanoi setä melkeinpä ystävällisesti, sillä poika onneksi sattui tulemaan semmoisella lyhyellä väliajalla, jolloin setä oli hyvällä tuulella. Mutta onhan sitäpaitsi roteva viisitoistavuotias nuorukainen aina taloon tervetullut, kun hänestä voi toivoa työn apua.

III.

Rolf ottaa kiinni pesukarhun ja saa ystävän.

Prue täti, teräväsilmä, punanenä, pysyi alussa vieraampana, mutta kun Rolf oli oppinut ruokkimaan siat, kanat, vasikat, lypsämään lehmän ja vielä saanut niskoilleen monta muutakin tointa, jotka hän oli jo lapsena oppinut, niin tädin arkailut väleen katosivat. Kyllä Rolfille sitten karttui töitä. Syrjäinen olisi voinut ihmetellä, malttoiko täti säästää itselleen mitään; mutta Rolf oli tottunut työtä tekemään. Uupumatta hän ahersi, teki parhaansa, mutta sai piankin kokea, ettei paraskaan saanut kiitosta, parhaintain torjui kurituksen. Yhä harvemmin alkoi setä saada hyväntahtoisuuden puuskauksia. Täti oli juoppo äkäpussi, ja pian Rolf muisteli kuin onnellisia nuoruuden aikoja niitä puutteen ja kurjuuden aikoja, jotka hän oli äitinsä keralla elänyt.

Tavallisesti hän oli iltasella liian uupunut ja aamusella uninen viitsiäkseen rukoilla, ja vähitellen hän herkesi pitämästä sitä jokapäiväisenä tapanaan. Kuta enemmän hän omaistensa elämää näki, sitä enemmän pahuutta siitä paljastui; mutta siitä huolimatta häntä pöyristytti, kun hän eräänä päivänä huomasi, että kanat, jotka setä oli edellisenä yönä tuonut kotiin, olikin tuotu ilman oikean omistajan tietoa ja suostumusta. Mikko teki leikiksi koko asian ja viittaili siihen suuntaan, että Rolfinkin "hyvin pian täytyi yötyöhön oppia." Tämä oli monesta asiasta vain yksi osottamaan, kuinka huonon kodin orpo oli saanut.

Urhea setä ei vain alussa tiennyt, oliko hänen hiljainen veljenpoikansa väkevämpi, jota piti pelätä, vaiko heikompi, jota piti pelottaa; mutta kun poika ei vastustellut, niin Mikon rohkeus kasvoi, eikä iskuja sitten säästetty. Mutta tuskinpa Mikon iskut sentään olivat vaikeammat kestää kuin tädin ainaiset moitteet ja torumiset. Ihmekö se, että äidin hyvät opetukset vähitellen alkoivat haihtua tässä jokapäiväisessä kiirastuksessa.

Rolfilla ei ollut tilaisuutta etsiä ystäviä kylältä, mutta sattuma antoi hänelle ystävän.

Eräänä kevätaamuna ennen auringonnousua hän tapansa mukaan lähti lehmää laitumelta hakemaan ja näki metsässä ihmeekseen oudon miehen, joka viittasi häntä luokseen. Astuessaan lähemmäksi Rolf näki kookkaan tummaihoisen miehen, jonka suorissa mustissa hiuksissa oli jo harmaitakin karvoja joukossa — vieras epäilemättä oli intiani. Hän kohotti pussiaan ja sanoi: "Ajoin pesukarhun koloon. Pidä pussia kolon suulla, minä sohin pesukarhun pussiin." Rolf mielihyvin otti pussin ja piti sitä kolon suulla, intiani kiipesi puuhun, jossa ontelon yläpää oli, ja alkoi sohia siihen pitkällä kepillä, kunnes puun sisästä äkkiä alkoi kuulua rapinaa ja samalla Rolfin pussi putkahti aivan pullolleen ja kävi sangen raskaaksi. Rolf riemuiten sulki suun. Intiani hymähti hiukan ja laskeutui sitten maahan.

"Mitä aiot sillä tehdä?" kysyi Rolf.

"Opettaa koiran pesukarhua ajamaan," vastasi intiani.

"Missä?"

Intiani viittasi Asamukin lampea kohti.

"Sinäkö olet se laulava intiani, joka elää Abin kallion juurella?"

"Ugh!^[3] Taitavat siksi sanoa. Kuonab on nimeni."

"Odota tunti, niin minä tulen auttamaan," ehdotti Rolf tarkemmin ajattelemta, sillä metsämiehen into oli hänessä voimallinen.

Intiani nyökkäsi päätään. "Huhua kolmasti, ellet löydä." Pussin pesukarhuineen hän pisti kepin nenään ja nosti sen olalleen, kuitenkin niin, että se oli riittävän matkan päässä selästä. Rolf lähti viemään lehmää kotiin.

Oli ollut hetken päänäpistö hänen lupauksensa tulla, mutta nyt kotona asiaa mietittyään hän huomasi sen vaikeudet. Moneen laatuun hän mielti, niillä verukkeella voisi poistua talosta; lopulta hän turvautui järkimiesten vanhaan viisauteen: "Kun et tiedä, ole tietämättä." Ja myös: "Kun ei ympäri, niin ylitse."

Ruokittuaan hevoset, siivottuaan tallin, lehmän lypsettyään, siat, kanat, vasikan syötettyään, hevoset suittuaan, puita pilkottuaan ja puuvajaan kannettuaan, lampaat ulos ajettuaan, valjastettuaan hevoset vankkurien eteen, kaadettuaan maidon kerma-astioihin, pantuaan viljaa likoomaan, talousveitsen tahkottuaan, autettuaan aamiaisen jälkipesussa, korjattuaan liisteaidan, tuotuaan perunoita perunakuopasta, kaiken aikaa kuunnellen tätinsä tuskastuttavaa haukkumista ja mokotusta, hän lähti viemään lehmää metsäpalstalle ja päätti yrmeissään palata vasta kun halutti.

IV.

Pesukarhun ajosta koituu Rolfille ikävyyksiä.

Ei yksi tunti, vaan lähes kolme tuntia sai kuluneeksi, ennenkuin Rolf oli sillä lammella, jota Piipunvarren lammeksi sanottiin. Hän oli siellä ensi kertaa, mutta kolmesti lyhyeen huikattuun, niinkuin sovittu oli, hän sai vastauksen ja oppaan. Kuonab seiso i korkealla kalliolla. Rolfin sinne päästyä hän kulki edellä alas wigwamiin, joka oli kallon eteläpuolella. Se oli kuin tulo uuteen elämään. Reddingissä olivat monet heidän vanhoista naapureistaan olleet metsästäjiä, jotka tunsivat villit intianit ja olivat hänelle kertoneet ihmeitä punanahkain metsätiedoista. Kerran tai kahdesti Rolf oli nähnyt kuljeskelevia intianeja, jotka olivat hänen kotikyläänsä poikenneet, ja kammoten huomannut heidän törkeän likaisuutensa. Mutta tämä intiani oli toisenlainen, vaikkapa ei semmoinen sankari, joista juttukirjoissa kerrotaan. Vaatetus oli kuin köyhän farmerin, päähinettä ja jalkoja lukuunottamatta. Pää oli paljas, jalassa oli monivärisillä helmillä kirjaillut mokkasinit. Wigwami oli kankaasta, mutta siihen oli maalattu monias pyhä vertauskuva. Tulella kiikkuva pata oli tinattua vaskea, samaa mallia, jota Englannissa oli jo kauan intianeille tehty, mutta pienemmät talousastiat olivat koivuntuohesta ja niinestä. Pyssy ja metsästyspuukko olivat valkoisen miehen tekoa, mutta jousi, nuolet, lumikengät, rumpu ja sulitettu pyssynhuotra intianin, metsän omista aineista valmistetut.

Intiani vei Rolfin wigwamiinsa. Koiranpenikka murisi vihaisesti, kun haistoi vihatun valkoisen miehen. Kuonab napautti penikkaa päähän, joka intianiksi merkitsi, että "ei hätää mitään, oikeita miehiä", irrotti sitten nuoran ja talutti koiran ulos. "Otappa tuo", sanoi intiani ja osotti pussia, joka riippui kepissä kahden puun välissä. Koira haisteli epäillen laukkuun päin ja morahteli, mutta sitä ei laskettu lähemmä. Rolf koetti päästä koiran ystäväksi, mutta se ei menestynyt, ja Kuonab sanoi: "Parempi antaa Skookumin^[4] olla. Se rupeaa ystäväksi, kun sen aika tulee, — ehk'ei milloinkaan".

Molemmat metsämiehet lähtivät nyt astumaan avointa niittyä kohti, joka oli etelään päin parin kolmensadan askeleen päässä. Pesukarhu pudistettiin pois pussista ja koiraa pidätettiin, kunnes otus oli toipunut hämmästyksestään ja alkanut juosta. Sitten koira päästettiin irti ja usutettiin pesukarhun perään. Hirveästi haukkuen penikka hyökkäsi pesukarhun kimppuun, mutta saikin näykkäyksen ja ponnahti uikuttaen takaisin. Pesukarhu juoksi, minkä pääsi, koira ja metsämiehet jäljessä seuraten. Se taas saavutettiin, kääntyi ympäri vihaisesti äristen ja antoi koiralle uuden läksytyksen. Juosten, koukkuja hyppiä ja aina väliin tappelemaan kääntyen pesukarhu pääsi metsään ja kääntyi siellä päin lyhyen paksun puun alla. Ajettuaan vielä kerran koiran takaisin se nopeaan kiipesi oksien sekaan. Metsästäjät koettivat joka tavalla usuttaa koiraa, kunnes se hyppi ilmaan, koetti kiivetä puuhun ja haukkui vallan raivoissaan. Juuri niin sen pitikin. Skookum oli saanut ensi opetuksensa, se ymmärsi nyt, että sen tuli ajaa tuon hajuista isoa otusta ja sitten haukkua puuhun, johon se oli kiivennyt.

Kuonab, haarukkakeppi ja silmukkanauha aseenaan, nousi nyt puuhun. Suurella vaivalla hän sai silmukan pesukarhun kaulaan ja sitten, kylläkin pahoin pidellen, eläimen alas raastetuksi, pussiin keinoelluksi ja takaisin majaan kannetuksi ja sidotuksi vastaisia opetuskokeita varten. Pari kolme kertaa se vielä oli puuhun ajettava, sitten päästettävä näkyvistä menemään, jotta koiran täytyi se jäljistä löytää, ja viimeksi otus oli jälkiä myöden löydettävä, puuhun ajettava ja siitä putoamaan ammuttava, niin että koiralle jäi vialle ammutun otuksen tappamisen ilo ja palkaksi juhla-ateria pesukarhun lihaa. Mutta loppuleikistä ei sitten tullutkaan mitään, sillä pesukarhu saikin sitä edellisenä yönä irti keinoelluksi, eikä sen paikalla aamulla ollut muuta kuin tyhjä kaulapanta ja joutilaat kahleet.

Tämä kaikki oli kuitenkin vasta tulossa. Rolf oli kiihkoissaan kaikesta mitä hän oli sinä päivänä nähnyt. Metsämiehen vaisto oli hänessä herännyt. Se ei ollutkaan niin tyyliä eikä julmaa, että olisi vastenmielisyyttä herättänyt; koira vain oli kärsinyt, mutta se puolestaan oli ihastuksissaan. Koko seikkailu oli niin täsmälleen nuorukaisen mielen mukaan, että hän oli aivan haltioissaan ja vain ajatteli, että koskahan oli tuleva se todellinen pesukarhun ajo, kun koira oli täysin oppinut. Tämä tapaus oli niin kokonaan toista kuin se keho elämä, jonka hän oli tunti sitten jättänyt, että hän oli kuin lumottu. Pesukarhun paljas eläinhajukin sai hänen suonensa syhymään. Silmissä hehkui kiihkoliekki. Hän oli niin kiintynyt ajoon, ettei sattunutkaan huomaamaan erästä syrjäistä, jonka ajon meteli oli paikalle houkutellettu; mutta koirapa huomasi. Äkillinen kova äläkkä käänsi kaiken huomion vieraaseen, joka seiso i kalliolla kodan takana. Rolfin sedän pöhöttyneet kasvot ja valkoiset viikset, kuka olisi niistä erehtynyt.

"Vai sinä kylän kulkuri! Vai täällä sinä aikasi menetät. Kyllä minä opetan."

Koira oli sidottu, intiani näytti rauhalliselta, Rolf nololta, niinpä paisui sedän rohkeus sitä suuremmaksi. Hän oli ollut hevosineen metsällä ei kaukana siitä ja pitkäsiima ruoska oli hänen kädessään. Minutin parin kuluttua siiman pää kiertyi kuin tulikieli Rolfin säärrien ympäri. Poika parkasi ja lähti juoksuun, mutta mies seurasi käytellen vimmatusti ruoskaansa. Intiani, joka luuli häntä Rolfin isäksi, ihmetteli mokomaa isän hellyyttä, mutta ei sanonut mitään, sillä neljäs käsky on wigwamissa suuri. Rolf sai vältetyksi muutamia julmia iskuja, mutta tuli sitten ahdistetuksi kallonkoloon. Ruoskan siima sattui hänen kasvojensa poikki kuin punahehkua rautalanka.

"Nyt minä sain sinut!" rähähti ilkimys.

Rolfin otti epätoivo. Hän koppasi maasta kaksi isoa kiveä ja sinkautti toisen kamalassa totuudessa setänsä päätä kohti. Mikko ajoissa väisti, mutta toinen, joka lensi alemma, sattui hänen reiteensä. Mikko karjui tuskasta. Rolf kaappasi äkkiä enemmän kiviä ja kiljasi: "Tulkaa vielä askelkaan, niin minä tapan!"

Tuo sinipunakka naama silloin muuttui melkein tuhkan karvaiseksi. Sen omistaja purki sisuaan sanattomaan raivoon. Hän "tiesi, että intiani se oli Rolfin opettanut. Kyllä intiani vielä saa nähdä", ja möräten, sadatellen, vihaa kiehuen se harmaapää syntinen liikkasi kuormattujen vankkuriensa luo.

V. Hyvästi Mikko setä.

Sillä neuvo tulee yöllä, ja päivä on toimen aika; mutta hämyssä, kun ei ole päivä eikä pimeä, silloin on aika lymytä.

Rolf oli tullut tietämään edes sen, että hänen setänsä oli pelkuri. Mutta hän myös tiesi olleensa itse väärässä, koska oli laiminlyönyt työnsä, ja hän päätti oikopäätä palata takaisin, tuli mitä tuli. Siihen torumisen myrskyyn, joka häntä kotona odotti, hän ei vastannut juuri mitään. Hän olisi tuntenut pettymystä, ellei sitä olisi tullut. Hän oli tottunut siihen; hän tunsu taas olevansa kotonaan. Hän teki kovasti työtä, eikä puhunut mitään.

Mikko palasi kotiin vasta myöhään yöllä. Hän oli sen päivää vedättänyt Hortonille puita, siitä syystä hän sattuikin olemaan lähellä Kuonabia. Mutta tie kulki kapakan ohi, ja kotiin tullessaan hän oli niin pehmoisena, ettei voinut muuta kuin vähän mörätä.

Seuraavana päivänä oli ilmassa ukkosen uhkaa. Rolf kuuli setänsä kiroovan "tuota kiittämätöntä penikkaa — tehneekö suolan edestä työtä." Mutta sen enempää ei sanottu, ei tehty. Kahteen päivään ei täti kertaakaan lyönyt häntä. Kolmantena yönä Mikko katosi. Sitä seuraavana hän palasi, mies seurassaan. Heillä oli kopallinen kanoja ja Rolfia käskettiin pysymään poissa "tuosta pienestä navetasta".

Kaiken aamua hän tottelikin, mutta sopivassa tilassa hän kurkisti sinne heinäparvelta ja näki kauniin hevosen. Seuraavana aamuna "pieni navetta" taas oli auki ja tyhjä niinkuin ennenkin.

Sinä yönä tällä arvon parilla oli lystit muutamien vieraitten keralla, joita Rolf ei tuntenut. Valveilla maaten, miesten juominkia kuunnellen hän kuuli monta katkonaista viittausta, joita hän ei ymmärtänyt, ja toisia, joiden merkityksen hän saattoi arvata: "Yötyö aina kannattaa paremmin kuin päivätyö," j.n.e. Sitten hän kuuli oman nimensä ja äänen: "Mennään nyt ja tehdään selvät hänen kanssaan." Juopunut joukko aikoi tehdä hänelle ruumiillista väkivaltaa vanhan roiston yllytyksestä, se oli selvää, mikä tuuma lie muutoin ollutkin. Hän kuuli heidän kompuroivan ja kompastelevan portaissa. Hän kuuli: "Anna minulle tuo ruoska," ja tiesi olevansa vaarassa, ehkä hengen vaarassa, sillä he olivat viskijumalasta villinä. Rolf nousi äkkiä, salpasi oven, kääri kokoon vanhan mattoryösyn ja pani sen vuoteeseen. Sitten hän keräsi vaatteensa käsivarrelleen, avasi akkunaa ja laski itsensä alas niin pitkälle, että vain pää oli akkunalautea ylempänä, ja tapasi jalalleen lepopaikan. Niin hän odotti. Portaista kuului räyhääjään läähätys, sitten koetettiin ovea aukaista; mukistiin, mitä lienee mukistu; sitten ovi murrettiin auki ja sisään hyökkäsi pari, tai ehkä kolme henkeä. Rolf ei tarkkaan nähnyt, oli siksi pimeä, mutta hän tiesi, että setä oli joukossa. Ruoskalla ja seipäillä he kävivät mattokäärön kimppuun sillä tavalla, että hänen luunsa olisivat murtuneet ja muu ruumis muodottomaksi muokkaantunut, jos hän olisi ollut sen paikalla. Miehet nauroivat ja pitivät sitä pilana, mutta Rolf oli nähnyt tarpeeksi. Hän päästi itsensä maahan ja juoksi pois, hyvin käsittäen, että ne olivat hänen hyvästinsä.

Mutta minne? Kuinka luonnostaan hänen askeleensa kääntyivät pohjoista kohti Reddingiin päin, ainoaan toiseen paikkaan, minkä hän tunsu. Mutta ei hän ollut mailiakaan kulkenut, ennenkuin pysähtyi. Kuului pesukarhu-koiran haukkumista metsistä, jotka olivat lännessä Asamukin jokivarressa. Sitä kohti hän alkoi astua. Koiran kuuleminen on yksi asia, metsämiehen löytäminen toinen; mutta viimein ne lähenivät. Rolf huikkasi kolme kertaa ja Kuonab vastasi.

"Siitä joukosta minä sain tarpeeni," sanoi poika, "koettivat tappaa minut tänä yönä. Onko teidän wigwamissanne minullekin tilaa pariaksi päiväksi?"

"Ugh, tule," sanoi intiani.

Se yö oli ensimmäinen, jonka Rolf nukkui wigwamin ulkoilmassa. Hän nukkui myöhään, eikä tiennyt maailmasta mitään, ennenkuin Kuonab kutsui häntä aamiaiselle.

VI. Skookum vihdoin suostuu Rolfiin.

Rolf luuli, että Mikko piankin saisi tietää hänen piilopaikkansa ja muutaman päivän päästä tulisi poliisin kanssa vaatimaan takaisin karannutta holhottiaan. Mutta kokonainen viikko kului ja Kuonab, Myanoksessa käydessään, oli kuullut ensiksikin, että Rolfin oli nähty kulkevan Dumplingin lammen tietä pohjoista kohti ja että hänen arveltiin nyt olevan Reddingissä; toiseksi, että Mikko Kittering oli tyrmässä syytettynä hevosen varkaudesta ja että hän varmaan saisi pitkän rangaistuksen; kolmanneksi, että hänen vaimonsa oli palannut Norwalkiin sukulaistensa luo ja että talossa oli vierasta väkeä.

Kaikki muut ovet olivat nyt suljetut, ja joka kuluva päivä osotti yhä selvemmin, että Rolf ja Kuonab jäisivät yhteen. Kuka poika ei olisi siitä ajatuksesta riemastunut? Täällä oli vapaus raa'asta sorrosta, joka uhkasi musertaa hänen nuoren elämänsä, täällä toteutumassa metsäelämän ihanne, saamassa tyydytystä kaikki ne metsämiehen vaistot, jotka vuosikausia olivat hänen sydämessään kyteneet ja tuosta ainokaisesta repaleisesta "Robinpoika Crusoesta" saaneet ravintoa. Se hyppäys oli hyppäys, mutta niinkuin kotkan, joka kahleistaan vapautettuna vuoriston kalliolta syöksyy vuoriston tuulen kannettavaksi.

Tuon onnenkohtaloisen pesukarhunajo-päivän muisto oli jäljestäpäin syvä ja pysyvä. Ei koskaan hän tuntenut pesukarhun hajua sen palaamatta; niistä monista pahoista seikoista huolimatta se oli ilon haju.

"Minne menette, Kuonab?" hän eräänä aamuna kysyi, nähdessään intianin nousevan päivän koittaessa ja runorumpuaan tulen edessä lämmiteltyään lähtevän ulos se mukanaan. Kuonab osotti kallionkärkeä, ja ensi kerran kuuli Rolf nyt päivännousun laulun. Myöhemmin hän kuuli intianin laulavan "hyvän metsästyksen runon" ja toisen runon, "kun hänen sydämensä oli paha." Ne olivat rukouksia tai ylistyksiä Suurelle hengelle eli Suurelle isälle, ja Rolf siitä sai miehestä punaisesta aivan uuden käsityksen ja joutui itse mielestään hämmästyttävään valoon. Tässä intiani, jota kaikki pitivät auttamattomana pakanana, rukoili Jumalalta johtoa joka elämän askeleellaan, jota vastoin hän, jota pidettiin kristittynä, ei ollut moneen kuukauteen säännöllisesti rukoillut, — olipa vähällä unhottaa senkin, millä tavalla.

Mutta yksi uskonnollinen tapa kuitenkin oli, jota Rolf ei milloinkaan unohtanut — se oli sapatin pyhittäminen, ja sinä päivänä hän joka viikko kuinka sopi rukoili lyhyen, äitinsä opettaman rukouksen. Hän karttoi semmoisina hetkinä seuraa eikä semmoisista hommista mitään puhunut. Jota vastoin Kuonab ei hartauden harjoituksiaan salannut, sen enempää kuin niitä julistikaan, ja vasta monen sunnuntain kuluttua Kuonab huomautti:

"Tuleeko sinun Jumalasi vain yhtenä viikon päivänä? Hiipiikö hän sisään pimeään tultua? Miksi hän häpeää, koska sinä vain kuiskaat hänelle? Minun on täällä alati. Voin aina tavata hänet laulullani; joka päivä on minun sunnuntaini."

Hänen äskeisen elämänsä pahat muistot himmenivät nopeaan ja uuden ilot karttuivat. Rolf pian huomasi, että vaikka voidaankin puhua karkaistusta metsäläisestä, niin ei kukaan intiani etsi rasituksia. Hän tekee, mitä suinkin taitaa, jotta elämä olisi hauskaa, eikä hän ole mistään tarkempi kuin vuoteensa mukavuudesta. Kesti-isäntänsä johdolla Rolf toisena päivänä alkoi rakentaa itselleen omaa vuodetta. Leikattiin kaksi kankea, kumpikin neljää tuumaa vahva ja kolmea jalkaa pitkä. Kankien päihin tehtiin lovet ja loviin sovitettiin kuutta jalkaa pitkät vankat salot. Sitten leikattiin noin seitsemänkymmentäviisi suoraa pajukeppiä, joista pajunkuorella punottiin kolmea jalkaa leveä ja kuutta jalkaa pitkä sälematto. Kun tämä oli salkoihin kiinnitetty, oli jousipatja valmis. Sille levitettiin pari peittoa ja niin oli Rolfilla erinomaisen mukava, kuiva ja lämmin vuode, joka oli maasta koholla. Paitsi tavallista peitettä oli kummassakin vuoteessa tiivis kastepeite, joka suojeli täydelleen, vaikka ulkona myrsky olisi kuinka raivonnut. Metsän puhtaassa raikkaassa yöilmassa nukkuminen, sen hengittäminen ei ollut vähääkään rasittavaa, vaan se oli uusi nautinto.

"Ruohokuu" — huhtikuu — oli mennyt ja "laulukuu" pikkulintulaumoineen oli kasvamassa, ja yksi Rolfin aikaisia huomioita oli, että monet niistä mieluummin laulavat yöllä. Yhä ja yhä kantoi lauluvarpusen^[5] tuttu ääni Asamukin tummalta rannalta, taikka liversi kenttävarpunen, toisinaan korea "aunakeu'kin" ketripuun latvasta, sepelpyy pyristeli ylämetsässä, ja öisin "mukkavis", sävelikäs kehrääjälintu, uupumatta lauloi, ja lukemattomat pienet sammakot, "kevätvikisijät", ääntelivät, ja ilmasta kuului omituista liverrykseen päättyvää "piint, piint", jonka Kuonab ilmotti suolinnun lemmenoitoksi — linnun, jolla oli viuhkapyrstö ja pitkä pehmeä nokka, ynnä silmät kuin kauriilla.

"Heinäkurppaako tarkotatte?"

"Ugh, sehän se nimi on. Me sanomme sitä 'pahdashkaanjaksi'."

Kuon kadotessa tuli uusia laulajia, mukana montakin satakieltä. Niityn reunasta matalasta pensaasta kuului täyden kuon aikana keltarintarastaan suloista, vaikka hajanaista soittelua. Tuon tuostakin metsässä kajahti hurja säveltulva, joka näytti tulevan tähdistä. Rolf tunsu omituisen värähdyksen sydämessään sitä kuunnellessaan ja kurkussa nieletystä.

"Mikä se on, Kuonab?"

Intiaani pudisti päätään. Vasta kun se oli päättynyt, hän sanoi: "Se on jonkun salalaulua, en ole häntä koskaan nähnyt."

Kului pitkä aika äänettömyydessä. Poika sitten alkoi: "Ei täällä ole nykyisin enää kunnollisia metsästysmaita, Kuonab. Miks'et lähde pohjan puolen metsiin, siellä on riistaa vaikka kuinka paljon?"

Intiaani lyhyeen pudisti päätään ja sanoi sitten, ikäänkuin enemmän puheet katkaistakseen: "Ota kastepeittosi, tuuli on meressä tänä yönä."

Hän vaiken. Kumpikin katsoi jonkun aikaa tuleen. Sitten Rolf tunsu jotain kosteata ja kylmää pistettävän kouraansa. Se oli Skookumin kuono. Vihdoinkin oli pikku koira päättänyt ruveta valkoisen pojan ystäväksi.

VII.

Muiston harppu ja intianin rumpu.

Kuonabin tapana oli aamulla varhain kasteen aikana lämmittää tulen ääressä rumpuaan virittääkseen sen. Kosteina päivinä kalvo oli niin löyhtynyt, että sidesuoniakin täytyi kiristää. Mutta eräänä päivänä, kun suonet oli jännitetty ja kalvo lämmitetty, se äänsi niin kimakasti, että Rolf kääntyi kysymään, ja räiskis kalvo ratkesi halki.

"Se olikin vanha; teen uuden", virkkoi omistaja, ei muuta.

Rolf sai samana aamuna nähdä, kuinka se rakennettiin. Neljän tuuman vahvuisesta hikkorivesasta katkaistiin kuuden jalan pituinen kappale ja tämä sitten vuoltiin siten, että siitä tuli kolmea tuumaa leveä, keskeltä yhtä tuumaa vahva sälkö, syrjiltä ohut, toinen puoli latuska, toinen pyöristetty. Sälkö sitten taivutettiin suureksi vanteeksi, niin että latuska puoli tuli sisään päin, vannetta pehmitettiin kuumassa höyryssä ja vedessä, ettei se katkennut, jonka jälkeen sitä vähitellen supistettiin, kunnes silmukka oli viittätoista tuumaa läpi mitaten. Päät vuoltiin ohuiksi ja sidottiin päällekkäin raa'asta vuodasta leikatuilla nauhoilla, jotka oli vedessä pehmitetty.

Parkitsemmattomasta valkohäntähirven nahkasta tulee paras rumpukalvo, mutta kun sitä ei ollut, niin Kuonab otti varastoistaan kallion alta vanhan vasikannahkan. Se sai olla yön lammessa likoamassa, jonka jälkeen karvapuolelle ripotettiin sammuttamatonta kalkkia ja valettiin vettä. Seuraavana aamuna karva lähti helposti kaapimalla. Kun sitten kaikki rasva ja irtaimet säikeet oli vuodasta poistettu, asetettiin vanne sen päälle ja vuodasta leikattiin pyöreä kappale, joka oli vannetta joka puolelta noin viittä tuumaa leveämpi. Tämän reunan läpi pujoteltiin vankka raa'asta nahkasta leikattu nauha, jota sitten kiristettiin kuin kurenauhaa, kun nahkan reunat oli taivutettu vanteen yli. Sitten jännitettiin rummun taustan poikki neljästä kohdasta piukat kielet, niin että ne keskeltä kuljivat toistensa poikki ja syntyi kahdeksan puolaa. Näitten ylitse ja alitse jännitettiin keskelle vielä viimeinen kieli, jolla kalvoa voitiin jännittää niin paljon kuin haluttiin. Kun se oli kuivanut, niin se olikin hyvin kireällä, ja raaka nahka kovettuessaan sai melkein metallisen soinnun.

Rolf tunsu omituisen mielenliikutuksen, kun intiani sitä peukaloi. Mikä hänen luonteessaan siihen vastasi? Hän ei tiennyt sen enempää kuin joku sotamieskään tai pelastusarmeijalainen, mikä ihmeen voima ison rummun kalvossa on, kun se saa sielunkin väreilemään. Mutta voima siinä on, eivätkä viisaat takerru syytä kummeksimaan, vaan käyttävät sen tehoa kukin tarkoituksiaan varten, kuningas, joka vallitsee armeijaa, saarnamies, joka johtaa pelastusarmeijaa, ja loitsija, joka tahtoo hallita miehen punaisen kohtaloita.

Kuonab vihdoin lauloi laulunsa entisistä ajoista, kun hänen kansansa, Wabanakit, päivännousun miehet, tulivat länteen tiensä taistellen, kunnes omistivat kaiken maan aina suureen Shatemukiin saakka, jota valkoiset sanovat Hudsoniksi. Ja laulaessaan hän herätteli muistoaan, kunnes se avasi hänen sydämensä. Intiani sai vaiteliaisuuden maineen siitä, miten hän joissakin tiloissa käyttäytyi. Muukalaisia kohtaan intianit ovat vaiteliaita, umpimielisiä ja arkoja. Mutta keskenään he ovat niinkuin muutkin ihmiset, toiset hyvinkin puheliaita. Ja Rolf huomasi, että harvasanainen Kuonabkin saattoi wigwamin kodikkaisuudessa puhua hyvinkin avomielisesti, kun oikeata kieltä oli kosketeltu juuri oikealla tavalla.

Wabanakin laulu sai Rolfin kysymään: "Asuiko teidän sukunne aina täällä?" Ja sitten hän kappale kappaleelta sai kuulla hänen kansansa kohtalon.

Kauan ennen valkoisen miehen tuloa Sinavat voittivat tämän maan ja omistivat sen Kuinnuhtekutista Shatemukiin saakka. Mutta sitten tulivat valkoiset, Manhattanista hollantilaisia ja Massachusettsista englantilaisia. Ensin he solmivat liittoja, sitten he keskellä rauhaa kokosivat sotajoukon ja hyväkseen käyttäen aselepoa ja sydäntalven juhlaa, jota kaikki heimot olivat tulleet viettämään valleilla ympäröityyn Petukuapenin kaupunkiin, piirittivät sotaväellään koko kaupungin, sytyttivät talot palamaan ja teurastivat niiden asukkaat lumikinoksiin kuin karjan, heidän yrittäessään paeta palavista taloista.

"Tuolla oli isäini suuri kylä", ja intiani osotti kädellään tasaista paikkaa, joka näkyi neljännesmailin päässä, Stricklandin niityn ja vuorenselänten välillä. "Tuolla oli mahtavan Amogeronen talo. Hän oli niin rehellinen, että luuli kaikkien muittenkin ihmisten olevan rehellisiä, siis hän luotti valkoisiinkin. Tuo pohjoisesta tuleva tie oli mokkasinipolku, ja siinä paikassa, jossa se haarautuu Cos Cobiin ja Myanokseen, juoksi sillä sinä yönä nilkkaan saakka verta. Tuolta matalalta mäeltä tänne saakka lumi oli ruumiita mustanaan."

"Niin, montako sai surmansa? Tuhatkunta, enimmäkseen vaimoja ja lapsia. Montako hyökkääjistä kaatui? Ei ainoatakaan. Kuinka olisi kaatunutkaan? Olihan se rauhan aika. Meikäläiset eivät tienneet mitään — olivat ilman pyssyjä. Vihollinen oli väijytyksessä."

"Urhoollinen Mayn Mayano vain pääsi pakoan, sama joka oli katkerasti vastustanut päällikköä, kun rauha tehtiin, Taisteleva Sagamori, siksi englantilaiset häntä sanoivat. Hänelle oli nyt kaikki julki sotaa. Monta, monen monta päänahkaa hän otti. Hän ei koskaan pelännyt kahdenkertaistakaan joukkoa, ja hän voitti ja voitti, kunnes kävi varomattomaksi. 'Yksi intiani sagamori on parempi kuin kolme valkoista', hän ylpeästi kehui ja osotti sen jos kuinka monta kertaa todeksi. Mutta kerran hän päivänä pahana vain tomahaukki aseenaan hyökkäsi kolmen sotamiehen kimppuun, joilla oli haarniskat, pyssyt ja pistoolit.

"Ensimmäisen hän tappoi, toista haavotti pahasti, mutta kolmannen teräskypäristä tomahaukki kilpistyi, eikä kapteenin ollut vaikeaa kymmenen askelen päässä seisoen ampua urhoollista Mayn Mayanosta läpi sydämen. Tuonne tuon mäen alle, Stamfordin tien varteen, jossa hän kaatui, leski

hänet hautasi. Joen varressa, jolla on hänen nimensä, eli loput hänen kansastaan, kunnes vain isäni maja oli jäänyt."

"Isäni Cos Cob toi minut tähän lapsena, samoin kuin isoisä oli kerran hänet tuonut, ja hän osotti minulle kuninkaallisen Petukuapenimme paikan. Tuolla se oli tasangolla, ja tuolla on polku, jolla juoksi niin vahvalta verta."

"Tänne, matalaan soiseen metsään, jossa maa oli pehmeätä, teurastajat kasasivat vainajamme; aivan tuon kallion juurella, Asamukin rannalla, makaa murhattu heimo. Lastemme tapana oli 'Villihanhen kuukautena' nousta tuolle mäelle, koska kevään pienet sinivuokot siellä ensimmäiseksi kukkivat. Minäkin käyn niitä usein katsomassa, ja kun istun ja katselen niitä, niin luulen kuulevani, kuinka yöllä palavassa kaupungissa parkuvat äidit ja lapset, joita tapettiin kuin kaniineja."

"Mutta minä muistan myös urhoollisen Mayn Mayanoksen. Hänen henkensä tulee minua auttamaan, kun istun ja laulan kansani lauluja — en sotalauluja, vaan lauluja toisesta maasta. Minä yksin olen jäänyt. Vielä vähän aikaa, niin olen heidän luonaan. Täällä olen elänyt ja täällä tahtoisin kuolla." Intiani vaikenä, ja jälleen hän oli vähänpuhuva.

Iltamyöhällä hän otti naulasta uuden laulurumpunsa, astui tyyneesti korkean kallion huipulle, jossa hänen oli tapana rukoilla, ja hänen laulunsa sanat olivat nämä:

"Isä, me vaellamme pimeässä;
Isä, meillä ei ole ymmärrystä,
Pimeässä kulkien me päämme kumarramme."

VIII.

Omistusoikeus nelijalkaisten sukulaistemme kesken.

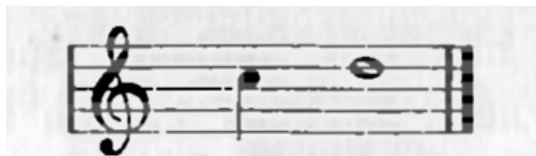
Yö laskeutui Asamukin metsille ja wigwamissa molemmat asukkaat paraillaan söivät illallistaan, porsaanlihaa, papuja ja teetä —intiani ei suinkaan halveksinut valkoisen miehen ylellisyystavaroita, — kun niityn puolelta samalla alkoi kuulua omituista "japp-jurr'ia". Koira muristen kavahti pystyy. Rolf näytti ihmettelevän, mutta Kuonab sanoi: "Kettu", ja käski sitten koiraan olemaan hiljaa.

"Japp-jurr, japp-jurr", ja sitten "jurr jiau", kuului kerta toisensa jälkeen. "Voisimmeko sen saada?" sanoi nuori erämies innoissaan. Mutta intiani pudisti päätään.

"Nahka huono tähän aikaan. Ja tuo on sitä paitsi naaras, poikaset mäensyrjässä."

"Mistä sen tiedätte?" kysyi toinen ihmeissään.

"Kuuleehan sen, että se on naaras, koska se sanoo:

"Japp jurr.

"Jos se olisi koira, niin se sanoisi:

Japp jurr.

"Ja sillä on poikaset, koska kaikilla on tähän aikaan vuotta. Ja ne ovat mäen kupeessa, sillä se on lähin paikka, missä on ketun pesiä, ja ne enimmäkseen pysyvät kukin omilla metsämaillaan. Jos vieras kettu tulisi metsästä tämän parikunnan olinpaikoille, niin täytyisi sen tapella. Se on metsäneläimien tapa, jokaisella on oma juoksualueensa, ja sen puolesta se tappelee semmoistakin ulkolaista vastaan, jota se muualla pelkäisi. Se tietää olevansa oikeassa — se sitä rohkaisee, toinen tietää olevansa väärässä — se sitä heikontaa." Se oli intianin käsitys asiasta, vaikkei hän sitä lausunutkaan näin yhdellä kerralla, ja Rolf itseksensä jatkoi ajatusta. Hän muisti erään tapauksen, joka oli aivan samanlainen.

Heidän pientä Skookum koiraansa oli Hortonin talon koira monta kertaa ryvettänyt, kun se isäntäänsä seuraten oli pihaan tullut. Hortonin koira oli voimallisempi, ei kysymystäkään. Mutta Skookum oli kaivanut maahan luun niityn laitaan laitaan muutaman pensaan alle, ja seuraavana päivänä vihattu Hortonin koira ilmestyi paikalle. Skookum vartioi sitä epäluuloisena ja peläten, kunnes oli melkein varma, että vihemies oli haistanut kätketyn ruo'an ja aikoi lähteä sitä ottamaan. Skookum, jonkun vaistomaisen tunteen rohkaisemana, hyökkäsi esiin niskakarvat pystyssä,

hampaat kiiltäen, seisahdus kätöksensä päälle ja sanoi selvimmällä koirakielellä: "Tähän et koske, niin kauan kun minä olen elävien joukossa!"

Ja Hortonin koira, joka oli tottunut sortamaan pientä keltaista penikkaa, murisi halveksivasti, kynsi takakoivillaan, haisteli toisen viereisen pensaan ympärökset, ja väittäen sitten ei mitään nähneensä eikä huomanneensa lähti pois toiselle suunnalle.

Mikä muu siltä olisi rohkeuden vienyt kuin tieto siitä, että se oli väärässä?

Jatkaen sitten kesti-isäntänsä puhetta Rolf sanoi:

"Luuletteko niiden ymmärtävän, että varkaus on synti?"

"Kyllä, kun asia on oman heimon keskeinen. Kettu ottaa mitä vain saa linnulta, kaniinilta ja heinäkurpalta, mutta se ei mene kauas toisen ketun metsästysmaille. Se ei mene toisen ketun koloon, ei koske sen poikasiin, ja jos se löytää kätkön, jonka toinen kettu on merkinnyt, niin se ei siihen kajoa paitsi aivan nälkään kuolemallaan."

"Miten ne ruokaa kätkevät ja miten kätkön merkitsevät?"

"Tavallisesti ne peittävät sen lehdillä ja mullalla, ja ainoa merkki on niiden oma haju. Mutta se on kylläkin väkevä, ja joka kettu sen tuntee."

"Rakentaako susikin kätköjä?"

"Kyllä, susi, kuguari, portimo, orava, sininärhi, varis, pöllö, hiiri, kaikki tekevät ja jokaisella on oma merkintätapansa."

"No mutta jos kettu löytää suden kätkön, varastaako se sen?"

"Aina. Ketun ja suden välillä ei ole mitään lakia. Ne käyvät aina sotaa. Vain ketun ja ketun ja suden ja suden välillä on laki."

"Se on sitten samalla tavalla kuin ihmistenkin kesken, eikö niin? Mekin sanomme: 'Ei sinun pidä varastaman', mutta kun sitten varastetaan intianilta maat ja ranskalaiselta laivat, niin sanotaan: 'Niin, mutta se ei olekaan varastamista, kun ottaa viholliselta, se on rehellistä kauppaa'."

Kuonab nousi heittääkseen tuleen muutaman risun, kävi sitten kääntämässä wigwamin savureiän kannen, sillä tuulikin oli kääntynyt, ja kansi oli käännettävä, jotta savureikä vetäisi. He kuulivat taas monta kertaa saman kimakan "japp jurr'in" ja jonkun kerran matalammankin äänen, joka ilmaisi koiraksenkin olevan majan lähitienoilla, epäilemättä etsimässä ruokaa kotiin viedäkseen.

IX.

Missä jousi on pyssy parempi.

Kaikista yleisistä harhaluuloista, mitä intianeista on säilynyt, on sitkeimmin pitänyt puoliaan se, että muka heidän keskuudessaan naiset tekevät kaiken työn. Taloustyöt he kyllä tekevät, se on totta, mutta kaikki raskaammat työt, jotka käyvät yli heidän voimiensa, tekee mies. Miesten osalla ovat metsästyksen, venematkain, taivallusten monet kovat rasitukset ja niiden lisäksi paljon vähäisempiä askareita, kuten lumikenkäin, jousien, nuolien ja veneitten teko. Jokainen metsästäjä tavallisesti itse valmistaa oman jousensa ja nuolensa, ja jos, kuten usein tapahtuu, yksi heistä osottautuu taitavammaksi ja valmistaa parempia aseita, niin tavallisesti toiset niitä vaihtavat semmoisilla esineillä, joita he osaavat paremmin tehdä.

Jousen edut pyssyyn verraten ovat etupäässä äänettömyys, halpuus ja se seikka, että jokainen voi itse valmistaa ampumatarpeensa missä vain. Kuonabin aikana käytetty pyssy oli tuo vanhanaikainen sileäreikäinen piilukko, eikä se ollut paljoa tarkempi kuin jousikaan. Kuonab oli aina valmistanut erinomaisia jousia, samoin kuin oivallisia nuoliakin, ja hän ampui niillä ylen tarkkaan. Hän asetti kymmenen askeleen päähän kymmenen simpukankuorta ja mursi kymmenellä nuolella jok'ainoan. Ainakin toiseen puoleen metsästyksensä hän mieluummin käytti jouta; pyssy oli eduksi varsinkin silloin, kun mailla oli metsäkyhkys- tai sorsaparvia ja yhdellä ainoalla haulipanoksella saattoi saada kymmenkunnan lintua.

Mutta kaikella ampumisellakin on tapansa, — taito kysyy alinomaista harjotusta, — ja kun Rolf näki isäntänsä ampuvan pilkkaan melkein joka päivä, niin hänkin yritti yhtyä kiistaan.

Mutta hänen ei tarvinnut montakaan kertaa yrittää, ennenkuin jousi huomattiin aivan liian jämeäksi, ja Kuonab lopulta päätti tehdä vieraalleen täydelliset varustukset.

Kallion juurelta hän kuivasta varastoluolastaan otti kappaleen tavallista punaista ketripuuta. Jotkut käyttävät hikkoria; se ei yhtä helposti katkea ja se kestää paljon paremmin huonoa hoitoa; mutta se ei lyö yhtä terävästi ja puhtaasti kuin ketri. Ketrinen jousi lennättää nuolen paljoa kauemmaksi, se lähtee niin sukkelaan jänteeltä, että sitä tuskin silmä huomaa. Mutta ketripuujousta on hoidettava tarkkaan kuin hienoa konetta. Jos se nuoralla kiedotaan, niin se katkeaa, jos nuoletta laukaistaan, niin se katkaisee jänteen, jos se saa naarmuja, niin se voi halkeilla sälöiksi, ja märkänä se on velto, jopa veltostuu, jos saa maassakaan maata. Mutta hoida sitä, niin se on verraton palvelija, parempi kuin mikään muu näiden metsäin puista.

Juuri punaisen sydänpuun ja valkoisen pintapuun rajasta jousimies ottaa ainepuunsa. Leikattiin kappale, joka ulottui Rolfin leuasta maahan saakka, se vuolttiin pinnan puolelta latuskaksi ja punaisen sydänpuun puolelta pyöreäksi ja ohenemaan molempiin päihin. Keskeä se oli tuumaa

leveä ja tuumaa vahva, päästä kolmeneljännestuumaa leveä ja viisikahdeksannestuumaa vahva, ja kautta jousen oli punaista puuta ja valkoista puuta yhtä vahvalta. Jänne tehtiin lehmän selkäsuonesta, joka oli otettu selkärangan kummaltakin puolelta, ja jousi sitten kokeeksi jännitettiin. Mutta kun se jännitettiin (siten että latuska valkoinen puoli oli eteenpäin), niin huomattiin toisen pään taipuvan enemmän kuin toisen, jonka vuoksi vahvempaa päätä kaavittiin vähän ohemmaksi, kunnes molemmat päät taipuivat tasan.

Kuonabin nuolet olisivat kelvanneet, mutta Rolf tarvitsi omankin nuolivaraston. Jälleen oli ainepuuta vara valita. Vanhat intianit tekivät nuolensa "nuolipuun" (*Viburnum dentatum*) suorista vesoista, mutta Kuonab oli keksinyt paremman ainepuun — hänellä oli kirves, jolla saattoi pilkkoa suuremman puun. 25 tuuman pituinen suorasyinen saarnipölkky halkaistiin ja pilkottiin, kunnes nuoliaineita oli riittävä määrä. Nuolekset sitten kaavittiin neljännestuumaa vahvoiksi, pyöreiksi, sileiksi ja aivan suoriksi puikoiksi. Puikon toiseen päähän tehtiin syvät lovet ja lovipäähän sidottiin kolme halkaistua hanhensulkaa, ja nuolia tehtiin kolmea lajia. Varsi ja sulitus olivat kaikissa samanlaiset, mutta päät olivat erilaiset. Ensiksi pilkkaan-ammuntanuolet; ne vain terotettiin ja kärjet karkaistiin hiiloksessa paahattamalla, kunnes paloivat ruskeiksi. Pipomaiset teräskärjet olisivat olleet paremmat, mutta niitä ei ollut. Toiseksi tavalliset metsästysnuolet, joihin kiinnitettiin väälliset teräskärjet — kärjet tavallisesti ostettiin valmiina tai koukusta viilattiin; näillä nuolilla ammuttiin semmoisia otuksia kuin biisamirottia, sorsia läheltä ja valkohäntähirviä. Kolmanneksi tylpät lintuvasamat, niitten pää jätettiin paksuksi ja tylpäksi ja se oli samaa puuta kuin itse nuolikin. Niillä kolkattiin viiriäisiä, sepelpyitä, kaniineja ja oravia, ja sangen usein niillä myös kuritettiin koiria, johon ne olivatkin vallan mainioita, joko intianin omaa, kun se ei elänyt sääntöjen mukaan ja oli liian kaukana lyöntiä tai potkua varten, taikka jonkun talon koira, joka uhkasi hyökätä kimppuun.

Nyt ovat varustukset valmiit, ajatteli Rolf, mutta vieläpä vähän puuttui. Kuonab värjäsi nuolen sulkapään punaiseksi ja Rolf sai kuulla miksi. Se ei ollut koreuden vuoksi, eikä omistajankaan merkki, vaan *löytömerkki*. Monta kertaa tuo kirkas puna ja valkoinen sulka sen vieressä pelasti nuolen hukkumasta. Väritön nuoli tavallisesti hävisi metsässä oksien ja lehtien sekaan, mutta kirkasvärisen varren näki helposti sadankin askeleen päästä.

Sangen tarpeen oli suojella jouta ja nuolia kosteudelta. Sitä varten jokaisella metsämiehellä on kotelot, tavallisesti sarvaan nahkaiset, mutta kun sarvaan nahkaa ei ollut, tehtiin hyvä nuoliviini tuohesta, joka ommeltiin kuusen juurilla, ja jouta varten öljykankaasta pitkä huotra.

Sitten alkoi jousella ampumisen hidas harjottelu; nuoli pidettävä ja jousi jännitettävä kolme sormea jänteellä — peukalo ja pikkusormi jouten. Pilkkana oli heinäpussi, joka oli kahdenkymmenen askeleen päässä, kunnes opetteleva osasi siihen joka kerralla. Pussia sitten vähitellen siirrettiin yhä kauemmaksi, kunnes välimatka oli neljäkymmentä askelta. Se oli vakainainen ampumamatka, ja sillä oli sitten harjoteltava, kunnes tulos oli tyydyttävä. Mutta Rolf ei tietystikään harjaantunut ampumaan yhtä tarkkaan kuin intiani, joka oli harjotellut lapsesta pitäen.

Jousella ampumisen taitoon kuuluu kolmenlaiset kokeet. Ensinnäkin tähtäyskoe: Osaatteko ampua niin tarkkaan, että kymmenen askeleen päästä osaatte kymmenen kertaa peräkkäin kolmen tuuman pilkkaan?

Toiseksi nopeuskoe: Osaatteko ampua niin sukkelaan, että teillä on yht'aikaa viisi nuolta ilmassa? Jos sen osaatte, niin olette hyvä. Voitteko pitää kuusi? Silloin olette jo sangen hyvä. Seitsemän on ihmeteltävää. Ennätys kuuluu olevan kahdeksan. Viimeksi voiman koe: Voitteko jännittää niin jämeän jousen ja antaa nuolen lähteä niin puhtaasti, että se lentää 250 askelta tai kymmenen askeleen päästä lävistää valkohäntähirven. Puhe kulkee eräästä sioux-intianista, joka samalla nuolella lävisti kolme antiloppia, eikä ollut tavatonta, että nuoli kerrassaan lävisti valtavan puhvelin kyljestä kylkeen. Kerran muuan sotilas samalla nuolella lävisti puhvelin ja vielä tappoi sen toisella puolella juoksevan vasikankin.

Jos olette näin kolmenkertaisesti etevä, niin pudotatte riekon tai oravan joka nuolella, voitte joka lintuparvesta saada viisi tai kuusi, voitte viidenkolmatta askeleen päästä tappaa valkohäntähirven, eikä silloin nälkä ahdistaa, jos lienee metsässä riistaa.

Rolf tietysti innokkaasti halusi päästä taitoaan koettelemaan oikeassa metsästyksessä, mutta monta kertaa hän ohi ampui ja monta nuolta menetti tai särki, ennenkuin oli saanut edes punaisen oravan, ja näin hän ainakin oppi entistä enemmän kunnioittamaan niiden taitoa, jotka voivat jousella elatuksensa hankkia.

Olkoon siis tämä kokeena ja taidon näytteenä niille, jotka pitävät itseään metsämiehinä: Menkööt yksinään erämaahan, jossa on riistaa, ainoastaan jousi ja nuolet aseina, kulkekoot jalan 250 mailia ja eläkööt koko ajan metsästä.

X.

Rolf ulkona työssä ja sen seuraukset.

Se on saamattomista saamattomin, joka ei ole kuningas jossain pienessä kolkassa, sano' Si Sylvanne.

Se joka on sinulle vääryyttä tehnyt, ei koskaan anna sinulle anteeksi, ja se taas, joka on sinua auttanut, pysyy ainiaan suosiollisena. Ei tosiaan ole mitään, joka siihen määrään toiseen

kiinnittää kuin tieto, että on tuota toista auttanut.

Kuonab auttoi Rolfia ja siten kiintyi häneen enemmän kuin moneen naapureistaan, joiden kanssa hän oli ollut vuosia tuttava; hän milt'ei alkoi vieraastaan pitää. Sattumoisin he olivat yhteen joutuneet, mutta sangen pian ilmeni, että heidän välillään oli syntymässä ystävyys. Rolf oli vielä liian lapsellinen ajatellakseen etäisempää tulevaisuutta, ja niin oli Kuonabkin. Useimmat intianit ovat vain isoja lapsia.

Mutta yhtä asiaa Rolf kuitenkin ajatteli — hänellä ei ollut oikeutta elää Kuonabin majassa, hankkimatta kohtuullista osaa jokapäiväisistä tarpeista. Kuonab hankki elantonsa osaksi metsästyksellä, osaksi kalastuksella, osaksi vasuja myymällä ja osaksi tilapäisellä työllä naapureissa. Rolf ei vielä ollut oppinut maankulkurin tavoille, ja kun hänelle selvisi, että hän ehkä tulisi viettämään kaiken kesää Kuonabin kanssa, niin hän sanoi suoraan:

"Antakaa minun olla täällä pari kuukautta. Minä teen taloissa työtä osan ajastani ja ostan ainakin mitä itse tarvitsen." Kuonab ei sanonut mitään, mutta heidän katseensa kohtasivat toisensa, ja poika tiesi, että se oli hyvä.

Rolf vielä samana päivänä lähti Obadiah Timpanyn taloon ja tarjoutui päivätyöhän, viljavainioita ja juurikasvimaita muokkaamaan. Kukapa maanviljelijä ei ilomielin ottaisi apua toukoa tehdessään tai elonkorjuun aikana? Kysymys oli vain siitä, mitä hän taisi tehdä ja paljonko hän tahtoi? Ensimmäisestä oltiin pian selvillä; kaksi dollaria viikossa oli siihen aikaan tapana maksaa pojille; ja kun hän suostui ottamaan osan luonnontuotteina, niin hän oikeastaan sai kolme dollaria viikossa ja vielä ravinnon ja asunnon. Ruokatavarat olivat yhtä halvat kuin palkatkin pienet, ja viikon kuluttua Rolf kantoi leiriin säkillisen kaurajauhoja, säkillisen vehnä jauhoja, karpion perunoita, omenoita ja dollarin rahaa. Dollari meni teeheh ja sokeriin, ja kaiken kaikkiaan koko saalis riitti heille kummallekin kuukauden; Rolf siis saattoi hyvällä omallatunnolla jäädä wigwamiin.

Oli tietysti mahdotonta estää Myanoksen juoruavaa pikkukaupunkia saamasta tietää ensinnäkin, että intianilla oli valkoinen poika toverina, ja myöhemmin, että tämä poika oli Rolf. Naapureissa väiteltiin siitä paljon. Toisten mielestä sitä ei pitänyt sallia, mutta Horton, joka omisti sen maan, jolla Kuonabin wigwami oli, ei nähnyt mitään syytä sekaantua asiaan.

Mutta Ketchura Peck, vanhapiika, näki monta ja mitä parasta syytä. Hän oli tyttö, jolla oli tehtävä, ja hän väitti, että oli häpeä antaa jumalattoman pakanan kasvattaa kristittyä nuorukaista. Se tuotti hänelle melkein yhtä monet tuskat kuin Keski-Afrikan pakanat, joilla ei ole sunnuntaikouluja eikä vaatteita juuri enempää kuin kirkkojakaan. Kun hän ei saanut Peck pastoria eikä Knapp vanhinta asiaan puuttumaan, eikä uskaltanut toivoa omain rukoustensa kovin pian auttavan, niin hän päätti tehdä rohkean teon "monen unettoman yön ja rukouksen jälkeen", nimittäin kantaa piplian pakanan omaan linnaan.

Niinpä hänet eräänä kauniina kesäkuun aamuna nähtiin sievoisena ja somistettuna, — omasta mielestään, peilin edessä huuliaan hymistellesään, melkein kirkastettuna — liihottelemassa Piipunvarren lammelle, raamattu kädessä ja silmälasit puhtaiksi pyyhittyinä, valmiina lukemaan villiä villiä soveliaita raamatun paikkoja.

Hän oli täynnään lähetysintoa Myanoksesta lähtiessään, ja melkein täynnään Puutarhakadun tielle saapuessaan; mutta tämä into vuoti pahasti, ja metsät näyttivät niin pelottavilta ja autioilta, että hän ihmetteli, olikohan naisilla oikeutta ruveta lähetyssaarnaajiksi. Kun lampi tuli näkyviin, niin se hänen mielestään oli niin epämiellyttävän toisenlaista kuin Myanos, ja missäs oli intianin koti? Huutaa hän ei uskaltanut; hän tosiaan alkoi toivoa, että olisi ollut taas kotona, mutta velvollisuudentunto vei häntä vielä kokonaista viisikymmentä askelta pitkin lammen reunaa, ja sitten hän tuli ylipääsemättömän kallion äkkijyrkän törmän eteen, joka selvään sanoi: "Seis!" Nyt täytyi palata, taikka päästä törmän päälle. Hänen jenkkiläinen itsepintaisuutensa sanoi: "Koeta ensin päästä törmän päälle," ja nyt alkoi pitkä vaivaloinen kapuaminen, joka ei päättynyt, ennenkuin hän oli tullut korkealle paljaalle kalliolle, jonka toinen puoli vietti aivan jyrkkään ja jolle näkyi kylä ja meri.

Mikä hänen ilonsa lieneekään ollut, kun koti taas näkyi, sen äkkiä tukahutti kauhistuttava keksintö: hän oli aivan intianin kodan päällä ja sen molemmat asukkaat näyttivät niin peräti, niin kauhistuttavan viltteiltä, että hän oli kiitollinen, kun he eivät häntä huomanneet. Hän paikalla teki takaperon, mutta sen verran toinnuttuaan, että jälleen uskalsi alas tirkistää, hän näki jotain kirstymässä valkean edessä — "hennon käsivarren, jossa oli käsi ja viisi sormea", kuten hän jäljestäpäin sanoi, ja "tuskan kauhistus tuli hänen ylitseen". Niin niin, olihan kulttu, että semmoistakin tapahtui. Kun vain pääsisi turvassa kotiin! Miksi hän olikaan näin kiusannut kaitsemusta? Hän peräytyi hiljaa ja rukoili vain, että pääsisi pakoon. Mitä, viemättä edes perille raamattua? Synti olisi palata se mukanaan! Kallionkoloon hän sen pisti, ja sitten, ettei tuuli veisi irtaimia lehtiä, asetti kiven sen päälle ja pakeni tästä kamalasta paikasta.

Iltasella, kun Kuonab ja Rolf olivat ateriansa päättäneet — heillä oli leipää ja paistettua pesukarhua, — niin ukko nousi kalliolle taivasta katsomaan. Hänen silmänsä keksi paikalla kirjan, joka selvästikin oli siihen huolin peitetty ja siis kätöksässä. Kätkö on intianille pyhä. Hän ei siihen koskenut, mutta kysyi myöhemmin Rolfilta: "Sinunko?"

"Ei."

Varmaan se oli jonkun omaisuutta, joka aikoi palata sen ottamaan, he siis jättivät sen rauhaan. Se jäi siihen moneksi kuukaudeksi, kunnes tulivat talvien myrskyt, repivät irti kannet, hajottivat lehdet, mutta kuitenkin jättivät tähteitä, joista kirja myöhemmin monien aikain perästä tunnettiin ja voitiin sen mukaan antaa vuorelle se toinen nimi, joka sillä on vielä tänä päivänä —

XI. Ukkosilma ja puutulukset.

Kun Rolf ensi kertaa näki wigwamin paikan, niin hän ihmetteli, miks'ei Kuonab ollut sitä asettanut jonnekin lammen lähetyville, mutta pian hän oppi, että on parasta, kun on aamuaurinko, iltapäivällä varjo, suoja pohjois- ja länsituulia vastaan.

Molempien ensimmäisten seikkain totuus kävi ilmi melkeinpä joka päivä; mutta pari kolme viikkoa kului, ennenkun viimeksi mainittu selvisi.

Aurinko sinä päivänä nousi ruskottavalle taivaalle, mutta katosi piankin paksun pilvenpankon taa. Tuulta ei ollut ja huomeneksen jälkeen päivä kävi helteisemmäksi ja painostavammaksi. Kuonab varustautui myrskyn varalle; mutta se tulikin odottamattomalla voimalla, luoteen ilmalta puhuri semmoinen, että se olisi repinyt koko kodan ilman ison kallion suoja. Sen suojassa tuskin tuntui hengähdystäkään, mutta puolensadan askeleen päässä kaksi puuta hankasi toistaan, ja myrskyssä ne raappivat toisiaan niin rajusti, että maahan varisi hienoja savuavia puunpirstoja, jotka ilman sadetta varmaan olisivat roihun sytyttäneet. Ukkonen oli kova ja sitä kesti kauan ja vettä kaatui maahan tulvanaan. Sadetta vastaan oli varustukset, mutta ei tulvaa vastaan, joka ryöppysi pitkin kallion kylkeä, kastellen kodassa kaiken paitsi vuoteita, jotka, neljä tuumaa maata korkeammalla ollen, olivat hyvässä korjuussa; ja niillä maaten majan molemmat asukkaat kärsivällisesti taikka kärsimättömästi odottelivat, pahan ilman pauhatessa kaksi kastavaa tuntia. Sateen jymy muuttui sitten rapinaksi; pauhu märeksi viuhtomiseksi; myrskykuuro kuoli pois jättäen möykkyiselle taivaalle muutteluvia sinilaikkoja ja kaiken luonnon tyyneksi ja hymyileväksi, mutta voih kuinka märeksi! Tietysti tuli oli sammunut ja kaikki puut kastuneet. Kuonab veti pienestä kolosta vähän kuivaa ketripuuta ja otti hyllyltä tuluksensa, piikiven ja teräksen, tulta tehdäkseen; mutta samalla ilmestyikin arveluttava vaikeus, — taula oli kastunut ja siis kelvoton.

Tulitikkuja ei silloin vielä ollut olemassakaan. Piihin ja teräkseen luotti jokainen tulta tehdessään, mutta taula oli välttämätön, eikä tulesta nyt toivoakaan; ainakin Rolf niin luuli.

"Nana Boju oli karkeloimassa", sanoi intiani. "Näitkö, kuinka se teki tulen noilla hankaavilla puilla? Saman se opetti isillemmekin, ja sillä tavalla me teemme tulta, kun valkoisen miehen vehkeet pettävät."

Kuonab sitten leikkasi kaksi kuivaa ketripuun palasta, toisen kolmeaneljännestuumaa vahvan ja kahdeksaatoista tuumaa pitkän, pyöreän ja kummastakin päästä terävän. Toinen puunpala oli puolen tuuman vahvuinen ja latuska. Latuskaan palaan hän teki loven ja loven päähän kuopan. Sitten hän kankeasta kaarevasta kepeistä ja sarvaannahkarihmosta teki jousen, valitsi pienen männynoksan ja kaivoi siihen puukon kärjellä vähäisen kolon. Siinä olivat puutulukset, mutta vielä olivat puut hankittavat, valkea ladottava ja kaavittava kuivaa puupöytä sytykkeeksi. Sitäkin saatiin ketripuusta, sekaan kaavittiin kuortakin, ja jauho kieritettiin parin tuuman palloksi. Siinä oli nyt sytykekin ja kaikki valmiina. Kuonab kiersi jousenjänteen kertaan pyöreän kalikan ympäri, pisti kalikan toisen pään latuskan paalikan koloon ja yläpähän sovitti männynoksan, niin että kalikka seisoi vakavasti kahden navan välissä. Sitten hän alkoi vetää jouta edes takaisin, hitaasti, vakaasti, kunnes pyörivä kalikka jauhoi kuopastaan savuavaa mustaa pölyä. Sitten nopeammin, kunnes savua nousi hyvin vahvalti ja kuoppa oli pölyä täynnään. Nyt hän kohotti latuskaa paalikkaa ja löyhyytteli kädellään pölyä, kunnes näkyi hiilen hehkua. Sen päälle hän pani ketrijauho-sytykkeen ja puhalsi hiljaa, kunnes syttyi liekki, ja pian oli wigwamissakin valkea.

Koko aika, puupalain nostamisesta loimuavaan valkeaan saakka, ei ollut minuttiakaan.

Se on intianien vanha keino; Rolf oli siitä usein kuullut puhuttavan kuin puolena satuna; mutta hän ei ollut vielä koskaan sitä nähnyt, ja mikäli hän oli kirjoista lukenut, piti sen kysyä tunnin tai parin kovaa työtä, eikä vain moniasta sukkelaa tempua ja muutaman sekunnin aikaa.

Pian hän oppi sen itsekin, ja seuraavina vuosina hän saattoi, niin kummalta kuin se kuuluikin, opettaa saman tempun monelle intianillekin, joka oli sen unohtanut, valkoisen miehen kätevämpiin tuluksiin totuttuaan.

Samana päivänä metsään mennessään he näkivät kolme puuta, joihin salama oli myrskyn aikana iskenyt, ja ne olivat kaikki tammia. Rolfin mieleen silloin juolahti, ettei hän ollut koskaan nähnyt salaman iskevän muihin puihin kuin tammiin. "Onko se totta, Kuonab?"

"Ei, on niitä monta muutakin. Salama iskee useimmin tammeen, mutta iskee se petäjäänkin, saarneen, hemlokkiin^[6], niinipuuhun ja moneen muuhun. Vain kahteen puuhun en ole nähnyt koskaan iskevän, balsamikuuseen ja koivuun."

"Miksi ne välttävät?"

"Piennä poikasena kuulin isältäni syyksi sen, että ne olivat suojelleet ja lämmittäneet Tähtityttöä, joka oli Ukkoslinnun sisar."

"Siitä en ole koskaan kuullut, kerro."

"Ehkä toiste, ei nyt."

XII. Murmelin ajo.

Vehnäjauhoja ja perunoita, teetä ja omenoita kolmasti päivässä, se järjestys lopulta menettää viehätyksensä. Ei kalakaan voinut kokonaan korvata lihan puutetta. Kuonab ja Rolf siis eräänä päivänä lähtivät oikealle riistaretkelle. Suuren riistan ajat olivat Asamukin seuduilla olleet ja menneet, mutta monenlaisia pieniä otuksia vielä oli, eikä mitään sen runsaammin kuin murmelia, maanviljelijän vihollista. Syystä sitä vihattiinkin. Jokainen murmelinkolo oli vaara hevosen koivelle. Kerrottiin sekä hevosten taittaneen säärensä että ratsumiesten niskansa, kun ratsun jalka oli sattunut sorkahtamaan moiseen vaaralliseen reikään. Sitä paitsi jokainen murmelinpesä oli hävityksen pyörännäpä, milloin se oli, niinkuin se enimmäkseen oli, keskellä vainiota. Epäilemättä vahingoita paljon lioteltiin, mutta maanviljelijät kuitenkin olivat jotenkin yksimielisiä siitä, että murmelit olivat maanvaiva.

Vaikka monikin maanviljelijä taisi harmitella, kun intiani kävi hänen maallaan viiriäisiä^[7] ampumassa, niin näki hän aina mielihyvin hänen tulevan murmeleita tappamaan.

Ja intiani piti tätä jyräjää luvallisena otuksena ja mitä herkullisimpana syötävänä.

Rolf katseli uteliaasti, kun Kuonab, ottaen jousensa ja nuolensa, sanoi mentävän tuoreen lihan pyyntiin. Vaikka oli montakin vainiota, jossa oli murmeleita, niin he varovasti kulkivat vainiolta vainiolle, tähyten vihannalta aukealta tummanruskeita pilkkuja, jotka tietenkin olisivat murmeleita rehunhakumatkoilla. Viimein he löysivätkin erään, yhden suuren ja kaksi pientä liikkuvaa ruskeaa esinettä apilan seassa. Suurempi nousi vähän väliä takajaloilleen, alati vaaralle valppaana. Vainio oli laaja, lakea ja suojaton; mutta aivan lähellä sitä puhtaampaa paikkaa, jossa epäilemättä pesä oli, oli vähän harjannetta, josta Kuonab päätti olevan läheystyössä apua.

Rolfin tuli pysyä piilossa ja antaa eräitä intianilaisia merkkejä, joita metsästäjä voisi noudattaa, kun otukset katosivat näkyvistä. Kun hän nyökkäsi päätään, niin se merkitsi "eteenpäin"; kun kätensä kohotti, kämmen eteenpäin, "seis!" Kun kuljetti kättään sivuttain, vyötärön tasalla, "kaikki hyvin"; kun etusormensa ojensi eteenpäin, sitten taivutti alaspäin, niin se merkitsi "mennyt reikään". Mutta Rolfin ei pitänyt tehdä mitään merkkiä eikä liikkua, paitsi kun intiani teki kysymyksen merkin, s.o. viittasi kädellään, sormet harallaan, kämmen eteenpäin.

Kuonab palasi sitten metsään ja kiersi kiviaidan taitse maapankon taa, ja vasta sitten hän lähti apilapeltoon, ryömien suullaan niin matalana, ettei häntä vähääkään näkynyt paitsi paljoa ylempää, vaikka apila oli vain jalan korkuista.

Sillä tavalla hän pääsikin matalan maapankon luo, joka oli pesän takana, sen asukkaitten häntä huomaamatta. Mutta nyt tuli pula. Hän ei nähnyt ainoatakaan. Varmaan ne vielä olivat jousen kantomatkaa kauempana, ja vaikeata oli saada niitä lähestymään pesää niiden samalla siihen hyökkäämättä. Mutta hän keksi keinon, kohotti toista kättään ja teki kysymyksen merkin ja Rolfia katsellen sai tältä vastauksen: "Kaikki hyvin, siellä ne ovat." Rolf kuljetti kättään vaakasuoraan, yksi sormi vakaasti osottaen. Sitten hän odotti hetkisen ja teki uudelleen saman merkin ja sai tarkalleen saman vastauksen.

Hän tiesi, että etäisen ihmisen liikkeet sattuisivat emomurmelin silmään; se kohoaisi pystyyn takajaloilleen nähdäkseen, mitä se oli, ja kun se toisen kerran tapahtuisi, niin se alkaisi liikkua, vaikk'ei juuri hätääntyneenä, pesää kohti ja kutsuisi poikaset mukaansa.

Metsästäjän ei tarvinnut kauaa odottaa. Hän kuuli emän kimakan varottavan vihellyksen, sitten iso murmeli loikki, luntusteli näkyviin, pysähtyen väliin haukkaamaan tai ympärilleen katsomaan. Heti sen takana olivat molemmat lihavat penikat. Päästyään pesänsä lähelle ne rauhottuivat ja alkoivat taas syödä, pennut aivan pesän suulla. Kuonab silloin asetti tylpän lintunuolen jousensa janteelle ja kaksi muuta varalle. Kohottaen itseään niin vähän kuin suinkin hän jännitti jousen. Tsipp! tylppä nuoli kolkkasi pentua kuonoon, niin että se mukeltui nurin. Toinen hypähti ihmeissään ja nousi pystyyn. Niin teki emäkin. Tsipp! singahti toinen nuoli, toinen pentu potkimassa. Mutta emä livahti kuin salama pesänsä maanalaiseen suojaan. Kuonab tiesi, ettei se ollut häntä nähnyt ja että se luultavasti hyvin pian tulisi esiin. Hän odotti jonkun aikaa; sitten lihavan vanhan apilavarkaan tumpura kuono osaksi tuli näkyviin; mutta se ei riittänyt laukausta varten, eikä se näyttänyt vähääkään aikovan tulla sen kauemmaksi. Intiani odotti, tekisi mieli sanoa hyvinkin kauan, teki sitten vanhan kepposen. Hän alkoi viheltää vienoa matalaa säveltä. Lieneekö murmeli luullut sitä jonkun naapurin kutsuksi, vai muutoinko vihellys oli siitä niin kaunista, siitä ei tietoa, mutta se pian teki, niinkuin sen sukupuolen aina on tapana, nousi reiästä hitaasti ja yhä korkeammalle, kunnes se oli puoleksi ulkona, pystyssä istuen ympärilleen katsellen.

Nyt oli Kuonabin hetki tullut. Hän jännitti nyt väkäteräisen metsästysnuolen kärkeen saakka ja tähtäsi murmelia olan taa. Tsipp! varsi lävisti murmelin ja minutissa päätti sen päivät ja paikalla esti tuon vaistomaisen reikään ryntäämisen, jonka kautta niin moni murmeli livahtaa metsämiehen käsistä kuolettavasti haavotettunakin.

Kuonab nousi nyt seisomaan salaamatta itseään kauempaa ja viittasi Rolfille, joka tuli juoksujalkaa. Kolme lihavaa murmelia tiesi tuoreen lihan runsautta viikoksi, ja ne, jotka eivät ole sitä maistaneet, eivät osaa aavistaakaan, mitä herkkua nuori lihava apilalla ruokittu murmeli on, pannussa perunain keralla paistettuna ja nuotiotulen ääressä tarjottuna metsämiehelle, joka on voimallinen ja kelpo-lailla nälissään.

XIII.

Taistelu syvyyden haltijan kanssa.

Kun he eräänä aamuna kävelivät polkua pitkin lammen reunaa, niin Kuonab osotti läheistä vettä. Siellä kellui kuin pieni pyöreä lehti, jossa oli kaksi helmeä, toisistaan hyvän välimatkan päässä. Sitten Rolf huomasi parin jalan päässä siitä suuremman uivan lehden, ja nyt hän älysi, että ensimmäinen oli valtavan rosvokilpikonnan pää ja silmät, jälkimäinen sen selkäkilpi. Seuraavassa tuokiossa se nopeaan vaipui näkyvistä. Kolmea lajia kilpikonnan oli kaikkialla ja rosvokilpikonnanakin Rolf hyvin tunsi; mutta hän ei ollut koskaan ennen nähnyt niin valtavaa ja synkän näköistä syvyyden hirviötä.

"Se on Bosikado. Minä tunnen sen; se tuntee minut", sanoi mies punainen. "Meidän kesken on jo kauan ollut sota; jonain päivänä se ratkaistaan. Näin sen täällä ensi kerran kolme vuotta takaperin. Olin ampunut sorsan; se kellui vedenpinnalla. Ennenkuin sain sen maalle, veti jokin sen veden alle, enkä sitä sen enempää nähnyt. Tuli sitten metsäsorsa^[8] poikineen. Toisen toisensa jälkeen se niistä otti ja vei lopulta emänkin. Se karkottaa kaikki sorsat, niinpä laskin sille monena yönä rihmoja. Sain muutamia pieniä rosvokonnia, kahdeksan ja kymmenen naulan painoisia. Ne olivat hyvät syödä, ja kolmasti sain jo Bosikadonkin koukkuun, mutta joka kerta, kun vedin sen kanuun reunalle, se katkaisi vahvimman rihmani ja meni menojaan. Se oli yhtä leveä kuin kanuukin; sen kynnet puhkaisivat kanuun kuoren; se väänsi ja ravisti sitä. Se näytti lammen pirulta. *Minä pelkäsin!*

"Mutta minun isäni opetti, ettei ole kuin yksi asia, jota miehen tarvitsee hävetä, — se on pelko, ja minä sanoin, ettei koskaan saa pelko minua johtaa. Minä etsin rehellistä taistelua Bosikadon kanssa. Se on minun viholliseni. Se kerran pelotti minut; minä pelotan sen kovasti. Kolme vuotta olemme toisiamme vahtineet. Kolmena vuotena se on karkottanut kaikki metsäsorsat ja ryöstänyt tyhjiksi kalarihmani, verkkoni ja biisamiansani. Usein en saa häntä nähdä — enimmäkseen niinkuin tänäänkin.

"Ennen Skookumia minulla oli pieni koira, Nindai. Se oli hyvä pieni koira. Se ajoi pesukarhun puuhun, otti kiinni kaniinin, ui maalle sorsan, vaikka oli hyvin pieni. Me olimme hyvin hyvät ystävä. Ammuin kerran sorsan; se putosi lampeen; minä kutsuin Nindain. Se hyppäsi veteen ja ui sorsan luo. Sitten sorsa, jonka luulin kuolleen, nousikin ja lensi pois, kutsuin siis Nindain takaisin. Se tuli luokseni veden poikki. Mutta sitten se, tuon syvän paikan kohdalla, kiljasi ja puliko. Sitten se haukkui, kuin olisi minua tarvinnut. Minä juoksin kanuulle ja meloin sukkelaan; näin pikku Nindai koirani uppoavan. Silloin tiesin, että se oli taas tuo Bosikado. Kauan tunnustelin tangolla, mutta en mitään löytänyt; vasta viiden päivän kuluttua yksi Nindain kypälistä näkyi alempana virrassa. Jonain päivänä minä revin auki tuon Bosikadon!

"Kerran näin sen rannalla. Se vieräi alas veteen kuin iso kivi. Se katsoi minuun, ennenkuin sukelsi, ja kun katsoimme toisiamme silmiin, niin tiesin, että se oli manito; mutta se on paha, ja isäni sanoi: 'Jos paha manito tulee sinua häiritsemään, niin sinun pitää se tappaa.'

"Eräänä päivänä se kävi kiinni varpaaseeni, kun uin ammuttua sorsaa hakemaan, mutta minä pääsin matalalle vedelle ja pelastuin; ja kerran pistin kalakeihääni sen selkään, mutta se ei ollut niin vahva, että olisi kestänyt. Kerran se sai Skookumia hännästä kiinni, mutta karva lähti; koira ei ole sen jälkeen uinut lammen poikki.

"Kahdesti olen nähnyt sen niinkuin tänäänkin ja olisin voinut tappaa sen pyssyllä, mutta minä tahdon tapella sen kanssa. Monta kertaa olen istunut rannalla ja laulanut sille 'pelkurin laulua' ja vaatinut sitä tappelemaan matalaan veteen, jossa olemme tasaväkiset. Se kuulee sanani. Mutta se ei tule.

"Minä tiedän, että se viime talvena teki minut kipeäksi; nytkin se pahoilla taioillaan tekee pahaa. Mutta minun taikani pitää olla voimakkaamman, ja kerran me vielä tapaamme toisemme. Se sai minut kerran pelkäämään. *Sen pitää vielä pelätä minua paljon, ja vedessä minä sen kohtaan.*"

Eikä saanutkaan kuluneeksi monta päivää, ennenkuin se tapahtui. Rolf oli lähtenyt vettä noutamaan lähteestä, joka oli kaivettu muutaman askeleen päähän lammen rannasta. Hän oli jo sikäli oppinut metsämiehen tavoille, että kulki varovasti ja ääneti ja aina katsoi ympärillensä, ennenkuin astui pois metsän suojasta. Liejusärkällä matalassa lahdessa noin viidenkymmenen askeleen päässä hän huomasi ihmeellisen harmaan ja vihertävän möhkäleen, jonka hän vähitellen erotti mahdottoman suureksi, päivää paistattavaksi kilpikonnaksi. Kuten enemmän hän katsoi ja vertasi sitä ympärillä oleviin esineihin, sitä suuremmalta se näytti. Sukkelaan ja ääneti hän pujahti takaisin Kuonabin luo. "Se on paistattamassa itseään — Bosikado — maalla!"

Intiani nousi äkkiä, otti tomahaukinsa ja vahvan nuoran. Rolf tapasi pyssyä, mutta intiani pudisti päätään. He menivät lammelle. Niin aivan! Siinä se oli, iso, mulkosilmä hirviö, niinkuin liejunkarvainen pölkky. Ranta oli sillä kohdalla paljas. Olisi ollut mahdoton lähestyä hirviötä rantaa pitkin tappelumatkan päähän, ennenkuin se olisi päässyt veteen. Kuonab ei tahtonut käyttää pyssyä; hän tahtoi tasaista tappelua. Nopeaan hän teki suunnitelman, kiinnitti tomahaukin ja vyyhdetyn nuoran vyöhönsä ja pujahti sitten rohkeasti ja ääneti lampeen, lähestyäkseen rosvoa veden puolelta — joka olikin tässä tapauksessa ehdottomasti helpointa, koska kilpikonna luonnollisesti piti silmillä etenkin maan puolta ja koska välillä oli vahva ruokopehko, jonka suojassa uija saattoi lähestyä.

Rolf palasi metsään, niinkuin oli käsketty, ja hiipi hiljaa paikalle, josta hän, parinkymmenen askeleen päästä, saattoi pitää kilpikonnan silmillä.

Nuorukaisen sydän sykki kovasti, kun hän tarkasti rohkeata uijaa ja vihaista matelijaa. Elukka

varmaan painoi sadan naulan paikoille. Se on kokoonsa verrattuna voimakkain ja vihasin kaikista matelijoista. Leuat ovat tosin hampaattomat, mutta reunat ovat terävät ja niissä on terävä nokka; se murtaa niillä luitakin. Kilpi on niin kova, etteivät petolinnut eivätkä petoeläimet voi sille mitään. Se makasi rannalla kuin pölkky, pitkä alligatorinpursto ojennettuna ja käärmemäinen pää ja pienet häijyt silmät valppaasti killistellen rantaa. Vanhaa ja leveää kilpeä reunusti viheriä sammal, suomalaiset jäkäläiset kainalokuopat näkyivät, ja pari hyppää nokki niitä ahnaalla halulla, nähtävästi hirviön mieliksi. Jos olivatkin silmät pienet ja punaiset, niin sitä jyrkemmät olivat raajat ja kynnet. Mutta silmätpä ne antoivat hermovärähdyksen.

Syvällä vedessä, niin että häntä tuskin näkyi, intiani verkalleen saapui ruo'ikkoon. Siinä jalka pohjasi ja pysähtyen hän otti nuoran toiseen käteen ja tomahaukin toiseen ja sukelsi, ja noustessaan ylös hän oli kymmenen jalan päässä vihollisestaan ja vain neljää jalkaa syvässä vedessä.

Äkkinäisellä hyökkäyksellä matelija hypätä räiskäytti lampeen ja katosi, nuoransilmukan välttäten. Mutta Kuonab kourasi syvältä veteen sen sivu mennessä ja sai käteensä hirviön kyhmyisen pyrstön. Sitten se näytti voimansa. Silmänräpäyksessä se läiskäytti mahtavalla purstollaan sivulle päin, rutistaen käden kamalalla voimalla selkakilpien teräväreunaisia kyhmyjä vastaan. Intianin koko sisua kysyi kiinnipitäminen tuosta veitsireunaisesta sotanuijasta. Hän pudotti tomahaukkinsa, sitten toisella kädellään heitti nuoran saadakseen kilpikonnan pään silmukkaan, mutta se väisti niin sukkelaan, ettei silmukka nytkään sattunut, vaan luiskahti kilveltä ja heidän painiessa kietoi mutkiinsa valtavan kypälän. Intiani tempasi silmukan kireälle ja he olivat toisiinsa sidotut. Mutta hänen ainoa aseensa oli nyt pohjassa ja vesi oli aivan sekautunutta. Hän ei nähnyt, mutta koetti sukeltaen haparoida tomahaukin kouraansa. Kilpikonna riuhtasi rajusti pakoon päästäkseen, päästään pinnistyksestä runnellun käden, mutta sysäten samalla intianin kumoon. Huomatessaan etukypälän olevan kiinni, se käänsi ammottavan kähisevän kitansa ja hyökkäsi vihollista vastaan, joka tepasteli veden alla.

Rosvokilpikonnalla on sama tapa kuin verikoirallakin, se tarttuu kiinni eikä hellitä, ennenkuin pala repeää. Mutaisessa vedessä senkin täytyi hairata umpimähkään, se tapasi vihollisensa vasemman käsivarren ja puraisi siihen terävän nokkansa epätoivon vimalla. Kuonab samalla löysi tomahaukkinsa; nousten pystyyn hän kohotti riippuvaa kilpikonnaakin ja iski aseellaan vapaan käsivartensa koko voimalla. Isku puhkasi hirviön kilven, upoten syvälle sen selkään, mutta ilman mitään näkyvää vaikutusta, paitsi että intiani menetti aseensa, kun ei saanut sitä irtaantumaan.

Silloin Rolf hyökkäsi veteen apuun. Mutta Kuonab läähätti: "Ei ei, mene pois, — yksin minä."

Hirviön leuat olivat lukossa hänen käsivarressaan, mutta etukynnet, jotka repivät alaspäin ja ulospäin, raatelivat takkia, joka oli sitä suojellut, niin että pitkiä veriviuruja vuoti aalloille.

Epätoivoisen rynnistyksen jälkeen matalampaa vettä kohti Kuonab taas väännälsi tomahaukkiaan, — se liikahti, löyhtyi; vielä kerran, niin se irtautui. Sitten "kopp, kopp, kopp", ja tuo pitkä louhikäärmeenkaula katkesi, ruumis lähti, suuria suomalaisia jalkojaan liikutellen ja alligatorinpurstoaan piesten, uimaan alaspäin, mutta valtava pää, vilkuttaen punaisia raukeita silmiään ja verta valuen, piti vielä pihdissä hänen käsivarttaan. Intiani pyrki rantaan, vetäen köyttä, joka piti elävää ruumista, ja kiinnitti sen puuhun, sitten hän otti puukkonsa, leikatakseen poikki leukalihakset hirviön päästä, joka kaivoi nokkaansa hänen lihaansa. Mutta kilpisuomut ja luut suojelivat lihaksia; hän ei voinutkaan iskeä iskua niiden voimaa lopettaakseen. Suotta hän hosui ja sohi, mutta vihdoin leuat suonenvetoisella värinäällä aukenivat ammottamaan ja verinen pää putosi maahan. Vielä se haukkasi, mutta puunoksa sai kestää rutistuksen; siihen voimakkaat leuat purasivat kiinni ja siihen jäivät.

Tuntikauden päätön ruumis ryömi, taikka yritti ryömiä, aina lampea kohti. Ja nyt he saattoivat katsella vihollista. Heitä ei niinkään ihmetyttänyt sen koko kuin paino. Vaikka se oli tuskin neljän jalan mittainen, niin se oli niin raskas, ettei Rolf jaksanut sitä nostaa. Kuonabin naarmuja oli monta, mutta ne olivat mitättömiä; ainoastaan käsivarren syvä noka haava ja leukain ruhjeet olivat vähän pahemmat, mutta niistä hän ei välittänyt. Skookum etunenässä haukkuen he kantoivat uhrin ruumiin leiriin; julma pää, yhä oksaa purren, koristettiin kolmella sulalla ja pantiin sitten seipääseen wigwamin viereen. Kun mies punainen seuraavan kerran lauloi, niin olivat sanat:

"Bosikado, minun vihamieheni, oli mahtava,
Mutta minä lähdin hänen maahansa,
Ja hänen täytyi pelätä!"

XIV. Kunnanmies Horton ilmestyy kalliolle.

Asamukin rannoilla oli kesä paraimmillaan. Punasiipirastas oli melkein ennättänyt laulunsa päähän. Paksuimpiin ketripuihin kokoontui joka yö lukemattomat laumat nuoria pilkullisia punarintasatakieliä livertelemään, ja Piipunvarren lammella näkyi sorsapoikue tai pari.

Rolf oli ihmeteltävän hyvin kotiutunut wigwamielämään. Hän tiesi nyt tarkalleen, miten lakeinen oli asetettava, että se joka tuulella veti ulos savun; hän oli oppinut auringonlaskun merkit ja tiesi nyt, minne tuuli yöllä kääntyisi. Hän tiesi meren rantaan menemättäkin, oliko luode niukka ja

saaliin toivo sen mukaan, vai mahtava vedenpako, joka jättäisi kuiville lihavammat simpukkasärkät. Hänen tottuneet sormensa tunsivat ensi kosketuksella, oliko hänen yösiimassaan iso kala vaiko kilpikonna. Ja intianin rummun soinnusta hän tiesi, milloin oli tulossa sade myrsky.

Tottuneena käsitöihin hän oli monella tavalla parannellut leiriä. Vähimpiä parannuksia ei ollut se, että hän perkasi kaikki paikat ja poltti ruuhkat, jotka kokosivat jos kuinka paljon karpäsiä. Osaksi hän olikin leiriin mukautunut siitä syystä, että hän oli muuttanut sen oman mielensä jälkeen, eikä hän enää ajatellutkaan, että hänen olonsa olisi vain väliaikainen majanmuutto. Ei hän tiennyt, eikä välittänyt, milloin se oli päättyvä. Hän vain totesi, että hän nyt nautti elämästä enemmän kuin koskaan ennen. Hänen kanuunsa oli laskenut paljon koskia ja oli nyt vakaassa tasaisessa virrassa — mutta se olikin könkään kiivasta nielua. Metelin hetkeksi väsähtäminen ei merkitse sodan loppua, vaan uuden rymäkän valmistuksia; ja se tietysti tuli juuri vähemmän odotetulla tavalla.

Kunnanmies Horton nautti kansalaistensa kesken suurta luottamusta; hänellä oli terve arvostelukyky, vakaa taloudellinen asema ja hyvä sydän. Hän se omisti Asamukin rantain metsät ja oli siten intianin isäntä tämän omilla entisillä sukumailla. Sekä Rolf että Kuonab olivat olleet Hortonilla työssä ja tunsivat hänet siis hyvin ja pitivät hänestä hänen hyväntahtoisuutensa vuoksi.

Oli keskiviikkoamu, heinäkuun lopulla, kun kunnanmies Horton leveänä ja ajelluin leuoin ilmestyi wigwamiin kallion juurelle.

"Hyviä huomenia kummallekin!" Sitten hän aikaa tuhlaamatta iski asiaan kiinni. "Kunnanmiesten kesken on väitelty ja paljon moitittu sitä, että valkoinen nuorukainen, kristittyjen vanhempien poika, papin tyttärenpoika, saa hylätä kristityt lähimäisensä ja seurakunnan, elää pakanan kanssa ikäänkuin muuttuakseen villi-ihmiseksi hänkin. Minä en tosin kuulu niihin, jotka umpimähkään tahtoisivat tuomita jumalattomaksi semmoisen hyvän miehen kuin Kuonab on, joka minun varman tietoni mukaan oman vajaan ymmärryksensä jälkeen joka päivä harjottaa jonkinlaista hartautta. Mutta siitä huolimatta ovat kunnanmiehet, viranomaiset, papisto ja kansa yleiseenkin kovasti huolestuneet tästä asiasta, ja ennen muita lähetykseura. On syytetty nimenomaan minuakin siitä, ja katkerasti moitittu, että minä olen välinpitämätön, kun sallin tämmöistä saatanan linnaa ja pesää omalla maallani ja hyysään semmoista, joka on kuin armosta pois paennut. Ei siis oman sydämeni jälkeen, vaan kaupunginneuvoston, vanhempien synodin ja pakanalähetyksen puolesta minun tulee ilmoittaa sinulle, Rolf Kittering, että koska sinä olet vailla omaisia ja alaikäinen ja siten oikeudella olet seurakunnan holhouksen alainen, niin on päätetty, että sinun täytyy ruveta kunnianarvoisen Hesekiel Peckin huonekunnan jäseneksi, jonka luona saat elää todellisen hurskauden ja oikean opin hengessä. Vaikka hän onkin ulkokuoreltaan kylmä ja ankara, niin on hän kuitenkin sangen taattu kaikissa uskon asioissa, ja minun täytyy sanoa koko lailla maineessakin siitä, että hän lyhyestä katkismuksesta on lausunut muutamia erinomaisen sattuvia huomautuksia, jota paitsi hän on saanut paljon kannatusta sen kautta, että on kyennyt ilmi tuomaan Heparalaisten kirjan 12 luvun 27:n värssyn salatun merkityksen. Mies, jonka paljas läheisyyskin on takeena kevytmielisyyttä, leväperäisyyttä ja väärän opin julistamista vastaan."

"Siinä se, poikani! Elä nyt seiso siinä kuin varsa, joka ensi kerran ruoskan tuntee. Saat hyvän kodin ja kaikessa kokea mitä parasta hurskautta."

"Niinkuin varsa, joka tuntee ruoskan", tosiaan! Rolfiin isku sattui kuin satutettuun hirveen. Palata renkipojaksi oli tosin mahdollista, vaikei hauskaa; jättää Kuonab juuri kun metsäelämä alkoi avautua, se oli masentavaa; mutta vaihtaa tämä kaikki orjuuteen vanhan Peckin hurskaassa huonekunnassa, semmoisen miehen, jonka kylmä julmuus oli karkottanut kotoaan hänen omat lapsetkin, se oli niin suuri onnettomuus muitten lisäksi, että hänen luontonsa nousi kapinaan.

"Mutta minä en lähde!" hän tiuskasi ja katsoi uhmaten leveään ja hyväntahtoiseen kunnanmieheen.

"Tule pois, Rolf, semmoinen puhe on sopimatonta. Elä anna pikaistuksen vietellä itseäsi syntiin. Tätä varmaan olisi äiti vainajasikin tahtonut. Ole järkevä; pian saat huomata, että se on kaikki parhaaksesi. Minä olen aina pitänyt sinusta ja pysyn aina ystävänä, johon voit luottaa."

"Puhuen sitten oman mieleni enkä ohjeitteni mukaan, sanon sinulle vielä, ettei sinun tarvitse tulla nyt, eikä nyt antaa vastaustakaan, vaan miettiä asiaa. Mutta muista kuitenkin, että ennen tulevan maanantain aamua taikka maanantai-aamuna sinua odotetaan vanhemman Peckin taloon, ja minä pelkään, että ellet tule, niin tulee ensi kerralla sanantuoja, joka ei ole yhtä ystävällinen kuin minä. Tule nyt, Rolf, ole hyvä poika ja muista, että uudessa kodissasi sinä ainakin elät Jumalan kunniaksi."

Ystävällisesti nyökäten, vaikka huolestuneen näköisenä, jykevä pahan sanoman tuoja sitten kääntyi ympäri ja tallusti matkoihinsa.

Rolf verkalleen, synkkänä, vaipui kalliolle ja tuijotti tuleen. Kuonab jonkun ajan kuluttua nousi valmistamaan päivällistä. Tavallisesti Rolf häntä auttoi. Mutta nyt hän ei tehnyt mitään, ei muuta kuin yrmeissään tuijotti hiilustaan. Puolen tunnin kuluttua ateria oli valmis. Hän söi vähän; sitten läksi itsekseen metsälle. Kuonab näki hänen makaavan sileällä kalliolla ja nakkelevan lampeen kiviä. Kuonab lähti myöhemmin Myanokseen. Sieltä palatessaan hän huomasi, että Rolf oli pilkkonut suuren kasan puita, mutta ei sanaakaan puhuttu. Rolfin kasvoissa synkän vihan ja kapinan ilme oli muuttumassa kivettyneeksi epätoivoksi. Toinen ei voinut arvata, mitä toisen mielessä liikkui.

Ehtoollinen syötiin vaieten; sen jälkeen Kuonab tuntikauden poltti piippuaan, kumpikin tuleen tuijottaen. Juovainen huuhkaja^[9] huhuili ja narskui heidän päällään, saaden koiran vasten tapojaan kavahtamaan jaloilleen ja haukkumaan äänelle, josta se ei tavallisesti olisi välittänyt

mitään. Sitten palasi hiljaisuus, ja miehen punaisen salattu ajatuksen juoksu paljastui yhdellä leimauksella.

"Rolf, lähdetään pohjan puolen metsiin!"

Se oli uusi yllätys. Rolfille oli alkanut vähitellen yhä enemmän selvitä, kuinka kiintynyt Kuonab oli tähän laaksoon, jossa hän palveli kadonneen heimonsa muistoa.

"Ja jätetäänkö tämä kaikki?" hän vastasi, osottaen kädenliikkeellä kalliota, intianipolkua, vanhan Petukuapenin paikkaa ja heimon hautoja.

Vastaukseksi heidän silmänsä kohtasivat toisensa ja Kuonabin syvästä rinnasta kohosi vain tuo ainoa sana: "Ugh." Yksi tavu, syvä ja laskeutuva, mutta kuinka paljon se kertoi hitaasti kehittyneestä, lujaksi juurtuneesta ystävydestä, taistelusta, jota oli kestänyt aamusta saakka, siitä kun kunnanmies julisti tuomion sanat, ja ystävyden voittamasta voitosta.

Rolf käsitti tämän ja hän tunsu hetkellisen kouristuksen kurkussaan, ja "minä olen valmis, jos se on täyttää totta."

"Ugh! Minä menen, mutta kerran minä palaan."

Seurasi pitkä äänettämyys, sitten Rolf: "koska lähdetään?" ja vastaukseksi: "huomisiltana."

XV.

Kohti pohjan puolen metsiä.

Lähtiessään seuraavana aamuna leiristä Kuonab kantoi raskasta taakkaa, ja se polku, jolle hän kääntyi, vei Myanokseen. Ei ollut mitään tavatonta, kun hän Silas Peckin tiskin eteen ilmestyen tarjosi kaupan parin lumikenkiä, kimpun ansoja, muutamia tuohisia ja niinipuisia astioita ja rummun, saaden vastineeksi teetä, tupakkaa, ruutia ja kaksi dollaria rahaa. Ilman selityksiä hän taas lähti ja palasi pian takaisin wigwamiin. Hän vei sitten padan metsään ja toi sen takaisin täynnään kuorta, jota hän oli verekseltä vuollut valkoisesta pähkinäpuusta.^[10] Vettä lisättiin ja keitettiin, kunnes siitä tuli tummanruskeata nestettä. Kun se oli jäähtynyt, niin hän kaatoi sen laakaan astiaan ja sanoi sitten Rolfille: "Tule nyt, minä teen sinusta sinawan."

Pehmeällä rievulla hän alkoi sivellä värinestettä. Ensiksi piti vain kasvoin, päähän, niskaan ja käsiin, mutta Rolf sanoi: "Samalla vaivalla punaat koko miehen." Hän riisuutui alasti; keltaisen ruskea neste muutti hänen valkoisen ihonsa mehevän kuparin karvaiseksi, ja hän oli muuttunut intianipojaksi, jota ei kukaan olisi tuntenut Rolf Kitteringiksi. Väri kuivi väleen ja vaatteet ylleen puettuaan Rolf käsitti, että hän jo oli moniaan sillan polttanut.

Wigwamin peitteestä otettiin kaksi kappaletta matkaan; ja makuuvaatteista tehtiin kaksi myttyä. Tomahaukki, jouset, nuolet ja pyssy ja kuparikattila vähine kalleine ruoka-aineineen jaettiin tasan ja sidottiin viilekkeellisiksi kantamuksiksi; sitten olikin kaikki valmiina. Mutta Kuonabilla oli vielä lisäksi yksi asia; hän meni yksin vuorelle. Rolf tiesi, mitä varten hän meni, ja piti parhaana olla seuraamatta.

Intiani syytti piippunsa, puhalsi neljät savut neljään tuuleen, lännestä alkaen, istui sitten jonkun aikaa ääneti. Pian kuului kalliolta "hyvän metsästyksen rukous":

"Isä, meitä johda!
Isä, meitä auta!
Isä, meitä johda hyville metsämaille."

Ja kun tämä päättyi, huhusi metsästä, pohjoisen puolesta, juovainen huuhekaja.

"Ugh! hyvä", muuta hän ei virkkanut Rolfin luo palatessaan; ja kun aurinko laski he lähtivät pitkälle matkalleen päin pohjoista, Kuonab, Rolf ja Skookum. He eivät olleet kulkeneet sataa askelta, ennenkuin koira pyörsi ympäri ja oikaisi minkä pääsi paikkaan, jossa sillä oli luu kätöksessä, ja heihin yhtyen juosta hölkytti sitten luu suussaan.

Valtatietä olisi ollut mukavampi kulkea, mutta tarpeen oli matkata ihmisten näkemättä. Sen vuoksi he kulkivat Asamukin puronvarren polkua ja tulivat tunnin astuttuaan länteen kulkevalle Kissakallion tielle. Jälleen heitä houkutteli avoin tie, mutta jälleen Kuonab päätti pysyä metsissä. Puolen tunnin kuluttua heidät pysäytti se, kun Skookum ajoi puuhun pesukarhun. Koiran sidottuaan he kulkivat metsää vielä pari tuntia, mutta sitten he, noin kahdeksan mailin päässä Piipunvarresta, pysähtyivät, ainakin Rolf kovin uupuneena. Oli puoliyö. Telttavaatteesta hät'hätää tehtiin kahden vuode ja nukuttiin aamuun asti. Kun he sulkiivat raskaat silmänsä, niin kuului huuhekaja ystävän rohkaiseva tervehdys, "Huu, huu, huu, huu, jah, huu!" ja se kuului yhä pohjoisesta.

Aurinko oli korkealla ja Kuonabilla oli aamiainen valmiina, kun Rolf heräsi. Hän oli kankeana astumisesta ja raskaasta taakastaan, ja kuuli salaisesti iloitien, että heidän pitikin levätä se päivä metsässä piilossa ja matkata vain yöllä, kunnes tultiin seutuun, jossa ei kukaan heitä tuntenut eikä tullut pidättämään. He olivat nyt New-Yorkin valtiossa, mutta se ei suinkaan vielä tiennyt sitä, että he olivat takaa-ajolta turvassa.

Auringon noustua korkeammalle Rolf lähti metsälle jousineen ja tylppine nuolineen, ja hän saikin, josta hänen oli suureksi osaksi Skookumia kiittäminen, kolkatuksi pari oravaa, jotka nyljettiin ja

paistettiin päivälliseksi. Yön tullen he jälleen lähtivät matkaan, kulki kymmenisen mailia. Kolmantena yönä kuljettiin vielä enemmän, ja seuraavana päivänä, joka oli sunnuntai, koko päivä lymyttiin. Mutta maanantai-aamuna, joka oli kirkas ja päiväpaisteinen, he lähtivät kulkemaan vapaasti valtatie, vaikka se oli ensimmäinen aamu, jona heitä varmasti kaivattaisiin, ja he kulkivat rohkeudella, jota eivät olleet vielä koko matkalla tunteneet. Kaksi asiaa uutuuksellaan herätti Rolfin huomiota: maalaisten uteliaat pitkäkatseet heidän kulkiessaan talojen ja vastaantulevien ohi ja koirien raju kiukku. Tämä jälkimäinen tavallisesti voitiin taltuttaa keppiä heristämällä, tai kiveä maasta tavottamalla, mutta kerran suunnaton ja vihainen juovikas verikoira seurasi haukkuen semmoisen matkan päässä, ettei juuri ulottunut kepillä lyömään, ja sai kun saikin höyhennetyksi Skookumia, kunnes Kuonab jännitti jousen ja ampui tylpän nuolen, joka sattui petoa kuonon päähän ja ajoi sen ulvoen kotia kohti, Skookumin saadessa muutamia sangen tyydyttäviä näykkäyksiä vihollisen peräpakaroihin. Sinä päivänä taivallettiin kaksikymmentä mailia ja seuraavana viisikolmatta, sillä nyt oltiin hyvällä tiellä ja taakatkin alkoivat huveta. Oli montakin taloa, joissa ystävällinen talonväki antoi ilmaiseksi aterian. Mutta monesti Skookum tuotti harmia. Taloissa ei ensinkään hyväksytty niitä tapoja, joita se kanoja kohtaan osotti. Skookumia ei koskaan saatu käsittämään sitä hienoa eläintieteellistä eroa, mikä on metsäkanain välillä, jotka ovat suuria lintuja ja luvallista riistaa, ja tavallisten kanain välillä, jotka ovat suuria lintuja ja luvatonta riistaa. Semmoiseen saivarteluun ei selvästikään kannattanut perehtyä, suostumisesta puhumattakaan.

**Uutisasukkaat eivät pitäneet
Skookumin
vierailutavasta heidän
kanatarhoissaan.**

Piankin nähtiin ilmeisesti paremmaksi, että Rolf yksin meni taloihin ja Kuonab jäi koiraa pitelemään. Koiria ei näyttänyt yhtä paljon kiukuttavan Rolfin haju, ja Rolf taas, muistaen mitä oli ajatellut, kun maankulkijoita oli ennen aikaan hänen kotiinsa saapunut, aina kysyi, saisiko ruuan edestä työtä, ja piankin hän huomasi, että menestys oli parempi, kun ensiksi kääntyi talon naisväen puoleen, ja sitten, hymyillen mainion valkoisia hampaitaan näyttääkseen, puhui selvää ja epä-intianilaista engliskaa, joka teki sitä paremman vaikutuksen, kun puhuja oli ilmetty intiani.

"Koska minusta täytyy tulla intiani, Kuonab, niin täytyy sinun antaa minulle intianilainen nimikin", hän sanoi muutaman sellaisen välikohtauksen jälkeen.

"Ugh! Hyvä! Se on helppoa! Sinä olet 'Nibowaka', viisas." Sillä intiani oli hyvin huomannut nämä oireet ja antoi nimen sen mukaan.

He kulkivat nyt pari-kolmekymmentä mailia päivässä, karttaen jokilaakson kyläkuntia. He eivät sen vuoksi nähneet Albanyä ensinkään, mutta kymmenentenä päivänä he tulivat Fort Edwardiin ja näkivät ensi kerran suuren Hudsonin. He eivät siellä viipyneet kuin sen verran, mikä oli aivan välttämätöntä, vaan painalsivat Glens Fallsin tietä ja matkansa yhdentenätoista iltana kulkivat vanhan aution linnan ohi ja näkivät George järven pitkäveteisen pinnan, sen metsärannan ja kauempaa pohjoisesta vuorien häämötyksiä.

Uusi ajatus iski nyt heidän mieleensä. — "Ollappa nyt kanuu, joka jätettiin Piipunvarren lammelle." Se heräsi kummassakin, kun he näkivät rannattoman selän, ja varsinkin kun Rolf muisti, että George järvestä pääsi Champlainiin, joka taas oli vanhastaan varsinainen valtatie kaikkiin erämetsiin.

He tekivät nuotionsa, niinkuin olivat tehneet kymmeniä kertoja ennenkin, ja valmistivat ateriansa. Veden lähellä leikkivät kirkas sinipinta ilahutti ja innosti; kun he menivät rantaan, niin Kuonab huomasi jälkiä ja sanoi: "valkohäntähirviä." Hän ei näyttänyt siitä paljoakaan kiihtyvän, mutta Rolf sitä enemmän, ja nuotiolle palatessaan he tunsivat uuden kohentavan tunteen — he olivat

saapuneet "luvattuun maahan". Nyt heidän tuli valmistautua vaikeaan tehtävään, etsiä metsämaita, joita ei vielä kukaan ollut omakseen katsonut.

Kuonab, muistaen vanhat metsälait, kuinka aina ensiksi tullee oli oikeus siihen laaksoon, jonka hän oli metsästysalueekseen katsonut, ja kuinka siihen ei saanut toinen tulla, ennenkuin ensimmäinen mielisuosiolla luopui oikeudestaan, vaipui omaan ajatuksenjuoksuunsa. Rolf taas vaivasi päätään sillä, mistä he saisivat varustukset, kanuun, ansat, kirveet ja ruokavarat. Nuorukainen rikkoi vaitiolon.

"Kuonab, meidän pitää saada rahaa, millä ostaa varustukset; nyt alkaa heinänteko ja pian elonkorjuukin; helppo nyt on saada kuukaudeksi työtä. Siten saamme elantomme ja niin paljon rahaa, että voimme tulla toimeen kauemminkin, ja samalla opimme tuntemaan maata."

Vastaukseksi tuli vain: "Sinä olet Nibowaka."

Taloja oli harvassa, hajallaan siellä täällä, mutta pari kolme oli kuitenkin järvenkin reunoilla. Rolf vei ensin lähimpään, jossa vilja oli pystyssä. Mutta siinä oli vastaanotto huono, aina ensimmäisestä rähäkystä talonkoiran kanssa lopulliseen puheeseen isännän keralla; "hän ei kaivannut maillaan kirottuja punanahkoja. Edellisenä vuotena oli hänellä ollut työssä kaksi, mutta ne olivat olleet juoppoja hunttioimia."

Seuraava talo oli lihavan hollantilaisen, joka paraillaan ihmetteli, miten selviäisi niin monesta kiireestä samalla haavaa, ennättäisi tehdä myöhästyneen heinän, leikata aikaisen kauran, mullata rikkaruohoisen perunamaan, etsiä ekssyneen karjansa, ja vielä kohdakkoin odotettavasta perheenlisäyksestä. Kaksi vaskenkarvaista pelastuksen enkeliä ilmestyi hänen ovelleen.

"Osattens te dehr tyät?"

"Kyllä, minä olenkin aina ollut maatöissä", sanoi Rolf ja näytti käsiään, jotka olivat hänen ikäisensä käsiksi leveät ja känsistyneet.

"Voisittens te löytä mnu karkkane lehmän, mnää e vaa ol voinn löytä?"

Voisivatkohan, sitäpä olisi hauska koettaa.

"Mnää anna kaks dollarii, kon dua ne sukkela."

Kuonab siis lähti metsään karjan jälkiä etsimään ja Rolf lähti kuokka kädessä perunamaalle, mutta pysähtyi kanojen äkillistä hätähuutoa. Voi, voi! Skookum oli taas erehtynyt kanoista ja metsäkanoista. Mutta ei kulunut kuin minuutti, kun se oli häpeäpaaluun sidottu, ja siinä se sai olla, niin kauan kun matkamiehet talossa viipyivät.

Iltapäivällä Kuonab palasi lehmä edellään ajaen, ja kun hän Rolfille kertoi nähneensä viisi *valkohäntähirveä*, niin hänen katseessaan välähti pettämätön metsämiehen silmän kiilto.

Kolme lehmää, joita ei oltu kahteen päivään lypsetty, oli arveluttava asianlaita, joka vaati kiirettä tointa. Rolf oli viisi vuotta lypsänyt viittä lehmää kahdesti päivässä, ja ensi katseella ukko Van Trumper älysi, että poika oli 'ulosoppinut'.

"Hyvä, hyvä! Mnää lähre ny sikoi ruakkima."

Hän lähti läävälle, mutta pellavatukka, punaposki tyttönen juoksi hänen perässään. "Isä, isä, äiti sanoo" — enempiä ei kuulunut.

"Daevas nähköön! Näink pian se kuitenkin" — ja lihava hollantilainen seurasi lasta. Vähän ajan kuluttua hän taas palasi ulos, iloiset kasvot vakavan huolen peittäminä. "Kuule snää suur indiani, osaak snää sousta kanuut?" Kuonab nyökkäsi. "Dul sitt. Annette, tua Toomas ja Hendrikk." Isä kantoi kaksivuotiaan Heikin, intiani kuusivuotiaan Tuomon, ja kaksitoistavuotias Annette seurasi peilloissaan ja levottomana, tietämättä miksi. Rannalla lapset sijoitettiin kanuuhun, mutta vasta nyt aseman vaikeus selvisi isälle koko laajuudessaan — eihän hän voinut vaimoaan jättää. Hänen täytyi lähettää lapset sananviejän kanssa. —Melkein epätoivoisena: "Voikk snää otta lapse järve taa dallo ja tuar dakas frouva Callan? Sano Martta Van Trumper darvitte frouva Callanii juur sukkela." Intiani nyökkäsi. Sitten isää epäilytti, mutta silmäys intiaaniin riitti. Mieheessä oli jotain, joka sanoi, "oikea mies", ja vaikka pienokaiset vähän inttivätkin vastaan, kun heidät näin jätettiin yksin mustan muukalaisen kera, niin hän työnsi kun työnsikin kanuun rannasta: "Hoid hyvin mnu lapsen", ja kääntyi sitten pois, silmät kyynelissä.

Se toinen talo ei ollut kaukana, parin mailin päässä, ja ilta oli tyyni; siellä ei hetkeäkään viivytelty: Mikä vaimo ei paikalla heittäisi kaikkia töitään ja asioitaan rientääkseen auttamaan toista äitiyden koetuksen aikana?

Tunnin kuluttua naapurin vaimo jo piti kädestä karkotettujen pellavatukkain äitiä. Hän, joka säättää tuulet ja hoitaa luomakunnan, ei ole unohtanut niitä vaimoja, jotka ovat kaukana kaikesta tiedon avusta, ja on heidän yksinäiseen ja kovaan elämään antanut suloisen ja siunatun lohdutuksen. Mitä eivät heidän kaupunkilaiset sisarensa antaisi, jos olisivat vaaralta yhtä hyvässä turvassa? Ja kauan ennen illan pimenemistä, ennen yön peljättyjen hetkien tuloa, joiden aikana elinvoimat laskeutuvat matalalle, oli ihme tapahtunut. Uudisasukkaan kodissa oli uusi pellavatukka entisten lisäksi ja kaikki oli hyvin.

XVI.

Hollantilaisen uudisasukkaan kodissa.

Molemmat intianit nukkuivat yönsä oivassa hirsivajassa, peitoin, runsain heinin ja katoin. He olivat sangen tyytyväisiä, sillä he olivat päässeet salojen reunaan ja lähelle erämiehen elämää. Ei kulunut ainoatakaan päivää eikä yötä, joka ei olisi sitä todistanut.

Vajan toinen pää oli lautaseinällä erotettu kanahuoneeksi. Kanahuoneessa hoiti toistakymmentä kanaa velvollisuuksiin; molempien "ruskeitten enkelien" ensi yönä ne siis nukkuivat hiljaista unta, kun äkkiä sekä kanat että vieraat heräsivät meluavaan kaakatukseen, joka nopeaan lakkasi. Se oli melkein kuin olisi kana pudonnut kesken pahaa unta ja sitten orrelle nousien uudelleen uinahtanut. Mutta seuraavana päivänä nähtiin munitusosaston yhden mitä parhaimman jäsenen ruumis nurkassa, osaksi syötynä.

Kuonab tarkasti päätöntä kanaa ja pölyä, jota oli paikalla, ja sanoi sanan: "Minkki".^[11]

Rolf sanoi: "Miks'ei skunkki?"

"Skunkki ei olisi päässyt orrelle."

"Taikka lumikko."

"Lumikko olisi vain veren imenyt ja tappanut kolme tai neljä."

"No pesukarhu?"

"Pesukarhu olisi vienyt sen mennessään, ja samoin olisi kettu ja villikissa tehnyt, ja näätä ei olisi yöllä tullut taloon."

Selvää siis oli, ensinnäkin että se oli ollut minkki, ja toiseksi, että se lymysi vajan läheisyydessä, kunnes nälän pakko ajaisi sen uuden kerran kanahuoneeseen. Kuonab peitti kanan ruumiin parilla kolmella suurella kivellä, niin että sen luo oli pääsö vain yhdeltä puolelta. Tämän aukon eteen hän asetti ansan.

Seuraavana yönä he jälleen heräsivät, tällä kertaa kamalaan kirkumiseen ja kanain myötätuntoiseen kysyvään kaakatukseen.

Äkkiä ylös nousten he menivät sinne lyhty kädessä. Rolf näki nyt näyn, joka häntä milt'ei pöyristytti. Suuri koirasminkki oli tarttunut toisesta etukäpäälästään. Se riuhoi ja raivosi, repi, milloin ansaa, milloin kuollutta kanaa ja joskus omaa ansaan tarttunutta jalkaansa, pysähtyen silloin tällöin päästämään korvia vihlovia kirahduksia, hyökäten sitten taas hurjassa eläimellisessä raivossa ansan kimppuun, purren hajalle terävät valkoiset hampaansa, järsien julmaa metallia revityin verisin leuoin, rähisten, äristen hulluna raivosta. Vihamiesten astuessa huoneeseen se käänsi heitä kohtaan sanomatonta pelkoa ja vihaa, raivoa ja kauhua kuvastavan ruman muotonsa. Sen silmät lyhdyn valossa hehkuivat vastaan viheriää liekkiä, se riuhoi uudelleen irti päästäkseen, ilma oli ytelänä sen myskimäisestä hajusta. Tämä voimaton raivo ja taistelu painui syväälle Rolfin mieleen. Kuonab sai käteensä kepin ja yhdellä iskulla lopetti sen temmellyksen, mutta Rolf ei sitä milloinkaan unohtanut, eikä hän koskaan kerkeällä mielellä lähtenyt mukaan kokemaan, kun näitä armottomia teräsleukoja oli viritetty.

Viikon kuluttua puuttui jälleen kana ja kanahuoneen ovi oli jäänyt auki. Tutkittuaan tarkkaan pölyä sekä kanahuoneessa että sen ulkopuolella Kuonab sanoi: "Pesukarhu". Se on hyvin harvinaista, että pesukarhu tekee rosvoretkiä kanakoppiin. Tavallisesti se silloin on yksilö, jolla on luonnottomat taipumukset, mutta kerran aljettuaan se varmaan palaa takaisin. Intiani päätti, että se luultavasti palaisi takaisin jo seuraavana yönä, ja varusti ansan. Viritettiin nuora oven salvasta erääseen puuhun ja nuoraan kiinnitettiin paino, niin että ovi itsestään sulkeutui, jonka jälkeen sitä vastaan sisäpuolelle asetettiin pönkkä, joka itsestään salpasi oven. Oven hän sitten tuki auki päreillä, jotka asetettiin niin, että pesukarhun täytyi niille astua, kun oli kanahuoneeseen tullut, ja samalla laukaista ovikin. Ansan viritäjät luulivat, että he yöllä kuulisivat oven laukeavan, mutta he nukkuivat sikeään, eivätkä tienneet mistään ennenkuin seuraavana aamuna. Silloin he huomasivat, että ovi olikin lauennut, ja huoneesta löytyi eräästä pesimäkopasta kyyryssänsä sitkeä vanha tappelupukari pesukarhu. Kumma kyllä, se ei ollut enää toiseen kanaan koskenut. Sen sydän oli muuttunut, kun se oli huomannut vangiksi joutuneensa, eikä kauaa kulunut, ennenkuin sen nahka riippui vajan päässä kuivamassa ja lihat talon ruoka-aitassa.

"Onko tämä näätä?" kysyi pikku Annette. Ja kun hänelle sanottiin, että ei, niin pettymys houkutteli hänestä sen tunnustuksen, että ukko Warren, jolla oli puoti järven takana, oli luvannut hänelle näädän nahkasta sinisen karttuunipuvun.

"Saat ensimmäisen, jonka minä saan", sanoi Rolf.

Elämä kului hauskasti Van Trumperin talossa. Viikon kuluttua oli emäntä taas jalkeilla. Annette sai hoitaa perheen nuorinta, samoin kuin ennenkin tulleita. Hendrik ukko vähitellen selvisi monista kiireistään, kun oli saanut niin odottamatta apua, ja vaikka työ olikin raskasta, niin ei se kuitenkaan ystävällisessä talossa niin kovin raskaalta tuntunut. Intianeja oli tosin alussa vähän vierasteltu, mutta arkuus hälveni, varsinkin Rolfia kohtaan, joka oli niin seuranrakas ja avomielinen. Ja hollantilainen, jota ihmetytti se, että hänellä oli siniset silmät, vaikka ruskea iho, tuli lopulta siihen päätökseen, että hän mahtoi olla intiani vain puoleksi.

Elokuu kului nuorukaisen mielestä hauskasti, mutta Kuonab alkoi käydä varsin levottomaksi. Viikon hän saattoi tehdä työtä yhtä ututteraan kuin kuka valkoinen tahansa, mutta kärsivällisen, taukoomattoman, elinaikaisen työn arvoa ei hänen rotunsa kyennyt käsittämään.

"Paljonko rahaa meillä nyt on, Nibowaka?" oli semmoinen levottomuuden oire elokuun puolivälissä. Rolf laski: puolen kuukauden palkka Kuonabille, 15 dollaria, hänelle itselleen 10 dollaria, lehmäin löytämisestä 2 dollaria, yhteensä 27 dollaria. Ei riitä.

Kolmen päivän kuluttua Kuonab laski uudelleen. Seuraavana päivänä hän sanoi: "Me tarvitsemme kaksi kuukautta sulan aikaa löytääksemme hyvän maan ja majan rakentaaksemme." Rolf silloin teki niinkuin pitikin tehdä, hän meni ja kertoi lihavalle Hendrikille koko asian. He tarvitsivat kanuun ja pyyntivarustukset ja sitten piti löytää metsästys- ja ansamaat, joita ei toinen vielä ollut haltuunsa ottanut, sillä pyyntilakia oli tarkkaan noudatettava; ei kuolemanrangaistustakaan pidetty liian suurena sen rikkomisesta eräissä tapauksissa, jos nimittäin vääräytettyä kärsinyt itse kykeni olemaan sekä tuomari, valaoikeus että tuomion täytäntöön panija. Van Trumper saattoikin antaa heille paljon tietoja pyyntipaikoista — Vermontin puolella ei tarvinnut yrittääkään, eikä missään Champlain järven, sen enempää kuin George järvenkään seuduilla, eikä kannattanut lähteä vallan kauas pohjoiseenkaan, sillä sillä puolella olivat ranskalaiset, jotka olivat uutteria metsämiehiä, niin että Hamilton-kaunti kieltämättä oli paras maa, mutta sinne taas oli melkein mahdoton päästä, se kun oli niin kaukana kaikista suurista vesiteistä ja tietysti aivan tietön. Vaikean pääsyn vuoksi se olikin niin vähän tunnettu.

Se oli kaikki hyvä; mutta onnellinen Hendrik kuuli hämmästyen ja suurin murhein, että uusi apu nyt heti jättäisi. Lopulta hän teki tämmöisen tarjoutuksen: Jos he suostuivat jäämään syyskuun alkuun ja jättämään kaikki talveksi hyvään korjuuseen, niin hän paitsi sovittua palkkaa antaisi heille kanuun, yhden kirveen, kuusi minkin ansaa ja ketunraudat, jotka riippuivat vajassa, veisi heidät vankkureillaan aina "Viiden mailin taivallukselle" George järvestä Schroon joelle, jota he sitten saattoivat laskea siihen missä se yhtyi Hudsonin latvaosaan, jota taas oli noustava neljäkymmentä mailia, koskia ja vaikeita taivalluksia, kunnes tultiin lounaasta laskevan suojoen suulle, ja kun he olivat sitä nousseet kymmenen mailia, niin tulisivat Jesupin järvelle, joka oli kahta mailia leveä ja kahtatoista pitkä. Siinä maassa oli viljalta riistaa, mutta sinne oli niin vaikea päästä, että se Jesupin kuoltua oli saanut olla autiona.

Semmoiseen esitykseen ei ollut kuin yksi vastaus mahdollinen — he jäivät.

Joutohetkinään Kuonab toi kanuun vajaan, repi siitä muutamia raskaita tuohi- ja kangaspaikkoja, kevensi tuhoja, korjasi kaaria, ja kun se sitten oli kuivattu ja saumat pietty, niin ei se painanut täyttä sataa naulaa. Se oli ainakin neljäkymmentä naulaa keveämpi kuin sinä iltana, jona hän ensi kerran meloi sillä järven poikki.

Tuli syyskuu. Aikaisin aamulla Kuonab yksin lähti järvenrantaan, istahti siellä erälle kunnaalle, katseli kohti auringonnousua ja lauloi uuden päivänkoiton laulun, kalkutellen, kun rumpua ei ollut, toisiaan vastaan kahta keppiä. Ja kun auringonnousu oli vallannut maan, niin hän taas lauloi metsämiehen runon:

"Isä, meidän askeliamme johda,
Meitä saata hyvälle metsämaille."

Sitten hän karkeloi laululleen, kasvot kohti taivasta, silmät suljettuina, jalkojaan tuskin nostaen, mutta liikutellen niitä tahdikkaasti. Siten hän kiersi kolmasti kehää laulaessaan, kolme auringonkehää, karkeloiden pyhää karkeloa, niinkuin David lienee tehnyt sinä päivänä, jona hän karkeloi Liiton arkin ympärillä sen kotomatalla. Hänen kasvonsa olivat kirkastuneet, eikä kukaan olisi voinut häntä silloin katsella tuntematta, että se oli uskollisen sydämen hartautta todellista Jumalaa kohtaan, joka on kaikessa mitä Hän on luonut.

XVII. Jokimatka Hudsonin latvoilla.

Ei ole muuta kuin yhtä laatua miestä, jonka kokoa minä en osaa arvata, ja se on se vietävä, joka pitää suunsa eikä virka mitään, sano' Si Sylvanne.

Hulett nimisellä uudisasukkaalla oli lautta, jota naapurit lainailivat, milloin oli vietävä valjakko järven poikki. Matkapäivän aamuna olivat hollantilaisen härkäpari ja vankkurit, kanuu ja miehet lautalla, Skookum keulassa sille kuuluvalla paikalla ja kaikki hyvästiksi valmiina. Rolfille oli se sana vaikea sanoa. Hyvä vanha hollantilainen eukko oli voittanut hänen sydämensä ja lapset olivat kuin hänen veljiään ja sisariaan.

"Dul takaas, boikkan, dul meittii gatton ja dul pian." Hän suuteli Rolfia, Rolf suuteli Annettea ja nuorempia lapsia. Sitten he kaikki lähtivät lautalle ja työnsivät sauvoilla niin pitkältä kuin ranta oli matalaa ja rupesivat sitten soutamaan. Kun idästä alkoi tuulla, niin he saattoivat kohottaa vankkurin peitteen purjeeksi ja parin tunnin kuluttua lautta kaikella kunnialla saapui länsirantaan, kauppapuodin luo, jonka kohdalta ratastie alkoi Schroon joelle.

Ovea lähestyessään he näkivät rentun näköisen miehen, joka nojasi seinää vastaan, kädet taskussa, tihkuisine silmineen luoden tulijoihin halveksivan vihamielisen katseen. Heidän ohi astuessaan hän sylkäsi tupakkalökää koiran päälle ja miesten jalkain poikki.

Ukko Warren, joka piti puotia, ei juuri intianeja suosinut, mutta kun hän oli Hendrikin hyvä ystävä ja kovin ahne turkisten kaupalle, niin uudet erämiehet saivat hyvän vastaanoton; sitten tuli tilien selvitys. Puodista otettiin vehnäjauhoja, kaurajauhoja, sianlihaa, perunoita, teetä, tupakkaa, sokeria, suoloja, ruutia, luoteja, hauleja, kangasta, palttinaa, kaira, nauvoja, puukkoja, naskaleita, neuloja, lankaa, toinenkin kirves, muutamia tinalautasia ja paistinpannu, kaikki Hendrikin laskuun.

"Jos minä olisin teidän sijassanne, niin ottaisin ikkunanpuitteet; saisittepa nähdä, että niistä on kylmällä säällä hyvä apu." Kauppias vei heidät ulko- huoneeseen, jossa oli kasassa kuusiruutuisia ikkunanpuitteita, kaikki valmiina. Semmoinenkin kömpelö kappale siis lisättiin varustuksiin.

"Enkö saa teille myydä vielä hyvää rihlaakin?" ja hän otti alas uuden siron pienireikäisen rihlan, joka oli viimeistä mallia. "Viisikolmatta dollaria vain." Rolf pudisti päätään; "osa hintaa nyt, loput keväällä turkiksilla." Rolfin teki kovin mieli; mutta hän oli jo aikaisin saanut voittamattoman kammon velkaa vastaan. Hän vastasi jäykästi: "Ei." Mutta monesti hän sitä jäljestäpäin katui! Se vähä, mikä vielä jäi maksamatta, suoritettiin kovalla rahalla.

Heidän puodissa ostaessa ja valikoidessa kuului ulkoa vallan kamalaa kiljunaa, ja hetken päästä Skookum tuli puotiin ontuen ja luikaten kuin henkitoreissa. Kuonab oli samassa pihalla.

"Potkaisitko sinä minun koiraani?"

Raa'an maankulkurin muoto muuttui, kun häneen sattui miehen punaisen katse. "Enkä! en koskenutkaan; itse se loukkasi itseään tuohon haravaan."

Se oli ilmeisesti vale, mutta parempi tyytyä, ja Kuonab palasi puotiin.

Renttu silloin tuli puodin ovelle hänkin ja rehenteli: "Kuules Warren! etkö aio antaa minulle tuota pyssyä? On kai minun sanani yhtä hyvä kuin jonkun toisenkin."

"En", sanoi Warren, "johan sinulle sanoin, että en!"

"Ole sitten kanssa varma siitä, ett'et saa nähdä hännän päätäkään niistä nahkoista, mitä minä sain viime talvena."

"En niitä kaipaakaan", vastasi kauppias; "tiedän minä jo, minkä arvoinen sinun sanasi on." Niine hyvineen vieras laahusteli matkoihinsa.

"Kuka se oli?" kysyi Hendrik.

"En minä muuta tiedä, kuin että hänen nimensä on Jack Hoag; hän on vähän pyyntimiestä ja hyvin paljon heittäjä; petti minua viime vuonna. Suotta olisi häntä tälle puolelle odottaa; sanovat hänen vievän vietävänsä vuorien länsipuolelle."

Warrenilta saatiin uusia osviittoja matkoista, ja varsinkin se, että Jesupin joen suulla oli kelohongassa kotkanpesä. "Seuratkaa siihen saakka pääjokea, älkääkä ensi kevännä unohtako, että minä ostan nahkoja."

Verkalleen matkattiin vankkureilla Viiden mailin taipale; päälle pari tuntia kului, ennenkuin oltiin sen poikki, mutta samana päivänä kuitenkin iltamyöhällä päästiin Schroom joelle.

Sinne hollantilainen heidät jätti ja hyvästeli: "Jumalan halttu, dulkka doistki". Skookum hyvästeli farmeria vielä viimeisellä murahduksella, sitten Rolf ja Kuonab jäivät yksin erämaahan.

Päivä oli jo mennyt mailleen, he sen vuoksi paikalla ryhtyivät yömajailupuuhin. Järkevä erämies aina varustaa päivän valolla vuoteensa ja katoksensa, jos suinkin mahdollista. Sillä välin kun Rolf teki tulen ja kiikutti kattilan sille kiehumaan, Kuonab valitsi kahden puun välistä tasaisen kuivan paikan, peitti sen kuusenhavuilla, ja näiden päälle, molempien puiden varaan asetetun tangon yli, viritti wigwamikankaan, niin että siitä tuli matala telta. Telttavaatteen syrjät kiinnitettiin maahan tuoreilla kalikoilla, joita hät'hätää leikattiin metsästä. Näin he olivat säältä hyvässä turvassa.

Illalliseksi syötiin perunoita, paistettua sianlihaa, teetä, vaahterasiirappia ja laivakorppuja, jonka jälkeen Kuonab veti pitkät savut. Hän otti punaraidan oksan, jonka hän oli jo päivällä leikannut, ja alkoi kuoria sitä toiseen päähän päin, jättäen päähän kiinni käpristyneet lastut. Kun ne olivat kaikki yhdessä röyhelöisessä kimpussa, niin hän piti niitä tulen päällä, kunnes ne olivat kaikki ruskeiksi kärkevyyneet. Sitten hän hieroi niitä kädessään tupakan kera ja täytti piippunsa. Ja pian hän sitten oli tuossa metsälle tuoksahtavassa savussa, jota sanovat "intianihajuksi", ne jotka eivät tiedä, miten se syntyy. Rolf ei polttanut tupakkaa. Hän oli äidilleen luvannut, ettei polttaisi ennenkuin miehenä, ja nyt muistui äiti hänen mieleensä tavallista elävämmiin, muistui balsamikuusen oksista, joista vuoteet oli tehty. Kuonab sanoi sitä "tshokotungiksi eli rakkopuuksi". Rolfin äidillä oli ollut pieni pohjan puolesta tuotu sohvatyyny —he olivat sitä sanoneet "pohjolan kuusen tyynyksi", koska siinä oli täytteenä outoja kuusenneulasia, joita Connecticutissa ei kasvanut. Monta kertaa oli Rolf pienenä poikasena painanut pyöreän nenänykerönsä tähän pielukseen hengittääkseen sen suloista hajua, ja siten siitä tuli se pyhä tuoksu, joka hänen mieleensä muistutti kaiken, mikä oli hänelle ollut lapsena rakasta, eikä se koskaan menettänyt tehoaan. Hajulla onkin se ominaisuus, ettei se unohdu. Kukkiensa sisään sieraimiemme kautta se saa niin suuren vallan, että liikuttaa sieluummekin. Onpa kirkko ollut viisas, kun on tästä mahdista valinnut itselleen apulaisen. Sulotuoksuilla se karkottaa hartauden harjottajasta kaikki maailmalliset ajatukset hänen epäroivänä ja epäilevänä saapuessa sen luo lohdutusta etsimään. Se on muiston valtijat, ja muisto taas hallitsee sielua! Olkaamme siis varuillamme, ettei mitään pahoja ajatuksia jonkun mieluisen hajun keralla tule mieleemme. Onnelliset ne, joissa kuusen puhdas raikas tuoksu liittyy sielun herkimpien kielien väreytyyn ja siten voi kohottaa ja rauhoittaa heidän mieltään jokapäiväisen elämän murheissa. Balsamikuusesta siten tuli Rolfin taikapuu.

Se oli hänen muistojensa pyhitetty puu. Sen tuoksu ei milloinkaan pettänyt, ja yön hän nyt nukkui kokonaan sen vaikutuksen alaisena.

Seuraavana aamuna oli monet puuhut, ennenkuin päästiin matkaan lähtemään. Kantamuksia oli jaettava pienemmiksi, kanuu taiten kuormattava, arkoja tavaroita asetettava siten, etteivät päässeet kastumaan. Raskaat esineet, kuten kirveet ja padat, oli sidottava kiinni, etteivät pohjaan painuneet, jos kanuu sattui kaatumaan. Kanuu itse oli parista kohdasta piellä tiivistettävä, mutta

kolmen tunnin kuluttua he kuitenkin pääsivät matkaan ja lähtivät laskemaan Schroon jokea.

Se oli Rolfin ensimmäinen venematka. Hän oli tosin meloskellut Piipunvarren lammella, mutta ei muuta kuin lammen poikki päästäkseen. Nyt sitä vastoin alkoi oikea venematka. Hän ihmetteli heikon aluksen tuntoisuutta, sen tasapainon herkkyyttä, kuinka vähästä se melaa totteli, kuinka se näytti vaistomaisesti välttävän kiviä, ja kuinka ilkeästi kaaret pullistuivat sisäänpäin, kun pohja sattui liekoon ottamaan. Tämä oli hänelle uusi maailma. Kuonab häntä opetti, ettei koskaan pitänyt astua kanuuhun, ennenkuin se oli vesillä, ettei siinä pitänyt koskaan nousta eikä liikkua pitämättä kiinni laidoista, ei koskaan tehdä äkkiliikettä, ja vielä senkin hän oppi, että se oli keveämpi meloa, kun pohjan alla oli kuusi jalkaa vettä, eikä vain kuusi tuumaa.

Tunnissa he olivat kulkeneet viisi mailia ja tulleet Hudsonille, ja siellä heidän työnsä vasta täydellä todella alkoi, kun oli melottava vastavirtaa. Piankin tultiin matalalle osalle, jossa oli nipin näpin vettä kanuun uida. Astuttiin jokeen ja kuljettiin kaalaten, silloin tällöin nostaen tieltä kivi, kunnes päästiin syvemmälle osalle ja aljettiin taas terävään meloa. Pian he sitten tulivat koskellekin, jota oli mahdollon veneellä nousta, ja Rolf sai nyt ensi maun oikeasta taivalluksesta. Kuonabin katse tähyili rantaa, hetki kun ensimmäiset kuohut näkyivät, sillä ensi kysymys oli, mistäpä noustaan maalle? ja seuraava, pitkäkö on kantomatka? Amerikan lauhkeissa osissa ei ole ainoatakaan tärkeämpää jokea, jonka koskien sivu ei jo ammoisista ajoista olisi taivallettu. Ei kukaan venemies lähde taivaltamaan tutkimatta ensinnä tarkkaan, koska, missä ja miten hänen tulee maihin laskea. Kun hän siis paikan valitsee, niin tapahtuu se tarkan harkinnan jälkeen. Joku merkki hänen matkastaan aina jää, vaikkapa kuinka vähäpätöinen, ja seuraava taivaltaja aina huolellisesti tähyää semmoista merkkiä, päästäkseen etsimisen vaivasta.

"Ugh", oli ainoa sana, jonka Rolf kuuli toverinsa huuililta, ja kanuu kääntyi sileätä kalliota kohti, joka oli suvannossa kosken alla. Maalle noustuaan he huomasivatkin vanhan nuotiotulen hiilloksen. Päivä oli jo melkein puolessa, Rolf sen vuoksi rakensi aterian, Kuonabin ottaessa selkäänsä pienen kantamuksen ja lähtiessä polkua katsomaan. Se ei ollut kovin selvä, oli varmaankin ollut vuoden pari käyttämättä, mutta sillä on aina omat tapansa. Se tavallisesti kulkee läheltä veden sivua, ellei tiellä ole ylipääsemätöntä vastusta, ja helpointa juonta. Kuonab toisella silmällä piti varalta jokea, sillä kuljettava vesitie oli pääasia, ja satakunnan askelta astuttuaan hän jälleen olikin joen reunalla, mukavassa valkamassa kosken niskassa.

Kun oli syöty päivällinen ja intiani piippunsa polttanut, niin ryhdyttiin työhön. Tavarat kannettiin vähin erin kosken niskaan ja viimeksi kanuukin, joka sidottiin rantaan kiinni.

Kuorma sijoitettiin jälleen veneeseen ja lähdettiin matkaan, mutta puolen tunnin kuluttua, kun oli kappale matalaa virtaa kuljettu, tultiin toiselle koskelle, joka ei ollut jyrkkä, mutta niin matala, ettei kanuu siinä uinut, vaikka molemmat miehet astuivat kahlaamaan. Kuonabin johdon mukaan koski kuljettiin vähän toiseen tapaan, *demi-charge* (puolella kuormalla), kuten ranskalaiset sanoivat. Tavarosta toinen puoli nostettiin rannalle, ja sitten miehet, toinen keulasta vetäen, toinen perästä työntäen, kahlasivat veneen kosken niskaan, johon sitten loput tavarosta kannettiin maisin. Oli taas kotvan helppoa matkaa, mutta sitten seurasi kappale hyvin vuolasta virtaa, joka oli paria kolmea jalkaa syvä, taajat lepikkörannat kahden kappale. Intiani meni maalle ja leikkasi kaksi kevyttä vahvaa sauvoita, ja sitten he, toinen keulasta, toinen perästä työntäen, alkoivat jalka jalalta ponnistaa kiivaaseen vastavirtaan, kunnes olivat hyvässä turvassa ylemmällä suvannolla.

Mutta vielä yksi laatu venematkaa oli koettava. He tulivat pitkälle sileälle, syvälle ja sangen kiivaalle virtamatkalle, melkein koskelle — se oli sitä laatua matkaa, jota on ilo kulkea myötävirtaan. Se erosi äskeisestä sen puolesta, etteivät rannat olleet taajan lepikön peitossa, vaan paljasta soraa. Kuonab otti sotalaukustaan pitkän lujan nuoran. Toisen pään hän sitoi, ei keulaan, vaan kanuun laitaan keulan puoleen, toisen sarvaannahkaiseen hihnaan, jonka kietasi rintansa poikki. Rolf perää pitäen, intiani rantaa pitkin vetäen, kanuu kaikella kunnialla nostettiin "väkevän veden" päälle.

Sillä tavalla he taistellen voittivat vuolasta jokea, päivän toisensa perästä, toisinaan päästen vain viisi mailia kahdentoista tunnin kovan työn jälkeen. Koskia, matalia virtoja, taivalluksia, väkeviä vesiä oli ylen runsaasti, ja ennenkuin he olivat kulkeneet ne viisikymmentä mailia, jotka Jesupin joen haaraan oli, niin hyvinpä he käsittivät, miksi tässä maakunnassa niin vähän käytiin.

Rolfista tuli tällä matkalla sitkeä jokimies, ja kun he viidennen päivän iltana näkivät valtavan kotkanpesän kelohongassa pitkän suon reunassa, niin he kumpikin tunsivat tulleen omaan maahansa ja iloitsivat.

XVIII.

Eläinten elämää jokivarressa.

Älköön suinkaan luultako, etteivät he nähneet metsäelämää jokimatalla, vaikk'emme ole sitä nimenomaan maininneet. Ääneti kulkevalla kanuumiehellä on mitä paras tilaisuus. Ensimmäisellä leiripaikalla oli paljon valkohäntähirven jälkiä, ja samana aamuna, jona he poikkesivat Hudsonille, Rolf näki ensimmäisen valkohäntähirvensä. He olivat kiertäneet erään niemen jotenkin kiivaassa virrassa, kun Kuonab kahdesti napautti parraspuuhun, joka merkitsi "silmät auki", ja osotti rantaa. Siellä, ehkä viidenkymmenen askeleen päässä, rannalla, heitä katsellen, oli valkohäntähirvi. Hiljaa hievahtamatta se seiso, niinkuin punainen kivipatsas, sillä oli vielä punainen nuttunsa. Kolmella neljällä voimallisella työnnällyksellä Kuonab antoi pitkän ja kiivaan

vauhdin; tapasi sitten pyssyään. Mutta valkohäntähirven valkoinen lippu välähti pystyyn. Se pyörsi ympäri ja loikki pois, ja valkoinen lippu se viimeksi hävisi näkyvistä. Rolf istui kuin lumottu. Se oli niin äkkinäinen; niin kevyt; se niin pian haihtui takaisin metsään. Hän vapisi, kun se oli mennyt.

Monesti he iltasin näkivät virran mutkissa biisameja, ja kerran vilaukselta jotain mustaa, kiiltävää, ikäänkuin mahdottoman suuren iilimadon, joka mutkaili ylös ja alas virrassa kulkiessaan. Kuonab kuiskasi "saukko" ja tapasi pyssyään, mutta se sukelsi eikä sen koommin näyttäytynyt.

Eräällä yöpaikalla he keskellä yötä heräsivät ihmeelliseen hälytykseen — räminään, joka lähti aivan pään vierestä; ja he nousivat ylös huomatakseen piikkisian voimainsa takaa hampaillaan nakertavan paistinpannua ja koettavan saada irti vähän enemmän suolasta, jonka makua se siinä tunsu. Skookum, joka oli puuhun sidottu, suotta ripitti rauhanhäiritsijää ja vapaaehtoisesti tarjoutui tekemään siitä kaikille varottavan esimerkin. Leirissä ei päästy rauhaan piikkiniekasta, ennenkuin kaikki keittoastiat oli ripustettu ylempiä tavotettavista.

Kerran he kuulivat ketun terävän lyhyen haukunnan ja pari kolme kertaa metsästävän harmaan suden lauhkean vienon maanittelevan ulvahuksen. Lintuja oli viljalti ja melkein joka leiripaikalla ampui milloin toinen, milloin toinen jonkun sorsan ruuan vaihteeksi.

Toisena päivänä nähtiin kolme valkohäntähirveä, kolmantena aamuna Kuonab pisti pyssyynsä panoksen sarvashauleja ollakseen paikalla valmiina, jonka jälkeen hän jo päivänkoitossa lähti liikkeelle. Rolf aikoi lähteä mukaan, mutta intiani pudisti päätään, sitten sanoi: "Elä tee tulta puoleen tuntiin."

Parinkymmenen minutin kuluttua Rolf kuuli pamauksen, jonkun ajan päästä intiani palasi, sarvaanpaistit mukanaan, ja matkalla he, mailin verran kuljettuaan, ottivat joenrannalta veneeseen loputkin lihoista. Nähtiin vielä seitsemän valkohäntähirveä, mutta enempää ei ammuttu; Rolfin mieli kuitenkin paloi saada hänenkin onneaan koettaa. Monta muutakin tilaisuutta hänellä oli ja muutamia hän käytti.

Eräällä metsätaivalluksella hän yhdessä Skookumin kanssa säikäytti lentoon parven sepelipyitä. Ne lentivät puihin heidän päänsä päälle, ja matkamiehet pysähtyivät. Koiran ylläpitäessä niiden huomiota Rolf tylpillä nuolilla kolkkasi viisi mieluisinta eväiksi. Mutta sarvaissa asuivat nyt hänen ajatuksensa ja sitä kunniaa hän himoitsi, saada yksin lähteä ja palata paistit selässään.

Seurasi sukkelaan uusi ja vielä jännittävämpi seikkailu. Erään mutkan kierrettyään he aikaisin aamulla näkivät mustan karhun, joka kahden pentunsa keralla tallusteli pitkin soraista rantaa ja silloin tällöin pysähtyi pistäkkeeseen suuhunsa jotain äyriäisiä, kuten sitten huomattiin.

Kuonab ei ollut nähnyt karhua kuin lapsena, ollessaan isänsä keralla metsästävässä tammiharjuilla Myanoksen takana, ja nyt hän kiihtyi. Hän lakkasi melomasta, varotti Rolfia tekemään samoin ja antoi kanuun luistaa takaperin näkymättömiin; sitten hän laski rantaan. Nopeaan sidottuaan kiinni kanuun hän otti pyssyynsä ja Rolf metsästysnuolensa, ja Skookumia nuorasta taluttaen he hyökkäsivät metsään. Pysytellen poissa näkyvistä he juoksivat niin nopeaan ja ääneti kuin suinkin karhuja kohti. Tuuli tietysti oli metsämiehiin päin, muutoin he eivät mitenkään olisi päässeet niin lähelle. He olivat nyt aivan karhuperheen kohdalla ja Kuonab vain odotti sopivaa tilaisuutta ampuakseen. Hiipien eteenpäin niin varovasti kuin mahdollista he pääsivät viidenkoltamatta askeleen päähän, mutta vielä oli pensaita ravunsyöjäin edessä. Metsämiesten hiipiessä emäkarhu seisahtui ja epäluuloisesti haisteli; tuuli pyörähti; se sai haiskahduksen, josta ei voinut erehtyä; sitten se päästi äänekkään varoituksen "koff! koff! koff! koff!" ja lähti juoksuun niin nopeaan kuin pääsi. Metsämiehet älyten, että heidät oli huomattu, hyökkäsivät esiin kiljuen niin kovaa kuin taisivat, toivoen karhujen siitä nousevan puuhun. Emäkarhu laukkasi kuin hevonen, Skookum kintereillään urheasti haukkuen. Penikat jäljelle jäätyään, emon näkyvistä hävittyä, metelistä aivan ymmällään, karkasivat mukavan matkan päässä olevaa puuta kohti ja kapusivat oksiin.

"No nyt", Rolf ajatteli, muistellen kuulemiaan juttuja, "emäkarhu palaa takaisin ja syntyy tappelu."

"Tuleeko se takaisin?" hän hermostuneesti kysyi.

Intiani nauroi. "Ei, kyllä se vielä juoksee. Mustakarhu aina pelkuri; ne eivät koskaan tappele, kun vain pakoon pääsee."

Puuhun nousseet pienokaiset olivat tietysti kokonaan metsästäjäin armoilla, niiden henki ei tällä kertaa riippunut hiuskarvan varassa, vaan täyden pelastuksen. "Lihaa emme tarvitse, emmekä voi sitä mukaan ottaa; jätetään ne", Rolf sanoi, mutta lisäsi: "Löytäisivätköhän ne emänsä?"

"Kyllä, aikaa myöden, ne laskeutuvat maahan ja poraavat metsässä kaikkialla. Emä puolen mailin päässä odottelee ja yöllä ne ovat taas kaikki koossa."

Retkeläisten ensimmäinen karhunajo oli siten päättynyt. Ei oltu laukausta ammuttu, ei karhua haavotettu, ei mailia matkaa tehty, eikä tuntiakaan menetetty. Ja kuitenkin se tuntui sisältävän paljoa enemmän tenhoavia vavistuksia kuin ainoakaan niistä monista jännittävistä karhunajoista, joissa Rolf ja Kuonab myöhemmin kahden olivat.

Rannalla jalanjälki.

Jesupin joki oli untelo joki, joka tuli suoseuduilta, ja se olisi ollut helppo nousta, ellei siinä olisi ollut niin paljon kaatuneita puita. Toisia niistä oli jo monta vuotta takaperin katkottu, ja siitä saattoi päätätä, että vanha erämies oli kulkenut tätä tietä. Kerran he jo pelästyivät keksiessään rannalla vereksiä lastuja, mutta murhe muuttui iloksi, kun ne huomattiinkin majavan töiksi.

Kymmenen mailia he kulkivat sinä päivänä. Illalla he tekivät leirin Jesupin järven rannalle, ylpeinä ja onnellisina siinä uskossa, että he nyt olivat tämän kaiken oikeat omistajat. Yöllä he tuostakin kuulivat susien ulvovan, mutta se tuntui kuuluvan kaukaa järven takaa. Aamulla he lähtivät jalan tiedusteluretkelle ja äkkiä ilokseen näkivät viisi valkohäntähirveä ja jälkiä joka puolella. Ilmeisesti se oli oikea valkohäntähirvien paratiisi, ja vähemmässä määrässä oli muittenkin eläimien jälkiä — minkkiä melko runsaasti, parissa kohdassa saukkoja, vuoripanteri ja emähirvi vasikoineen. Molempain metsämiesten sydän pamppaili moista mahdollisuuksien ylöllisyyttä. He viehättyivät kulkemaan yhä kauemmaksi, ajatukset hekumoiden niissä monissa illoissa, jotka heitä täällä odottivat, mutta sitten aivan äkkiä sattui eteen jotakin, joka muutti heidän ilonsa murheeksi — *ihmisen jalanjälki*; lehmännahkaisen anturan veres painalmus. Siitähän saattoi raivostua. Ensi väläykseltä se tiesi, että heidän edellään oli toinen erämies, jolla oli laaksoon vanhempi oikeus, kirjottamattoman lain myöntämä. He seurasivat niitä mailin. Ne harppasivat rantaa hyvää kyytiä, toisinaan täyttä juoksua, ja aina läntistä rantaa seuraten. Sitten he löysivät paikan, jossa mies oli istahtanut ja murtanut koko joukon simpukankuoria, ja jälleen hän oli kiirein rientänyt. Mutta istumapaikoilla ei ollut mitään merkkiä pyssynperästä eikä muustakaan aseesta. Sitäpaitsi: miksi hän käytti saappaita? Metsästäjät käyttivät niitä harvoin.

Pari mailia intiani Rolfin keralla kulki perässä ja he huomasivat, että vihattu muukalainen toisin paikoin oli juossut kuin henkensä edestä. Sitten he palasivat takaisin kamalasti pettyneinä. Se näytti alussa musertavalta iskulta. Heillä oli kolme tietä edessään — joko lähteä edempää pohjoisesta paikkaa hakemaan, taikka otaksua, että järven toinen ranta oli heidän, taikka tarkkaan tutkia, kuka ja mikä mies muukalainen oli. Tämä viimeksi mainittu tuli päätökseksi. Kanuu työnnettiin vesille ja kuormattiin, ja he lähtivät etsimään ja toivoivat, etteivät löytäisi erämiehen majaa järven rannalta.

Meloskeltuaan järven rantaa neljä tai viisi mailia ja pelotettuaan juoksuun moniaan sarvaan ja sorsia monet parvet, erämiehet menivät maalle ja yhä he näkivät samain kovan onnen jalanjalkien vakaasti painavan etelää kohti. Puolenpäivän aikaan he olivat tulleet toiseen järveen vievän läntisen salmen eteläpäähän ja jälleen rantaa tutkittaessa huomattiin jalanjäljet, jotka tässä erosivat järvestä ja kulkivat etelää kohti. Erämiehet palasivat nyt pääjärveen ja pääsivät puolenpäivän aikaan sen pohjoispäähän. Majasta he eivät olleet nähneet merkkiäkään missään, vaikka järven kumpikin ranta oli kaiken päivää selvään näkyvissä. Kuka outo mies oli ollut, se jäi salaisuudeksi, mutta ei hän täällä asunut, eikä siis ollut pätevää syytä, joka olisi kieltänyt taloksi rupeamasta.

Entä paikka? Seutu näytti joka puolella yhtä hyvältä, mutta tavallisesti on paras majottua laskuväylän varteen. Siellä jos nousee myrsky, eivät isot laineet uhkaa kanuuta, eivätkä pakota maalla pysymään. Se on järveä kaartavien eläinten suosittu ylimenopaikka, ja toiset erämiehet tullessaan varmasti näkevät majanne, ennenkuin järveen nousevat.

Mutta kummalle puolelle jokea? Kuonab päätti sen; — länsipuolelle. Hän tahtoi nähdä auringon nousevan, ja vähän matkan päässä rannasta oli sillä puolella mäki, mäellä ulkoneva kallion törö. Hän osotti sitä ja sanoi tuon ainoan sanan: "Idaho". Sinne siis länsirannalle, sille paikalle, missä joki järvestä lähti, he alkoivat raivata talon paikkaa.

XX.

Erämiesten mökki.

Mies se, joka tietää, mitä hän ei osaa, sano' Si Sylvanne.

Otaksun jokaisen erämiehen, mitä on koskaan elänyt, sanoneen ryhtyessään ensi mökkiä rakentamaan: "Kah, olkoon miten pieni tahansa, kunhan vain on katto ja sen verran tilaa, että mahtuu pitkälleen." Mutta ennen kevään tuloa on jokainen erämies myös selvillä siitä, että oli suuri erehdys, ettei hän tehnyt sitä siksi suurta, että olisi mahtunut siihen asumaankin ja vielä varannut tavaroilleenkin sijaa. Kuonab ja Rolf olivat vasta-alkajat ja tekivät tavanmukaisen erhetyksen. He pohjasivat aivan liian pienen pirtin, 10x12 jalkaa, vaikka sen olisi pitänyt olla 12x20 jalkaa, ja seinäin korkeuden he määräsivät 6 jalaksi, vaikka 8 jalkaa olisi ollut tarpeen. Kumpikin oli tottunut kirvesmies. Kuusia oli yllin kyllin ja seinät kohosivat sukkelaan. Päivässä sai kehä valmiiksi. Mutta tärkeätä oli saada kunnon katto. Milläpä se katettaisiin? Limittäisilläkö niinenkuoren kouruilla, halkopäreillä vaiko savella? Helpoin tehdä, talvella lämpöisin, kesällä viilein on savikatto. Mutta sillä on kolme haittaa. Hyvin pitkällisillä sateilla se alkaa vuotaa, kuivilla siitä varisee pölyä ja likaa ja se on niin raskas, että se tavallisesti lopulta murtaa katonkannattimet ja niskahirret, ellei niitä tueta pönkillä, jotka taas ovat tiellä. Mutta sittenkin olivat sen edut niin ilmeiset, etteivät rakentajat epäilleet. Savesta he päättivät sen tehdä.

Kun seinät olivat viittä jalkaa korkeat, niin hakattiin hirret poikki oviaukon ja akkuna-aukon kohdalta, jättämällä sentään kummankin alimmasta hirrestä puolet vahvuutta jäljelle. Sitten

nostettiin paikoilleen päällyshirret, käännettiin aluksi nurin ja lovettiin samoin oven ja akkunan kohdalta, ja puolet hirren vahvuutta veistettiin pois aukkojen jatkoksi. Sitten veistettiin kaksi latuskaa kuusipönnkää oven pihtipieliksi ja kaksi lyhyempää akkunan pihtipieliksi. Niihin kaivettiin reiät ja reikiin lyötiin tammiset vaarnat kunkin hirrenpään kohdalle, ja siten olivat ovi- ja akkuna-aukot valmiina.

Yhteen nurkkaan rakennettiin savesta ja kivistä pieni liesi. Mutta ei järven kivistä, niinkuin Rolf olisi tahtonut, vaan mäkirinteen kivistä; entä miksi? Kuonab sanoi, että järven kivet olivat vedenhaltijain kiviä ja etteivät ne tulen lähellä eläneet, vaan halkeisivat auki; mutta mäkirinteen kivet olivat auringon- ja tulenhaltijain kiviä, ja tulella ne lisääisivät kuumuutta.

Totta on, että järvikivi kovasti kuumetessaan halkeaa, mäkipönnkää taas ei halkea; ja kosk'ei kukaan ole voinut todistaa vääräksi Kuonabin selitystä, niin pitääköön yhä vielä paikkansa.

Lieden suunnitelma oli yksinkertainen. Rolf oli ollut mukana useatakin rakennettaessa, ja pääasia oli, että savutorvi oli kyllin laaja ja että ahtain kohta oli heti pesän yläpuolella.

Räystäshirret, päätyhirret ja harjahirret olivat pian paikoillaan. Sitten leikattiin hienompia kuusi- ja tamarakki-salkoja,^[12] sen mittaisia, että ne paraiksi ulottuivat harjasta räystäääseen saakka, ja niin paljon, että ne peittivät koko katon. Läheltä saatiin vahvaa saraheinää kasvavasta niitystä kylläksi karkeata heinää, jolla salot vahvalta peitettiin. Ja hyväksi lopuksi kaivettiin kahdella puusta veistetyllä lapiolla savea ja sitä leviteltiin heinän päälle tasainen kuutta tuumaa vahva kerros; kun tämä sotkettiin tiiviiksi, niin saatiin katto, joka hyvin päti.

Hirsien väliset suurimmat raot tukittiin puunkaistaleilla, pienet tilkittiin sammalella. Veistetyistä lankuista tehtiin ovi, joka kääntyi kahden tapin varassa; toinen tappi veistettiin ovilautaan, toinen naulattiin siihen kiinni, kun ovi oli paikoilleen pantu; kumpikin tappi sopi tuuman kairanreikään.

Lattiata ei tarvittu, mutta vuoteita varten tarvittiin lavat, ja niitä tehdessään he alkoivat huomata, että pirtti oli liian pieni. Mutta olihan se nyt, viikon työn jälkeen, valmis. Suloinen oli sen tuoksu, puun ja sammalen sekainen, ja ainakin Rolf oli mökkiin niin tyytyväinen, ettei hän voinut toivoa koskaan myöhemmin taloa rakentaessaan tuntevansa yhtä vilpittöä iloa.

Kuonab latoi lieteen huolellisesti pesällisen puuta, sytytti sitten piippunsa, hyräili pienen runon "kodin haltijoista", kulki mökin ympäri viitaten piipunvarrellaan erikseen kuhunkin neljään tuuleen, astui sitten pirttiin ja sytytti lieden piipusta, heitti tuleen vähän tupakkaa ja valkohäntähirven karvoja, ja tupaantulijaiset olivat sillä vietetyt.

Mutta siitä huolimatta he edelleenkin nukkuivat teltassa, jota olivat kaiken aikaa käyttäneet, sillä Kuonab ei viihtynyt seinäin välissä, ja Rolfin alkoi päivä päivältä olla yhä enemmän samaa mieltä.

XXI.

Rolfin ensimmäinen valkohäntähirvi.

He rakensivat majaa uupumatta, jotteivät menettäisi ainoatakaan kaunista päivää, eivätkä edes joutuneet lähtemään valkohäntähirviä^[13] ajamaan, joita silloin tällöin näkyi järven takaa. Kun veres liha oli loppunut, huomasi Rolf saavansa tilaisuuden, jota hän oli kauan odottanut. "Kuonab, nyt minun pitää saada lähteä yksin hirven ammuntaan; anna minulle pyssy."

"Ugh! mene. Tänä iltana sopii hyvin."

Rolf siis lähti yksin matkaan, kun aurinko oli painunut matalammalle, sillä keskipäivällä valkohäntähirvet tavallisesti makaavat pensaikoissa. Rolf tiesi hyvin, että oli kuljettava vastatuuleen ja niin ääneti kuin suinkin. Lounaasta kävi vieno tuulihenki, ja lounasta kohti hän siis alkoi astua, pitkin järven ranta. Jälkiä ja muita merkkejä näkyi kaikkialla; oli mahdollon seurata mitään erikoista jälkeä. Hänen suunnitelmansa oli vain kulkea ääneti ja luottaa onneensa, eikä hänen tarvinnutkaan kauaa odottaa. Pienen metsäaukion toisella puolella hän lännessä päin huomasi liikuntoa pensaissa, mutta se taukosi, ja hän oli epä tietoinen siitä, oliko ehkä eläin, luulon mukaan sarvas, mennyt menojaan, vai vieläkö se oli paikallaan. "Elä hellitä, ennenkun olet varma", se oli yksi Kuonabin viisaita elämänohjeita. Rolfin piti saada tietää, mikä se oli liikkunut. Hän siis seisoi hiljaa ja odotti. Kului minuutti; toinen; monta; kauan aikaa; ja yhä hän odotti, mutta pensaissa ei sen koommin näkynyt elon merkkejä. Hän alkoi silloin luulla erehtyneensä; mutta hyvä metsämiehen tapa vaati *saamaan selville, mikä se oli ollut*. Monta kertaa hän tunnusteli tuulta, ensiksi sormeaan kostuttamalla, joka koe sanoi "lounaasta"; toiseksi heittämällä ilmaan jonkun kourallisen kuivia heiniä, josta sai tiedon: "lounaasta kyllä, mutta tässä lehdossa vähän etelään kallistuen". Siitä hän tiesi, että saattoi hiljaa hiipiä sen pensaan pohjoispuolelle. Hän tarkasti pyssyinsä väkkipuudun ja alkoi hiipiä verkalleen ja varkain, hakien semmoisia aukkopaiikkoja, joita myöten saattoi kulkea ilman voimanponnistusta, oksia liikuttamatta ja melua synnyttämättä. Askel askeleelta hän teki matkaa; joka kerta hän jalkansa nostettuaan laski sen alas maahan vasta kun oli astumapaikan tunnustellut. Joka askeleella hän pysähtyi katselemaan ja kuuntelemaan. Sille varottavalle paikalle ei ollut kuin satakunta askelta, mutta Rolf viipyi sillä matkalla viisitoista minuuttia, ja monta kertaa hän pahasti hätkähti milloin lentoon pyrähtävää mustalakkitiaista,^[14] taikka tikin takomista. Hänen sydämensä pamppaili yhä kovemmin ja kovemmin, niin että olisi luullut sen kuuluvan hyvään matkaan; mutta hän jatkoi varovasti hiipimistään, ja vihdoin hän pääsi siihen tiheikköön, joka hänessä oli synnyttänyt semmoisia vavahduksia ja toivoja. Siellä hän seisoi ja tähyisi kokonaisen minuutin. Taas hän tunnusteli tuulta

ja alkoi verkalleen kaartaa pensaani ympäri paikan länsipuolelle.

Hiivittyään verkalleen, jännityksessä, parikymmentä askelta hän tapasi suuren sarvaan jäljet ja merkit, aivan vereksiset, ja taas hänen sydämensä sykki kiivaammin; verta tunki kaulaan ja päähän, niin että hän oli tukehtua. Hän arveli parhaaksi seurata jonkun matkaa tätä kuumaa jälkeä ja astui pyssynhana viritettynä pehmeästi edelleen. Sininärhi huusi "hai tshai!" ilkeän kovalla äänellä ja näytti nauravan hänen jännittynyttä kiihtymystään. Vielä muutama askel eteenpäin varovasti, verkalleen hiipien, sitten hän kuuli takaapäin äänekkään viheltävän puhalluksen. Paikalla kääntyen hän huomasi olevansa naamakkain uljaan ja ison lyhytsinikarvaisen sarvaan kanssa. Siinä se seiso, ei kolmenkaankymmenen askeleen päässä; eläin, jota hän oli niin kauan väijynyt, oli nyt täysin näkyvässä, kylki häneen päin. He katselivat toinen toistaan aivan alallaan muutaman sekunnin, sitten Rolf ilman sanottavaa levottomuutta kohotti pyssyn ampuakseen, ja yhä sarvas seiso katsellen. Pyssy oli ojennettuna, mutta voi, kuinka häijysti se tutisi ja huojui! ja kuta vakavampana Rolf koetti sitä pitää, sitä enemmän se vapisi, kunnes vavistus kirotusta pyssystä levisi koko ruumiiseen; hengitys alkoi hätääntyä, kädet ja jalat tutisivat; ja viimein kun sarvas liikutti päätään paremmin nähdäkseen ja nosti häntänsä, niin nuorukainen kooten kaikkensa voittaakseen mielenliikutuksensa, veti liipasinta. Pau! ja sarvas katosi keveästi hyppien näkyvistä.

Rolf parka; kyllä hän nyt oli pahoillaan; aivan kipeänä itsensä halveksimisesta. Kolmekymmentä askelta, alallaan, koko kylki päin, keskellä päivää, iso sarvas ja niin ohi kuin suinkin. Niin aina, tuossa oli luodinreikä puussa. Viisi jalkaa sarvaan pään yläpuolella. "Ei minusta mihinkään; ei minusta tule koskaan metsämiestä", hän voihki, kääntyi sitten ja asteli hitaasti takaisin majalle. Kuonab katsahti häneen udellen, sillä hän oli tietysti kuullut laukauksen. Hän näki synkän ja murheellisen näköisen nuorukaisen, joka vastaukseksi hänen kysyvään katseeseensa vain pudisti päätään, ja ampuma-ase lensi naulaan ilkeästi helähtäen.

Kuonab otti alas pyssyn, pyyhki sen, panosti uudelleen ja kääntyen nuorukaisen puoleen sanoi: "Nibowaka, sinähän olet kipeä. Ugh! Tiedätkö miksi? Pääsit hyvälle matkalle, mutta saitkin hirvikuumeen. Niin se aina käy, käy jokaiselle ensi kerralla. Lähdet huomenna uudestaan, niin saat sarvaasi."

Rolf ei vastannut siihen mitään. Kuonab silloin arveli: "Vai pitääkö *minun* lähteä?" Se sana muutti asian, se koski Rolfin ylpeyteen.

"Ei, yritämmä huomenna uudestaan."

Aamukasteen aikana hän uudelleen oli eräretkellä. Tuulta ei ollut, mutta todennäköistä oli, että se jälleen alkaisi lounaasta. Hän sen vuoksi kulki jotenkin samaa jälkeä kuin edellisenäkin iltana. Hän huomasi paljoa helpommaksi kulkea ääneti nyt, kun koko maailma oli kasteesta märkänä, ja teki taivalta nopeaan. Hän kulki sen kovan onnen lehdon ohi, tarkasti jälleen puuta, joka oli silpoutunut monta jalkaa liian korkealta, ja sitten eteenpäin. Sitten kuului sininärhen räkätystä; se on usein merkki siitä, että valkohäntähirvi on läheisyydessä. Se aina varottaa, että jotain on tekeillä, eikä viisas metsämies koskaan jätä sitä huomioon ottamatta.

Rolf seiso hetken kuunnellen ja tähyten. Hän luuli kuulevansa kuopinaa; sitten taas närhen äänen, mutta edellinen taukosi ja närhen mekastus hälveni etäisyyteen. Varovasti hän taas hiipi muutaman minuutin; tuli toinen aukio. Metsän peitosta hän tutki sitä; sitten hän näki koko etäällä toisella puolella lähellä maata pienen välähdyksen. Hänen sydämensä hätkähti; hän tutki paikkaa, näki välähdyksen uudelleen ja erotti sitten eläimen pään, naarashirven, joka makasi pitkässä ruohossa. Välähdyksen se sai aikaan korvallaan, ravistaessaan pois karpästä. Rolf vilkasi väkkipannuun, rohkaisi itseään, asettui täysin valmiiksi ja päästi sitten lyhyen terävän vihellyksen. Valkohäntähirvi paikalla nousi seisaalleen; sitten ilmestyi toinenkin, pienempi; sitten nuori sarvas, kaikki katselivat häneen päin. Pyssypä kohosi poskelle, mutta jälleen sen suu alkoi tutista. Rolf laski sen alas, sanoi itselleen kovaa ja jyrkät sanat: "*Se ei saa* nyt vavista." Valkohäntähirvet oikoivat jäseniään ja alkoivat verkalleen kävellä järveä kohti. Kaikki olivat kadonneet, paitsi sarvas. Rolf päästi toisen vihellyksen, joka muutti sarvaan kuvapatsaaksi. Vahvastaen mieltään pontevalla "*minä tahdon*" hän kohotti pyssyn, piti sen vakaana ja ampui. Sarvas hytkähti kokoon, hyppäsi ja katosi. Rolfin mieltä jälleen käänteli pahastus, mutta hän panosti pyssynsä uudelleen ja lähti nopeaan eteenpäin.

Syvät jäljet oli sillä paikalla, jossa sarvas oli hypännyt pyssyn pamahtaessa, mutta verta ei näkynyt. Hän seurasi ja löysi muutaman askeleen päästä seuraavat kavionpainalmukset ja niiden päällä kirkkaan punaista väriä; vähän kauempana oli toinenkin veriläikkä; enemmän ja lyhempiä hyppyjä, kunnes sadan askeleen päässä — niin, siinä se makasi, pyöreä harmaa haahmo, aivan kuolleena, sydämeen ammuttuna.

Rolf päästi pitkän raikuvan sotahuudon ja sai vastauksen paikasta, joka oli kumman lähellä, ja Kuonab astui esiin puun takaa.

"Minä sain sen", huusi Rolf.

Intiani hymyili. "Tiesin minä, että saisit, sen vuoksi seurasinkin; eilen iltana minä tiesin, että sinun täytyi tutistavasi tutista, ja siksi annoin sinun lähteä yksinäsi."

Sangen huolellisesti se sarvas nyljettiin, ja Rolf oppi monen pienen tempun syyn.

Kun nahka oli nyljetty (paitsi päästä tai koivista), niin Kuonab varovasti leikkasi pois lihaksia peittävän leveän jänteen, joka alkaa selästä lanneluista ja ulottuu olkaluihin; se oli nimittäin *neulesuoni*. Sitten hän leikkasi ne molemmat pitkät paistit, jotka ovat selkärangan kummallakin puolella ulkopuolella, ja molemmat pienemmät sisäpuolelta. Ruumis sitten jaettiin neljään kappaleeseen, kuhunkin kappaleeseen lapa, ja nämä kaikki ynnä munuaiset ja sydän pantiin

vuotaan. Sisälmykset, pään, kaulan, koivet, kaviot hän jätti ketuille, mutta ristiluun hän ripusti puuhun ja kiinnitti siihen kolme punaista lankaa, jotta Suuri henki mieltyisi ja antaisi hyvät metsästyksset. Päälle puhuen hän sitten sanoi: "Veljyemme, anna meille anteeksi. Sääli oli sinua tappa. Katso! Me annamme sinulle punaisten nauhain kunnian". Sitten he muita osia kantaen astuivat takaisin majalle.

Lihat ripustettiin varjoon säkkeihin kiedottuina, etteivät kärpäset niihin päässeet, mutta nahkan upotti Kuonab suon silmään lämpimään liejuun, ja kolmen päivän päästä, kun karva alkoi irtautua, hän kaapi sen puhtaaksi. Leveän saarnipuisen vanteen hän oli vuollut valmiiksi, ja kun vihanta parkitsematon vuota oli sille jännitetty, niin intianilla oli jälleen intianilainen rumpu.

Se ei ollut kunnolla kuiva, ennenkuin parin kolmen päivän kuluttua, ja kehällä kuivaessaan se napsahteli ja soinnahteli, josta kuuli, kuinka nahka pingottui. Kuonab koetteli sitä vielä samana iltana istuessaan tulen ääressä ja hiljaa hyräillessään:

"Hoipa hoi — heipä hei."

Mutta seuraavana aamuna hän ennen auringonnousua kohosi vaaralle, päivän paistamalla kallionnokalla istuen hän tervehti Päivän jumalaa rukouksella, jota hän ei ollut rukoillut siitä päivästä, jona he lähtivät Asamukin ison kallion luota; jatkoksi hän lauloi runon:

"Isä, sinua kiitämme;
Oivat löysimme metsämaat.
Liha ei puutu wigwamista."

XXII. Ansajuoni.

Nyt kun oli talveksi maja ja ensi hätään ruokaakin, oli aika ryhtyä ansain teon vakavaan toimeen; nyt oli rakennettava loukkujuoni lähestyvänä kylmänä aikana käytettäväksi. Se tosin oli vielä vähän aikaista, mutta oli hyvin suotavaa, että juonet saatiin asetetuiksi kautta metsän kaikkiin aiottuihin suuntiin, sen varalta että sattuisi muita erämiehiä tulemaan. Useimmat turkiseläimet viihtyvät pienien puronnotkojen varsilla: majava, saukko, minkki, biisami, pesukarhu, muita mainitsematta. Ne jotka eivät vakinaisesti elä veden luona, etsivät semmoisia paikkoja niiden suojaisuuden vuoksi ja siksi että niiden riistaeläimet niissä asuvat; semmoisia ovat ilves, kettu, iso "kalastajanäätä" ja oikea näätä, jotka syövät kanineja, jäniksiä ja hiiriä. Ansajuoni sen vuoksi tavallisesti kulkee joltain puronlaaksoa pitkin, vedenjakajan poikki ja sitten johonkin toiseen laaksoon, josta se palaa lähtökohtaan.

Myöhään syyskuun lopulla siis Rolf ja Kuonab makuuvaatteineen, kattiloineen, neljän päivän eväin, kaksi kirvestä mukanaan, Skookum milloin edellä juosten, milloin perässä puuhaillen, lähtivät nousemaan erään puron laaksoa, joka lähellä heidän majaan päättyi järveen. Neljännesmailin kuljettuaan he rakensivat ensimmäisen nädänloukun. Siihen kuului tuntikausi, se jätettiin virittämättä. Paikka oli valtavan puun alla, maasaarekkeella, jonka ympäri puro juoksi mutkassa. Puuhun veistettiin kolmelle puolelle pilkat. Kolmisensataa askelta kauempana oli toinen hyvä paikka ja siihenkin rakennettiin loukku. Eräässä paikassa oli kannaksen poikki kapea polku, nähtävästi saukkojen tallaama. "Siinä on hyvä rautain paikka, jahka aika joutuu", huomautti Kuonab.

Tuon tuostakin he säilyttivät valkohäntähirviä, ja eräässä liejuisessa kohdassa, jossa puron poikki kulki niiden polku, he huomasivat, paitsi kaikenlaisia pieniä jälkiä, susien, karhujen ja vuoripantterin eli puuman käpälänjäljet. Pikku Skookum haisteli niitä pelokkaasti ja pystyyyn nousseet niskakarvat osottivat, että ne ainakin siihen olivat tehneet syvän vaikutuksen.

Viisi tuntia kuljettuaan ja työskenneltyään he tulivat toiselle siihen yhtyvälle purolle, ja molempien notkojen kulmauksessa he huomasivat pienen puun, joka melkein miestä korkealle oli merkillisellä tavalla jyrstetty ja raavittu.

"Karhupuu", sanoi Kuonab, ja Rolf sai sitten vähitellen kuulla siitä enemmänkin.

Karhuilla ja useimmillakin eläimillä on nimittäin tapana merkitä se piirikunta, jota ne omanaan pitävät. Tavallisesti se tapahtuu siten, että ne eri paikkoihin jättävät omaa hajuaan, käyden siten koko piirinsä, mutta toisinaan tehdään vielä näkyviäkin maamerkkejä. Majava leipoo pienen multakokkareen, susi raapii maata takajaloillaan ja karhu kynsin hampain repii merkkipuun. Kun tämä uudistuu tuon tuostakin, milloin karhu sattuu puun lähellä olemaan, niin se pysyy vereksenä, niin kauan kun karhu paikkakunnankin omistaa. Mutta varsinkin juhannuksen aikaan, jolloin on karhujen kiima-aika, merkkipuu loistaa valkeaksi verestettynä ja on apuna sopivien seurakumppanien löytämiseen, sillä kaikki metsän karhut ovat silloin liikkeellä elämäkumppania etsimässä; kaikki ne poikkeavat ja jättävät merkkipuuhun muiston itsestään, jotta seuraava karhu tarkalla vainullansa voi aina päättää, mitä sukupuolta se oli, joka sitä ennen puulla poikkesi, ja jäljistä tietää, mille suunnalle se matkasi.

Tämä oli siis karhun merkkipuu, mutta pian Kuonab osotti Rolfille paikan, jossa yhtyi kaksi pitkää pölkkyä kulmaksi puun luo, joka oli hangattu ja löyhkäävä, ja näytti moniaita nädänkarvoja, jotka ilmaisivat sen nädän merkkipuuksi ja hyväksi loukun paikaksi.

Löydettiin vielä kolmaskin merkkiasema: avoimesta heinäisestä lehdestä suuri valkoinen kivi,

jolla oli ketun jätteitä. Intiani selitti:

"Jokainen kettu, joka likitienoilla kulkee, tulee haastelemaan tätä kiveä saadakseen tietää, kuka heimolainen se on liikkeellä, niin että tämä siis on hyvä ketunpyydyksen paikka; rautain tietenkin, sillä kettu ei koskaan mene loukkuun."

Ja vähitellen Rolf oppi, että samanlaisia tapoja on jossain määrin kaikilla eläimillä; yksinpä hiirillä ja myyrilläkin. Me vain näemme niistä niin vähän, koska aistimemme ovat tylsät ja havaintokykymme harjaantumaton; mutta luonnontutkija ja metsämies aina tietävät mistä etsiä metsän nelijalkaisia asukkaita, ja he voivat tällaisista merkeistä sanoa, omistaako maan tämä tai tuo piileskelevä heimo.

XXIII. Majavalampi.

Puolenpäivän aikaan levähtäessään he olivat kymmenkunnan mailin päässä kotoaan ja olivat rakentaneet viisitoista nädänloukkua; kuta enemmän he niitä tekivät, sitä sukkelammin seuraavat syntyivät.

Iltapäivällä he jatkoivat työtä, mutta puro oli ehtynyt pieneksi ojaksi ja he olivat nyt korkealla tasaisemmalla maalla, joka oli paikka paikoin suottunut. Seuratessaan yhä kapenevan ojan pääuraa, etsiskellen yhä uusia turkiseläinten merkkejä, he kulkivat sen poikki moneen kertaan. Vihdoin Kuonab pysähtyi, tuijotti eteensä ja osotti ojaa, joka ei enää ollut selkeä, vaan liejusta sekainen. Hänen silmänsä loistivat, kun hän päällään nyökkäsi vastavirtaan ja lausui tuon taikasanan: "*Majavia*".

He astuivat länttä kohti jonkun satakunnan askelta taajan lepikkörämeen poikki ja tulivat vihdoin epäsäännölliselle lammikolle, joka levittelihe pajupehkojen sekaan ja katosi rämeviidakoihin. Puroa seuraten he piankin tulivat majavapadolle, pitkälle mutkaiselle tokeelle, joka oli rakennettu pajunoksista ja liejusta. Selän poikki kaatui kymmenkunta vähäistä köngästä, jotka alempana yhtyivät siksi puroksi, jonka vartta he olivat kulkeneet.

Punasiipisiä nokilintuja^[15] liiteli parvittain lammen seuduilla; sorsia näkyi koko joukko, ja kuivaneessa puussa, jonka veden paisuminen oli kuolettanut, seisoi suuri sininen haikara. Paljon pienempiä eläimiä hyppi tai liehui ilmassa tällä vilkkaalla paikalla, ja kaukaa lammen keskellä kohosi kekomainen ruska: majavanpesä, joita kauempaa keksittiin vielä kolme. Ei ainoatakaan majavaa näkynyt, mutta verekseltä katkotut vesat, uiskentelevat oksat, joista kuori oli tyystin pois jyrstetty, ja pitkä, vankka ja hyvässä korjuussa pidetty pato riittivät tottuneen silmälle paikalla ilmoittamaan, että siinä oli suuri majavasiirtokunta häiritsemättömässä luonnonrauhassa.

Majava oli niihin aikoihin kaikkein arvokkaimpia turkiseläimiä. Se menee hyvin helposti ansaan ja lammen löytäminen tiesi siis samaa kuin jos olisi löytänyt kukkarollisen kultaa. He kiersivät sen epämääräisiä rantoja ja Kuonab osotti majavain monia maihinnousupaikkoja, jotka näyttivät oikeilta pieniltä satamilta. Ne olivat rakennetut mudasta ja kivistä; niihin oli varattu koloja, joista saattoi sukeltaa oikopäätä syvään veteen. Siellä täällä oli rannalla korkea kekomainen muurahaispesä ja sen luo vei lammesta polku, joka muka osotti, sanoi intiani, että majavain tapana oli selkeinä päivinä tulla makaamaan muurahaispesien päälle päivänpaisteeseen ja antaa muurahaisten noukkia pois syöpäläiset nahkastaan. Eräältä korkealta syvään veteen pistävältä niemekkeeltä he löysivät pienen hyvin väkevältä löyhkäävän multaleivoksen; se oli, sanoi intiani, majavan kätkö, merkkipaikka, jolla majavien kesken oli sama tehtävä kuin karhupuulla karhujen kesken.

Vaikka lampi näytti pieneltä, niin saivat he kuitenkin astua neljännesmailin, ennenkuin pääsivät sen yläpäähän, ja sieltä he löysivät toisen padon ja sen takaa toisen lammen, joka oli vähän korkeammalla edellistä, eikä siinä ollut kuin yksi majakeko. Ja vielä senkin takana oli patoja ja lampia, kaikkiaan kaksitoista lampea, toinen toistaan korkeammalla. Ainoastaan ensimmäisessä, suurimmassa, ja toisessa oli pesiä, mutta kaikki ne kuitenkin näyttivät olevan osia samasta menestyvästä siirtokunnasta, sillä verekseltä katkotuita puita ja oksia oli joka puolella. "Ugh, hyvä; saamme ehkä viisikymmentä majavaa", sanoi intiani, ja he tiesivät tulleensa luvattuun maahan.

Rolf olisi mielellään viettänyt lopun päivää lammen tutkistelemisessa ja koettanut saada pyydystetyksi majavan, kun ne iltasella lähtisivät ulos pesästään, mutta Kuonab sanoi: "Kaksikymmentä loukkua vasta; meillä pitää olla puolentoistasataa." Astuen siis tuuheaan sokerivaahteralehtoon, joka oli lammen länsipuolella kuivalla maalla, he veistivät pilkat suureen puuhun, rakensivat siihen loukun ja etsivät helpoimman reitin itäpuolella olevan louhisen vaaran poikki, toivoen löytävänsä lähimmän joen, joka johtaisi alas heidän järvelleen.

XXIV. Piikkisika.

Skookum oli vain osaksi opetettu pikku koira; se käskettyinä jäi majalle, jos sille nimittäin sopi,

mutta seurasi arvelematta isäntäänsä, taikka juoksi hänen edellään, jos arveli ihmisen viisautta huonommaksi kuin kolmentoista kokemuksen kuukauden kuluessa hankittua kypsää koiraviisautta. Mutta nyt se eli elämää, jossa entinen kokemus usein väkisinkin petti. Hiljainen kahina maata peittävistä lehdistä oli saanut sen sitä kohti hyökkäämään, ja terävä kiukkuinen haukkuna ilmaisi, että se oli keksinyt jonkun vihamielisen metsäasukkaan. Mutta vihainen haukunta vähän väliä muuttui jonkinlaiseksi ulinaksi, joka oli puoleksi kiukkua, puoleksi tuskaa. Metsämiehet juoksivat paikalle ja näkivät tuon pikku tyhmeliinin kerran toisensa jälkeen hyökkäävän valtavan suuren piikkisian kimppuun, joka oli pistänyt päänsä kaatuneen puun alle ja jättänyt piikkejä täynnään töröttävän takaruumiinsa koiran ahdistettavaksi; hännästä, joka sivalteli puoleen ja toiseen, jäi aina uusi annos piikkejä koiran kuonoon ja naamaan joka kerta kun se uudisti hyökkäyksensä. Skookum oli kiukkuinen tappelemaan, mutta selväänkin se jo näytti saaneen melkein tarpeekseen. Piikkien tuottamat tuskat tietysti yhä lisääntyivät, kiihtyivät joka liikkeellä. Kuonab otti vahvan kepin ja ajoi sillä piikkisian piilopaikastaan. Rolf luuli hänen tappavan sen, heti kun eläimen pää oli paljastunut, mutta piikkisika, huomattessaan uuden ja voimallisemman vihollisen, ei menettänyt hetkeäkään, vaan laukkasi hidasta löntystävää juoksuaan lähimmän pienen kuusen luo ja kapusi korkealle sen oksiin turvalliseen piilopaikkaan.

Skookum ja piikkisika.

Metsämiehet kutsuivat nyt koiran luokseen. Se oli surkean näköinen, pyyhkieli kuonoaan, ensin toisella kypälällään, sitten toisella, koettaen karistella pois piikkejä kielestään, räpytellen kovin silmiään, murahdellen ja itkeä vikisten tuskasta hangatessaan päätään milloin maata, milloin molempia etukäpäliään vastaan. Rolf piteli sitä sen aikaa, kun Kuonab äkkinykäyksellä nyhti pois piikin toisensa jälkeen. Kolme- neljäkymmentä myrkyllistä pikku pistintä siten noukittiin irti sen vavahtelevista koivista, päästä, poskista ja kuonosta, mutta pahimmat olivat ne, jotka olivat huulissa ja kielessä. Ne olivat jo painuneet syvälle pehmeään värisevään lihaan. Yksitellen veti punainen mies voimakkailla sormillaan ulos huuliin tarttuneet piikit, ja Skookum vain vikisi vähän, mutta se kiljui ääneensä, kun kieleen tarttuneita poistettiin. Rolfilla oli täysi työ sitä kiinni pidellessään, ja se, joka ei olisi tiennyt, mitä oli tekeillä, olisi saattanut luulla, että molemmat miehet pitelivät koiraa kiduttaakseen sitä tahallaan mitä julmimmin.

Mutta kovin syvälle ei kuitenkaan ainoakaan piikki ollut uponnut. Kaikki saatiin viimein irti nyhdetyiksi ja pikku koira pääsi vapauteensa.

Rolf alkoi nyt miettiä kosta piikkisialle, joka hyvässä turvassa istui läheisessä puussa.

Rutua ei kannattanut tuhlata, mutta Rolf varustautui puuhun kiipeämään, kun Kuonab sanoi: "Ei, ei; sitä et saa. Näin kerran valkoisen miehen kiipeävän kahkia ottamaan; se odotti, kunnes hän oli lähellä, sitten peräytyi alemmaksi hännällään sivaltuen. Hän nosti käsivartensa suojellakseen kasvojaan. Se keihästi hänen käsivarttaan viiteenkymmeneen kohtaan, eikä hän voinut kasvojaan suojella; silloin hän koetti päästä maahan, mutta kahk tuli nopeammin ja sivalteli häntä; sitten hänen kätensä pääsivät irti ja hän putosi. Sääri katkesi ja käsivarsi oli puolen vuotta turvoksissa. Piikit ovat sangen myrkyllisiä. Vähältä piti, ettei hän kuollut."

"No mutta voin minä ainakin hakata puun poikki, niin että se putoo", ja Rolf otti kirveen.

"Wah!" sanoi Kuonab, "ei; isäni sanoi, ettei kahkia saa tappa, ellei uhraa ja käytä sen piikkejä kotitöihin. Se on huono taika, jos kahkin tappa."

Piikkiniekka siis jätettiin rauhaan paikalleen, jota se oli niin urhoollisesti puolustanut. Mutta entä Skookum, mitenpä se? Se oli lopulta laskettu irti. Viisastuakseenko? Johan nyt! Ei ollut kulunut tuntiakaan, ennenkuin se löysi toisen piikkisian ja muistaen vain vihansa teki saman ikävän erehdyksen ja sai jälleen alistua saman tuskallisen avun alaiseksi, jota ilman se varmaan olisi kuollut. Mutta vasta illalla se alkoi tuntea oikean rangaistuksensa, eikä seuraavana aamuna kukaan olisi tuntenut tuota metsämiesten perässä surkeana kulkevaa limppupäätä samaksi

vilkkaaksi pikkukoiraksi, joka vielä edellisenä päivänä oli niin iloisesti metsässä juoksennellut. Monta pitkää päivää kului, ennenkun se oli täysin parantunut, ja vähän aikaa oli henkikin vaarassa. Eikä se sittenkään elämänsä loppuun saakka tullut täysin älymään, kuinka mieletöntä oli hyökätä hännällään tappelevan eläimen kimppuun.

"Niin se on aina", sanoi intiani. "Ilveksen, vuoripantterin, suden, ketun, kotkan, kaikkien, jotka hyökkäävät kahkin kimppuun, täytyy kuolla. Kerran isäni näki karhun, jonka sen piikit tappoivat. Se oli koettanut purra kahkia, mutta se sai suun täyteen piikkejä, joita se ei voinut sylkeä ulos. Ne upposivat syvempään ja sen leuat turposivat, niin ettei se voinut avata eikä sulkea niitä syödäkseen; sitten se kuoli nälkään. Minun väkeni löysi sen kosken alta kala-allikon luota. Siinä oli paljon kaloja. Karhu saattoi niitä kämmenellään tappaa, mutta ei syödä, niin että se suu selkisten selällään ja ylellisyys ympärillään kuoli siinä allikossa nälkään.

"Ei ole muuta kuin yksi eläin, joka voi kahkin tappaa, ja se on ojeeg, suuri kalastajanaätä. Se on piru itse. Se tekee kovin voimalliset taiat; kahk ei voi sille mitään. Se kääntää sen selälleen ja repäisee auki sileän mahan. Niin se on joka kerta. Emme me tiedä, mutta minun isäni sanoi syyksi, että kun Nana Boju kerran vedenpaisumuksessa istui uivalla puulla kahkin ja ojeegin kanssa, niin kahk oli pöyhkeä ja tahtoi istua korkeimmalla paikalla, mutta ojeeg kunnioitti Nana Bojua ja puri kahkia, opettaakseen sitäkin, ja sai siitä korvilleen monipiikillisen hännästä. Mutta manito veti ulos piikit ja sanoi: 'Olkoon nyt näin aina; ojeeg voittaa kahkin, eivätkä kahkin piikit koskaan pysty ojeegiin'."

XXV.

Saukkojen mäenlasku.

Oli jo myöhä ja erämiehet viettivät yönsä korkeassa viileässä metsässä. Skookum unessa itki niin ääneensä, että he kerran tai pari heräsivät. Päivän lähestyessä koittoaan he kuulivat susien ulvontaa ja sarvihuuhkajan^[16] kummasti samanlaista huhuilua. Naarassuden lyhyen alku-ulvahduksen ja huuhkajan pitkän huhuamisen välillä ei tosiaan ole juuri mitään erotusta. Puolivalveillaan sitä kuunnellessaan Rolf kuuli siipien vikinää, joka pysähtyi heidän päälleen, sitten tuttavallista kuhertelua. Hän nousi istumaan ja näki Skookumin murheellisena nostavan muodottomaksi turvonnutta päätään katsellakseen mustarintapyitä, joita istui rivi sen päällä oksalla, mutta halli parka oli liian sairas välittääkseen niistä sen enempää. Ne eivät olleet sepelpyitä, joita Rolf oli ennenkin nähnyt, vaan lajia, joka oli hänelle uusi. Katsellessaan oksalla istuvia lintuja hän huomasi Kuonabin hiljaa nousevan, menevän lähimmän pajun luo ja leikkaavan pitkän hoikan vavan, jonka mitta oli ainakin kaksitoista jalkaa; sen päähän hän teki rihmasta lyhyen silmukan. Sitten hän varovasti asteli killistelevien pyitten alle ja vapaansa kohottaen pujotti silmukan ensimmäisen kaulaan. Terävä nykäys kiristi silmukan, pyy pyllähti alas oksaltaan ja toverit vain kukertelivat kummastustaan, mutta eivät yrittäneetkään pakoon.

Lyhyt terävä isku päästi pyydystetyn vaivoistaan. Vapa silmukkoineen kohosi uudelleen ja toinen, aina alin, nykäistiin alas ja sama temppu uudistettiin, kunnes kolme mustarintapyytä oli noukittu. Vasta silloin alkoi toisille hämärtää, että tässä oli perin vaarallisia naapureita, niin että ne pyrähtivät lentoon.

Rolf nousi hämmästyneenä istumaan. Kuonab pudotti nuo kolme lintua tulen viereen ja alkoi valmistaa aamiaista.

"Ne ovat pöllöjä kanoja", hän selitteli. "Enimmäkseen niitä voi pyytää tällä tavalla, ainakin jos on koira apuna; mutta se toinen pyylaji ei ole niin tyhmä."

Rolf kyni ja aukoi linnut ja tapansa mukaan nakkasi sisälmykset Skookumille. Penikka parka! Se toden totta oli sääliävä nähtävä. Se katseli murheellisesti killistelevillä silmillään, heikosti liikutteli turvonneita leukojaan, mutta ei nyt koskenutkaan ruokaan, jonka kimppuun se ennen olisi hyökäten hypännyt. Sille ei kelvannut, sillä se ei saanut suutaan auki.

Nuotion paikalle erämiehet tekivät hirsiloukun ja jatkoivat sitten ansajuontaan, veistäen puihin pilkat, rakentaen loukut, kunnes he mailin kuljettuaan tulivat leveälle tamarakkisuolle ja sen reunoja kaartuen suosta lähtevälle purolle, joka juoksi itää kohti antautuvaan notkoon. Joka puolella näkyi riistan merkkejä, mutta he eivät osanneet odottaakaan, mitä nyt näkivät, varovaisesti kulkiessaan tiheikön läpi korkeaan vanhaan metsään. Valkohäntähirvi nousi ruohosta ja katsoi heihin uteliaasti; sitten toinen ja taas toinen, kunnes oli kymmenkunta näkyvissä; vielä kauempana oli paljon muita; niitä oli vasemmalla puolella, ja liikkumisista saattoi päätätä, että niitä oli vielä oikeallakin kädellä. Sitten niiden valkoiset liput keikahtivat pystyyn ja ne kaikki juoksivat sievästi pois pohjoista kohti kohoavaan rinteeseen. Niitä saattoi olla näkyvissä kahden- ja kolmenkymmenen välillä, mutta kun niiden kaikkien valkoiset hännät töyssyivät pois päin, niin näytti koko metsä olevan valkohäntähirviä täynnään. Niitä näytti olevan satoja, ja näin monen kauniin otuksen näkeminen täytti molemmat erämiehet sitä iloisemmalla tunteella, kun he tiesivät niiden olevan heidän omilla metsästyksensä maillaan. He olivat toden totta tulleet runsauden maahan.

Puro heidän kulkiessaan kasvoi; moni lähde sitä kartutti ja joku melkoinen syrjäpurokin. Muutamia vanhoja majavanmerkkejä he tapasivat, mutta eivät uudempia; ja aina neljännesmailin ja lyhemmänkin matkan päähän he jättivät loukun.

Joki alkoi laskea nopeammin, kunnes se tuli pitkään kapeaan laaksoon, jossa oli monta allikkoo ja

kahden puolen jyrkät savirinteet. Siellä he näkivät yhä ja yhä saukon jälkiä ja merkkejä, ja kulkiessaan rauhallisesti törmän nokatse, jonka takaa avautui uusi oikea, he kuuluivat kumean molskahduksen, sitten toisen ja yhä useampia.

Erämiesten ensi ajatus oli, että Skookum oli sidottava, mutta silmäys osotti, että se oli tarpeetonta. Hiljaa he laskivat maahan taakkansa ja sairas koira asettui nöyrästi niiden viereen maata. Sitten he, kuin metsämiehet ainakin, varoen hiipivät eteenpäin, vionon itätuulen puhaltaessa hyvältä puolelta. Ensiksi he luulivat loiskuttelijoita majaviksi, mutta eivät kuitenkaan olleet nähneet vereksiä majavan merkkejä, eikä näkynyt minkäänlaista padontapaistakaan. Tuo varma molskis, molskis, molskis — se ei kuulunut kaukaa edestäpäin. Se ehkä saattoi olla kalaa tapaileva karhu, taikka — eihän kumminkaan, se ajatus oli liian vastenmielinen — kanuuta melova ihminen. Mutta yhä kuului samaa hidasta molskis, molskis, vaikkei aivan säännöllisin väliajoin.

Nyt se tuntui olevan vain kolmenkymmenen askeleen päässä ja joessa.

Varoen minkä suinkin taisivat he hiipivät savitörmän reunalle ja vastapäätä he näkivät näyn, jota harvan kuolevaisen on suotu katsella. Siellä oli kuusi saukkoa; kaksi ilmeisestikin täysikasvuista ja neljä näköjään parikunnan penikkaa, kaikki täydessä touhussa, mitä rattoisimmassa inhimillisessä kisassa laskemassa mäkeä pitkin jyrkkää savirinnettä syvään suvantoon, joka oli sen juurella.

Plumpp laski suurin, arvatenkin isä; sukelsi veteen, noustakseen jälleen rannassa näkyviin, kavutakseen kuivalle ja loivemmasta kohdasta parinkymmenen jalan korkuiselle törmälle. Molskis, molskis, molskis, laski sitten kolme nuorukaista, molskis, molskis emä ja yksi penikoista melkein yht'aikaa.

"Skuut" laski taas iso uros, ja märkä nahka tuhratessaan ja hangatessaan pitkää savirinnettä teki sen kerta kerralta niljakkaammaksi ja liukkaammaksi.

Molkis, plumpp, molskis -- molskis, plumpp, molskis hurautteli saukkoperhe kiistalla, karkasi jälleen törmän päälle ikäänkuin kilvalla, kuka ensiksi ennättäisi ja useamman kerran laskisi.

Tuon näyn kisaileva sulous, ilmeinen leikillisuus, eläimellinen rattoisuus, oli lumoavan hupaisaa. Molemmat erämiehet katselivat sitä mielihyvin, joka osotti, kuinka läheistä sukua ovat luonnontutkija ja metsämies. Tietysti heillä oli ahnaitakin ajatuksia, jotka olivat yhteydessä noiden kiiltävien nahkojen kanssa, mutta oli vasta syyskuu, eivätkä edes saukon nahkat vielä olleet täysikelpoisia.

Skuut, plumpp, molskis, jatkoi onnellinen joukko, sen näki, vähentymättömällä ilolla ja ratolla. Luisu paranemistaan parani ja saukot näyttivät olevan väsymättömät; kunnes äkkiä kuului äänekästä vaikka läkähtyvää räyhä ja Skookum, kaiken varovaisuuden unohtaen, laukkasi törmää alas kyytiä antamaan.

Kimakoilla lintumaisilla kirahduksilla vanhat saukot varottivat nuorukaisia. Molskis, molskis, molskis, hurauttivat kaikki suvantoon, mutta jälleen noustakseen, pää ojossa uiden, sillä ne olivat vain vähän säikähtäneet. Se oli Kuonabille liikaa; hän kohotti piilukkonsa, liksahdus, paukaus, vanha uros maalina, mutta tämä sukelsi liksahtaessa ja vältti. Metsämiehet nyt, Skookum kolmantena, hyökkäsivät rinnettä alas suvantoon, sillä se oli pieni ja matala; ellei siitä ollut maanalaista käytävää, niin olivat ne kaikki satimessa.

Mutta saukot huomasivat vaaran. Kaikki kuusi ne hyökkäsivät pois allikosta avoimeen sorapohjaiseen virtaan, vanhemmat kaiken aikaa hätäisesti kirahdellen sikiöilleen. Ne livahtivat kaatuneitten puitten ja pensaitten alitse, alitse juurien, päällitse särkkäin, erämiehet takaa-ajoen, nuija kummallakin, ja Skookum aivan aseetta.

Saukot näyttivät hyvin tietävän, mihin matka oli, ja jättivät jälkeensä kaikki muut paitsi koiran. Unohtaen oman tilansa Skookum oli melkein tavottanut yhden saukonpoikasista, kun emä kääntyikin ympäri ja kähisten ja äristen teki hyökkäyksen. Skookum sai kiittää onneaan, kun pääsi pienellä näykkäyksellä, sillä saukko on vaarallinen vastustaja. Mutta koira paran täytyi uikuttaen palata molempien kantamuksien luo, joita sen ei olisi pitänyt ensinkään jättää.

Molemmat metsämiehet tulivat nyt avoimeen metsään, jonka kautta Kuonab saattoi juosta edelle ja sulkea tien saukoilta, näitten laukatessa alaspäin virrassa, perässä Rolf, joka turhaan koetti saada nuijallaan isketyksi. Muutamassa sekunnissa perhekunta oli Kuonabin kohdalla, näköjään satimessa, mutta ei ole sen urhoollisempaa tappelijaa kuin sikiöittensä puolesta tappeleva saukko. Vähääkään ymmälle joutumatta molemmat isot saukot päin vastoin tekivät yhtaikaa raivoisan hyökkäyksen intiania vastaan. Tämä oli hänelle täydellinen yllätys, hän ei osannut nuijallaan ja hyppäsi syrjään välttääkseen niiden hampaat. Perhe mennä porhalti hänen sivuitseen, ja emän kaiken aikaa kiiruhtaessa poikasia kirahduksillaan, ne kaikki sukelsivat liekoryteikköön ja pakenivat pajurämeeseen, joka levisi vanhaksi majavalammeksi. Siinä hävisi saukkoperhe eränkävijäin näkyvistä äänettömään erämaahan.

XXVI. Takaisin majalle.

Pitkän rämeen toisesta päästä joki lähti uudelleen ja entistään paljoa leveämpänä, ja erämiehet jatkoivat työtään. Yön tullessa he olivat rakentaneet viisikymmentä loukkua kaiken kaikkiaan, ja

taas he yöpyivät suojatta taivasalle.

Seuraavana päivänä Skookum oli niin paljon huonompana, että he alkoivat pelätä hengen menevän. Se ei ollut syönyt mitään siitä kovan onnen tappelusta pitäen. Juoda se vähän saattoi; Rolf siis teki kupillisen liemiruokaa, ja kun se oli jäähtynyt, niin koira parka sai vähäsen niellyksi puolen tuntia kestäneen kärsivällisen puuhan jälkeen.

He olivat nyt kotijuonellaan; eräältä mäeltä he jo näkivät järvensä, vaikka se vielä olikin etäällä, ainakin viiden mailin päässä. He kulkivat alaspäin pitkin puron vartta, rakentaen yhä pyydyksiä sopiviin paikkoihin ja nähden savikoissa paljon riistan jälkiä. Puro vihdoin tuli laajalle avoimelle pensasmaalle, jossa siihen yhtyi toinen etelästä tuleva puro, ja yhdessä ne muodostivat pienen joen. Siitä pitäen näytti riistamaa vasta oikein alkavankin; joka puolella näkyi maassa valkohäntähirven jälkiä, ja tuon tuosta he säilyttelivät niitä levoltaan. Varjoisa tammimetsä vaihtui toisin paikoin tiheiksi ketripuurämeiksi, joissa hirvet halusta viettävät talvea, ja kun he olivat astuneet sitä pari mailia, niin intiani sanoi: "Hyvä, nyt tiedämme, minne meidän on talvella tultava, kun liha loppuu."

Erään leveän liejuisen kaalamon kohdalla he kerrassaan hämmästyivät jälkien paljoutta. Enimmäkseen ne olivat valkohäntähirven sorkkimia, mutta oli joukossa vuoripantterinkin, ilveksen, kalastajanäädän, suden, saukon sekä minkin jälkiä.

Iltapäivällä he saapuivat järvelle. Joki oli käynyt jo melko leveäksi ja laski järveen noin neljän mailin päässä majasta etelään päin. Jättäen loukun sen suistamoon he kulkivat järven rantaa pitkin ja tekivät hirsiloukun aina neljännesmailin päähän, vähän ylemmäksi ylintä vesirajaa.

Tultuaan sen paikan kohdalle, jossa Rolf oli ampunut ensimmäisen sarvaansa, he poikkesivat sitä katsomaan. Harmaanärhet olivat nokkineet raadon löysiä lihoja koko joukon. Mitään suurempaa eläintä ei ollut käynyt, vaikka lähellä oli runsaasti sekä suden että ketun jälkiä.

"Ugh", sanoi Kuonab, "ne vainuvat sen ja tulevat lähelle, mutta ne tietävät, että ihminen on käynyt paikalla; niiden ei vielä ole kovin nälkä, ne pysyvät poissa. Tämä kelpaa loukun paikaksi."

He siis tekivät loukut haaskan kahden puolen. Vielä loukku tai pari, niin oltiin kotona, saavuttiin mökille juuri pimeään tullessa ja rankan sateen alkaessa.

"Hyvä", sanoi Kuonab, "loukkumme ovat valmiit; olemme tehneet kaiken työn, joka pakkasella olisi ollut vaikeata, kun sormemme olisivat olleet kontassa ja maa jäässä, niin etteivät paalut olisi siihen painuneet. Nyt saavat loukut tuulehtua, ennenkun kierrämme ja viritämme ne. Mutta meillä pitää vielä olla hyvä taikakin, vähän ansamiehen lumoja."

Seuraavana aamuna hän lähti matkaan, kalarihma ja kalakeihäs mukanaan; pian hän palasi takaisin hauki saaliinaan. Hän leikkeli siitä viipaleita, pisti ne pulloon, sulki pullon tulpalla ja ripusti sen mökin lämpöiselle puolelle. "Siitä tulee taika, joka lumoo joka karhun", hän sanoi ja jätti pullon auringonsäteiden haudottavaksi.

XXVII. Skookum potilaana.

Kotiin on aina ilo tulla; mutta kävellessään huomeneksella mökin ympärillä he huomasivat monta pientä paikkaa nurin kurin. Kuonabin vuodelaveri oli maassa, melat, jotka olivat seisoneet mökin seinustalla, olivat hujan hajan maassa, ja lihasäkki, joka oli ripustettu korkealle harjan alle, oli auki revitty ja tyhjä.

Kuonab tarkasteli jälkiä ja ilmotti: "Paha vanha mustakarhu; se on myllännyt pahaa tehdäkseen, kääntänyt kaikki nurin. Mutta lihasäkkiin se ei ulottunut, näätä on repinyt auki säkin."

"Siitä siis näkyy, mitä meidän pitäisi tehdä: rakentaa aitta mökin päähän", sanoi Rolf ja lisäsi: "Sen täytyy olla tiivis ja sen täytyy olla viileä."

"Miksikä ei! Joskus ennen talven tuloa", sanoi intiani; "mutta nyt meidän täytyy rakentaa vielä yksi ansajuoni, niin kauan kun ilmat pysyvät kauniina."

"Ei maar", vastasi nuorukainen, "Skookumista ei nyt ole matkaan lähtijäksi. Me emme voi sitä tänne jättää, ja aitan teemme kolmessa päivässä."

Halli riepu oli nyt entistäänkin huonommassa kunnossa. Se tuskin saattoi hengittää, vielä vähemmän syödä ja juoda, ja tämä ratkaisi asian.

Ensinnä potilaan päätä haudottiin niin kuumassa vedessä kuin se suinkin sieti. Se näyttikin helpottavan sen verran, että se ahnaasti nieli vähän lientä, jota kurkkuun kaadettiin. Sille tehtiin vuode päivänpaisteiseen paikkaan ja erämiehet rupesivat uutta huonetta rakentamaan.

Kolmessa päivässä aitta sai valmiiksi, ei puuttunut muuta kuin tilkitsemistä. Lokakuu oli alkanut ja kirpeä pakkasyö varotti, että kovat valkoiset kuukaudet olivat tulossa. Kuonab murtaessaan jään kannusta ja katsellessaan matalalle jäänyttä aurinkoa sanoi: "Lehdet varisevat nopeaan; pian tulee lumi; me tarvitsemme vielä yhden ansajuonen."

Äkkiä hän vaiken, tuijotti järvelle. Rolf katsoi samaan suuntaan, ja sieltä tuli kolme valkohäntähirveä, kaksi sarvasta ja yksi naaras, juosten, kävellen, hyppien keveästi esteitten yli, naaras edellä ja molemmat kilpakosijat perässä seuraten. Kun ne pysyttelivät järvenrannalla, niin ne lähestyivät mökkiä. Rolf katsahti Kuonabiin, joka nyökkäsi, Rolf pujahti majaan, sai pyssyn

naulasta ja hiipi nopeaan joelle sille paikalle, missä metsäkarjan polku kulki joen poikki. Sarvaat eivät vielä tapelleet, se aika ei vielä ollut tullut, mutta niiden sarvet olivat puhtaat, niska turpoamassa ja ne uhkailivat toisiaan juostessaan edellä kulkevan perässä. Ne kulkivat kaalamolle kuin tuttuun paikkaan ja laukkasivat sen poikki, melkein uimatta. Kun ne olivat maalle nousseet, niin Rolf odotti, kunnes näki ne selvään, ja äännähti sitten lyhyesti ja terävään "hist". Se oli kuin taikasana, sillä se muutti nuo kolme samoavaa valkohäntähirveä kolmeksi kivijäykäksi patsaaksi. Rolfin tähtäimet kääntyivät pienempään sarvaaseen, ja kun pamauksen suuri savupilvi oli edestä haihtunut, niin kaksi oli mennyt menojaan ja pienempi sarvaista makasi maassa sätkien viidenkymmenen askeleen päässä.

"Me olemme löytäneet hyvät metsämaat; hirvet kävelevät leiriin", sanoi Kuonab; ja saalis lihattiin nopeaan ja ensimmäiset ruuakset ripustettiin uuteen aittaan.

Sisälmykset kasattiin ja peitettiin pensailla ja kivillä. "Nämä säilyttävät ne korpeilta ja närheiltä; talvella houkuttelemme niillä kettuja ja otamme niiltä nahkat."

Nyt heidän oli päätettävä huomispäivästä. Skookum oli vähän parempi, mutta yhä vielä sangen huonona, ja Rolf ehdotti: "Kuonab, ota sinä kirves ja pyssy ja tee uusi ansajuoni. Minä jään tänne, varustan majan talveksi ja hoidan koiran." Niin sovittiinkin. Intiani lähti tällä kertaa yksin leiristä ja meni järven itärannalle; siellä seuratakseen toista jokea lähteille samoin kuin edellistä, ja palatakseen kolmen tai neljän päivän kuluttua mökille.

XXVIII. Yksin erämaassa.

Rolf alkoi päivänsä siten, että antoi Skookumille niin kuuman kylvyn kuin se suinkin sieti, ja sen päälle vellin. Edellistä koira parka hiukan vinkui ja jälkimäiselle heikosti heilutteli häntäänsä; mutta ilmeisesti se oli parantumisen tiellä.

Uuden pirtin suuttiminen ja sammalilla tilkitseminen kiinnitti sitten Rolfin koko huomion. Siihen kului päivä, ja se näytti suurimmalta puuhalta, mitä tässä oli, mutta Rolf oli miettinyt paljon talvea. Connecticutissa oli viisaampien uudisasukkaitten tapana mullata talonsa kylmän ajaksi; Adirondackissa hän tiesi olevan paljoa, paljoa kylmemmän, ja hän päätti sen vuoksi luoda sekä mökin että aitan ympärille niin vahvalta maata kuin suinkin. Ensinnäkin hän tarvitsi hyvän lapion, veisti sen valkoisesta tammesta ja karkaisi terän tulesta paahtaen, ja kun hän oli kaksi päivää kaivanut, niin oli sekä mökki että aitta "silmiään myöten" mullattu tuoreella puhtaalla mullalla.

Sisään kannettu pino uusia kuivia puita kostean sään ajaksi piankin auttoi huomaamaan, kuinka liian pieni mökki oli. Ja nyt oli raskain työ tehty; Rolfilla oli runsaasti aikaa ajatella.

Ken meistä ei muistaisi ensimmäisen päivän tunteita yksikseen erämaahan jäätyään! Omavaraisuuden ja jonkinlaisen hillittömyyden tunnetta; sivistyneen ajatuksen päättymistä; täydellistä alkuperäisyyteen palaamista; metsäkansan läheisyyttä; jonkinlaista tuttavallisuuden mielialaa; yhä palaavaa kammon tunnetta kaiken ympärillä olevan sanattoman järkähtymättömyyden vuoksi; ja vapauden itsensä ihanaa, valtaavaa herruuden tunnetta. Semmoiset ajatukset muiden mukana aaloin ajelivat kautta Rolfin mielen, ja kun ensi yö tuli, niin hän tunsu — niin, se hänen täytyi tunnustaa — suurta lohdutusta sen pienen avuttoman koiran seurasta, jonka vuode oli hänen oman vuoteensa vieressä.

Mutta nämä olivat tunnelmia, jotka eivät tule usein; neljässä päivässä ja yössä, jotka hän oli yksin, ne olivat kokonaan menettäneet mahtinsa.

Metsästäjain sananparsi "pyssyttömästä miehestä, oudoista otuksista" toteutui nyt täsmälleen, kun Kuonab oli ottanut heidän ainoan ampuma-aseensa. Toisena iltana Rolf mökkiin astuessaan — hän nukkui nyt siinä — kävi luomassa viimeisen silmäyksen tähtiin, kun suuri musta haahmo kiiti puunrunkojen välitse hänen ja hohtavan järven välitse; pysähtyi, katsoi häneen, sitten ääneti katosi rantaa pitkin. Oliko kumma, että hän siksi yöksi sulki mökin oven, ja kun hän seuraavana aamuna kävi hiekkasärkkiä tutkimassa, niin näki hän selvästi, ettei yöllinen kulkija ollut ilves eikä kettu, vaan saalista etsivä pantteri.

Kolmantena aamuna hän, lähtiessään ulos varhaiseen hiljaiseen päivänkoittoon, kuuli korskahduksen ja kuusimetsään katsellessaan hämmästykseseen näki korkeaksi kohottautuneena, patsasmaisena, melkein kummituksen kaltaisena muulinkorvineen ja vedenpaisumuksen aikuisine sarvineen, kookkaan uroshirven.

Rolf ei ollut pelkuri, mutta tuommoinen hirviö ja melkein aivan vieressä pani päänahkan syyhymään. Hän tunsu itsensä niin avuttomaksi ilman minkäänlaista ampuma-asetta. Hän astui pirttiin, otti alas jousensa ja nuolensa, murahti sitten halveksivasti: "Yhhyh, hyvät kyllä pyille ja oraville, mutta pyssy se olla pitää metsässä!" Hän lähti jälleen ulos; siinä seiso i hirvi entisessä paikassa. Nuorukainen hyppäsi muutaman askeleen sitä kohti ja kiljasi; se tuijotti mitään välittämättä. Mutta Rolf tunsu mielenliikutusta ja peräytyi pirttiin. Muistaen sitten tulen voiman hän äkkiä teki lieteen valkean. Paksu savu pölyysi tyveneen ilmaan, laskeutui matalalle, kierteli nauhoina metsikköön, kunnes heikko tuulenhenki kantoi siitä kiemuran hirven luo. Suuret sieraimet joivat sitä siemauksen, joka tartutti kauhun eläimen sieluun, se pyörähti ympäri ja laukkasi parasta kyytiään kohti etäistä suota, eikä sitä sen koommin näkynyt.

Viisi kertaa tuli näinä neljänä päivänä valkohäntähirviä aivan lähelle, käyttäytyen tavalla,

ikäänkuin olisivat varsin hyvin tienneet, että tuo nuori ihmisolento oli vaaraton, kerrassaan vailla salaperäisen kaukosurman voimaa.

Kuinka kiihkeästi Rolf nyt toivoi pyssyä. Kuinka elävästi hänelle muistui se hetki, kun hänelle kauppias viime kuussa oli tarjonnut kaunista pyssyä viidestäkolmatta dollarista, jotka olisi saanut maksaa nahkoilla seuraavana kevänä, ja vihaisesti hän moitti itseään, kun ei niin hyvää tilaisuutta ymmärtänyt käyttää. Tällä hetkellä hän päätti päästä pyssyn omistajaksi paikalla, kun tulisi uusi tilaisuus, ja hän päätti *pakottaa* sen tilaisuuden pian tulemaan.

Yhden pienen voiton hän sai tällä ajalla. Se eläin, joka oli repinyt auki lihapussin, oli vielä mökin lähettyvillä; se näkyi selvään siitä, kun pussia oli taas käyty repimässä aitassa, jonka seinät eivät olleet tukitut. Muistaen Kuonabin huomautuksen hän viritti kahdet nädänraudat, toiset katolle sen raon viereen, josta peto oli aittaan tullut, toiset orrelle, jota pitkin sen täytyi kiivetä päästäkseen lihapussille. Viritys on hyvin yksinkertaista; koverretaan kolo, johon raudat avattuina mahtuvat, liipaisimelle sivellään vähän rasvaa; rautain kahden puolen asetetaan vähän pistävää risua, niin että eläin niiden yli hypätessään hyppää suoraan vaanivaan satimeen. Vitjat kiinnitettiin pieneen pölkkyyn.

Vaikka näätää niin harvoin näkee, niin käy se kuitenkin epäilemättä etupäässä päivällä retkillään. Sen yön ansa pysyi laukeamatta. Kun Rolf seuraavana aamuna hiljaisen päivänkoiton aikana meni järvestä vettä hakemaan, niin hän huomasi pitkän mustan juovan; siellä näkyi olevan sorsia. Istuessaan niitä katselemassa hän kuuli ääntä mökin takaa puusta. Se oli kiipeävän oravan rapinaa. Sitten hän näki eläimenkin, se oli näköjään kuin suuri tumma orava. Se syöksyi puun ylös, toisen alas, yli pölkkyjen, ali pensaitten, salamasukkelaan kuin salamaorava, ja tuon tuostakin se pysähtyi ja oli hiljaa kuin kivi, tähyten jotain etäistä epäiltävää esinettä. Nyt se kiiti puuhun kuin ruskea välähdys, vähän päästä latvasta lähti lentoon kaksi toruvaa sepelpeyttä. Alas maahan, mutkailevana, sirona, herkeämättä toimihaluksena livahti näätä. Se juoksi pölkkyä pitkin aaltoilevin hypyin; keskellä se pysähtyi kuin jähmettyneenä, tuijottaen tuikeasti saraheinämättäaseen. Kolmella aaltomaisella hypyllä sen sujuva hahmo oli saraheinän reunassa, se välähti heinäin sekaan ja heti taas ulos, hiiri murisevissa hampaissaan; hyppy sivulle päin ja samalla toinen hiipijä oli hiipimätönnä, ja taas muuan. Nämä kolme se tappoi, sitten nakkasi syrjään, ruskea hirmu kun sattui huomaamaan sorsaparven, joka lensi yli. Se katosi raitapensaikkoon, tuli jälleen näkyviin, sujuen liejulla kuin ankerias, kavutakseen sitten paksuun pökköön, jossa oli tikan koloja, livahti suurimpaan koloon niin äkkiä, että Rolf tuskin sitä huomasikaan ja tuli taas parin silmänräpäyksen kuluttua ulos, hampaissaan lento-orava, jonka kallon se oli ruhjonut. Pudottaen oravan se juoksi sen perässä, hyökäten taas vavahtelevan uhrinsa kimppuun julmasti äristen; sitten ravisteli sitä rajusti, repi sen kappaleiksi, nakkasi syrjään. Pitkin maata sen keltainen loistava rinta aaltosi kuin kultainen ampumamaali. Taas se pysähtyi. Nyt kuin lintukoiran asennossa, sanomattoman soreana, mutta ah, kuinka ilkeänä! Käärmemäinen kaula heilautti kobramaista päätä tuulessa, se haisteli ja haisteli, eteni muutaman askeleen, tunnusteli tuulta ja maata. Vielä vähän edemmä, jo kurotettu kaula ja kiemurteleva häntä osottivat kiihkeätä mielenkiintoa. Se loikkasi tiheikköön ja toiselta puolen pompahti samalla esiin lumikenkäjänis, pois, pois henkikullan edestä. Loikkasi, loikkasi, loikkasi, kaksitoista jalkaa joka loikkauksella, nopeammin kuin silmä saattoi seurata, näätä aivan kintereillä. Se vasta oli kilpajuoksua; kuinka ne mennä vilistivät läpi pensaikon! Jänis kyllä on nopeampi, mutta rohkeus merkitsee paljon, ja sen sydän oli vallan lamassa. Mutta onni ja hyvät tähdet ahdistivat sen kaartamaan joelle siihen kohtaan, jossa valkohäntähirvien polku kulki joen poikki; siihen tultuaan se ei voinutkaan enää palata. Siinä ei ollut valitsemisen varaa. Se hyppäsi sulaan virtaan ja ui henkensä edestä. Entä näätä — mikä pakko sen oli jokeen mennä? Vettä se vihasi; nälkä ei ollut; se oli urheilemassa, mutta vesiurheilu ei kuulunut sen mielihaluihin. Ojennellen jäsenikkäitä sääriään se jäi aivan rannalle, pupu rievun pulikoidessa joen poikki metsän suojaan.

Takaisin palasi jälleen wahpestan, ruskea kuolema, livahteli yli pölkkyjen kuin siivekäs käärme, liukui yli maan kuin turman varjo, ja kääntyi nyt mökille, mökin omistajan katsellessa. Kuolleen oravan ohi kulkiessaan se pysähtyi repiäkseen sitä taas, sitten se pensaihin sukeltaen tuli ulos niin pitkän matkan päässä ja niin sukkelaan, että katselija ensin luuli sitä toiseksi nädäksi. Se lensi ylös pitkin aitan nurkkaa, tuskin näytti kiipeävänkään, heilutti keltaista kaulaansa ja mustanruskeata kuonoaan hetkisen, sitten oikaisi aukkoa kohti.

Rolf istui tuijottavin silmin, kun tuo kaunis pakolainen, sirosti potkien kattoturpeita, kevein tasaisin hypyin lähestyi avointa rakoa ja — tuomiotaan. Yks kaks, kolme — loikaten pistävien ketrinoksaneulasten yli se hyppäsi etukäpäälänsä salattuun satimeen; näpsis, kamala parahdus, räivistys — taistelu, jota olisi ollut mahdoton silmin seurata, ja oravien anastaja oli itse anastettuna.

Rolf hyökkäsi nyt paikalle. Satimessa raivosi ja riehui kultarinta kuin pieni piru; se puri rautaa hampaillaan; se kirkui lähestyvälle ihmisviholliselle.

Siitä oli tehtävä loppu, kuta pikemmin, sitä parempi, ja samoin kuin näätä oli nytistänyt lento-oravan ja hiiret, samoin kuin Kuonab minkin, samoin nyt Rolf nytisti nädän, ja salolla oli hiljaista.

"Se on Anneten", sanoi Rolf, lupauksensa muistaen, kun ripusti oksille pingotetun nädännahkan kuivamaan.

"Hoi! Hoi! Hoi!" kuului kolme huikkausta, samanlaista kuin sinä päivänä, jona hän ensi kerran oli Kuonabin tavannut, ja vesillä näkyi toverin kanuu, kapean järven poikki meloskellen.

"Me olemme löytäneet hyvät metsämaat", sanoi Kuonab, kun Rolf rannassa tuki kanuuta ja Skookum, joka jälleen oli melkein terve, hemputti koko ruumistaan puoleen ja toiseen tervehtiessään erämiestä kotiin saapuvaksi. Ensimmäinen esine, jonka nuorukaisen katse keksi, oli mainio pajunoksalle pingotettu majavannahka. "Ohhoo!" hän huudahti.

"Ugh, löysin toisen lammen."

"Mainiota", sanoi Rolf silittäessään ensimmäistä majavannahkaa, minkä oli koskaan salolla nähnyt.

"Nämä vielä paremmat", sanoi Kuonab kohottaen kahta hajurauhas-tukkoa, jotka on joka majavalla ja jotka jostain salatusta syystä vastustamattomalla tenholla houkuttelevat kaikkia metsäneläimiä. Ihmisen mielestä se haju ei ole juuri minkään arvoista, mutta rauhasilla on se ominaisuus, että ne vahvistavat, kiinnittävät ja lisäävät tehoa semmoisille hajuaineille, joita niihin sekotetaan. Erämies ei koskaan pidä täkyään täysipätoisenä, ellei siihen ole sekotettu vähän tätä salaperäistä majavanhajuakin. Se erinomaisen haiseva aine, jota he jo olivat kalanöljystä keittäneet ja aurinponpaisteessa hautoneet mätäkaasuista löyhkäväksi, vahvistettiin sitten kuivatulla majavanrauhasjauholla, joten siitä syntyi väkevä, eltaantunut, löyhkävä hylkysyötti, yhtä lumoava taikatenho metsän hyvänahkaisille eläville kuin ihmiselle iljettävä myrkkyy, kaukaa viettelevä kuin suloisin soitanto, pettämätön kuin kohtalo, salakavala kuin naurukaasu, rauhottava ja turruttava kuin absintti. Tämä varovaisuutta huumaava lumo ja viettelys on katalin petoskeino, mitä ansamies on keksinyt. Se on yhtä tappava kuin selittämätönkin, jonka vuoksi se monessa valtiossa julistettiin noituudeksi ja sen käyttäminen rikokseksi.

Mutta Kuonabin aikana ei ylämaassa vielä tunnettu tämmöisiä ennakkoluuloja; heidän valmistuksensa ansain syöttämiseksi alkoivat näin olla melkein valmiit. Kolmekymmentä loukkua oli Kuonab retkellään rakentanut, kuusikymmentä oli rakennettu edellisellä retkellä, ja nämä yhdessä rautain kanssa, joita oli toistakymmentä, takasivat kunnollisen saaliin. Marraskuu oli tulossa, nahka oli jo parhaimmillaan, miksei siis jo aljettu? Siitä syystä, että ilmat vielä olivat liian kauniit. Pitää olla pakkanen, muutoin loukkuun mennyt riista pahenee, ennenkuin erämies joutuu ansojaan kokemaan.

Puita oli jo hakattu aika melkoinen pino; aitta ja mökki oli suudittu ja tilkitty, seinusta talveksi mullattu. Valkohäntähirviä ei vielä uskallettu ampua talven tarpeiksi, mutta olipa vielä eräs toinenkin tehtävä tekemättä. Lumikengät olivat pikapuoleen välttämättömät; ja kuta enemmän he tekivät tätä hyppystyötä ilman pysyessä lämpöisinä, sitä parempi.

Sangat tehdään koivusta tai saarnesta; koivu ei halkea, mutta on kovempaa vuolla. Valkoista saarnea kasvoi runsaasti lähistöllä rannalla; hakattiin tuota pikaa kymmenen jalan mittainen hoikka pölkky, ja tämä halkaistiin pitkiksi säleiksi. Kuonab tietysti rakensi edellä, mutta Rolf teki perässä aivan samoin kuin hänkin. Kumpainenkin otti säleen ja vuoli sen tasaiseksi, kunnes se oli tuumaa leveä ja kolmeneljännestuumaa paksu. Keskelle tehtiin merkki ja säle vuolttiin kymmenen tuuman matkalta sen kahden puolen puolta tuumaa vahvaksi. Sitten tarvittiin kaksi latuskkaa poikkipuuta, joiden mitat olivat kymmenen ja kaksitoista tuumaa, ja näitä varten kaivettiin sankaan noin puolta vahvuutta syvät lovet. Pata kiehui valmiina tulella, sangat taivutettiin siten, että päitten välille sidottua nuoraa kiristettiin ja puu kastettiin kiehuvaan veteen. Tunniessa höyry oli siihen määrään pehmittänyt puun ja lamauttanut sen joustavuuden, että sitä saattoi helposti muodostella vaikka minkä muotoiseksi. Kumpaakin sankaa taivutettiin, kunnes päät koskivat toisiinsa, jonka jälkeen poikkipuut sovitettiin loviinsa. Väliaikaisilla siteillä sangat sitten kiristettiin, niin että kaikki pysyi hyvin paikallaan. Ja viimeiseksi sangat asetettiin tasaiselle paikalle, etupuoli paria tuumaa maata korkeammalle, ja niille pantiin raskas pölkky painoksi, jotta varvastaive kipertyi.

Näin ne saivat jäädä kuivamaan ja intiani alkoi valmistella nauhoja. Kosteassa tuhkassa käytetty valkohäntähirven nahka oli jo aikaisemmin upotettu suonsilmään vettymään. Se oli ollut jo viikon likoamassa, karva lähti helposti kaapien, ja nahka, josta oli poistettu kaikki löysät säikeet ja kedet, levitettiin maahan pehmeänä, valkoisena ja nuorteana. Ulkosyrjästä alkaen ja reunaa ympärinsä seuraten Kuonab leikkasi raakavuota-hihnan, joka oli niin tarkalleen kuin suinkin neljännestuumaa leveä. Hän leikkasi leikkaamistaan, kunnes nauhaa oli monta syltä ja kaikki nahka oli lopussa. Toinen nahka oli paljoa pienempi ja ohempi. Hän terotti puukkonsa ja leikkasi toisen nauhan, joka oli edellistä paljoa kapeampi, tuskin puoltakaan siitä. Nyt oltiinkin valmiit kutomaan lumikengät valmiiksi, etu- ja takapuolet hienommalla nauhalla, keskusta, jonka päällä astujan jalka lepää, vahvemmalla. Kätevä intianieukko olisi nauranut näitä kömpelöitä lumikenkiä, mutta ne olivat lujat ja käytännölliset.

Lumikengistä johtui mieleen, että tietysti oli tehtävä ahkiokin, toboggani. Sitä varten halkaistiin neljä ohutta saarnisälköä, kukin niistä oli kuutta tuumaa leveä ja kymmentä jalkaa pitkä. Päät taivutettiin höyryssä kiperiksi ja sälot sidottiin poikkipuuihin, jotka pitivät niitä koossa.

XXX.

Ketunpyynti.

Mitä viisauteen tulee, niin ei ihminen ole mikään lähde; astia hän on, josta vain vuotaa pois se, mitä siihen on kokoontunut, — sano' Si Sylvanne.

Kun Kuonabia ei haluttanut muuttaa vuodettaan teltasta mökkiin, niin Rolf ja Skookum jäivät hänen luokseen. Koira oli jälleen oma itsensä, ja useammin kuin kerran se pimeän tullen suurella melulla lähti ajamaan otuksia, jotka päivän valjetessa huomattiin ketuiksi. Niitä osaksi veti puoleensa valkohäntähirven haaska, osaksi hiekkarannan yleinen sopivaisuus kisakentäksi, ja osaksi kettumainen uteliaisuuskin, mökki, erämiehet ja heidän koiransa.

Eräänä aamuna, monen yöllisen hälyytyksen ja monen Skookumin hyökkäyksen jälkeen, Rolf sanoi: "Ketunnahkahan on jo hyvä, miksen minä tuon lisäksi ottaisi muutamaa ketunnahkaakin?" ja hän osotti hieman ylpeillen nädännahkaa.

"Ugh, hyvä; ala pois; sitten opit", vastasi intiani.

Rolf siis otti molemmat ketunraudat ja ryhtyi työhön. Pannen merkille, missä kettujen oli parhaasta päästä tapana juoksennella ja kisailla, hän katsoi kaksi vankasti tallattua polkua ja kätki niihin raudat tarkkaan, aivan samoin kuin oli nädän raudat kätkenyt; sitten hän leikkasi pari pientä ketripuun oksaa ja pani ne polun poikki, yhden rautain kummallekin puolelle, otaksuen kettujen tavallista tietään kulkién hyppäävän oksain yli ja siten rautoihin putoavan. Ollakseen kahta varmempi hän pani lihapalan kummankin satimen viereen ja puoliväliin niiden välille suuren kappaleen kivelle.

Sitten hän ripotteli verestä multaa polulle, satimien ja syöttien ympärille, jotta jäljet näkyisivät.

Kettuja tuli sinäkin yönä, rannalla oli hietikossa jälkiä, mutta hänen rautojaan ei ollut ainoakaan lähestynyt. Hän tutki jälkiä ja sai vähitellen selville kaikki pääseikat. Ketut olivat tulleet tapansa mukaan kisaillen. Ne olivat paikalla keksineet syötit ja satimet —kuinkapa ne olisivatkaan jääneet niin tarkoilta neniltä huomaamatta —ja yhtä väleén ne olivat älynneet epäilyttävän raudanhajun ja joka puolelta tuntuvan ihmisenkin hajun, käsistä, jaloista ja muusta ruumiista. Rolf huomasi vielä, ettei lähestymään houkutellut karkea kylmä liha, jota ei voinut verratakaan lämpimiin mehukkaisiin hiiriin, ja niitä taas oli vaikka kuinka runsaasti joka niityllä. Ketut olivat hyvissä lihoissa ja nälkä oli kaukana. Mikä pakko oli niiden lähteä niin ilmeiseen vaaraan? Sanalla sanoen, kivimuurit eivät olisi täydellisemmin suojelleet paikkaa ja syöttiä ketuilta kuin näiden satimien julkisuus; ei ainoatakaan jälkeä ollut likettyvillä ja useista etäämmistä saattoi nähdä, kuinka sukkelaan ne olivat poikenneet pois.

"Ugh, niin se aina on", sanoi Kuonab. "Aiotko koettaa toista kertaa?"

"Aion kun aionkin", vastasi Rolf, jonka mieleen johtui, ettei hän ollutkaan muistanut hävittää hajua raudoista ja jalkineistaan.

Hän teki ketripuusta tulen ja savusti raudat, niiden kahleet ja kaiken muunkin. Sitten hän otti palan raakaa lihaa ja hivutti sillä kintaitaan ja anturoitaan, ihmetellen sitten, kuinka hän oli edellisenä yönä yrittänytään ilman näitä ihmishajun hävittämiskeinoja. Hän pani kumpainkin rautain liipasimen alle hienoa pehmeätä sammalta, otti sitten pois ketripuun oksat ja sirotteli päälle taitavasti hienoa kuivaa multaa. Viritys näyttikin nyt täydelliseltä; ihmissilmä ei olisi voinut huomata, että paikalla oli satimia. Menestys näytti ennakoita varmalta.

"Kettu ei mene silmänäön mukaan", virkkoi intiani, ei sen enempää, sillä hän arveli parhaaksi antaa oppilaan itsekseen päästä asiain perille.

Aamusella Rolf oli kiihkeä näkemään tulokset. Tyhjää kaikki. Yksi kettu oli tosin eräässä paikassa tullut kymmenen askeleen päähän, mutta käyttäytynyt sitten sillä tavalla, ikäänkuin koko tämä hajuava laitos olisi sitä kerrassaan huvittanut lapsellisuudellaan. Vaikka paikalla olisi seisonut mies nuija kädessä, niin ei hän olisi voinut suojella rautain seutua paremmin ketuilta. Rolf palasi mökille nolona ja aivan ymmällään. Mutta hän ei kauaksikaan ennättänyt, ennenkun kuuli Skookumin kamalasti kiljuvan ja haukkuvan, ja kääntyessään katsomaan hän huomasi, että häärivä penikka oli jalastaan tarttunut ensimmäisiin rautoihin. Se kiljui kuitenkin enemmän säikähdyksestä kuin tuskasta.

Erämiehet tulivat kiiruunnan kautta apuun ja Skookum paikalla pääsi vapaaksi edes telaamatta itseään, raudoissa kun ei ollut hampaita; ne vain pitivät kiinni. Pitkä taistelu ja nälkä, ne ne etupäässä ovat julmia, ja jokaisen erämiehen pitäisi niitä aina lyhentää ja käydä kokemassa pyydyksensä usein.

Nyt Kuonab puuttui asiaan. "Toisille eläimille tuo on kylläkin hyvä. Siihen menee pesukarhu, minkki tai näätä — taikka koira — mutta ei kettu eikä susikaan. Ne ovat sangen viekkaita. Saatpa nähdä."

Intiani otti esille vahvat nahkakintaat, savusti ne ketripuulla ja raudat niinkään. Sitten hän hivutti mokkasiininsa pohjia raa'alla lihalla, katsoi rannalta pienen lahdekkeen ja paiskasi hiekkiaan pitkän riu'un ylempänä olevan kuivan soran reunasta poikittain vesirajaan. Kädessään hänellä oli seiväs. Astuen varovaisesti riu'un selkää ja sitten sillä seisoen hän hakkasi seipään veteen pystyyn noin neljän jalan päähän rannasta; halkaisi sen ja pani haarukkaan vähän pehmyttä sammalta. Tämän päälle hän valoi kolme tai neljä pisaraa "hajulumoa". Nyt hän asetti rautain liipasimelle kappaleen kuusenpihkaa, piti sen alla tulta, kunnes pihka oli sulanut, ja pihkaan hän painoi pienen litteän kiven.

Rautain kahleet hän kiinnitti mukavan muotoiseen kymmenen naulan kiveen ja upotti kiven veteen puolitiehen seipään ja rannan välille. Viimeksi hän asetti raudat tälle kivelle sillä tavalla, että ne avattuina olivat kokonaan veden alla lukuun ottamatta latuskaa kiveä, joka oli liipasimella. Sitten hän palasi takaisin riukua pitkin ja veti sen perässään pois.

Siten ei paikan läheisyydessä ollut jälkiä eikä ihmishajua.

Viritys oli täydellinen, mutta eivät sittenkään ketut lähestyneet pyydystä seuraavana yönä; niiden täytyi tottua siihen. Niiden ohjesäännössä on: "oudot laitokset ovat aina vaarallisia". Rolfia haluttiin aamulla tehdä pilkkaa. Mutta Kuonab sanoi: "Wah! Ei mikään pyydys ota ensi yönä."

Heidän ei tarvinnut odottaa toiseen aamuun. Skookum keskellä yötä hyökkäsi ulos kovasti haukkuen ja he seurasivat nähdäkseen hurjan kamppailun, kettu hyppi ja teutaroi irti päästäkseen, ja kiinni sen jalassa olivat raudat, ankkurikivi perässä laahaten.

Sitten uudistui sama temppu, joka oli lopettanut minkin ja nädänkin taistelun. Otuksen takakoivet sidottiin yhteen ja se ripustettiin aittaan naulaan. Huomeneksella he ahnain silmin tutkivat sen oivallista nahkaa ja liittivät sen entisiin saaliisiinsa.

XXXI. Ansajuonella.

Sinä yönä kuu muuttui. Seuraava päivä tuli kovan pohjatuulen keralla. Puolenpäivän aikana sorsat olivat lähteneet järvestä. Monta pitkää hanhiviirua pakeni kaakkoa kohti, meiskaten mennessään. Yhä kylmemmin puhalteli kova tuuli, ja pienemmillä lammilla pian näkyi pakkasen jälki. Satoi vähän luntakin, mutta se heitti. Taivaan seestyessä tuuli tyyntyi ja pakkasen kävi kirpeämmäksi.

Aamun hämärtäessä, kun erämiehet nousivat, oli aika pakkasen. Kaikki oli jäässä, paitsi järven selkä, ja he tiesivät talven tulleen; ansatyöaika oli alkamassa. Kuonab paikalla meni vaaralle kallionpatsaalle, teki pienen tulen ja laulaen sitten "metsämiehen rukouksen" heitti tuleen ketun ja nädän kuonokarvoja, vähän majavan hajurauhasta ja tupakkaa. Sitten hän laskeutui alas kokoomaan retken varustuksia, — peitot, majavanansat, aseet, kahden päivän eväät ynnä hajulumot ja vähän kalaa syötiksi.

Loukkuihin pantiin syötit ja ne viritettiin; intiani aina lopuksi asetti loukun liipasimelle tukon sammalia, joihin hän tipautti hajulumoa, ynnä hivutti jonkun pisaran kumpaankin mokkasiiniinsa. "Ahah", sanoi Rolf.

"Näätä seuraa tätä jälkeä kuukauden", selitteli Kuonab. Skookum näytti olevan samaa mieltä, vaikkei se sanonutkaan "ahah", niinkuin Rolf, se kun ei osannut.

Koira pienoinen sangen pian ajoi puuhun parven sepelpyitä ja Rolf tylpillä nuolillaan pudotti niitä kolme. Rinnat otettiin erämiesten eväiksi, mutta muu osa, sisälmykset ja höyhenet, olivat mitä parhaat nädän syöteiksi, ja niistä riitti kaikkiin loukkuihin, kunnes he puolenpäivän aikaan saapuivat majavalammelle saakka. Jää ei vielä ollut niin vahvaa, että se olisi kantanut, mutta helppo oli löytää ne paikat, missä majavat olivat viimeksi maissa käyneet. Kuhunkin pantiin luja teräksinen majava-ansa, joka peitettiin kuivan ruohon sekaan, ja jalan päähän pantiin halkaistuun kalikkaan sammalta, johon tiputettiin monias tippa taikanestettä. Ansakahleitten päässä oleva rengas pujotettiin pitkään, hoikkaan ja sileään salkoon, joka upotettiin syvälle liejuun, maata kohti kallelleen. Keino oli vanha ja hyväksi koettu. Majava, himoitessaan tutkia tuota ystävälliseltä löyhähtävää tuoksua, astuu jalkansa ansaan; vaaran huomattessaan se vaistomaisesti sukeltaa oikopäätä syvään veteen; rengas luistaa salkoa pitkin pohjaan saakka ja kiintyy sitten niin, ettei majava voikaan enää nousta, vaan hukkuu.

Tunnissa saatiin kaikki kuusi majava-ansaa viritetyiksi; äkkiä erämiehille, heidän penkoessaan metsää lisää pyitä saadakseen, tuli kova kiire pelastamaan Skookumia uudesta piikkisikarivetyksestä.

He saivat moniaita pyitä, syötitsivät jälleen pari mailia ansajuontaa ja majautuivat sitten yöksi.

Ennen aamua alkoi sataa lunta ja sitä oli kolmea tuumaa vahvalla heidän noustessaan. Ei ole maailmassa paikkaa, jossa ensi lumi olisi ihanampi kuin Adirondack-vuoristossa. Aikaisin syksyllä luonto näyttää siihen valmistautuvan. Vihannat lehdet karistautuvat pois, jotta näkyvät punaiset marjarypäleet; ruovostot takkuuntuvat pehkoiksi, käyvät kullanuskeiksi ja kumartavat päätään ottaakseen vastaan hopeisen taakan; matalat mäet ja monenlaiset joulupuurivit ovat puettuina vaikuttavimpiin helyihinsä; näyttämövalmistukset ovat mitä parhaat ja näyttämö niinikään, mutta vielä puuttuu juhla-valaistus. Se välttämättä kaipaa valkoisen runsasta loistoa. Ja kun se laskeutuu kuin morsiolle huntu, kuin ratsun koruloimelle hopeakirjat, tai auringonlaskun kultainen palo, niin tuo loistava kristallipuku on sen lopullinen kunnian kruunu, jota ilman kaiken muun täytyy jäädä vaikutustaan vaille, ei voi kirkasta täydellisyyttään saavuttaa. Sen ihanuus liikkutti erämiehiä, vaikk'ei se saanutkaan parempaa ilmausta kuin Rolfin yksinkertaiset sanat: "Eikös ole kaunista!" intianin äänetönnä katsellessa.

Idän metsissä ei ole toista paikkaa, jossa lumella olisi niin vaihtelevat ja runsaat ilmeet, ja erämiehet sinä päivänä metsää kulkiessaan huomasivat yhden yön aikana saaneensa saman ihmeteltävän kyvyn kuin on koiralla, jolle jokaiset jäljet ovat selvä tieto jokaisesta monen tunnin kuluessa liikkuneesta eläimestä. Ja vaikka ensimmäisellä päivällä pyryilman jälkeen on vähemmän kerrottavaa kuin toisella, samoin kuin toisella vähemmän kuin kolmannella, niin ei silti puuttunut lumen pinta kirjoituksiaan. Tässä oli kiidellyt sarvas, juoksennellut valkoisen vielä lentäessä. Tuossa oli kettu hiipinyt juonen poikki ja epäillen katsellut tuota loukkua. Tämän lavean uran monine leveine ja lähekkäisine jälkineen oli tehnyt eräs Skookumin ystävästä, ritari

monipeitsellinen. Tuo loikkija oli ollut näättä. Kas kuinka se juoksi tuon pensaikon ristiin rastiin, tässä se tapasi meidän löyhkäjuonemme. Kas kuinka se oli pysähtynyt ja haistellut sitä; nyt se lähtee pois — aivan niin, oikopäätä meidän ansaamme.

"Se on laennut, hurraa!" Rolf huusi, sillä siellä oli pölkyn alla kuolleenä mitä uhkein näättä, tumma, melkein musta, rinnassa suuri leveä loistava kultatäplä.

He palasivat nyt takaisin majavalammelle. Seuraava loukku oli laennut ja tyhjä; sitä seuraavassa oli punainen orava, ainainen harmin kappale, eikä muuhun kelvollinen kuin syötiksi laukaisemaansa loukkuun. Mutta seuraavassa oli näättä ja sitä seuraavassa valkoinen lumikko. Muut olivat laukeamatta, mutta heillä oli jo kaksi hyvää nahkaa majavalammelle saapuessaan. He olivat kovin rohkealla mielellä hyvästä onnestaan, mutta eivät kuitenkaan osanneet odottaa sitä ihmeteltävää apajaa, mikä nyt heitä odotti. *Joka ansassa oli majava*, kuusi suurta majavaa, kuolleenä, sukelluksissa, hyvässä tallessa. Joka nahka oli viiden dollarin arvoinen, ja erämiehet mielestään olivat rikkaita. Tapauksella oli lisäksi tämä lupaava merkitys: se osotti näitten majavien vielä olevan varomattomia, niitä ei siis oltu vielä pyydystelty. Helppo oli näistä lammista ottaa viisikymmentä nahkaa.

Erämiehet virittivät uudelleen ansansa; jakaen sitten taakat he etsivät syrjäisen paikan nuotiolle, sillä majavalammen lähelle ei ole hyvä tehdä tulta. Sataviisikymmentä naulaa majavia kantamuksien lisäksi, semmoisin taakoin ei penikulmia kuljettu; puolen mailin päästä he löysivät lämpöisen alhon, tekivät tulen ja nylkivät saaliinsa. Ruumiit avattiin ja ripustettiin puuhun myöhemmin käytettäväksi, mutta nahkat ja hännät otettiin mukaan.

He kulkivat sinä päivänä pitkän vaivalloisen matkan, pannen syötit kaikkiin loukkuihin, ja palasivat myöhään yöllä kotiin.

XXXII.

Sarvistaan yhteen kytkeytyneet sarvaat.

Ihmiselämässä marraskuu on synkkyyden, epätoivon ja itsemurhain kuukausi.

Mutta metsän elämässä marraskuu on raivokuu. Monet ja erilaiset ovat sen ajan raivot, mutta ei ole mitään sen hurjempaa kuin valkohäntähirven kiima-aika. Se ilmautuu kuin joku tauti, ensiksi sarvaitten niskan turpoamisessa ja sitten koko hirvikansan kuumekiihkossa. Pitkät ja itsepäiset tappelut sarvaitten kesken ovat tuolle ajalle ominaisia; laiminlyöden syömisenkin ne viettävät päivät ja yöt juoksussa ja tapettavan haussa.

Sarvet, jotka kevästä pitäen ovat yhtä mittaa kasvaneet, ovat nyt täysikokoiset, terävät, raskaat ja nukasta puhtaat; ne ovat parhaimmillaan. Mitä varten? Onko luonto tehnyt ne pistämistä, haavottamista ja hävittämistä varten? Mutta näitä hyökkäysaseita ei juuri käytetä muuhun kuin puolustukseen, vaikka se kummalta kuuluukin; sarvas käyttää niitä vertaistensa kanssa otellessaan enemmän kilpenä kuin peitsenä. Pitkälliset kovat tappelut eivät ole juuri muuta kuin vääntelyn ja puskemisen voimankoetuksia; tuskin milloinkaan ne surmaan päättyvät. Jos joskus kuolemakin päättää taistelun, niin ei se usein johdu ammottavasta haavasta, vaan äkillisestä sarvien sekaantumisesta, jonka kautta kaksi sarvasta takertuu yhteen niin selviytymättömästi, toivottomasti, että kumpikin kuolee nälkään. Harvoin on tavattu kaksintaistelupaikalta valkohäntähirveä, joka kilpailijansa sarven iskusta olisi surmansa saanut, hyvin harvoin ja etäisin välimatkoin. Mutta semmoisia tapauksia tiedetään satoja, että sarvaat ovat sarvistaan yhteen takertuneet ja nälkään nääntyneet.

Sadottain oli valkohäntähirviä tässä maassa, jonka Rolf ja Kuonab näin olivat omakseen ottaneet. Toinen puoli oli uroita ja ainakin puolet näistä oli joka päivä jonkun kerran, ja montakin kertaa, tappelussa koko marraskuun ajan; toisin sanoen, kymmenkunnan mailin piirissä mökistä taisteltiin tässä kuussa luultavasti tuhatkunta kaksintaistelua. Kummako siis, että Rolf sattui jonkun näkemäänkin ja etäältä kuulemaan vielä useampia.

He asuivat nyt pirtissä ja Rolfin tapana oli hiljaisina pakkasöinä, luodessaan tähtiin viimeisen katseen, ennenkun pirttiin meni, tarkkaan kuunnella pimeyden ääniä. Toisinaan kuului sarvihuuhkajan huhuileminen, kerran tai pari suden pitkä sujuva ulvonta; mutta monesti kuului sarvienkin kapsetta, joka tiesi kahden sarvaan kaukana salolla kiistävän tuosta kaikkein tärkeimmästä kysymyksestä: "Kumpi meistä on parempi?"

Eräänä aamuna hän vielä kuuli satunnaista kalinaa samalta paikalta kuin edellisenä yönäkin. Hän lähti aamiaisen jälkeen yksin liikkeelle ja varovaisesti lähelle hiipien kurkisti pieneen aukioon, nähdäkseen kaksi sarvasta päät yhdessä, heikosti ja verkalleen puskevan puoleen ja toiseen. Niiden kieli roikkui suusta; ne näyttivät melkein uupuneilta, ja melkein eekeriä laajalta tallattu lumi osotti selvään, että ne olivat taistelleet tuntikausia; nämä siis tosiaan olivat samat, jotka hän oli yöllä kuullut. Mutta yhä ne olivat tasaväkiset, ja silmien viheriä liekki ilmaisi päältä nähden lempeäin eläinten raivoisaa sisua.

Rolf oli helppo päästä aivan lähelle. Jos ne hänet huomasivat, niin eivät ne paljoa välittäneet silmänsä todistuksesta, sillä veltoa taistelua yhä jatkettiin, kunnes ne pysähtyessään jälleen hengähtämään erosivat, kohottivat vähän päätään, haistelivat ja sitten juoksivat loitomaksi niin lähelle päässeestä pelätystä vihollisesta. Viidenkymmenen askeleen päässä ne kääntyivät, ravistelivat sarviaan, näyttivät olevan kahden vaiheilla, juostako pois, ruvetako taas tappelemaan, vai hyökätäkö ihmisen kimppuun. Onneksi ne valitsivat ensimmäisen, ja Rolf palasi mökille.

Kuonab kuunteli hänen kertomustaan ja sanoi sitten: "Olisivat voineet sinut tappa. Kaikki sarvaat ovat raivoja tähän aikaan. Usein ne hyökkäävät ihmisen kimppuun. Isäni veljen tappoi raivokuun sarvas. Löysivät vain hänen ruumiinsa, riekaleiksi revittynä. Hän oli päässyt puuhun vähään matkaan, mutta sarvas oli hänet puuta vastaan läpi puskenut, jäljet olivat selvät, ja lumesta nähtiin, kuinka hän oli pitänyt kiinni sarvista ja kuinka hirvi oli raahannut häntä mukanaan, kunnes hänen voimansa olivat loppuneet. Hänellä ei ollut pyssyä. Sarvas meni menojaan. Siinä kaikki, mitä he saivat tietää. Luottaisin enemmän karhuun kuin sarvaaseen."

Intianin sanat olivat niukat, mutta ne antoivat koruttoman kuvan. Kun Rolf seuraavan kerran kuuli sarvaiden tappelun etäistä ääntä, niin hän kammoten muisti tuon epätoivoisen taistelun lumessa, ja hän sai siitä uuden toisenlaisen käsityksen oikkuisten mielentilain sarvipäästä.

Pari viikkoa tämän jälkeen, kun hän palasi kotiin, yksin käväistyään ansajuonen osalla, niin hänen korvaansa kantautui edestä päin metsästä outoja ääniä; syviä, soinnukkaita, puoli-inhimillisiä ne olivat. Oudot kummalliset metsä-äänit talvella ovat melkein varmaan korpin tai närhen; syvät taas luultavasti korpin.

"Kuok, kuok, ha, ha, ha — hruu, hrrr, huup, huup" — semmoisia pirullisia räkätysä kuului, ja Rolf, hiipien hiljaa lähemmäksi, näki vilaukselta sydensynkkiä siipikyniä suhahtelevan alempien mäntyjen seassa.

"Ho, ho, ho — jah — hui — u — u — u", kuului kalmanlintujen kamala räkätys, ja piankin Rolf erotti niitä oksien seassa toistakymmentä, hyppien ja joskus maahankin lentäen. Yksi laskeusi ruskealle kasalle. Sitten mätäs alkoi liikahtella. Korppi nokkimaan, mutta taas ruskea kasa liikahti ja korppi hyppäsi läheiselle oksalle. "Uah — uah — uah — uo — huu — jau — uau — rrrrr — rrr — rrrrr" — ja muut korpit yhtyivät siihen.

Rolfilla ei ollut muuta asetta kuin jousi, taskuveitsi ja tappara. Hän otti viimeksimainitun käteensä ja astui hiljaa lähemmäksi. "Hou — hou", huusivat korpit kolkolla äänellään, sitten lensivät turvallisille oksille, joilta ne nauroivat kuin menninkäiset jollekin kummitusilveille.

Nuorukainen lähemmä astuessaan näki näyn, joka herätti hänessä kauhunsekaista sääliä. Suuri väkevä sarvas — ainakin ennen väkevä — seiso, hoiperteli, lankeili polvilleen siellä; toisinaan kohoten takajaloilleen, suonenedontapaisesti veti, nytki maassa makaavaa pitkää harmaata ruhoa, toisen sarvaan, tappelutoverin ruumista, hengetöntä, niskaansa taittanutta, kuten sitten huomattiin. Kuolleen suuriin vankkoihin sarviin olivat elävän sarvaan sarvet takertuneet ikäänkuin raudalla kotkaten, terässinkilöillä liittäen. Kaikella voimallaan elävä sarvas tuskin saattoi päättään liikuttaa, raahaten tappelutoverinsa ruumista perässään. Lumen merkit osottivat, että se alussa oli voinut vetää ruumista monta syltä; se oli näykkinyt vähän vesoja ja oksia; mutta silloin kun se oli paremmissa voimissa, jo aikoja sitten. Kauanko? Vähintäin neljä päivää, ehkä viikonkin oli kurja sarvas kitunut toivottomana kuolemaa, joka ei tahtonut tulla. Sitä osottivat sen kuihtuneet kyljet, sen palava riippuva kieli, joka ei ollut jalankaan päässä lumesta eikä kuitenkaan ulottunut, sen rauenneet silmät, joista kuoleman himmeän hunnunkin alta vielä heikosti välähti tappeluraivon viheriä liekki uuden vihollisen lähestyessä.

Korpit olivat nokkineet kuopistaan kuolleen sarvaan silmät ja syöneet kolon sen selkään. Ne olivat alkaneet nokkia elävääkin sarvasta, mutta etukoivellaan se oli saanut silmänsä suojelluiksi; kuitenkin sen tila tuskin olisi voinut olla kamalampi. Se oli sääliä näky, mitä Rolf oli milloinkaan nähnyt metsäelämässä, melkeinpä koko elämässään. Hän tunsu syvää sääliä eläin raukkaa kohtaan. Hän unohti, että se oli ajettava riistaeläin; näki vain sävyisän, soorean luontokappaleen surkeimmassa, kamalimmassa pulassa; lähimmäisen hädässä; ja hän paikalla ryhtyi auttamaan. Tappara kädessä hän hiljaa astui esiin, katsoi kuolleen sarvaan sarvien juuresta hyvän esillä olevan paikan ja iski siihen terävästi tapparalla. Vaikutus elävään sarvaaseen oli hämmästyttävä. Se havahtui koviin voimanpönistuksiin, jotka osottivat kuoleman vielä olevan kaukana. Se puski, sitten peräytyi taapäin, vetäen mukanaan sekä kuollutta että halukasta auttajaansakin. Rolf silloin muisti intianin sanat: "Suulla on suuri taikavoima". Hän puheli sarvaalle lempeästi, rauhottavasti. Sitten meni hän lähemmäksi ja koputti sarvea, jonka hän tahtoi katkaista; tynnyttellen ja koputellen hän vähitellen lisäsi voimaa, kunnes lopulta saattoi iskeä kiinni pitävää sarvea oikein tuntuvasti. Monta kertaa hän sai iskeä, sillä hirven sarviaine on siihen aikaan sangen paksua ja lujaa, mutta vihdoin sarvi kuitenkin erkani. Rolf kiepautti sitä ja voimakas sarvas oli vapaa. Vapaa miksi hyväksi?

Oi, älkää kertoko sitä niille, jotka ovat olleet metsän hirvien ystäviä! Salatkaa se kaikilta, jotka sokeasti uskovat, että hyvää työtä aina täytyy seurata kiitollisuuden! Odottamattomalla tarmolla, kiihkoisella raivolla, pirullisella tarkotuksella tuo kiittämätön hyökkäsi vapauttajansa päälle, tähdäten iskun niin kuolettavan kuin sen voimilla suinkin saattoi.

Se oli Rolfille täydellinen yllätys, hän tuskin ennätti käydä kiinni murhaajan sarviin ja vääntää niitä syrjään vatsastaan. Sarvas teki raivoisan hyökkäyksen — voih! mikä villitty paholainen sille antoi semmoisen voiman? — ja Rolf kaatui kumoon. Takertuen henkensä edestä häijyn kataliin, irstaisiin sarviin hän kiljui, kiljui kovempaa kuin oli koskaan kiljunut ennen: "Kuonab, Kuonab! auta, voih, auta minua!" Mutta hän oli kuin maahan naulattu, raivo elukka rutisti hänen rintaansa, koettaen saada sarviensa kärkiä tehoamaan; pelastuksestaan hän sai kokonaan kiittää sitä, että sarvien leveys soi hänen ruumiilleen välissään tilaa. Mutta paino, joka runteli hänen rintaansa, rutisti ulos hänen voimansa, hänen henkensä; hänellä ei enää ollut ilmaa uudelleen huutaakseen. Kuinka korpit puusta nauroivat ja "hou-houasivat!"

Sarvaan silmissä kiehahti jälleen murhamielisen vihan viheriä liekki, se riuhtoi voimakasta niskaansa puoleen ja toiseen raivohullun voimalla. Sitä ei voinut kestää kauaa. Pojan voimat raukenivat nopeaan; puskeva peto ruhjoi hänen rintaansa.

"Voih, Jumalani, auttakaa!" hän läähätti, kun sarvas jälleen alkoi tempoa turmansarviaan saadakseen ne valloilleen. Elukka oli melkein vapaa, kun korpit äkkiä lähtivät lentoon kovasti raakkuen ja metsästä hyökkäsi joku kolmas tappelemaan. Pienempikö sarvas? Ei; mutta mikä? Rolf ei sitä tiennyt, mutta samalla kuului kamalaa rähinää ja Skookum oli kiinni murhaajan takakoivessa. Se repi ja raastoi, ei tosin jaksanut heittää nurin sarvasta, mutta sen hampaat olivat terävät ja koko sisu toimessa, ja kun se käänsi julman hyökkäyksensä vielä arempiin ruumiinosiin, niin sarvas uupumaisillaan peräytyi, kaartui ympäri ja kaatui. Ennenkuin se ennätti toipua, Skookum hyökkäsi kiinni sen turpaan ja riippui siitä kuin synti. Sarvas sai jonkun verran heilutetuksi vankkaa niskaansa ja vedetyksi mukanaan koiraa, mutta se ei saanut sitä irti ravistetuksi. Rolf huomasi hetken otollisuuden, nousi vapiseville jaloilleen, tarttui tapparaansa, iski raivon elukan pökerryksiin. Löytäen sitten lumelta pudonneen puukkonsa hän pisti "eränhaavan", josta vuoti ulos punainen elämän neste ja vaipui sitten lumelle, eikä sen koommin mitään tiennyt, ennenkuin Kuonab seisoి hänen vieressään.

"Kuonab, Kuonab! Apuun!"

XXXIII. Kiitosruno.

Tointuessaan Rolf makasi tulen vieressä, Kuonab kumartuneena hänen ylitseen vakavan ja huolestuneen näköisenä. Kun hän avasi silmänsä, niin intiani hymyili; semmoisen lempeän, viehkeän hymyn, taustana norsunluuvalkoiset pitkät hammasrivit.

Sitten hän toi kuumaa teetä ja Rolf virkistyi, niin että saattoi nousta istumaan ja kertoa aamullisen seikkailunsa.

"Se on paha manito", ja hän vilkaisi kuolleeseen sarvaaseen; "emme saa sitä syödä. Varmaan teit taian, että Skookum tuli?"

"Niin kyllä, tein tait suullani", vastasi toinen, "minä paruin, minä kiljuin, kun se tuli luokseni."

"Tästä on pitkä matka mökille", vastasi Kuonab. "En voinut sinua kuulla; Skookum ei voinut sinua kuulla; mutta isäni Kos Kob sanoi, että kun hädässä huutaa apua, niin lähettää matkaan taian, joka kulkee kauemmaksi kuin huuto. Voi niin olla; minä en tiedä: minun isäni oli ylen viisas."

"Näitkö sinä, Kuonab, Skookumin lähtevän?"

"En; se oli luonani monta tuntia sen jälkeen, kun olit lähtenyt, mutta se oli rauhaton ja vinkui. Sitten se jätti minut ja kului kauan, ennenkuin kuulin sen haukkuvan. Mutta se oli semmoista 'ei ole asiat oikein' haukuntaa. Minä lähdin. Se toi minut tänne."

"Se on varmaan seurannut jälkiäni koko juonikierroksen."

Tunnin kuluttua he lähtivät palaamaan mökille. Korpit nauroivat "ha — ha — haata" ja "ho — ho — hoota" heidän mennessään. Kuonab otti turman sarven, jonka Rolf oli irti hakannut ja ripusti sen nuoreen puuhun tupakkapalan ja punaisen tuulirihman keralla lepyttämään pahaa henkeä, joka varmaan oli lähellä. Siinä se kiikkui monta vuotta, kunnes puu kasvoi isoksi ja nieli sarven, kaikki paitsi kärjen, joka mätäni pois.

Skookum vielä viimeisen kerran haistoi kaatunutta vihollistaan, osotti sille halveksumistaan, niinkuin koirain on tapana, ja juoksi sitten saaton etunenässä kotia kohti.

Ei sinä päivänä, eikä seuraavanakaan, vaan ensimmäisenä päivänä, kun taivas auringon laskiessa oli tyyni ja ruskottava, Kuonab lähti mäelleen hartaudenharjotukseen, ja kun pienestä tulesta, jonka hän sytytti, kohosi ilmaan savurihma, kuin luotirihma päällä rusottavasta pilvestä, niin hän poltti näpillisen tupakkaa, ja kasvot ja käsivarret kohotettuina kohti punaista valoa hän lauloi

uuden laulun:

"Paholainen pojalleni ansan viritti,
Manito hänet pelasti;
Pelasti hänet Skookumin haahmossa."

XXXIV. Tuohiset.

Rolf oli viikon päivät sen jälkeen kankea ja runneltu; sama oli Skookumin laita. Kuonab oli aika ajoin kylmä, synkkämielinen ja vaitelias monta päivää erällään. Sitten tuntui hänen sydämessään puhaltavan joku lauhkeampi tuuli, jäätävä kalpea pinta sulii muiston tai ystävyiden säteilyn puroiksi.

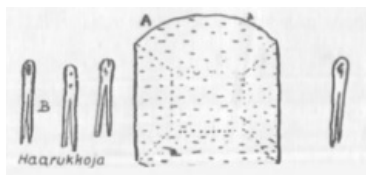
Juuri ennen sarvasseikkailua oli ollut semmoinen kylmyyden ja eristäytymisen aika. Vähästä se jälleen palasi. Pakkasten tultua ja vetten ulkona jäädyttyä Kuonab tavallisesti pesi kätensä samassa astiassa, jossa leipäkin paistettiin. Rolfilla oli sivistyneemmät käsitykset ruuanlaitoksen puhtaudesta, ja vihdoinkin hän unhotti sen kunnioituksen, jota oli velkapää iälle ja kokemukselle. Se oli juuri yksi syy, miksi hän oli sinä päivänä lähtenyt yksin ulos. Nyt kun oli aika asioita ajatella, oli tietysti luonnollisin varokeino se, että pidettiin erikoista pesukuppia; mutta mistä se saatiin? Läkkipeltisiä astioita oli siihen aikaan vähän ja ne olivat kalliita. Tapana oli etsiä metsästä melkein kaikki, mitä jokapäiväisessä elämässä tarvittiin; ja kun vanha tapa ja kokemus olivat johtona, niin ei tarvinnutkaan usein turhaan etsiä. Rolf oli nähnyt kaukaloita, juottokaukaloita, siiankaukaloita, kanankaukaloita, taikinakaukaloita ja niitä itsekin tehnyt kaiken ikänsä, ja niinpä hän otti niinipuupölkyn ja kirveen ja alkoi veistää kaukaloa. Jos aseet olisivat olleet paremmat, niin siitä olisi voinut tulla hyväkin, mutta kun ei ollut muuta kuin kirves, ja käsivarsikin kun vielä oli kankea, niin tuli siitä hyvin raskas ja kömpelö. Vettä se kyllä piti, mutta kun se ei sopinut avantoon, niin täytyi tehdä vielä kippokin.

Kun Kuonab älysi tuuman ja tuloksen, niin hän sanoi: "Isäni majassa ei ollut muuta kuin tuohta. Katso; minä teen kupin." Hän otti aitasta suuren tuohikäärön, joka oli lämpimään aikaan kiskottu (kylmällä se tuskin lähteneekään) kanuun paikoiksi. Valiten hyvän kohdan hän leikkasi nelikulmaisen kappaleen, joka oli kaksi jalkaa kumpaankin suuntaan, ja pisti sen suureen pataan, joka oli täynnään kiehuva vettä. Samalla hän sen keralla hautoi wattakia, kimpun valkokuusen pitkiä säikeisiä juuria, jotka niinkään oli ennen pakkasten alkamista kerätty kanuun korjuun tarpeiksi keväällä.

Sillä välin kun nämä kuumassa vedessä pehmisivät, hän leikkasi ja halkaisi koivusta pari pitkää säliä, joiden leveys oli tarkalleen puolen tuumaa, paksuus kahdeksasosa tuumaa, ja pani nämäkin tuohen keralla pehmiämään. Sitten hän vuoli pari kolme haarukkaa, halkaisten toisesta päästä pieniä piippuja, joiden toisessa päässä oli oksa; ne olivat kuin vaatepidikkeitä.

Sitten hän otti pois kuusenjuuret pehmeinä ja taipuvina, valitsi niistä muutamia, joitten vahvuus oli noin kahdeksasosa tuumaa, raapi pois kuoren ja karkeuden, kunnes hänellä oli kymmenisen jalan kimpun pehmeitä tasaisia valkoisia rihmoja.

Tuohi levitettiin ja leikattiin sitten, niinkuin kuvasta näkyy.

Tuohiastioiden teko.

Oli tarpeen pyöristää a ja b, koska ompeluksen reiät repisivät pois kaistaleen, jos ne kaikki olisivat samalla syyllä. Kukin kulma taivutettiin sitten keskeltä ja käännettiin kaksin kerroin (C), jonka jälkeen haarukka pistettiin niitä siten pitämään (D). Tuohen syrjä oli leikattu siten, että se poikki syiden oli suora, pitkin syitä kaartava. Syrjän ympäri taivutettiin pehmenneet koivusäleet ja suurella naskalilla läpiä pistellen neuvoi Kuonab reunasälöt tuoheen kiinni ylikatepistoksilla, niin että reunat tulivat sileät, ja tuohiastia oli valmis (E). Jos astia tehdään sen tapainen kuin kuvissa F ja G, niin voidaan käyttää paljoa vahvempaa tuohta, mutta semmoista on vaikea saada vettä pitämään.

Nyt heillä siis oli pesuastia, ja yksi kiistan syy oli poistettu. Rolf huvikseen ja opikseen teki enemmänkin tuohisia, eri kokoisia, minkä kipoksi, minkä pienien kapineitten säilyttäjäksi. Se oli soveliasta työtä nyt hänen levätessään ja toipuessaan, ja hänestä tuli taituri. Katsellessaan sangen onnistunutta yritystä tehdä kalakoukkujen ja muiden kapistusten säilytysastiaa, sanoi Kuonab: "Isäni majassa nämä olisi väripiikeillä kirjattu."

"Niinpä niinkin", sanoi Rolf, muistellessaan tuohiesineitä, joita intianit usein möivät, "saisipa nyt olla piikkisika."

"Ehkä Skookum löytäisi", sanoi intiani hymysuin.

"Annatteko minun tappaa ensi kahkin, jonka näemme?"

"Kyllä, jos piikit käytät ja poltat kuonokarvat."

"Miksi ne pitää polttaa?"

"Isäni sanoi, että ne pitää polttaa. Savu nousee suoraan Sen luo, joka on ylin kaikista; Manito siitä tietää, että olemme tappaneet, mutta me olemme muistaneet tappaa vain käyttäöksemme ja häntä kiittäöksemme."

Kului monias päivä, ennenkun löydettiin piikkisika, ja kun se tapahtui, niin sitä ei tarvinnutkaan tappaa. Mutta tuo kuuluu myöhempään lukuun.

He ottivat siltä nahkan kaikkine piikkeineen ja ripustivat sen aittaan. Valkovartistet piikit, jossa on valmis neulankärki kummassakin päässä, ovat oivallisia kirjailuun, mutta niitä on vain valkoisia.

"Mitenpä ne värjäisimme, Kuonab?"

"Kesällä on värejä paljon; talvella niitä on vaikea saada. Voimme saada joitakuita."

Hän meni hemlokkikuusen luo ja kuori sen kaarnaa, kunnes saattoi leikata pois sisemmän punaisen mäihän; tämä piikkien keralla keitettyä muutti ne tummansinipunaisiksi; lepänkuoresta saatiin samalla keinolla mehevää punakeltaista ja tuhka-pähkinäpuun kuoresta ruskeata. Tammenlastut keitettiin yhdessä muutaman rautasirun keralla, värjäisivät mustaksi.

"Tulipunaista ja vihreää ei saa ennenkun kesällä," sanoi intiani. "Kirkkaan punaista ei ole kuin marjoissa, parhaiten muroissa^[17], jota me sanomme akanmarjaksi ja mis-ka-vaaksi; keltaista saadaan keltajuuresta".^[18]

Mutta musta, valkoinen, oranssi, sinipunerva, ruskea ja himmeänpunainen, jota saatiin kastamalla ensin oranssiväriin ja sitten sinipunervaon, ovatkin jo sangen hyvä väriasteikko. Piikkien käytäntö on yksinkertaista. Naskalilla tehdään tuoheen reiät kutakin varten; epätasainen takapuoli sitten peitetään toisella tuohella, joka neulotaan päiden päälle; ja ennenkuin talvi oli päättynyt, oli Rolf saanut valmiiksi tuohisen lippaan ja koristellut sen kannen sekä sivut piikkikirjauksilla; tässä lippaassa hän säilytti näädännahkaa, jolla oli ostettava Annetelle uusi puku, ne vaatteet, joita hän oli haaveillut, hänen nuoren ikänsä toivottu ja ihana melkein uskomaton unelma, yhdeksänkymmenenviiden sentin edestä painettua karttunaa.

Oli vielä eräs toinen vaarallinen hankauksen aihe. Aina kun Kuonabin vuoro oli pestä ruoka-astiat, niin hän vain asetti ne permannolle ja antoi Skookumin nuolla. Kuonabin mielestä tämä keino oli käytännöllinen, Skookumista mainio, ja tuloksien puolesta tyydyttävä, mutta Rolf pani vastaan. Intiani sanoi: "Eikös se syö samaa ruokaa kuin mekin. Et tiedä, ellet näe."

Rolf pesi epäilyttävät astiat uudelleen, milloin saattoi, mutta monesti se oli mahdotonta, ja asema kävi hyvin ärsyttäväksi. Mutta hän tiesi, että se mies, joka malttinsa menettää, on jo ensi kahakankin menettänyt, ja kun hän siis ei yleisillä puhtaussyillä saanut aikaan muutosta, niin hän etsi jotakin nimenomaan intianilaista vaikutetta.

Heidän eräänä päivänä istuessaan iltatulen ääressä, hän johti puheen äitiinsä — kuinka voimalliset taiat hänellä oli ollut, ja kuinka monet pahat taiat olivat häntä kiusanneet. "Se oli hänelle hyvin paha taika, jos koira nuoli hänen kättään taikka koski hänen ruokaansa. Kerran koira nuoli hänen kättään, ja nikoira näkyi hänelle kolme päivää ennenkuin hän kuoli." Jonkun aikaa vaiettuaan hän lisäsi: "Muutamassa asiassa minä olen samanlainen kuin äitinikin."

Pari päivää myöhemmin Rolf sattui näkemään ystävänsä aitan takana antavan Skookumin nuolla paistinpannun, heidän paistettuaan siinä sarvaan rasvaa. Intianilla ei ollut aavistustakaan siitä, että Rolf oli näkemässä, eikä hän koskaan saanut sitä kuulla.

Mutta samana yönä nuorukainen puolenyön jälkeen nousi hiljaa, sytytti männyn päreen, hieroi vähän nokea kummankin silmänsä ympäri mustiksi renkaiksi, jotta näyttäisi kauhistuneemmalta. Sitten hän rupesi hakkaamaan Kuonabin rumpua, laulaen:

"Paha henki luovu,
Koirankuono kaikkoo."

Kuonab nousi hämmästyneenä istumaan. Rolf ei ollut huomaavinaan vaan jatkoi, täristeli rumpua, lauloi ja tuijotti ylöspäin tyhjään avaruuteen. Muutaman minutin päästä Skookum raapi ja vinkui aitan ovella. Rolf nousi, otti puukkonsa, leikkasi tukon karvoja Skookumin niskasta ja poltti ne pärevalkeassa, jatkaen sitten kamalan juhlallisena lauluun:

"Paha henki luovu,
Koirankuono kaikkoo."

Vihdoin hän kääntyi ja ollen vasta nyt huomaavinaan Kuonabin katselevan, sanoi:

"Unikoira tuli minun luokseni. Minusta näytti kuin se olisi nuollut mökin takana sarvaanrasvaa paistinpannusta. Se nauroi, sillä se tiesi tekevänsä minulle pahan taian. Minä koetan karkottaa sen, ettei se voi tehdä minulle pahaa. Minä en tiedä. Minä olen samanlainen kuin äitinikin. Hän oli sangen viisas, mutta hän sen jälkeen kuoli."

Kuonab nyt nousi, leikkasi Skookumista vielä enemmän karvoja, lisäsi hyppysellisen tupakkaa, sytytti palamaan ja lauloi palavien karvain ja tupakan kitkerässä hajussa voimallisimman runonsa pahan taian rikkoakseen; ja Rolf mielessään nauraen ja makeaan uneen vaipuen tiesi, että taistelu oli voitettu. Hän tiesi, ettei hänen ystävänsä enää milloinkaan, ei milloinkaan antaisi Skookumille padannuolijan, astiain pesijän taikka pyyhkijän korkeata ja pyhää tointa.

XXXV. Jäniksenpaulat.

Lumen syventyessä näkyi mökin ympärillä kaikissa viidakoissa joka puolella valkoisen jäniksen jälkiä. Toisinaan metsästäjät näkivät jäniksiäkin, mutta eivät välittäneet niistä sen enempää. Miksi olisivat he hakeneet jäniksiä, kun valkohäntähirviä oli niin runsaasti?

"Osaatko pyytää jäniksiä?" kysyi Kuonab eräänä päivänä, Rolfin jälleen ollessa entisellään.

"Voinhan ampua jonkun jousellani", nuorukainen vastasi, "mutta miksikä minä, kun sarvaita on vaikka kuinka paljon?"

"Minun kansani aina metsästi jäniksiä. Toisinaan ei hirviä ollut; silloin syötiin jäniksiä. Toisinaan, vihollisen maassa, ei ollut hyvä metsästää muuta kuin jäniksiä tylpillä nuolilla, ja niitä syötiin. Toisinaan oli leirissä vain naisia ja lapsia, — ei ruokaa, ei pyssyjä; silloin syötiin jäniksiä."

"Hyvä, tuonemme moniaan", ja Rolf otti jousensa ja nuolensa. Monta valkoista pupua hän näkikin, mutta ne olivat aina tiheimmissä pensaikoissa. Hän yritti toisenkin kerran, mutta ainaisen harmin virvet ja oksat haittasivat jousta ja käänsivät syrjään nuolet. Monta tuntia kului, ennenkuin hän vihdoin palasi, kantaen pehmeänahkaista lumikenkäjänöä.

"Se ei ole meidän tapamme." Kuonab astui edellä viidakkoihin, katsoi paikan, jossa oli monta polkua, leikkasi kimpun oksia ja teki niistä aidan tapaisen, jossa oli monta aukkoa. Jokaiseen aukkoon hän asetti lujasta rihmasta tehdyn paulan, jonka kiinnitti pitkään haarukan varassa lepäävään saittaan, ja saitta oli siten asetettu, että kun paulaa tempasi, niin saitta pääsi irti ja vuorostaan kohotti paulan ja sen mukana otuksenkin korkealle ilmaan.

Kun he seuraavana aamuna menivät kokemaan, niin oli neljässä ansassa kussakin lumivalkea jänis kaulastaan riippumassa. Niitä käsitellessään Kuonab tunsu pahkan erään takakoivessa. Hän aukaisi sen varovasti ja otti siitä ihmeellisen näköisen, tammenterhon kokoisen litteän nokareen, joka oli lihasta muodostunut, karvain peittämä ja melkein suuren pavun muotoinen. Hän tarkasteli sitä ja sanoi Rolfin puoleen kääntyen kiihkein mielenkiinnoin:

"Ugh! olemme löytäneet hyvän metsästyksen. Tämä on Piito-uab-uus-ons, pieni taikajänö. Nyt meillä on mökissä voimalliset lumot. Saatpa nähdä."

Hän kävi molemmilla tyhjiillä pauloilla ja pujotti jäniksen kummankin läpi. Kun he tunnin kuluttua palasivat pauloille, niin oli ensimmäisessä jälleen jänis.

"Niin se aina on", sanoi intiani. "Nyt saamme jäniksiä, koska vain tahdomme. Isälläni oli Piito-uab-i-ush, pikku taikahirvi kerran, eikä hän turhaan metsästännyt, paitsi kahdesti. Silloin hän huomasi, että hänen poikasensa, Kuonab, oli varastanut hänen suuren taikansa. Hän oli sangen viisas poika. Tappoi maaoravan kumpanakin päivänä."

"Kuule! mitä tuo on?" Rolfin korvaan oli kantanut hiljaista oksien kahinaa ja jonkinlaisia eläinääniä metsästä. Sen oli Skookumkin kuullut, sillä koira hyökkäsi paikalla matkaan, niinkuin se, joka on aikonut tehdä jonkun suurtyön.

"Japp, japp, japp", kuului Skookumin vihainen haukunta. Ken voi sanoa, etteivät eläimet osaa puhua? Sen iloinen "jipp, jipp, jipp" puussa istuvalle sepelpyyille, taikka pitkä rattoisa "jauu, jauu, jauu" kun se kaikista kielloista huolimatta oli karannut sarvaan jäljille, olivat aivan erilaiset kuin vihainen "japp, japp, japp", sen haukkuessa puuhun noussutta karhua, tai ärisävä "hrrrrjapp-hrrrrjapp", jolla se osotti vihaansa piikkisialle.

Mutta nyt se oli samaa "japp, japp, jappia" kuin karhuja puuhun ajettaessa.

"Puussa jotain", päätteli intiani, kun he ääntä seurasivat. Jotain puussa! Rolfin mielestä siellä oli kokonainen eläinkokoelma, kun he paikalle tulivat. Viimeisessä paulassa kiikkui, kaulastaan jo hervonneena, pieni ilveksen poikanen, saman vuoden penikoita. Viereisessä puussa, jonka juurella Skookum kiersi ja räyhäsi, oli vihainen vanha ilves. Oksanjuuressa sen yläpuolella oli toinen penikka ja vielä korkeammalla kolmas, kaikki katsellen kuvaamattomalla inholla puun alla pauhaavaa koira; emä silloin tällöin kähistenkin, mutta ei yksikään niistä uskaltanut tulla alas sitä vastustamaan. Ilveksellä on sangen hyvä nahka, ja se on hyvin helppo saalis. Intiani ampui emän ensimmäisellä laukauksella; sitä myöten kun hän ennätti pyssynsä panostaa, pääsivät molemmat penikatkin pussiin, ja kun vielä otettiin se yksi paulastakin, niin heillä oli saalista niin paljon kuin jaksivat kantaa mökilleen.

Intianin silmissä hehkui omituinen liekki. "Ugh! Ugh! Isäni sen sanoi; se on hyvä taika. Nyt sen näit, se ei petä."

XXXVI. Majavan ansoilla outoja jälkiä.

Ansajuonet oli koettu kerran viikossa, ja turkisvarasto karttui mainiosti. Oli saatu viisikolmatta majavaa ja melkein varmana saattoi pitää, että niitä saataisiin pari kolme joka kerralla, kun majavallammilla käytiin. Mutta joulukuussa sattui ikävä yllätys, kaikki majava-ansat olivat tyhjiä,

ja selvät merkit osottivat, että joku oli käynyt paikalla ja vienyt saaliin. He seurasivat hänen lumikenkiensä hämääriä jälkiä, jotka äskeinen tuuli oli melkein umpeen pyryttänyt, mutta yöllä satoi vielä enemmän lunta ja jäljet hävisivät.

Ansajuonta ei varas vielä ollut löytänyt, näädän ja minkin saalis oli hyvä. Mutta tämä oli vasta alkua.

Erämiesten laki salolla on hyvinkin samanlainen kuin kaikki alkuperäiset lait; ensiksi tulleella on oikeus, jos hän nimittäin itse voi sen hankkia. Jos voimallinen kilpailija tulee pyydysmaille, niin ensiksi tulleen täytyy taistella miten voi. Laki hyväksyy kaikki, mitä hän tekee, jos hänelle onnestaa. Laki hyväksyy kaikki mitä toinenkin tekee, murhaa lukuun ottamatta. Se on: puolustaja saa toisen vaikka kuoliaaksi ampua; hyökkääjältä se on kielletty.

Mutta se seikka, että Kuonab oli intiani, ja että Rolfia siksi luultiin, olisi Adirondackissa kääntänyt yleisen mielipiteen heitä vastaan, ja hyvin luultavaa oli, että kilpailija piti heitä oman pyyntioikeutensa loukkaajina, vaikka taas se seikka, että hän oli tyhjentänyt heidän ansansa ottamatta niitä mukaansa ja ettei hän uskaltanut näyttäytyä, pikemmin osotti itseänsä syyttävän varkaan huonoa omaatuntoa.

Hän oli ilmeisesti tullut lännestä käsin; ehkä Racquet River maasta; oli iso mies, jalasta ja askeleen pituudesta päättäen, ja perehtynyt ansapyyntiin; mutta laiska, sillä hän ei ollut virittänyt ansoja. Hänen päätarkoituksensa näytti olevan varastaminen.

Eikä kauaa kestänyt, ennenkun hän löysi heidän näätäansajuonensakin, ja silloin hänen var kautensa lisääntyivät. Yksinkertaisimmat mielenliikutukset ovat aina pinnalla, ja alkuperäisissä oloissa puhkeavat ne ilmi hyvin vähästä. Rolf ja Kuonab tunsivat, että nyt oli sota.

XXXVII.

Pekan eli kalastajanäätä.

Lumessa oli eräät suuret jäljet, jotka he monta kertaa näkivät; ne olivat samanlaiset kuin näädän, mutta paljoa isommat. "Pekan", sanoi intiani, "se iso näätä; se ylen voimallinen näätä, joka taistelee pelotta.

"Kun isäni oli poika, niin hän ampui nuolella pekania. Hän ei tiennyt, mikä se oli; se näytti vain suurelta mustalta näädältä. Se sai haavan, mutta hyppäsi puusta isäni rintaan kiinni. Se olisi tappanut hänet, ellei koira olisi joutunut apuun; sitten se olisi tappanut koiran, mutta minun isoisäni oli lähellä.

"Hän antoi isäni syödä pekanin sydäntä, jotta hänen sydämensä kävisi samanlaiseksi. Se ei hakenut tappelua, mutta haavotettuna se kääntyi ja taisteli pelkäämättä. Se on oikea tapa; etsi rauhaa, mutta taistele pelkäämättä. Semmoinen oli isäni sydän ja minun." Katsahtaen sitten länttä kohti hän jatkoi uhkaavalla äänellä: "Tuo ansarosvo saa sen pian nähdä. Me emme etsineet tappelua, mutta jonain päivänä minä hänet tapan."

Ne suuret jäljet jatkuivat harppauksin, kadotakseen matalaan taajaan metsään. Mutta ne löydettiin uudelleen.

Kulkiessaan hemlokisärkän poikki mailin verran kauempana, he tulivat toisille jäljille, jotka alussa olivat yhtenä pitkänä, syvänä, toista jalkaa leveänä vakona, ja tässä vaossa näkyivät kápälien painalmukset, jotka olivat kalastajanäädän jälkien kokoiset, mutta hajallaan toisistaan.

"Kahk", sanoi Kuonab, ja "kahk" sanoi Skookumkin, mutta muristen ja niskakarvat pystyssä, ja ehkä samalla muistaen ikävät kokemuksensakin. Kun sen varovaisuus vielä näytti hyvin alkeelliselta, niin Rolf pujotti vyönsä koiran kaulapantaan, sitten he seurasivat jälkiä, sillä Rolf muisti paikalla, että tässä olivat kirjailutarpeet edellä juoksemassa.

He eivät kauaksikaan ennättäneet, ennenkun jälkiin yhtyivät toiset —suuren kalastajanäädän jäljet; ja pian he kuuluivat metsästä edestä päin raaputusta, niinkuin kiipeämisestä, ja kerran, pari, heikkoä etäistä tappelun rähäkkää.

Sukkelaan sitoen liiaksi urhoollisen Skookumin puuhun he hiipivät eteenpäin, valmiina vaikka mihin, ja näkivät tuota pikaa sangen kumman tappelun.

Tappelu se oli, vaikka siinä ihmeen vähän tapeltiin. Siellä näkyi otus, valtavan mustan näädän tai lyhytjalkaisen mustan ketun näköinen. Se seisoi turvallisen välimatkan päässä vastustajastaan, suuresta piikkisiasta, joka oli puoleksi näkymättömissä kaatuneen puun takana, takapuoli ja häntä vain vaaralle alttiina. Molemmat olivat sangen hiljaa, mutta pian näätä murahti ja hyökkäsi eteenpäin. Piikkisika, äänen kuullessaan, taikka ehkä tuntien lumen pöllähtävän siltä puolelta, sivalsi hännällään; mutta kalastajanäätä pysähtyi siksi etäälle, ettei isku sattunut. Sitten tapahtui valehyökkäys toiselta puolelta, samalla seurauksella; sitten monta, ikäänkuin kalastajanäätä olisi tahtonut väsyttää piikkisian hännän taikka kuluttaa sen piikeistä tyhjäksi.

Toisinaan hyökkääjä hyppäsi puulle ja ärsytteli piikkisikaa ylöspäin sivaltamaan, ja monet kaarnaan uponneet valkoiset tikarit osottivat näitä temppuja jo kestäneen jonkun aikaa.

Molemmat erämiehet näkivät nyt jäljistä, että samanlainen tappelu oli jo tapahtunut toisenkin pölkyn luona, ja että piikkisian jäljissä siitä lähtien oli veritähkiä. Millä keinolla kalastajanäätä oli pakottanut sen pois lähtemään, ei ollut selvää, mutta pian he sen saivat nähdä.

Pettyään kahkia, kunnes se ei enää viitsinyt sivaltaa, alotti pekan uuden liikkeen. Juosten piikkisian kuonoa suojelevan pölkyn toiselle puolelle, se nopeaan kaivoi läpi lumen ja lehtien. Pölkky oli kolmisen tuumaa maasta kohollaan, ja ennenkuin piikkisika oli huomannutkaan, oli pekan raivannut aukon ja saanut kiinni piikkiniekan pehmeästä piikkittömästä kuonosta. Röhisten ja uikuttaen tämä veti taapäin ja sivaltelee peljättävällä hännällään. Mitäpä hyötyä siitä? Hakkasi vain pölkyn täyteen piikkejä. Koko voimallaan kahk kiskoi ja riuhoi, mutta pekan oli voimallisempi. Kynsillään se levitteli reikää, ja kun uhri väsymyksestä taukosi, niin pekan äkkiä hyökkäsi eteenpäin, heitti kuonon ja purasi kiinni piikkisian vielä hellempään kurkkuun. Se ei tosin saanut niin täydeltä purastuksi, että olisi henkitorven tavottanut, mutta se piti kiinni. Minutin tai parin kahk ponnisteli epätoivon voimalla ja sen sivalteleva häntä alkoi olla paljaana piikeistä, mutta haavasta pisarteleva punainen puro uuvutti sen voimia. Kalastajanäädän jota puunrunko suojeli, ei tarvinnut muuta kuin pitää kiinni ja odottaa aikaansa.

Kahkin nostelut ja taapäin kiskomiset kävivät lopulta sangen heikoiksi; kalastajanäätä oli melkein päättänyt tappelun. Mutta se alkoi jo käydä kärsimättömäksi ja peräytyen reiästä se nousi puunrungolle, näyttäen sangen rikkiraavitun kuonon; sitten ojentaen alas siron kypälänsä lähelle kahkin olkapäätä se antoi sille äkkisysäyksen, niin että eläin keikahti selälleen, ja ennenkun se pääsi ylös nousemaan, purivat kalastajanäädän leuat sen rintaan kiinni, murtaen ja repien. Voimaton, melkein piikitön häntä ei ulottunut siihen. Punainen veri virtasi ja piikkisika makasi alallaan. Aina vähän väliä ylpeästi murahtaen pekan kaivoi hampaansa lämpöiseen lihaan ja ravisteli ja raateli voittamatonta, jonka se oli voittanut. Se nuoli verisiä leukojaan kahdettakymmenettä kertaa, ahmien hurmetta, kun Kuonabin pyssy äänsi "pau", ja pekan sai tilaisuuden uudistaa tappelunsa kahkin kanssa kaukana autuaitten metsästyksmailla.

"Japp, japp, japp!" hyökkäsi Skookum paikalle, vetäen perässään Rolfin vyön pätkeä, sen poikki jyrskittyään, koira kun oli päättänyt päästä tappeluun osalliseksi vaikka millä hinnalla; ja ellei piikkisika nyt olisi maannut maha taivasta kohti, niin olisi Skookum varmaan päässyt uudelleen potilaan kirjoihin.

Tämä oli ensimmäinen kalastajanäätä, jonka Rolf näki, ja hän tutki sitä kuten ainakin eläintä — tai ihmistä —, jota on kuullut paljon kiitettävän, niin että se on saanut maineen ihannehohteen. Tämä siis oli tuo metsien rosavoritari; se kamala musta kissa, joka ei pelännyt mitään jalan kulkevaa. Tämäkö oli se ainoa, joka saattoi tapella kahkin kanssa ja sen voittoa.

Tehtiin paikalla tuli, ja sillä välin kun Rolf keitti teetä ja verestä riistalihaa päivälliseksi, Kuonab nylki kalastajanäädän. Sitten hän leikkasi pois sen sydämen ja maksan. Kun ne olivat kiehuneet, antoi hän Rolfille sydämen ja Skookumille maksan, edelliselle sanoen: "Minä annan sinulle pekanin sydämen", ja koiralle: "Tuo ajaa sinusta kaikki piikit, jos lähdet vielä kerran hulluttelemaan, niinkuin luulen sinun tekevän."

Pekanin niskanahkassa ja hännässä oli useita piikkejä, toiset uusia, toiset selvästikin aikaisemmasta samanlaisesta tappelusta, mutta ne eivät olleet nahkaa turmelleet. Ei näkynyt tulehduksen eikä myrkytyksen merkkejä. "Niin se aina on", sanoi Kuonab, "piikit eivät voi sitä vahingoittaa." Kääntyen sitten piikkisian puoleen hän huomautti ruvetessaan sitä nylkemään:

"No kahk! siitä nyt näet, että oli suuri erehdys, kun et antanut Nana Bojun istua pölkyn kuivalla päällä."

XXXVIII. Hopeakettu.

Heidän eräänä päivänä palatessaan mökille Kuonab pysähtyi ja osotti kädellään. Kaukana etäisen rannan lumella näkyi liikkuva olento.

"Kettu ja luullakseni hopeakettu; se on niin musta. Minä luulen, että se asustaa siellä."

"Miksi niin?"

"Olen monta kertaa nähnyt hyvin suuret ketunjäljet, eivätkä ne liiku muualla kuin missä asustavat. Talvellakin ne pysyvät omilla maillaan."

"Sekö on kymmenen näädän arvoinen, niin sanotaan?" arveli Rolf.

"Ugh! viidenkymmenen."

"Emmekö voi sitä saada?"

"Voimme koettaa. Mutta vesiviritys ei kelpaa talvella, meidän täytyy koettaa toista."

Tämmöinen oli suunnitelma, paras, minkä Kuonab lumessa käytettäväksi saattoi keksiä: Kooten tuhkat liedestä (kuiva hieta olisi kelvannut) hän katsoi metsästä järven etelärannalta kuusi aukiota ja teki kuhunkin tuhkatilan, jolle hän tiputti kolme tai neljä tippaa hajulumoa. Sitten hän kolmenkymmenen viiden askeleen päähän kunkin pohjois- tai länsipuolelle (vallitsevan tuulen puolelle) ripusti nuoreen kuuseen joitakuuta sulkia, pyyn siiven tai pyrstön ja muutamia punaisia rihmoja. Hän jätti paikat pariksi viikoksi käymättä, sitten palasi katsomaan ensi tempun menestystä.

Päättäen siitä, mitä hän entisestään tiesi ketun luonnosta, ja niistä muutamista merkeistä, joita lumessa näkyi, olivat tapaukset olleet seuraavat: Joku kettu oli tullut piankin sen jälkeen kun erämiehet olivat pois lähteneet, seurannut jälkiä vähän matkaa, tullut ensimmäiselle aukiolle,

vainunnut houkuttelevan hajulumon, kaartanut sen ympäri, nähnyt heiluvat sulat, säikähtänyt ja mennyt matkoihinsa. Eräällä toisella paikalla oli käynyt näätä. Se oli kuopinut tuhkaa. Seuraavan ympäri oli susi kiertänyt turvallisen matkan päästä.

Muuatta koepaikkaa oli kettu taikka ehkä monikin kettu kaarrellut monta kertaa, mutta ne olivat palanneet takaisin yhä uudelleen ja uudelleen ja vihdoin oli viettelys voittanut, ne olivat käyneet tutkimassa turmanhajua, lopuksi olivat siinä piehtaroinneet, kaikesta päättäen nautinnon hurmauksessa. — Tuuma oli siis hyvässä alussa.

Seuraava temppu oli kuusien ketunrautain virittäminen, kun ne ensin oli kauttaaltaan savuutettu ja sidottu kukin viidentoista naulan puupölkkyyn.

Lähestyen paikkaa varovasti ja vereen hierottuja kintaitaan käyttäen, Kuonab asetti jokaiseen tuhkaläjään raudat. Liipasimen alle hän pani valkoista jäniksennahkaa. Sitten hän peitti raudat kaikkineen tuhkaan, heitti sinne tänne moniaita jäniksenlihanpalasia, tiputteli vähän hajulumoa, heitti sitten kaiken ylle lunta sekä uudisti killuvat höyhenet silmänpetteiksi; ja loput hän jätti sään ja tuulen huoleksi.

Rolf oli karkäs lähtemään jo seuraavana aamuna, mutta vanha erämies sanoi: "Vah! mitä vielä! ei mikään ansa ota ensi yönä, ihmisen haju liian väkevä." Toisena päivänä satoi lunta ja kolmantena aamuna Kuonab sanoi: "Nyt näyttää olevan oikea aika."

Ensimäinen ansa oli ennallaan, mutta kymmenen askeleen päässä siitä oli selvään suuren ketun jäljet.

Seuraava oli lauennut. Kuonab sanoi hämmästyneen äänellä: "Hirviä!" Niin toden totta, jäljet olivat selvät. Suuri sarvas oli astellut siitä sivu; tarkalla vainullaan se heti oli haistanut, että lähellä oli voimallinen kumma viettelys. Pahaa epäilemättä se oli lähestynyt sitä, haistellut ja kuopinut moista selittämätöntä, kiihottavaa sierainlumoa; sitten "näppis!" ja se oli hypännyt kymmenkunnan jalkaa pirullinen löyhkävehje jalassaan riippumassa. Hypp, hypp, hypp, sarvas oli karannut tuulimurrokseen. Perässä haraava pölkky oli tarttunut kaatuneihin puihin, raudat olivat luiskahtaneet sarvaan kovista kapenevista kavioista ja jääneet jäljelle, sarvas taas kiiruimman kautta paennut turvallisemmille maille.

Seuraavissa raudoissa oli kaunis näätä, jonka teräsleuat olivat paikalla surmanneet. Viimeiset raudat olivat kadonneet, mutta jäljistä ja merkeistä saattoi helposti lukea, mitä oli tapahtunut: kettu oli tullut petetyksi, se oli mennyt matkoihinsa raudat ja pölkky mukanaan. Sitä ei tarvinnut etäältä etsiä, he löysivät sen lähimmästä viidakosta ja Rolf valmisti päivällisen, sillä välin kun Kuonab korjasi talteen nahkan. Nahkan otettuaan intiaani aukaisi ketun ruumiin, niin että sai rakon poistetuksi. Hän pirskontti sen sisällystä kaikkien rautain lähettyville, se muka oli hyvä taika; ja Skookum ilmeisesti oli samaa mieltä.

Monta kertaa he näkivät seudun suuren ketun jäljet, mutta eivät koskaan hyvin lähellä ansaa. Se oli liian viisas, että sitä olisi voinut pettää hajulumoilla ja munuaistuotteilla, vaikkapa ne olisi kuinka viettelevästi asetettu. Kolme punakettua erämiehet tosin saivat; mutta niistä oli ollut ylen paljon vaivaa. Se yritys ei siis kannattanut. Hopeakettu tosin oli seudulla, mutta se varjeli liian tarkasti kallisarvoista nahkaansa. Pieninkin aavistus, että ihminen oli lähettyvillä, sai sen lisäämään kolmenkertaiseksi jo ennestään kahdenkertaisen varovaisuutensa. He eivät koskaan olisi sitä läheltä nähneet, ellei olisi sattunut erästä jännittävää seikkailua, joka kertoi tarinansa talven kovuudesta.

XXXIX.

Skookumin nöyryytys.

Jos sanomalehtimies olisi voinut Skookumia haastatella, niin se varmaan olisi hänelle sanonut: "Minä olen sangen huomattava koira. Osaan ajaa sepelpyyt puuhun. Piikkisikoja vihaan kuin kuolemaa. Koiratappeluun minä olen aika hyvä; en oikeastaan ole kertaakaan saanut köniini; mutta minun todella ihmeteltävä lahjani on nopeus; minä olen peto juoksemaan."

Niin, se oli peräti ylpeä koivistaan, ja ketut, jotka talviöinä kiertelivät mökin ympärillä, antoivat sille monta tilaisuutta taitonsa näyttämiseen. Monta kertaa se *oli aivan vähällä saada ketun kiinni*. Skookum ei tiennyt, että ne juuttaat tekivät siitä pilkkaa; mutta niin ne tosiaan tekivät, ja se huvitti niitä mahdottomasti.

Itserakas penikka ei milloinkaan sitä älynnyt, eikä se laiminlyönyt ainoatakaan tilaisuutta *vähällä* saada kiinni kettua. Erämiehet eivät päässeet näkemään näitä syyskilpajuoksua, koska ne tapahtuivat pimeän aikana; mutta talvella ketut pakostakin metsästelevät paljon päivälläkin, ja silloin niitä usein näkee; ja useamman kuin yhden kerran he sitten näkivätkin näitä ilvekilpajuoksua.

Valkoinen hohtava lumi tuli nyt olemaan paljoa tärkeämmän kiistan näyttämönä.

Vähää ennen auringonlaskua kuului eräänä päivänä heikkoa revon haukuntaa järven lumipeittoiselta jäältä.

"Se oli minulle", näytti Skookum ajattelevan, hyppäsi pystyyn sangen vihaisesti muristen ja juoksi pois; erämiehet ensiksi katselivat akkunasta. Kaukana lumella, takajaloillaan istuen, oli heidän ystävänsä, iso musta hopeakettu.

Kuonab tapasi pyssyään ja Rolf yritti kutsua takaisin Skookumin, mutta se oli liian myöhäistä. Se oli nyt lähtenyt kettua pyytämään; *heidän* asiansa oli katsella ja paukuttaa käsiään. Kettu istui takakynkillään, näytti irvistävän, kunnes Skookum oli kautta lumen tulla porhaltanut parinkymmenen askeleen päähän. Sitten tuo hohtava musta kettu juoksi kauniisti pois, mahtava häntä vaakasuurana perässään, ja Skookum, varmana voitostaan, lyhensi väliä kuudeksi tai seitsemäksi askeleksi. Muutama hyvä harppaus vielä, niin voitto olisi saatu. Mutta mikä lie ollut, se ei voinutkaan juosta umpeen tuota kuuden-seitsemän askeleen aukkoa. Vaikka se olisi kuinka ponnistanut ja harpannut, pysyi suuri musta karvasuti aina yhtä pitkällä edellä. Ensimmäinen oli juostu rantaan päin, mutta kettu kaarsi takaisin selälle ja sitten edes ja takaisin. Skookum luuli kierreltävän siitä syystä, kun muka pelastus oli toivoton, ja se yhä paransi. Mutta kaikki turhaan. Se vain väsytti itseään, lähätti jo ääneensä. Lunta oli jo siksi vahvalta, että se teki paljon haittaa, ja enemmän koiralle kuin ketulle, koska paino merkitsi paljon moisessa kiistassa. Aikomattaan Skookum hiljensi vauhtiaan. Kettu pitensi välimatkaa, kääntyi sitten rohkeasti ympäri ja istahti lumeen.

Tämä oli koirasta jo liikaa. Se kulutti melkein keuhkontäyden ilmaa kiukkuiseen haukuntaan ja hyökkäsi jälleen vihamiehen perään. Uudelleen alkoi sama kierto-ajo, mutta sangen pian koira oli niin väsynyt, että se istahti, ja nyt musta kettu toden totta palasi takaisin ja haukkui sitä.

Siitähän saattoi tulla hulluksi. Skookumin ylpeyttä oli loukattu. Nyt täytyi joko voittaa taikka kaatua. Viimeiset voimansa ponnistaen se pääsi noin viiden jalan päähän tuosta valkokärkisestä häntäsuudista. Mutta sitten, kumma sanoa, suuri musta kettu päästeli vähän runsaita säästyneitä nopeusvarojansa ja metsää kohti kääntyen jätti Skookumin kauas jälkeensä. Miksi? Syy oli selvä. Kuonab, joka turhaan oli vaaninut tilaisuutta ampuakseen, koiraan vaaraan saattamatta, oli metsän suojassa hiipinyt järven ympäri ja odotti siellä viidakossa. Mutta kettua oli tarkka nenänsä varottanut. Se älysi, että huvipuoli nyt oli päättynyt, juoksi metsään ja katosi, samalla kun luoti pöllähytti lunta sen takana.

Skookum paran kieli liikkui melkein paria korttelia pitkällä, kun se nöyrästi tallusti rantaa kohti. Se näytti masentuneelta; häntä roikkui; korvat olivat lupassa; mutta olisiko se sanomalehtikertojalle sanonut "en ollut tänään tavallisessa kunnossa" taikka "ettekö nähnyt, että minä koko ajan voitin?" — sitäpä ei voinut mistään huomata.

XL. Nahkoista paras.

He näkivät hopeaketun kolmasti tai neljästi talven kuluessa ja kerran huomasivat sen uskaltaneen hypätä korkean luminietoksen päältä aitan katolle ja siitä mökin katolle, jossa se oli syönyt suuhunsa muutamia valkoisia jäniksiä, joita säilytettiin siellä loukkujen syötiksi. Mutta kaikki yritykset saada se ansaan menemään taikka ammutuksi olivat turhat, ja heidän tuttavuutensa olisi ehkä päättynyt samoin kuin alkoikin, ellei olisi sattunut muuatta seikkailua.

Talvesta tuli tavallista lumisempi. Paksu lumi on metsän turkiskarjalle pahin onnettomuus, mikä sitä voi kohdata. Se peittää ravinnon saamattomiin, ja se estää niiden liikkeitä, niin etteivät ne voi kauaksi kulkea ravintoansa etsimään, eivätkä nopeaan juosta vihollisiaan välttääkseen. Paksu lumi sen vuoksi merkitsee vankeutta, nälkää ja kuolemaa. On kaksi keinoa selvitä tästä pulasta: puujalat ja lumikengät. Jälkimäinen keino on paljoa parempi. Karibulla ja isolla hirvellä on puujalat; jänis, pantteri ja ilves käyttävät lumikenkiä. Kun on kolmea tai neljääkin jalkaa vahvalta pehmyttä lunta, niin ilves on kaikkien pienien eläinten kuningas, eikä sen tarvitse isojakaan paljoa pelätä. Lumikenkäisen ihmisen armoilla ovat useimmat neljin jaloin juoksevat metsäneläimet.

Skookum, jolla ei ollut kumpaistakaan keinoa tämän pulan autteeksi, sai nyt oleskella paljon yksinään mökillä. Nähtävästi juuri tämmöisessä tilaisuudessa oli hopeakettu kerran sen melkein suunniltaan suututtanut, syömällä jäniksiä katolta sen yläpuolella.

Heidän ansajuonensa raivostuttavaa rosvoilua oli jatkunut epäsäännöllisin ajoin kaiken talvea, mutta varas oli kylläkin ovela, taikka onnen suosima heidät välttääkseen.

Palatessaan kerran mökille kolmen päivän kiertoreteltä he näkivät kaukana järven valkoisella pinnalla kaksi eläintä, jotka vuoron takaa juoksivat ja tappelivat. "Skookum ja kettu", oli heidän ensi ajatuksensa, mutta kun he mökille saapuivat, niin olikin Skookum itse siellä tervehtimässä.

Kuonab tähyili tarkkaan molempia juoksevia pilkkuja ja sanoi: "Toisella ei ole häntää. Minä luulen, että ne ovat peeshoo (ilves) ja kettu."

Rolf rakensi päivällistä. Tuon tuostakin hän vilkasi järvelle ja näki molemmat pilkut tavallisesti juoksemassa. Päivällisen jälkeen hän sanoi: "Hiivitänpä ympäri, emmekö saisi ammutuksi."

Kiinnittäen jalkaansa lumikengät ja pysytellen poissa näkyvistä he hiihättivät joen poikki hirvenkaalamon kohdalta ja pääsivät metsien kautta niemeen lähelle taistelijoita. Siellä he näkivät näyn, joka paikalla muistutti mieleen Skookumin nöyryytyksen päivän.

Sadan askeleen päässä oli avoimella lumella valtavan suuri ilves ja heidän vanha ystävänsä, musta hohtava hopeakettu naama vasten naamaa; kettu pääsemättömässä pulassa, näytellen kauniita hammasrivejään, mutta vaipuen lumeen mahaansa myöten pakoon yrittäessään. Se oli jo pahasti haavotettu. Se oli joka tapauksessa ilveksen varma uhri, sillä vaikka tämä oli raskaampi,

niin oli sillä niin leveät ja mainiot lumikengät, että se voi hiipailla pitkin lumenpintaa, jota vastoin ketun pienet jalat painuivat syvään. Ilves ei enää ollut likimainkaan vereksissä voimissa, ja vielä se jonkun verran pelkäsi noita hammasrivejä, jotka naksahelivat kiinni kuin ansaraudat, sen yrittäessä liiksi lähennellä. Se tietysti aikoi tappaa mustan kilpailijansa, mutta samalla säilyttää oman nahkansa ehjänä. Yhä ja yhä siinä tapahtui jonkinlaista loppuottelua, uupuneen ketun läähättäen upotessa petollisen armottomaan lumeen. Jos se vain olisi päässyt takaisin metsään, niin se ehkä olisi löytänyt jonkun kolkan takapuolensa suojaksi ja voinut koettaa otella henkensä edestä. Mutta minne se kääntyikin, aina oli tuo valtava kissa vastassa, kahdenkertaisin aseina ja muin varustuksin, joita ei ketulla ole milloinkaan lumessa kulkeakseen.

Kukapa olisi voinut katsella tätä urheaa tappelua, tuntematta myötätuntonsa kallistuvan kauniin hopeaketun puolelle. Rolf ainakin mieli auttaa sitä pakoon, kun loppuhyökkäys tapahtui. Yrittäessään vielä kerran hyökätä metsään, humautti kettu näkymättömiin vahvaan nietokseen, joka kortteikon kohdalla oli vielä tavallista pehmeämpi, ja ennenkuin se siitä selvisi, niin ilveksen leuat iskivät kiinni sen niskaan ja tuimat kynnet olivat viiltäneet auki sen vatsan.

**Syvään vajoava kettu oli
toivottomasti alakynnessä.**

Tappamisen oikeutus on itsensä säilytys, ja tässä tapauksessa se siis olisi ollut oikeutettua, jos ilves olisi ketun syönyt. Tekikö se sen? Mitä vielä. Ravisteli nahkojaan, nuoleskeli itseänsä onnittelevaan tapaan rintaansa ja kypäliään ja ravistettuaan kuollutta vielä viimeisen kerran lähti tyyneästi kävelemään lumen pintaa rannan mukaan.

Kuonab nosti kätensä selkäpuolen suulleen ja rääkäsi äänekkäästi, hyvin samalla tavalla kuin paulaan tarttunut jänis. Ilves pysähtyi, pyörsi ympäri ja juoksi oikopäätä tätä lupaavaa soitantoa kohti. Pahaa aavistamatta se lähestyi kahdenkymmenen askeleen päähän erämiehistä. Piilukko pamautti ja ilves sätki lumessa.

Kauniin hopeaketun nahka oli hyvin vähän vahingoittunut ja se kohotti heidän koko saaliinsa arvon melkein kahdenkertaiseksi; ilveksen nahka taas oli nädän arvoinen.

Heillä oli nyt aikaa tutkistella jälkiä ja he huomasivat, että kettu oli ajanut viidakossa jäniksiä, kun ilves sen yhdytti. Ensimmäinen oli kettu kierrellyt pensaikoissa ja siellä pelastanut nahkansa jotenkin hyvin, sillä jänikset olivat jonkun verran tallanneet lunta. Tätä oli ehkä kestänyt tunnin verran, sitten se oli väsynyt ja koettanut pelastua pakenemalla kokonaan pois ilveksen asuinmailta; se oli lähtenyt avoimen järven poikki juoksemaan. Mutta siellä lumi oli liian pehmeätä eikä ensinkään kannattanut, jota vastoin ilves sielläkin hiihätteli pintaa pitkin. Se siis oli turmion tuottava erehdys. Kettu oli voimallinen ja urhea. Se piti puoliaan vielä ainakin toisen tunnin, ennenkun paljoo voimakkaampi ja raskaampi ilves sai sille surman tuotetuksi. Siihen ei ollut mitään oikeutusta. Se oli selvä tapaus tirannimaista murhaamista, mutta tässä tapauksessa kosto oli pikainen ja oikeutta tuli nopeammin kuin muutoin tapaa tulla.

XLI. Vihollisen linna.

Raivota kannattaa ehkä kerran sadasta, mutta mistä sen edeltäpäin tietää mikä olisi se oikea kerta — sano' Si Sylvanne.

Läntisen ansajuonen kiertämiseen ja kokemiseen tavallisesti kului kaksi päivää. Mukavaan paikkaan he olivat rakentaneet jonkinlaisen suojan puolivälin majaksi. Tullessaan siihen

huomasivat he eräänä päivänä, että siinä heidän viime käyntinsä jälkeen oli oleskellut joku, joka puri tupakkaa. Se tapa oli kummallekin heistä vieras. Kuonabin haahmo kävi yhä synkemmäksi joka kerralta kun ilmestyi uusia todistuksia vihollisesta. Kauaa ei enää tarvinnut odottaa ratkaisevaakaan vääryyttä.

Jotkut erämiehet merkitsevät ansansa; toiset eivät siitä välitä. Rolf oli merkinnyt kaikki heidän ansansa, viilaamalla rautaan lovet. Kaksi, yksi, kolme, oli heidän merkkinsä, ja se oli viisas suunnitelma, kuten saatiin myöhemmin kokea.

Kiertäessään läntistä majavalampea he huomasivat, että kaikki kuusi ansaa olivat kadonneet. Toisista ei huomannut, että ne oli varas vienyt; mutta toisten luona oli selviä jälkiä siitä, että ne olivat saman rosvon viemät, joka oli heitä kaiken aikaa häرنännyt, ja erääseen okaiseen oksaan oli jäänyt sininen langanpätkä.

"Nyt minä lähden hänen jäljilleen ja tapan hänet", sanoi intiani.

Rolf oli vastustanut kaikkein viimeistä keinoa ja intti nytkin vastaan. Hänen ihmeekseen intiani kääntyi vihaisesti ja sanoi: "Sinä tiedät, että se on valkoinen. Jos se olisi intiani, kärsisitkö sitten? Et!"

"Järven eteläpuolella on paljon maata. Ehkä hän *oli* täällä ensimmäinen.

"*Sinä tiedät, ettei hän ollut.* Monta pekanin sydäntä sinun pitäisi syödä. Minä olen rauhaa etsinyt, nyt minä tappelen."

Hän heitti kantamuksen olalleen, tarttui pyssyynsä ja hänen lumikenkensä lähtivät "tssappe, tssappe, tssappe" astumaan lumen pintaa.

Skookum istui Rolfin vieressä. Sekin nousi matkaa jatkamaan ja juoksi vähän matkaa Kuonabin jäljessä. Rolf ei liikahtanut; tämä äkillinen ja tuskallinen pula saattoi hänet ymmälleen. Kapina on aina pahempi kuin sota. Skookum katsoi taakseen, juoksi edelleen, Rolf yhä istui ja tuijotteli. Kuonabin haahmo katosi etäisyyteen; Skookumin oli katoamisillaan. Rolf ei liikahtanut. Kaikki kuluneen vuoden tapaukset tulvivat hänen mieleensä; kuinka intiani oli suonut hänelle suojan; sarvaskahakka ja punaisen miehen hellä hoito. Hän epäröi. Sitten hän näki Skookumin palaavan takaisin jälkiä pitkin. Koira juoksi nuorukaisen luo ja pudotti suustaan kintaan, toisen Kuonabin kintaista. Intiani epäilemättä oli sen pudottanut, Skookum oli sen löytänyt jäljiltä ja kantanut sen lähimmälle isännistään. Ilman sitä kinnasta Kuonab palelluttaisi kätensä. Rolf nousi ja lähti kiirein toisen jäljille. Sen askeleen astuttuaan hän sai helposti huudettuakin pitkän huudon, sitten toisen ja kolmannenkin, kunnes kuuli vastauksen. Muutamassa minuutissa Rolf saavutti intianin, joka oli istahtanut puulle odottamaan. Vaieten toinen ojensi kintaan ja toinen murahtaen otti sen vastaan.

Minutin parin kuluttua Rolf sanoi: "Mennään pois sitten" ja nousi rosvon epäselviä jälkiä seuraamaan.

Tunnin tai pari he astuivat vaieten. Sitten heidän matkansa kohosi, kun tuli vastaan vuorenselänne. Tämän paljaitten, tuulen lakaisemain harjanteitten keskellä kaikki merkit katosivat, mutta intiani kulki samaa suuntaa, kunnes he olivat päässeet yli toiselle puolelle'. Kulmien sitten onnen kaupalla viistoon paksuun tuulettomaan metsään he jälleen löysivät jäljet, jotka varmasti olivat samat, sillä lumikenkä oli kaksi sormea leveämpi kummaltakin puolelta ja käden leveyttä pitempi kuin Kuonabin; sitä paitsi oli oikeanpuolisen sanko katkennut, ja nahkasiteen painalmus tuntui lumessa. Se oli se merkki, jonka he olivat nähneet koko talven, ja länttä kohti se kulki nyt niinkuin ennenkin.

Yön tullen he majautuivat erääseen notkoon. He olivat tottuneet lumessa majailemaan. Aamusella he jatkoivat matkaa, mutta tuuli ja lumi oli peittänyt opastavat jäljet.

Mikä nyt eteen? Rolf ei kysynyt, ihmetteli vain.

Kuonab ilmeisesti oli ymmällään.

Rolf lopulta arveli: "Varmaankin hän elää jonkun joen rannalla — tuolla ilmalla — eikä päivän matkaa kauempana. Nämä jäljet ovat hävinneet, mutta ehkä löydämme uudet. Sittenpä saadaan nähdä kun yritetään."

Intianin kasvoihin palasi ystävällinen ilme. "Sinä olet Nibowaka."

Heidän ei tarvinnut kulkea puoltakaan mailia, ennenkun kohtasivat verekset jäljet, — ja ne olivat ne vanhat tuttavat. Skookumkin osotti vihamielistä tuntemustaan. Muutamassa minuutissa ne johtivat mökille. He riisuivat lumikengät ja ripustivat ne puuhun. Kuonab avasi oven koputtamatta. He astuivat sisään ja näkivät edessään lusevan, pahan näköisen valkoisen miehen, jonka he kaikki kolme, Skookumkin mukaan luettuna, tunsivat Hoagiksi, samaksi mieheksi, jonka he olivat puodilla tavanneet.

Tämä arvon mies tavotteli nopeaan pyssyään, mutta Kuonab tähtäsi häntä ja sanoi äänellä, joka ei sietänyt vastaan sanomista: "Istu alas!"

Hoag teki niin, synkän näköisenä, räyhäsi sitten: "No niin, toverini ovat täällä kymmenen minutin kuluttua."

Rolf säikähti. Kuonab ja Skookum eivät säikähtäneet.

"Me jo teimme selvät toveriesi kanssa tuolla vuorella", sanoi edellinen, hyvin tietäen, että toinen vale oli yhtä hyvä kun toinenkin. Skookum murisi ja haisteli vihamiehen sääriä. Vanki liukahutti äkkiä jalkaansa.

"Potkaiseppa sitä koira *vielä* kerran, niin se on viimeinen potkusi", sanoi intiani.

"Kuka on sinun koiraasi potkaissut, ja mitä tarkoittaa sillä, kun käytte päälleni kuin ryövärit? Saattepa nähdä, ennenkun luulettekaan, että maassa on laki", vastasi Hoag.

"Sitä me juuri etsimmekin, sinä ansavaras, sinä rosvo. Me olemme täällä ensinkin ansojamme perimässä ja toiseksi sanoaksemme sinulle tämän: Ensi kerran kun tulet ansajuonellemme, saavat korpit ruokaa. Etkö luule minun noita tuntevan?" ja intiani osotti suuria pitkäkantaisia lumikenkiä, joista oikeanjalan kenkä oli nauhalla paikattu. "Katsos tätä sinistä langanpätkeä", ja intiani näytti sen olevan sinisestä vyöstä, joka riippui seinällä naulassa.

"Niin, ne ovat Bill Hawkinsin; viiden minutin kuluttua hän on täällä."

Intiani teki halveksivan liikkeen; kääntyen sitten Rolfin puoleen sanoi hän: "Etsi sinä ansojamme." Rolf etsi tarkkaan sekä majan että sen vieressä olevan vajan. Hän löysikin muutamia ansoja, mutta niissä ei ollut heidän merkkiään, eivätkä ne olleet samanlaista tekoakaan.

"Parempi metsästää akalle ja lapselle", vihotteli Hoag, joka joutui aivan ymmälleen siitä että Rolf ilmeisestikin oli valkonahkainen.

Mutta kaikki etsiminen oli turha. Hoag joko ei ollut varastanut heidän ansojaan, taikka oli kätkenyt ne muualle. Ainoat suuret raudat, mitä he löysivät, olivat suurinta kokoa, kahdet karhun raudat.

Hoagin haukkumiset lakkasivat äkkiä, kun uhattiin usuttaa Skookum hänen sääriensä kimppuun, ja hän näytti sitten semmoiselta matelevalta hyllyltä, että vieraat päättivät päästää hänet tällä kertaa varotuksella.

Intiani otti ansavarkaan pyssyn, ampui sen pihalla tyhjäksi, välittämättä vähääkään siitä, kuulivatko sen Hoagin toverit. Hän tiesi, ettei niitä ollutkaan. Muuttaen sitten mieltään hän sanoi: "Ugh! löydät pyssysi puolen mailin päästä jäljiltämme. Mutta elä tule sen kauemmaksi, eläkä enää toista kertaa tuo noitten lumikenkien jälkiä vedenjakajan toiselle puolelle: korpit ovat siellä kovin nälissään."

Skookum mielipahakseen kutsuttiin pois, ja kantaen erämiehen pyssyä jonkun matkaa he jättivät sen pensaaseen ja lähtivät omille maille.

XLII.

Skookumin pantteri.

"Minkähän tähden tähän aikaan on niin vähän hirvieläinten jälkiä?"

"Hirvieläimet ovat talvea tarhoissa", vastasi intiani; "vaikea kulkea syvässä lumessa."

"Me pian tarvitsemme moniaan", sanoi Rolf, ja se, ikävä kyllä, oli totta. He olisivat voineet ampua enemmänkin valkohäntähirviä syystalvesta, kun liha oli parhaillaan, mutta ei ollut säilytyspaikkaa. Nyt täytyi tyytyä semmoiseen, mitä oli saatavana, ja tietysti se viikko viikolta kävi laihemmaksi ja huonommaksi.

Joitakin päiviä myöhemmin he olivat korkealla mäellä. Sieltä oli selvä näköala, ja he huomasivat useita korppeja, jotka liitelivät parveillen.

"Ehkä kuollut sarvas; ehkä hirvitarha", sanoi intiani.

Ne olivat taajan, suojaisten ja laajan ketrisuon kohdalla, lähellä niitä metsiä, joissa he olivat edellisenä vuotena nähneet niin paljon valkohäntähirviä, eikä se heitä kummastuttanut, että löysivät niin paljon jälkiä tähän taajaan metsikköön astuessaan.

Hirvitarhaa yleensä luullaan semmoiseksi paikaksi, jossa valkohäntähirvet talven pitkän joka päivä juoksentelevat tallaten tahallaan lumen niin kovaksi, että ne sitten voivat vapaasti juosta kovalla pinnalla kaikkialla, niin pitkältä kuin tarhaa riittää. Asian laita on se, että valkohäntähirvet kokoontuvat semmoiseen paikkaan, jossa on runsaasti ravintoa ja hyvä suoja. Lumi ei siellä lennä, ja niinpä hirvet, alituisen liikkueensa, piankin tallaavat tarhansa ristiin rastiin polkuja täyteen, ulottaen niitä sitä myöten, kun täytyy lähteä etämmältä ravintoa etsimään. Ne tietysti voivat lähteä tarhastansa milloin tahansa, mutta samallapa on vastassa pehmeä syvä lumikin, peljättävä este, jossa ne ovat avuttomia.

Päästyään näille sileille tallatuille poluille metsämiehet riisuivat lumikenkensä ja kulkivat varovasti näitä metsäharjanteita eteenpäin. He näkivät jonkun vilaukselta ja saattoivat siitä arvata, että taajan metsän peitossa oli enemmänkin. He kulkivat korppien meteliä kohti, ja huomasivat silloin, ettei surmanlinnuilla ollut herkkunaan vain yksi, vaan kolme valkohäntähirveä, ja ne olivat kaikki aivan hiljakkoin tapetut.

Kuonab tutki pikaisesti jälkiä ja sanoi "pantteri".

Niin, pantteri, kaguari eli puuma oli niinikään löytänyt hirvitarhan, ja siinä se elosteli, niinkuin rotta ruokapuodissa, ei muuta kuin ottaa, milloin mieli teki.

Pantterille se oli hupaista, mutta hirviparoille sitä pahempi; sillä se surma tappaa tuhlaten, tappaa usein murhaamisen himosta.

Se ei ollut syönyt neljättä osaakaan niistä raadoista, jotka tässä makasivat; se ruokki ainakin pariakymmentä korppia, ja ehkä vielä kettuja, nähtiä ja ilveksiäkin.

Ennenkun hirveä ammuttiin, arveli Kuonab parhaaksi kierrellä hiljakseen paikkaa, jos ehkä pantteri nähtäisiin. Skookum päästettiin irti ja sitä kehoitettiin näyttämään lahjojaan.

Ylpeänä kuin kenraali, jolla on lukuisa ja kuuliainen joukko, se hyökkäsi eteenpäin, metelistä päättäen levittäen valkohäntähirvien keskuuteen uutta kauhua. Sitten se löysi jonkun uuden kiihotushajun ja ilmaisi uuden kiihotuksen uudella äänellä, äänensävyllä, jossa oli seassa vähän pelkoakin. Lopulta sen haukunta oli kaukana lännessä, jossa metsässä oli kallioita ja vuoria. Mikä otus lieneekään ollut, oli se ajettu puuhun, sillä haukunta pysyi paikallaan.

Erämiehet seurasivat nopeaan ja löysivät koiran raivoisena ärhentelemästä paksun ketripuun alla. Ensimmäinen ajatus oli: "piikkisika"; mutta läheltä nähden otus osottautui valtavaksi maassa olevaksi pantteriksi, joka ei näyttänyt kovin kiihtyneeltä eikä viitsinyt nousta puuhun. Se ei ollut paljon huomaavinaanakaan koiraa, rypisti vain kuonoaan ja kähisten murahti, kun ärhentelijä yritti tulla liian lähelle.

Mutta erämiesten tulo antoi taululle uutta väriä. Pantteri kohotti päätään, hyppäsi sitten suureen puuhun ja varustautui oksanjuureen, urhean Skookumin noustessa pystyyn puuta vastaan ja äänekkäästi uhaten tulevaisuutta perässä repimään saaliin kappaleiksi.

Tämä oli harvinainen löytö ja oiva tilaisuus estää hirvivarastoa liiaksi hupenemasta, ja erämiehet sen vuoksi kiersivät puun ympäri päästäkseen hyvälle ampumamatkalle. Mutta ei löytynyt semmoista kohtaa, jossa ei olisi ollut jotain edessä. Näytti melkein siltä, kuin olisi oksia käsketty suojelemaan pantterin jaloimpia ruumiinosia, sillä aina oli joku sakara luodin tiellä.

Puuta turhaan kierrettyään Kuonab sanoi Rolfille: "Nakkaa sitä jollakin, niin että se liikaahtaa."

Rolf oli aina ollut mestari kiviä heittelemään, mutta kiviä hän ei nyt löytänyt. Lähellä sitä paikkaa, jossa he seisoivat, oli kuitenkin sula lähteensilmä, ja sen partaalla oli vuoskaa lunta, josta helposti tuli kova, raskas lumipallo. Rolf heitti suoraan ja tuimasti, ja onnen kaupalla osasi pantteria aivan keskelle turpaa ja säikäytti sitä niin, että se umpimähkään hyppäsi puusta ja pudota pöllähti lumeen.

Skookum oli heti sen kimpussa, mutta sai korvatillikan, joka paikalla muutti sen äänensävelen, ja pantteri loikki näkymättömiin, urhoollinen Skookum takanaan kymmenen jalan päässä kiljuen ja räyhäten kuin raivohullu.

Työlästyminen paremminkin kuin pelko sai pantterin nousemaan matalaan puuhun, Skookumin juurella ärhennellessä ja polkiessa kovan koirapolun yltyleensä sen ympärille. Erämiehet lähestyivät nyt sangen varovaisesti, karttaen äänen synnyttämistä, ja pysytellen näkymättömissä. Pantteri oli kokonaan kiintynyt ihmettelemään tuon koiran hämmästyttävää röyhkeyttä, kun Kuonab levollisesti lähestyi, tuki pyssynsä puuta vastaan ja ampui. Savu hälveni, näyttääkseen pantterin selällään makaamassa, jalat suonenedon tapaisesti ilmassa häälyen, ja Skookumin urhoollisesti sitä hännästä kiskomassa.

"Minun pantterini", se näytti sanovan; "mitähän te saisitte aikaan ilman minua?"

Pantteri hirvitarhassa on melkein kuin susi lammaskarsinassa. Se olisi luultavasti samana talvena lopettanut kaikki hirvet, vaikka niitä olisi ollut kymmenen kertaa enemmän kuin se ravinnokseen tarvitsi; sen surma oli onnen potkaus sekä erämiehille että valkohäntähirville, ja sen komeasta nahkasta saatiin jalo voitonmerkki, joka myöhemmin aikoina pääsi odottamattomiin kunnian paikkoihin.

XLIII. Sunnuntai salolla.

Rolf noudatti vielä sunnuntaitapoja, ja Kuonabkin oli tavallaan niihin yhtynyt. Punainen mies, kumma kyllä, osotti paljoa enemmän suvaitsevaisuutta valkoisen miehen uskonnollisia käsityksiä kohtaan kuin valkoinen mies punaisen.

Kun Kuonab lauloi auringolle ja hengelle, tai kun hän poltti hyppysellisen tupakkaa tai eläinten kuonokarvoja, niin ne Rolfin mielestä olivat vain viattomia, joutavia temppuja. Jos hän olisi niille antanut toiset nimet, sanonut niitä hymneiksi ja suitsutukseksi, niin Rolf luultavasti olisi paljoa helpommin pitänyt niitä arvossa. Hän oli unhottanut äitinsä opetuksen: "Jos joku tekee työn vilpittömässä mielessä ja luulee sillä Jumalaa palvelevansa, niin hän *palvelee* Jumalaa." Häntä loukkasi, kun Kuonab sunnuntaisin käytti kirvestä tai pyssyä, ja intiani taas, huomattessaan, että semmoinen teko oli Rolfille paha taikaa, siitä melkein kokonaan luopui. Mutta Rolf ei vielä ollut oppinut kunnioittamaan niitä punaisia rihmoja, joita intiani ripusti sarvaan kalloon, vaikka hän tulikin älymään, että ne oli jätettävä rauhaan, jos mieli majassa sovun säilyä.

Sunnuntaista oli tullut lepopäivä, ja Kuonab teki siitä myös runon ja muistojen päivän.

Eräänä sunnuntaina he istuivat mökissään valkean ääressä, nauttien tulesta, kun myrsky raastoi ovea ja akkunaa. Valkojalkainen hiiri, muuan aitassa asuvasta perheestä, paraillaan kokeili kuinka lähelle se voisi lähestyä Skookumin kuonoa kiinni joutumatta, ja Rolf katseli sitä. Kuonab nojasi taapäin sarvaannahkakimppua vastaan, piippu suussa, pää nahkakimpulla ja kädet ristissä niskan takana.

Vallitsi tyytyväisyyden ja veljellisen tunteen henkäys; ilta oli vasta alulla, kun Rolf rikkoi äänettömyyden:

"Oletteko ollut naimisissa, Kuonab?"

"Ugh", vastasi intiani myöntävästi.

"Missä?"

"Myanoksessa."

Rolf ei uskaltanut kysyä sen enempää, vaan jätti hetken vaikutuksen kytemään. Se oli herkän tasapainon hetki, ja Rolf tiesi, että henkäyskin joko avaisi oven tai sulkisi sen kaksiin salpoihin. Hän itsekseen ajatteli, kuinka voisi halunsa mukaan antaa tuon henkäyksen. Skookum vielä nukkui. Molemmat erämiehet katselivat hiirtä, kun se vikkelin liikkein hiiviskeli. Nyt se lähestyi pitkää koivukeppiä, joka nojasi seinää vastaan. Ylempänä riippui laulurumpu. Rolf toivoi, että Kuonab ottaisi sen ja antaisi sen avata sydämensä, mutta hän ei uskaltanut sitä tarjota, sillä juuri se olisi voinut olla väärä vaikutus. Hiiri oli nyt koivukepin takana. Rolf huomasi, että jos keppi kaatuisi, niin se koskettaisi kuivausnuoraa, jonka toinen pää oli kiinnitetty rumpunaulaan. Hän sen vuoksi äkkiä hyökkäsi hiirtä kohti ja samalla työnsi paikaltaan koivukepin; nykäys, jonka se nuoralle antoi, pudotti ontosti äännähtävän laulurummun maahan. Nuorukainen kumartui, pannakseen sen paikoilleen; hänen niin tehdessään Kuonab rykäsi ja kääntyessään näki Rolf hänen ojentavan kättään rumpua kohti. Jos Rolf olisi varta vasten tarjonnut sitä niin se olisi hylätty; nyt intiani otti sen, kopautti sitä, lämmitti tulen edessä ja lauloi Wabanakin laulun. Vienosti hän sen lauloi, sangen hiljaisella äänellä, mutta Rolf oli lähellä, melkeinpä ensi kerran pitempää runoa kuulemassa, ja hän sai aivan uuden käsityksen punaisen miehen soitannosta. Laulajan kasvot kirkastuivat hänen peukaloidessaan ja laulaessaan omituisella sulolla ja kurkkulurauksin "Kaluskapin taistelusta tietäjän kanssa", ja hänen kansansa henki syttyi sävelen suloisen taian nostamana hohtaen hänen silmiinsä. Hän lauloi rakastajan laulun "Tuohikanoon":

"Tähtein tuikkaessa,
Kasteen laskiessa
Tuohikanoussa ma
Etsin armasta."

Ja sitten kätkytlaulun: "Ei saa sua koskaan kontio paljas."

Vaiettuaan hän tuijotti tuleen; ja kauan ääneti oltuaan Rolf vihdoin uskalsi huomauttaa: "Äitini olisi pitänyt lauluistanne."

Lieneekö hän tätä kuullut, vai eikö, toisen mielessä huokuva lämpö ainakin sattui intianiin, ja hän alkoi nyt vastata tuntia takaperin tehtyyn kysymykseen:

"Hänen nimensä oli Gamowini, sillä hän lauloi, niinkuin sulo yölintu Asamukin rannalla. Toin hänet Sangotukista, hänen isänsä majasta. Me elimme Myanoksessa. Hän teki kauniita koppia ja mokkasineja. Minä kalastin ja viritin ansoja; meillä oli kylläksi. Sitten tuli poika. Sillä oli suuret pyöreät silmät, siitä me nimitimme hänet Wee-weeksi, 'pikku pöllöksemme', ja me olimme sangen onnelliset. Kun Gamowini lauloi lapselleen, niin maailma näytti olevan aurinkoa täynnään. Eräänä päivänä, kun Wee-wee osasi kävellä, jätti vaimo hänet minun huostaani ja lähti Stamfordiin myymään muutamia koppia. Satamassa oli suuri laiva. Laivassa he ottivat hänet kiinni muka karanneena orjana ja kätkivät hänet, kunnes purjehtivat pois.

"Kun hän ei palannut, niin otin Wee-ween olalleni ja kuljin nopeaan Stamfordiin. Pian sain vähän selville, mutta ihmiset sanoivat, etteivät tunteneet sitä laivaa, eivät tienneet mistä se oli tullut, eivätkä minne se meni. Eivät he näyttäneet välittävän. Minun sydämeni kävi kuumemmaksi ja hurjemmaksi. Minä tahdoin tapella. Minä olisin tapanut satamassa olevat miehet, mutta niitä oli monta. He sitoivat minut ja pitivät minua vankeudessa kolme kuukautta. Kun pääsin pois, oli Wee-wee kuollut. He eivät välittäneet. Minä en ole sen jälkeen mitään kuullut. Sitten muutin asumaan kallion alle, etten näkisi ensimmäistä kotiamme. Minä en tiedä; ehkä hän on elossa. Mutta minä luulen, että se tappoi hänet, kun hän lapsensa menetti."

Intiani vaikeni; nousi sitten äkkiä. Hänen kasvoissaan oli kova ilme. Hän astui ulos lumimyrskyyn ja yöhön. Rolf jäi yksin Skookumin kanssa.

Surua, surua, kaikki näytti olevan surua hänen ystävänsä elämässä, ja sitä ajatellessaan ikäistään vanhemman mielellä Rolf pakostakin tuli itseltään kysyneeksi: "Jos Kuonab ja Gamowini olisivat olleet valkoisia, olisiko semmoista tapahtunut? Olisiko hänen epätoivonsa kohdannut vain halveksivaa välinpitämättömyyttä?" Ei, ei! hän tiesi sen varmaan. Hän tiesi että siitä olisi tullut aivan toisenlainen juttu, ja sitten hän pakostakin tuli kysyneeksi itseltään: "Palaako tämä veteen heitetty leipä monen päivän kuluttua? Onko Jumalaa, joka tuomitsee ja palkitsee ansion mukaan? Ketä on kaikkien näiden ilkitöiden koston kirous kerran kohtaava?"

Parin tunnin kuluttua intiani palasi. Ei sanaakaan vaihdettu, kun hän astui majaan. Vilu hänen ei ollut. Varmaan hän oli kävellyt pitkän matkan. Rolf valmisti vuoteen. Intiani kumartui, otti neulan pölyisestä maasta, neulan, joka oli edellisenä päivänä hukunut, ja antoi sen mitään virkkamatta toverilleen, joka vain sanoi "hm" ja pudotti sen tuohiseen lippaaseen.

XLIV. Kadonnut turkismytty.

Ansajuonilla olivat varkaudet merkitsevällä tavalla lakanneet heidän puolinaiseksi jääneen

käyntinsä jälkeen vihollisen leirissä. Mutta maaliskuu toi uuden vielä suuremman pulan, kun lumi vuoroin suojaten ja jäähtyen kovettui kantavaksi hangeksi, lumikengät kävivät tarpeettomiksi ja oli helppoa vaeltaa vaikka minne jälkiä jättämättä.

He olivat saaneet kalastajanaädän ja muutamia tavallisia näätiä, ennenkuin saapuivat majavalammelle. Majava-ansoja heillä ei nyt enää ollut, mutta oli mieltäkiinnostavaa nähdä, montako majavaa oli jäänyt ja mitä ne puuhailivat.

Lammen reunoille olivat poreilevat lähteet moneen paikkaan avanneet sulia, sillä pakkaset olivat lauhtumassa. Majavat usein sukelsivat niistä ylös, kuten jäljistä selvään näkyi, jonka vuoksi erämiehet lähestyivät niitä varovasti.

Kaatuneen puun takaa he tähyilivät erästä niistä, Kuonab pyssy valmiina, Rolf pidellen levotonta Skookumia, kun samalla tuttu, leveä ja latuska pää kohosi vedestä. Suuri majava uiskenteli ympäri sulan silmää, haistellen ja katsellen, kiipesi sitten hiljaa rannalle, aikoen ilmeisestikin kulkea haavan luo, jota se jo oli käynyt leikkaamassa. Se oli oivan ampumamatkan päässä ja Kuonab aikoi jo laukaista, kun samassa Rolf painoi hänen käsivarttaan ja osotti taakseen. Sieltä tuli metsän kautta kulkien suuri ilves. Se ei vielä nähnyt eikä vainunnut etupuolellaan olevia eläviä olennoita, mutta huomasi sitten äkkiä majavan, joka jo oli täydessä puuhassa leikkaamassa kumoon puuta.

Majavan nahka oli arvokkaampi kuin ilveksen, mutta luonnontutkija on voimallinen useimmissa metsästäjissä, ja heitä huvitti nähdä, miten tässä kävisi.

Ilves näytti vajonneen maan sisään, se katosi kokonaan näkyvistä paikalla kun huomasi saaliin mahdollisuutta edessä päin. Sitten alkoi hiipiminen. Erämiehet näkivät sen vilaukselta, kun se kulki lumessa olevan pälven poikki. Se ei ryömiessään näyttänyt neljää tuumaa korkeammalta. Kaatuneista puista, mättäistä, pensaista ja oksista se sai riittävästi suojaa, kunnes sen viikset tulivat näkyviin erästä pensaasta viidentoista jalan päässä majavasta.

Skookumille tämä kaikki oli tuskallisen kiihottavaa, sillä vaikkei se voinutkaan nähdä, niin tuntui sen nenään kuitenkin moniaita sangen kiihottavia lehahtuksia, ja se ponnisteli eteenpäin tilaisuuksiaan parantaakseen. Tämän hiljaisen taistelun ääni kantoi majavan korvaan. Se herkesi työstä, kääntyi ympäri ja pakeni sulaa kohti. Ilves karkasi väijytyksestään, tarttui majavan selkään ja piti kiinni; mutta majava oli kahta vertaa raskaampi kuin ilves, törmä oli jyrkkä ja liukas, taistelevat eläimet vyöryivät alamäkeä, yhä lähemmäksi ja lähemmäksi sulaa. Sitten aivan sen reunalle päästyään majava hyökkäsi koko voimallaan ja humahti veteen, ilves selässään kiinni. Ne katosivat heti ja molemmat metsämiehet hyökkäsivät paikalle, toivoen niiden pian nousevan pinnalle ja joutuvan heidän helpoksi saaliikseen; mutta ne eivät nousseetkaan. Vihdoin kävi ilmeiseksi, että ne molemmat olivat menneet jään alle, sillä vedessä majava oli voimallisempi.

Viiden minutin kuluttua oli varma, että ilves oli saanut surman. Kuonab leikkasi karahkan ja teki haran; sillä hän pisteli jään alle eri suuntiin, kunnes hän lopulta tunsi jotain pehmeää. Tapparalla hakattiin sen paikan päälle reikä ja siitä vedettiin ilveksen ruumis jäälle. Majava tietysti meni menojaan eikä tainnut olla millänsäkään.

Sillä aikaa kun Kuonab nyлки saalista, kiersi Rolf lampea ja palasi pian juosten kertomaan ihmeellisestä tapauksesta.

Erästä toisesta sulansilmästä oli tullut ulos majava, kulkenut parikymmentä askelta kummulle, johon se oli hajuaan jättänyt, mennyt sitten upeitten puitten ohi suuren poppelin eli haavan luo, joka on sen paras ruokapuu. Suurella taidolla se oli ruvennut sitä kaatamaan, mutta jostain syystä, ehkä sen vuoksi, että se oli yksin, oli eläin erehtynyt laskuissaan, ja kun puu oli romahtanut kumoon, oli se kaatunut majavan selän poikki, tappanut kaatomiehen ja seivästännyt sen maahan kiinni.

Erämiehet vierittivät pois puun ja pelastivat nahkan, ja niinpä he lähtivät lammelta rikkaampina kuin olivat luulleetkaan.

Seuraavana iltana, tullessaan puolimatkan-majalleen, he olivat saaneet parhaan saaliin, mitä olivat tältä juonelta saaneet aina siitä muistettavasta päivästä saakka, jolloin olivat saaneet kuusi majavaa.

Aamu valkeni selkeänä ja kirkkaana. Aamiaista syödessään he huomasivat merkillisen korppien kokouksen kaukana pohjan puolella, kauempana etäisimpiäkin seutuja, joissa he olivat käyneet. Ainakin pari-kolmekymmentä lintua kierteli suuria kehiä korkealla erään paikan päällä, päästäen tuon tuostakin syviä sointuvia raksutuksia. Joskus aina joku korppi sukelsi alas näkymättömiin.

"Miksi ne tuolla tavalla ilmassa lentelevät?"

"Antaakseen toisille korpeille tiedon, että siellä on ruokaa. Niillä on hyvin hyvät silmät. Ne näkevät merkin kymmenen mailin päähän ja silloin kaikki tulevat paikalle. Isäni kertoi, että on helppo koota kaikki korvit, mitä on parinkymmenen mailin piirissä, kun jättää jonkun haaskan, niin että ne huomaavat sen ja voivat antaa toisilleen tiedon."

"Eiköhän meidän täytyne lähteä katsomaan, ehkä siellä on toinen pantteri", huomautti Rolf.

Intiani nyökkäsi. Jättäen siis turkiskimpun varmaan paikkaan yhdessä lumikenkäin kanssa, jotka olivat sattumalta mukana, he lähtivät kovaa hankea astumaan. Korppien kärkeille oli pari kolme mailia matkaa; ne olivat jälleen ketripuu-metsikön päällä, jossa oli valkohäntähirvien tarha.

Skookum paikalla tiesi kaikki. Se hyökkäsi metsään, täynnään sotaisen kunnian iloa. Mutta sukkelaan se palasi takaisin, juosten minkä suinkin pääsi, kiljuen apua "jouv, jouv, jouv!" ja sen

perässä seurasi nopeaan pari harmaata sutta. Kuonab odotti, kunnes ne olivat neljänkymmenen askeleen päässä; ihmiset huomattessaan sudet sitten hiljensivät juoksuaan ja kääntyivät pois; Kuonab ampui; toinen susista kiljaisi vähän kuin koira. Sitten ne hyökkäsivät pensaikkoon ja katosivat näkyvistä.

Lumesta löytyi, tarkkaan tutkien, monias vähäpätöinen veritahra. Hirvitarhasta he löysivät ainakin pari toistakymmentä susien tappaman hirven haaskaa, mutta ei ainoatakaan aivan verestä. He näkivät vain muutaman harvan valkohäntähirven, eivätkä susia enää ensinkään, sillä hanki oli saattanut koko seudun avoimeksi, ja kumpikin laji pakeni metsämiesten edellä.

He tutkivat sitten erästä alavampaa seutua, jossa kasvoi pajua ja raitaa, toivoen löytävänsä majavia, ja niinpä oli jo iltapäivä, kun he palasivat puolimatkanmajalleen. Siinä oli kaikki ennallaan, juuri niinkuin heidän lähtiessäänkin, *paitsi että nahkakimppu oli kerrassaan hävinnyt.*

Kovassa hangessa ei tietysti näkynyt jälkiä. Heidän ensimmäinen ajatuksensa oli vanha vihollinen, mutta etsiessään kaukaa ja läheltä jälkiä, he löysivät karpännahkan palasia ja neljännesmailia kauempaa loput siitä, sitten toisesta paikasta biisaminnahkan riekaleita. Näistä merkeistä se oli kuin ansamiehen pahimman vihollisen, ahman työtä, sillä ahmoja epäilemättä oli näissä vuorimaissa. Aivan niin! tuossa oli ahman kynnen jäljet ja täällä toinen riekale biisaminnahkaa. Aivan selvää oli nyt, kenen työtä varkaus oli.

"Se ainakin repi halvemmat nahkat", sanoi Rolf.

Erämiehet katsoivat toisiansa merkitsevästi — *ainoastaan halvat nahkat oli revitty*; miksi olisi ahma tehnyt semmoisen eron? Varmoja ahman jälkiä ei näkynyt; jäinen hanki ei näyttänyt minkäänlaisia jälkiä. Olihan selvää, että nahkat oli revitty ja lunta raavittu heidän harhaan johtamiseksi; tämä oli siis ihmisrosvon työtä, melkein varmaan Hoagin.

Hän epäilemättä oli nähnyt heidän aamulla lähtevän, ja yhtä varmaa oli, että hän nyt oli kaukana, koska hän oli monta tuntia edellä.

"Ugh! Antaa hänen odottaa muutama päivä, jotta luulee olevansa turvassa, sitten minä lähden ja selvitän välimme", ja tällä kertaa intiani selvästikin aikoi tehdä lopullisen tilin.

XLV. Hoagin nöyrytyminen.

Miehestä, joka säälistä itkee, eikä sormeaankaan liikuta auttaakseen, ei ole juuri sen enempiä hyötyä kuin päällystakista hukkuvalle — sano' Si Sylvanne.

Eräät huomattavat ilmanvaihdot tekivät auttamattomia muutoksia heidän suunnitelmiinsakin ja pelastivat heidän vihollisensa nopealta turmiolta. Tuli parin viikon yhtämittaiset suojat ja satoi paljon vettä. Järvellä oli kuutta tuumaa vahvalta vettä; joessa virtasi vesi jään päällä, nopeaan sulattaen sitä. Joka puolella oli lumisohjua ja hyyhmää, joka keskeytti retkeilyt ja toi kevään yhdellä humauksella.

Öin tosin vähän pakasti, mutta joka päivä aurinko vahvistui ja kaikkiin päivärinteisiin ilmestyi suuria sulia päiviä.

Ensimmäisenä kylmänä päivänä erämiehet taas lähtivät kiertoretkelleen hyvin tietäen että pyyntikausi oli päättynyt. Kuusi kuukautta saisivat loukut ja ansat taas olla jouten ja viritämättä.

He kulkivat tavallista reittiään, mukanaan lumikengät, mutta harvoin niitä tarvitin. Sitten he kulkivat suurien jälkien poikki, jotka Kuonab osotti, murahtaen myöntävästi, kun Rolf sanoi: "Karhunko?" Niin kyllä! karhutkin olivat taas liikkeellä; niiden talviuni oli päättynyt. Ne olivat nyt hyvässä lihassa ja nahkakin oli paraimmillaan; kuukauden kuluttua ne olisivat laihat ja turkista olisi karva lähtemässä. Nyt oli karhun metsästyksen aika, joko ansoilla tai koirilla.

Skookum epäilemättä oli sitä mieltä, että retkikunta ainakin koiriin nähden oli mitä parhaiten varustettu, mutta ei mikään koira yksin pidätä karhua. Niitä pitää olla kolme tai neljä sen takaintuilla ärhentelemässä, ennenkuin se päin kääntyy ja taistelee; yksi koira saa sen vain kiiruummin juoksemaan.

Ansoja heillä ei ollut, ja kun he hyvin tiesivät, että karhu keväällä kulkee pitkät matkat, niin he eivät yrittäneetkään seurata.

Loukuista saatiin kaksi näätä, mutta toinen niistä oli ilman lämpimyydestä pilaantunut. Vihdoinkin he huomasivat, että vihollisella oli ansajuonikin, joka kulki kappaleen matkaa heidän loukkujuontaan myöten. Hän oli hiljakkoin käynyt kierroksensa ja ainakin jonkun verran hyötynyt heidän työstään.

Jälkiä ei ollut vaikea seurata lumella sen enempiä kuin paljaallakaan maalla, vaikka ne olivat jo paria päivää vanhat. Kuonab vilkasi pyssyinsä lukkoa; hänen alahuulensa kiristyi ja hän harppasi eteenpäin pitkin askelin.

"Mitä sinä aiot tehdä, Kuonab? Ethän ampune?"

"Kun pääsen kyliksi lähelle", ja punaisen miehen vaarallinen katse kehotti Rolfia olemaan hiljaa ja seuraamaan.

Kolmen mailin matkalla he näkivät vain kolme hänen nädänloukkuaan — sangen laiskaa ansan

viritystä — ja sitten he erään puun luota löysivät suuren hirsikolmion täkyineen ja muine merkkeineen, joista kokenut silmä saattoi arvata, että siihen nurkkaukseen oli kätkeyty valtavat karhunraudat.

Vähältä liian myöhään he saivat hillityksi Skookumin tiedonhalun. He kulkivat edelleen mailin tai pari ja huomasivat silloin, että niin huono ansamies kuin vihollinen lieneekin ollut, niin hyvä hän oli kulkemaan ja hyvästi tunsivat seudun.

Auringonlaskun aikana he tulivat puolimatkanmajalleen ja asettuivat siihen yöksi. Kerran, kun Rolf lähti ulos katsoakseen taivasta, ennenkun yöpuulle rupesi, kuuli hän etäisen puun narahtavan ja ihmetteli, kun oli aivan tyyni. Skookumkin sen huomasi. Mutta se ei toistunut. Seuraavana aamuna he jatkoivat matkaa.

Salolla kuuluu alati paljon omituisia ääniä; puiden narahtelemista, ainakin toistakymmentä erilaista närhen ääntä ja korppien vielä kahta vertaa enemmän; lisäksi hömötiaisten ja metsän kanalintujen ja pöllöjen satunnaisia äännähdyksiä. Nelijalkaiset yleensä ovat hiljempää, mutta punaorava on aina liikkeellä ja meluaa samalla kuin hääräkin.

Nämä metsän kaiut kantavat kauas, toiset hyvinkin kauas. Tuskin kului päivällä tai yöllä viittä minuuttiakaan niin ettei alati valppaan koiran terävään korvaan olisi kantanut jotain omituista salopakinaa, raaputusta, varahdusta, rääkäsyä taikka vihellystä. Siis noin kolmesataa kertaa päivässä sen ulkokorva antoi sisäkorvalle tietoja, että oli jotain tapahtumassa ja yhtä monta kertaa nämä viestit joskus monta päivää peräkkäin hylättiin joutavina ja arvottomina. Tämä ei kuitenkaan merkinnyt, että siltä jäi mitään huomaamatta; vaikka heidän jalkainsa tasainen trampppi, trampppi erämiehille tylstyttikin kaikki äänet, ei se näyttänyt vaikuttavan Skookumiin mitään. Jälleen kantoi jonkun etäisen puun rasahdus korvan aivojen sisäosiin, sen niskakarvat nousivat, kun se pysähtyi ja haukahti matalaan "vuuuh!"

Erämiehet pysähtyivät kuuntelemaan; niin tekee järkevä erämies aina, kun koira sanoo "seis!" He odottivat. Muutaman minutin kuluttua kuului taas sama — ei muuta kuin pitkäveteinen rääkäys, jonkun puunoksan hangatessa naapuriaan vastaan.

Ja kuitenkin, "vuuuh, vuuh, vuuh", sanoi Skookum ja juoksi edelle.

"Tule takaisin, pikku hupakko!" huusi Rolf.

Mutta Skookum piti oman päänsä. Se juoksi edelle, sitten pysähtyi, vaiken ja haistoi jotain, joka oli lumessa. — Intiani otti sen maasta. Se oli semmoinen ruuvipuristin, joka on jokaisella karhunpyytäjällä voimallisten rautain virittämiseksi ja jota paitsi ei mies yksinään kykenisi jousia jännittämään.

Hän kohotti sen sanoen: "Ugh! Nyt on Hoag pulassa." Kilpaileva erämies oli ilmeisestikin pudottanut tämän välttämättömän kojeen.

Mutta sen löytäminen oli sattuma. Skookum riensi eteenpäin. He tulivat veden juoksua seuraillen pieneen notkoon. Koira, kaukana edelläpäin, alkoi haukkua ja vihaisesti äristä, mitä lienee haukkunut. Miehet riensivät paikalle löytääkseen lumesta, pirullisten karhunrautain armottomista leuoista — vihamiehensä ruumiin — Hoagin, erämiehen, toisesta säärestä ja käsivarresta tarttuneena kojeeseen, jonka hän itse oli virittänyt.

Julma valo sävyili intianin kasvoja. Rolf oli kauhusta sanaton. Mutta heidän juuri katsellessaan ruumista, kuului siitä jälleen heikko parahdus.

"Hän on elossa, riennä!" huusi Rolf. Intiani ei rientänyt, mutta hän tuli. Hän oli luvannut kostaa; miksi hän olisi juossut auttamaan?

Ankarat rautaleuat olivat purreet väliinsä erämiehen toisen polven ja oikean käden. Ensi työ oli päästää hänet palkkaasta. Miten? Eivät mitkään käsivoimat riitä moisia jousia pakottamaan. Entä ruuvipuristin!

"Kuonab, auta häntä! Jumalan nimessä, tule!" huusi Rolf hädissään, unohtaen kokonaan vihat ja nähden ainoastaan kituvan, kuolevan ihmisen.

Intiani katsoi hetkisen, nousi sitten sukkelaan ja kiinnitti paikoilleen ruuvipuristimen. Hänen jäntevien sormiensa alla toinen jousi taipuikin, mutta entä toinen? Toista puristinta ei ollut. Pitkä hirvennahkainen hihna, joka heillä aina oli mukana, kierrettiin nopeaan yhteenpuristetun jousen ympärille sitä pitämään. Puristin sitten kiinnitettiin toiseen jouseen; se taipui ja rautaleuat irtaantuivat. Intiani pusersi ne aivan levälleen, veti pois ruhjoutuneet jäsenet ja erämies oli vapaa, mutta niin henkitoreissaan, että he näyttivät tulleen liian myöhään.

Rolf levitti takkinsa. Intiani teki tulen. Viidentoista minutin kuluttua he valoivat kuumaa teetä uhrin huulien väliin. Heidän sitä paraillaan tehdessään korahti hänen heikontuneesta kurkustaan jälleen sama pitkä, heikko vaikerrus.

Sää oli nyt leutoa. Vanki ei oikeastaan ollut paleltunut, turtunut vain ja kiduttunut. Lämmintä, kuumaa teetä, ystävällistä hieromista, ja hän hiukan virkosi.

Ensin he luulivat hänen tekevän kuolemaa, mutta tunnin kuluttua hän oli sen verran viroonnut, että saattoi puhua. Heikolla äänellä ja katkonaisin lausein hän kertoi seikkailunsa:

"Ee—e m-m-m... Eilen — ei; kaksi tai kolme päivää takaperin — m-m-m-m-m — en muista — minä — kiersin ansajuontani — karhunrautojani. Ei ollut onnea — m-m-m-m — kyllä, vielä kulaus, ei suinkaan teillä ole viinaa — eikö? — m-m-m... Ei yhdessäkään ansassa ollut mitään, ja kun tälle tulini — voih — m-m — minä näin — linnut olivat vieneet syötin, ja liipasin — m-m-m — ja liipasin — niin, näin on parempi — ja liipasin oli paljaana. Niin rupesin sitä peittämään — ke-ket-rillä — ei

ollut mitään muuta — m-m-m-m — kallistuin yli — toista puolta kiinnitin — jalka luiskahti — joka paikka on niin iljanteinen — ja — m-m-m-m — minä — kaaduin — polvi koski liipaisimeen — Herra Jumala — kuinka minä kärsin! — m-m-m — ja polvi — ja — k-k-käsi jäivät väliin —." Ääni kuoli kuiskeeseen ja hän vaikenä; hän näytti vaipuvan.

Kuonab nousi häntä pidelläkseen. Sitten Rolfiin katsoen intiani pudisti päätään, ikäänkuin sanoakseen, että loppu oli käsissä; mutta mies raukalla oli erämiehen terve ruumis, ja vaikka se olikin ruhjoutunut ja lopen uupunut, niin toipui hän uudelleen. Hän sai enemmän kuumaa teetä, ja jälleen hän alkoi kuiskutellen:

"Toinen käsi oli vapaa ja — ja — ja — minä ehkä — o — olisin päässyt irti — m-m — mutta ei ollut puristinta — se putosi — minne lie — m-m-m-m.

"Sitten — minä huusin — en — en tiedä — jos kuka kuulisi — se he-helpotti, — kun huusi — m-m-m.

"Tuota — viekää tuota koiraanne — kauemmaksi — tahdotteko — en tiedä — siitä on kuin viikko — kai minä pyörryinkin — m-m-m —huusin — milloin taisin."

Seurasi pitkä äänettämyys. Rolf sanoi: "Taisin kuulla sen eilen illalla, kun olimme majallamme. Ja koirakin kuuli. Siirräkö säärenne toiselle puolelle?"

"M-m-m — kyllä — se olisi parempi — sano, oletko sinä — valkoinen — etkö? Ettehän minua jätä — vaikka — minä olen tehnyt ilkeyttä —m-m-m. Ettekö jätä, ettekö?"

"Emme, elkää sitä pelätkö — jäämme luoksenne."

Sitten hän mutisi, ne eivät saaneet selvää, mitä. Hän sulki silmänsä. Pitkän vaitiolon jälkeen hän katseli ympärilleen kuin kuumehoureissa ja alkoi taas:

"Kuulkaa — olen tehnyt rumasti — mutta älkää jättäkö minua — älkää jättäkö." Kyyneliä valui hänen kasvoilleen ja hän vaikeroi surkeasti: "Minä — korvaan — kaikki — sinähän olet valkoinen, etkös ole?"

Kuonab nousi ja lähti hakemaan enemmän puita. Erämies kuiskasi: "Minä pelkään häntä — jos — jos hän tekee minulle — minä olen vaivainen —vanha raukka. Vaikka minä jäisinkin henkiin — m-m-m — en enää pääse kulkemaan. Rampa kai minä olen."

Kului hyvän aikaa, ennenkuin hän taas jatkoi. Sitten hän alkoi: "Tuota, mikäs päivä on tänään? — perjantai! — Minä olin — varmaan kaksi päivää tässä — m-m-m — minusta se oli kuin viikko. Kun — koira —tuli — niin minä luulin susien tulevan. Voi — ah — en minä paljoo välittänyt — m-m-m. Sanohan, ettehän jätä minua — vaikka — vaikka — minä tein teille niin häijyksi. Mi — minulla ei ole — ollut o-o-onnea." Hän vaipui kuin horrokseen, mutta päästi sitten pitkän, kammottavan huudon, samanlaisen kuin he olivat yöllä kuulleet. Koira murisi, miehet tuijottivat. Kurjan silmät jälleen pyörivät päässä. Hän näytti hourailevan.

Kuonab viittasi itää kohti, teki auringonnousun merkin ja pudisti uhrille päätään. Ja Rolf ymmärsi sen merkitsevän, ettei hän enää näkisi auringonnousua. Mutta he olivat väärässä.

Pitkä yö kului taistelussa kuoleman ja vuorelaisen sitkeän ruumiinrakennuksen välillä. Aamunkoiton varttuva valo näki kuoleman voitettuna ja pakenevana taistelutanterelta. Auringon noustessa korkeammalle uhri näytti voimistuvan melkoisesti. Ei ollut välitöntä pelkoa lopusta.

Rolf sanoi Kuonabille: "Minne me hänet viemme? Eiköhän teidän olisi parempi käydä kotoa toboggani, niin kuljetamme hänet mökille."

Mutta sairas kykeni puuttumaan puheeseen. "Tuota, älkää viekö minua sinne. Ah — kotiin minun pitäisi päästä. — Kyllä vain — kotona minun olisi parempi. Minun joukkoni on Moose-joella. En pääse milloinkaan pois, jos sinne lähden", ja sanalla "sinne" hän näytti tarkottavan Intiani-järveä (Jesupin järveä) ja vilkasi salavilkeä punaisen miehen jäykkiin kasvoihin.

"Onko sinun mökilläsi toboggania?" kysyi Rolf.

"On — hyvä onkin — katolla — kuules", ja hän nyökkäsi heikosti Rolfille, "anna hänen mennä noutamaan — älä jätä minua — se tappaa minut", ja hän itkeä tihuutti surkeasti itseään sääliessään.

Siispä Kuonab lähti vuorelta alas — jäntevä mies — harppaava haahmo, pilkku sulavassa etäisyydessä.

XLVI. Hoagia hoitamassa.

Punainen mies kulki parissa tunnissa Hoagin majalle ja ryhtyi paikalla vähääkään epäilemättä tai arkailematta sitä perinpohjin tutkimaan. Toboggan oli mökin katolla, niinkuin pitikin, ja semmoisen rentun ahkioksi se oli varsin hyvässä kunnossa.

Orsista riippui nahkamyytyjä, ei kuitenkaan monta, sillä nahkain kerääminen on ison työn takana. Kuonab, niitä epäluuloisesti katsellessaan, ei kovinkaan hämmästynyt tavatessaan seassa menetetyin ilveksen nahkan, jonka helposti tunsi siitä, ettei siinä ollut haavaa ja että karva osasta vielä oli semmoisenaan, miksi se oli likomärkänä oltuaan kuivanut. Toisesta mytystä hän löysi itsensä tappaneen majavan nahkan, sillä siinä oli selässä poikittain tumma juova.

Näädistä hän ei voinut olla varma, mutta hän suuresti epäili, että suurin osa näistä nahkoista oli hänen omista ansoistaan.

Hän sitoi tobogganiin Hoagin peitot ja kiirehti sitten takaisin vuorelle, jonne molemmat toiset olivat jääneet.

Skookum tuli vastaan jo paljoa ennen kun hän oli perillä. Skookum ei viihtynyt Hoagin seurassa.

Rampa oli sillä välin jutellut vapaasti Rolfin kanssa, mutta intianin saapuminen näytti masentavan häntä.

Vetäen tobogganilla sairasta he sitten lähtivät matkaan. Maa oli monessa paikassa paljaana, niin että matkan teko oli kylläkin työlästä, mutta onneksi oli koko väli alamaata, ja neljä tuntia ponnisteltuaan he olivat mökillä.

He nostivat sairaan vuoteeseen, Rolf alkoi valmistaa ruokaa, Kuonab pilkkoa puita.

Kun oli saatu syödyksi ateria, teetä, lihaa ja leipäsiä, niin kaikki tunsivat itsensä melkoista virkeämmiksi. Hoag oli nyt paljon enemmän itsensä kaltainen. Hän puhui vapaasti, melkein pä rattoisesti, Kuonabin vaieten polttaessa piippuaan ja tuijottaen tuleen, Skookum jalkainsa edessä.

Kauan aikaa vaiettuaan intiani kääntyi, katsoi Hoagia suoraan silmiin ja osottaen piipunvarrella nahkoja sanoi: "Montako on meidän?"

Hoag näytti pelästyneeltä, sitten kättyiseltä, ja sanoi: "En ymmärrä, mitä tarkoitat. Olen kovin sairas. Viekää minut kunnialla Lyons Fallsiin, niin saatte vaikka kaikki", ja hän itki.

Rolf pudisti Kuonabille päätään, kääntyi sitten potijan puoleen ja sanoi: "Älkää olko peloissanne, saatamme teidät vielä kunnolla kotiinne. Onko teillä hyvä kanuu?"

"Vallan hyvä, vähän korjauksen tarpeessa vain."

Yö kului hyvin, sairas vain pari kertaa sai pahanlaatuisen puuskauksen ja pyysi silloin vettä juodakseen. Aamulla hän oli ilmeisesti toipunut, ja aljettiin tuumata, mitä oli tehtävä.

Ensi sopivassa tilassa hän kuiskasi Rolfille: "Etkö voi lähettää häntä pois? Sinun kanssasi me sovimme hyvin." Rolf ei sanonut mitään.

"Tuota", hän jatkoi, "sano nuorukainen, mikä on sinun nimesi?"

"Rolf Kittering."

"Tuota noin, odota sinä Rolf, viikko, tai kymmenkunta päivää, niin jää lähtee; sitten minä jo kykenen matkustamaan. Tämän paikan ja Lyons Fallsin välillä ei ole kuin muutamia taivalluksia."

Hyvän aikaa vaiettuaan, sen johdosta että Kuonab kävi pirtissä, hän taas jatkoi: "Moose-joki on helppo kulkea, viidessä päivässä minut täältä viette. Minun joukkoni asuu Lyons Fallsissa." Hän ei maininnut mitään siitä, ettei hänellä ollut muuta joukkoa kuin vaimo ja poika, jotka saivat tulla toimeen miten taisivat, mutta joiden muka nyt piti häntä hoitaa.

Rolf oli ymmällään.

"Kuules, minä annan sinulle kaikki nahkat, jos toimitat minut täältä pois." Rolf loi häneen kumman katseen — ikäänkuin sanoakseen: "Tarkotatte *meidän* nahkamme."

Jälleen keskustelu päättyi, kun Kuonab tuli pirttiin.

Rolf lähti sitten ulos, ottaen intianin kerallaan. Kauan he puhelivat keskenään. Kun Rolf palasi pirttiin, niin sairas jälleen alkoi:

"Jää sinä tänne ja kuljeta minut pois. Annan sinulle pyssyni" — ja sitten, hetken vaiettuaan — "ja minä vielä lisäksi kaikki ansani ja kanuun."

"Minä jään tänne luoksesi", sanoi Rolf, "ja parin viikon päästä viemme sinut alas Lyons Fallsiin. Arvatenkin voit meille tien näyttää."

"Saatte kaikki nuo nahkat", näin erämies jälleen tarjosi varastamaansa riistaa, "ja ole varma siitä, että pyssy on sinun, kun olette minut kotiin kuljettaneet."

Niin asia siis sovittiin. Mutta Kuonabin piti palata takaisin heidän omalle mökilleen. Mitä oli tehtävä? Kantaako uudet nahkat sinne, vai tuodako vanhatkin Hoagin mökille ja viedä ne Lyons Fallsiin myytäviksi?

Rolf oli sitä ajatellut moneen suuntaan. Hän oli nähnyt monen ihmisen huonot puolet, Hoaginkin. Vaarallista oli viedä outoon paikkaan kaikki turkikset, joita Hoag saattoi väittää omikseen. Sen vuoksi sanoikin hän:

"Kuonab palaa takaisin kymmenen päivän kuluttua. Otamme vain vähän nahkoja Lyons Fallsiin, sen verran, että voimme ostaa, mitä tarvitsemme. Loput jätämme hyvään talteen ja viemme ne myöhemmin Warrenille. Sieltä saamme hyvän hinnan, mutta mitä Lyons Fallsissa saamme, sitä emme tiedä."

Nahkoista siis valittiin ilveksen ja majavan nahkat sekä toistakymmentä nädän nahkaa. Loput Kuonab kokosi myttyyn, heitti olalleen ja lähti Skookumin keralla vuoreen kämpimään ja katosi näkyvistä metsään.

Ylen hitaasti kuluivat nuo kymmenen päivää. Hoag oli milloin riidanhaluinen, milloin itkua tuhertava, valittava ja iljettävän liehakoiva, taikka koetti hän saada yhä parempaa passausta, lahjottamalla yhä uudelleen ja uudelleen samat nahkat, pyssyn ja kanuun.

Rolf sen vuoksi mielellään poistui mökistä, milloin vain ilma oli kaunista. Eräänä päivänä hän,

Hoagin pyssyn ottaen, nousi lähimmän joen vartta mailin verran ja tuli suurelle majavalammelle. Kiertäessään ja tutkiessaan sen rantoja hän piankin keksi veteen kuolleen majavan, joka oli mennyt ansaan, ja ansan hän paikalla tunsi, sillä sen sangassa oli merkki (" ' "). Sitten hän löysi tyhjän ansan, jossa oli majavan sääri, ja vielä yhden ja lopulta kaikki kuusi. Sitten hän otti mukaansa kaikki ansat sekä majavan ja palasi mökille, jossa potilas häntä tervehti monin valituksin:

"Ei sinun olisi pitänyt jättää minua tuolla tavalla. Maksanpa minä kyllä hyvän korvauksen. Pyydätkö minä apua armosta?" j.n.e.

"Katsokaapa mitä minä sain", ja Rolf näytti majavaa. "Ja kas, mitä minä löysin"; ja hän näytti ansoja. "Eikös ole kumma", hän jatkoi, "meillä oli kuusi juuri samanlaista ansaa ja minä merkitsin sangat juuri samalla tavalla kuin nämäkin, ja ne kaikki katosivat ja lumikenkään jäljet näyttivät tänne päin. Ei suinkaan teillä ole täällä kieroja naapureita, vai mitä?"

Hoag näytti äreältä ja hämmästyneeltä ja mutisi: "Panen vetoa, että se on Bill Hawkinsin työtä", ja vaipui sitten äänettömäksi.

XLVII. Hoagin kotiintulo.

Kun on kysymyksessä persoonalliset tunteet, niin on parempi antaa ystäväin puhua ja arvostella. Ei kukaan voi omaa asiaansa ajaa sen enempä kuin hourailleva lääkärikään voi itselleen antaa oikeata rohtoa — sano' Si Sylvanne.

Kevään tulo salolla on vienoimpia, suloisimpia tapauksia mitä maan päällä on. Toisinaan sataa rankkoja sateita, jotka täyttävät tulvilleen kaikki pienet joet, ja tulvavesi syö nopeaan sekä lumen että jään, mutta tavallisesti metsämaan joet luovat jäänsä verkalleen ja vähitellen. Hyvin harvinainen on rankka veteytyminen, äkkitulva ja mullistava lähtö, joka murtaa jään ja tunnissa tai parissa päättää sen vallan. Se on suurien virtain tapoja, niiden jää on irtain ja liikkeellä. Salolla lumi sulaa hitaasti, ja kun jää alkaa riutua, niin se tapahtuu vähitellen, nöyrästi ja ilman meteliä. Kevät tulee metsiin paisuvin nupuin, venyvin riippuvin tertuin, metakoivin villihanhin, raakuvin variksin, jotka tulevat alamaasta jakamaan suurempien serkkujensa, korppien kanssa talven tapon saaliita.

Etelän pikkulinnut ilmestyvät muutamine lyhyine kevätsävelineen ja nenäkkäät hömötiaiset, jotka ovat urheasti talven kestäneet, hokevat nyt muitten edellä iloisesti "sanoihan minä sen" -sirkutuksiaan, kunnes punarinta-satakielinen ja mustarastas yhtyvät niihin ja vaativammilla sävelillään saavat unohtumaan kaikki vähemmät rallatukset.

Kun talvi kerran oli astunut taka-askeleen, niin kevään oli helppo muuttaa sen peräytyminen hurjaksi hätäpaoksi; ja ne kymmenen päivää, jotka Kuonab viiptyi poissa, olivat mullistavien muutoksien päiviä. Sillä niiden kuluessa puolitalven tilalle tuli hymyilevä kevät, nietokset olivat kaikki sulaneet, paitsi ehkä metsien synkimmissä varjopaikoissa.

Oli kirkas aamu, Rolfille onnen aamu, kun hän ulkoa kuuli intianin lyhyen "hoi", ja pian Skookum hyppi ja tepasteli hänen ympärillään. Hoagiin oli vaikutus aivan toisenlainen. Hän oli jo siksi toipunut, että saattoi olla ylhäällä ja suurella vaivalla nilkuttaa mökissä sauvan varassa, sekä moitti kaikkea ja söi päivässä kolme perusteellista ateriaa; mutta samalla kun intiani tuli, hän muuttui umpimieliseksi, vaiteliaksi ja levottomaksi. Tuskin oli tuntia kulunut, ennenkuin hän jälleen lahjotti Rolfille nahkat, pyssyn, kanuun ja ansat sillä ehdolla, että tämä toimittaisi hänet joukkonsa luo.

Hyvillään he olivat kaikki kolme, kun vielä samana päivänä pääsivät lähtemään Lyons Fallsin matkalle.

He laskivat Pientä Moose-jokea Pieneen Moose-järveen, jatkaen sitten matkaa pitkin Moosen eteläistä latvahaaraa ja vihdoin pääjokea. Joki oli tulvillaan; vettä oli runsaasti, ja se onneksi vähensi kantomatkein lukua; sillä Hoag ei voinut kävellä eikä tahtonut sauvoilla kulkea. Hiellä ja vaivalla he kantoivat hänet joka taipaleen poikki; mutta siitä huolimatta he kolmessa päivässä kulkivat matkan, jota oli viisikymmentä mailia, ja saapuivat kolmannen päivän iltana Lyons Fallsiin, pieneen takaliston kylään.

Hoagissa tapahtui nyt hyvin huomattava ja ruma muutos. Hän alkoi nyt käskeä, missä edellisinä päivinä olisi ruikuttaen pyytänyt. Hän käski heitä "laskemaan sievästi maihin, eikä tarvelemään hänen kanuutaan". Hän tervehti suurella uholla sahan luona vetelehteleviä miehiä, saamatta kuitenkaan samanlaista vastausta. Heidän kylmäkiskoinen tervehdyksensä: "Halloo, Jaakko, vai olet sinä palannut?" ei ollut juuri muuta kuin ohimenevää tuntemista. Erästä heistä pyydettiin Rolfin sijasta auttamaan häntä kotia. Niin, siellä nyt oli hänen joukkonsa, mutta se ei näyttänyt kovinkaan ihastuvan hänen paluustaan. Hän kuiskasi jotain pojalleen, joka nyrpeänä lähti joen rantaan ja toi palatessaan pyssyn, — nyt Rolfin pyssyn, kuten tämä luuli — ja olisi ottanut nahkamytynkin, ellei Skookum olisi hyökännyt rosvon kimppuun ja ajanut häntä pois kanuun luota.

Ja nyt Hoag näytti oikeat tapansa. "Ne ovat minun nahkani ja minun kanuuni", hän sanoi erälle sahatyömiehelle ja kääntyen niiden molempien puoleen, jotka olivat hänet pelastaneet, hän sanoi: "Ja te molemmat kelvottomat, punanahkaiset varkaat ja puukkojunkkarit, korjatkaa te luanne

tästä kylästä ja sukkelaan, taikka minä toimitan teidät vankilaan." Ja hänen katalan luontonsa koko kauan pidätetty viha purkautui solvauksiksi, jotka olivat liian törkeitä tässä kerrottaviksi.

"Puhuu kuin valkoinen mies", sanoi Kuonab kylmästi. Rolf oli sanaton. Niin uskolliset vaivannäöt, ja palkaksi niin riettaat, nöyryyttävät sanat! Hän itsekin ihmetteli, olisiko hänen setänsä Mikkokaan osottanut niin katalaa sisua.

Hoag päästi kielensä valloilleen ja hänen juomaveikkonsa, Bill Hawkins, kuunteli hörökorvin hänen kärsimystensä historiaa. Raukka alkoi nyt tuntea itsensä kamalan pahoin pidellyksi. Innostuen lopulta hänen kokemiensa vääryyksien yhä synkeämmästä luettelosta, haki "osamies" paikalle kylän virkamiehen, niin että he saattaisivat vanhoa vangitsemisvaatimuksen, saada tyrmään molemmat "rosvot" ja varsinkin "Hoagin nahkat" kanuusta.

Ukko Si Sylvanne, sahan omistaja ja paikan ensimmäinen asukas, oli myös sen virkamies. Hän oli kookas, laiha, mustaverinen mies, Abe Lincolnin^[19] mallia ruumiillisesti ja tavallaan henkisestikin. Hän kuuli pöyristyttävät jutut kamalasta rikoksesta, rosvouksesta ja kidutuksesta, jonka alaiseksi viaton Hoag parka oli joutunut näiden molempien ihmismuotoisten köntösten puolelta; hän kuunteli, ensin kauhistuen, mutta vähitellen hymyillen.

"En minä anna sinun vanhoa, ennenkuin olen toisenkin puolen kuullut", sanoi hän. Rolf ja Kuonab tulivat huudettaessa. Vanha uutisasukas kohdisti heihin tutkivan silmäyksen heidän siinä seistessään ja kysyi sitten Rolfin puolen kääntyen;

"Oletko sinä intiani?"

"En."

"Oletko sitten veripuoli?"

"En".

"Hyvä, kerro meille sitten tämä asia", ja hän käänsi läpituokevat silmänsä täydesti nuorukaisen kasvoja kohti.

Rolf kertoi suoraan ja koruttomasti heidän ja Hoagin tuttavuuden, ensi päivästä Warrenin puodilla aina siihen, kun he saapuivat Fallsiin. Oikea kertomus ei koskaan kuulu epäiltävältä, kun se on kyllin pitkä, eikä tämä tositarina alastomuudessaan voinut tehdä muuta kuin yhden vaikutuksen älykkääseen ja ystävälliseen vanhaan metsämieheen, kauppiaseen, sahanomistajaan ja virkamieheen.

"Poikani", sanoi hän hitaasti ja ystävällisesti, "minä tiedän, että sinä olet puhunut totuuden. Minä uskon joka sanan. Me kaikki tiedämme, että Hoag on häijyin hylky ja suurin valehtelija, mitä on tällä virralla. Hän on, ja on aina ollut kiusankappale. Hän vain *lupasi* antaa sinulle kanuun ja pyssyn, ja koska hän ei nyt tahdo, niin emme voi sille mitään. Mitä taas tulee teidän rettelöihinne metsässä, niin teitä on kaksi todistamassa yhtä vastaan, ja nahkat ja ansat ovat teidän hallussanne. Saattoipa olla yhtä hyvä, että jätitte loput nahkat metsään, taikka ehkä olisitte saaneet nekin jakaa; pitäkää siis ne ja olkoon asia sillä hyvä. Hankimme teille kanuun, jolla pääsette palaamaan tästä iloisesta pääkaupungista, ja mitä Hoagiin tulee, niin olkaa huoletta; hänen matkainsa päivät ovat päättyneet."

Mies, jolla on kimppu ensi luokan turkisinahkoja, on aina toimeen tuleva mies vaikka missä kaupungissa uudisasutuksen eturintamalla. Kylän virkamies oli kauppiaskin, ja niinpä ruvettiin nyt nahkoja myymään ja tarpeita ostamaan.

Päivä oli melkein loppuun kulunut, ennenkun uusi kanuu oli valittu ja uusien tarpeiden valmiina. Ukko Sylvannella oli kauppaa tehdessään lempeät, levolliset eleet ja omituinen tapa tehdä leikkilisiä huomautuksia, joista olisi voinut luulla, että hän oli kaupoissa "helppo". Mutta tavallisesti kuitenkin lopulta huomattiin, ettei hän suinkaan joutunut tappiolle tapojensa takia, ja kilpailevat kauppiat mielellään kartoivat yhteentörmäystä sileänaamisen pitkän Sylvannen kanssa.

Kun kaupat oli tehty — tarkkaan ja täydelleen — niin hän sanoi: "Nyt minä annan teille kummallekin lahjan", sekä pisti sitten kummankin käteen kaksiteräisen linkkuveitsen; ne olivat siihen aikaan aivan uusia kapineita, heistä ihmeitä ja kalliita aarteita, loppumattoman ilon lähteitä; ja vaikka he olisivatkin tienneet, että niitä yhdellä näädannahkalla sai tuopillisen, niin ei se ensinkään olisi vähentänyt eikä häirinyt heidän mieluisaa yllätystään eikä lapsellista iloaan.

"Parempi, kun jääte minun luokseni ruualle, pojat, ja lähдете aamulla." He siis liittyivät sahanomistajan lukuisaan aukottomaan perheeseen ja söivät hänen kanssaan illallista. Kun he sen jälkeen istuivat kolmisen tuntia juttelemassa ja tupakoimassa avaralla kuistilla, joka antoi joelle, niin ukko Sylvanne, joka ilmeisesti oli Rolfin mieltynyt, kertoi heille pitkät jutut kokemuksistaan ja ihmisistä, joitten kanssa hän oli tullut tekemisiin, ja se oli Rolfin mielestä mielenkiintoisin juttu, mitä hän oli milloinkaan kuullut. Aluksi se häntä vain huvitti; vasta vuosien kuluttua nuorukainen tuli älymään sen vaikutuksesta häneen itseensä, sattuvaisuudesta ja miestoon kiintymyksestä, että Si Sylvannen pakina oli todellista elämänviisautta. Toiset osat siitä eivät näyttäisi hyvältä painettuina; mutta karkeat sanat, kömpelö kielenkäyttö, raakamaiset puheenparret olivat vain se tammiastia, jolla puhtainta, kalleinta elämän vettä ammennettiin pinnalle.

"Luuli hylky saaneensa teidät satimeensa, kun sai teidät tänne Lyons Fallsiin. No niin, Jaakko Hoagille on kaksi paikkaa pahaa; toinen on se, missä häntä ei ollenkaan tunneta ja pidetään sinä miltä hän näyttää; ja toinen on se, missä mies tunnetaan sisältä ja päältä kuin aapiskirja ja on tunnettu kaksikymmentä vuotta, niinkuin täällä meillä. Kykenevä roisto voi näyttää väärää etumusta vuoden taikka ehkä kaksi, mutta kun häntä saa kokea kaksikymmentä vuotta, suuressa

ja vähässä, kesät ja talvet, niin tunnusteleepa se tarkoin miehen luonnonlaadun, eikä häneen sitten enää jää monta pimeää kohtaa.

"Eipä siltä, että minä tahtoisin häntä liian kovasti tuomita, sillä en minä voi tietää, mitkä madot hänen sisuksiaan syövät ja tekevät hänet niin kehnoksi. Mutta kyllä hänessä niitä on, ei hän muutoin menettelisi niin tyhmästi. Minun tapani on sanoa, että pitää varoa, ennenkun kenenkään mustaksi tahraa; ja äitini tapana oli varottaa: 'Elä koskaan sano pahaa sanaa, ennenkun olet kysynyt: onko se totta, onko se ystävällistä, onko se tarpeen?' Ja minä sanon sinulle, että kuta vanhemmaksi elän, sitä hitaammin tuomitsen; kun minä olin sinun iälläsi, niin olin kuin teräsansassa hiusliipasin ja aina kukkovarma. Ja sen minä sanon, ettei olekaan sen viisaampaa kuin kuudentoista vanha poika, paitsi ehkä viidentoista vuotias tyttö.

"Saatpa ylipäättään nähdä, poikani, että juuri kun asiat näyttävät pimeimmiltä, niin se on sen merkki, että onni onkin tulossa sinun tietäsi, jos nimittäin pysyt vakaana, olet kylmäverinen ja hyväntahtoinen; *jotain sattuu* joka kerta, joka tasottaa kaikki. Aina sitä on joku tie, ja luja sydän sen löytää.

"Ole hyvin varma siitä, poikani, ettei sinua ole koskaan rökitetty, ennenkuin itse luulet sen tapahtuneen; ja ellet luule, niin sinua ei voidakaan rökittää.

"Se on juuri sama asia kuin sairaus. Minä olen nähnyt paljon tohtoroimista aikamani, ja minun täytyy uskoa, ettei ole muita sairaita kuin ne, jotka *luulevat* itseään sairaiksi.

"Kuta vanhemmaksi minä elän, sitä enemmän minun täytyy ajatella, että enimmäkseen asiat ovat sisäpuolella, eikä se, mitä on pinnalla, tule suureen lukuun.

"Ja minun järkeni sanoo, että se joka pelaa sen varassa, mitä on sisässä, se voittaa kaikki ulkopuolen pelaajat. Kun te teitte Hoagille hyvän työn, niin te, vaikkette olisi sitä tarkottaneetkaan, vahvistitte hyvyyttä omassa itsessänne, panitte sen kuin pankkiin säästöön, käyttäaksenne joskus vastaisuudessa elämän taipaleella, kun sitä tarvitaan. Mutta hän taas, mitä muuta hän teki kuin hakkasi poikki oman jalkansa, tehdessään teille ilkeyttä? Lavertelevaa kristittyä ei minussa paljoakaan ole, mutta minä luotan kylmäverisen hyödyn kannalta siihen, että kannattaa auttaa lähimmäistään. En minä luule suuria kiitollisuudesta, sitä on vähemmän kuin helvetissä lunta; mutta minä huomaan sen, ettei kukaan vihaa minua pahemmin kuin se, joka tietää tehneensä minulle ilkeyttä. Eikä taas ole toista, joka olisi valmiimpi tappelemaan puolestani kuin se, jonka on onnestanut minua auttaa, vaikkapa hän olisi auttanut vain jonkun toisen kiusaksi — josta minulle muistuu mieleeni Mc Carthyn koira, joka erehdyksestä pelasti upotettavat kissanpojat hukkumasta ja sen jälkeen aina tappeli kissain puolesta, menettäen sen vuoksi elämänsä pääilon, jona oli ollut kissain tappaminen. Ja kissa heitti oravan tappamisen, kun sille annettiin kokonainen poikue oravanpenikoita hoidettavaksi.

"Maakunnassa on, se on minun luuloni, paljon tervettä järkeä ja ystävyyttä, se vain on niin pahuksen hidasta lähtemään liikkeelle; jota vastoin häijyys ja konnuus aina hosuu, niinkuin tuntisivat ne helvetin tulen karvojaan kärventävän ja tietäisivät, että niillä on vain juuri vähän aikaa elää, jonka vuoksi muka täytyy pitää kiirettä. Sitä miestä minä sanon viisaaksi, joka asettaa asiansa sillä tavalla, että hän voi kestää kauan, sillä hyvä aine se ihmisten mielessä kestää, ja se joka voi sen kanssa pystyssä pysyä, on pystyssä pysymisen kautta arvonsa osottanut. Mutta miten satuit tämän intianin kuppikumppaniksi."

"Pitääkö se kertoa pitkään vaiko lyhyeen?" kysyi Rolf.

"Noh, vaikkapa lyhyeen aluksi", sanoi Silas Sylvanne ja naurahti.

Rolf siis kertoi hyvin lyhyeen entisen elämänsä.

"Vallan hyvä", sanoi sahanomistaja. "Annappas nyt kuulua juurta jaksain."

Ja kun hän oli kertomuksensa päättänyt, niin sahanomistaja sanoi: "Huomaan sinun kokeneen melkein kaikkea, mitä mieheksi tarvitaan, Rolf, ja minulla on omat luuloni tuloksesta. Et sinä aio koko ikääsi elää tuolla vuorilla. Kun olet saanut tarpeeksesi ja haluat vaihtelua, niin nykäseppä minua."

Aikaisin seuraavana aamuna molemmat erämiehet lähtivät melomaan Moose jokea ylöspäin hyvällä kanuulla, mukana jauhoja ja siirtomaan tavaraa ja vähän kovaakin rahaa.

"Hyvästi, poikani, hyvästi! Tule tämän kautta toinenkin kerta, niin huomaat meidän paranevan tuttavuudesta, älkääkä unohtako, että minä ostan nahkoja", olivat Si Sylvannen viimeiset sanat. Kun he kotomatallaan olivat päässeet ensimmäisen niemen taa, niin Rolf kääntyi kanuussa päin Kuonabia ja sanoi: "Nyt sen näit, että vielä niitä *on* joitakuuta hyviäkin valkoisia miehiä", mutta intiani ei rävähyttänyt silmäänsä, ei liikahtanut eikä äännähtänyt.

XLVIII.

Rolf opetetaan jälkiä seuraamaan.

Paluumatkalla oli melottava kovaa vastavirtaa, mutta muutoin ei tapahtunut mitään mainittavaa. Erämies tavallisesti muistaa matkan, kun on sen kerrankaan kulkenut. He eivät tehneet erehdyksiä, ja kun painoa ei ollut paljoa, niin ei viivytty taivalluksissakaan, ja parissa päivässä he olivat palanneet Hoagin mökille.

He ottivat sen haltuunsa. Ensin keräsivät kaikki, mitä siinä oli jonkun arvoista; se tosin oli

vähäistä, kun nahkat ja vuodevaatteet oli viety, — olihan kuitenkin moniaita ansoja ja vähän astioita. Tavarat koottiin kahteen kantamukseen. Matka kävi nyt maan poikki ja kanuu sen vuoksi kätkettiin ketritiheikköön, neljännesmailin päähän joenrannasta. Molemmat erämiehet olivat juuri nostamaisillaan kantamukset selkäänsä, Kuonab sytytti piippuaan, ollakseen valmis lähtemään, kun Rolf sanoi:

"Mitäs sinä arvelet, Kuonab! Tuo pokko, jonka me näimme Fallsissa, sanoi olevansa Hoagin osamies. Hän voi tulla tänne ja tehdä meille kiusaa, ellemme häntä pysytä poissa. Poltetaan koko rähjä", ja hän nyökkäsi päällään majaa kohti.

"Ugh!" vastasi intiani.

He kokosivat kuivia risuja ja koko joukon koivuntuolta, kasasivat niitä seinälle mökin sisään ja latoivat päälle koko pinon pilkottuja puita. Piikivellä ja teräksellä Kuonab iski elävän kipunan, tuohi syttyi käristen, kuivat pihkaiset halot ottivat tulen helposti ja pian tuprusi akkunasta, ovesta ja savutorvesta vahvalta mustaa savua; ja Skookum, matkan päässä seisten, hyvillään ääneensä haukkui.

Metsämiehet heittivät kantamukset olalleen ja alkoivat nousta pitkää kohoavaa rinnettä. Tunnin kuluttua he olivat saapuneet korkealle kallioharjanteelle. Siellä he pysähtyivät levätäkseen ja vahingoniloisina katselivat kiertelevää ja kallistuvaa, mustaa savupatsasta, joka oli jäänyt kauas heidän alleen.

Sen yötä he olivat metsässä ja seuraavana päivänä suureksi ilokseen saapuivat takaisin omalle mökilleen, omalle järvelleen, kotiinsa.

Matkalla he olivat monessa kohdin nähneet vereksiä valkohäntähirven jälkiä, ja koska verestä lihaa nyt tarvittiin, niin Rolf ehdotti hirvenajoa.

Paljon hirvieläimiä saa joka talvi surmansa; toiset talvi tappaa; paljon syövät petoeläimet tai metsämiehet saavat saaliikseen; huhtikuussa niiden luku on niukimmillaan, jonka vuoksi ei nyt voinut toivoa sarvasta löytävänsä umpimähkään kulkien. Nyt täytyi seurata jälkiä.

Lumella voi vaikka kuka löytää hirvieläimen. Eikä ole vaikeata seurata sitä pehmeässä maassakaan, ellei lähettyvillä ole runsaasti muita valkohäntähirviä. Mutta sangen vaikeata on seurata yksiä samoja jälkiä kivisellä maalla ja kellastuneilla lehdillä, menettämättä niitä kertaakaan taikka eksymättä toisille jäljille, vaikka hirvieläinten jälkiä risteilee sadottain joka suunnalle.

Rolfilla oli paremmat silmät kuin Kuonabilla, mutta kokemus merkitsee yhtä paljon kuin näkö, ja Kuonab se johti. He valitsivat suuret sarvaan jäljet, jotka olivat tuoreet — kunnan metsästäjä ei koskaan ammu naarashirveä tähän vuodenaikaan. He tunsivat jäljet sarvaan jäljiksi koosta ja varpaiden pyöreystä.

Rolf ennen pitkää sanoi: "Kuules Kuonab, minä tahtoisin oppia tämän homman; anna minä seuraan jälkiä ja korjaa sinä, jos minä linjalta poikkean."

Ei oltu kuljettu sataa askelta, ennenkuin Kuonab rykäsi ja pudisti päätään. Rolf näytti hämmästyneeltä, sillä hän oli hyvillä vereksillä jäljillä.

Kuonab ei muuta sanonut kuin: "Naaras".

Niin oikein, tarkemmin katsoen jäljet olivatkin vähän kapeammat ja lähempänä toisiaan ja vähän terävämmät kuin ne, joille hän alussa lähti.

Takaisin palasi Rolf viimeisille jäljille saakka, joista hän oli varma, ja luki selvään, millä kohdalla sarvas oli kääntynyt sivulle päin.

Jonkun matkaa kaikki taas kävi hyvin, Kuonab ja Skookum seurasivat Rolfia. Viimeksi mainittu alkoi tuntea tuon vasemman jalan tylpän kavion. Vihdoin he tulivat vereksen "merkinkin", s.o. lantakasan luo. Se oli kaikki yhdessä kasassa. Siitä tiesi että sarvas oli seisonut paikallaan, siis oli levollinen; ja se oli lämmintä, mikä merkitsi, että otus oli vain muutaman minutin heidän edellään. Nyt täytyi lähestyä mitä varovimmin, sillä tämä oli koko ajon ratkaiseva kohta.

Sen verran he vain tiesivät varmaan, että sarvas oli nyt tietyn matkan päässä, ja sen saadakseen heidän täytyi nähdä se ennen kuin se näki heidät.

Skookum sidottiin. Rolfin annettiin päästä edelle hyvään matkaan, ja hiipien hiljaa, askel askelelta, hän kulki laskien alas mokkasinipukuisen jalkansa vasta kun oli tunnustellut ja valinnut paikan. Kerran tai pari hän heitti ilmaan tukon kuivia ruohoja vakuuttautuakseen, että tuuli oli kuin pitikin, ja hitain astein hän siten saapui pienen aukion reunalle. Hän tähyili kauan sen poikki, lähtemättä sille. Sitten hän heilautti käsivarttaan ja teki merkin, jotta Kuonab tiesi sarvaan kulkeneen poikki ja että hänen itsensä täytyi kiertää. Mutta hän viivytteli vielä ja etsi silmillään läheistä metsää. Hämärän harmaana harmaitten oksain keskessä hän silloin huomasi pienen liikahtuksen, niin pienen, että se saattoi olla vaikka tiaisen pyrston heilahdus. Mutta se kiinnitti hänen huomionsa, ja tästä harmaasta harsosta hän vähitellen erotti sarvaan pään, sarvien ja kaulan ulkopierreet. Se oli satakunnan askeleen päässä, mutta "käytä tilaisuutta, kun se tulee" on metsämiehen viisautta. Rolf vilkasi tähtäintänsä, tähtäsi vakaasti, laukaisi, ja sarvas lyhyhistyi kaatuneen puun taa. Skookum vinkui ja hyppi korkealle, niin kiihkeä se oli näkemään. Rolf pidätteli sen menokiihkoa, panosti pyssynsä uudelleen, ja sitten he kaikin kolmen sukkelaan lähtivät paikalle. Ennenkuin he olivat päässeet viidenkymmenen askeleen päähän, niin sarvas hypähti jaloilleen ja poukkui pois. Seitsemänkymmenen askeleen päässä se hetkeksi seisahtui katsomaan. Rolf ampui uudelleen; taas sarvas lyhyhistyi alas, mutta hyppäsi jaloilleen ja harppasi pois.

He kävivät kummallakin paikalla, mutta verta ei näkynyt. Aivan ymmällään he heittivät ajon siksi päivää, sillä yön varjot olivat salolla, ja huolimatta siitä, että Skookum olisi ollut hyvin halukas selvittämään ja saattamaan kaiken päätökseen he palasivat mökilleen.

"Mitä sinä siitä arvelet, Kuonab?"

Intiani pudisti päätään ja sanoi sitten: "Ensi laukaus sattui ehkä päähän, niin että se pökertyi; toinen, wah! Minä en tiedä."

"Mutta minä tiedän, että minä osasin", sanoi Rolf, "ja aamulla minä sen aion tuoda."

Siinä mielessä hän olikin paikalla jo aamun koitossa, mutta suotta hän nytkin etsi verimerkkejä. Lehdillä, ruohossa ja mullassa ei punainen tosin olekaan kovin näkyvää, mutta kaksi paikkaa on, joista metsämies voi etsiä johtoa — kivistä ja kaatuneista puista. Rolf seurasi sarvaan jälkiä, joita nyt oli hyvin vaikea erottaa, kunnes hän eräällä paljaalla paikalla kivenmukulalla huomasi veripilkun. Jäljet sillä paikalla yhtyivät muitten hirvien polkuun, jolla oli niin paljon jälkiä, että oli kovin vaikea sanoa, mitkä olivat oikeat. Mutta Rolf astui sukkelaan puulle, joka oli kaatunut polun poikki, ja puunrungolla oli jälleen kuivunut veripilkku, joka hänelle ilmaisi, mitä hän tahtoi tietääkin.

Hänen tiensä kulki nyt suoraan neljänneksenmailia ja tuon tuostakin hän näki maassa omituisia raappeita, joiden syntymistä hän ei ymmärtänyt. Eräästä semmoisesta raavintakohdasta hän löysi veripilkun, mutta ei minkäänlaisia muita merkkejä, jotka olisivat osottaneet, että sarvas oli haavottunut.

Haavotettu valkohäntähirvi melkein varmaan pyrkii sinne päin, jonne maakin viettää, ja Kuonab, jättäen Skookumin Rolfin luo, kiipesi näköalapaikalle nähdäkseen, mille suunnalle sarvas oli mennyt.

Puolen mailin päässä hirvipolku haarautui; kummallakin polulla oli sarvaanjälkiä, eikä Rolf voinut saada selkoa jäljistä, joita hänen piti seurata. Hän kulki vähään matkaan kumpaakin, tutkistellen kaikkia merkkejä, mutta ei voinut varmaan päättää, mitkä olivat haavotetun sarvaan jäljet.

Nyt Skookum puuttui asiaan. Sitä oli aina kielletty ajamasta valkohäntähirviä, ja se tiesi, että se oli luvatonta huvia, mutta nyt se painoi kuononsa sille hirvipolulle, joka kääntyi alamaan puoleen, seurasi sitä muutaman askeleen ja katsoi sitten Rolfin, ikäänkuin sanoakseen: "Voi sinua nenäsokeata raukkaa! Eikö muka vereksiä sarvaanjälkiä hajusta tunne? Tässähän se on, ja tuonne noin se on mennyt."

Rolf katsoi pitkään ja sanoi sitten: "Vai olet sinä sitä mieltä", ja seurasi alemmaa polkua. Pian hän tapasikin taas samanlaisen raavintapaikan ja aivan sen takaa löysi uudet nukkapintaiset sarvaansarvet, ja ne olivat veressä ja juuresta ruhjoutuneet.

Siitä edelleen oli jälkiä helppo osata, kun ei muita jälkiä ollut, ja nämä kulkivat vakaasti myötämään suuntaan.

Pian tuli Kuonabkin perässä pitkin askelin. Sarvasta hän ei ollut nähnyt, mutta kaukana alempana jokivarressa oli ollut pari närhiä ja korppi koolla erään metsikön kohdalla. Erämiehet luopuivat jäljiltä ja oikaisivat suoraan sinne päin. Lähemmäksi tultuaan he jälleen tapasivat jäljet ja näkivät taas samat kummat raapeetkin.

Jokainen metsämies tietää, että missä tiheikön ympärillä hääräilee sininärhejä, siinä lymyilee joku otuskin, todenmukaisimmin hirviä. Hitaasti, sängen hitaasti ja hiljaa he tunkeutuivat tähän tiheikköön. Mutta he eivät huomanneet mitään, ennenkun tiheimmässä viidakossa kahahti ja sarvas laukkasi pois. Se jo oli Skookumille liikaa. Se kimposi perässä kuin susi ja purasi kiinni toiseen takakoipeen ja sarvas mukeltui eteenpäin nurin niskoin. Laukaus päätti sen päivät, ennenkun se taas pääsi jaloilleen nousemaan. Tarkkaan tutkien saatiin nyt asia selville. Rolfin ensimmäinen laukaus oli sattunut sarvien juureen murtaen ne, paitsi toisen puolen nahkaa, ja saanut sarvaan pökerryksiin. Toinen laukaus oli murtanut takajalkaa, ja eräässä semmoisessa paikassa otus oli kompastunut ja samalla oli revennyt nahka, joka vielä piteli sarvia.

Tämä oli Rolfin ensimmäinen tärkeä harjoitus jälkien seuraamiseen; menestys osotti, että hän siihen pystyi ja että hän nopeaan perehtyi eränkävynnin kaikkein vaikeimpaan taitoon.

XLIX. Rolf eksyksissä.

Jokainen, joka on elellyt suurilla saloilla, on joskus eksynytkin. Niin, eksyipä joskus itse Daniel Boonekin.^[20] Päättyykö se huvittavaan seikkailuun, vaiko kamalaan surunäytelmään, se riippuu kokonaan siitä, miksi asianomainen asian ottaa. Tämä se tosiaan on erämiehen ja partioretkeläisen suuri koe, hänen tiedonnäytteensä, hänen jäsenvoimansa ja varsinkin hänen rohkeutensa koettelu; ja samoin kuin kaikki ylimmät kokeet, tämäkin tulee ilman varotusta.

Metsäkyhkyjen ihmeteltävät laumat olivat saapuneet. Toukokuussa niitä oli muutamina päivinä miljoonittain. Ne parveilivat maanpinnalla kauas ulottuvina karjoina, kävellen, nokkien, syöden, takimaiset aina lentäen parven yli eturintamaan. Se ravinto, jota ne nyt niin ahnaasti hakivat, oli punajalavan siementä, pienenisiä pähkylöitä, joita sateli maahan siivillään liidellen kuten leveälierisiä hattuja. Ja kun lauma jotain pelästyen nousi lentoon, niin syntyi siitä jymy kuin

merenrannan myrskyssä.

Kyyhkysiä näytti olevan runsaimmin alavalla maalla järven kaakkoispuolella, sillä siellä tietysti, matalalla maalla, kasvoi runsaimmin jalaviakin. Rolf siis otti jousensa ja nuolensa, meloi järven poikki kanuulla ja lähti hyvässä luottamuksessa kopauttamaan kyyhkysiä tusinan pari paistikkaiksi.

On kerrassaan ihmeellistä, kuinka hyvin riistaeläimet osaavat arvata aseemme kantavuuden ja sen mukaan pysyä turvallisen matkan päässä. Ja ihmeellistä on, kuinka monasti saa ampua nuolensa kyyhkyparveen, saamatta ainoatakaan. Rolf käveli ja käveli, näkyvissä alati pitkät harhailevat parvet, milloin ilmassa milloin maassa, mutta harvoin jousen kantamatkan päässä. Monta monituista kertaa hän ampui umpimähkään etäiseen joukkoon, mutta ei saanut pariin tuntiin ainoatakaan. Viimein osui, kyyhkynen putosi, mutta se nousi lentoon hänen paikalle juostessaan ja lensi kymmenisen askelta, uudelleen pudotakseen. Taas hän hyökkäili sen perään, mutta se lentää lepatti tavottamattomiin ja puolisen tuntia sillä tavalla vei häntä perässään hengästyttävässä kilpajuoksussa, kunnes hän viimein pysähtyi, ampui koko taidollaan ja tappoi sen nuolella.

Nyt ihmeellinen valittaminen ja räähkyminen, joka kuului metsästä kaukaa edestä päin, kiinnitti hänen huomiotaan. Hän hiipi ja ryömi monet minutit, ennenkun hän huomasi, niinkuin hänen olisi pitänyt paikalla arvata, että ne olivat sininärhin kujeita.

Viimein hän tuli notkoon, jossa oli lähde, ja laskien jousensa ja nuolensa kuivuneen puun tyvelle, hän meni juomaan.

Ylös noustessaan hän huomasi edessään pari valkohäntähirveä, emän ja vuoden vanhan lihavan pienen sarvaan. Ne töllistelivät häntä, vähääkään pelkäämättä. Päätäten pistää vasikankin pussiinsa palasi Rolf hiljaa hakemaan joustaan ja nuoliaan.

Hirvet eivät olleet juuri ampumamatkan päässä enää, mutta näyttivät uteliain mielenkiinnoin pitävän metsämiestä silmällä. Kerran, hänen seisoessaan alallaan pitkän aikaa, ne kävelivät pari kolme askeletta lähemmäksi; mutta aina hänen lähestyessään ne taas juoksivat loitommalle.

Hirven ampuminen nuolella on jo hyvä näyte metsämiehen taidosta, ja Rolf kovasti halusi näyttää, että hän siihen pystyi; hän sen vuoksi lähentelemistään lähenteli, yrittäen jos jollain tavalla, ja kaiken aikaa näki edessään menestyksen, joka sitä myöten pakeni.

Hirvet sitten kävivät levottomammiksi ja juoksivat pois, kun hän saapui toiseen laaksoon, jossa kiehui kyyhkysiä.

Hänen alkoi olla nälkä, hän siis kyni saamansa kyyhkyn, teki tulen piillä ja teräksellä, jotka hänellä oli alati matkassa, paahtoi sitten kyyhkyn huolellisesti vartaassa ja syötyään oli taas kunnossa matkaa jatkaakseen.

Päivä oli pilvessä, auringosta ei ollut tietoa; mutta hän arvasi, että jo oli myöhä, ja kääntyi kotiin päin.

Se seutu, jossa hän kulki, oli aivan vierasta, ja tietymätöntä oli, millä puolella aurinko kaarsi rataansa; mutta hän tiesi yleisen matkan suunnan ja käveli nopeaan sitä paikkaa kohti, johon hän oli kanuun jättänyt.

Kaksi tuntia astuttuaan hän kummastui sitä, kun järveä ei alkanutkaan näkyä puitten välistä, ja kiirehti sen vuoksi kulkuaan.

Kolme tuntia sai kuluneeksi, eikä vaan näkynyt vettä.

Hän alkoi luulla lähteneensä liian kauas pohjoiseen, muutti sen vuoksi suuntaa ja samosi edelleen, vähän väliä juostenkin joukkoon. Mutta sai taas kuluneeksi tunti, eikä järveä vaan näkynyt.

Rolf silloin tiesi, että hän oli eksynyt laduiltaan. Hän kiipesi puuhun ja näki seutua vähän laajemmalta. Oikealla kädellä oli pieni mäki. Hän lähti sille kiipeämään. Oli kuljettava erään notkon poikki. Hän tunsu siinä kaksi valtavaa niinipuuta, ja se rauhotti häntä. Vähän etäämpää hän tapasi lähteen, merkillisesti sen lähteen näköisen, jonka luota hän oli muutama tunti aikaisemmin lähtenyt. Kyykistyessään juomaan hän keksi hirvenjäljet ja sitten ihmisenkin jäljet. Hän tutki niitä. Varmaan ne olivat hänen omat jälkensä, vaikka ne nyt näyttivät olevan eteläpuolella, eivätkä pohjoispuolella, niinkuin olisi pitänyt. Hän tähyili tasaharmaata taivasta, toivoen auringosta merkkiä, mutta siitä ei saanut mitään vihiä. Hän polki nopeaan mäkeä kohti, joka lupaili näköalaa. Hän kulki yhä kiireemmin ja kiireemmin: puolen tunnin kuluttua metsä vähän harveni, sitten alkoi laskea. Hän riensi alaspäin, ja notkon pohjalle päästyään huomasi hän seisovansa saman tutun lähteen partaalla, vaikka pohjoinen oli taas vaihtunut.

Hän oli pökerryksissään tästä kolauksien sarjasta. Hän käsitti nyt, että *hän oli eksynyt erämaahan*; oli kulkenut kehää.

Lähde kierti ympäri; milloin näytti olevan pohjoisessa; milloin etelässä. Hänen ensi päähänpistonsa oli hurjasti hyökätä luodetta kohti, sinne missä hän luuli luoteen olevan. Hän katsoi puista johtoa; sammalta pitäisi olla vahvemmalta pohjoisella puolella. Ja niin sitä olisikin, jos kaikki puut olisivat aivan suorina ja pohjoiselle yhtä alttiina. Mutta ah! Tuskin on ainoatakaan semmoista. Kaikki ne ovat kallellaan puolelle tai toiselle, ja sammalesta hän olisi voinut todistaa vaikka minkä suunnan pohjoiseksi. Hän katsoi hemlokin latvakasvaimia. Niiden muka *aina pitäisi osottaa itää kohti*, semmoinen on perimätieto. Mutta nyt olivat ne keskenään aivan eri mieltä siitä, mikä oli itä.

Rolf alkoi tuskastua yhä enemmän ja enemmän. Hän oli rohkea poika, mutta julma pelko hiipi

hänen mieleensä, kun hän alkoi käsittää olevansa niin kaukana mökiltä, ettei ääni mitenkään kantaisi; maassa oli liian paljon lehtiä, jotta hänen jälkiään voisi seurata; avutta hän ei näyttänyt pääsevän erilleen tuosta kovan onnen lähteestä. Hänen päätään alkoi huimata, kun hän äkkiä muisti pienen neuvon, jonka oli jo monta aikaa sitten kuullut opettajaltaan: "Ei pidä säikähtää, kun eksyy. Nälkä ei tapa eksynyttä, eikä kylmääkään, vaan *pelko*. Ei pidä pelätä, niin kaikki vielä selviää hyvin."

Hän ei siis lähtenytäkään juoksemaan, vaan istui miettimään.

Hetken Rolf istui epätoivon vaipuneena.

"Tuota noin", hän sanoi, "minä kuljin kanuusta kaiken päivää suoraan kaakkoa kohti." Sitten hän pysähtyi; hän muisti taas, ja se oli uusi kolaus, ettei hän ollut nähnyt aurinkoa koko päivänä. *Oliko hän tosiaan kulkenut kaakkoa kohti?* Se oli mieltä murtava epäily, ajatus, joka olisi voinut monen miehen kokonaan sekottaa, mutta Rolf sanoi taas itselleen: "Olipa miten tahansa; ei pidä säikähtää, niin kaikki selviää. Huomenna kirkastuu taivas."

Hänen istuessaan ja miettiessään punaorava viereisessä puussa rapisteli ja torui; lähemmäksi ja lähemmäksi tuli nenäkäs elukka härnäämään outoa kulkijaa.

Rolf jännitti jousensa, ja kun tylppä nuoli putosi maahan, niin putosi punainen oravakin, kelvolliseksi syötäväksi muuttuneena. Rolf pisti pienen otuksen taskuunsa hyvin arvaten, että siitä tulisi hänen illallisensa.

Kun ilta jo alkoi pimetä, niin hän varustautui yötä olemaan.

Niin kauan kun vielä saattoi nähdä, hän keräsi kasan kuivia puita suojaiseen notkelmaan. Sitten hän rakensi tuulensuojan ja vuoteen balsamikuusen oksista. Piikivellä, teräksellä, taulalla ja koivuntuohella pian syntyi loimuava tuli, eikä yksinäiselle ja eksyneelle olekaan parempaa lohdutusta.

Oravasta tuli nahkoineen paistettuna mukiin menevä illallinen, ja Rolf kyyristyi maata. Yö olisi ollut mieluinen ja rauhallinen, ellei se olisi käynyt kylmäksi, ja kun tuli paloi matalaksi, niin vilu hänet herätti, niin että hänen vuorotellen täytyi rakentaa tulta ja nukahtaa.

Heti päivän valjettua hän kuuli kauheata jyminää ja muutamassa minutissa metsä jälleen oli täynnään kyyhkysia.

Rolfin oli nyt eläminen metsästä, hän siis lähti jousineen liikkeelle. Onni oli suotuista; ensi nuolella hän ampui suuren lihavan koiraan. Toisella nuolella hän haavotti toista siipeen, ja kun se mennä räpylöi pensaikkoon, niin hän juoksi päistikkaa perässä kiinni ottamaan. Puoleksi juosten, puoleksi lentäen se mennä lepatti edellä, ja Rolf, sitä sokeassa innossa seuratessaan, livahti nurin ja mukelsi suin päin alas jyrkkää rinnettä, pysähtyen vasta sen juurella hirveällä tärskällä. Toinen sääri vääntyi hänen alleen; hän luuli sen katkenneen, sillä alaosassa tuntui kamala tuska. Mutta kun hän tarkemmin tunnusteli, niin hän huomasi, ettei luita ollut toki katkennut, toinen nilkka oli vain pahasti väännähtänyt. Hänen asemansa oli nyt todella vaikea, sillä hän oli rampa ja kykenemätön kulkemaan.

Hän oli saanut kiinni toisenkin linnun, ja vaivoin ja hitaasti ryömiessään takaisin nuotiolle hän alkoi käydä sitä synkemmäksi ja toivottomammaksi, kuta enemmän hän alkoi älytää onnettomuutensa koko suuruutta.

"Ei ole muuta kuin yksi asia, jota miehen täytyy hävetä, ja se on pelko." Ja sitten: "Aina sitä on joku pelastuksen keino." Nämä sanat kaikuiivat nyt hänen korvissaan ja kuuluivat hänen sydämeensä; toinen puheenparsi oli Kuonabin ja toinen ukko Sylvannen. Niin, aina on tosiaan joku keino, ja luja mieli sen aina löytää.

Rolf kyni ja keitti molemmat linnut, toisen hän söi aamiaiseksi, toisen pisti taskuunsa päivällisen varaksi, käsittämättä vielä, että hänen oli päivällinenkin syötävä samassa paikassa. Usean kerran hänen siinä istuessaan lensi pieniä sorsaparvia puiden ylitse suoraan pohjoista kohti. Lopulta koko taivas, joka oli seljennyt, paloi nousevan auringon valaistuksessa, ja kun se nousi, niin se oli *Rolfin länsitaivaalla*.

Nyt hän käsitti sorsien lennon. Ne oikeastaan lensivätkin kaakkoa kohti laitumilleen Intianijärvelle, ja Rolf olisi saattanut seurata niitä, jos hän olisi voinut kävellä, mutta hänen jalkansa kävi yhä pahemmaksi. Se oli pahasti ajettunut, siitä ei olisi mihinkään moneen päivään, — ehkäpä ei viikkoonkaan, — ja hänen täytyi nyt koota kaikki mielenlujuutensa, jottei heittäytyisi pitkälleen ja itkisi tätä viimeistä onnettomuutta.

Jälleen hän muisti jäykän, hyväntahtoisen, voimakkaan vanhan uutisraivaajan harmaansiniset silmät ja äänen, joka sanoi: "Juuri kun asiat näyttävät pimeimmiltä, niin jos pysyt vakaana ja olet kylmäverinen ja hyväntahtoinen, niin jotain sattuu, joka tasottaa kaikki. Aina sitä on joku tie ja luja sydän sen löytää."

Mutta mitä tietä oli enää hänelle? Nälkään hän kuolisi ja viluun, ennenkuin Kuonab hänet löytäisi. Näin hiipi jälleen mieleen pelon pöpö. Kunpa hän vain olisi keksinyt jonkun keinon, jolla voisi antaa toverilleen tiedon. Hän huusi kerran tai kahdesti siinä heikossa toivossa, että hiljainen ilma kantaisi perille äänen, mutta kaikua metsä vaikeni huudon lakattua.

Sitten hän muisti erään keskustelunsa Kuonabin kanssa. Hän muisti, kuinka intiani piennä poikana oli ollut kolme päivää kateissa. Vaikka hän silloin oli vain kymmenen vuoden vanha, niin oli hän rakentanut savun, joka toikin apua. Niin, se oli intianien tapa; kaksi savua merkitsee, "minä olen eksyksissä", taikka "hätä käsissä".

Tämän uuden toivon elähyttämänä Rolf ryömi vähän syrjään nuotionsa äärestä ja teki ison tulen, jonka hän sitten tukehutti laholla puulla ja vihannilla lehvillä. Siitä nousi paksu valkoinen savupatsas, joka kohosi korkealle yli puiden.

Vaivoin hän sitten nilkutti ja ryömi toiseen paikkaan, noin sadan askeleen päähän, ja teki toisen tulen. Nyt hän ei muuta tiennyt, kuin ruveta odottamaan.

Lihava kyyhkynen, joka oli parvestaan eksynyt, istahti hänen majailupaikkansa päälle puun oksalle aivan kuin kaitsemusta kiusaten. Rolf jännitti tylpän nuolen aivan nuppiin saakka, ja tuota pikaa kyyhky oli hänen kädessään jotain myöhempää ateriaa varten.

Valmistaessaan sitä hän huomasi, että sen kupu oli täpö täynnään punajalavan lentäviä siemeniä, hän sen vuoksi, linnun perkattuaan, pisti ne kaikki takaisin vatsaonteloon, hyvin tietäen, että ne olivat herkullista ruokaa ja että ne varsinkin nyt tarjosivat tervetullutta vaihtelua linnunlihan ohella.

Tunti kului hitaasti. Rolfin täytyi lähteä etäisemmälle tulelle, sillä se oli melkein sammunut. Vaistomaisesti hän katsoi vankan sauvan avukseen; sitten hän muisti, kuinka Hoag oli kompuroinut yhdellä jalalla ja kahdella kainalosauvalla. "Ahaa!" hän huudahti. "Sehän onkin vastaus — tämä on se 'tie', jonka luja sydän löytää."

Hänen huomionsa kiintyi nyt kaikkiin mahdollisiin kainalosauvoihin. Puut näyttivät olevan niitä täynnään, mutta kaikki olivat pääsemättömän korkealla. Kului hyvän aikaa, ennenkun hän löysi semmoisen, jonka saattoi puukollaan leikata. Ainakin tunnin verran hän sitä vuoleskeli; sitten hän kuuli äänen, joka sai veren hätkähtämään.

Kaukaa pohjoisesta se tuli, heikkona, mutta perille kantavana: "Jih-huu-oo".

Puukko putosi Rolfin kädestä ja hän kuunteli, vaistomaisesti pitäen suutaan auki, jonka kautta korvain rumpukalvo vapautuu kaikesta jännityksestä ja kuulo sen mukaan terottuu. Jälleen se kuului: "Jih-huu-ooa." Erehdys ei ollut mahdollinen, ja Rolf lähetti takaisin raikuvan vastauksen: "*Jih-huu-oo, jih-huu-oo.*"

Kymmenen minutin kuluttua kajahti terävä "japp japp", ja Skookum töytäsi metsästä, hyppien ja haukkuen Rolfin ympärillä, ikäänkuin se olisi tiennyt koko asian; ja muutaman minutin kuluttua Kuonab saapui pitkin askelin.

"Hehei, poika", hän sanoi, tyyneästi hymähtäen ja tarttuen Rolfia käteen. "Ugh! Tuo oli hyvä", ja hän nyökkäsi savutulia kohti. "Minä tiesin, että sinä olit pulassa."

"Niin olen", ja Rolf näytti ajettunutta nilkkaansa.

Intiani kohotti nuorukaisen syliinsä ja kantoi hänet takaisin nuotiotulelle. Sitten hän keveästi kantamuksestaan otti leipää ja teetä ja rakensi aterian kummallekin. Syödessään kumpikin sai kuulla, mitä toisella oli kerrottavaa.

"Minä huolestuin, kun sinua ei kuulunut kotiin viime yönä, sinulla kun ei ollut peittoa eikä eväitä. En saanut unta. Aamunkoitossa nousin kalliolle, jolla käyn rukoilemassa, ja katselin kaakkoa kohti, jonne sinä kanuulla lähdit. En nähnyt mitään. Sitten menin korkeammalle kukkulalle, josta näin koilliseenkin; heti kun katsoin, äkkäsin nämä molemmat savut ja minä tiesin, että minun poikani oli elossa".

"Aiotteko minulle uskotella, että minä olen mökin koillispuolella?"

"Nelisen mailin päässä. En päässyt hyvin sukkelaan, koska minun täytyi hakea kanuu ja tulla sillä".

"Kuinka te tarkotatte, kanuulla?" sanoi Rolf hämmästyen.

"Et ole kuin puolen mailin päässä Jesup-joesta", vastasi intiani. "Pian vien sinut kotiin."

Se tuntui alussa uskomattomalta, mutta oli helppoa osottaa se todeksi. Kirveellä tehtiin pari välttävää kainalosauvaa ja lähdettiin sitten yhdessä matkaan.

Parinkymmenen minutin kuluttua he olivat kanuussa matkalla ja tunnin kuluttua onnellisesti kotona.

Ja Rolf pohdiskeli tätä paljon jälkeenkäpäin. Aivan synkimmän epätoivon hetkellä tie oli auennut, ja se oli ollut niin yksinkertainen, luonnollinen ja tehokas. Totta tosiaan, koko elämänsä hän nyt muistaisi, että aina sitä on joku tie ja luja sydän sen löytää.

L. Turkiksia kaupalle.

Jos Rolf olisi ollut kotona äitinsä luona, niin tämä olisi hieronut hänen mustelmaista, ajettunutta nilkkaansa hanhenrasvalla. Stamfordin lääkäri olisi hieronut sitä huolellisesti valmistetulla salavoiteella. Hänen intianilainen ystävänsä lauloi pienen loitsun ja hieroi sitä sarvaan rasvalla. Kukin omalla tavallaan, mutta kukin avuksi, sillä jokainen heistä olisi ensinnäkin rauhottanut potilasta, viihdyttänyt häntä sillä tiedolla, että puuhataan suuria hänen hyväkseen, ja kukin myös taajaan hieromalla auttanut luonnon parannustointa.

Kolmasti päivässä Kuonab hieroi mustunutta nilkkaa. Rasva suojeli nahkaa viottumasta, ja viikon kuluttua Rolf saattoi heittää pois kainalosauvansa.

Toukokuu oli miltei loppuun kulunut; kesäkuu oli pian alkamassa; kevät siis oli päättynyt.

Ihminen on kaikkina aikoina tuntenut keväällä muuttohalua, vaikkei se tapana olisikaan. Sitä noudattaen hän joko on siirtynyt johonkin toiseen seutuun, taikka ainakin perusteellisesti elämänlaatuaan muuttanut. Useimmat erämiehet, jotka viettivät talvensa Adirondackissa, lähtivät kevään tullen tukkijoille ansiolle; toiset, joilla oli perheet ja vakinainen koti, lähtivät istuttamaan perunoita ja kalastamaan verkoilla. Rolfilla ja Kuonabilla ei ollut kumpaakaan tietä, mutta saman vaiston yllytyksestä he nyt päättivät lähteä Warreniin turkiksiaan myymään.

Kuonab halusi tupakkaa — ja vaihtelua.

Rolf halusi pyssyä ja käyntiä Van Trumperissa — ja vaihtelua.

Kesäkuun 1 p. siis näki heidät kaikin kanuussa. Kuonab istui perässä viilettämässä, Skookum kokassa hau-vauta hätiköiden, ja matkan määränä oli suuri Warrenin kaupunki: yksi kauppapuoti ja kolme taloa, sangen kaukana toisistaan.

Joissa oli jalosti vettä, ja kun he syksyllä olivat kirveillään raivanneet väylän, niin saattoivat he nyt ilman pysäystä laskea Jesup-joen ja yöksi majautua Hudsonin rannalle, kokonaista viidenkolmatta mailin päässä mökistään.

Pohjoista kohti lentävät pitkät juovamaiset kyyhkysparvet olivat yleisimmät elämän muodot. Mutta rannalla piikkisika ja joessa karhu herättivät Skookumissa vallan mahdolloman innostuksen ja uhmaavan urhoollisuuden, jota sen täytyi hillitä.

Kolmannen päivän iltana he laskivat Warrenin rantaan, ja kauppias, jättäen joukon maleksijoita, lausui heille sydämelliset tervetuliaiset ja tuli heitä vastaan.

"Hyvää päivää, poikani. No mutta, kylläpä sinä olet kasvanut."

Niin hän olikin. Ei Rolf ollut sitä huomannut, sen enempää kuin Kuonabkaan, mutta nyt he olivat jotenkin saman mittaiset. "No, entä kuinka luonnisti pyynti? — Ahaa, oikeinpa paremmanpuolisesti!" huomasi kauppias, kun kumpikin lasi turkismyytynsä hänen tiskilleen. "Tämähän on jotain, nyt on saatava ryyppy pohjaksi"; mutta jonkun verran kauppias nolostui, kun kumpikin erämies kielsi. Se oli hänelle pettymyksen, sillä kieltä merkittiin, että he saivat nahkoistaan paljota paremmat hinnat. Mutta hän salasi mielipahansa ja touhuili edelleen: "Nyt ainakin saan sinulle myydä parhaan pyssyn, mitä on koko maassa", ja Rolfin kasvoista hän huomasi, että siitä kaupasta tulisi nyt tosi.

Alkoi sitten nahkain hinnottelu, ja kaupanhierominen tietysti tapahtui ovelan jenkkipojan ja kauppiaan kesken. Intiani seisoi vierastellen syrjässä, mutta merkitsevillä nykäyksillä ja katseilla hän siitä huolimatta antoi apuaan.

"Kas niin", sanoi Warren, kun näädat oli eroteltu ja ladottu riviin, "kolmekymmentä näädannahkaa — vähän haaleita ne ovat — kolme dollaria viisikymmentä senttiä kappaleelta, taikka olkoon neljä dollaria, ei kitsastella." Rolf vilkasi Kuonabiin, joka kauppiaan huomaamatta pudisti päätään, ojensi ulos oikeata kättään, kämmenpuoli ylöspäin, ja sitten äkkinykäyksellä kohotti sitä pari tuumaa.

Rolf sukkelaan käsitti viittauksen ja sanoi: "Haaleitako, johan nyt. Nehän ovat priima tummia jok'inen." Kuonab levitti sormensa hajalleen, pystyyn kaikki viisi, ja Rolf jatkoi: "Ne maksavat viisi dollaria kukin, ei senttiäkään sen alle."

"Hyh hyh!" älähti kauppias, "etpä muistakaan, että nahkat ovat kovin vaarallista tavaraa: muistappas home ja koit ja markkinat, sattuu niin paljon vahingoita. Mutta olkoon teidän mieliksenne; viisi kappaleelta. Tuossa on oiva mustan ketun nahka; sen arvo on neljäkymmentä dollaria."

"Niinpä luulisi", sanoi Rolf, kun Kuonab teki liikkeen, ikäänkuin heittäen pivollisen hiekkaa oikealla kädellään, joka merkitsi "hylkää."

He olivat jo ennen keskustelleet sen ketunnahkan arvosta ja Rolf sanoi: "Kuulkaas, minäpä tiedän, että mustan ketun nahkasta on saatu kaksikinsataa dollaria."

"Missä niin?"

"Alhaalla Stamfordissa."

"Niin, mutta sepä onkin jo lähellä New Yorkia."

"Niin tietenkin, mutta New Yorkiin kai tekin lähetätte nahkanne?"

"Kyllä, kyllä, mutta mitäs se maksaa, ennenkuin ne siellä ovat?"

"No olkoon", sanoi Warren, tovin odotettuaan toisen jatkavan, "jos otatte sen edestä tavaroita, niin pannaan riitaraha halki, sanotaan sata dollaria tasan."

"Maksakaa sata ja viisikolmatta dollaria, niin minä otan pyssyn; olkoon minun puolestani."

"Hyh hyh!" päivitteli kauppias. "Mistä olet saanut semmoisia luuloja?"

"Eivät ne ole mitään luuloja, ukko Si Sylvanne lupasi minulle melkein saman hinnan, jos tulisin nahkoineni hänen kauttaan."

Tästä oli se etu, että se osotti olevan muitakin ostajia. Kaupat lopulta päätettiin.^[21] Paitsi ketun nahkaa heillä oli kolmen sadan dollarin arvosta turkiksia. Ketun nahka riitti kaikkien siirtomaatavarain ja muitten tarpeitten hinnaksi, mitä he tarvitsivat. Mutta Rolfilla oli vielä muutakin mielessään.

Hän oli valikoinut muutamia myttyjä makeisia, painettua kalikokangasta ja helakoita nauhoja, kun kauppias käsitti tarkotuksen. "Vai niin, aiot lähteä vieraisiin. Kenen luo? Varmaankin Van Trumpereille!"

Rolf nyökkäsi päätään, ja nyt hän sai muutamia hyvin älykkäitä neuvoja. Hän ei ostanutkaan Annetten pukukangasta, tietysti piti tämän saada itse tulla valitsemaan, sehän oli puolet ilosta; mutta joukon uhkeita juvelineuloja, solkia ja sormuksia hän osti — ne maksoivat kymmenen senttiä kappale — ja nauhoja, joiden värien räikeyttä saattoi verrata vain siihen iloon, mitä ne synnyttäisivät salotyön sydämessä.

Tarttuessaan ylpeästi uuteen pyssyynsä, pistäessään lompakkoonsa kolmensadan dollarin velkasitoumuksen heidän molempien hyväksi, Rolf tunsu itsensä entistä tärkeämmäksi mieheksi. Kun he lähtivät ulos puodista, niin kauppias sanoi: "Ei tainnut Hoag sattua tiellenne toista kertaa, vai mitä."

"Kun ei vain sattunut!" ja Rolf lyhyesti kertoi, mitä kokemuksia heillä oli kehnosta ollut.

"Se on juuri hänen tapaistaan; sai kerrankin palkkansa; aika hylky hän oli. Mutta kuulehan, elä anna viekotella itseäsi viemään nahkojasi Lyons Fallsiin. Siellä on huonoa väkeä, ja selväähän se on, että minä voin maksaa teille paremmat hinnat, kun olen sata mailia lähempänä New Yorkia."

Sitä opetusta ei unhotettu. Kuta lähempänä New Yorkia, sitä paremmat hinnat; seitsemänkymmentäviisi dollaria Lyons Fallsissa; sataviisikolmatta Warrenissa; kaksisataa dollaria New Yorkissa. Rolf pohti kauan tätä asiaa, ja hänen mietteensä kantoivat vielä kerran hedelmän.

LI.

Van Trumperit saavat vieraita.

"Nibowaka" — Kuonab sanoi aina "Nibowaka", kun Rolfin älykkäisyys herätti hänen huomiotaan — "Entä mitä teemme kanuun ja tavaroittemme kanssa?"

"Eikö liene parasta, kun jätämme kaikki tänne. Callanilta saamme kanuun lainaksi." He siis heittivät pyssyt olalleen, Rolf pitäen kovasti kiinni omastaan, kulkivat taipaleen poikki ja saapuivat vajaan kahdessa tunnissa Callanin talolle.^[22]

"Miks'ei, kanuun te kyllä saatte, mutta poiketkaa ensin taloon iltasta haukkaamaan", oli takalistomiehen ystävällinen tervehdys. Mutta Rolf piti kiirettä, kanuu työnnettiin vesille tuota pikaa ja nopeaan he väläyttelivät järvellä melojaan.

Paikka näytti herttaisen tuttavalliselta, kun he tulivat lähemmäksi. Pelloilla rehottivat laihot, aitan luona kaakotti lukuisa kanalankarja ja ovella oli kaunis lapsilauma.

"No, voi jestapoo!" huusi lihava Hendrik ukko, kun he astuivat tallin ovelle. Heti paikalla hän tuli ja kouristeli heidän käsiään, kasvot punaisissa, valkoisissa ja sinisissä hymyissä. "Dul huaneh, dul huaneh, poik. Hih, Marta, Rolf ja Kuonab on. No voi herranen aik! Sehän nyt oli hauska."

"Missä on Annette?" kysyi Rolf.

"Ah, Annette paralla kuume, vähä; ei paljo, pikkusen vain", ja hän kulki edellä nurkkaan, jossa matalalla vuoteella makasi Annette, laihana, kalpeana ja voimatonna.

Hän hymyili heikosti, vastaukseksi, kun Rolf kumartui ja suuteli häntä.

"Näin ikään, Annette, minä olen palannut sinua katsomaan. Sinun pitää lähteä minun kanssani Warrenin puodille valitsemaan pukukangastasi. Katsos, minä toin sinulle ensimmäisen näädannahkani ja tein sinulle tämän lippaan; mutta piikkisian piikeistä, joita siinä on, saat kiittää Skookumia."

"Lapsi parka; on sairastanut kaiken kevään", ja Martta eukko karkotti ruohoviuhkalla kärpäsiä ja sääskiä, joita pörisi ja kimitti lapsen ympärillä.

"Mikä häntä vaivaa?" kysyi Rolf huolestuneena.

"Sitä emme tiedä", kuului vastaus.

"Ehkäpä täällä on joku, joka tietää", ja Rolf vilkaisi intianiin.

"Vissist onki. Enks mnää ol stä ains sanonn, *aina* — niin se on. Ain — ko mnää ole kovin avun darppes — mnää rukkoile hyvää Jumalaa ja aina — aina — ja ny juur kahrest, hän lähettä avu ens veneell. Ah, Hän o mnuull liikka hyvä" — ja kunnan hollantilaisen silmät täytyivät kiitollisuuden kyynelistä.

Kuonab polvistui sairaan viereen. Hän tunnusteli tytön kuumaa, kuivaa kättä, huomasi lyhyen nopean hengityksen, silmäin kiillon ja vuoteen ääressä kupin maissivelliä, johon ei lapsi ollut koskenutkaan.

"Suokuumetta", sanoi Kuonab. "Minä tuon hyvää rohtoa." Hän meni sen enempää sanomatta metsään ja toi palatessaan kimpun käärmeenjuuria, joista hän teki teetä.

Annette ei aikonut sitä maistaakaan, mutta äiti sai hänet muutaman kerran maistamaan, kun Rolf kupilla tarjosi.

"Wah! tämä ei ole hyvä", ja Kuonab silmäili pitkin umpinaista huonetta, jossa kärpäsiä lenteli joka puolella. "Minun täytyy tehdä makuupaikka." Hän väänsi nurin vuodevaatteet, — kolme neljä suurta ruskeata latuskaa otusta pakeni hiljaa pois valosta. "Niin, minä teen makuupaikan."

Oli jo yö nyt ja kaikki menivät levolle; vastatulleet vajaan. Tuskin he olivat sisälle astuneet, kun kanain meteli antoi asioille tuttavallisen kääntein. Mutta kun he riensivät paikalle, niin siellä ei ollutkaan minkkiä, eikä pesukarhua, vaan Skookum vanhoine kujeineen. Isäntiensä tullessa se pakeni syyllisen kiireellä; ryömi patsaan juurelle, joka oli sen vanha tuttu paikka, ja oli taas pian kahleissa.

Aamulla Kuonab alkoi rakentaa makuupaikkaa, ja Rolf sanoi: "Minun täytyy lähteä Warrenille sokeria hakemaan." Sokeri oli puoleksi totta, puoleksi tekosyytä. Paikalla kun Rolf oli kuullut suokuumeesta puhuttavan, niin hän muisti, että Reddingissä jesuitan kuori (jota myöhemmin sanottiin kininiksi) tunnettiin parhaaksi lääkkeeksi. Hän oli nähnyt äitinsä antavan sitä monta kertaa, ja mikäli hän muisti, aina menestyksellä. Jokaisella eturintaman ja takaliston kauppiaalla samoin on rohtoja puodissaan, ja kun Rolf parin tunnin kuluttua lähti Warrenin tiskin äärestä, niin hänellä oli mytyssään viisikolmatta naulaa vaahterasokeria ja pullo kininimehua.

"Sanot kärpäsien vaivaavan häntä; mikset ota vähän tätä uutta kangasta uutimiksi?" ja kauppias näytti sääskiharsoa, jommoista Rolf nyt näki ensi kerran. Se olikin hyvä tuuma; viidentoista kyynärän pituinen kappale leikattiin ja Rolf sai erinomaisen tärkeän lisän tuliaisiinsa. Hinta vähennettiin hänen saatavastaan ja parin tunnin kuluttua hän taas oli Van Trumperissa.

Kuonab oli sillä välin rakentanut talon varjopuolelle pienen makuusuojan, jonka hän kattoi lakanalla.

Lapsi makasi männyn oksista tehdyllä matalalla vuoteella. Lähellä ovea oli hiljalleen palava ketripuutuli, jonka hyvänhajuista savua vieno tuuli hajotteli majan joka kolkkaan.

Pääpuolesta istui intiani, viuhtoan kanansiivellä pois sääskiä. Lapsen silmät olivat ummessa; hän nukkui rauhallisesti. Rolf hiipi hiljaa eteenpäin, kosketti kädellään nukkuvan kättä, se oli viileä ja kostea. Hän meni ostoksineen huoneeseen; äiti häntä tervehti onnellisella katseella: Niin, Annette oli vähän parempi; hän oli nukkunut rauhallisemmin siitä pitäen, kun oli ulos siirretty. Äiti ei ymmärtänyt. Mutta miksi oli intiani asetellut hänen ympärilleen männynoksia? miksi käryytti hän ketripuuta? miksi lauloi hän niin kummallisesti? Niin aina, hän alkoi jälleen. Rolf lähti ulos näkemään ja kuulemaan. Intiani lauloi laulua, vienosti helähtellen vaatepöydällä puikolla peltiastiaa. Rolf myöhemmin oppi sanatkin:

"Tule, Kaluskap, velhot karkota,
Ne jotka armaalleni pahaa tekevät."

Annette ei liikkunut, hengitti vain keveästi, maaten suloista, rauhaisaa unta ensi kerran monesta ajasta.

"Eikö hänen olisi huoneessa parempi?" kuiskasi huolestunut äiti.

"Ei, antaa Kuonabin pitää oman päänsä", ja Rolf itsekseen ihmetteli, olisikohan monikaan istunut pikku Wee-ween päänalusen vieressä ja karkotellut kärpäsiä hänen viimeisen vuoteensa luota.

LII. Annetten uusi puku.

Syvät tunteet eivät itsessään paljoa paina; mutta jos ne toimella tyynnytät, niin sanon sinua mieheksi; mutta jos itkemällä, niin kivisydän olisi sinulle parempi — sano' Si Sylvanne.

"Kuonab, minä menen ja ammun hänelle pyyn."

"Ugh, hyvä."

Rolf siis läksi. Hetken hän oli taipuvainen suostumaan Skookumin rukoukseen päästä mukaan, mutta sitten hänen mieleensä juolahti toinen ja parempi tuuma. Skookum luultavasti löytäisi jonkun emälinnun, jota ei kenenkään pidä ampua kesäkuussa; uroslinnun taas hän itse löytäisi yksinkertaisella tavalla: kuuntelemalla. Ilta oli tyyni ja ennenkuin Rolf oli puolta mailiakaan astunut, niin hän kuuli etäistä sepelpyyn päristystä: "*Thumpp, thumpp, thumpp, thumpp — rrrrrrr*". Hän astui nopeaan ja varovasti sinne päin ja pysähtyi sitten kuuntelemaan uutta päristystä. Kun sitä piti odottaa, niin hän polvistui sammaleisen kaatuneen lahopuun viereen ja löi sitä kädellään, matkiakseen metsäkanan "thumppia" ja pärinää. Ja paikalla tuli vastaus.

"*Thumpp — thumpp — thumpp, thumpp rrrrrrr*" sotaisen uhmaavana ja kiihkoisesti, ja lähemmä hiipiessään Rolf huomasi soittelijan, joka mahtipontisena patsasteli edes takaisin kaatuneen puun rungolla, viidenkymmenen askeleen päässä. Hän tähtäsi vakaasti, ei kuitenkaan päähän, kun pyssy oli outo ja matka siksi pitkä, vaan ruumiiseen. Pyssyn paukahtaessa lintu kaatui kuolleen ja Rolfin rinnassa hytkähti pieni ilon hurmahdus, jonka hän luuli tulevan pienen potilaan muistelemisesta, mutta jonka tarkempi erittely varmaankin olisi osottanut yhtä suuressa määrin johtuvan hänen oman taitonsa ja äsken ostamansa pyssyn tuottamasta ylpeydestä.

Yö oli tulossa kun hän palasi takaisin, ja hollantilainen isäntä ja emäntä näyttivät olevan jostain kiihkoissaan. "Tuo indiani sanos, ettei Annettea tuodakka yäks huaneesse. Pitääks hänen nuket ulkkon, — niink koera — niink niggeri — niink kerjälääse? Jah, se paha, eiks olkki?" Ja ukko Hendrik parka oli kovin huolestunut ja ihmeissään.

"Hendrik, luuletteko te, että Jumala antaa huonompaa ilmaa yöllä kuin päivällä?"

"Ah, tiäränks mnää?"

"Noh, näettehän te, että Kuonab tietää mitä tekee."

"Jah."

"No hyvä, antakaa hänen tehdä. Hän taikka minä makaamme lapsen luona; ei hänellä ole mitään hätää." Ja Rolf ajatteli, mitä katalaa hän pirtissä oli nähnyt vuoteissa ryömivän.

Rolf luotti paljonkin intianin rohtotaitoon, mutta vielä enemmän hän luotti oman äitinsä neuvoon. Hän oli päättänyt antaa Annettellemme kininin, mutta oli kuitenkin kahden vaiheilla, saattoiko hän asiaan sekaantua. Vihdoin hän sanoi: "Nyt on jo kylläksi viileätä; minä asetan nämä ohuet uutimet hänen vuoteensa ympärille."

"Ugh, hyvä!" mutta punainen mies jäi siihen istumaan, hänen niitä asetellessaan.

"Ei sinun tarvitse enää olla täällä, kyllä minä jään vartijaksi, Kuonab."

"Annan pian enemmän rohtoa," vastasi intiani, saattaen Rolfin uuteen pulaan. Hän siis muutti juontaan. "Etkö tahtois ottaa tätä pyytä ja keittää siitä liemiruokaa. Minä olen käsilläni pidellyt myrkyllistä köynnöstä, enkä uskalla siihen koskea."

"Jahaa, mut se onki *mnuun* tehtäväni. Antakaa se mnuull vaan." Ja lihava äiti laski kiireisesti nuorimman lapsensa kätkeeseen ja alkoi touhuten ryhtyä keittopuuhiin.

"Taaskin tuli tenä", ajatteli Rolf, mutta jenkkiäläisy keksi keinon. Hän tunnusteli toisella kädellään maljaa, jossa oli käärmejuuri-teetä. Se oli haaleata. "Annatko sinä sen kuumana vaiko kylmänä, Kuonab?"

"Kuumana."

"Minä vien sen sisälle ja lämmitän." Hän teki niin ja ajatteli mennessään: "Kun Kuonab ei salli minun antaa kuorta, niin antakoon *itse*." Hämärässä keittiössä hänen oli helppo kaataa teehen kenenkään huomaamatta kininimehua. Sitten hän lämmitti teen ja vei sen ulos, jonka jälkeen Kuonab itse antoi sen sairaalle lapselle.

Makuuajan lähestyessä sairas, kuullessaan intianin lupaavan nukkua hänen luonaan, sanoi heikolla äänellä: "Äiti, äiti", ja kuiskasi äitinsä korvaan: "Minä tahdon Rolfin."

Rolf levitti peittonsa lapsen vuoteen viereen ja nukkui kevyttä unta. Kerran tai kahdesti hän nousi Annettea katsomaan. Tämä unessaan liikahti, mutta ei kuitenkaan herännyt. Rolf katsoi, että sääskiharso oli paikallaan, ja nukkui sitten aamuun asti.

Lapsi oli aamulla kieltämättä paljoa parempi. Ensimmäinen hyvä oire oli, että ruoka rupesi paremmin maittamaan, ja sepelppyy sai täyttää luomisensa tarkoituksen. Käärmejuuri ja kinini tehosivat jalosti, ja lapsi parani siitä pitäen nopeaan. Äiti luonnollisesti halusi saada lapsensa takaisin huoneeseen. Se oli selvää, että hänen täytyi pikapuoliin muuttaa. Sitä pidettiin välttämättömänä pahana, että noita ruskeita iljetyksiä aina piti olla vuoteessa.

Mutta Rolf ajatteli toisin. Hän tiesi, mitä hänen äitinsä olisi ajatellut ja tehnyt. Sitä seurasi uusi matka Warreniin ja hän toi sieltä väkevästi löyhkäävää öljyä, jota niihin aikoihin sanottiin "maaöljyksi", — se oli raakaa petrolia. Kun sitä oli valettu kaikkiin sängyn rakoihin ja seinärakoihinkin vuoteen ääressä, niin se suuressa määrin vähensi, melkeinpä hävitti sen "ruton, joka pimeässä kulkee".

Kuonab sillä välin oli kelpo vastaanoton hyvitykseksi tehnyt ahkerasti maatyötä. Mutta kun viikko oli kulunut, niin hän alkoi osottaa levottomuuden oireita. "Meillä on rahoja kylliksi, Nibowaka,

miksi viivymme?"

Rolf paraillaan nosti kaivosta sangolla vettä. Hän laski sangon kaivon partaalle, katsoi kaivoon ja sanoi hitaasti: "Enpä tiedä". Mutta jos oikeata syytä olisi etsitty, niin se olisi ollut se, että tämä oli ainoa kotoinen piiri, minkä hän tunsi. Heimotunne häntä pidätti, ja pian huomattiin, että juuri sama tunne se yllytti Kuonabia matkaan.

"Minä olen kuullut", sanoi intiani, "että heimoani vielä asuu Canadassa, Rouse Pointin takana. Tahtoisin käydä heitä katsomassa. Punakuussa (elokuussa) tulen takaisin".

He siis vuokrasivat pienen kanuun, ja eräänä kirkkaana aamuna Kuonab lähti sillä taipaleelle, Skookum keulassa; lähti melomaan lähes 120 mailin matkaa George-järven ja Champlain-järven tyyntä pintaa. Kanuu loittoni mustaksi pisteeksi järven pinnalla; häipyi hitaasti näkymättömiin, kunnes näkyi vain välähtelevä mela, ja vihdoinkin katosi niemen taa.

Seuraavana päivänä Rolf harmitteli, kun oli päästänyt Kuonabin yksin lähtemään, sillä kävikin ilmi, ettei Van Trumper vielä kuukauteen tarvinnut apua. Se on, hänellä ei ollut varoja maksaa palkkaa, ja vaikka Rolfin hyvin kannatti jäädä muutamaksi päiväksi ja tehdä työtä ruokansa edestä, niin ei semmoinen järjestys olisi ajan pitkään ollut kummallekaan tyydyttävä.

Mutta yksi asia hänen oli tehtävä, ennenkuin lähti: hänen täytyi viedä Annette uutta pukukangastaan valitsemaan. Tyttö oli nyt aivan terve, ja eräänä aamuna he siis, Annette ja Rolf, istuivat kanuuhun. Ei isä eikä äitikään voinut lähteä kotoa. Heillä tosin oli pahat aavistuksensa, mutta mitä saattoivat he tehdä? Tyttö oli raikas ja onnellinen, täynnään lapsellista iloa, joka on sille iälle ominaista, ja oli ensi kerran eläissään moisella tärkeällä matkalla.

Mutta hänen kasvoissaan oli jotain muutakin kuin vain lapsellista iloa, joku kokeneempi olisi sen paikalla huomannut, mutta Rolf ei huomannut mitään. Tyttö pyrki aina punastumaan nauraessaan ja teki pientä kiusaa "isolle veikolleen", sortaen häntä kaikenlaisissa pikku asioissa.

"Nyt sinun pitää kertoa minulle enemmän 'Robinpoika Crusoesta'", alkoi tyttö heti kun olivat kanuussa, ja Rolf alkoi kertoa tuota vanhaa tarinaa, jota vilkkaalla mielenkiinnolla kuunneltiin, vaikka George-järven maanviljelysalojen mukaan sitä arvosteltiin. "Missä hänen vaimonsa oli?" "Kuinka hänellä saattoi olla talo, eikä kanoja?" "Kuivatut viinimarjat varmaan ovatkin hyviä, mutta minun mielestäni porsas olisi parempi kuin vuohi" j.n.e.

Rolf tietysti piti Robinpoika Crusoen puolta, mutta hän vähän nolostui, kun tyttö sanoi Kuonabia hänen "Perjantaikseen".

Länsirannalla heidän piti pyytää rouva Callania tulemaan mukaan kauppialla käymään, ja joka tapauksessa heidän piti lainata hevonen ja rattaat. Rouva Callan ei kuitenkaan joutunut sen enempää kuin rattaatkaan, mutta hevosen he saivat mielihyvällä. Annette sai siis istua hevosen selkään loimimytyn päälle, ja kaiken matkaa hän jutteli ja liverteli, Rolfin vieressä kulkien ja kuunnellen vakavana ja miehevänä niinkuin paljon vanhempi veli. Siten he kulkivat viiden mailin taipaleen ja saapuivat Warrenin puodille. Hermostuneena ja kiihkoissaan, säkenöivien silmin Annette laski tiskille nädännahkansa, sai viisi dollaria ja ryhtyi sitten kamalan vaikeaan tehtäväänsä, ensimmäistä oikeata ehta painettua kaliko-pukukangastaan valitsemaan; ja Rolf huomasi, että se ilo, minkä uusi pysy oli hänelle tuottanut, oli sangen vähäistä verrattuna siihen käänteeseen tekemään sielua täyttävään, elämää perustavaan, sanomattomaan luonnonmullistuksen kaltaiseen autuuteen, mitä pieni tyttö tuntee, kun hän saa ensi kerran vapaasti ja mielensä mukaan valita painettua kalikoota pukukankaakseen.

"Kaunistako?" Miten voisi paljailla sanoilla kuvailla sitä keltaisen pilkutuksen runsautta kirkkaalla sinisellä pohjalla ja niitä viheriäisiä ja tulipunaisia unikkoja, joita oli noin ja näin, miten sattui, pilkkujen seassa. Ei, teidän olisi pitänyt nähdä Annetten puku, muutoin te ette voi odottaakaan saavanne vastaavaa hermosykyästä. Ja kun huomattiin, että vielä jäi riittävästi rahaa tulipunaisen pumpuliparasollin ostamiseksi tämän ihanuuden lisäksi, niin puodissa kaikilla kasvoilla hohti hyväntahtoinen ilo ja kauppias, hetken tunteitten valtaamana, antoi vielä kaupanpäällisiksi *kiiltävät messinkinapit*.

Warren piti ruokalaakin, — sana oli pieni kepponen, joka vapautti hänet rasittavasta vieraanvaraisuudesta. Siinä vakaassa mielessä, että kaiken piti tapahtua parhaaseen laatuun, vei Rolf Annetten kerallaan ruokalan pöytänsä. Tyttö tosin arastellen katseli pöytäliinan ja valkoisten posliiniastian upeutta, mutta kaikki olivat ystävällisiä.

Puhellen vieraan kanssa, joka istui vastapäätä, ja ilmeisestikin jatkaen samaa asiaa, josta he olivat keskustelleet, sanoi Warren:

"Niin, tahtoisin tällä viikolla lähettää koko määrän alas Albanyyn, kun saisin toisen kanuumiehen".

Rolf paikalla heristi korvansa ja sanoi väliin: "Paljonko te maksatte palkkaa?"

"Viisikolmatta dollaria ja ruuan."

"Kelpaisinkohan minä?"

"Well," sanoi Warren, ikäänkuin asiaa ajatellen: "Mikä ettei? Voisitko lähteä jo huomenna?"

"Kyllä, mutta vain yhdeksi kuukaudeksi."

"No hyvä, asia on sovittu."

Ja siten Rolf astui askeleen, joka vaikutti hänen koko elämäänsä.

Mutta Annette kuiskaili iloisena ja kiihkoissaan: "Saanko vähän tuota ja tuota?" osottaen kaikkia näkemiään outoja ruokia, ja hänelle annettiin kaikkia.

Puolenpäivän jälkeen he lähtivät paluumatkalle, Annette pitäen kovasti kiinni aarteistaan ja laverrellen väsymättä, Rolf astellen vieressä, syvissä ajatuksissa, vastaten hänen lapsellisiin kysymyksiinsä, mutta alakuloisena siitä, kun piti huomenna lähteä. Hän havahtui vihdoin, kun kuuli ylhäältä raapivaa ääntä, ja samalla terävän moitteen: "Rolf, sinä revit uuden parasollini, ellet taluta hevosta paremmin".

Kello kahden aikaan he olivat Callanissa. Tunnissa he soutivat järven poikki ja Annette, ilosta heleänä, pääsi näyttelymään aarteitaan omaistensa ihmeteltäviksi ja kadehdiviksi.

Puvun valmistaminen oli niihin aikoihin yksinkertainen asia ja Martta lupasi: "Niin ain, kyllä minä vaa sen neulon jonnain päivän kon on joutlast aikka". Annette sillä välin syvin, sielua tyydyttävän siemauksin katseli sitä kellan, punan, viheriän ja sinisen loistoa, johon puettuna hänen pian piti julkisesti esiintyä. Ja kun makuuaika tuli, niin hän pitäen vaatekangasta sylissään ja punainen parasolli viritettynä pään yli, vaipui uneen vallan uupuneena, mutta sanomattoman onnellisena.

LIII. Matkalla suureen kaupunkiin.

Se on epäonnistunut mies joka ei ole kuningas jossain pienessä kolkassa — sano' Si Sylvanne.

Lapset vielä nukkuivat, kun Rolf seuraavana aamuna lähti. Hän näki vilaukselta Annetten, joka vielä nukkui punaisen parasollin alla, mutta pukukangas ja messinkinapit olivat pudonneet lattialle. Rolf astui kanuuhun. Varhaisen aamun peilityneys oli vesillä, ja pieni alus liiti kohisten ja nuokkien sen pintaa. Puolen tunnin kuluttua se oli Callanin rannassa maalle vedettynä. Vielä tunnin, toista juostuaan ja harppailtuaan hän oli Warrenissa, valmiina työhön. Kun hän voimakkaana ja reippaana astui puotiin, posket hehkuen kävelemisestä, siniset silmät vilkkaina siitä ajatuksesta, että hän pian pääsisi Albanyyn, niin kauppias ei voinut olla ihastelematta häneen näköään, varsinkin kun hän muisti heidän edelliset kohtauksensa ja ajatteli kuinka hyvää arvosteluälyä ja nopeata päätöskykyä hän oli osottanut.

Katsellen notkeata punaposkista nuorukaista hän sanoi: "Sanoppa, Rolf, oletko sinä intiani?"

"En".

"Oletko sitten veripuoli?"

"En, kyllä minä olen jenkki; nimeni on Kittering; minä olen syntynyt ja kaavannut Reddingissä, Connecticutissa."

"Niin aina, siltä kyllä näytät. Ensiksi luulin sinua intianiksi. Sinä näyttit niin tummaveriseltä (Rolf nauroi hiljaisessa mielessään, muistellessaan tuota pähkinäpuuväriä), mutta minun täytyy sanoa iloitsevani siitä, että olet valkoinen."

"Katsoppa tänne, Bill, tämä on nyt Rolf, Rolf Kittering, joka lähtee sinun kanssasi Albanyyn." Bill, keski-ikäinen, romuluinen, latuskajalka, isokätinen mies, puoleksi jätkä, kohotti terävät harmaat silmänsä nahkakimpusta, jota hän paraillaan siteli.

Warren sitten vei Rolfin syrjään ja selitti: "Lähetän tällä matkalla alas kaikki nahkani. Niitä on kymmenen kimpua, kuudenkymmenen naulan painoisia kukin, melkein koko omaisuuteni. Ne on vietävä suoraan Vandamille, elköötkä niitä jättäkö yöllä eikä päivällä, ennenkun olette siellä. Vandamin liike on aivan satamarannassa. Ilmotan sinulle tämän kahdesta syystä: joella on rosvoja ja varkaita niin että vilisee. Niille ei olisi mikään mieluisempaa kuin anastaa viidensadan dollarin nahkakimppu. Ja toiseksi, vaikka Bill on mies mitä paras joella, niin on hän kuitenkin kovin viinaan menevä; on mennyt miestä, heti kun alkuun pääsee. Mutta minä olen huomannut, että sinä taas olet aina kieltänyt täällä. Älkää sen vuoksi poiketko Troyhin, ja kun tulette Albanyyn, niin menkää suoraan Vandamiin. Saatte mukaan kirjeen, joka ilmottaa kaikki, ja kauppias antaa tavarat, jotka teidän on takaisin tuotava. Hän on jonkinlainen osamies, ja hänen käskynsä on sama kuin minunkin."

"Oikeastaan minun pitäisi lähteä itse, mutta juuri tähän aikaan tulevat kaikki nahkat ja minun pitää olla paikalla kauppoja tekemässä, ja koita taas on niin paljon, etten uskalla pitää nahkoja kauempaa varastohuoneessa."

"Mutta entä jos Bill tahtoo poiketa Troyhin?" sanoi Rolf.

"Ei, ei hän sitä tee. Hän on kyllä oikea mies, kun on selvänä. Kirjeen minä olen antanut hänelle."

"Ettekö voisi antaa kirjettä minulle, siltä varalta?"

"Tokkopa, Bill suuttuisi niin, että paikalla jättäisi."

"Ei hän saa sitä tietää."

"Se on totta, niinpä teenkin." Ja kun he sitten lähtivät jokea melomaan, niin pöyhkeili Billin ulkotaskussa, ikäänkuin varta vasten itseään näytellen, tuo tärkeä kirje, jossa kaikki ohjeet olivat. Mutta Rolfilla oli siitä jäljennös sisätaskuunsa kätkeänsä, vedenpitävään kankaaseen käärittynä, vaikkei sitä tiennyt kukaan muu kuin hän ja Warren.

Bill oli miestä mitä parasta joella, ystävällinen ja hiljainen vanha salolainen ja paljoa väkevämpi kuin päältä näytti. Hän tiesi turkistavaran arvon ja ymmärsi kuinka paha sille oli kastuminen, eikä hän sen vuoksi mennyt urheilemaan semmoisiin koskiin, joita ei tuntenut. Monta kertaa oli sen

vuoksi taivallettava ja kova oli työ.

Tokkopa monellakaan on aavistusta siitä, kuinka kovaa työtä taivallus on? Joka tahtoo saada siitä vähän esimakua, ottakoon selkäänsä kolmen leiviskän jauhosäkin ja astukoon sitten neljännesmailin tasaista maata ja viileällä säällä. Ellei hän ole tehnyt enemmänkin sitä työtä, niin hän, ennenkun on puoltakaan matkaa kulkenut, huomaa sen raskaaksi taakaksi. Otaksumme sitten, ettei taakka olekaan pehmeä, niinkuin jauhosäkki, vaan että siinä on terävät kulmat; kantaja piankin tuntee sen kidutuksen. Otaksukaamme, että kannettava taakka on kahta vertaa suurempi; voimia se kysyy paljoa enemmän kuin kaksi sen vertaa. Ja otaksumme vielä viimeiseksi, ettei matka ole neljännesmailia, vaan koko maili, eikä tasaista maata, vaan suota, kalliota, kivikkoja, ryteikköä, eikä sää ole viileätä, vaan tukahuttavan kuumaa, niinkuin se on kesällä metsässä, ja että sääsket hyökkäävät kiinni kaikkiin paljaisiin ruumiin osiin ja saavat sen vapaasti tehdä, kun molemmat kädet ovat kiinni joko taakassa taikka vesoissa ja oksissa, joista taivaltaja hakee tukea jyrkillä kohdilla — niin silloin hän saa vähän käsitystä siitä, mitä taivaltaminen merkitsee. Mutta taivalluksia oli monta, ja jokainen niistä täytyi molempien venemiesten kulkea kuuteen kertaan raskaan taakan kera, viidesti tyhjänä miehenä. Ihmekö siis, että venemiehet monasti laskevat jonkun vihaisenkin kosken onnen kaupalla, päästäkseen taivalluksen rasiuksista sääskisessä metsässä.

Billin uskollisuutta osotti, että he taivalsivat monen semmoisenkin kosken ohi, jonka hän oli ennen laskenut, koska hän oli saanut vastuulleen kauppiaan kallisarvoisten turkisten onnellisen viemisen perille saakka.

Matka Warrenista Albanyyn laskettiin kahdeksaksikymmeneksi mailiksi, mutta pysäkkejä ja taivalluksia oli monen monta, niissä tärväytyi paljon aikaa, ja kokonainen viikko sai kuluneeksi, ennenkun Bill ja Rolf olivat kulkeneet Glens Fallsin, Fort Edwardin ja Schuylervillen siirtokuntien ohi ja raskaine kuormineen päässeet pienen Troyn kaupungin kohdalle, josta alkaen joki on tyyntä leveätä suvantoa. Rannalta tervehtivät Billiä joutilaat jätkät, mutta Bill ei ollut kuulevinaanakaan heidän houkutusiaan. Molemmat venemiehet vaan jatkoivat rauhallisesti matkaansa, hyvillä mielin siitä, että matkan vaivat nyt oli voitettu, kosket taakse jätetty ja että sama leveä tyyntä suvanto veti satamaan saakka.

LIV. Albany.

Ainoastaan se, joka nuoruudessaan vihdoinkin on päässyt jonkun suuren kaupungin näkyviin, josta hän on kaiken ikänsä haaveillut, johon päästä käennyt, ainoastaan se voi käsittää Rolfin tunteet kun he olivat viimeisen suuren mutkan kiertäneet ja Albany — *Albany* kohosi näkyviin. Albany, ensimmäinen Yhdysvaltain kaupunki, joka sai kaupunginoikeudet; Albany, sen tärkeimmän valtion pääkaupunki; Albany, jossa asui lähes kuusituhatta ihmistä ja jossa oli niin vilkas liike; Albany, joka julkisine rakennuksineen kauniina ja arvokkaana loisti mahtavalle Hudsonille, joka siitä alkaen kantoi suurimmatkin laivat mereen saakka.

Rolf oli paljon lukenut raamattua, ja nyt hän mielestään käsitti apostoli Paavalin tunteet sinä historiallisena päivänä, jona hänen elinaikainen toivonsa toteutui, jona hän ensi kerran lähestyi ikuista kaupunkia, — jona mahtavan, uljaan Rooman tornit hänelle vihdoin näkyivät.

Pitkät satamalaiturit olivat täynnään mastoja ja köysiköitä; veden pinnalla vilisi veneitä ja kanuita; satamasiltain takana olivat puumakasinit ja niiden takaa näkyivät monenkertaiset puurakennukset, ja kaikkia muita korkeammalle kohosi Capitolium, maan isien yhtymäpaikka.

Rolf ei ollut aivan tietämätön meriasioista, ja kaikkien näitten mastollisten laivain keskellä hänen katseensa nyt käsitti oudon, kömpelön näköisen aluksen, jonka kummallakin puolella oli valtava vesiratas. Kun se tuli selvemmin näkyviin, niin hän saattoi nimenkin lukea, se oli "*Clermont*", ja hän tiesi siitä, että se oli Fultonin kuulu höyrylaiva, höyryn aikakauden ensimmäinen.

Mutta Bill ei joutanut semmoisia katselemaan. Albany, Hudson, "*Clermont*", kaikki oli hänelle tuttua, ja vakaasti hän ohjasi venettä sitä siltaa kohti jonka hän vanhastaan tunsu.

Rannalla kökötti pollarien päissä jätkiä ja nämä tervehtivät häntä, aluksi kompasanoilla; mutta veneen tullessa lähemmäksi Bill tunnettiin. "Helloo, Bill, vai olet sinä palannut? Hauska nähdä," ja apua tarjottiin joka taholta kanuun maihin laskiessa.

"Well, well, well, vai sinäkö se todella olet," sanoi erään turkiskauppiaan urkkija erinomaisen ystävällisellä äänellä; "tuleppas mukaan, niin saat ryyppyä."

"En tule," sanoi Bill jäykästi, "ensin ajetaan asiat ja vasta sitten ryyppätään."

"No mutta, Bill, eihän tästä ole Van Roostiin kuin kymmenen askelta ja siellä on juuri aljettu uusi tynnöri — mitä parasta."

"Ei, johan minä sen sanoin, minä en maista — nyt."

"No jaa, olkoon sitten, tiedäthän sinä asiasi. Minä ajattelin, että sinä ehkä olit iloinen, kun taas meidätkin näit."

"Well, no enkö sitten muka ole?"

"Helloo, Bill," ja Billin lihava lankomies ilmestyi sillalle. "Tämä minulle tekee hyvää, ja sisarellesikin, joka on niin ikävöinyt sinua. Ryyppy nyt pitää saada."

"Ei, Sam, en minä nyt jouda ryyppylle; minulla on asioita ajettavana."

"Weil, yksi vain pään selvitykseksi. Sitten ajat asiiasi ja palaat meidän luo."

No, Bill lähti ottamaan yhden ryyppyn pään selvitykseksi. "Kuules Rolf, parin minutin kuluttua minä palaan," mutta Rolf ei häntä sen koommin nähnyt moneen päivään.

"Parempi on, kun tulet sinäkin samaan matkaan, penikka," sanoi joukosta muuan punanokka. Mutta Rolf pudisti päätään.

"Anna minä autan sinua, että saadaan kaikki rannalle," tarjotteli muuan puhelias vieras, jolla oli vain yksi silmä.

"En minä tarvitse apua."

"Millä ihmeellä sinä aiot ne yksin saada?"

"Well, yhden asian saisitte mielellänne tehdä; menkää ja tuokaa tänne Pietari Vandam."

"Minä vartioin tavaroitasi sillä aikaa kun *sinä* käyt."

"Ei, minä en voi lähteä."

"Mene sitten hiiteen, pidätkö sinä minua juoksupoikanasi?" ja Rolf jätettiin yksin.

Hän oli vasta alkaja kaupan alalla, mutta hän alkoi kuitenkin jo käsittää "*turkis*"-sanan mahdin ja sen kaupan tärkeyden. Turkikset olivat erämaitten arvokkain tuote, ja ainoastaan metsämiehet saattoivat niitä hankkia. Maailman kauppiaat himoitsivat turkiksia yhtä ahneesti kuin kultaa, ja vielä paljoa ahnaammin kuin jalokiviä.

Ne olivat niin kevyttä tavaraa, että niihinkin aikoihin satakunta naulaa nahkoja saattoi maksaa sadasta viiteentuhanteen dollariin, niin että mies, jolla oli kimppu hyviä turkisinahkoja, oli kapitalisti. Erämiehet niistä ansaitsivat hyvät rahat, kauppiaat vielä enemmän, sillä tavarassa maksaen he lisäsivät voittonsa kahdenkertaiseksi; mutta Albanyn välikauppiaitten voitot olivat vielä paljoa suuremmat ja New Yorkin vientikauppiaitten aivan suunnattomat.

Oliko siis ihme, että erämiehet olivat vallanneet maata paljoa laajemmalla kuin siirtolaiset taikka edes kullankaivajat; ja muutaman nahkan kaupan vuoksi tehtiin enemmän pahoja rikoksia, enemmän rohkeita ryöstöjä kuin minkään muun laillisen liikkeen alalla. Rolf ei näistä asioista vuosi takaperin tiennyt mitään, mutta hän oppi minkä ennätti ja Warrenin huomautukset nahkoista painuivat yhä arvokkaammiksi hänen mieleensä. Ne saivat joka seikasta aina matkan alusta pitäen uutta vahvistusta.

Aamupäivä kului, eikä Billiä vaan kuulunut; kun siis iltapäivällä siihen tuli muutamia paljasjalkaisia poikia, niin Rolf sanoi heille: "Tietääkö kukaan teistä missä Pietari Vandamin talo on?"

"Kyllä, se on aivan tuossa", ja he osottivat suurta hirsitaloa, joka oli vain satakunnan askeleen päässä.

"Tunnetteko hänet?"

"Kyllä, hän on minun isäni", sanoi auringonpaahtama, teerenpisamainen poika.

"Jos tuot hänet nyt heti tänne, niin saat kymmenen senttiä. Sano, että minä olen Warrenin miehiä, ja että täällä on tavaroita."

Pojat pyyhälsivät matkaan kuin villihevoset, niin että pöly lensi, sillä kymmenen senttiä oli suuri raha siihen aikaan. Ja sangen pian ilmestyi rantaan pitkä punakka mies. Hän oli hollantilainen vain nimeltään. Ensi näkemältä häntä ei juuri olisi muista jätkistä erottanut, mutta oli hän kuitenkin lihavampi ja lähempää katsoen hän näytti toimeliaamalta.

"Oletko sinä Warrenin miehiä?"

"Olen".

"Yksinäisikö olet?"

"En, tulin Bill Bymuksen keralla. Mutta hän lähti jo aamulla pois; en ole häntä sen koommin nähnyt. Minä pelkään, että hänelle on sattunut joku vastoinikäminen."

"Minne hänen piti mennä?"

"Tuonne kapakkaan ystävien kanssa."

"Vai sinne, se on hänen tapaistaan; niin, kyllä hänelle on sattunut se tavallinen vastoinikäminen. Ei hänestä nyt ole mihinkään yhteen viikkoon. Viime kerralla hän oli vähällä menettää kaikki nahkamme. Katsotaanpa nyt, mitä sinulla on mukana."

"Oletteko te Pietari Vandam?"

"Olen tietenkin."

Mutta Rolf näytti epäilevän. Siihen oli kokoontunut pieni joukko uteliaita ja Rolf kuuli monta ääntä: "On, tämä on Pietari, olkaa huoletti sen puolesta." Mutta Rolf ei tuntenut puhujiakaan. Hänen epäröivä ilmeensä ensiksi harmitti hollantilaista, sitten huvitti häntä ja lopulta hän remahti sydämelliseen nauruun.

"No noh, sinä näyt ajattelevan meistä paha. Katsos tänne", ja hän veti taskustaan mytyn kirjeitä, jotka kaikki oli osotettu Master Pietari Vandamille. Sitten hän näytti kultakellon, jonka selkään oli kirjoitettu: "Pietari Vandam"; sitten hän näytti sinettinsä, jossa seiso i "Petrus Vandamus". Sitten hän kääntyi pojan puoleen ja sanoi: "Juokse, tuolla on pastori Tri Powellus, ehkä hän auttaa

meitä." Mustaviitta, polvihousu, latuskahattu kirkonmies tuli ja sanoi mahtipontisesti: "Kyllä, nuori ystävänä, ilman epäilystä voit olla vakuutettu siitä, että tämä on erittäin kunnianarvoisa seurakuntalaisemme, Master Pietari Vandam; mies, joka on hyvin tunnettu kauppamaailmassa."

"Ja nyt", sanoi Pietari, "syntymätodistukseni ja vihkimätodistukseni avulla, jotka kaikella mahdollisella kiireellä tuodaan nähtäväksesi, minä toivon saavani sinut tunnustamaan minut siksi, kuka olenkin." Asema, joka alussa oli ollut vähän kireä, oli käynyt yhä hullunkurisemmaksi ja läsnäolijat nauroivat ääneensä. Rolf ei ottanut hämmästyäkseen, vaan sanoi verkalleen hymyssä suin: "Minä olen taipuvainen luulemaan, että te mahdatte olla Master Pietari Vandam, kotoisin Albanysta. Jos niin on, niin tämä kirje on teille ja kuorma samoin." Ja kuorman luovutus siten tapahtui.

Bill Bymus ei ole vielä tänäpäivänäkään antanut sitä toista kirjettä. Luultavasti hän ensiksi lähti sisarensa luo, mutta ei ennättänyt kauaakaan siellä viipyä, sillä hänen olonsa Albanyssa oli yhtä ja samaa juopottelua, niinkuin ainakin. Selvää oli, että ellei Rolfia olisi ollut, niin olisivat turkikset menneet sen tien, ja Vandam osottikin kiitollisuuttaan siten, että otti nuorukaisen omaan kotiinsa, jossa vielä kauan jälkeenkinpäin kerrottiin ja herttaisesti naurettiin sitä, kuinka vaikea ukko Vandamin oli saada Rolfia uskomaan.

Venemiesten piti palatessaan viedä Warrenille semmoisia kauppatavaroita, joita Vandamilla oli varastossa, ja toisia, joiden kokoomiseen kuului monias päivää.

Kun Rolf niitä seuraavana päivänä lajitteli ja laittoi myytyksi, niin tuli huoneeseen pitkä, laiha, hyvin puettu nuori mies, joka näytti liikkuvan kuin kotonaan.

"Hyvää huomenta, Pietari."

"Huomenta, huomenta", ja he alkoivat jutella vuodentulotoiveista ja politiikasta.

Vandam hetken kuluttua sanoi: "Rolf, tule tänne."

Rolf meni ja hänet esitettiin pitkälle vieraille, joka tosiaan oli sangen laiha, melkein pä sairaan näköinen. "Tämä on", sanoi Pietari, "Master Henry van Cortlandt, hänen kunniansa, herra kuvernörin poika ja sangen oppinut lakimies. Hän aikoo lähteä pitkälle metsästysretkelle terveytensä vuoksi. Minä olen hänelle sanonut, että sinä varmaan olet juuri se mies, jota hän tarvitsee."

Tämä tuli niin odottamatta, että Rolf punastui ja loi alas katseensa. Van Cortlandt paikalla rupesi asiaa selittelemään, sanoi: "Minä olen heikko, niinkuin näette. Haluan viettää kolme kuukautta mailla semmoisessa seudussa, että saan vähän metsästää ja olen kaikista asioista erilläni. Maksan teille kolmesta kuukaudesta sata dollaria ja saan teiltä hoidon ja opastuksen. Ja jos olen matkaani tyytyväinen ja metsästys menestyy, niin saatte vielä lisäksi viisikymmentä dollaria, kun palaan Albanyyn."

"Mielihyvällä minä rupeisin oppaaksenne", sanoi Rolf, "mutta minulla on osamies. Minun täytyy kysyä, suostuuko hän."

"Et suinkaan tarkota tuota juoppoa Bill Bymusta?"

"En, vaan erämiestoveriani; hän on intiani." Hetken vaiettuaan hän sitten lisäsi: "Ette suinkaan halua lähteä karpäsaikana, vai kuinka?"

"En, haluan olla rauhassa. Mutta elokuun ensi päivän jälkeen koska tahansa."

"Minun täytyy auttaa Van Trumperia elonkorjuussa; siihen menee melkein koko elokuu."

Hänen puhuessaan nuori asianajaja nopeaan muodosti käsityksensä ja sanoi itseksensä: "Tuo on minun miehiäni."

Ja päätettiin sitten, ennenkun he erosivat, että Rolf saapuisi Albanyyn Kuonabin keralla heti kun hän elokuussa saattoi palata, kuvernörin poikaa erämetsissä käyttääkseen.

LV. Bill pelastetaan.

Kolmen päivän kuluttua heidän tulostaan tavaramytyt olivat valmiina ja kanuu piellä tiivistetty, mutta Billiä ei vaan näkynyt. Lähetettiin sana hänen lankonsa kotiin, ja sieltä vastattiin, ettei häntä ollut näkynyt kahteen päivään. Mutta huolimatta siitä, että Albanyssä oli kaikkiaan "lähes kuusituhatta elävää sielua", ei kauaakaan tarvinnut etsiä sataman lymyistä, ennenkuin syntipukki löytyi. Pahin vihamieskin olisi häntä säälinyt. Hän oli niin ränstynyt, että tuskin häntä saattoi tuntea, silmät punottavat, puolikuollut nälästä, sairas ja heikko, tunnonvaivoissa, sillä kirje oli hukunut ja juomaveikot hänelle uskottelivat, että kuormakin oli varastettu ja maalaismoukka, joka oli hänen mukanaan ollut, murhattu ja ruumis heitetty jokeen. Oliko ihme, ettei hän enää uskaltanut tulla ihmisten ilmoille! Ja kun iso Pietari ja Rolf ilmi elävinä seisoivat hänen edessään, vaikka hän oli pelännyt oikeudenpalvelijan tulevan, ja kun he kehottivat häntä lähtemään pois piilopaikastaan ja tulemaan kanuuhun, niin Bill itki katkeria katumuksen kyyneliä ja vannoi, ettei hän koskaan, ei koskaan koko elämässään enää maistaisi tippaakaan väkeviä. Tämä mielentila pysyi vahvana puolentoista päivää ja vielä kolmantenakin päivänä sitä oli vähäisen jäljellä.

He kulkivat Troyn ohi, haluamatta sinne poiketa, ja alkoivat sitten taistella virtaa vastaan. Työ oli vielä kovempi kuin menomatalla, nyt kun oli noustava vuolasta vastavirtaa ja taivalluksissa

kannettava tavarat vastamäkeä; sitä paitsi oli vesi alennut, kuorma oli raskaampi ja Bill huonommassa kunnossa. Kymmenen päivää heiltä kului kahdeksankymmenen mailin matkalla. Mutta onnellisesti he kuitenkin lopulta pääsivät perille tavaroineen päivineen ja laskivat hyvissä voimin Warrenin rantaan yhdenä kolmatta päivänä siitä kun olivat matkaan lähteneet.

Bill oli taas entisellään. Vakavana ja itsetietoisena hän meni Warrenin luo ja antoi hänelle suuren kirjeen, jonka ulkopuolella oli: "Tavaraluettelo", mutta sisällä oli, kun hän oli sen avannut: "Tämän tuojasta, Bill Bymuksesta ei ole mihinkään. Älkää enää luottako häneen Albanyssa. — Pietari Vandam."

Warrenin silmät rävähtivät, mutta hän ei virkkanut mitään. Sitten hän puhutteli Rolfia kahden kesken ja sanoi: "Annappa tänne, mitä sinulla on tuotavaa." Rolf antoi hänelle oikean kirjeen, joka oli ollut hänen hallussaan Billin tietämättä, ja Warren sai siitä lukea uutiset, jotka tosin kulkivat vanhaa tuttua latua.

Rolfin sopimus oli tehty kuukaudeksi. Kymmenen päivää oli vielä jäljellä, ja niiden kuluessa hän sai punnita sokeria, kirjottaa laskuja, lypsää lehmiä ja katsella, kuinka nahkoja ostettiin. Warren ei tosin halunnut näyttää hänelle kovinkaan paljoa nahkakauppojaan, mutta Rolf piankin pääsi selville pääperusteista: Anna ostajalle, jos se suinkin käy laatuun, pääntäysi "viinaa nahkoja vastaan". Toiseksi: arvioi kaikki nahkat keskinkertaisiksi tai toisluokkaisiksi, jos rahoja vaaditaan, mutta ole auliimpi, jos hinta otetaan tavaroissa. Punnitsemisessa, luokittelussa, hinnottelussa oli jos kuinka monta tilaisuutta parastaan katsoa, ja lopun lopuksi Rolf oli päässyt selville siitä, että Albanyn hinnat olivat 30 — 50 prosenttia Warrenin hintoja paremmat. Mutta siitä huolimatta pidettiin Warrenia ensi luokan miehenä, hyvänä naapurina ja kirkon jäsenenä. Yleinen käsitys oli, että nahkain kaupalla oli samoin kuin hevosaupallakin omat oikeutensa.

Muutamaa päivää ennen sopimusajan päättymistä Warren sanoi: "Mitenkähän olisi, etkö jää toiseksikin kuukaudeksi?"

"En voi, lupasin auttaa Van Trumperia elonkorjuussa."

"Paljonko hän sinulle maksaa?"

"Seitsemänkymmentäviisi senttiä päivässä ja ruuan."

"Minä maksan dollarin."

"Minä olen antanut sanani", Rolf sanoi hämmästyen.

"Oletko paperin allekirjottanut?"

"Mitä papereita siinä tarvitaan? Eihän kirjotetusta paperista ole muuta hyötyä, kuin että siitä näkee antaneensa sanansa", toisti Rolf äitinsä sanoja yhä enemmän harmistuen.

Kauppias murahti hieman halveksivasti, sanomatta mitään. Mutta hän hyvin myönsi itsekseen, että nuorukaista, joka oli vakaa ja älykäs työssään, joka ei juonut ja joka ehdottomasti piti sanansa, oli paras pitää hyvässä muistossa. Hän sen vuoksi sanoi jonkun ajan kuluttua: "No niin, ellei Van sattuisi tätä nykyä tarvitsemaan, niin tule takaisin pariksi viikoksi."

Aamulla varhain Rolf keräsi ne vähät lelut, joita hän oli pikku lapsille koonnut ja Annettelle ostamansa kirjan; se oli kaunis juttu mallityöstä, joka kuoli ja pääsi taivaaseen, etukansi mieltä järkyttävällä kuvalla kaunistettu. Sitten hän kulki tutun viiden mailin taipaleen niin sukkelaan, että tunnin kuluttua oli päässyt järven rantaan.

Van tervehti häntä kuin veljeään, joka on matkalta palannut.

"S'ol lystii, Rolf, että tliit takasin. Mnää jo kaupailinki. Hei, Martta, enks mnää snuull sanont, vai. Enks mnää sanont, ett kon hyvä Jumala nyt lähetäis Rolfin dänn. Voeh, kon onkki giir!"

Niin kyllä olikin. Heinä oli niitettävä, ohra alkoi kypsyä. Rolf sen vuoksi alkoi talossa tavanmukaiset toimensa, tehden töitä, joihin hänen voimansa eivät olisi vuosi takaperin riittäneet, sillä vuorimaan henki oli nyt hänessä, sen kasvukiihko, sen ilo voimanponnistuksissa, sen ylpeys, voima tunnossa. Ja jokainen joka näki pitkäsäärisen, pitkäkätisen, sileäselkäisen nuorukaisen joko kuokkaa tai kirvestä heiluttamassa taikka heinää niittämässä, arveli itsekseen: "Tuosta se vielä tulee mies; parempi on vielä olla hänen ystävänsä kuin vihamiehenään."

LVI. Sairas härkä.

Ukkoskuu kului nopeaan, heinä oli niitetty, ohra osaksi leikattu. Joka päivä olivat nyt läsipäät härät valjaissa kiskomassa natisevin ikein milloin heinäkuormaa, milloin viljakuormaa yli vasta raivatun maan kantojen ja juurien. Kaikki näytti menestyvän mitä parhaiten, mutta samalla tulikin onnettomuus kuin salama kirkaalta taivaalta. Buck, oikeanpuolinen vetojuhta, sairastui.

Semmoiset, jotka eivät karjaa tunne, ovat paljon kirjottaneet nöyrästä ja kärsivällisestä härästä. Ne jotka paremmin tietävät, tuntevat härän kaikista juonikkaista eläimistä juonikkaimmaksi. Se on teeskentelijä, mahtailija, pelkuri, varas, juonijaakko ja kavala; ja kun se ei ole pahanteossa, niin se ainakin sitä ajattelee. Häijyinkin kuormamuuli, mikä on milloinkaan kuormaa selässään kantanut, on höyhenetön kyyhkysenpoikanen verrattuna tavalliseen härkään. On tosin joskus hyväluontoisiakin härkiä, mutta niitä on harvassa; useimmat ovat kavalat, toiset vaarallisetkin, ja nämä on paras hylätä, sillä ne houkuttelevat iestoverinsakin pahoille tavoille ja saattavat ajajansa

häpeään. Vanin molemmat härät, Buck ja Bright, osottivat tavanmukaista luonnonlaatuaan ja härkämäisyttään työssä. Hyvissä käsissä ne kulkivat jotenkin hyvin, ja Rolf osasi ajaa paremmin kuin Van, sillä hän oli "härkään kanssa kasvanut", jota vastoin jyrkevät iesjuhdat eivät näyttäneet ymmärtävän Vanin kovin monisanaista vaikka jankkaavaa englantilais-hollantilaisesta mongerrusta. Jenkin yksinkertaisempi piiskan käyttö ja vähemmät sanat menestyivät niin ilmeisen hyvin, että Van luopui ruuskasta ja vallasta ja antoi härkäparin Rolfin ajettavaksi.

Tavallisesti härkäparin ajaja kulkee "hoo" puolella (vasemmalla puolella) juhtaparin pääpuolella, huutaen "jii" (oikealle), "hoo" (vasemmalle), "vakoon", "noin ikään", tai "uhua" (seis), säästäten käskyään ruoskan läiskäyksellä, (kuitenkaan lyömättä). Taitamattomat ajajat läiskäyttävät härkiä "hoo" puolelle, kun tahtovat saada ne kääntymään "jii" puolelle, ja päin vastoin. Mutta tunnettu asia on, että hyvät ajajat yleensä käyttävät vähän ruoskaa. Ruoskaa on käytettävä säästäten, muutoin pari menee pilalle. Ei senvuoksi kauaakaan kulunut, ennenkuin Rolf saattoi ohjata niitä kuorman päältä, ajaessaan pellolla ruolta ruolle. Tämä huuto-ohjaus pelasti hänen henkensä, taikka ainakin raajansa, kun hän eräänä aamuna vahingossa putosi kuorman ja härkäparin väliin. Härkäpari oikopäätä karkasi laukkaan, mutta kun hän samalla karjasi "uhua!" niin ne paikalla pysähtyivät ja nuorukainen pelastui. Jos sitä vastoin Van olisi ollut "uhua" huutamassa, niin härkäpari olisi laukannut vinhempään, sillä hänen tapanaan oli säästää jokaista huutoa ruoskan sivalluksella.

Rolf siten saavutti jyrkein ajokkaitensa kunnioituksen, vaikkapa ei juuri lempeäkään. Yhä paremmin hän sai ne valtaansa. Mutta mainittuna kovanonnen aamuna, kun loput ohrista oli katokseen ajettava, Van tuli sisään valittaen: "Voi, mitääst nyt dehrä! Mikääs nyn neovoks! Kon Buck maka pualikualiaan."

Voi surkeutta! Se tosiaan makasi maassa, toisinaan päätään kohotellen, toisinaan aivan litteänä maassa, mölyten ja voihkien vähän väliä.

Rolf oli sattunut neljä vuotta takaperin näkemään aivan samanlaisen tapauksen Reddingissä. Silmien pyörytyksen, vatsalihaksien kouristukset, väännteet ja mölyämisen. "Sillä on vatsan väännteitä. Onko teillä inkivääriä?"

"Ei, ei mittä muut ko pehmeet suoppa."

Mitä pehmeällä suovalla ja inkiväärillä oli yhteistä, oli vaikea arvata, ja Rolf ihmetteli, mahtoiko sillä olla jotain salaista rohtovoimaa, josta hänen äitinsä ei tiennytkään.

"Tiedättekö, kasvaako tässä missään lähellä punajalavaa?"

"Kyll mnää dierä."

"Keittääkö sitten sen kuorta sangollinen, minä lähden hakemaan piparminttua." Jalavankuorta keitettiin padan täysi, siitä tuli ruskeata lientä. Pipariminttu kuivatettiin hellalla, kunnes se voitiin jauhaa hienoksi, ja se sekotettiin jalavaliemeen. Löydettiin vähän rikkiäkin ja soodaa, niitä sekotettiin joukkoon väetteeksi, ja sitten riennettiin takaisin pellolle suuren avuttoman elukan luo.

Buck parka näytti nyt olevan vielä huonompi entistään. Se makasi kyljellään, selkä koukussa, vähän väliä mölyten ja väännähdellen. Mutta apu oli nyt lähellä, ainakin miesten mielestä. Läkkipeltisellä napolla he koettivat kaataa rohtoaan sairaan avoimeen suuhun, mutta tämä osotti niin huonoa ymmärrystä, että loputkin voimansa kooten puhalsi napon sisällyksen vasten heidän kasvojaan. Yritettiin monta kertaa, mutta aina yhtä huonolla menestyksellä. Elukka sitten, ikäänkuin suutahtaen, heilautti kuonoaan, niin että nappo lensi hyvän matkan päähän. Sitten he koettivat toista tavallista keinoa, sekottivat rohtonsa lesepöperöön. Lesepöperöön — voiko härälle tarjota parempaa herkkua? — mutta Buck ei ollut siitä välittävänänkään, ja kun sitä tyrkyttämällä tyrkytettiin, niin se heilautti kuonoaan, niin että astia mukelsi nurin ja lesepöperö valui pitkin kenttää.

Miehet silloin tuumasivat, että he ehkä saisivat juoman sen kurkkuun tyrkytetyksi, jos vaan voisivat sen päätä kohottaa. He siis vipusivat härän kuonoa ylemmäksi, yrittivät jälleen avata sen kitaa ja tukkia siihen lesepöperöä, mutta Buckpa samalla kavahtikin jaloilleen, ikäänkuin olisi koko tauti ollut paljasta teeskentelyä, ja laukkasi navettaan, minkä pääsi, ei pysähtynyt, ennenkun oli hinkalossaan, mutta paiskautui siellä jälleen kyljelleen ja sai entiset kouristukset.

Hyvin tavallista on, että härät teeskentelevät sairautta, mutta tämä näytti kuin näyttikin olevan todellista. Näytti kuin näyttikin siltä, ettei juhta enää siitä nousisi, ja että ainakin osa sadosta sen takia menetettäisiin.

Mutta navetassa voitiin mukavammin tehdä uusi yritys. Härkä kytkettiin ja pää vivuttiin korkealle, niin että kuono oli paljoa ylempänä hartialapoja. Nyt näytti helpommalta valaa rohdot sen pitkään, jyrkästi viettävään kurkkuun. Mutta se piti kuonoaan tiukkaan kiinni ja sen mikä sieramiin valui se puhalsi pitkän matkan päähän, ja kärsivä elukka väantelihe kytkeydessään niin, että lopulta olisi luullut sen tukehtuvan.

Sekä miehet että juhta uupuivat tässä tappelussa, mutta elukka ei näyttänyt siitä paranevan, vaan päin vastoin käyvän vielä huonommaksi.

"Jopa jotain", sanoi Rolf, "paljon minä olen nähnyt juonikkaita härkiä, mutta en tuommoista härkäilijää vielä milloinkaan, ja mennyttä se on, se on varma, ellemme saa siihen pian tuota myrkyä."

Härkien elämää ei tunnettu niin tarkkaan kuin hevosten, sillä maanviljelijät tavallisesti pitivät niitä vain hätävarana, joitten sijaan hankittaisiin hevosia, heti kun varat kannattivat. Härät olivat niin voimalliset, ja ne tulivat toimeen viljattakin, kun heinät olivat hyviä; ne eivät koskaan

päätään kadottaneet johonkin suon silmään, ne vetivät auraa vakaasti ja tasaisesti, välittämättä paljoa kivistä tai kannoista. Mutta ne kulkivat niin epätoivoisen hitaasti ja olivat ainiaan kujeita täynnään. Kun Bright oli juonikkaampi, niin valjastettiin se tavallisesti vasemmalle puolelle, ollakseen lähempänä ajajaa. Tavallisesti Rolf sai Buckin helposti hallituksi, mutta nyt näytti asema kerrassaan epätoivoiselta. Hän muisteli mielessään Reddingin aikojaan ja ukko Eli Goochia, viisasta härkämiestä, ja tuumaili ja aprikoi, mitähän hän olisi tehnyt tämmöisessä tapauksessa. Siinä istuessaan hän huomasi, kuinka sairas härkä kurotteli päätään ja salavihkaa nuolasi suuhunsa lesepöperöä, jota oli varissut sen iestoverin astiasta. Rolfin kasvoille ilmestyi hymy. "Se on juuri sinun tapaistasi. Sinun mielestäsi ei mikään muu maistu hyvältä kuin varastettu tavara. No hyvä, saadaanpa nähdä." Hän sekotti taas lesepöperöön aimo annoksen rohtojaan. Sitten hän satoi Brightin pään, niin ettei se ulottunut maahan, ja asetti lesepöntön puolitiehen molempien härkien väliin. "No hyvästi sitten, Bright", hän sanoi kuin muodon vuoksi ja lähti pois navetasta, mutta katseli sitten seinänraosta. Buck keksi, että tässä oli hyvä tilaisuus varastaa Brightiltä. Se vilkasi ympärilleen; sepä sattui hyvästi, ajaja oli mennyt matkoihinsa. Se kurotti varovasti päätään, haisteli ja heilautti sitten pitkään kieltään ulos suustaan, maistaakseen toverinsa astiasta. Mutta samalla Rolf päästi huudon ja juoksi sisään. "Ahaa, sinä vanha rosvo! Annappas sen olla vaan, se on Brightin osa."

Sairas härkä vakautui nyt omaan hinkaloonsa ja pysyi jonkun aikaa alallaan, sillä välin kun Rolf taas meni raolle katsomaan. Mutta kun ei muutamaan minuuttiin kuulunut mitään, niin se jälleen ojensi kuonoaan ja kieltään, nielasi äkkipikaa yhden suuntäyden rohtosekotusta, samalla Rolf päästi huudon ja juoksi ruoska kädessä navettaan varasta kurittamaan. Bright parka, se pinnisteli ja kurotteli, päästäkseen maistamaan viettelevää pöperöä, ja siten tietämättään auttoi Rolfin juonta, sillä Buck ei tietysti voinut muuta luulla, kuin että se kovasti himoitsi tuota leserohtopöperöä.

Läimähytettyään Buckia moniaan kerran ruoskalla Rolf taas poistui. Sairas härkä taas odotti jonkun aikaa hiljaa alallaan ja sitten ahnaan kiireisesti kurotti päätään, hotasi suuhunsa, mitä pöntössä oli, tyhjensi sen kerrassaan; jonka nähdessään Rolf taas juoksi sisään ja antoi sille piiskasta vielä vähän voitelua, vastaisenkin varalta.

Rohdot tietysti tehosivat, kuinkapa eivät semmoiset rohdot olisi tehonneet, ja seuraavana aamuna Buck oli päässyt mahavaivoistaan. Se oli entisellään, vaikkapa sangen janoissaan ja vielä vähän heikkokin; mutta tarkkaan tutkittuaan sitä Van sanoi: "Kyllä vaa snää näytä oleva entiselläs, ekkäs juoness näy oleva Brightii huanompp."

LVII.

Rolf ja Skookum Albanyssa.

"Punakuu" (elokuu) seuraa "ukkoskuuta", ja sen toisen viikon alkupäivinä Rolf ja Van, vedättäessään latoon ohria ja tutkiessaan oliko kaura jo kypsää, hätkähtivät, kun kanakopista kuului mitä kamalin elämä. Kauhea surma ilmeisestikin oli taas liikkeellä ja apuun rientäessään Rolf kuuli kovaa vihaista haukuntaa. Sitten hyökkäsi sieltä villipeto, suussaan kuollut "kaakotusosaston" jäsen, mutta pudotti saaliinsa haukkuakseen ja hypelläkseen "apuosastoa" vastaan hurjilla riemunosuksilla, huolimatta Rolfin vihastuneesta huudosta: "Skookum, sinä pikku roisto!"

Niin tosiaankin! Kuonab oli palannut, se on: hän oli vielä järvenrannassa, ja Skookum oli rientänyt etukäteen saadakseen paikalla maistaa tämän sivistyskeskustan iloja ja nautinnoita, odottamatta tervehtimisen muodollisuuksia, taikka edes kuivin jaloin maalle pääsyä.

Seuraava kohtaaminen oli — iso pitkä paalu, pitkä luja kahle ja pieni murheellinen koira.

"Hoi, Kuonab, löysitkö heimosi? Oliko matka hauska?"

"Ugh", vastasi intiani, eikä muuta mitään, ja monta päivää kului, ennenkuin ukko hänelle kertoi pohjolan matkastaan.

Kuonabia viehätti paljoa enemmän matka Albanyyn Van Cortlandtia noutamaan kuin elon korjuu, jonka vuoksi asiat sovittiin sen mukaan. Callanin ohra oli kuhiloitu; jos he kaikki kolme auttoivat Callania kolme päivää, niin Callan olisi heille velkaa yhdeksästä, ja niin siis sovittiin.

Pian sitten jälleen sanottiin jäähyväiset ja Rolf, Kuonab ja pikku Skookum koira lähtivät Schroom jokea laskemaan yhtymäkohdalle, johon he jättivät "kätköön" ostamansa tarpeet, ja sitten yhä leviävää Hudsonia Albanyyn.

Rolf oli kahdesti kulkenut sen tien, Kuonab ei milloinkaan ennen, mutta hänen vesinenänsä oli niin tarkka, koskien ja taivalluksien vaisto punaisessa miehessä niin voimallinen, että monesti olikin hän laskumiehenä. "Tuosta kulkee väylä, sillä siitä sen täytyy kulkea"; "tässä on vettä vahvalta, kun on niin kapeata", "tuo koski on vaarallinen, koska taivallustie on niin vahvasti kuljettu"; "tuon me laskemme, sillä minä näen sen", taikka "koska ei ole taivalluspolkua" j.n.e. Kolme yötä nukuttiin matkalla, ja punakuun puolivälissä oli kahdeksankymmenen mailin matka kuljettu ja kanuu laski Pietari Vandamin rantaan. Jos Kuonabilla ehkä oli hetken johdosta mitään erikoisia tunteita, niin peitti hän ne täydelleen vaskenkarvaisen ulkomuodon alle silmänsä värähtämättä.

Heidän kokemuksiinsa Albanyssa kuului käynti kuvernörin puheilla ja yhteentörmäys kookkaan

rehentelevän jokirosvon kanssa, joka nähdessään yksinäisen ja rauhallisen näköisen intianin, varta vasten poikkesi häntä odottamaan; ja kun vihdoin Kuonabin puukko välähti tupesta, niin hänen olisi voinut käydä huonosti, sillä paikalla oli paljon jätkiä, ellei uusi tuttavuus kuvernörin pojan kanssa olisi häntä pelastanut. Mutta jäykkä Vandam sattui tulemaan paikalle juuri pahimmalla hetkellä varottamaan pientä rosakajoukkoa: "Ettekö tiedä että tämä on Van Cortlandtin opas?" Kun joukko kuuli, että kuvernööri ja Vandam olivat Kuonabin puolella, niin sekin paikalla kävi hänen puolelleen, ja jätkeä nakkelivat lialla hänen omat ystävänsä, kun hän lipitti pakoon. Mutta suuret olivat Skookuminkin ansiot, sillä juuri vaarallisimmalla hetkellä se hyökkäsi kiinni roikaleen paljaaseen lihavaan pohkeeseen, semmoisella hämmästelevällä vaikutuksella, että pohkeiden omistaja paikalla kavahti taapäin, eikä Kuonabin puukko sattunutkaan. Kahakka näin väleä päättyi ja Kuonab pisti taas puukon tuppeensa, halveksien koko väkijoukkoa ennen tappelua, sen aikana ja sen jälkeenkin. Ei silloin, vaan monta päivää myöhemmin hän sanoi vastustajastaan: "Hän oli suupaltti; hän oli pelkoa täynnä."

Vaikka takaliston metsiin ei ollut kuin kolmekymmentä mailia, eikä rikkomattomiin saloihin sataakaan, niin tiesi nuori Henry van Cortlandt kuitenkin uskomattoman vähän metsistä ja niiden elämästä. Hän kuului kaupungin hienoimpaan hienostoon, ja sen tapana oli olla olevinaan niin tietämätön kuin suinkin metsien maailmasta ja sen elämästä. Mutta hänellä oli paljon tervettä järkeä hätävaraksi, ja loistavana esimerkkinä itse Washington, joka oli yhtä tuttava kansansa edustuskunnassa, armeijan kenttäleirissä, loistavassa tanssisalissa ja intianien metsästäysmajoissa, joka koko elämällään osotti, että täydelliseen miehuuteen kuuluu hengen, siveyden ja ruumiin sopusointuinen kehitys.

Van Cortlandtin kasvatus oli saanut vähän liiaksi vaikutusta ajan ultra-klassillisesta suunnasta, ja sen vuoksi Kuonab hänen käsityksissään oli enemmänkin goottilaisen vallottajan Alarikin asemies taikka Xenofonin joukon soturi kuin ilmielävä ja mieltäkiinnittävä Amerikan alkuasukas, jäsenikkään, valppaan metsämiehen perikuva, menneen alkuperäisemmän ajan salaperäisen luonnonuskonnon edustaja. Kookas Rolf sinisine silmineen, ruskeine kiharine hiuksineen hänen mielestään muistutti enemmän nuorta Akillesta kuin Amerikan parasta nuorisoa, puhtaampia, terveempiä ja paljoa korkeampia ihanteita ja käsitteitä kuin Akilleen sokeimmatkaan ihailijat ovat voineet hänelle omistaa. Tämä melkein muistuttaa Wordsworthia ja Southeyta, molempia samanaikaisia englantilaisia runoilijoita. Kuulun Southeyn täytyi välttämättä lähteä vanhaan Intiaan saakka etsimään aineksia kaksitoistaosaiseen runoteokseensa, jota harva viitsii avatakaan; tuntematon Wordsworth kirjoitti oman aikansa asioista, kotikuusen kuiskehia ja hänen runonsa ovat kuolemattomat.

Lauloiko Homeros vanhoista Egyptiläisistä? Taikka kirjottiko Thackeray romaneja Babylonian asukkaista? Vanha on se sokeus ja vanha on seinäkin, johon voi päänsä juosta. Ainoastaan ne, jotka etsivät intoa pyhitetyistä näköä antavasta savesta ja näkevät jalkainensa edessä hohtavan tien, eivät juokse päätään mihinkään seinään, vaan kiipeävät turvallisesti korkeuksiin. Henry van Cortlandt oli mies, jolla oli oivallisia ominaisuuksia, kaikenlaisia avuja, mutta siitä huolimatta häntä oli opetettu alati elämään menneisyydessä. Hänen silmänsä tarvitsivat vielä avautusta. Elävä nykyisyys ei vielä kuulunut hänelle, hänen oli se vasta vallattava.

Nuori lakimies oli koonnut matkatarpeitaan Vandamin varastohuoneeseen, sillä huolimatta ystävien pilkasta hän *tiesi*, että Rolf palaisi häntä hakemaan.

Kun Rolf näki sen tavarapinon, joka siitä oli keräytynyt, niin hän vähän aikaa tuijotti siihen kauhistuneena, katsoi sitten Vandamiin, jonka jälkeen he yhdessä purskahtivat nauruun. Siinä oli kaikkea, mitä ajatella saattoi, kevyttä taloudenpitoa ja ankaraa tohtoroimista varten oli tuolejakin, pesukaappi, seinäpeili, huumaro petkeleineen. Tuskin tämä tavara paljous olisi mahtunut kuuteen kanuuhun.

"Ei se ole niin paljoa nuoren herran kuin hänen äitinsä syytä", selitti Iso-Pekka. "Alussa minä koetin esitellä sitä heille, mutta se oli suotta; sanoimpa siis: 'No, kantakaa sitten vain niin paljon kuin huoneeseen mahtuu.' Minä käyn syrjästä katselemaan, kuinka sinä tästä suoriudut, niin saanpa hyvän naurun."

"Fiuu, fiuuu — f-i-u-u-u-u", vihelteli Rolf eikä saanut vastatuksi sanaakaan. Mutta viimein hän muisti: "No hyvä, aina sitä on jokin tie. Näyttihän minusta ainakin hän sangen järkevältä. Saammepa nähdä."

Ja *olikin* tie, ja se oli helppo, sillä salaisessa kokouksessa Rolf, Pekka ja Van Cortlandt yhdessä erottivat kaikki tarpeelliset esineet. Pienen teltan, peittoja, varavaatteita, pyssyt, ampumatarpeet, hienompia ruokatavaroita kolmeksi kuukaudeksi, vähän rohtoja ja muodonsievistystarpeita. Siitäkin tuli sangen kunnollinen venekuorma, mutta tämä ei ollut mitään verrattuna siihen tavaravuoreen, joka jäi jäljelle.

"No nyt, Mr van Cortlandt", sanoi Rolf, "olkaa hyvä ja sanokaa äidillenne, että nyt otamme mukaan vain nämä, voidaksemme matkata sukkelammin, ja että lähetämme jäljelle jääneitä tavaroita noutamaan, kun niitä tarvitaan."

Iso-Pekka rauhallisesti naurahti. "Hyvä! Minä ihmettelin, kuinka hän tästä suoriutuisi."

Kuvernööri rouvansa kanssa tuli itse rantaan saattamaan, kun he lähtivät. Rantaan sen vuoksi kokoontui paljon väkeä. Äiti ei ollut milloinkaan ennen huomannut kuinka hatara alus kanuu on. Hän varotti poikaansa, ettei tämä lähtisi koskaan yksin vesille, että hän vaan muistaisi voidella rintaansa sillä voiteella, jonka hän oli valmistanut niin kuuluisan reseptin mukaan, joka oli aikanaan pelastanut vanhan kuvernööri Stuyvesantin hengen, ja että hänen piti palata kotiin paikalla, jos kylmettyisi; ja että hänen piti ensi leiripaikalla odottaa, kunnes loput tavaroista saapuisivat, ja (kuiskaten) "karta tuota kamalaa punaista intiania ja hänen puukkoaan, ja muista

aina kaikille sanoa, kuka olet, ja kirjota säännöllisesti, eläkä unhota ottaa kalomeliasi joka maanantai, keskiviikko ja perjantai, vaihdellen kiinakuoren kanssa, jota otat tiistaina, perjantaina ja lauantaina, ja merilöökkiä sunnuntaina, paitsi joka toinen viikko, jolloin tiistaina, perjantaina ja sunnuntaina otat rabarberia ja kissanminttuteetä, paitsi täysikuun aikana, jolloin kissanmintun asemesta otat bergamottia ja merilöökin sijasta opodeldokkia, jossa on pidetty viikko rautanaulaa."

Henryä syleiltiin, Rolfin kättä pudistettiin, Kuonabille päätä nyökättiin, Skookumia ei huomattukaan, joka olikin viisainta; sitten soma kanuu ulkoni rannasta. Sydämellisten hurraahuutojen ja jäähyväistoivotusten raikuessa se kääntyi päin virtaa, kokka kohti pohjoista.

Rantasillalla seiso iäiti nenäliina silmillään, ja itki ajatellessaan, että hänen poikansa nyt oli menossa kauas, kauas kodista ja ystävistä, rakkaasta sivistyneestä ja hienostuneesta Albanysta kauas, kauas syrjäisiin, raakoihin, tiettömiin seutuihin, melkeinpä aina Champlain järven rannoille.

LVIII.

>Paluumatka Intiani-järvelle.

Nuori Van Cortlandt, sukkajalassa kuusi jalkaa kaksi tuumaa ja rinnan ympäri kolmekymmentäneljä tuumaa, oli, kuten Rolf sanoi monien aikain kuluttua, "mainion hyvää raaka-ainetta, mutta mainion raakaa". Ne kaksi vuotta, jotka olivat kuluneet siitä, kun hän opintonsa päätti, puolet tästä ajasta lakitiedettä lukien, eivät olleet muuta aikaan saaneet kuin tehneet hänestä ruumiillisesti velttiön, vaikkapa samalla seuraelämän tähden. Mutta hänen henkinen kokoomuksensa oli parempi kuin hyvä; se sisälsi suuria toiveita. Häneltä ei puuttunut rohkeutta, sen enempää kuin älyäkään, ja se tie, jonka hän nyt oli valinnut, oli epäilemättä varmin tie miehuuteen.

Rolf ei ollut tullut ajatelleeksikaan, kuinka paljon maamies-, metsämies-, koskimies -retkeilijän kuitenkin täytyy tietää, ennenkuin nyt tavatessaan miehen, joka ei tiennyt mitään; hän ei ollut uneksinutkaan, kuinka monella tavalla sama asia voidaan väärin tehdä, ennenkun hän nyt näki uuden toverinsa yrittävän.

Ei ole toista yksinkertaista asiaa, joka täydellisemmin koettelisi miehen erämiestietoja kuin tulen tekeminen. Kymmmenkunta on hyvää keinoa ja tuhatkunta huonoa. Se joka voi kolmenakymmenenä päivänä peräkkäin sytyttää kolmekymmentä nuotiotulta kolmellakymmenellä tulitikulla taikka kolmellakymmenellä tuluskipunalla, on tunnustettava taitavaksi erämieheksi, sillä se kysyy monen vuoden kokemusta ja taitoa.

Kun Kuonab ja Rolf palasivat kanuulle, kannettuaan kumpikin taakkansa ensimmäisen pienen taivalluksen poikki, huomasivat he Van Cortlandtin tekevän tulta, jota varten hän oli koonnut suuren tiuhan pinon pieniä, enimmäkseen märkiä ja tuoreita puita. Tuluksia hän osasi käyttää, sillä ne olivat siihen aikaan yleinen keino joka taloudessa. Lapsesta pitäen hän oli kotonaan sytyttänyt kynttilän tällä alkuperäisellä tavalla. Kun kaikki puut olivat kasassa, niin hän iski piikivellä kipinän sytykkeeseen, jota samalla pidetään kädessä, puhalsi kipinän liekiksi, pisti sen kahden märän puun väliin ja odotti, että kaikki nyt leimahtaisivat tuleen, ja ihmetteli sitten, miksi pieni liekki paikalla sammui, vaikka hän olisi kuinka monta kertaa yrittänyt.

Molempien erämiesten palatessa Van Cortlandt sanoi: "Se ei näytä palavan." Intiani kääntyi sanattomassa halveksimisessaan. Rolfin oli hyvin vaikea pysyä kohteliaisuuden muodoissa, kunnes hän tuli ajatelleeksi: "Varmaan minä näytin yhtä suurelta houkalta hänen maailmassaan Albanysssa."

"Nähkääs", hän sanoi, "tuore ja märkä puu eivät kelpaa, mutta tuolla on koivuntuohta ja tuolla männynjuurakko." Hän otti kirveensä, hakkasi juurakosta muutamia pilkkeitä ja vuoli sitten puukollaan kustakin lastukuontalon. Yhden kalikan, joka oli niin pihkainen, ettei sitä voinut vuolla, hän kirveenhamaralla musersi pieniksi pilasteiksi. Saatuaan kourallisen repaleiksi riivittyä tuohta hän oli valmis koettamaan. Hän iski piillä kipunan, puhalsi sytykkeen liekkiin ja tällä liekillä sytytti tuohet, tuohella männyn pilasteet, ja tuota pikaa oli siitä virinnyt hilpeä tuli. Kuonab ei osottanut Van Cortlandtille edes sitä kunniaa, että olisi tuleen käyttänyt hänen puitaan. Hän hakkasi kasvavan haavan vesan ja teki vihannista karahkoista lieden Rolfin virittämän tulen ympärille, ja muutamassa minutissa ateria oli valmiiksi keitetty.

Van Cortlandt ei suinkaan ollut tyhmä; tämä vaan oli kaikki hänelle niin uutta. Mutta nyt hänen huomionsa kiintyi tulen tekemiseen, ja kauan ennenkun he olivat saapuneet ylämaan mökilleen, hän oli sen oppinut, oppinut metsätiedon ensimmäisen taidon — hän osasi rakentaa ja sytyttää tulen. Ja kun hän, monen viikon kuluttua, oppi vielä tavallisen tulen keinon lisäksi tekemään tulta kahta kalikkaakin hieromalla, niin oli hänen ilon maljansa täynnään. Hän tunsu olevansa opin tiellä.

Vakaasti aikoen olla kaikessa mukana hän nyt meloi kaiken päivää; alussa voimallisesti, sitten koneentapaisesti, lopulta heikosti ja vaivoin. Myöhään iltapäivällä oli kuljettava ensimmäisen pitkän taipaleen poikki, jota oli neljännesmaili. Rolf otti sata naulaa, Kuonab puolta enemmän, Van Cortlandt hitaasti kompuroi heidän jäljessään, rohtorasiansa ja melaansa kantaen. Sen yön hän mukavalla patjallaan nukkui sanomattoman uupumuksen unta. Seuraavana päivänä hän ei tehnyt juuri mitään, eikä puhunut mitään. Alkoi sataa; hän aukaisi mahdottoman suuren sateenvarjon ja

kyykki sen alla, kunnes myrsky oli tauonnut. Mutta kolmantena päivänä hän alkoi uudelleen osottaa elonmerkkejä, ja ennenkuin he olivat viidentenä matkapäivänä päässeet Schroonin suulle, oli hänen nuori vartalonsa jo alkanut ylämaan elvyttävässä ilmassa verestyä.

Oli aivan selvää, etteivät he voineet ottaa mukaansa puoliakaan niistä tavaroista, jotka he olivat menomatalla kätkeneet Schroon joen suuhun. Tavarat oli sen vuoksi uudelleen erotettavat ja osa jätettävä edelleen kätköön, kunnes jouduttaisiin toinen kerta käymään niitä noutamassa.

Kun he sinä iltana istuivat kuudennen nuotiotulensa ääressä, niin Van Cortlandt muisteli viime päivien vaiheita, ja niitä oli hänen mielestään ollut monta, siitä kun hän kotoa lähti. Hän tunsu itsensä paljoa vanhemmaksi ja voimallisemmaksi. Joki, kanuu, toverit eivät enää tuntuneet hänestä niin vierailta, vaan ne alkoivat olla hänelle hyvin tuttavat; ja hyvillään näistä voitoistaan hän laski kätensä Skookumin päälle, joka nukkui vieressä, mutta sai vastaukseksi äreän murauksen samalla kun tämä tärkeä eläin nousi ja siirtyi kokonaan toiselle puolen tulta. Harvoin on pieni koira jyrkemmin näsäyttänyt isoa miestä. "Ei Skookumille voi niin tehdä; teidän täytyy odottaa, kunnes sen aika on tullut", sanoi Rolf.

Matka Hudsonin latvoille pahoine virtoineen ja monine taivalluksineen oli jotenkin saman laatuinen kuin ennenkin. Sitten he saapuivat kotkanpesälle ja Jesup-joen tynemmälle vedelle ja ilman mainittavampaa tapausta oman mökkinsä rantaan. Tunne siitä, että oltiin "jälleen kotona", valtasi joka mielen ja kaikki olivat hyvillään.

LIX.

Van Cortlandtin rohdot.

"Ettekö Te ole terve?" kysyi Rolf eräänä kirkkaana kalomeli-aamuna, nähdessään Van Cortlandtin valmistelevan jokapäiväistä rohtoannostaan.

"Kah, miks'en? Voin mainiosti, ja päivä päivältä yhä paremmin", vastasi kysytty hyväntuulisesti.

"Mitä minä tietäisin, mutta äitini tapana oli sanoa: 'Rohdot ovat semmoisia aineita, että sairaasta ne tekevät terveen, terveestä sairaan'."

"Minun äitini ja teidän äitinne olisivat paikalla joutuneet riitaan, sen voitte arvata. M-u-t-t-a" hän lisäsi hitaasti, kuin asiaa punniten, silmissään leikkisä välähdyks, "jos asioita arvosteltaisiin sen mukaan, mitkä seuraukset ovat, niin pelkäänpä, että teidän äitinne helposti voittaisi", ja hän laski pitkän, laihan, näiveän kätensä kasvavan nuorukaisen leveään, voimakkaan käden viereen.

"Ukko Sylvanne taisi osata melkein oikeaan, kun hän sanoi: 'Ei muita sairaita olekaan kuin ne, jotka *luulevat* itseään sairiksi'," sanoi Rolf.

"Ehkä minun *pitäisi* ruveta vähentämään", vastasi Van Cortlandt. Mutta vähentäminen sitten tapahtuikin sangen äkkiä. Ennen viikonkaan kulumista he arvelivat parhaaksi lähteä hakemaan tavaroita, jotka oli Schroonin suulle kätketty, ettei niille ennättäisi tulla vahinkoa. Ei oikeastaan ollut syytä ottaa Van Cortlandtia matkalle mukaan, mutta ei häntä voitu yksinkään jättää. Hän siis tuli mukaan. Rohtojaan hän oli nauttinut varsin säännöllisesti — kalomelia, rabarberia, kalomelia, rabarberia, merilöökkiä —, mutta Rolfin huomautus painui hänen mieleensä niinkuin tulipommi lävistää pärekaton ja laskee valoa ja saa aikaan mullistuksen.

Tämä aamu sattui olemaan rabarberiaamu. Van Cortlandt joi aamujuomansa, tukki sitten huolellisesti pullon, pisti sen laatikkoon muitten pullojen sekaan ja laatikko nostettiin keskelle kanuuta. "Hyvilläni minä olen, kun se loppuu", hän sanoi miettiväisesti, "en luule sitä nyt tarvitsevani. Toisinaan toivon, että voisin kokonaan luopua niistä kaikista."

Tätä juuri Rolf oli toivonut. Ilman semmoista huomautusta hän ei olisi uskaltanut tehdä mitä teki. Hän nakkasi telttavaatteen keskelle kanuuta, niin että kiikkerä alus siitä pahasti kallistui toiselle laidalleen. "Tuo ei käy päinsä", hän huomautti, nosti sitten pois useita tavaroita, rohtolaatikon niitten mukana, laski ne rannalle pensaitten alle, ja nostaessaan tavarat taas veneeseen takaisin tahallaan unohti rohtolaatikon.

Kun Van Cortlandt seuraavana aamuna nousi kalomeliaan valmistamaan, niin hän säikähtyi, kun ei löytänytkään laatikkoa.

"Mieleeni juolahtaa", sanoi Rolf, "että viime kerran näin sen sillä paikalla, jossa kanuun kuormaa korjasimme."

Niin sinne se varmaan oli jäänyt. Vanin täytyi elää joku aika aivan rohdotonna. Se häntä pelotti, melkein kuin nuorta uimaria, joka huomaa korkkipussien karanneen; mutta samoin kuin uimaria, samoin rohkaisi tämä häntäkin tulemaan toimeen ilman. Ja niin Van huomasi, että hän *osasi uida ilmankin korkkipusseja*.

Nopeaan sujui matka virran mukana, ja viikon kuluttua he palasivat tavaroineen.

Rohtolaatikko löytyi samasta paikasta, johon se oli jätettykin. Van Cortlandt otti sen maasta lammasmaisesti hymähtäen, heidän istahtaessaan syömään illallista. Rolf ei kauan viivytellyt, ennenkuin sanoi: "Muistan kerran nähneeni kolme haukanpoikasta samassa pesässä. Emä opetti niitä lentämään. Kaksi lähti melisuosiolla, ja pian ne puikkelehtivat puiden latvoissa. Kolmas pelkäsi. Se sanoi: 'Ei äiti, minä en ole koskaan lentänyt, ja minä pelkään, että minä tapan itseni jos koetan'. Emä lopulta suuttui ja nakkasi sen pesästä. Paikalla kun se tunsu pudonneensa se levitti siipensä pelastuakseen. Siivissä ei ollut mitään vikaa, ja paljoa ennenkuin oli maahan

LX. Van Cortlandtin seikkailu.

Van Cortlandtin tulo oli pakottanut erämiehet rakentamaan uuden ja paljoo suuremman mökin. Heidän pohjatessaan sitä sanoi asianajaja: "Minä teidän sijassanne tekisin sen paljoo suuremman, kaksikymmentä kertaa kolmekymmentä jalkaa, ja rakentaisin siihen suuren kiviunin.

"Miksi niin?"

"Ehkä minä vielä palaan takaisin ja tuon jonkun toverin kerallani."

Rolf katsoi häneen vakaasti. Sehän oli tärkeä mahdollisuus, joka olisi ollut huomioon otettava, mutta ilman vetojuhtaa oli niin suuria hirsii vaikea käsitellä. Uuden mökin mitoiksi sen vuoksi tuli viisitoista ja kaksikymmentä jalkaa, ja kahdenkymmenen jalan hirsii oli kyllä vaikea liikutella. Van Cortlandt suurella huolella sisusti majan, rakensi koivuista kaksi valkoista laveria, pani balsamipuun oksista patjat, niiniset matot lattialle.

Ensimmäisen uupumuksen jälkeen hän oli nopeaan vahvistunut sen jälkeen kun oli rohtojen syömisen heittänyt, ja nyt hän perehtymistään perehtyi heidän elämäänsä, muuttui heikäläiseksi. Mutta Kuonab ei häntä suvainnut. Se tulenteke ja monta muuta samanlaista tapausta oli saanut hänen arvonsa laskemaan nollaakin alemmaksi punaisen miehen silmissä. Kun hän oppi tulta tekemään kahdella kalikalla, niin hänen arvonsa hiukan nousi; mutta sen jälkeen se oli taas vähän alentunut, melkein joka päivä, ja nyt sattui tapaus, joka sai sen laskemaan vielä alkuperäistäkin alhaista kantaansa alemmaksi.

Huolimatta ihmeteltävästä uutteruudesta Van Cortlandtin yritykset saada valkohäntähirvi ammutuksi olivat turhat. Tämä oli masentava ja surullinen tosiasia, sillä intiani sen vuoksi silminnähtävästi halveksi häntä, ei tosin teoissa sitä osottanut, mutta väitteli kuitenkin Vania, eikä ollut koskaan häntä huomaavinaan; ja Van taas luuli huomanneensa, että ilman tätä ja tuota ja muuta laiminlyöntiä Kuonabin puolelta hän itse ehkä olisi tehnyt niin ja niin.

Asiaa parantaakseen Rolf kerran kahden kesken sanoi intianille: "Emmekö voisi jollain tavalla *antaa* hänelle hirveä?"

"Hmh," vastasi Kuonab, jota ehdotus näytti huvittavan.

"Minä olen kuullut tuosta tuulastuskeinosta, osatteko te panna sen toimeen?"

"Ugh!"

Ryhdyttiin siis puuhaan.

Kuonab teki laatikon, jonka hän täytti hiekalla. Kolmelle puolelle hän asetti kaarnalaidat, kahdeksatoista tuumaa korkeat, ja keskelle hän teki männynoksista soihdun, sytykkeeksi hienoa koivuntuohta. Tavallisesti tätä laitosta pidetään veneen keulassa, ja urheilija sitten sytyttää sen oikealla hetkellä. Mutta Kuonab ei luottanut Vaniin sytyttäjänä, hän asetti tämän vanhanaikaisen valonsyöttäjän eteensä tuhdolle veneen peräpuoleen, mutta siten, että avoin laita oli käännettynä viistoon eteenpäin.

Suunnitelma on se, että kuljetaan pitkin järven rantaa pimeän tullen, siihen aikaan kun valkohäntähirvet tulevat rannalle juomaan ja syömään ulpukanlehtiä. Paikalla kun äänestä havaitaan hirvien olopaikka, niin kanuu ääneti melotaan paikalle, soihtu sytytetään ja valkohäntähirvi pysähtyy ihmettelemään tätä kummaa auringonnousua; sen ruumista ei tavallisesti näy hämärässä valossa, mutta silmät heijastavat loistetta kuin kaksi lamppua ja nyt pyssymies suorittaa osansa raehaulipanoksella. Se on helpoin ja epäurheilumaisinkin kaikista pyydystavoista. Se on jo kauan ollut laittonkin; ja se oli paha varsinkin siitä syystä, että sen uhriksi tavallisesti joutuivat naaraat ja vasikat.

Mutta nyt se näytti oikealta keinolta pelastaa Van Cortlandtin metsämieskunnia.

He siis lähtivät; Vanilla oli aseena kaksipiippuinen haulikkonsa ja vyöllään mahdoton koristettu metsästyspuukko, Vanin mielestä metsämiehen paras tunnusase, Kuonabin mielestä houkan lelu. Rolf jäi mökille.

He lähtivät pimeän tultua matkaan, heikko itätuuli pakotti heitä soutamaan itärantaa pitkin, etteivät hirvet saaneet heistä hajua. Heidän hiljaa liukuessaan järven poikki keksi oppaan nopea silmä pinnalla pitkän juovan hienon tuulenkareen poikki, — se varmaankin oli jonkun suuren eläimen, todenmukaisimmin valkohäntähirven vanavesi. Hyvä onni. Antaen vauhtia minkä jaksoi hän kiidatti kanuun sen jälkeen ja kolmen neljän minutin kuluttua he keksivät suuren tumman eläimen, joka nopeaan pyrki pakoon, mutta se oli matala vedessä eikä sillä ollut sarvia. He eivät voineet käsittää, mikä se mahtoi olla. Van istui kiihkeästi tähyten, pyssy kädessään, mutta kanuu kulki uivan eläimen yli; se katosi keulan alle ja seuraavassa silmänräpäyksessä tuoksahti laidan yli *valtava musta kalastaja-näätä*.

"Puukolla," huusi Kuonab, tulisessa tuskassa peläten, että Van ampuisi ja puhkaisisi kanuun.

Kalastajanäätä hyökkäsi oikopäätä asianajajan kimppuun, kähisten ja möristen kuin karhu.

Van tarttui puukkoonsa ja sitten alkoi mitä ihmeellisin tappelu; torjuen hyökkääjää päältään niin

etäälle kuin saattoi, hän pisti ja pisti sitä pitkällä veitsellään. Mutta näätäpä näytti olevan kuin rautapaidassa. Puukko joko livahti syrjään, taikka tökkäsi kerrassaan kerta toisensa jälkeen, ja hurja vikkeli peto luikerteli, tappeli, kynsi ja repi ja oli jo haavottanut asianajajaa kymmeneen paikkaan. Jäb, jäb, Van suotta pisti ja sohi. Näätä näytti vain enemmän raivostuvan ja voimistuvan. Se puri Vanin sääreen kiinni heti polven alapuolelle, ja ärhenteli ja repi kuin bulldoggi. Van kävi kahden käden sen kurkkuun kiinni ja kuristi koko voimallaan. Peto lopulta hellitti ja kavahti taapäin, tehdäkseen uuden hyökkäyksen, nyt Kuonab huomasi tilaisuuden ja iski sitä melalla kuonoon, niin että se käpertyi. Näätä mukelti eteenpäin, Van väisti, muka uuden hyökkäyksen välttääkseen, ja samalla kanuu kaatui ja he olivat kaikki järvessä uimassa henkensä edestä.

Onneksi he kuitenkin olivat ajautuneet länsirannalle, eikä vettä ollut kuin vajaata kuusi jalkaa. Kuonab siis ui rantaan, mela toisessa kädessään, toisella kanuuta uittaen, ja Van kaalasi, vetäen hännästä kuollutta kalastajanäätä.

Kuonab hairasi tuulen kantaman seipään ja pisti sen liejuun niin lähelle kuin suinkin kaatumapaikkaa, jotta he saattoivat sen aamulla löytää ja etsiä pyssyn järvenpohjasta; sitten hän vaieten meloi takaisin mökille.

Seuraavana päivänä he seipään mukaan löysivät paikan ja ensin Vanin pyssyn, sitten hänen mahtavan metsästyspuukkonsa. Ja hämmästykseseen ja harmikseen he huomasivat, että se vielä oli tupessaan: koko tuon pistämisen ja iskemisen ajan oli sen pystyvä terä ollut piilossa, ase paksussa ja pyöreässä messinkihelaisessa nahkatupessaan.

LXI.

Rolf Vanilta oppia ottamassa.

Mies ei voi ajaa omaa asiaansa, sen enempää kuin houraileva lääkärikään voi itselleen määrätä oikeata rohtoa, — sano' Si Sylvanne.

Kuinka paljoo etevämmäksi Rolf tiesikin itsensä joella ja metsässä, niin yksi paikka kuitenkin oli, jossa Van Cortlandt otti johdon, nimittäin niissä pitkissä keskusteluissa, joita heillä oli milloin nuotiotulen ääressä, milloin Vanin omassa mökissä, johon Kuonab harvoin astui.

Mieltäkiinnittävimmät asiat, mitä näinä joutohetkinä pohdittiin, olivat vanha Kreikka ja nykyinen Albany. Van Cortlandt oli lukenut paljon Kreikan kirjallisuutta, ja tavattuaan hartaan kuulijan kertoi hän tälle jännittäviä juttuja Priamoon Ilionista, Atheenasta ja Pergamonista, innostuneena kuten ainakin opettaja, tavatessaan oppilaan, jota vanha klassillinen aika viehättää. Ja kun hän ulkoa lausui runoa Troijan piirityksestä ja kreikkalaisista sankareista, niin Rolf sitä kuunteli hartain mielenkiinnoin, joka oli sitä ihmettelevämpää, kun hän ei niistä asioista mitään tiennyt. Mutta hän sanoi, että se kuului tosipuheelta ja miesten astunnalta, jotka olivat lähteneet suuria aikaan saamaan.

Mieluisena puheenaineena Rolfille oli niinikään Albany, valtiollinen elämä, hallituksen talo virastoinen, yhteiskunnalliset ja valtiolliset renkaat ja juonet. Rolfia politiikka ja seuraelämä naurettavine piirteineen ja kujeineen suuresti huvitti, epäilemättä siitä syystä, että Van Cortlandt esitti asiat huvittavassa valossa. Ja monta kertaa Rolf ihmetteli, kuinka järkevät ihmiset saattoivat aikaansa menettää semmoisiin hullutuksiin ja lapsellisuuksiin, mitä seuraelämän tavat hänestä olivat. Van Cortlandt hymyili hänen huomautuksilleen, mutta ei vastannut pitkään aikaan.

Eräänä päivänä, ensimmäisenä sen jälkeen kun Van Cortlandtin mökki oli valmistunut, avasi omistaja, erämiehen keralla majaa lähestyessään, oven ja astui sitten syrjään, antaakseen Rolfin ensimmäisenä astua sisään.

"Menkää edellä", sanoi Rolf.

"Teidän jälkeenne", vastasi toinen kohteliaasti.

"Mitä vielä, astukaa pois vaan", vastasi nuorukainen, jota tämä temppuilu nauratti, vaikka samalla harmittikin.

Van Cortlandt kohautti hattuaan ja astui edellä.

Kun oli sisään tultu, niin Rolf kääntyi oitis Vanin puoleen ja puhui: "Te sanoitte tuonnoin, että kaikenlaisilla hienoston tempuilla oli joku syykin; selittäkää minulle nyt, mitä hemmettiä kaikki tuommoiset hullutukset merkitsevät? Minun mielestäni ei vapaan amerikkalaisen pitäisi tarvita ottaa hattuaan päästään kenenkään muun kuin Jumalan edessä."

Van Cortlandt naurahti herttaisesti ja sanoi: "Voitte olla varsin varma siitä, että kaikki seuraelämän tavat ovat terveen järjen aiheuttamia, lukuunottamatta yhtä taikka paria tapaa, joita yhä jatkuu, vaikka syy on kadonnut. Takin selässä olevat napit esim. tulivat alkuaan sinne siitä syystä, että niiden avulla takin liepeet käännettiin syrjään miekan tieltä. Miekan käyttäminen on nyt jäänyt, mutta napit ovat siitä huolimatta yhä samalla paikalla.

"Mitä taas hatun nostamiseen tulee, niin riippuu sen arvo kokonaan siitä, mitä tällaisella tervehtämisellä tarkotetaan. Koska se on seuraelämän yleinen tapa, niin on tyydyttävä siihen merkitykseen, jonka seuraelämä sille antaa.

"Kuljeskelevien ritarien ajalla, kun vieras ritari tuli tiellä vastaan, niin hän saattoi olla vihollinen. Kymmenestä oli yhdeksän tavallisesti vihollisia. Mutta jos vastaantulija oli ystävä, niin hän kohotti

ilmaan oikean kätensä *ilman asetta*. Käsi kohotettiin korkealle, jotta se näkyi niin kauas kuin nuolella nähtiin ampua, ja paremmaksi vakuudeksi vielä kohotettiin kypärin silmikkaa, niin että kasvot näkyivät. Mutta maantiet pysyivät vaarallisina vielä kauan sen jälkeenkin, kun ritarit olivat lakanneet pitämästä rautapaitaa, ja samaa merkkiä sen vuoksi yhä edelleen käytettiin, silmikon sijasta vaan kohotettiin hattua. Jos joku ei sitä tehnyt, niin hän siten joko ilmaisi vihamielisyyttä, halveksimista, taikka tietämätöntä moukkamaisuutta. Sen vuoksi hatun nostaminen kaikissa sivistyneissä maissa on molemminpuolisen luottamuksen ja kunnioituksen osotus."

"No niin, se muuttaa koko asian. Mutta miksi te koskitte hattuunne äsken, kun te astuitte huoneeseen ennen minua?"

"Siitä syystä, että tämä on minun huoneeni ja että te olette vieraani. Sen mukaan velvollisuuteni on palvella teitä, niinkuin isännän ainakin, ja kehottaa teitä edellä kulkemaan. Jos olisin antanut teidän avata minulle oven, niin olisin saattanut teidät palvelijan asemaan; vastapainoksi kohotin hattuani tasa-arvon ja kunnioituksen merkiksi."

"Hm", sanoi Rolf, "suottapa ei vanha Sylvanne sanonut: 'Ei miehen järki aina riitä, vaikka se olisi ovela kuin teräsansa, tarkka kuin hiusliipasin ja varma kuin kallio. Kuta enemmän mies oppii, sitä enemmän hän varmuuttaan menettää. Ja se mikä on kauan ollut voimassa, ei tavallisesti lepää laholla perustuksella'."

LXII. Lumoruno.

Eräänä aamuna, Vanin astuessa ulos mökistään, kuului auringonnousun kalliolta tahdikas *tam-tatam-taa*.

"Ag-aj-uai-o-sai. Pem-o-sai
gezhik-om ena-bid ah-kiin.
Ena-bid ah-kiin."

"Mitä hän hommaa, Rolf?"

"Se on hänen auringonnousu-rukouksensa," vastasi tämä.

"Tiedättekö, mitä se merkitsee?"

"Kyllä, ei juuri paljoa. Hän vain sanoo: 'Oi sinä, joka aamulla vaellat taivaalle, sinua tervehdän'."

"Niinkö? Minä en tiennytkään intianeilla olevan semmoisia tapoja, —aivan kuin Osiriksen papeilla. Onko hänelle kukaan opettanut? Tarkotan kukaan valkoinen?"

"Ei, se on aina ollut intianien tapoja. Heillä on laulu tai rukous melkein jokaiseen huomattavaan tapaukseen. Eri rukoukset auringonnousua, auringonlaskua, kuunnousua, hyvää metsästystä varten, ja taas eri rukoukset sen varalta, kun ovat sairaina, taikka kun lähtevät matkalle, taikka kun sydän on paha."

"Minä aivan hämmästyin. Minulla ei ollut aavistustakaan siitä, että he ovat niin inhimillisiä. Se johtaa minut taaksepäin Delfoin temppelihin. Se on Ilionin Kassandran arvoista. Minä luulin, että intianit ovat vain raakoja villejä, jotka metsästävät kunnes vatsa on täysi, ja makaavat, kunnes se taas on tyhjä."

"Hm," sanoi Rolf hymähtäen. "Minä huomaan, että tekin olette vähän arvostellut siihen 'hiusliipasin-, teräsansa-, kukkovarman tapaan'."

"Olisipa hauska tietää, haluttaisiko häntä kuulla minun lauluani?"

"Voihan koettaa. Minä ainakin yrittäisin."

Ja vielä samana iltana lauloi Van tulen ääressä "Iloisen ritarin", "John Peelin metsästyksen", ja "Dundeen Bonney'n". Hänellä oli kaunis baritoniääni. Hän oli erittäin suosittu Albanyn soitannollisissa piireissä. Rolf oli ihastunut, Skookum uikutti myötätuntoisesti, ja Kuonab istui, eikä liikahtanut, ennenkun laulu oli päättynyt. Hän ei sanonut mitään, mutta Rolf tunsu että hänen mieltymyksensä oli herännyt. Koettaen käyttää tätä seikkaa hyväksi sanoi hän:

"Tässä on rumpusi, Kuonab. Etkö tahtoisi laulaa 'Wabanakin laulua'? Mutta pyyntö ei tullut otollisella hetkellä ja intiani vain pudisti päätään."

"Kuulkaapa, Van," virkki Rolf (Van Cortlandt oli ehdottanut tämän lyhennyksen). "Kuonab ei teitä koskaan hyvin suvaitse, ennenkun olette ampunut sarvaan."

"Olenhan minä yrittänyt."

"Totta, totta, mutta huomenna lähdemme ja yritämme uuden kerran; ehkä silloin on parempi onni. Mitä luulette ilmasta, Kuonab?"

"Puolenpäivän aikaan alkaa myrsky, ja sitä kestää kolme päivää," vastasi punainen mies lyhyeen ja lähti sitten ulos.

"Se on eri juttu", sanoi Rolf, "sitten saamme odottaa."

Van hämmästyti, ja sitä enemmän kun taivas tunnin kuluttua pimeni, myrskyvihurit alkoivat suhista ja rankkasade pieksi maata.

"Mistä — Belsazarin ilmantoitottajan nimessä! — hän sen tietää?"

"Ehkä on parempi, ettette kysy sitä häneltä. Minä koetan saada sen selville, jos tahdotte tietää, ja kerron teille perästäpäin."

Rolf puistikin esille tiedot, vaikkei helposti, eikä yhdellä puhuttelulla:

"Eilen tshipmukit^[23] olivat kovassa työssä; nyt ne ovat alallaan, ja pikkulinnut ovat kateissa.

"Eilen auringonnousu oli kellertävä, tänä aamuna se oli rusottava.

"Viime yönä kuu vaihtui ja sen ympärillä oli vahva pieni kehä.

"Ei ole satanut kymmeneen päivään, ja tämä on kolmas päivä, jona tuuli on idässä.

"Viime yönä ei ollut kastetta. Näin Kielen vuoren aamun koitossa; tomtomini ei soi.

"Aamulla savu kieppui kolmelle taholle, ja Skookumin kuono oli kuuma."

He siis jäivät mökille niin tiedoin, pakosta uskoen, ja vasta kolmantena päivänä taivas tosiaan selkisi; länsituuli alkoi maksaa takaisin, mitä oli idältä lainannut, ja niin kävi toteen sananlasku: "kolmen päivän sade taivaan tyhjentää".

Sinä iltapäivänä työnsivät Rolf ja Van kanuun vesille ja lähtivät melomaan järveä pois päin. Kuljettuaan mökiltä mailin laskivat he rantaan; sillä paikalla oli suosittu hirvenpolku. Rolf tuota pikaa osotti maata: hän oli löytänyt aivan vereksen jäljen; mutta Van ei näyttänyt siitä mitään ymmärtävän. He kulkivat edelleen, Rolf keveästi ja ääneti, mutta Van sai pitkällä säärillään ja jaloillaan aikaan arveluttavan paljon ryskettä. Rolf kääntyi ja kuiskasi: "Ei sillä tavalla. Älkää astuko kuiville risuille." Van koetti kulkea varovammin ja onnistui mielestään hyvinkin, mutta Rolfin kärsivällisyys oli lujilla ja hän alkoi nyt ymmärtää, mitä Kuonab oli mahtanut hänestä itsestään ajatella vuosi takaperin. "Katsokaas", sanoi Rolf, "nostakaa jalkanne tällä tavalla, älkääkä kääntäkö sitä noin ulospäin. Ja tarkatkaa paikkaa, ennenkun sen taas maahan laskette. Tunnustelkaa varpaallanne, jotta tunnette, ettei alla ole kuivia risuja, ja työntäkää se sitten lujasti maahan, ennenkun sille astutte. Parempi tietysti olisi, kun teillä olisi mokkasinit. Älkää koskaan kulkeko oksien ohi, niin että ne hankaavat, vaan kohottakaa ne syrjään, etteivät raavi ja päästäkää ne sievästi takaisin. Kuivaa oksaa ei pidä koskaan taivuttaa; se täytyy kiertää", j.n.e. Näitä seikkoja ei Van ollut tullut ajatelleeksikaan, mutta paikalla hän käsitti ne ja hänen kulkunsa parantuikin ihmeteltävässä määrässä.

He tulivat jälleen veden partaalle. Rolf paikalla huomasi pienen lahdelman toisella puolen sarvaan, joka seisoi aivan alallaan, katseli heihin päin ja arvatenkin ihmetteli, mitä otuksia he mahtoivat olla.

"Siinä on nyt teille," Rolf kuiskasi.

"Missä?" kysyi Van kiihkeästi.

"Tuolla, näettekö tuon harmaan ja valkoisen."

"En minä näe."

Viisi minuuttia koetti Rolf turhaan saada Vania huomaamaan tuon kuvapatsasmaisen haahmon; viiteen minuttiin se ei liikahtanut. Sitten se vaaran aavistaen loikkasi pitkään ja katosi näkyvistä.

Se oli kerrassaan masentavaa. Rolf istahti alas melkein epätoivoissaan. Mutta sitten hänen mieleensä johtui eräs ukko Sylvannen huomautus: "Ei mies silti vielä ole houkka, vaikkei hän olekaan juuri sinun mielesi mukainen."

Sitten Rolf äkkiä sanoi: "Van, onko teillä kirjaa matkassa?"

"On minulla Virgilius."

"Lukekaa minulle ensi sivua."

Van luki, kirja kuuden tuuman päässä nenästään.

"Mutta lukekaapa nyt," sanoi Rolf ja piti kirjaa neljän jalan päässä.

"Se on mahdotonta, en näe muuta kuin hämärän valkoisen laikan."

"Hyvä, no entä näettekö tuolla tuon kaakon?"

"Tarkotatteko tuota pitkää mustaa esinettä tuolla lahdella?"

"En, se on pölkky tässä aivan vieressä", nauroi Rolf. "Ei, vaan tuolla puolen mailin päässä."

"En, en minä näe muuta kuin vähän hämärrettä."

"Minä arvasin sen. Turha on teidän koettaa sarvasta ampua, ennenkun saatte silmälasit. Älyä teillä kyllä on, mutta silmät eivät ole metsämiehen aistimet. Jääkää te tänne, kunnes minä lähden koettamaan, onko minulla onnea."

Rolf häipyi metsään. Parinkymmenen minuutin kuluttua Van kuuli pamauksen, ja pian Rolf palasi takaisin, kantaen kahden vuoden vanhaa sarvasta, ja yön tullen he palasivat mökille. Kuonab vilkasi heidän kasvoihinsa, kun he kulkivat hänen ohitseensa, pientä sarvasta korennossa kantaen. He koettivat säilyttää muotonsa muuttumatta. Mutta intiania ei niinkään petetty. Hän ei ääntänyt muuta kuin sähähtävän "hnh!"

Vanin kunnian pelastus.

"Kun asiat näyttävät pimeimmiltä, niin se on merkki, että onni onkin tulossa sinun tietäsi." Niin sanoi Si Sylvanne, ja Van Cortlandtiin nähden se kävi toteen. "Varisevien lehtien kuu" oli päätymässä, lokakuu loppumaisillaan, se päivä lähestymässä, jona heidän oli suunnattava kulkunsa Albanyyn, koska hänen piti lähteä siksi hyvissä ajoin, että erämiehet ennättäisivät vielä avoveden aikana palata. Hän oli ihmeteltävästi voimistunut ja käynyt komeaksi. Kasvot olivat verevöityneet ja ruskettuneet. Hän oli heittänyt kaikki rohdot ja saanut kokonaista kaksikymmentä naulaa lisäpainoa. Hän oli oppinut tekemään tulta, melomaan kanuuta ja kulkemaan metsässä *melkein* ääneti. Oppineitten puheittensa takia oli hän paljon kohonnut Rolfin silmissä, ja oivalla laulullaan oli hän saanut Kuonabinkin jonkun vähäsen itseensä suostumaan. Mutta kaikki hänen yrityksensä sarvaan kaatamiseksi epäonnistuivat. "Kun ensi vuonna palaatte ja teillä on hyvät silmälasit, niin sitten olette kyllä mies puolestanne", sanoi Rolf, ja sen verran Vanille siis jäi toivon kipunaa.

Kolmen päivän myrsky oli kaatanut niin paljon puita, että erämiehet päättivät parhaaksi laskea jokea Kotkanpesälle saakka, raivatakseen pois joen poikki kaatuneita puita, jotta päästäisiin sukkelammin kulkemaan silloin kun oli vähemmän aikaa.

Heidän arvelunsa oli aivan oikea. Joen poikki oli tosiaan kaatunut paljon puita. He hakkasivat poikki lähes kolmekymmentä runkoa, ennenkun puolenpäivän aikaan olivat päässeet Kotkanpesälle, ja perkattuaan joen parempaan kuntoon kuin se oli ollutkaan, he kääntyivät paluumatkalle, noustakseen oikopäätä ja viivyttelemättä ne kymmenen mailia, jotka Kotkanpesältä oli heidän mökilleen.

Heidän pyörtäessään viimeisen niemen ohi, näkyi vedessä melkoisen lähellä äkkiä suuri tumma olento. Skookumin niskakarvat nousivat pystyyn. Kuonab kuiskasi: "Iso hirvi! Ampukaa sukkelaan!" Van oli ainoa, jolla oli pyssy käsillä. Suuri musta otus seisoi alallaan hetkisen, tuijottaen heihin silmät selällään, korvat hörössä ja sieraimet suurina, pudisti sitten leveitä sarviaan, pyörsi ympäri ja hyökkäsi rannalle. Van ampui, ja uroshirvi lyyhistyivät suurella pauhulla ulpukkain joukkoon. Rolf ja Skookum puhkesivat mitä epämetsästäjämaisimpiin riemuhuutoihin. Mutta jättiläinen hyppäsi jälleen pystyyn ja saavutti rannan, kaatuakseen siellä uudelleen Van Cortlandtin laukaistessa toisen piippunsa. Mutta vain hetkeksi se seisahtui; äkkiä se taas nousi jaloilleen ja syöksyi metsän peittoon. Kuonab käänsi paikalla kanuun ja pyrki rantaan.

Pensaista kuului raskas huoahdus, kuului toisia vähin ajoin. Kuonab näytti hampaansa ja viittasi sinnepäin. Rolf tarttui pyssyynsä, Skookum hyppäsi veneestä ja vähäistä myöhemmin päästi sotahuutonsa läheltä viidakosta.

Miehet hyökkäsivät eteenpäin, pyssyt kädessä, mutta Kuonab neuvoi: "Pitäkää varanne! Ehkä se odottaa."

"Jos niin on, niin se kyllä voi saada meistä jonkun", sanoi Rolf naurahtaen, sillä hän oli kuullut ison hirven tavoista.

Puiden suojassa seisten he odottivat, kunnes Van oli panostanut uudelleen kaksipiippuisen pyssyynsä, sitten he varovasti lähestyivät. Ehtimän takaa kuului hirven voimallisia, rajuja puhalluksia. Skookuminkin ääni kuului tiheiköistä, ja lähestyessään paikkaa he näkivät valtavan eläimen makaavan maassa pitkänään, silloin tällöin heitellen päätään ylöspäin ja samalla päästään kamalan tuskaänen.

Intiani ampui luodin hirven aivoihin, sitten kaikki vaiken; surinäytelmä oli päättynyt.

Mutta nyt heidän huomionsa kääntyi Van Cortlandtiin. Hän horjui, hoiperteli, hänen polvensa vapisivat, kasvot kalpenivat, hervottomana hän vaipui kaatuneen puun tyvelle. Sitten hän peitti kasvot käsillään, hänen jalkansa polkivat maata, olkapäät nytkähtelivät ylös ja alas.

Toiset eivät sanoneet siihen mitään. He älyivät merkeistä ja eleistä, että nuori Van Cortlandt, niin mies kuin olikin, ainoastaan ankarilla voimanponnistuksilla saattoi pidättää itsensä hysterisestä itkusta ja nyyhkytyksestä.

Ei vielä silloin, mutta seuraavana päivänä sanoi Kuonab: "Muutamille se tulee sen *jälkeen*, kun he ovat tappaneet, toisille ennen, niinkuin sinulle, Rolf. Minulle se tuli silloin, kun tapoin ensimmäisen tshipukkini, silloin kun varastin isäni lumot."

Otuksen nylkemisessä ja lihaamisessa oli moneksi tunniksi työtä. Onneksi he jo olivat lähellä kotoaan. Retkikunnan mielenlaadussa tapahtui ihmeteltävä muutos. Kuonab puhutteli kahdesti Van Cortlandtia, viimeksi mainitun yhdessä heidän kerallaan täydessä touhussa korjatessa talteen *hänen hirtensä* lihoja. Hän tahrautui, hieraantui, ryvetytti otuksen lihasta, karvoista ja verestä, ja kun he illalla istuivat mökissä tulen ääressä, niin Skookum nousi, oikoi itseään, haukotteli ja lähti vakain aikomuksin astumaan, laski kuononsa asianajajan käteen, nuolasi sitä ja laskeutui sitten hänen jalkoihinsa maata. Van Cortlandt vilkasi Rolfiin, kummankin silmissä oli naurun välähdys. "Nyt on kaikki hyvin. Voitte nyt silitellä Skookumia, pelkäämättä että se runtelee raajanne. Se on päättänyt ruveta ystäväksenne. Te olette vihdoinkin meikäläinen"; ja Kuonab katseli ja kaksi pitkää norsunluun-valkeata hammasriviä loisti hänen hymyillessään.

LXIV. Kuvernörin päivälliset.

Onko milloinkaan aurinko kirkkaampana noussut niin synkeän yön jälkeen? Saalis ei ollutkaan mikään valkohäntähirvi, vaan suurin kaikista hirvistä; Van Cortlandt olikin joukosta ainoa, joka oli ison hirven kaatanut. Nahka säilytettiin ja siitä tehtiin myöhemmin voittajalle metsästystakki. Pää ja sarvet korjattiin huolellisesti talteen Albanvyn vietäviksi, jossa ne yhä vieläkin ovat myöhemmän samannimisen sukupolven huoneissa nähtävinä. Erämiesten majalla kuluivat viimeiset päivät mitä onnellisimmassa mielentilassa. Hetket katosivat liiankin nopeaan, ja pitkäsäärinen asianajaja nousi ahavoituneena ja terveen näköisenä kanuuhun, lähteäkseen molempien toveriensa keralla paluumatkalle Albanyyn. Kolmella melalla ("kahdella ja puolella", väitti Van) viilettivät he lastittoman kanuunsa parissa tunnissa alas Jesupin joen suvannoista ja olivat illalla, majautuessaan, kulkeneet kokonaista viisineljättä mailia mökiltään. Seuraavana päivänä he saapuivat miltei Schroomin suulle, ja viikon kuluttua he kaarsivat Hudsonin suuren mutkan ja Albany kohosi näkyviin.

Kuinka Vanin sydän pamppaili! Kuinka iloissaan hän oli, saapuessaan kotiin voittajana, terveytyneenä ja joka tavalla voimistuneena. Heidät nähtiin ja tunnettiin. Sananviejäin nähtiin juoksevan, suuri tykki pamahti, Capitolion katolle kohosi lippu, kellot alkoivat soida, ihmisiä juoksi rantaan ja laivoihin nousi lippuja.

Rantaan oli kokoontunut suuri väkijoukko.

"Tuolla ovat isä ja äiti!" huusi Van, hattuaan heiluttaen.

"Hurraa", ja väkijoukko yhtyi huutoon, kellojen moikaessa ja Skookumin kanuun keulasta yhtyessä huutoihin voimainsa mukaan.

Kanuu vedettiin maalle miesjoukolla. Van sulki äitinsä syliinsä ja tämä huudahti: "Poikani, poikani, rakas poikani! Kuinka terveeltä sinä näytät! Ah, mikset sinä kirjoittanut? Mutta Jumalan kiitos, sinä olet palannut takaisin ja näytät niin reippaalta ja voimalliselta. Tietysti sinä otit säännöllisesti rohtojasi. Jumalalle kiitos niistä! Oi, minä olen niin onnellinen, poikani! Ei mikään vedä vertoja merilöökille ja Jumalan siunaukselle."

Rolf ja Kuonab saivat kokea, että heilläkin oli ilosta osa. Kuvernöri puristi lämpimästi heidän kättään, ja sitten kuului ystävällinen ääni: "Kas niin, täällä sinä taas olet, poikani. Kasvanut ja voimistunut joka tavalla, mutta muutoin sama kuin ennenkin". Rolf kääntyi ympäri ja näki vanhan Si Sylvannen kookkaan vartalon, kulmikkaan muodon ja ystävällisen harmaan pään, mutta vielä enemmän hän hämmästyi kuullessaan häntä puhuteltavan "senaattoriksi".

"Niin aina", sanoi senaattori, "olipahan semmoinen sattuman vaali, joka joskus osaa oikeaankin. Suuri onni Albanylle, vai eikö ollut?"

"Hoo", sanoi Kuonab, puristaen senaattorin kättä, mutta Skookum näytti hämmentyneeltä ja nololta.

"Niin aina", sanoi kuvernööri, intianin, nuorukaisen ja senaattorin puoleen kääntyen, "muistakaa nyt, että odotamme teitä meille päivälliselle tänä iltana, kello seitsemän."

Mutta Rolfin mieleen samalla nousi sovinnaisuuden pöpö, joka vartioitsee kaikkia ovia, vaanii kaikissa juhliissa. Hän sai Vanin vähän syrjemmäksi ja purki tälle huolensa: "Minä pelkään, ettei minulla ole kelvollisia vaatteita. Enkä minä tiedä, miten käyttäytyä", hän sanoi.

"Kyllä minä sitten näytän, ei siitä hätää. Ensinnäkin pitää puhdistautua niin hyvin kuin suinkin ja ajauttaa partansa. Pankaa päällemme parhaat vaatteet, mitä teillä on, ja katsokaa, että ne ovat puhtaat. Tulkaa sitten täsmälleen kello seitsemän ja olkaa vakuutetut siitä, että kaikki ovat teitä kohtaan ystävälliset ja että teille koetetaan pitää hauskaa. Mitä muihin temppuihin tulee, niin pitäkää silmällä minua, — ja hätää ei ole lainkaan."

Kun siis vieraat alkoivat saapua kello seitsemän aikaan ja astua portaita kuvernörin asuntoon, niin tuli heidän mukanaan myös kookas solakka nuorukainen, keveästi astuva intiani ja pystykorva keltainen koira. Nuori Van Cortlandt oli ovella vastassa, pelastaakseen heidät kaikista pulista. Mutta kyllä hän nyt näyttikin muhkealta, puhtaaksi ajeltuna, ruskettuneena, kookkaana, amerikkalaisen kapteenin ryhdikkääseen univormuun puettuna, ystävien ympäröimänä ja kaikkien jumaloimana. Kylläpä täällä oli kaikki toisenlaista kuin heidän yksinäisessä mökissään salojärven rannalla.

Muuan kamaripalvelija, joka yritti häätää pois Skookumin, pelasti nahkansa vain sen kautta, että ensiksi Kuonab, sitten Van riensivät apuun. Ja kun sitten pöytään istuttiin, niin tämä leppymätön nelijalkainen sydänmaan lapsi varustautui Kuonabin tuolin alle ja murisi joka kerta, kun kamaripalvelijan silkkisukat uhkasivat lähestyä sitä lähemmäksi kuin Skookum mielestään saattoi suvaita.

Nuori Van Cortlandt enimmäkseen piti yllä keskustelua päivällisen aikana, mutta seuran huomattavimpia henkilöitä oli muuan mahtipontinen sotilas. Kerran tai kahdesti kuvernööri ja rouva Van Cortlandt kääntyivät puhuttelemaan Rolfia, jonka silloin täytyi puhua koko seuralle. Hänen poskensa kävivät kovin punaisiksi, mutta hän tiesi, mitä tahtoi sanoa, ja osasi vaieta sen sanottuaan, eikä hän sen vuoksi joutunut kovinkaan pahaan pulaan.

Ruokia kannettiin lukemattomia ja syömistä ja keskustelua kesti tuntikausia, mutta sitten tapahtui sangen merkillinen muutos. Emännän esimerkkiä seuraten kaikki nousivat pöydästä, tuolit nostettiin pois tieltä ja naiset poistuivat toiseen huoneeseen. Ovet jälleen suljettiin ja

miehet kokoontuivat istumaan lähemmäksi kuvernööriä.

Van lähestyi Rolfia ja selitti hänelle, mitä se merkitsi: "Tämä taas on seurustelutapa, jolla alkuaan on ollut toinen merkitys. Sata vuotta takaperin oli tapana, että miespuoli aina juopui juhlapäivällisissä ja alkoi käyttäytyä siihen laatuun, etteivät naiset enää voineet sitä sietää, ja säästääkseen omia tunteitaan ja antaakseen miehille vapaan vallan he sen vuoksi poistuivat. Nykyisin miehet eivät enää hairahdu semmoiseen hurjisteluun, mutta tapaa jatkuu, koska miehet siten voivat tupakoida päivällisen jälkeen ja naiset taas keskenään jutella kaikenlaisista semmoisista asioista, jotka eivät miehiä huvita. Tälläkin tavalla on siis järkevät juurensa ja syynsä."

Rolfin mielestä tämä olikin päivällisen paras osa. Niin kauan kun naiset olivat saapuvilla, painosti seurustelua ylenpalttinen kohteliaisuuden, melkein päteeskentelyn tunne; keskustelua olivat etupäässä hoitaneet nuori Van Cortlandt ja eräät nuoret neitokset, muutamien sangen iloisien nuorien mielihien ja kenraalin avulla. Heidän juttelunsa oli hupaisaa, mutta ei sen enempääkään. Nyt sitä vastoin piiri muuttui toisen muotoiseksi, puhuttiin toisista asioista, toiseen tapaan, ja puhujat olivat toisia miehiä.

"Olemme kärsineet kaikki, mitä kohtuudella voimme kärsiä", sanoi kuvernööri, tarkottaen erästä äsken kerrottua tapausta, kuinka brittiläinen sotalaiva oli väkisin tarkastanut amerikkalaisen kauppalaivan ja vienyt mukanaan puolet sen miehistöstä sillä verukkeella, että ne muka olivat brittiläisiä merimiehiä, vaikka purjehtivat amerikkalaisina. "Kolme vuotta on tätä nyt kestänyt. Se on joko merirosvouutta taikka sotaa, ja kummassakin tapauksessa velvollisuutemme on taistella."

"Jersey on jäykästi sotaa vastaan", sanoi eräs edusmies, joka oli tullut alemmaa Hudsonin rannoilta.

"Jersey on aina vastustanut kaikkea, joka koskee todella kansan parasta", sanoi punakka ja pönäkkä käheääninen sotilas, jonka silmät pyörivät päässä ja joka liitti aina lauseen loppuun sanat: "hyvä herra".

"Sama on Connecticutin laita", sanoi muuan toinen, "he sanovat: muistakaa suojattomia rantojamme ja satamakaupunkejamme."

"Suuremmassa vaarassa New York on", sanoi siihen kuvernööri, "ja kaikki sen satamat pitkin Hudsonia, takaovi avoinna hyökkäykselle Canadian puolelta."

"Onneksi eivät Pennsylvania, Maryland eivätkä Lännen valtiot ole unohtaneet kunniakasta menneisyyttään, hyvä herra. Minä en muuta pyydä kuin että saamme kerran näyttää, mihin kykenemme, hyvä herra. Minä himoitsen vielä kerran ruudin käryä, hyvä herra."

"Minun tietoni mukaan presidentti Madison on lähettänyt useita vastalauseita, ja huolimatta Connecticutin ja New Jerseyyn vastusteluista hän ennen kolmen kuukauden kulumista lähettää uhkavaatimuksen. Hän luulee Britannialla olevan työtä kyllä, nyt kun Napoleon liittolaisineen jyskyttää sen ovia, ja uskoo sen siis tahtovan nyt välttää sotaa."

"Minun luuloni on", sanoi Sylvanne, "että englantilaiset ovat siksi visapäitä ja itsekylläisiä, etteivät he huoli tämän taivaallista siitä, suutummeko me vai emmekö. Heillä on nyt se käsitys, että Paavali Jones^[24] on kuollut, mutta luulenpa nykyisestä sukupolvesta ilmestyvän monta samanlaista, kunhan saavat tilaisuuden yrittää. Kolmattakymmentä kauppalaivaa on meiltä joka vuosi joutunut haaksirikkoon sen vuoksi, että 'ystävällinen valta' on vienyt niiden miehistön. Minusta näyttää, ettei meidän käy paljoa huonommin, vaikka sota syttyykin, ja onhan silloin ainakin kunnia pelastettu."

"Teidänpä kotinne ja tavaranne ovat kolmensadan turvallisen mailin päässä maan sydämessä", sanoi siihen Manhattan mies.

"Niin on, ja aivan Canadian rajalla", vastasi ukko Sylvanne.

"Se että meidän lippuamme yhä ja yhä loukataan ja että kansalaisemme saavat kokea häväistystä, on vielä pahempi asia kuin laivain ja tavarain menetys ovatkaan, hyvä herra. Vereni kiehahtaa, kun sitä ajattelen", ja kunnan kenraali loi silmäyksen seuraan, ja hänen punertava, poimuinen leukalihansa värähteli valkoisen kaulahuivin solmulla.

"Se on eittämätön asia, että jos varastatte joltakin päivällisen ja sanotte, että hän on niitä maailman parhaita jalomiehiä, niin hän siitä ihastuu teihin paljoa enemmän kuin jos annatte hänelle viisi dollaria, ettei hän naamaansa näyttäisi", sanoi Sylvanne hitaasti, mutta painavasti.

"Paljon voidaan sanoa toiseltakin puolelta", sanoi se, joka oli pelokkaan kannalta asiaa katsellut. "Te varmaan myönnätte, että Englannin hallitus pyrkii menettelemään oikein, ja meidän tulee kaiken kaikkiaan myöntää, että Jilsonin juttu tuottaa meidän omalle hallituksellemme sangen vähän kunniaa."

"Mies saattaa tehdä yhden pahan erehdyksen ja kumminkin olla oikeassa, mutta hän ei saata joka päivä tehdä pieniä erehdyksiä ja kuitenkin vaatia paikkaa puhtaassa joukossa", sanoi vasta valittu senaattori.

Kuvernööri vihdoinkin nousi ja lähti muitten edellä vierashuoneeseen, jossa naiset jälleen yhdyttiin, ja keskustelu alkoi kääntyä toiselle tolalle. Mutta samalla se olikin menettänyt merkityksensä niitten mielestä, jotka eivät olleet oppineet kuiskuttelevan panettelun jaloa taitoa, ja jotka mieluummin keskustelivat maan asioista ja kansan menestyksestä. Rolf ja Kuonab olivat siitä nyt jotenkin saman verran huvitetut kuin Skookum oli ollut koko ajan.

LXV. Uikut ja laulava hiiri.

Kuonab pohti kauan mielessään sitä ihmeellistä tosiasiaa, että Van Cortlandt silminnähtävästi nautti suurta arvoa "oman heimonsa keskuudessa". — "Varmaankin hän on viisas neuvonantaja, sillä tiedänhän minä, ettei hän osaa taistella ja että hän on kelvoton metsämieheksi." Se oli hänen loppupäätöksensä.

He kävivät vielä viimeisen kerran kuvernörin ja hänen poikansa luona, ennenkun lähtivät. Rolf sai itselleen ja toverilleen luvatut sataviisikymmentä dollaria ja koko kuvernörin väen sydämelliset kiitokset. Lopuksi kumpikin sai lahjaksi upean metsästyspuukon, jotenkin samanlaisen kuin nuoren Vanin oli, mutta pienemmän. Kuonab sanoi "hoo!" omansa vastaanottaessaan, ja lisäsi sitten vähän aikaa vaiettuaan: "Ehkä se lähtee tupesta, jos milloin tarvitaan". — "Hoo! hyvä!" hän sanoi, nähdessään sitten sen pystyvän terän.

"Ja Rolf", sanoi asianajaja, "aion tulevana vuonna palata uudelle retkelle ja ottaa mukaani kolme toveria, ja me maksamme teille kukin saman määrän mukaan kuukaudelta. Mitä siihen sanot?"

"Ilolla otamme teidät jälleen vastaan", sanoi Rolf. "Elokuun viidentenätoista päivänä tulemme teitä hakemaan; mutta muistakaa ottaa matkaan kitarri ja silmälasit."

"Vielä sana", sanoi kuvernööri, "tunnetteko kanuureitin Champlainin kautta Canadaan?"

"Kuonab tuntee."

"Voitteko palvella tiedustelijana niillä seuduin?"

Intiani nyökkäsi päätään.

"Jos syttyy sota, niin ehkä tarvitsemme teitä kumpaakin, niin että pitääkö korvat auki."

Ja jälleen käänsi kanuu kokkansa pohjoista kohti, Kuonab perässä, Skookum keulassa.

Vähemmässä kuin viikossa pääsivät he kotiin, eivätkä suinkaan liian aikaiseen. Puut olivat jo paljaina, ja heidän täytyi murtaa joella jäätä, ennenkun olivat perillä.

Rolf oli molempien viime kuukausien kuluessa saanut paljon uusia aatteita. Hän ei aikonut viettää koko elämänsä erämiehenä. Hän tahtoi nähdä New Yorkin. Hän tahtoi suunnitella tulevaisuuttaan. Hän tarvitsi rahoja suunnitelmainsa toteuttamiseksi. Hän oli Kuonabin kanssa rakentanut satasen penikulmaa ansajuontaa, mutta jotkut erämiehet yksinkin rakentavat enemmän. Heidän täytyi paikalla käydä pari uutta juontaa, ennenkun pakkaset alkoivat. Toinen niistä juoksi alas Hudsonille, Kotkanpesän seuduille; toinen pohjoiseen kohti Sinivuoria, Racquet joelle. Se oli kovan työn takana, ja kun he saapuivat jälleen mökilleen, olivat punarinta-satakielet jo lähteneet lehdettömistä metsistä; sepelpyyt lentelivät öisin pitkät matkat; notkoissa näkyi juoksulla olevien sarvaitten jälkiä, kolkko, kammonsekainen tunnelma oli vallalla, sillä "hullukuu" oli tulossa hämärtyvälle taivaalle; kaikilla kukkuloilla vaani sen kaamea valo.

Seuraavana päivänä oli järvi ohuen teräsjään peitossa; lähellä rantaa räpylöi sen kirkkaalla pinnalla kaksi sorsaa. Miehet menivät niin lähelle kuin pääsivät ja Kuonab sanoi: "Ei, eivät ne ole sorsia, vaan shingebiksejä, uikkuja. Ne pääsevät nousemaan ainoastaan vedestä. Nuori jää on yöllä veden näköistä; ne laskeutuivat alas, eivätkä pääsekään nousemaan. Olen sen usein nähnyt." Parin päivän kuluttua tuli vielä kovempi pakkanen. Jää kantoi koiran; uikut olivat vielä jäällä näkyvissä. Skookum siis päästettiin matkaan. Ja pian se palasi takaisin, mukanaan kaksi kaunista uikkua, joiden kiiltäviä valkoisia rintahöyheniä pidetään yhtä suuressa arvossa kun eräitä turkisnahkoja.

Kuonab rykäsi niitä nostaessaan. "Ugh, niin se on usein tämän 'hullunkuun' aikana. Sen vuoksi, sanoi isäni, että Kaluskap silloin karkeloi."

"Sitä minä en muistakaan."

"Niin, mutta siitä onkin pitkä aika. Kaluskapia laiskotti. Se tahtoi syödä, mutta ei halunnut metsästä, jonka vuoksi se kutsui sininärhen luokseen ja sanoi: 'Kerro kaikkialla metsissä, että Kaluskap huomenniltana hyppelee uuden karkelon ja opettaa uuden laulun'. Huuhkaja sai saman käskyn, ja toinen sitten hoki kaiken päivää: 'Kaluskap opettaa huomenniltana uuden karkelon', ja toinen hoki kaiken yönä: 'Kaluskap opettaa ensi neuvostossa uuden laulun'."

"Ja sitten tapahtuikin niin, että kaikki metsät ja vedet lähettivät väkensä kisoihin."

"Sitten Kaluskap otti laulurumpunsa ja sanoi: 'Kun minä soitan rumpua ja laulan, niin teidän pitää piirissä karkeloida myötäpäivään, sulkea tarkkaan silmänne, ja kun minä huudan 'uudet laulut!' niin jokaisen tulee huutaa sotahuutonsa!'"

"Sitten kaikki alkoivat karkeloida, Kaluskap keskellä rumpua väristellen. Ja he lauloivat:

"Uusia lauluja etelästä, veikot,
Tukkikaa tiukkaan silmänne, veikot,
Karkeloikaa ja oppikaa uusi laulu."

"Niiden karkeloidessa piiriä, poimi Kaluskap joukosta lihavimmat. Ojentaen toisen kätensä otti hän ne kiinni ja väänsi niskat nurin, samalla huutaen: 'Enemmän sotahuutoja, enemmän melua! Sillä tavalla, nythän te opitte!'"

"Viimein shingebis, uikku, alkoi epäillä ja raotti varovasti silmiään. Se huomasi petoksen ja huusi: 'Paetkaa, veljet, paetkaa! Kaluskap tappaa meidät!'"

"Sitten syntyi sekasorto. Jokainen koetti päästä pakoon, ja Kaluskap tavotti kostonhalussaan shingebistä, surmataksaan sen. Mutta uikku juoksi veteen ja juuri kun se pääsi rantaan, niin Kaluskap potkasi sitä takapuoleen, niin että se lensi puolen mailin päähän järvelle, ja menetti kaikki pyrstösulkansa. Samalla muutti potku sen muodon, niin että sen jalat siitä pitäen ovat olleet pyrstön paikalla, eikä se voi nousta lentoon maalta eikä jäältä. Minä tiedän, että asia on niin, sillä isäni Kos Kob kertoi että se oli totta, ja me olemme sen itse nähneet. Niin se aina on. Kun Kaluskapia vastustaa, niin siitä seuraa sitten paljon pahaa, jota saa kauan ajatella."

Muutamia päiviä myöhemmin kuulivat he illalla, istuessaan mökissään tulen ääressä, seinän takaa ihmeellistä vinkunaa. He olivat monesti kuulleet saman äänen, mutta eivät milloinkaan niin selvään kuin nyt. Skookum käänsi päätään ja heristi korviaan. Sitten ilmestyi raosta, hirsien ja uunin välistä, pieni valkorinta hiiri.

Sen kuono ja korvat hiukan väreilivät, mustat silmät kiiluivat tulen loisteessa. Se kiipesi korkeammalle hirrelle, kynsi kylkiään, nousi sitten takajaloilleen, päästi taas muutaman vingahduksen, samanlaisen kuin he olivat niin usein kuulleet, mutta pian ne kävivät äänekkäämmiksi ja yhtämittaisiksi:

Pio, pio, pio, pio, pio, pio, pio, oo.
Trii, trii, trii, trii, trrrrrrrrrr,
Turr, turr, turr, tur, tur,
Uii, uii, uii, uii —

Hiiri pienoinen istui pystyssä takajaloillaan, vatsalihakset liikkuivat, suu haukotteli sen näin soitellessa. Puolen minuttia tätä kesti, sitten Skookum teki äkkihyökkäyksen; mutta hiiri oli vikkela ja livahti äkkiä reikänsä turviin.

Rolf katsoi kysyvästi Kuonabiin.

"Se on mishabohkuas, laulava hiiri. Se tulee aina kertomaan, että sota on ovelta. Pian tapellaan."

LXVI. Rolf oppii hiipimään.

"Oletko sinä koskaan nähnyt sodittavan, Kuonab?"

"Ugh! Vallankumouksessa; olin kenraali Gatesin vakooja."

"Puheista päättäen meitä luultavasti tarvitaan ennen vuoden loppua. Mitä aiot tehdä?"

"Tapella."

"Sotamiehenäkö?"

"En! Tiedustelijana."

"Entäpä jos meitä ei tarvita."

"Tiedustelijoita aina tarvitaan", vastasi intiani.

"Minusta näyttää, että *minun* pitäisi nyt ruveta harjottelemaan."

"Olethan sinä harjotellut."

"Kuinka niin?"

"Tiedustelija on kaikkea mitä armeijakin, mutta kaikki yhdessä miehessä. Eikä hänen tarvitse kulkea 'yhtä-jalkaa' toisten kanssa."

"Ahaa, minä ymmärrän", vastasi Rolf, sillä hän älysi nyt, että vakooja on vain tottunut metsämies, jonka sota pakottaa ajamaan maansa vihollisia metsäneläimien asemesta.

"Katsos tuota?" sanoi intiani ja osotti sarvasta, joka nuuski karpaloita avopaikalla joen takana, siinä missä se alkoi järvestä. "Nyt saat nähdä, mitä tiedusteleminen on." Hän vilkasi mille suunnalle savu painui, huomasi sen suosivan hänen aikomustaan, ja sanoi: "Katsos! minä otan jouseni. Tässä ei ole mitään suojaa välillä, mutta kuitenkin minä aion päästä lähelle ja kaataa tuon sarvaan."

Sitten alkoi temppu, joka oli Rolfille uutta, ja se osottikin, että intiani tosiaan oli saavuttanut metsänkävijän korkeimmat kyvyt. Hän otti jousensa ja kolme hyvää nuolta, satoi päänsä ympäri nauhan ja pisti sen alle koko joukon oksia ja köynnöksiä, niin että hänen päänsä oli kuin ruohomätäs. Sitten hän lähti mökin ovelta ja pääsi aukean paikan partaalle, reunalla kasvavien pensaitten suojassa kulkien. Parinsadan askeleen päässä sarvas haisteli ruohoa ja tuon tuostakin kohotti komeata päätään ja patsasmaista niskaansa ympäri katsellakseen. Hiipijällä ei ollut muuta suojanaan kuin lakastunutta ruohoa. Rolf luuli, että intiani pettäisi sarvaan vihellyksellä taikka muulla merkillä, sillä sarvaan turvonnut kaula osotti, että se oli tappelutuulella.

Intiani makasi maata vasten painuneena vatsallaan. Hänen olkapäänsä ja kyynärvartensa näyttivät liikkuvan kuin satajalkaisen; pää oli vain ruohomätäs. Hän ryömi hiljaa viisikolmatta askelta, tuli sitten avoimelle viettävälle rannalle, jonka edessä oli neljäkymmentä askelta leveä tasainen, hohtava jää, kaikki kokonaan sarvaan näkyvissä. Miten oli sen paikan poikki päästävä?

Valkohäntähirven valkoisella hännällä on eräs ominaisuus, johon intiani perusti yrityksensä.

Painaessaan päänsä maahan syödäkseen, ei sarvas näe etäisiä esineitä, vaikkapa ne olisivatkin näkyvissä, ja ennenkuin se nostaa päätä, nousee taikka värähtää häntä. Kuonab tiesi, että jos hän voisi pitää hännän näkyvissään, niin hän voisi välttää sarvaan huomion. Sanalla sanoen, ainoastaan varomaton liike voisi hänet ilmaista.

Kuonab liukui nopeasti eteenpäin.

Avoin jää oli tietysti kova koetus; siinä olisi erämies helposti joutunut huomatuksi, ellei hänen vartalonsa olisi ollut niitten pölkkyjen näköinen, joita makasi rannalla taikka oli jäähän jäätynyt.

Alati valppaan hännän osotusten mukaan hän siis järjesti kulkunsa, uurastaen kovasti ja liikkuen nopeaan silloin, kun pää oli alhaalla, mutta hännän heilahduksen huomattessaan muuttautuen rungoksi, jäsentäkään väräyttämättä. Kun hän oli kerta päässyt jään poikki, niin ei näkymisestä enää ollut suurtakaan vaaraa; enemmän täytyi pelätä, että sarvas vainuisi hänet haistimillaan, se kun liikuskeli sinne tänne. Kuonab katsoi mökin savua, arvatakseen tuulen suunnan, ja sen mukaan sovittaakseen kulkunsa. Siten hän pääsi viidenkymmenen askeleen päähän ja sarvas, joka yhä haisteli ja ahnaasti poimi suuhunsa punaisen karpalon sieltä täältä jäätyneeltä sammaleelta, eteni hiukan korkeampaan ruohikkoon. Heinä oli nyt puolentoista jalkaa pitkä ja Kuonab saattoi lähetä vähän nopeammin. Sarvas keksi mättään juurelta suuremman ryhmän karpaloita ja lankesi polvilleen niitä ahmimaan; Kuonab paikalla keksi tilaisuuden ja pääsi kymmenen askelta lähemmäksi, ennenkuin hirven häntä antoi uuden varoituksen. Mutta niin kauan syömään kumarruttuaan tähysteli sarvas ympärilleenkin tavallista kauemmin ja käveli sitten metsää kohti, joten Kuonab siis menetti kaiken, mitä oli voittanut. Samalla otuksen katse käsitti taas hohtavan marjamättään ja sitten taas uuden; mutta sitten sarvas kaarsi niin paljo sivulle päin, että täytyi pelätä tuulen pettävän; se painoi taas päänsä ja Kuonab *peräytyi* viisitoista askelta, pysyäkseen tuulen alla. Kerran sarvas kohotti päänsä ja haisteli avosieraimin, ikäänkuin se olisi vanhalta ystävältään, tuulelta, saanut varoituksen. Mutta pian se näytti rauhoittuvan, sillä vihamiestä ei näkynyt millään suunnalla, ja Kuonab voitti jälleen takaisin, mitä oli menettänyt. Sarvas siirtyi nyt metsänreunaa kohti suurempaan suojaan, mutta jälleen sattui tielle matalan, taajan pensaan alta houkutteleva marjamätäs, ja eläin lankesi polvilleen, paremmin käsittääkseen marjat pensaan alta. Kuonab mateli nopeaan eteenpäin, oli tuota pikaa päässyt kantomatkan, viidenkolmatta askeleen päähän, nousi toiselle polvelleen ja jännitti jämeän ketripuujuouden. Rolf näki sarvaan ponnahtavan ilmaan ja sitten suurin, korkein hypyyn pakenevan metsään; tämä pako oli hänelle pettymys, mutta Kuonab nousi seisomaan, oikea käsi kohotettuna ja huusi:

"Hoo-oo."

Hän tiesi, että nuo hyytävät olivat tarpeettoman korkeat, ja ennenkuin metsä oli sarvaan niellyt, se jo kompastui — nousi — kompastui uudelleen — eikä enää noussut. Nuoli oli läväissyt sydämen.

Rolf hyökkäsi paikalle intoisin silmin ja löi ylpeänä toverinsa taidosta häntä selkään ja huudahti:

"Sitä minä en olisi luullut mahdolliseksi! Se oli taitavin metsämiehen temppu, mitä olen milloinkaan nähnyt! Sinä teet ihmeitä!"

Lauhkeasti hymyillen vastasi intiani:

"Hoo! Sillä tavalla minä sodassa noukin pois yksitoista brittiläistä etuvartijaa. Sain siitä mitalin, johon oli uurrettu Washingtonin pää."

"Saitko tosiaan! Kuinka et ole siitä ennen mitään maininnut? Missä se on?"

Intianin muoto synkistyi. "Minä heitin sen laivan jälkeen, joka varasti minun Gamowinini."

LXVII.

Rolf kohtaa erään kanukin.[25]

Talvea olisi voinut pitää vaiherikkaana, elleivät niin monet tapaukset olisi olleet entisten kokemusten uusintoja. Mutta sattui kuitenkin semmoisiakin seikkailuja, jotka uutuuksensa vuoksi ansaitsevat päästä näille lehdille samoin kuin ne saivat tilan Rolfin muistossa.

Eräs niistä sattui heti ensimmäisen kovan pakkasen jälkeen. Syksy oli ollut sangen kuiva, paljon allikoita oli kokonaan kuivunut, ja sen vuoksi täytyi biisamirottien joukolla lähteä hakemaan sopivampia asuinpaikkoja. Ensi kerran nähdessään moisen vedestä karkotetun merimiehen maalla matkaamassa, lähti Rolf suin päin sitä takaa ajamaan. Ensin se ponnisti kaikki voimansa pakoon päästäkseen; sitten näkyi sen edellä toinen biisamirotta ja kohta vielä kolmaskin. Rolf kiihtyi siitä yhä enemmän, ja oli muutamalla loikkauksella niitten keskellä, mutta saikin kokea suuren ällistyksen. Huomatessaan joutuneensa tavotetuiksi biisamirotat epätoivoissaan kääntyivät hyökkäykseen, käyden rohkeasti ja kiukkuisesti yhteisen vihollisen kimppuun. Rolf hyppäsi ensimmäisen yli, mutta toinen loikkasi ilmaan, pureutui kiinni hänen housunlahkeeseensa ja riippui siinä. Kolmas tarrasi kiinni hänen jalkaansa ja puri terävät hampaansa mokkasiinin puhki. Nopeaan ensimmäinenkin saapui paikalle ja kävi yhtä kiukkuisesti hänen toisen jalkansa kimppuun heikkojen etukäpäliensä ja lujain leukainsa koko voimalla.

Kuonab nauroi ääneensä ja pidätteli Skookumia, joka tuisi tulta ja murhaa ja oli raivona, kun ei päässyt tappelemaan.

"Hoo! hyvä tappelu! hyvät biisamit! Hoo, Skookum, elä aina pidä hänestä huolta, muutoin hän ei opikaan yksin kulkemaan.

"Ugh, hyvä!" huudahti hän, kun kolmas biisami hyppäsi kiinni Rolfin pohkeeseen.

Juttu ei tietenkään voinut päättyä muuta kuin yhdellä tavalla ja se päättyi sukkelaan. Ensimmäinen biisami sai nasevan potkun, toista pyöräytti Rolf hännästä ja iski tantereeseen, kolmannen hän muserti jalkansa alle; siihen se tapaus päättyi. Rolf oli saanut kolme biisamia ja viisi haavaa. Kuonab oli saanut vallan hauskan hetken, Skookum taas tunsu pettymystä, kun oli menettänyt hyvän tilaisuuden.

"Tämä meidän pitäisi maalata wigwamin seinälle", sanoi Kuonab. "Kolme suurta sotilasta kävi yhden sagamoin kimppuun. Ne olivat urheita, mutta hän oli Nibowaka ja sangen väkevä, hän löi ne maahan, niinkuin ukkoslintu, Hurakan, lyö maahan kelohongat, jotka tuli on jättänyt mäen kukkulalle taivasta vastaan. Nyt sinun tulee syödä niiden sydämet, sillä ne olivat urhoollisia. Isäni kertoi minulle, että tappelevan biisamin sydän on hyvä taika; sillä biisami etsii rauhaa niin kauan kuin se on mahdollista, mutta tappelee pelotonna, kun muu ei auta."

Muutama päivä sen jälkeen he näkivät ketun. Pitääkseen vähän ilvettä Skookumin kanssa, usuttivat he koiran sen jäljille. Kiivaana karkasi Skookum matkaan, päästäen ilonkiljauksiaan joka loikkauksella. Erämiehet istuivat alas odottamaan, hyvin tietäen, että tunnin kuluttua Skookum palaisi takaisin nolona ja kieli pitkällä. Mutta ajo päättyikin odottamattomalla tavalla. Kettu tuli hyppiä lumessa ja kolmenkymmenen askeleen päässä tuli sen jäljessä heidän tarmokas nelijalkainen erätoverinsa.

Ja vielä kummempaa tapahtui. Seuraavassa tiheikössä koira yhdytti ketun, ravisti sen hengiltä ja laahasi saaliinsa Kuonabin jalkain juureen. Skookumin loistava voitto ei ollut niinkään ihmeellinen, sillä tarkempi tutkimus osotti, että kettu oli ollut pahassa pulassa. Jokin surkuteltava äkinäinen erehdys oli saanut sen käymään piikkisian kimppuun, ja siitä oli repo joutunut maksamaan kovat oppirahat. Suu, leuat, kuono, kaula ja sääret olivat piikkejä täynnään. Se oli sairas ja uupunut. Montakaan päivää se ei olisi enää elänyt, ja Skookumin armoton lynkkaus oli sille enemmän onni kuin onnettomuus.

Erämiesten jokapäiväiseen elämään tuli kuitenkin vähän huomattavampikin tapaus vaihteluksi. Eräänä tammikuun päivänä, kun maassa jo oli vahvalta lunta, olivat he kokemassa pohjoista ansajuontaan, joka juoksi Racquet joelle. Yönsä he viettivät sinne rakentamassaan majassa. Iltahämynsä kuulivat he ihmeekseen Skookumin äkkiä rajusti haukkuvan ja ihmisäänien vastaavan siihen. Ulos pistäytyen näkivät he metsästä ilmaantuvan lyhyen mustaviiksisen miehen. Tulija kohotti ilmaan toisen kätensä ystävyiden merkiksi ja erämiehet kutsuivat hänet majaan.

Hän oli Canadian ranskalainen, La Colle Millsistä kotoisin. Hän oli metsästellyt jonkun vuoden näillä mailla. Mutta kun sodan syytyminen Yhdysvaltain ja Canadian välille oli melkein varma asia, niin hänen toverinsa olivat kaikki jääneet kotiin. Hän oli sen vuoksi pyydystellyt yksin, vaikka yksinäisyys erämetsässä aina on vaarallista, ja oli koonnut melkoisen määrän hyviä nahkoja. Pahaksi onneksi hän kuitenkin oli jäällä kaatunut ja saanut sisäisen vamman, josta hän oli kovin heikontunut. Lumikengillään hän kyllä pääsi kotiin palaamaan, mutta ei jaksanut kuljettaa mukanaan nahkakimppuaan. Hän oli kauan tietänyt, että hänen eteläpuolellaan oli naapureita; leirituli oli sen osottanut, ja nyt hän tarjosi kaikkia nahkojaan heille kaupan.

Kuonab pudisti päätään, mutta Rolf sanoi: "Me tulemme katsomaan."

Parissa tunnissa he aamulla astuivat ranskalaisen mökille. Hän avasi nahkakimppunsa; siinä oli monta saukkoa, koko joukko näätiä, joku ilves ja yli kolmekymmentä majavaa. Koko kimppu oli kaupan kahdesta sadasta dollarista. Lyons Fallsissa niiden arvo oli kaksi sen vertaa.

Rolf huomasi, että tässä voitiin tehdä hyvät kaupat. Hän kuiskasi: "Kuonab, me voimme saada

niistä kahta vertaa enemmän. Mitä arvelet?"

Intiani vastasi vain: "Ugh! Sinä olet Nibowaka."

"Me suostumme ehdotukseenne, jos voimme sopia maksusta, sillä minulla ei ole rahoja mukani, ja mökilläkin on minulla tuskin pariasataa dollaria."

"Onko tabakki? Ja tee?"

"On; enemmänkin."

"Voiko te hakea? Si?"

Rolf vaikenä, katsoi maahan ja sitten ranskalaista suoraan silmiin.

"Luotatteko minuun, että nyt otan mukaani puolet nahkoista; loput saan, kun palaan rahat mukani."

Ranskalainen näytti vähän hämmästyvän, sanoi sitten: "Parbleu, te katso ulos hyvältä. Se ole hyvä. Te varma hyvä mies, parbleu."

Rolf siis lähti matkaan, vieden puolet nahkoista mukanaan ja neljän päivän kuluttua hän palasi takaisin, ja maksoi kalpealle, mutta ilostuvalle ranskalaiselle ne sataviisikymmentä dollaria, jotka hän oli saanut Van Cortlandtilta, ynnä muita rahoja sen verran, että siitä keräytyi satayhdeksänkymmentäviisi dollaria. Lopun hän korvasi, antamalla runsaasti sokeria, teetä ja muuta ruuansärvintä mitä ranskalainen tarvitsi. Ranskalainen huomattiin sangen herttaiseksi mieheksi. Hän ja Rolf kiintyivät toisiinsa suuresti, ja pudistaessaan toistensa kättä erotessaan tekivät he sen siinä toivossa, että toiste kohdattaisiin onnellisemmissä oloissa.

François la Colle lähti urheasti lumiselle, yhdeksänkymmenen mailin pituiselle kotomatkalleen, Rolf taas palasi etelään mukanaan nahkat, jotka sangen runsaasti korvasivat mitä hän oli niistä maksanut, vieläpä monella tavalla muodostivat hänen tulevaa elämäänsä ja kerran tavallaan pelastivat hänen henkensäkin.

LXVIII. Sota.

Vuosi kahdeksantoistasataa ja kaksitoista oli päättynyt. Presidentti Madison oli kansalaistensa kärsimään vääryyksien ja nöyryytysten vuoksi, joita ei minkään kansan pidä säyseästi suvaita, julistanut Suur-Britanniaa vastaan sodan. Kykenemättömänä aseman vaatimuksia täyttämään ja sopimattomien neuvojain avustamana hän oli ryhtynyt sotaan, jossa hänen pieni uljas armeijansa oli kyvyttömiä päälliköiden johtamana kärsinyt tappion toisensa jälkeen.

Fort Mackinaw menetettiin, Chicago, Detroit, Brownstown niinikään; koko se amerikkalainen armeija, joka kävi Queenstownin kimppuun tuhottiin, eikä näille monille tappioille ollut sen parempaa vastapainoa kuin pieni voitto Niagaran luona ja Ogdensburgin luja puolustus.

Rolf ja Kuonab olivat saapuneet Albanyyn, niinkuin oli sovittu, mutta he eivät sitten lähteneetkään saattelamaan neljää nuorta urheilijaa erämetsiin, niinkuin oli edellisenä syksynä suunniteltu, vaan he lähtivät sieltä Yhdysvaltain tiedustelijoina.

Ensi asiakseen he saivat viedä ohjeita Plattsburgiin.

Kahdessa päivässä he valiokanuulla ja mitä kevyimmin lastattuina saapuivat Ticonderogaan ja uudistivat siellä tuttavuutensa kenraali Hamptonin kanssa, joka puuhaili sitä ja tätä ja rakensi tarpeettomia varustuksia, ikäänkuin hän olisi odottanut mahtavaa piiritystä. Rolf kutsuttiin hänen puheilleen saamaan kirjeitä, jotka hänen piti viedä eversti Pikelle Plattsburgiin. Hän sai paperit ja tiedon siitä, minne ne oli vietävä, mutta teki sitten paikalla pahan erehdyksen. "Suokaa anteeksi, herra kenraali", hän alkoi, "jos minä kohtaan —"

"Nuori mies", sanoi kenraali ankarana, "teidän ohjeenne on 'menkää!' 'Kuinka' ja 'jos', — se on teidän itsenne ratkaistava, siitä teille palkka maksetaan."

Rolf kumarsi. Hänen poskensa hehkuivat. Hän oli kovin vihoissaan, kun oli saanut mielestään niin ansaitsemattoman nuhteen, mutta hän sulatti kiukkunsa eikä milloinkaan unohtanut opetusta. Siä Sylvanne sen lausui muistettavaan muotoon:

"Tyhmä hevonenkin voi kulkea portin kautta, mutta miehen järkeä kysytään siltä, joka kiipee, ui, kulkee veneellä, luistelee, lymyy, eksyttää, keinottelee auki lukot, kiertää pitkän matkan, kun suoraan olisi paljoa mukavampi, pakenee oikealla ajalla ja tappelee silloin kun on viisasta, — kaikki yhtenä iltapäivänä." Rolf lähti sitten pohjoista kohti, mukanaan Hamptonin mahtipontinen, rauhottavaksi aiottu viesti, että hän muka musertaisi jokaisen vihollisen, joka uskaltaisi Champlain järven vettä samentaa.

Tällä retkellä Rolf sai Kuonabilta kuulla, mitä hän oli kokenut käydessään St. Regisissä heimoansa tervehtimässä. Ilo, minkä hänelle tuotti jonkun harvan heimonsa miehen kohtaaminen, turmeltui pahasti sen takia, että hän kohtasi suuren joukon Mohawkeja, vanhoja vihamiehiään. Oli paljonkin puhuttu sodan syttymisestä englantilaisten ja jenkkien välille. Mohawkit olivat ilmentäneet aikovansa taistella brittiläisten puolella, ja tämä täysin riitti saamaan Kuonabin, joka oli Sinawa, pysymään amerikkalaisten puolella. St. Regisin intiaaniaalueelta lähtiessään oli Kuonab niin tuskaantunut, ettei häntä vähääkään haluttanut sinne palata.

Plattsburgissa Rolf ja Kuonab kohtasivat erään toisen Albanyssa saamansa tuttavan, kenraali Wilkinsonin, ja saivat häneltä kirjeitä, jotka olivat vietävät takaisin Albanyyn. Matkan he olivat kulkeneet kahdeksassa päivässä.

Vuoden 1812 päättyessä Rolf ei ollut juuri muuta tehnyt kuin kuljettanut kirjeitä edes takaisin Champlain järvellä. Seuraavana vuonna amerikkalaiset yhä olivat kenraalien Wilkinsonin ja Hamptonin johdossa, mutta näitten surkea kyvyttömyys alkoi päivä päivältä käydä yhä ilmeisemmäksi.

Vuosi 1813 näki Rolfin, joka oli kahdeksantoistavuotias ja täytti sukka jalassa kuusi jalkaa ja tuuman, karkaistuna tiedustelijana ja sanansaattajana.

Tammikuussa hän suoritti lumikengillä pikamatkan, kuljetti kenraali Hamptonin kirjeet Ticonderogasta Sackets Harbouriin ja palasi takaisin kahdeksassa päivässä, kuljettuaan tässä ajassa lähes 300 mailia. Hän saavutti sillä retkellään suuren airutmaineen, mutta ne uutiset, joita hän toi, olivat surullisia. Niistä saatiin tietää, että eräs amerikkalainen armeija oli Frenchtownin luona kokonaan hävinnyt ja joutunut vangiksi. Vähän aikaa levättyään sai Rolf uudelleen lähteä lumikengillä poikkimaisin samoamaan ja viemään rauhottavia tietoja Ogdensburgiin. Ilmat olivat nyt paljoa kylmemmät, ja ohut peite oli vaarallisen heikko suoja yön aikana. "Lentävä Kittering", joksi Rolfia nyt mainittiin, otti sen vuoksi Kuonabin toverikseen, sillä yhdessä voivat he kulettaa mukanaan toboggania ja runsaammin tavaroita. Skookum taas jätettiin hyvään hoitoon. Tobogganiin köytettiin peitteet, padat, maljat, ruoka, pyssyt ja kirjeet, ja päivänsäntöissä helmikuun 18 päivänä 1813 lähdettiin matkaan Ticonderogasta, samottiin kohti pohjoista, ainoana oppaana kompassi. He kulkivat sinä päivänä kolmekymmentä mailia, huolimatta läpitukevasta viimasta ja pyryttävästä lumesta. Mutta yöllä alkoi kamala myrsky ja pakkasta oli kahdeksantoista astetta. Ilma tulvi sakeanaan pistävää, leikkaavaa lunta. Noustessaan aamunkoitossa he olivat melkein hautaantuneet kinoksen alle, vaikka majailivatkin taajassa, suojaavassa tiheikössä. Kompassi oppaanaan he uudelleen lähtivät matkaan, mutta tuiskivan valkoisen lumen sokaisemina he umpimähkään joutuivat jos kuinka moneen pulmaan ja pahaan paikkaan ja matka edistyi huonosti. Raahattuaan perässään toboggania kolmisen tuntia ja vuoron takaa jälkeä poljettuaan he taaskin vaihtoivat paikkaa ja Rolf huomasi silloin Kuonabin poskessa ja nenässä harmaan täplän.

"Kuonab, sinun kasvosi ovat paleltuneet", hän sanoi.

"Niin ovat sinunkin", vastasi toinen.

He kääntyivät nyt syrjään, kulkivat erästä notkoa pitkin, kunnes saapuivat kuusinoroon, majautuivat siihen ja kompassia tarkastaessaan huomasivat, että oli suuri ero sen ja heidän käsityksensä välillä matkan suunnasta. Kaikesta päättäen oli suotta pyrkiä myrskyssä eteenpäin. He sen vuoksi kuivalla lumella hieroivat paleltuneita paikkojaan ja jäivät nuotion ääreen.

Hyvä tiedustelija ei koskaan etsi rasituksia; hän karttaa tarpeettomia voimankoetuksia ja säästää itseään välttämättömiä varten. Kun pakkasta kesti eikä myrsky hellittänyt, niin he koettivat majautua mitä mukavimmin.

Lumikengillään he loivat lumen pois paria syltä leveästä kehästä, kasaten sen reunoille niin korkeaksi suojaksi kuin suinkin. Kun he olivat maahan saakka kaivaneet, niin heidän ympärillään oli viittä jalkaa korkea lumiseinä. Sitten he ottivat tapparansa, hakkasivat joukon pieniä kuusennäreitä ja kasasivat ne kasvavia kuusia vastaan majapaikan ympärille, niin että siitä tuli kymmentä jalkaa korkea tiuha vihanta seinä, joka oli avoin vain ylhäältä, viittä jalkaa leveältä. Kuivaa kuusipuuta oli runsaasti, balsamioksisista tehtiin paksut vuoteet, ja kun peittoja oli mukana kyllänti, niin oli heillä nyt niin mukava majapaikka kuin metsänkävijä suinkin saattoi toivoa.

Muu ei nyt ollut neuvona kuin jäädä odottamaan. Kuonab istui ja veteli rauhallisesti savuja, Rolf neuloi revennyttä takkiansa, myrsky pauhasi ja tuulessa lentävät jääneulaset putoilivat kahisten kuusikkoon, toiset valkeassa pihahatun sulaakseen. Ilman matala tasainen jymy raukasi yksitoikkoisuudellaan, kun äkkiä kuului lumesta heikkoa jalan narsketta. Rolf tapasi pyssyään, kuusiaita liikahti vähän ja oksien seasta hyökkäsi heidän joukkoonsa lumisena pieni Skookum koira, ilmaisten mielihyväänsä ylenpalttisella merkkikielellä, jota tehosti joka jäsen ja ruumiinosa. He olivat tosin jättäneet sen jälkeen, mutta se ei tapahtunut Skookumin suostumuksella ja ilman sitä kauppa tietysti oli päättämätön.

Ei ollut nyt syytä kysyä: mitä sen kanssa teemme? Sen asian oli Skookum itse ratkaissut; "minkä vuoksi" ja "miten", — sitä se ei koskaan yrittänyt selittää.

Se oli viisas mies, joka sääti, että "samanlainen kuin oli sen osa, joka pois taisteluun lähti, samanlainen oli oleva sen, joka jäi tavaran luo", sillä kaikkein vaikeinta on odottaminen.

Aamusella luonnonvoimien riehuna oli jonkun verran asettunut. Oli satunnaisia tyynenkin aikoja ja lopulta sää alkoi käydä niin kuulakkaaksi, että pyryharso selvästikin oli hajaantumaisillaan.

Kuonab palasi vähästä matkaa tiedustelemasta ja sanoi: "Ugh! — keli hyvä."

Pilvet olivat hajonneet ja pakenivat, aurinko pääsi vähän väliä paistamaan niiden lomasta, mutta tuuli oli yhä kova, pakkasen tuima ja lumi lensi. Skookum paran oli paljoa pahempi kahlata kuin miesten lumikengillään; mutta se ei muille valitellut vaivojaan, vaan kömpi urheasti perässä. Jos se olisi kyennyt semmoisia miettimään, niin se olisi voinut sanoa: "Hyvähän nyt on ilma, kirputkin pysyvät visusti".

Sinä päivänä ei tapahtunut sen merkellisempää; pakkasen vaan oli kova ja molemmat miehet paleluttivat jälleen pohjanpuoleisen poskensa. Illalla majauduttiin kallion räystäään juurelle, ja siinä oli hyvä suoja. Seuraavana päivänä huono sää alkoi uudelleen, mutta kun oli kiire, niin he

eivät siitä välittäneet, vaan lähtivät matkaan, kulkien enimmäkseen tuulen opastuksella. Tuuli kävi luoteesta, ja niin kauan kun he tunsivat sen rajun, polttavan kylmän viiman armottomasti purevan oikeanpuolista arkaa poskilihaansa, tiesivät he olevansa oikealla tolalla.

Mutta ilomielin he illalla asettuivat levolle ja sulattelivat paleltuneita kasvojaan. Seuraavana päivänä he olivat jälleen päiväkoitossa liikkeellä. Aluksi sää oli tyyni, mutta pian alkoivat luminietokset jälleen elää ja ilma täyttyi lumesta, jota tuiskui kinosten harjoista; oli mahdotonta nähdä kunnolla viittäkymmentä askelta millekään suunnalle. Ylen hidasta oli eteenpäin pääsy. Heidän olisi pitänyt neljäntenä päivänä päästä Ogdensburgiin, mutta vielä he olivat siitä kaukana; kuinka kaukana, — sen voivat he vain arvata, sillä he eivät olleet tavanneet ainoatakaan taloa eikä uudisasukasta.

LXIX. Ogdensburg.

Sama lumimyrsky yhä raivosi seuraavanakin päivänä, kun Skookum ilmeisin merkein osotti, että se *vainusi jotain*.

On aina parasta saada selville, mikä koiranne huomiota herättää. Kuonab katsoi tuikeasti Skookumiin. Tämä viisas nelijalkainen haisteli kiihkeästi *ylös ilmaan*, eikä maata. Sen niskakarvat eivät *kohonneet pystyyn*, ja se tumma karvatukko, joka jokaisella harmaalla tai keltaisella koiralla on hännän juuressa, *oli sileänä*.

"Se haistaa savua", päätti intiani sukkelaan. Rolf osotti vastatuuleen ja teki kysymismerkkin. Intiani nyökkäsi.

Heidän velvollisuutensa selvästikin oli tutkia, kuka oli tämä savuava naapuri. He eivät nyt olleet kovinkaan kaukana St. Laurentista. Saattoihan olla mahdollista, että savu oli merkki vihollisjoukosta, mutta paljon todenmukaisempaa oli, että se kohosi ystäväin tulilta; ja kaikkein uskottavimmalta tuntui, että se nousi jonkun uudisasukkaan mökistä, josta he saattoivat saada matkan johtoa.

He polvesivat syrjään. Tuuli siirtyi nyt oikean posken puolelta suoraan eteenpäin ja puhalsi vasten heidän kasvojaan. Rolf kulki eteenpäin, kiirehtien kulkuaan, kunnes hän oli niin kaukana edellä kuin mahdollista, katoamatta näkyvistä. Mailin päästä alkoi maa aleta, metsä vahveni, tuuli asettui, eikä ilmassa enää tuiskunut yhtä sakealta lentävää lunta. Rolf tuli pitkälle ja syvälle tieaukeamalle, joka kierteli metsän halki ja jolla oli sangen kovaa lunta. Jäljet olivat peittyneet uuden pehmeän lumen alle, mutta ne olivat yhä vielä verekset ja johtivat asutuksiin, jotka Skookum oli vainunnut.

Rolf kääntyi ympäri ja kehotti merkillä heitä odottamaan. Sitten hän lähti varovasti kulkemaan mutkailevaa tienpohjaa.

Parinkymmenen minutin kuluttua alkoivat asutuksen merkit käydä yhä ilmeisemmiksi. Tiedustelija tuli vihdoin metsän reunalle, josta hän näki avoimen, kaltevan rinteän takana leveän joen ja sen rannalla sahan, sekä sahan ympärillä tavanmukaisia erämaan ränstyneitä lautavajoja, latoja ja lautapinoja.

Työ näytti olevan seisauksissa ja se kummastutti Rolfia, kunnes hän muisti, että oli sunnuntai. Rohkeasti hän lähestyi ja kysyi pomoa. Hänen koko ulkomuotonsa ilmaisi metsämäestä, ja sellaiseksi häntä luuli pomokin.

Hän sanoi tulleen maan poikki toiselta puolelta ja eksyneensä tieltä myrskyssä.

"Mikä olette ammatilta?"

"Erämies."

"Minne matka?"

"Lähimpään suurempaan kyläkuntaan; mutta mikä on lähin?"

"Tämä paikka on Alexandria Bayn ja Ogdensburgin keskivälillä."

Rolf siis kysyi tarkkaan tietä Alexandria Bayhin, jonne hän ei aikonut. Mitä syytä oli hänellä olla niin varovainen? Sahanhoitaja ilmeisestikin oli nunnon amerikkalainen, mutta tiedustelijalla ei ollut oikeutta ilmaista kenellekään, millä asioilla hän liikkui. Saattoihan sahanhoitaja olla varma mies, mutta entäpä jos hän olisi varomattomuudessaan jutellut jollekulle toiselle, joka ei ollut varma?

Sattumalta hän sitten sai kuulla, että joki oli Oswegatchie nimeltään, ja että kolmenkymmenen mailin päässä sen varrella oli alamaan puolessa Ogdensburgin kaupunki.

Vereksiä huomattavampia tapauksia hän ei saanut kuulla, mutta ilmeisestikin brittiläiset joukot virran takana vain odottivat kevään tuloa hyökätäkseen.

Näön vuoksi Rolf osti vähän teetä ja sianlihaa, mutta vieraanvarainen sahanhoitaja ei suostunut ottamaan siitä mitään maksua, sitten hän lähti kulkemaan Alexandria Bayhin päin, mutta kaarsi piankin takaisin ja saapui ystävänsä luo metsään.

Kaukaa kiertäen he kulkivat sahan ohi. Oli siksi luja pakkanen, ettei tarvinnut pelätä kenenkään seisoskelevan ulkosalla, ja akkunat olivat järjestään jäässä, joten ei ainoakaan elävä sielu heitä

huomannut, kun he kulkivat paikan ohi ja laskeutuivat virralle, sitä pitkin matkaa jatkaakseen.

Oswegatchien jäällä oli lumi uupumattoman tuulen vaikutuksesta kovettunut, matka sujui helpommin ja sama hellittämätön lumimyrsky pyyhki pois jäljet, heti kun he olivat ne jättäneet.

Mutkainen on joella tie, mutta keli oli hyvä, ja nopeaan edistyi nyt matka. Pohjoista kohti suuntautuvilla käänteillä oli lumi vielä tavallistakin kovempaa, jopa jää aivan paljaanakin, ja tiedustelijat saattoivat silloin riisua jalasta lumikenkäsä ja juosta hyvää kuuden mailin hölkytystä. Kolmasti he pysähtyivät teetä juomaan ja levähtämään, mutta se että heillä oli kerallaan tärkeitä kirjeitä, että he toivat hyviä sanomia, ja että matkan määrä yhä lähenee, se yhä kiihottamistaan kiihotti heitä. Kymmenen aikaan aamupäivällä he olivat lähteneet sahalta, josta Ogdensburgiin oli matkaa kolmisenkymmentä mailia. Aurinko jo lähenee laskuaan, mutta siitä huolimatta he toivoivat voimiaan ponnistaen vielä samana iltana pääsevänsä perille. Se oli heidän paras päivämatkansa, ja voitontunne antoi heille siihen voimia; se iloinen ajatus, kuinka he astuisivat komentajan eteen ja hänelle ojentaisivat hartaasti odotetut rauhottavat asiakirjat, lisäsi heidän tarmoaan ja kiihotti heidän kunnianhimoaan. Niin! heidän täytyi päästä perille vielä samana iltana, maksoi mitä maksoi. Päivä oli päättynyt; Rolf kulki edellä puolijuoksua, vakaata kyytiä. Kädessään hänellä oli tobogganin pitkä vetohihna, kymmenen jalkaa hänen jäljessään kulki Kuonab, kiskoen lyhyestä vetohihnasta, ja Skookum milloin juoksi edellä, milloin sivulla, milloin jäljessä, sen mukaan kuin yleinen vastuunalaisuudentunne sen mielestä vaati.

Oli jo aivan pimeä. Kuutamaa ei ollut, metsäinen ranta oli musta. Heidän ainoana oppaanaan oli joen leveä, aava pinta, joka toisin paikoin oli tuulen paljaaksi puhaltama, mutta kauttaaltaan hyvä kulkea. He vuorotellen kävelivät ja juoksivat, edeten noin viisi mailia tunnissa. Kuonabia jo uuvutti, mutta Rolf oli nuori, ja kiihkeä pääsemään perille. He olivat juuri kaartaneet moniaan niemen ja päässeet viimeiselle suurelle mutkalle, ponnistellen eteenpäin mailin toisensa jälkeen; kymmenen vain enää, ja Rolf oli niin kiihkoissaan, että hän sata askelta juostuaan ei saanut hiljentäneeksi vauhtiaan kävelyyn, vaan paransikin yhä juoksuaan. Kuonab, jolle tämä tempu oli odottamaton, luiskahti nurin ja tobogganin nuora pääsi hänen kädestään. Rolf töytäsi eteenpäin ja samassa tuokiassa räiskähti jää uves-avennon kohdalta rikki, Rolf suistui jokeen ja katosi jään alle, tobogganin luikussa aina reiän partaalle saakka.

Kuonab hypähti äkkiä seisomaan ja juoksi reiän alapuolelle. Toboggani oli pyörähtänyt samalle puolelle ja pitkä vetohihna oli kireällä; hetkeäkään viivyttämättä rupesi intiani siitä vakaasti ja voimallisesti kiskomaan, ja muutaman sekunnin kuluttua hänen toverinsa pää jälleen kohosi jään alta näkyviin. Kun Rolf yhä piti lujasti kiinni vetonuorastaan, niin sai Kuonab hänet kaikella kunnialla kiskotuksi jääkylmästä joesta. Poika purskutteli vettä sieraimistaan ja huohotti vavisten, läpimärkinä, mutta oli muuten säilynyt loukkaantumattomana.

Mutta nyt esiintyi uusi vaara. Jäätävä tuuli piankin jäädyttäisi hänen vaatteensa läpeensä kivikoviksi. Ne kangistuivatkin muutamassa minutissa ja intiani tiesi hyvin, että vaatteitten jäädyttyä kädet ja jalat paleltuisivat sitä helpommin.

Hän sen vuoksi paikalla kääntyi rantaa kohti, etsi tiheimmän kuusinoron keskustan, rakensi viipymättä kaksi rytisevää valkeata, joitten välillä Rolf seisoi sillä aikaa kun intiani teki vuoteen. Paikalla kun nuorukainen sai vaatteet riisutuksi, hän ilomielin kömpi vuoteeseen. Lämpimät peitot ja kuuma tee tuota pikaa lämmittivät hänen ruumiinsa, mutta tunti tai pari kuluisi, ennenkuin hänen vaatteensa olivat uudelleen kuivaneet. Tuskin mistään ne siihen määrään turmeltuvat kuin liian nopeasta kuivamisesta. Kuonab rakensi seipäistä telineet ja seuraavina kahtena tuntina hän vain kohenteli tulta, hoiteli vaatteita ja pehmitteli mokkasineja.

Oli jo puoliyö, kun he olivat valmiina, ja Kuonab oikopäätä epäsi kaikki ehdotukset, että oli matkaa jatkettava. "Ogdensburg on aseissa", hän sanoi. "Ei ole viisasta lähestyä sitä yöllä."

Kello kuuden aikaan aamulla he olivat jälleen taipaleella, kankeina pitkästä matkasta, jalat verillä, kasvot paleltuneina, ja mieli monista viivytyksistä harmissaan. Mutta nopeaan ja terhakkaasti he sittenkin ponnistivat eteenpäin, vuoron juosten ja kävellen. Usean kylän ohi he kulkivat, mutta karttoivat niitä. Puoli kahdeksan aikaan he etäältä näkivät Ogdensburgin ja kuuluivat rumpujen rohkaisevan äänin, ja muutaman minutin kuluttua he erään mäen kukkulalta vapaasti näkivät koko tämän urhean pienen kaupungin - niin! selvään kyllä näkivät — *että siellä liehui tangossa Englannin lippu.*

LXX. Kirjeiden pelastus.

Voih, mikä turman isku! Nyt vasta Rolf älysi, kuinka uupunut hän oli, kuinka kiihkoisa perille saattamaan rohkaisevaa sanomaansa ja pääsemään hetkeksi jännityksestä. Hän tunsu itsensä nyt niin peräti heikoksi. Ei ollut epäilystäkään, onnettomuus oli kohdannut hänen maansa aseita.

Hänen ensimmäinen huolensa oli kadota näkyvistä ahkioineen ja kalleine kirjeineen.

Mitä piti hänen tehdä? Ei mitään, ennenkun oli saanut tarkempia tietoja. Hän lähetti Kuonabin takaisin ahkion keralla, pyytäen häntä asettumaan erääseen paikkaan, joka oli siitä kahden mailin päässä, majautumaan sinne ja odottamaan häntä.

Sitten hän lähti yksin matkaan. Yhä ja yhä häntä vaivasi ajatus: "Jos minä olisin ennen ennättänyt, niin he ehkä olisivat kestäneet."

Joen rannalle oli suurimman rakennusryhmän ympärille kokoontunut hevosiä, ja siitä hän arvasi, että siinä mahtoi olla ravintola. Hän meni huoneeseen ja tapasi siellä koko joukon miehiä aamiaista syömästä. Hänen ei tarvinnut kysellä; pöydässä ei muusta puhuttu. Ogdensburg oli vallotettu edellisenä päivänä. Tapaus on jokaiselle amerikkalaiselle hyvin tunnettu. Prescottista (Laurentin joen pohjoisrannalta) tuli eversti Mac Donnel joka päivä ylämaalaisineen^[26] tekemään joen jäällä harjoitusliikkeitä aivan vastapäätä Ogdensburgia. Toisinaan he kulkivat ohi aivan pyssynkantaman rajoilla, toisinaan olivat tekevinään hyökkäyksen, mutta peräytyivät vähää ennen kuin olivat tulleet ampumamatkan piiriin. Ne vähät amerikkalaiset, jotka Ogdensburgia puolustivat, katselivat huvikseen näitä viattomia harjoituksia ja joskus osottivat mielihyväänsäkin, kun englantilaiset tekivät jonkun tavallista somemman liikkeen. Amerikkalaiset luulivat olevansa hyvässä turvassa varustuksiansa takana. Ikäänkuin sopimuksen mukaan ei kummaltakaan puolelta ammuttu edes hajalaukauksia. Ei olisikaan mistään huomannut, että siinä oli kaksi vihollista vastakkain. Kummallakin joukolla oli toisella puolella ystäviä ja brittiläiset olivat monta kertaa juosseet ohi tavallisen ampumamatkan päästä, eikä heitä tervehditty ainoallakaan laukauksella.

Helmikuun 22 p., samana päivänä, jona Rolf ja Kuonab olivat tulleet Oswegatchien rantaan, oli brittiläisen joukon päällikkö tavalliseen tapaan harjoittelut väkeään, kaartanut vielä tavallista lähempää amerikkalaisen linnotuksen ohi ja sitten lähimmälle kohdalle saapuessaan tehnyt sangen soman hyökkäyksen. Amerikkalaiset vain katselivat vihollisen lähestyessä, mutta pieni englantilainen joukko ei kaartanutkaan takaisin rantaan, vaan hyökkäsi päin raikkain huudoin, ja ennenkun linnan puolustajat tulivat muistaneeksikaan, että oli täysi sota, oli linna yllätetty ja Ogdensburg vallattu.

Amerikkalainen komentaja vangittiin. Kapteeni Forsyth, joka oli hänen jälkeensä korkein mies, sattui olemaan poissa lumikenkäretkellä ja hän siten pelastui. Kaikki muut olivat joutuneet vangeiksi, ja Rolfin oli nyt vaikea päättää, mitä tehdä kirjeille, taikka miten saada tapauksesta virallinen selonteko. "Kun et tiedä, miten tehdä, niin jätä tekemättä", oli muuan vanha Si Sylvannen sananparsia, ja "epäiltävässä paikassa on paras ruveta matalaksi ja tukkia suunsa." Rolf kuljeskeli kaupunkia kaiken päivää, odotellen jotakin tietoa. Puolenpäivän aikaan ajoi majatalon pihaan kevyessä reessä pitkä, ryhdikäs ja vilkas mies, puettuna puhvelinnahkaiseen viittaan. Hän söi häthätää aterian sisähuoneessa. Rolf otaksui, että hän oli amerikkalainen upseeri, mutta saattoi hän olla canadalainenkin. Suotta Rolf koetti saada hänestä jonkinlaisia tietoja; sisähuoneen ovea pidettiin kiinni, ravintolanomistaja ilmeisestikin tiesi salaisuuden. Kun vieras tuli ulos, niin oli hänellä jälleen yllään puhvelinnahkainen laaja viittansa. Rolf viisti hyvin läheltä hänen ohitse, hänen oikeanpuolisessa takintaskussaan tuntui olevan joku kova pitkulainen kappale.

Majatalonomistaja, vieras ja hänen kyytimiehensä kuiskuttelivat keskenään. Rolf lähestyi niin lähelle kuin uskalsi, mutta sai osakseen vain tutkistelevan katseen. Kyytimies puhui toisen kyytimiehen kanssa ja Rolf kuuli sanan "Mustajärvi". Niin, sitä juuri hän oli epäillyt. Mustajärvi oli sen tien ääressä, joka maan sisään kaartaen kulki Alexandria Bayhin ja Sackets Harbouriin.

Kyytimies, joka oli verevä nuori mies, oli ilmeisestikin hyvässä suhteissa ravintolan isännän tyttären kanssa; vieras taas puheli isännän kanssa. Heti kun he olivat eronneet, meni Rolf isännän luo ja sanoi tyynesti: "Kapteenilla taitaa olla kiire." Ainoana vastauksena oli kylmähäkö katse ja sanat: "Se on hänen oma asiansa." Hän siis *oli kapteeni*. Kyytimiehen kintaat olivat nuoralla uunin takana. Rolf nykäsi nuoraa, niin että ne putosivat pimeään nurkkaan. Kyytimies kaipasi kintaitaan ja hyvillään siitä, kun sai syytä palata taloon, hän lähti pois, jättäen upseerin yksinään. "Kapteeni Forsyth", kuiskasi Rolf, "älkää lähtekö, ennenkun saan keskustella kanssanne. Aion tavata teidät tiellä, mailin päässä täältä."

"Kuka olette ja mikä on asianne?" kysyi kapteeni lyhyeen ja vihaisesti; hän ei siis nimeään kieltänytkään.

Rolf avasi takkinsa ja näytti tiedustelijamerkkinsä.

"Voimmehan puhua tässä, jos teillä on uutisia — tulkaa sisään." He astuivat sisempään huoneeseen. "Kuka tämä on?" kysyi Rolf varovasti, kun majatalon omistaja tuli sisään.

"Hän on oikea mies, Titus Flack, majatalon omistaja."

"Mistä voin siihen luottaa?"

"Ettekö ole kuullut häntä puhuteltavan sillä nimellä pitkin päivää?" sanoi kapteeni.

Flack hymyili, lähti ulos ja toi palatessaan lupakirjansa myydä väkijuomia ja valtakirjansa, joka vahvisti hänet New Yorkin valtion virkamieheksi. Viimeksi mainitussa oli hänen omakin nimikirjotuksensa. Hän otti kynän, ja kirjotti sen uudelleen. Kapteeni heitti sitten yltään päällystakkinsa ja seisoi armeijaupseerin täydessä univormussa Rolfin edessä. Hän avasi laukkunsa ja otti siitä paperin, mutta samalla Rolf näki siinä toisen mytyn, joka oli osotettu kenraali Hamptonille. Pienempi paperi oli ainoastaan kartta. "Tuo toinen mytty luullakseni on aiottu minulle", sanoi Rolf.

"Emme vielä ole nähneet teidän valtuuksianne", sanoi upseeri. "Ne ovat parin mailin päässä takamatkassa", sanoi Rolf ja viittasi metsää kohti.

"Lähdetään sitten", sanoi kapteeni, ja he nousivat. Kitteringin käytös oli kaikin tavoin luottamusta herättävä, mutta parin mailin lyhyellä matkalla, jolla ei sanaakaan vaihdettu, kapteeni alkoi saada epäilyksiä. Saattoihan tiedustelijan merkki olla varastettu. Canadalaiset usein kävivät amerikkalaisesta, j.n.e.. Reki vihdoin pysähtyi ja Rolf kulki edellä metsään. Ennenkun oli kuljettu sataakaan askelta, komensi upseeri "seis", ja kun Rolf seisahtui ja kääntyi, niin hän näki pistoolin

ojennettuna päätään kohti. "No, nuori mies, te olette ajanut asianne rohkeasti, enkä vielä tiedä, mitä tästä tulee. Mutta sen tiedän, että heti kun huomaan vähänkään petosta, niin puhaltaa tuuli ainakin teidän aivokoppaanne."

Rolf hätkähti. Ensi kertaa katseli hän nyt itseään kohti ojennetun pistoolin suuhun. Ei hän tavallisesti pitänyt pistoolia suurena kapineena, olipahan vain tuollainen tuuman vahvuinen ja jalan mittainen, mutta nyt hän huomasi, että saattaa se näyttää yhtä paksulta kuin jauhosäkki ja niin pitkältä, että toinen pää ulottuu ijäisyyteen. Hän kalpeni, mutta sai pian takaisin värinsä, hymyili ja sanoi: "Älkää olko huolissanne, viiden minuutin kuluttua saatte nähdä, että kaikki on niinkuin pitääkin."

Pian kuului terävää haukuntaa ja opas ja upseeri astuivat tullelle, jossa Kuonab ja pieni Skookum koira heitä odottivat.

"Ei tämä satimelta näytä", ajatteli kapteeni, luotuaan silmäyksen ympärilleen ja huomattuaan, ettei paikalla ollut muita. Sitten hän sanoi ääneensä: "No mitä teillä on minulle näytettävää?"

"Suokaa anteeksi, kapteeni, mutta mistä minä tiedän, että te *olette* kapteeni Forsyth? Pari vakoojaa olisi voinut antaa minulle aivan samat todistukset kuin tekin."

Kapteeni avasi laukkunsa ja näytti ensiksi ohjeensa, jotka hän oli saanut neljä päivää aikaisemmin, lähtiessään Ogdensburgista. Hän paljasti käsivartensa ja osotti siihen tatuoidun merkin, "U.S.A.", joka oli muisto hänen opintoajoiltaan, sitten liinavaatteensa merkit, J.F., sinettisormuksen, jossa oli samat alkukirjaimet, ynnä vihdoin suuren, kenraali Hamptonille osotetun kirjemytyn. Sitten hän sanoi: "Samalla kun annatte omat kirjeenne minulle, annan minä omani teille, niin on meillä toisistamme hyvät takeet."

Rolf nousi, otti paperimyytynsä ja vaihtoi ne Forsythin papereihin; kumpikin käsitti nyt, että toinen oli luotettava. Pian heistä tuli ystävät ja Rolf sai kuulla jännittäviä tapauksia järveltä, ja suurista valmistuksista, joihin oli ryhdytty keväällä tehtävää retkeä varten.

Puolen tunnin kuluttua kookas uljas kapteeni, miehuullisen voiman perikuva, lähti pois. Kolme tuntia myöhemmin he paraillaan valmistivat illallistaan, kun Skookum jälleen ilmotti, että vieraita oli tulossa. Kun oli sota-aika, niin Rolf otti varalle pyssynsä, ja samalla juoksi majapaikalle se nuori mies, joka oli ollut kapteeni Forsythia kyyditsemässä.

Hänen kasvonsa olivat kalpeat, vasemmasta käsivarresta tippui verta ja oikeassa kädessä hänellä oli kirjelaukku. Hän katsoi tuikeasti Rolfiin. "Oletteko kenraali Hamptonin tiedustelija?" Rolf nyökkäsi ja osotti merkkiä, joka hänellä oli rinnassaan. "Kapteeni Forsyth lähetti nämä takaisin", hän huohotti. "Hänen viimeiset sanansa olivat: 'Polttakaa ne mieluummin kuin annatte englantilaisten niitä saada.' He saivat hänet — siellä *oli* majatalossa vakooja. Minä pääsin pakoon, mutta jälkiäni on helppo seurata, ellei tuisku lakaise niitä umpeen. Älkää viivytelkö."

Poika parka, hänen käsivartensa oli katkennut, mutta hän täytti kuitenkin kuolleen upseerin käsken ja poistui sitten etsiäkseen kylistä apua.

Yö oli jo tulossa, mutta Rolf lähti paikalla liikkeelle, kulkien itää kohti, molemmat kirjekääröt mukanaan. Hän ei silloin tiennyt, mutta sai myöhemmin kuulla, että kirjeistä ilmeni Oswegon, Rochesterin ja Sacketts Harbourin puolustuslaitoksien heikkous ja niiden kiire avun tarve, sekä että niissä seikkaperäisesti selviteltiin hyökkäyssuunnitelma, jonka amerikkalaiset olivat laatineet Montrealia vastaan. Mutta Rolf arvasi, että ne olivat tärkeitä ja että ne oli viipymättä vietävä kenraali Hamptonille.

Vaikeata, perin uuvuttavaa oli kulkea tiheään metsäin ja soiden poikki pois päin virrasta, sillä Rolf ei nyt uskaltanut kulkea jokea pitkin, mutta kolmisen tuntia he kulkivat minkä suinkin mahtoivat, ja pimeään tullen majautuivat ketripuusuolle, ylen kehnoon paikkaan.

Päivänkoitossa he olivat jälleen liikkeellä. Mutta sää oli nyt heidän harmikseen aivan tyyni. Ei enää ollut lumituiskua, joka olisi heidän jälkensä salannut; jäljet olivat selvät kuin valtatie, kulkivatpa minne tahansa. He tulivat tallatulle tielle, seurasivat sitä puolen mailia ja poikkesivat sitten taas omalle suunnalleen. Mutta siitä, että heitä ajettiin takaa, heillä ei ollut aavistustakaan, ennenkun auringon noustessa, heidän jo oltuaan tuntikauden matkalla. Mutta silloin he näkivät muutamalla etäisellä rinteellä parin mailin päässä ohuen mustan juovan, jossa oli monta mustaa pistettä, ainakin tusina brittiläisiä sotamiehiä ajamassa heitä takaa.

Vihollinen kaaloi lumikengillä, eikä sillä näyttänyt olevan matkatavaroita, koska joukko näkyi nopeaan etenevän. Rolf ja Kuonab, joilla oli ahkio vedettävänä, tuskin saattoivat heille puoliaan pitää. Mutta he kulkivat niin nopeaan kuin pääsivät, hikoillen ja ponnistellen arvokkaan kuormansa keralla. Rolf mietti, eikö jo ollut aika pysähtyä ja polttaa kirjemytyt, mutta katsahtaessaan taapäin korkealta harjulta, josta oli vapaa näköala, hän samalla huomasi rivin päitä, jotka puolen mailin päässä katosivat kivien taa, ja uusi juoni välähti silloin hänen mieleensä. Hän astui rohkeasti parinkymmenen jalan levyisen avopaikan poikki, joka oli vihollisen näkyvissä, poikkesi sitten tiheään kuusikkoon, käski Kuonabin seurata, juoksi tiheikön kautta takaisin ja kulki uudelleen avopaikan poikki. Siten hän ja Kuonab jatkoivat viisi minuuttia, niin nopeaan kuin suinkin, hyvin tietäen, että heitä katseltiin. He kiersivät kiertämistään samaa puuryhmää, toisinaan aivan lähekkäin, pyssyjään kantaen, toisinaan ahkiota vetäen, toisinaan lyhyt laukku, taikka vain lumikimpale selässään. He koettivat joka tavalla muutella ulkonäköään, ja vähän ajan kuluttua komentava brittiläinen upseeri oli laskenut viisikymmentäkuusi asetettua amerikkalaista, jotka peräkkäin nousivat rinnettä, mukanaan runsaat varastot ja viisi keltaista koiraa. Jos Skookum olisi saanut oman päänsä mukaan tehdä, niin olisi koiria ollut viisi- tai kuusikymmentä, sillä sen mielestä tämä oli oivallista lystiä.

Jäljet eivät tosin osottaneet, että matkassa oli niin suuri joukko, ja mitenpä olisivatkaan voineet?

Toboggani lakaisi kaikki jäljet, taikka olivat amerikkalaiset ehkä saaneet lisäväkeä. Mitä mahtoi hän kymmenellä miehellä viittäkymmentä vihollista vastaan? Hän kiitti onneaan, kun oli niin sukkelasti välttänyt salaväijytyksen, ja koettamatta saada sen enempää selkoa vihollisen miesluvusta hän kääntyi takaisin ja riensi minkä pääsi Ogdensburgin turviin.

LXXI. Sackets Harbour.

Tuntikausia kului, ennenkun Rolf saattoi olla varma siitä, että englantilaiset olivat luopuneet takaa-ajosta. Mutta kun pian nousi uusi ankara lumimyrsky, niin hän rauhattui. "Siunattu myrsky!" ajatteli hän sydämessään, huomatessaan jälkien kokonaan peittyvän muutaman sekunnin kuluttua siitä kun olivat syntyneetkin. Ja hän ajatteli: "Kuinka minä menomatalla sadattelin tuota tuulta, joka meitä pidätti — vangiksi joutumasta. Kuinka minä kiukuttelin tuota kylmää jokikylpyäni, joka toden totta pelasti kirjeeni vihollisen käsiin joutumasta. Kuinka kiitollinen olen nyt myrskystä, joka aivan hiljan tuntui niin katkeran tyylyltä."

Aamupäivällä he kohtasivat joen suuren mutkan ja lähtivät sitä nyt pelotta kulkemaan; joen jäällä oli koko joukon helpompi astua. Rensselaer Fallsissa he poikkisivat erään siirtolaisen taloon ja saivat siitä ruokaa, lähtivät sitten kautta myrskyn samoamaan maan poikki ja majautuivat yöksi noin neljäkymmenen mailin päässä Ogdensburgista.

Merkillisen vähän riistan jälkiä he olivat nähneet tällä ankaralla retkellä; ilmaa karttoi jokainen, ken vain voi. Mutta Cranberryjärven lähellä he eräästä ketrisuosta löysivät valkohäntähirvi-tarhan, johon satoja hirviä näytti asettuneen talveksi. Sen laajuus oli yhteen suuntaan pari kolme mailia, toiseen suuntaan puolen mailia, ja vaikka lunta oli vahvalta, niin tarha oli melkein täyteen tallattu polkuja. Tiedustelijat näkivät siitä läpi kulkiessaan ainakin viisikymmentä valkohäntähirveä, ja helppo oli heidän sen vuoksi kaataa joukosta nuori sarvas eväikseen.

Matka siitä edelleen ei tarjonnut mitään erinomaista. Se oli samaa jokapäiväistä taistelua pakkasta vastaan, mutta pakkaneen tuki oli jonkun verran lauhtunut, taikka oikeammin tuuli oli myötäinen eikä sen vuoksi purrut niin pahasti. Helmikuun 27 p:nä, yhdeksän päivää myöhemmin kun olivat taipaleelle lähteneet, he saapuivat Ticonderogaan ja ilmoittautuivat pääkonttorin ylipäällikölle.

Kenraali yhä kaivoi varustuksia ja uhkasi tuhota koko Canadian. Mutta molempain tiedustelijain tuomat sanomat antoivat hänelle uutta ajattelemisen ja puheen aihetta. Se osa, joka hänellä piti olla sotaretkessä Montrealia vastaan, kylläkin hyvitteli hänen itserakkauttaan, mutta Ticonderogan varustusten merkitys kävi silloin naurettavaksi.

Kolme päivää Rolf sitten sai pilkkoa puita, jonka jälkeen hänet lähetettiin Albanyyn kirjeitä viemään.

Maaliskuun kuluessa hän sai suorittaa kaikenlaisia pieniä toimia, sian tappamisesta aina tallin puhdistukseen ja varustusten kaivamiseen saakka. Sitten seurasi huhtikuu, jolloin oli mahdoton päästä kulkemaan kanuulla paremmin kuin lumikengilläkään ja kaikki yhteydet pohjoisrajan kanssa katkesivat.

Mutta sitten tuli toukokuu, suuri ihana toukokuu virkistävine säineen ja elähyttävine tehoineen. Kanuut työnnettiin vesille, metsät olivat alta ruskeat, päältä kullan karvaiset.

Kuin nuori sarvas tunsu Rolf voimainsa paisuvan. Häntä kovin halutti päästä uudelleen matkaan, ja hän tarjoutui innolla vapaaehtoisesti viemään viestejä Sackets Harbouriin, Ontarion rannalle. Hän halusi lähteä yksin, sillä nyt riitti yksi peitto vuoteeksi ja pari naulaa kuivattua lihaa päiväravinnoksi. Pienen kirveen hän tarvitsi matkaan, mutta pyssy näytti liian raskaalta kantaa. Hänen sitä epäröiden harkitessaan tarjosi muuan nuorempi upseeri hänelle pyssyn sijasta pistoolin, ja mielihyvin hän pisti sen vyöhönsä.

Vielä entistä kookkaampana, koko joukon yli kuuden jalan, hieman hinteränä varreltaan, mutta notkeana ja harteavana hän lähti taipaleelle voimallisen kulkijan kevyin askelin. Hänen kasvonsa hehkuivat terveyttä ja harmaansinervät silmänsä loistivat, kun hän lähti pitkälle taipaleelleen, samotakseen Adirondack vuoriston poikki Sackets Harbouriin. Vartiosotamies teki kunniaa ja päivystävä upseeri, jonka huomiota herätti yhtä paljon hänen komea muotonsa ja hehkuvat kasvonsa kuin asiankin laatu, pysähtyi häntä kättelemään ja sanoi: "Onneksi olkoon, Kittering, ja olkoon teille nyt suotu tuoda meille parempia tietoja kuin kahdella viime kerralla."

Rolf tiesi nyt, miten kulkea; hän alkoi hiljakseen. Puolen tuntia hän astui pitkin kevein askelin, sitten kiireettä juoksi mailin tai pari. Viisi mailia tunnissa oli hänen nopeutensa, mutta tähän aikaan vuotta oli muuan suuri haitta, joka esti kulkua — jokainen joki oli tulvillaan, niiden poikki oli vaikea päästä. Purojen poikki tosin pääsi enimmäkseen joko kaalomalla, taikka siten että hän niiden poikki kaatoi puun, mutta joet olivat liian leveät, jotta puu olisi ulottunut niiden poikki sillaksi, ja vesi siksi kylmää, ettei niiden poikki voinut uidakaan. Melkein joka kerran hän sen vuoksi rakensi lautan. Hyvä tiedustelija ei antaudu onnen kaupalle. Jos lautta on huono, niin on ylimenokin vaarallinen; jos taas lautta on hyvä, niin hän pääsee turvassa joen poikki; mutta hyvän lautan rakentamiseen kuluu enemmän aikaakin. Viisitoista hyvää lauttaa Rolf rakensi niiden kolmen päivän kuluessa, jotka hän menomatalla viipyi. Kuivia kuusipuita oli aina runsaasti saatavissa ja hän sitoi ne yhteen pajuvitsoilla. Siihen kului joka kerta tunnin verran aikaa, päivässä siis viisi tuntia, mutta se aika oli viisaasti käytetty. Päivät olivat piteneet paljon, hän

saattoi vielä hämäränkin tullen jatkaa matkaansa. Pian hän sitten saapui saloilta kyläkuntiin. Erään siirtolaisen talossa hän kuuli huhua Sir Georg Prevostin hyökkäyksestä Sackets Harbouria vastaan ja hyökkäyksen urheasta torjumisesta, ja neljännen päivän aamuna hän tuli Sackets Harbourin yläpuolella olevalle kukkulalle — samalle, jolla hän oli seisonut kolme kuukautta aikaisemmin. Hänen sydäntänsä kouristi, kun hän loi katseensa etäisille ilmoille. Edellinen surullinen kokemus herätti hänessä pelokkaita aavistuksia, mutta — Jumalan kiitos, "vanha kunnia". Yhdysvaltain tähtilippu liehui vielä tankonsa päässä. Hän ilmotti itsensä vartiomiehille, tuli juosten linnaan ja vietiin päällystön luo.

Ilo vallitsi nyt joka taholla. Vihdoinkin oli onni kääntynyt. Kommodori Chauncey oli lakaissut puhtaaksi Ontario järven ja tehnyt äkillisen hyökkäyksen Yorkia (nykyistä Torontoa), Ylä-Canadian pääkaupunkia vastaan, oli sen vallottanut ja hävittänyt. Sir George Prevost oli Chaunceyn poistumista hyväkseen käyttäen tehnyt hyökkäyksen Sackets Harbouria vastaan, mutta vaikka amerikkalainen laivasto olikin ollut poissa, niin oli vihollista vastustettu niin uljaasti, että sen muutaman päivän kuluttua täytyi luopua piirityksestä.

Seinissä ja katoissa oli luodin reikiä, sairashuoneessa oli joku haavotettu, vihanta ranta oli ammuttu rikki ja lipputangostakin olivat kuulat pirstoneet siruja. Mutta vihollinen oli lähtenyt, tähtilippu liehui tuulessa ja puolustajain urhea pieni joukko oli täynnään semmoista uljuutta, joka syytty ainoastaan kotiensa puolesta taistelevain sankarien rinnassa.

Kuinka riemullisen toista olikaan täällä kuin Ogdensburgissa!

LXXII. Retki maan poikki.

Vielä samana iltana lähti Rolf paluumatkalle, vieden mukanaan vereksimmät tiedot ja komentajan raportit.

Hän oppi vähitellen tuntemaan maan tarkoin, ja aito metsänkävijänä hän muisti paikat niin tarkkaan, että saattoi palata aivan samaa tietä kuin oli tullutkin. Se ei ehkä ollut paras suunta, mutta siitä oli se etu, että hän saattoi käyttää kaikkia menomatkallaan rakentamiaan lauttoja; siten häneltä säästyivät paljon kallista aikaa.

Menomatkalla hän oli nähnyt monta valkohäntähirveä ja yhden karhun ja joka yö kuullut sutten ulvovan; mutta aina etäältä. Toisena yönä, aivan salon sydämessä, sudet olivat hyvin lähellä ja pitivät rumaa ääntä. Rolf oli pimeässä asettunut yötelalle. Hän teki pienen tulen semmoisista risuista, mitä kopeloiden käteen sattui, ja tulen valossa hän sitten parinkymmenen askeleen päässä huomasi kaatuneen kuusen. Hän otti kirveensä ja meni sen luo, ja samalla nousi, viiden askeleen päässä tästä puusta, maasta susi etujaloin kaatuneelle puulle ja katsoi häneen uteliaana. Kauempaa kuului susien ulvontaa ja pian tämäkin kohotti kuonoaan ja päästi pitkän sujuvan ulvahduksen.

Rolf oli jättänyt pistoolinsa tulen luo; kirveellä hän taas ei uskaltanut heittää petoa, hän kun siten olisi jäänyt aseetta. Hän kumartui maahan, otti kalikan ja nakkasi sen päin sutta. Eläin väisti sen lyhyhistymällä, peräytyi sitten puun luota jonkun askeleen ja katseli häntä, osottamatta ilmeistä pelkoa enempää kuin vihamielisyyttäkään. Toiset sudet ulvoivat; Rolfia pelotti. Hän peräytyi varovasti tulen luo, otti pistoolinsa ja lähti jälleen kaatuneen kuusen luo, mutta susia ei hän enää nähnyt, vaikka hän kuulikin niiden ulvovan kaiken yötä; hän ylläpiti kahta suurta valkeata suojakseen.

Kuului susien ulvontaa; Rolfia alkoi pelottaa.

Aamusella hän tavalliseen aikaan lähti matkaan, ja puolen tuntia kuljettuaan hän huomasi suden ja myöhemmin kaksi, jotka juoksivat hänen jälkiään, pysytellen muutaman sadan askeleen päässä. Ne eivät koettaneet häntä saavuttaa, vaan päin vastoin pysähtyivät aina kun hänkin seisahtui; ja taas jos hän kulki nopeammin, niin kiirehtivät nekin, koiransukuista luontoaan noudattaen. Rolf kaipasi nyt pitkää pysyään; sudet eivät tulleet niin lähelle, että niihin olisi pistoolilla ulottunut. Ne menettelivät sillä tavalla, ikäänkuin olisivat tarkalleen tienneet, kuinka lähelle saattoivat tulla pelkäämättä pistoolia. Tiedustelija koetti houkutella ne väijytykseen: kuljettuaan erään harjun poikki hän hiipi vähän matkaa taapäin ja piiloutui jälkiensä viereen. Mutta tuuli kantoi susille tiedon hänen juonestaan ja ne istahtivat odottamaan, kunnes hän lähti piilopaikastaan matkaa jatkamaan. Kaiken päivää nämä molemmat kummat kulkukoirat häntä seurasivat, osottamatta nälän taikka pahain aikeitten oireita; mutta kun hän kolmen aikaan iltapäivällä oli kulkenut erään joen poikki, ei hän niitä sen koommin nähnyt. Monta vuotta perästä päin, kun Rolf oli oppinut paremmin tuntemaan suden tavat, hän luuli niiden seuranneen paljaasta viattomasta uteliaisuudesta — ehkäpä siinäkin toivossa, että hän tappaisi hirven, josta ne sitten saisivat osansa. Ja se että ne jättivät hänet, tapahtui siitä syystä, että ne olivat tulleet oman kotipiirinsä rajalle; ne olivat saattelleet hänet pois omilta metsämailtaan.

Kun hän illalla majautui, niin hän oli kuudenkymmenen mailin päässä Ticonderogasta, mutta hän oli päättänyt kulkea tämän välin yhdessä päivässä. Olihan hän luvannut, että viikon kuluttua palaisi takaisin. Vanhemmat tiedustelijat olivat epäillen pudistelleet päätään, mutta hän, sääriinsä luottaen, oli päättänyt pitää sanansa. Tuskin hän uskalsi uinahtaa, pelosta että nukkuisi liian kauan. Kymmenen aikaan hän pani maata. Kuun piti nousta yhdentoista aikaan ja kun se olisi kolme tuntia ylennyt, niin piti valoa olla riittävästi, hänen voidakseen jatkaa matkaa. Ainakin puolenkymmentä kertaa hän hätkähti valkeille, peläten liian kauan nukkuneensa, mutta kun kuu vielä olikin matalalla, niin hän rauhoittui ja nukkui uudelleen.

Vihdoin kuu, neljä tuntia ylettyään, oli ennättänyt korkealle ja metsissä oli valoisaa ihalassa kuutamossa. Huuhkaja "hu-hu"-huhuili, etäältä kuului suden pitkäveteinen, lauhkea, alakuloinen ulvonta, kun Rolf oli ateriansa päättänyt, kuivaa lihaa pureskellut, vyönsä kiristänyt ja lähtenyt pitkälle ankaralle päivamatkalleen, josta häntä vanhan Kreikan aikoina olisi muistettu monellakin ylistysrunolla.

Kompassia ei tarvittu. Tumman taivaan kumottava lamppu oli hänen oppaansa, suoraan itään kulki hänen tiensä, mutkailleen vain sen verran kuin järvet ja mäet vaativat, muuten melkein variksen lennon juonta. Aluksi hän kulki vakain, joutuisin askelin; mailin astuttuaan hän joutui muutaman järven avoimeen rantaan, jota hän juoksi kuuden mailin nopeutta. Sitten tuli vastaan leppätiheikkö, jonka poikki kulku oli sangen hidasta; mutta pian oli sekin takanapäin ja puolen mailia hän sitten kaaloi soissa, joissa oli vettä jalkaa vahvalta. Ei hän hämmästynyt, kun suo piankin avautui lammeksi, jossa näkyi kymmenkunta majavanasumusta. "Läiskis, plong", rakennusmestarit heittäytyivät veteen hänen lähestyessään, mutta hän ei joutanut seisoskelemaan, vaan kapasi ylös pitkin mäenrinnettä; metsät olivat avoimet, kuutamo kirkasta, ja siellä, missä maa oli tasaista tai myötäistä, hän juoksi pitkin askelin, mutta käveli aina vastamaat. Kerran hän kuuli edestään äkkiääntä, ja sitä seurasi kamala rysäys ja räiske pensaikossa. Sitä kesti vähän aikaa, eikä Rolf koskaan tullut tietämään, eikä voinut arvata, mitä se oli.

"Hölkk, hölkk", hän mennä vilkkasi, kuusin mailin, missä oli avointa maata, kaksin kolmin, missä oli tiheikköä, eteenpäin yhä, ja aina oikoiseen kohti idän ilmaa. Yli mäkien, poikki soiden hän ponnisti, kiersi järven toisensa jälkeen, ja pienen puron eteen sattuessa hän etsi sillaksi kaatuneen puun, taikka tunnusteli seipäällä kohdan, josta saattoi yli kaalata, juoksi sitten mailin tai pari, voittaakseen takaisin menettämänsä ajan.

Trampp, trampp, trampp, ja hänen vakaa hengityksensä ja vakaa sydämensä ylläpitivät uupumatonta tahtia.

LXXIII. Rolfin ennätys.

Kaksitoista mailia hän oli jälkeensä jättänyt, kun aamunkoitto —päivän ensimmäinen kylmä valo — kirkasti taivaanrantaa ja loi kuulaan kajastuksen matkamiehen tietä katkovan mahtavan joen vierivään pintaan. Oppaanaan Coodenow Peakin kukkula, joka alkoi olla hänelle hyvin tuttu, läheni hän jokea, uljasta Hudsonia. Hänen vanha lauttansa oli paikoillaan hyvässä turvassa, mela ja sauvoin lähellä, ja nuoren tarmonsä voimalla hän sysäsi sen rannasta. Keikkuen ja kallistellen vuolaassa virrassa, teki lautta karaistun kuljettajansa työntämänä monet mutkat ja ympäripyörähdyksetkin, mutta pitkä sauvoin pohjasi melkein kauttaaltaan, eikä kulunut kymmentä minuttia, ennenkun matkamies jälleen hyppäsi maihin, kiinnitti aluksensa, ja alkoi taas harpata ja hölkätä.

Yli Vanderwhackerin vuorien, alitse Boreaksen metsien: trampp, trampp, molskis, trampp, ponnistaen ja huohottaen, mutta voimakkaana ja kuumana, trampp, trampp, trampp, trampp. Sepelppyy ryöpsähti lentoon hänen tieltään, harmaa hirvi puhaltaen pakeni, pantteri hiipi loitommalle. Trampp, trampp, hölkk, hölkk, jo siinti Washburnin selänne auringonnousun alta.

Hölkä, hölkä, mailittain tasaista, vienosti kallistuvaa alamaata; ja kun päivän jumala sai vuorenselänteen yläreunan hehkumaan, niin hän jo oli ruskealla Tahawus joella ja oli tehnyt taivalta kahdeksantoista mailia.

Joelle hän seisahtui juomaan. Kaatuneen puun rungolla astua patsasteli urospyy kevätpöyhkeänä. Rolf otti pistoolinsa ja ampui sen, teki tulen ja paistoi päättömän linnun; kauraleipänen, pyy ja jokivesi, siinä hänen aamiaisensa. Himo olisi ollut lähteä oitis matkaan, mutta järki sanoi: "ei liika hoppu hyväksi". Hän siis lepäili viisitoista minuttia. Sitten hän lähti jälleen, aluksi hitaasti astuen ja vähitellen yhä parantaen. Puolen tunnin kuluttua hän jo kulki harpaten ja tunnin kuluttua tasaista hölkk-hölkkytystä, hiljentäen vain ylämaissa ja soiden poikki kulkiessaan. Tunnin kuluttua hän oli Washburnin selänteellä ja näki kaukana idässä Schroon järven, jonka vesi laskee Schroon jokeen; ja rientäessään eteenpäin, voimistaan ylpeänä, hän sydämessään viritti ilolaulun. Jälleen harmaa susi piintyi hänen jäljilleen, ja juoksija nauroi eikä hänen mieleensä juolahtanutkaan pelon ajatus. Hän näytti nyt tuntevan elukan paremmin; tunsu kuin veljekseen, koska se ei päästänyt vihamielistä ääntä vaan näytti vain vilkkaavan siitä ilosta, kun sai juosta kilpaa viestin viejän kanssa samoin kuin pääsky taikka antilooppi pyrkii kiitävän junan keralla nopeusvoitteluihin. Tunnin tai enemmänkin se pysyi hänen kintereillä, sitten heitti, ikäänkuin jo olisi riittänyt yhden kerran huviksi, ja Rolf yksin jatkoi ja ponnisti.

Kevätaurinko kaarsi jo korkealta, puolenpäivän aikaan ilma oli lämmintä. Schroon joki oli hänen tiellään aivan sillä kohdalla, missä se järvestä lähti, hän pysähtyi sen rannalle. Siinä hän söi viimeisen ateriansa, loput kauraleivästään ja teestään. Kolmekymmentäkahdeksan mailia oli hän kulkenut siitä kun oli matkaan lähtenyt; hänen vaatteensa olivat repaleina, mokkasinit puhki kuluneet, mutta säärissä oli vielä voimia ja tahdossa lujuttua. Vielä kaksikolmatta mailia, niin oli työ tehty; kunnia voitettu. Mitä piti hänen tehdä, jatkaako suoraa päätä? Ei, hän aikoi tunnin verran levätä. Pienen allikon ääreen hän teki hyvän tulen, repi maasta suuren tukon poronjäkälää ja hieroi sillä koko ruumiinsa. Sitten hän otti käsille alati valmiin neulansa, eikä aikaakaan, niin mokkasinit jälleen olivat hyvässä kunnossa; hän kuivasi vaatteensa ja makasi selällään, kunnes tunti oli melkein loppuun kulunut. Sitten hän vyöttäytyi loppukoetukseen. Väsynyt hän kyllä oli, mutta ei vielä likimainkaan lopen uupunut. Ja rautainen tahto, joka oli vuosi vuodelta voimistunut, oli hänelle voittamattomana tukena.

Jälleen hän alkoi hitaasti, pitensi sitten askeliaan ja piankin juoksi tuota tiedustelijain kuuluksi tullutta hölkkää. Taivas lopulta peittyi pilviin ja kade, ulvova itätuuli toi sateen. Vihmasta vettyi maa; rankat kevätkuurot kastelivat hänet; mutta kääro oli hyvässä turvassa ja hän juoksi juoksemistaan. Sitten oli tiellä pitkiä pehmeitä lepikkösoita, ja vain kompassi oppaanaan Rolf ponnisti sisään, poikki ja eteenpäin, alati itää kohti. Tiheimmässä osassa hän tuskin pääsi mailia tunnissa, mutta ei silti hellittänyt, eteenpäin vaan, märkänä ja kipein jaloin, hikisenä ja repaleisena, mutta itsepintaisesti ja vakaasti. Kolmen aikaan hän tuskin oli seitsemää mailia kulkenut; sitten hän saapui Thunderboltin tasaiseen harvaan metsään ja siinä alkoi jälleen juoksu. Hölkk, hölkk, hölkk, kuusi mailia tunnissa; ja jäljellä oli vain viisitoista mailia. Kiinteänä, intoisena, hyvien sanomien tuojana hän ei väjäjännyt eikä seisahtunut, vaan ponnisti ja yhä ponnisti.

Trampp, trampp, trampp, trampp, — herkeämättä, väsymättä, tunti toisensa jälkeen. Kello viiden aikaan hän oli Ukkospuron luona; tuskin enää oli kahdeksaa mailia matkan päähän; hänen jäsenensä olivat hellät, jalat olivat arat, hän oli luihin ja ytimiin saakka väsynyt, mutta hänen sydämensä oli iloa täynnään.

"Sanomia taistelusta, sanomia voitosta", — tämä ajatus antoi voimia. Viisi mailia jäi jäljelle; matkat olivat nyt tasaiset, pitkin ajettuja valtateitä, mutta sanansaattaja olikin jo uupunut. Hän astui pitkin askelin, juostavansa hän oli juossut; aurinko oli matalalla lännessä, hänen jalkansa vuosivat verta, turtunut oli airuen ajatus, turtuneet hänen sääreensä, mutta hän harppasi harppaamistaan. Hän kulki ohi kotien, mutta ei niistä välittänyt.

"Tule huoneeseen ja lepää", kutsui joku, joka ei nähnyt muuta kuin väsyneen matkamiehen. Rolf pudisti päätään, mutta ei sanaa suonut vaan harppasi edelleen. Vielä maili — yksi lyhyt maili enää, hänen *täytyi* kestää; jos hän istahti, niin hän pelkäsi, ettei enää pääsisi nousemaan. Vihdoin tuli linna näkyviin. Kooten silloin kaikki voimansa hän rynnisti juoksuun heikkona, niin heikkona, että jos hän olisi kaatunut, niin tuskin olisi nousemaan päässyt. Hitaasti, mutta sittenkin *juoksua* eteenpäin, — ja vihdoin, punaisen auringon laskiessa, hän kulki portitse. Hänellä ei ollut oikeutta antaa tietojaan kenellekään muulle kuin kenraalille, mutta ne luettiin hänen silmistään. Vartio puhkesi hurraahuutoon, ja yhä juosten, vaikka horjuen, Rolf oli pitänyt sanansa, tehnyt pikamatkansa, tuonut sanomat ja onnellisesti päässyt perille.

LXXIV.

Van Trumperien luona uudelleen.

Mitä syytä on ottaa paremmin vastaan semmoinen airut, joka tuo hyviä uutisia, kuin semmoinen, joka tuo huonoja? Eihän hän tee uutisia, hän vain tekee velvollisuutensa, saman kummassakin tapauksessa. Hän ei ole muuta kuin postin kuljettaja. Mutta niin sen asian laita aina kumminkin on. Faarao löi kuoliaaksi huonon sanoman tuojan; sellainen on ihmisluonto. Ja kenraali Hampton taas kutsui kookkaan nuorukaisen omaan pöytänsä aterioimaan, kunnioittaakseen häntä, saadakseen tarkempia yksityistietoja, ylpeilläkseen joka seikasta, ikäänkuin se olisi ollut hänen

ansiotaan. Tieto Rolfin ihmeteltävästä matkasta kulki miehestä mieheen, kaikkialla siitä kerrottiin, ja Albanyyn lähetetyissä sanomissa häntä kiittäen mainittiin erinomaisen ansiokkaista palveluksista viestien kuljettajana.

Kolme päivää oli Lentävä Kittering paikan sankari; sitten saapui toisia sanantuoja, joilla oli toisia uutisia, ja elämä jatkui edelleen.

Tiedustelijat eivät olleet tähän saakka käyttäneet minkäänlaista virkapukua, mutta kun brittiläiset olivat saaneet kiinni yhden heistä ja muka vakoojana hänet ampuneet, niin tuli käsky, että tiedustelijain tuli ruveta armeijan jäseniksi ja käyttää virkapukua.

Moni sen vuoksi hylkäsi koko toimen; toiset, kuten Kuonab, suostuivat vastahakoisesti, mutta Rolfissa oli sotainen into virinnyt, ja hän oli ylpeä uudesta puvustaan.

Harjotukset olivat kylläkin ikävät, mutta niitä ei kauaa kestänyt. Oli sitten lähetettävä viestejä Albanyyn. Kenraali, osaksi halusta osottaa Rolfille kunniaa, valitsi hänet tätä viestiä viemään.

"Oletteko valmis lähtemään uudelle retkelle, Kittering?"

"Kyllä, herrani."

"Valmistautukaa sitten lähtemään niin pian kuin suinkin Fort Georgeen ja Albanyyn. Tarvitsetteko toveria?"

"Haluaisin saada melojan Fort Georgeen saakka."

"Hyvä, valitkaa mies."

"Kuonab."

Ja kun he sitten lähtivät matkaan, *niin oli Rolf ensi kerran perässä*, ohjaajan ja käskijän paikalla. Siten he jälleen olivat yhdessä matkalla ja Skookum oli kanuun keulassa. Oli iltapäivä, kun he lähtivät. Hitaasti he kulkivat neljän mailin taipaleen pitkin jokea alas järvelle, mutta George järven pitkää hohtavaa pintaa he matkasivat niin sukkelaan kuin kanuu suinkin vettä viiksi, viisi mailia tunnissa. Viisikolmatta mailia oli tätä uljasta vesitietä saanut kuljetuksi, kun he sytyttivät rannalle yöksi nuotionsa.

Haukan kiljuessa aamun koittoa he olivat uudelleen matkassa ja nousevasta tuulesta huolimatta kulkivat kahdessa tunnissa kuusi mailia.

Heidän lähestyessään Van Trumperin talon tuttua rantaa, alkoi Skookum osottaa mitä kiihkeintä mielenkiintoa, joka muistutti sen entisyyden mustimpia lehtiä. "Kuonab, parasta köyhtää tuo veijari", ja Rolf ojensi nuoran, jolla Skookum sidottiin. Siten saavutti Skookum uuden ennätyksen, sillä tämä oli ensi kerta sen elämässä, jolloin se nousi Van Trumperin luona maihin, uhraamatta kananpoikaa tämän ilotapauksen muistoksi.

Heidän astuessaan huoneeseen istui perhe parhaillaan aamiaisella.

"Voi daevas! voi daevas! Rolf ja Kuonab, — ja misää on se girottu goer? Martta, misää kananpoja ova? Rolf, snää ole oikke jättiläin ny. Hyvä Jumal, onpas täsä iloa! Mnää jo ole luull, ett te olet sorass syäryt. Eiks ne kanadalaisse oi oikkeit ihmissyäjji?"

Martta itki, pienokaiset kiipesivät Rolfin polvelle, ja Annette, joka nyt oli pitkä kuusitoistavuotias, seisoi kainostellen syrjässä, odottaen sopivaa tilaisuutta saadakseen hänkin vieraita kätellä.

Koti on niitten tyyssija, joita rakastamme. Olkoon se linna taikka luola, mökki taikka palatsi, liikkuva vankkuri, wigwami, kanava-alus, taikka vain pensaan varjopuoli, se on aina koti, jos siellä kohtaamme kasvot, jotka alati ovat sydämessämme, ja jos löydämme kädet, joiden kosketus meissä synnyttää ystävällisen hehkun. Oliko maan päällä toista paikkaa Rolfille, kussa hän saattoi tulen ääressä istua ja tuntea, "nämä ovat minun väkeäni, nämä ovat ne, joita rakastan?" Rolf tunsu sen nyt — Van Trumperin talo oli hänen kotinsa.

Puhuttiin sodasta, maalla sattuneista tappioista, merellä saaduista kunniakkaista voitoista, joissa Englanti, aaltojen valtijat, oli yhä uudelleen ja uudelleen nöyryytetty lännen merisankarien urotöiden kautta, puhuttiin kansan suurista töistä, ja vielä enemmän matkamiesten pienistä teoista, ja aamiainen päättyi aivan liian äkkiä. Nuori viestinviejä nousi, sillä hän oli virkamatkalla; mutta järvellä vyöryi suuria aaltoja, ja ne kielsivät lähtemästä. Vanin talo oli hupaisa odotuspaikka, mutta kuitenkin Rolf harmitteli viivytystä; hänen kunnianhimossa vaati nyt, että joka matkan olisi pitänyt olla ennätys. Mutta odottaa hänen täytyi. Skookum, lujasti sidottuna häpeäpaaluun, vinkui harmistuneena — ja pää toiselle puolelle kallellaan valitsi kanaparvesta juuri sen kanan, jonka se mieluimmin anastaisi, paikalla kun pääsisi väliaikaisesta pulastaan. Kuonab lähti eräälle kalliolle polttamaan vähän tupakkaa ja rukoilemaan tyyntä, ja Rolf, alati toimessaan, kulki Vanin keralla katselemassa laihoja ja rakennuksia ja kuulemassa vähempiä huolia. Savupiippu pyrki tänä vuonna selittämättömällä tavalla savuttamaan. Rolf otti kirveen ja hakkasi parilla iskulla pois rehevät pensaat, jotka olivat kasvaneet savupiippua korkeammiksi lännen puolelle, ja paikalla savutus taukosi. Buck härkä oli kipeä, yksi jalka oli rampa, eikä se edes päästänyt likikään katsomaan, mikä sitä vaivasi. Mutta taitava häränhoitaja helposti sitoi härän, saa sen kyljelleen kallistumaan jonkun pienen puun ääreen, ramman jalan puuhun sidotuksi, niin että hän sitten voi sitä vapaasti hoitaa. Vamman syy olikin helppo keksiä; ruostunut naula oli vajonnut syvälle kavioon. Kun naula oli vedetty pois ja haava pesty kuumalla suolavedellä, niin sai sitten ystävällinen luonto pitää lopusta huolta. Sitten he kaartoivat takaisin talolle. Tuomo juoksi vastaan, huutaen jotain hollannin ja englannin sekasotkua ja pitäen kansista Annetten kirjaa "Hyvästä työstä". Mutta oikea omistaja saikin tämän kalliin aarteen pelastetuksi ja korjatuksi sen hyllylle talteen.

"Oletko sen läpi lukenut, Annette?"

"Olen kuin olenkin", vastasi tyttö, joka oli oppinut lukemaan ennenkun he lähtivät Schuylervillestä.

"Mitä siitä pidät?"

"En vähääkään; 'Robinson Crusoesta' minä pidän", vastasi tyttö suoraan.

Tuli puolenpäivän aika, mutta vielä hyökyivät rantaan valkoiset aallot.

"Ellei sää asetu kello yhteen, niin lähden jalan."

Ja niin hän lähtikin myttyineen ja Kuonabin piti yksin kulkea kanuulla Fort Georgeen ja siellä odottaa häntä. Yötä Rolf oli Schuylerin kylissä ja seuraavana päivänä hän jo puolenpäivän aikaan oli Albanysssä.

Kuinka hänen mieltään liikutti nähdä jälleen kaupungin hyörivän ja joukkojen marssivan, laivain purjehtivan, ja varsinkin kuulla uusia viestejä merellä saaduista voitoista! Mitä merkitsivät pohjoisella rajalla sattuneet tappiot, kun pöyhkeä vihollinen, joka oli kansaa ärsyttänyt ja loukannut maailman edessä, nyt oli yhä uudelleen ja uudelleen nöyryytetty?

Nuori Van Cortlandt oli poissa, mutta se tapa, jolla kuvernööri otti Rolfin vastaan, kuvasti ilman sähköisyyttä, — maan ylpeyttä pojistaan.

Rolfilla oli omastakin puolestaan asia ajettavana. Hän kysyi kirjakaupasta "Robinson Crusoeta" ja saikin tämän kuulun teoksen ostetuksi. Sykkivin riemun tuntein hän siihen kirjotti Annetten nimen ja pisti kirjan laukkuunsa.

Seuraavana päivänä hän aamun ensi sarastuksen aikana lähti Albanysta. Virkapuku auttoi häntä pääsemään viisikolmatta mailia erään matkustajan keralla, joka ajoi nopealla kaksivaljakolla, ja järven sininen pinta kuvasti taivaan tähtiä, kun hän Fort Georgessa yhdytti Kuonabin, kuudenkymmenen mailin päässä Albanysta.

Yötyvenen aikana, ennen auringonnousua, he jo olivat matkalla takaisin. Suuri oli viettelys poiketa jälleen hetkeksi Hendrikin taloon, mutta aamiaisen aika oli mennyt, vesi oli tyynenä ja velvollisuus käski eteenpäin. Hendrik huhusi ja sen kuullessaan he ohjasivat niin lähelle rantaa, että saattoivat antaa hänelle kirjan. Skookum murisi, arvatenkin kanoja ajatellen, ja perhe viuhtoi esiliinoillaan, heidän jatkaessaan matkaansa. Kolmekymmentä mailia järveä ja neljä mailia Ticonderogan jokea kuljettiin, ja viestimyyty tuotiin perille neljä päivää ja kolme tuntia sen jälkeen, kun he olivat Ticonderogasta lähteneet matkaan.

Kenraali hymyi eikä muuta sanonut kuin: "tepä olette kunnon poika". Mutta siinä olikin kiitosta kyllin.

LXXV. Tiedusteluretkellä Canadassa.

"Kaksi asiaa", sanoi Si Sylvania senatille, "huomataan joka kerran, kun kansa on hädässä. Ensiksikin, että päällikköinä on joukko pököpöitä, ja toiseksi, että riveissä on paljon suuria päälliköitä. Ja onneksi joutuu kaikki paikoilleen, ennenkuin hätä on päättynyt, ja jokainen muovautuu asemaan, joka hänelle on tuleva."

Amerikan kansa alkoi juuri oppia, kuinka totta tämä oli. Ne pököpöitä, jotka johtivat, olivat jo itsensä ilmaisseet, ja kesällä 1813 saatiin jos kuinka paljon lisätodistuksia. Toukokuu, kesäkuu ja heinäkuu saivat kuluneeksi, ja monet viestit Rolf sillä ajalla kuljetti, monia surullisiakin niiden joukossa. Stony Creekin, Beaver Damin ja Niagaran tappiot olivat ankaria iskuja läntisellä rajalla taistelevalle armeijalle. Kesäkuussa urhea mutta varomaton luutnantti Sidney Smith joutui Champlain järvellä kahden aluksensa keralla väijytykseen. Amerikkalaiset siinä menettivät "Growlerin" ja "Eaglen" ja järvellä oleva brittiläinen laivasto sai niistä vahvistusta.

Näitten menestysten rohkaisemina brittiläiset joukot tekivät Champlain järven pohjoispuolelta hyökkäysretken toisensa jälkeen amerikkalaiselle alueelle, hävittäen, mitä eivät voineet mukanaan kuljettaa.

Rolf ja Kuonab lähetettiin tiedusteluille niille seuduille, jotta he, mikäli mahdollista, voisivat ajoissa antaa tiedon suuremmista hävitysretkistä.

Amerikkalaiset eivät mielellään käyttäneet intianeja sodassa; englantilaisilla taas ei ollut semmoisia epäilyksiä, ja paljon punanahkoja taisteli heidän liittolaisinaan. Kuonabin suhteen tapahtui kuitenkin amerikkalais-riveissä poikkeus, koska valkoinen toveri takasi hänen puolestaan, ja Canadan rajoilla hänestä oli hyvä apu, koska hän osasi vähän ranskaa ja saattoi vapaasti kuljeskella Canadan kylissä, jossa häntä ei osattu epäillä amerikkalaiseksi tiedustelijaksi.

Hän siis lähti yksin matkaan ja kulki laajalti. Hän tunsu maan melkein Montrealiin saakka ja hiiviskeli heinäkuun lopulla Odletownin seuduilla, jossa hän kuuli muutamia semmoisia hajanaisia lauseita, että paikalla halusi saada enemmänkin tietoja. "Eversti Murray — tuhatkaksisataa miestä — neljäsataa miestä -"

Rolf sillä aikaa lymysi La Colle Millin seuduilla metsissä. Hän näki sinne tulevan sotaväkeä komppanian toisensa jälkeen, kunnes kylässä oli koolla noin viisisataa miestä. Yön tullen hän

päätti mennä lähemmäksi. Hän lähti metsästä ja kulki varovasti avoimen maan poikki.

Heinä oli tehty ja suurin osa jo latoonkin vedetty, mutta vainion keskellä oli vielä heinäruko. Rolf oli juuri lähellä tätä rukoa, kun hän samalla kuuli sahalta päin sotamiesten ääniä. Pian sieltä tuli näkyviin suuret joukot, kantaen peittojaan mukanaan. Nähtävästi sahalta ei ollut kaikille sijaa, jonka vuoksi osa aikoi majautua vainiolle.

Tiedustelija alkoi peräytyä, kun samalla takaapäin kuului toisia ääniä, jotka ilmaisivat sieltä päin olevan tulossa toisen joukon, niin että Rolf joutui kahden tulen väliin. Muuta paikkaa ei ollut, mihin piiloutua, kuin heinäruko. Hän kohotti sen reunaa ja ryömi alle, mutta se oli täynnään ohdakkeita ja okapensaita. Siinä olikin syy, miksi ruko oli jätetty pellolle, ja Rolf sai nyt tyytyä näitten piikkien tarjoomaan mukavuuteen.

Nopeaan hänen sydämensä jyskytti, kun hän kuuli aseitten kalskeen ja jalan poljennan lähenemistään lähenevän; sitten alkoi kuulua miesten ääniä. Hän kuuli myös selvin sanoin, että kumpikin osasto aikoi jäädä siihen yöksi, ja hän huomasi olevansa melkein kokonaan piiritetty. Miehet puhuivat ääneensä, alkoivat sitten valmistaa vuoteitaan, ja hän kuuli jonkun sanovan: "Tuolla on heinäruko, ota siitä heiniä."

Sotamies lähestyi, ottaakseen sylillisen heiniä, mutta puhkesi sadatteluihin ja kirouksiin, kun hänen paljaat kätensä saivat naarmuja ohdakkeista ja okaista. Toverit nauroivat hänelle ja silloin hän palasi tulelle ja uhkasi suuttuneena syyttää heinäruon palamaan. Heti tulikin mies takaisin palava kekäle kädessään.

Rolf oli valmiina juoksemaan henkensä edestä, paikalla kun hänen katoksensa syttyisi tuleen, ja hän katsoi sotamiestä suoraan vasten kasvoja, tämän puhallella kekäleitä. Mutta siitä oli tuli sammunut, eivätkä ohdakkeet olleet vielä niin kuivia, että ne olisivat helpolla syttyneet; polttamisesta ei sen vuoksi tullutkaan mitään. Muristen, mitä lienee murissut, sotamies jälleen heitti maahan savuavan kekäleensä ja palasi tulelle. Kun hän oli turvallisen matkan päässä, niin Rolf otti kourallisen multaa ja peitti sillä hehkuvan hiilen.

Se oli jännittävä hetki, ja vain tyyni odotus pelasti Rolfin.

Tuli sitten pari sotamiestä, jotka alkoivat levitellä peittojaan aivan lähelle rukoa. Jonkun aikaa he tupakoivat ja juttelivat. Toisella heistä ei ollut tupakkaa; toinen siihen sanoi: "Mitäpä siitä, saammepa Plattsburgista enemmänkin", ja sitten he purskahtivat nauruun.

Sitten Rolf kuuli erinäisiä katkonaisia lauseita: "Paikalla kun eversti...", ja muuta sen tapaista.

Rolf oli peräti tukalassa asemassa. Ohdakkeet repivät hänen kasvojaan ja niskaansa. Hän ei uskaltanut muuttaa asentoaan, ja epätietoista oli, kauanko hänen täytyisi siinä olla. Hän päätti yrittää paken, kun ei enää kuuluisi ääniä.

Lähimmät sotamiehet asettuivat nyt levolle. Kaikki oli sangen hiljaista, kun Rolf tirkisti suojastaan ja näki kaksi kamalaa tosiasiaa: ensinnäkin pari vartiomiestä, jotka käyskentelevät edes takaisin pitkin leirin reunaa, ja toiseksi, että kuu nousi kirkkaana ja täytenä. Rolf ei koskaan ennen voinut aavistaakaan, että kaunis kuu saattaisi olla niin kamalan näköinen.

Mitäpä neuvoksi? Hän oli joutunut satimeen keskellä sotilasleiriä, ja La Colle Milliin oli epäilemättä keräytynyt joku tärkeä retkikunta ennen.

Hänellä oli runsaasti aikaa sitä ajatella. Varmaankin hän pääsisi poistumaan ennen päivännousua. Virkapuku ehkä pelastaisi hänen henkensä, mutta sotamiesten tapana on jakaa pelottavan nopeaan oikeutta vakoajille — ja vasta jäljestäpäin huomata, että mies onkin univormuun puettu.

Vähän väliä hän kurkisti piilostaan, mutta kaikki oli ennallaan: nukkuva rykmentti, edes takaisin käyskentelevät vartiomiehet, yhä kirkastuva kuutamo. Sitten vaihdettiin vartioita ja kaikki toimesta päässeet vartiomiehet valitsivat makuupaikakseen juuri Rolfin ru'on viereisen rinteeseen. Jälleen tuli muuan siitä heiniä ottamaan, mutta jälleen uudistui sama naurettava kiukun purkaus, kun ru'ossa olikin paljaita ohdakkeita. Kuinka kiitollinen Rolf nyt oli piikeistä ja okaista, jotka pistelivät hänen niskaansa.

Hän oli nyt joka puolelta saarrettuna, ja kun ei tiennyt, mitä tehdä, niin ei hän mitään tehnytkään. Pari tuntia hän makasi aivan hiljaa, ja nukahti sitten. Hän heräsi pieneen kahinaan, jota kuului aivan hänen päänsä vierestä, ja katsellessaan ulos näki hän pari kisailevaa peltohiirtä.

Kuutamo oli nyt sangen kirkas ja hiirien liikkeet näkyivät selvään. Ne söivät ru'ossa olevien ruohojen siemeniä ja juoksivat tuon tuostakin heiniä alle. Sitten ne karkeloivat edemmäksi ja riemukseen löysivät kimpun virnanpalkoja, kun samalla äänetön valohämy kiiti yli kentän. Väläys, räpäys, pieni räkkäys, ja toinen hiiristä oli höyhenellisen vihollisensa kynsissä ja tämä lensi sen keralla pois. Eloön jäänyt hyökkäsi rukoon ja piiloutui, Rolfin kasvojen yli kiiveten, heiniin.

Yön kuluessa Rolf tavan takaa lyhyeen nukahti. Aamun koittaessa soi torvi, ja sotamiehet nousivat aamiaistaan valmistamaan. Jälleen lähestyi muuan, ottaakseen kourallisen heiniä valkean sytöksi ja jälleen ystävälliset ohdakkeet tekivät tehtävänsä. Yhä enemmän kuuli Rolf nyt samaa puhetta "Plattsburgista" ja "everstistä".

Aamiainen tuoksui ihmeteltävän houkuttelevalta — Rolf parka oli kovin nälissään. Kahvin kutkutteleva tuoksu tunkeutui heinärukkoon. Kuivattua lihaa hänellä oli kerallaan, mutta hän kaipasi vettä. Hänen janonsa oli polttava, jäsenet kankeat, ruumis vaivaantunut. Se oli kovin taistelu, mitä hän oli siihen saakka taistellut henkensä edestä. Vaikka sotamiehet tuskin viipyivät puolta tuntia aamiaispuhissaan, niin kävi aika hänestä kuitenkin ylen pitkäksi. Sitä suurempi oli hänen ilonsa, kun hän kuuli jalkain töminää ja äänet hälvähtivät etäisyyteen.

Peittäen päänsä heinillä hän hitaasti kohotti itseään ja saattoi nyt katsella ympärilleen. Oli kirkas,

auringonpaisteinen aamu. Heinäruko, tahi ohdakeruko, oli ehkä neljännesmailin päässä metsänreunasta. Sotamiehet näyttivät kaatavan puita ja rakentavan sahan ympärille paaluaitea. Mutta vainiolla kierteli pieni koira, etsien ruuantähteitä sotamiesten aamiaispaikalta, ja se Rolfia pelotti. Jos koira lähestyi hänen piilopaikkaansa, niin silloin ei auttanut muu kuin lähteä juoksuun. Miehen voi niin lyhyellä matkalla pettää, mutta ei koira.

Mutta onneksi oli aamiaisen tähteitä runsaasti, ja koira lähti sitten sahalle, tehdäkseen toisen koiran kanssa mieltäkiinnittäviä hajututkimuksia uuden hirsiaidan patsaitten juurella.

LXXVI. Kaksintaistelu.

Toistaiseksi hän siis oli pelastunut, mutta mitenkä päästä pakenemaan? Rolf makasi paikoillaan melkein puoleenpäivään saakka, kärsien yhä enemmän vaikeasta koukistuneesta ruumiinasennostaan ja janosta, ja oli kokonaan ymmällä, mitä hänen piti tehdä.

"Kun et pidä siitä paikasta, jossa olet, niin lähde pois aikailematta, ja mene sinne, kunne haluat", oli Sylvanne hänelle kerran sanonut, ja Rolfin mieleen tämä nyt juolahti melkein koomillisena. Sotamiehet puuhasivat metsissä ja pajoissa. Puolen tunnin kuluttua päivä olisi puolessa ja he ehkä palaisivat takaisin päivälliselle.

Rolf nousi, koettamatta enää salata itseään, kokosi sitten kantamuksen ru'osta, joka oli häntä suojellut, ja lähti rohkeasti kulkemaan vainion poikki metsään.

Hänen tiedustelijaunivormunsa oli hyvinkin tavallisten vaatteiden näköinen, sitä ei matkan päästä niistä erottanut. Brittiläiset tiedustelijat, jotka olivat sahalla, epäilemättä luulivat häntä yhdeksi heikäläisistään, joka kantoi hevosille heiniä.

Hän pääsi kenenkään huomaamatta metsään saakka. Astuttuaan muutaman askeleen sen ystävälliseen suojaan hän heitti maahan okaisen kantamuksensa ja lähti nopeaan kulkemaan omaa leiripaikkaansa kohti, Mutta hän ei ollut kulkenut kuin satakunnan askelta, kun kuuli ranskalaisävyisen äänen, joka huusi "seis!" ja samalla hänen edessään seisoivat vartiomies, pyssy ojennettuna häntä kohti.

Nopeat katseet ja sitten kumpikin huudahti toisensa nimen.

"François la Colle!"

"Rolf Kittering! Mon Dieu! Minä pitäisi amputa teidät, Rolf; en voi, en voi! Mutta juoskaa, juoskaa! Minä ampu teidän pään yli", ja hänen ystävälliset silmänsä täyttivät kyynelistä.

"Juokse! Ammun pääsi yli."

Rolf ei kaivannut toista kehotusta. Hän juoksi kuin hirvi ja pyssyn luoti räiskyi oksissa hänen päänsä päällä.

Muutaman minutin kuluttua saapui siihen juosten muita sotamiehiä, ja La Colle heille kertoi, että leirissä oli ollut vihollisen vakooja.

"Minä ampu; ehkä ei sattu. Oleko verta siellä? Ei, ei mittä."

Leirissä oli sekä pikajuoksijoita että jälkien seuraajia, ja niinkuin verikoirat he lähtivät seuraamaan pakolaisen jälkiä. Mutta Rolf oli nyt omassa elementissään; hän oli "Lentävä Kittering". Mutkittelevia jälkiä oli vaikea seurata ja monta mutkaa ja koukkua hän jätti jälkeensä,

tehdessään pitkillä koivillaan nopeaan taivalta. Pari mailia häntä seurattuaan takaa-ajajat palasivat sahalle, ja pakeneva sammutti, virralle tultuaan, kiireettä tuskastuttavan janonsa; se suuresti virkisti hänen voimiaan. La Collen ja rajan välistä tiheää metsää oli viittä mailia leveältä. Hän tapasi puron, Richelieu joen syrjäpuron, ja seurasi sitä aina pääjoelle saakka; molempien jokien yhtymäpaikalla hänen piti sopimuksen mukaan tavata Kuonab.

Oli ilta hänen lähestyessään mainittua paikkaa, ja kauan ja tarkkaavasti kuunneltuaan hän huhusi huuhkajan huudon:

"Ua, uah, ua, uah...
Uu, uah, ua, huuuu-oo."

Hän saikin oikean vastauksen, jona oli jälkimäisen rivin toistaminen, ja minutin kuluttua molemmat tiedustelijat kohtasivat toisensa.

Mutta siinä seistessään he äkkiä kuulivat uuden vastauksen, joka tarkkaan matki ensimmäistä kysyntähuhumista. Rolf oli ottanut esille pyssynsä piilopaikastaan ja molemmat valmistautuivat paikalla kohtaamaan jonkun viholliskuljeskelijan. Sitten Rolf, pitkän aikaa vaiettuaan, jälleen huusi huhunnan loppuosan "huuu-oo", joka metsässä merkitsi: "Ken olet?"

Paikalla kajahti vastaus:

"Ua, uah, ua, uah...
Ua, uah, ua, huuuu-oo."

Mutta se oli väärä vastaus. Ainoastaan jälkimäinen säe olisi kuulunut vastaukseen. Mutta äänen matkinta oli täydellinen, ehkä lukuunottamatta loppuvenytystä, jolla oli hieman liiaksi ihmisäänen sävy. Mutta sittenkin oli matkinta erinomaista; varmaankin oli siellä joko intiani taikka joku vanha taitava metsämies. Kuonabia ei hän kuitenkaan voinut pettää; punainen mies kosketti poskeaan ja takkiaan, joka tiedustelijain kielellä merkitsi "punatakki", s.o. brittiläinen.

Rolf poistui toverinsa kera ääneti näkyvistä, pyssy kummallakin vireissä, valmiina tekemään reiän jokaiseen punaiseen univormuun taikka merkkinauhaan, joka tulisi näkyviin. Sitten alkoi sangen ihmeellinen kaksintaistelu, sillä vihollinen selvästi oli yhtä viekas kuin hekin ja yhtä halukas saamaan heidät lähtemään pois piilopaikastaan.

"Ua, uah, ua, huu-oo", kutsui vieras, antaen oikean vastauksen väärällä kohtaa. Ääni kuului tuskin sadan askeleen päästä, ja jännittäessään kuuloaan, saadakseen selville huhuilijan olinpaikan, he kuulivat pienen naksauksen, joka ilmaisi hänen lähestymisensä.

Rolf käänsi päätään ja huhusi jälleen puun takaa "Ua, uah, ua, huu", niin että vihollinen äänen vaimennuksesta, se kun kuului puun takaa, saattoi luulla hänen peräytyvän. Vastaus tuli paikalla ja entistä paljoa lähempää:

"Ua, uah, ua, huuuu-oo."

Hyvä! Taika tehosi. Rolf sen vuoksi vielä enemmän heikensi ääntään, ja Kuonab valmistautui ampumaan.

Tällä kertaa kuului vastaus "Ua, ua, huuuu-oo" hämmästyttävän selvänä ja kovana ja äänensävy oli melkein täydellinen, mutta loppuäänessä "oo" oli nytkin ihmisäänen soinnahdusta. Vielä minuutti tai pari, niin tapahtuisi yhteentörmäys.

Vielä jonkun aikaa odotettuaan Rolf vaimensi äänensä ja huhusi vain "huuu-oo", ja samalla suuri leveäsiipinen huuhkaja liukui kautta metsän, istahti puuhun aivan heidän päänsä päälle, katseli ympärilleen ja sai heidät sävähämään, huhutessaan yöhön omituisen maanittelunsa:

"Ua-huu, ua-huu...
Ua-huu, ua-huuuu-oo..."

Viime äänessä oli nytkin sama inhimillinen soinnahdus, joka oli heidät niin pahasti pettänyt.

LXXVII. Miksi Plattsburg hävitettiin.

"Mistä pöllö on viisaan nimen saanut? Ei mistään mausta kuin siitä, että se näyttää niin viisaalta ja ymmärtää pitää suunsa", sano' Si Sylvanne.

Tämä huuhkaja-seikkailu kuului heidän elämänsä huvihetkiin, mutta nyt ei sitä jouduttu kauaa muistelemaan, nyt oli käytävä toimeen. Kun Kuonabin saamat hajanaiset tiedot ja Rolfin kuulemat liitettiin yhteen, niin ymmärsivät he selvästi, että eversti Murray aikoi tuhannen miehen keralla tehdä hävitysretken Plattsburgiin.

Heidän velvollisuutensa oli antaa siitä viipymättä tieto kenraali Hamptonille.

Pääkortteeriin, joka oli Burlingtonissa, oli matkaa neljäkymmentä mailia; Plattsburgiin, jonne retken piti tapahtua, kaksikymmentä.

Mutta vielä heidän tuli vähän täydentää tietojaan: oliko retki tapahtuva maisin, vaiko vesitse? Jos

se oli määrätty vesitse tapahtumaan, niin heidän tuli vielä saada selville, mitä valmistuksia tapahtui brittiläisten laivastoasemalla, joka oli Isle au Noix'n luona. Kaiken yötä he kulkivat kautta pimeiden metsien sinne päästäkseen, vaikka matkaa oli ainoastaan seitsemän mailia, ja kun aamu valkeni, niin he näkivät muhkeassa jonossa kaksi sotalaivaa, kolme tykkivenettä ja noin viisikymmentä pitkää soutuvenettä, kaikki valmiina, epäilemättä odottaen vain tuulen kääntymistä, sillä tähän aikaan vuotta kävi Champlainilla melkein aina etelätuuli.

Kolmessa tunnissa he sitten kulkivat kymmenen mailin taipaleen kautta metsien Big Chazyn pohjoispäähän, jonne olivat kanuunsa kätkeneet, ja lähtivät viipymättä melomaan Burlingtonia kohti, jonne oli matkaa kolmekymmentä mailia. Tuuli oli vastainen, ja kun he neljän tunnin kuluttua pysähtyivät päivällistä syömään, niin oli vasta kaksitoista mailia kuljettu.

Kaiken iltapäivää heidän täytyi taistella ankaraa aallokkoa vastaan. Se pakotti heitä pysymään lähempänä rantaa siltä varalta, että kanuu kaatuisi, ja matka sen takia venyi; mutta heitä samalla ilahutti tieto, ettei vihollinen lähtisi liikkeelle, ennenkuin tuuli asettuisi. Vasta kello kuuden aikaan illalla tiedustelijain venho saapui Burlingtonin satamaan ja molemmat partioretkeläiset kulkivat suoraa päätä Hamptonin pääkortteeriin.

Ajutantti otti heidät vastaan ja kuullessaan heillä olevan uutisia, vei heidät kenraalin puheille. He kuulivat, kuinka tämä suuri mies sisähuoneessa tarpeettoman kovalla äänellä antoi käskynsä: "Kutsukaa ne tänne."

Pullot pöydällä ja hänen sinipunakat kasvonsa ja tylsäkielinen puheensa ilmaisivat, kuinka hyvin perusteltuja olivat ne kuiskeet, joita alkoi kulkea kautta maan.

"Vai hävitysretki Plattsburgiin! Ha haa! Toivon heidän tulevan. Hyvät herrat", ja hän kääntyi esikuntansa puoleen, "minä en sen parempaa pyydä kuin päästä heihin käsiksi. — Ha haa! Valakaa lasiinne, Macomb", ja kenraali työnsi pullon vakavan näköiselle nuorelle upseerille, joka seisoi vieressä.

"Ei kiitoksia, sir", vastasi tämä lyhyeen.

Kenraali viittasi kädellään, molemmat tiedustelijat lähtivät ulos, hämmästyksissään ja häpeissään. Tämäkö nero se johti armeijaa? Oliko ihme, että amerikkalaisia suotta teurastettiin?

Macomb rohkeni nyt kysyä: "Onko teillä käskyjä, sir? Näitä tiedustelijoita pidetään aivan luotettavina. Ymmärsin heidän puheestaan, että brittiläiset vain odottavat tuulen kääntymistä. Heidä on tuhannen ja parintuhannen miehen vaiheilla."

"Huomenna on aikaa sitä ajatella. Plattsburg on oleva ansani syötti, ei ainoakaan heistä palaa takaisin hengissä", ja kenraali lähetti luotaan esikunnan, voidakseen vahvistaa itseään uhkaavaa pakkasta vastaan.

Muuan toinen nuori mies, luutnantti Thomas Macdonough, amerikkalaisten sota-alusten komentaja, koetti nyt saada kenraalin liikkeelle. Ensin hän huomautti, että hänen pitkät haahtensa ja tykkiveneensä olivat valmiina ja että hän kuudessa tunnissa saattoi kuljettaa Burlingtonista Plattsburgiin kolmetuhatta miestä. Sitten hän rohkeni huomauttaa, että oli välttämätöntä ryhtyä toimeen.

Champlain järvi on kahden tuulen järvi. Kaksi viikkoa oli tuuli ollut etelässä; nyt saattoi minä päivänä tahansa tuuli kääntyä pohjoiseen. Macdonough terotti tätä seikkaa, mutta kaikki oli turhaa. Loukkaantuneena ja nöyrytyneenä nuori mies totteli käskyä, että "hänen oli paras odottaa, kunnes hänen neuvoaan kysyttäisiin".

Seuraavana päivänä kenraali Hampton käski toimittaa *paraatin*, eikä laivausta; mutta hän ei itse ollut niin hyvissä voimissa, että olisi saattanut siihen saapua.

Koko armeija tiesi nyt, millä kannalla asiat olivat, varsinkin nostoväki lausui sanoja säästämättä julki mielipiteensä.

Seuraavana päivänä, 30 p. heinäkuuta, tuuli kääntyi. Hampton ei tehnyt mitään. Kesäkuun 31 p. kuultiin aamulla tykkien pauketta pohjoisesta, ja illalla tiedustelijat toivat sanoman, että englantilaiset olivat lähteneet liikkeelle. Plattsburgin vallotti ja hävitti joukko, joka oli vain kolmasosa siitä mitä Hamptonilla oli Burlingtonissa.

Miesten kesken lausuttiin katkeria, vihaisia sanoja, ja nuoret upseerit tuskin viitsivät lausua moitteen sanaa, vaikka sattuivatkin niitä kuulemaan. Kieltämättä Si Sylvannen sanat nyt olivat toteen käymässä: "Pökköpäät johtajina, johtajat riveissä".

Ja pian saapui tietoja uusistakin onnettomuuksista, Beaverdamin, Stony Creekin ja Niagara Riverin tappeluista. Se oli sama juttu melkein joka tapauksessa: sotamiehet urhoolliset, huonosti harjotetut, mutta sitä tarkemmat ampujat; päälliköt kykenemättömiä, johtaen joukkojaan satimiin.

Syyskuussa luutnantti Macomb määrätti komentamaan Plattsburgia. Se oli yhtä hyvä enne kuin viisas tekokin. Heti sen jälkeen, kesken näitä synkkiä tapauksia, saapui tieto Perryn kuulusta voitosta Erie-järvellä. Se oli käännekohta koko sodankäynnissä; sitä seurasi paikalla Morawiatownin hävitys ja tätä kaupunkia puolustavan brittiläisen osaston tuhoutuminen.

Kenraali Wilkinsonkin heräsi vihdoin ja lähetti Hamptonille sanoman, että hänen tuli hyökätä Montrealia vastaan. Retken täytyi onnistua, hän väitti, sillä Montrealissa ei ollut kuin 600 merimiestä puolustusväkeä. Hänen armeijassaan oli 8000 miestä ja Hamptonilla oli 4000. Jos nämä molemmat osastot yhtyivät Chateaugay joen suulla, niin niistä tulisi voittamaton armeija.

Siltä näytti. Rolf ei vielä ollut nähnyt oikeata taistelua, ja hän alkoi haluta sotarintamaan. Mutta

viestien kuljettamisessa oli toistaiseksi täysi työ. Näin oppi hän tarkalleen tuntemaan matkat Sackets Harbouriin ja sieltä Ogdensburgiin ja Covingtoniin ja takaisin Plattsburgiin, ja kanuullaan hän oli käynyt Champlain ja George järvien kaikki kolkat. Hän oli poissa Albanyssa lokakuun jälkipuoliskolla ja marraskuun alussa, mutta pahat sanomat kulkivat nopeaan. Hampton käski Macdonoughia tekemään hyökkäyksen Isle aux Noix'ta vastaan. Käsky oli järjetön, sillä siitä olisi aivan varmaan seurannut amerikkalaisen laivaston perikato. Macdonoughin yleiset ohjeet olivat: "Toimikaa yhdessä armeijan kanssa, mutta joka tapauksessa säilyttäkää valta järvellä", ja siitä syystä hän ei ollut tietävinään Hamptonin käskystä.

Hampton uhkasi kostaa ja haastaa hänet sota-oikeuteen palatessaan, ja lähti sitten maisin matkaan. Mutta Chateaugayn luona hän kohtasi paljoa pienemmän joukon canadalaisia, jotka vastustivat häntä niin hyvällä menestyksellä, että hän antoi käskyn peräytyä ja palasi armeijoihinsa Plattsburgiin.

Kenraali Wilkinsonin oli sillä välin käynyt vielä huonommin. Hänellä oli 8000 miestä, joista 2500 muodosti jälkijoukon. Vain 800-miehinen joukko canadalaisia häiritsi hänen yhteyksiään. Amerikkalaiset kääntyivät häätämään kintereiltään vihollisparvia, mutta kärsivät Chrystlerin talon luona täydellisen tappion ja luopuivat sitten hyökkäyksestä Montrealia vastaan. Wilkinson kulki Laurentin joen poikki ja asettui talveksi Chateaugayhin.

Joulukuussa amerikkalaisten asema parani melkoisesti, kun Hampton menetti päällikkyytensä.

Kevään lähestyessä oli Wilkinsonin ensi tehtävä selvästikin La Colle Mill'in valtaaminen. Kaupunki oli muutettu melko vahvaksi linnotukseksi, ja brittiläiset pitivät sitä tukikohtanaan hyökkäyksissä Yhdysvaltain rajaa vastaan, joka olikin vain viiden mailin päässä.

Kaikista tiedustelijoista tunsivat Rolf parhaiten sen seudun, mutta siitä huolimatta juuri hänet jätettiin käyttämättä; sen sijaan lähetettiin hänet Plattsburgiin kirjeitä viemään. Hyökkäys hutiloitiin alusta loppuun; Wilkinsonin täytyi peräytyä, ja hänen oli kiittäminen Macombia siitä, että peräytyminen saattoi tapahtua edes jonkinlaisessa järjestyksessä.

Mutta tästä kunnottomasta yrityksestä oli muuan hyväkin seuraus. Wilkinson erotettiin ja Sylvannen ennustus oli käynyt melkein toteen: kykenemättömät johtajat olivat saaneet väistyä. Kenraali Macomb johti maa-armeijaa ja järvellä komensi Macdonough.

LXXVIII. Huhuja ja tapauksia.

Macdonoughin ohjeena oli ylivallan säilyttäminen järvellä. Tämän käskyn hän toteutti seuraavalla tavalla. Isle aux Noix'n luona majaileva brittiläinen laivasto oli jonkun verran vahvempi hänen laivastoaan, ja sen vuoksi hän perusti laivatelakan Vergennesiin, Vermontiin, seitsemän mailin päähän järvestä. Telakka oli Otter Riverin rannalla, ja virran suistamon varusti Macdonough pattereilla. Sitten hän lähetti sanan Brownille, kuululle newyorkilaiselle laivanrakentajalle. Brown suostui kuudessakymmenessä päivässä saamaan valmiiksi neljäkymmentä tykin laivan. Maaliskuun 2 p:nä puut vielä seisoivat metsässä pystyssä, maaliskuun 7 p:nä oli emäpuu paikoillaan, ja huhtik. 11 p:nä työnnettiin "Saratoga" vesille, — neljäkymmentä päivää sen jälkeen, kun vihannat puut oli kaadettu rannalta.

Toisiakin aluksia ajettiin samalla rakentaa ja ne valmistuivat yhtä nopeaan. Piankin näkyi, kuinka älykkäästi Macdonough oli valinnut veistämön paikan. Brittiläiset lähettivät laivastonsa liikkeelle, hävittääkseen hänen rakenteilla olevat aluksensa, taikka ainakin upottaakseen kivivenheitä joen suulle ja siten sulkeakseen kuin tulpattuun pulloon amerikkalaiset laivat.

Mutta nämä yritykset raukesivat tyhjiin, sillä älykäs amerikkalainen oli ajoissa varustanut joen suun pattereilla.

Chippewan luona amerikkalaiset sitten saivat voiton, mutta Lundys Lanen luona sitä vastoin kärsivät tappion, ja elokuun 25 p:nä brittiläiset valloittivat Washingtonin ja hävittivät sen julkiset rakennukset. Nämä onnettomuudet eivät kuitenkaan armeijan mielialaa masentaneet, ne päin vastoin herättivät koko kansan vihdoin älymään, että maa kävi sotaa. Eduskunta myönsi enemmän sotaväkeä ja runsaasti sotatarpeita, pököpöittäen päälliköitten täytyi erota ja johto annettiin semmoisten miesten käsiin, jotka sodassa olivat kuntoaan osottaneet.

Mutta samaan aikaan Suur-Britannia, Napoleonin kukistuttuaan, saattoi melkoisesti vahvistaa Amerikassa taistelevia sotavoimiaan ja lähettää Canadaan Euroopan mannermaan sodissa koeteltuja joukkoja.

Rolf kuljetti kaiken kesää viestejä. Talven kuluessa hän Kuonabin kanssa oli rakentanut vartavasten kanuun, jonka suurin avu oli nopeus. Se kantoi kaksi miestä, jos ei niillä ollut lainkaan tavaroita.

Tällä kanuulla saattoi Rolf suotuisaan aikaan kulkea kokonaista kuusi mailia tunnissa. Hän olikin jos kuinka moneen kertaan kulkenut Champlain järven poikki suuntaan ja toiseen ja päästä päähän, niin että hän tunsivat sen joka niemen ja lahden. Moneen kertaan hän oli kulkenut maan poikki Sackets Harbouriin. Plattsburgin ja Covingtonin polut hän osasi, oli sää mikä tahansa, ja monta kertaa oli hän neljäkymmentä tunnissa kulkenut jalan niiden välimatkan, jota oli kuusikymmentä mailia. Samaa juontaa, jota hän silloin kulki, rakennettiin sitten myöhemmin näiden molempien leiripaikkain välinen sotilastie.

Mutta Canadian salot Champlain järven pohjoispuolella olivat kuitenkin hänen toimintansa pääalueet. Hän tunsikin tarkkaan Chazy, Champlainin, Odelltownin, La Colle Millin, Isle aux Noix'n ja Richelieu joen, ja näitä maita samoillessaan hän oli oppinut koko joukon ranskaa.

Kenraali Wilkinsonille ominaista oli, että hän jätti käyttämättä semmoiset oppaat, jotka tunsivat maakunnan; hänen seuraajilleen, Izardille ja Macombille taas oli yhtä ominaista, että he etsivät ja käyttivät vain parhaita miehiä.

Rolf toi jälleen monenlaisia tietoja, jotka kaikki viittasivat siihen, että brittiläiset kokosivat uudelleen joukkoja, tehdäkseen hyökkäyksen Plattsburgia ja Albany vastaan.

Plattsburgissa ja Champlainissa ponnisti Izard kaikki voimansa samoinkuin Macombkin teki Burlingtonissa, voidakseen kohdata vihollisen tasavoimin. Izardilla oli koolla 4000 miestä, kun hän sai Washingtonista ylen turmiollisen käskyn lähteä joukkoineen Sackets Harbouriin Ontarion rannalle, jossa ei ollut hätää mitään. Valtiomiehenä hän pani käskyä vastaan vastalauseensa ja sotilaana hän sitä totteli, jättäen Macombin johtamaan Champlain järven seuduille koottua maa-armeijaa, johon kaikkiaan kuului noin 3400 miestä.

Samana päivänä, jona Izard lähti Champlainista, eteni brittiläinen sotajoukko Brisbanen johdolla ja anasti hänen leirinsä.

Heti kun Rolf oli nähnyt heidän tulevan ja arvostellut heidän lukunsa, lähetti hän Kuonabin takaisin sanaa viemään ja peräytyi itse yön aikana kymmenen mailin verran Chazyyn. Moni uudisasukas tunsikin hänet hyvin, hän oli kaikkialle tervetullut, missä hänet tunnettiin, ei ainoastaan siitä syystä, että hän oli patriootti, joka taisteli maansa puolesta, vaan itsensäkin vuoksi, sillä hänestä oli kasvanut uljas, valpas, vaikka jotenkin vaitelias nuori mies. Tunnettu asia on, että metsämies salongeissa esiintyy paremmin edukseen kuin maanviljelijä, jos ehdot muutoin ovat samat. Hänessä on vähemmän mahtipontisuutta, enemmän tyyntä arvokkuutta. Hän osaa ymmälleen joutumatta liikutella jalkojaan ja käsiään; hänellä on enemmän synnynnäistä oman arvon tuntoa ja hän vaatii luontaisemmin muitakin sitä tunnustamaan. Salongeissa Rolf esiintyi metsämiehenä, niiden seutujen johtavat henkilöt mielellään ottivat hänet vastaan ja osottivat hänelle kunnioitustaan. Syyskuussa 1814 hän oli tuomari Hubbellin vieraana Chazyssa. Joka päivä hän liikkui ympäristössä tiedustelijana ja palasi yöksi tuomarin vieraanvaraiseen kotiin.

Syyskuun 12 p:nä hän arvioi, erään metsäisen harjun kukkulalta, korkean puun latvasta tähyillen, brittiläisiä joukkoja olevan Champlainissa 10-15 tuhannen miehen vaiheille. Vihollisen etujoukko oli jo liikkeellä Chazyä kohti.

Tuomari Hubbell ja huolestuneet naapurit paikalla kokoontuivat ja keskustelivat Rolfin kanssa asemasta, ennen kaikkea siitä, "mitä teemme perheellemme?" Muuan mies puhkesi ankariin vihan purkauksiin ja soimauksiin brittiläisiä vastaan. "Muistakaa, kuinka he polttivat Washingtonin ja kuinka he Bladensburgissa kohtelivat naisia."

"Mitä naisiin tulee, niin se kaikki todistettiin valheeksi, yhtä ainoata tapausta lukuun ottamatta, ja sen rikoksen tekijä ammuttiin, päällikön käskystä," huomautti siihen Hubbell.

Plattsburgissa toiset väittivät, etteivät brittiläiset tehneet kenellekään väkivaltaa. Eversti Murray oli antanut ankarat käskyt, että kaikkea yksityistä omaisuutta oli ehdottomasti säästettävä. Ei mitään muuta hävitetty kuin virastorakennukset sekä hallituksen omaisuutta, ja siitäkin ainoastaan semmoista, joka saattoi käydä sotatarve-tavarasta. Se mikä muuta vahinkoa tehtiin, aiheutui joko tapaturmaisesti taikka erehdyksestä. Upseerit tosin majautuivat asukkaitten koteihin, mutta he maksoivat puolestaan, ja kun esim. muuan brittiläinen upseeri oli tapaturmaisesti tärvellyt lattiamaton, korvasi hän sen täysin vielä monen kuukauden kuluttua, ennätettyään hankkia tarvittavat rahat.

Päätettiin siis, että Hubbell ja kylän muut isät ja veljet liittyisivät Rolfin keralla maansa armeijaan, jättäen kotiin naiset ja lapset.

Monta parrakasta poskea oli näitten voimakkaitten, karkeitten miesten joukossa, kun he suutelivat vaimojaan ja lapsiaan ja varustautuivat lähtöön, mutta sitten seisahtuivat, kun heidän sisässään nousi kamalia aavistuksia. "Nythän oli sota", ajattelivat he; mutta sitten taas jatkoivat mielessään: "Olemme kuulleet, etteivät brittiläiset tee pahaa vaimoille eikä lapsille." He siis pyyhkivät kyöneleensä, nielivät kurkkuun kohoavan mielihaikean, heittivät pyssyn olalleen ja lähtivät kulkemaan armeijan luo, jättäen rakkaansa Jumalan ja hyökkäävän brittiläisen armeijan armoille.

Ei kukaan saanut syytä katua tätä luottamusta. Sir George Prevost oli kuolemanrangaistuksen uhalla kieltänyt loukkaamasta vaimoja, lapsia ja kaikkea yksityistä omaisuutta. Eikä tapahtunutkaan, sen enempää kuin edelliselläkään retkellä, minkäänlaista vahinkoa semmoisille, jotka eivät kuuluneet taisteleviin, ja ainoat, jotka näkivät jonkun verran vaivoja, olivat ne harvat, jotka olivat pahasti pelänneet ja paenneet vuorille kallista henkeään pelastaakseen.

Sir George Prevost esikuntansa keralla, johon kuului kymmenen upseeria, oli mennyt asumaan tuomari Hubbellin taloon. Rouva Hubbellin täytyi valmistaa heille ruokaa, mutta muutoin he kohtelivat häntä täydellisellä kunnioituksella, ja joka ilta he, kun eivät tienneet kauanko tulisivat viipymään, jättivät pöydälle täyden maksun ruuastaan ja juomastaan.

Kolme päivää he odottivat, sitten oli kaikki valmiina matkan jatkamiseen.

"Tällä viikolla Plattsburgiin, seuraavalla Albanyyn, hyvästi siis, hyvä rouva", sanoivat he kohteliaasti. Ja sitten kääntyi iloinen ja uljas upseeriryhmä ratsastamaan pois.

"Hyvästi, herrat, mutta vain hyvin lyhyeksi aikaa, sillä minä tiedän teidän pian palaavan takaisin niska kumarassa", vastasi puolestaan rouva.

Sir George vastasi: "Jos tuon olisi sanonut mies, niin vaatisin hänet vastaamaan sanoistaan. Mutta koska sanoja on kaunis nainen, joka on ollut viehättävä emäntämme, niin lupaan, että jos ennustuksenne toteutuu, niin jokainen upseeri heittäköön rahakukkaronsa ovenne eteen ohi kulkiessaan."

Sitten he ratsastivat pois, mukanaan 13,000 miestä harjaantunutta väkeä, eikä Albanyyn mennessä ollut vastassa muuta kuin 2,000 sotamiestä ja sama verta nostoväkeä, sekä — MacDonough järvellä.

Kymmenen kertaa Rolf seuraavan viikon kuluessa kulki edes takaisin Plattsburgin pohjoispuolella olevan tien, ja joka kerta hän toi saman uutisen: brittiläinen armeija yhä lähenee.

LXXIX. Mc Glassinin urhotyö.

Plattsburgissa vallitsi ihmeteltävä henki kaikessa, ja se tomumaja, joka oli hengen varsinainen keskusta, oli se pitkä vakava nuori mies, joka Burlingtonissa oli moittinut Hamptonin menettelyä: kapteeni, nykyisin kenraali, Macomb. Ei mitään laiminlyöty, kaikkien mahdollisuuksien varalta oli ryhdytty varokeinoihin; joka mies ken kynsille kykeni, oli aseissa. Macomb itse oli väsymätön, aina valpas, ja hän näytti tuntevan joukkonsa joka miehen. Ja joka mies luotti ehdottomasti johtajaansa. Usein kuullaan sotamiesten yöllä pakenevan piiritetyistä linnoituksista, mutta tämän johtajan innostava voima oli niin suuri, että miehiä lakkaamatta valui linnueen sisäpuolelle. Vuorilta tuli harjaantumaton ja karkeata väkeä, mutta ne olivat järjestään karaistuja ja ampumaan tarkkoja miehiä.

Kuvaava esimerkki oli se jäykkä vanha maamies, joka aamusella oli tullut salolta, täyttääkseen paikkansa varustuksilla muitten mukana, ja jonka kuultiin sanovan vapiseville säärilleen: "Vaviskaa, sen vietävät, vaviskaa. Jos tietäisitte, minne teitä nyt vien, niin vapisisitte vielä kymmenen kertaa pahemmin."

Hänen mielensä oli ruumista urheampi ja hänen mielensä vei voiton, —se on oikeata urheutta.

Ei kukaan käsittänyt tätä paremmin kuin Macomb. Hän tiesi, etteivät nämä miehet muuta tarvinneet kuin vähän harjaannusta, niin heistä tulisi parhaita sotilaita maan päällä.

Harjottaakseen heitä hän sekotti heidät vanhan sotaväen joukkoon ja pani sitten toimeen vähäpätöisiä kahakoita, yhtä kylmästi ja huolettomasti, kuin olisi hän suunnitellut jotain iltamaohjelmaa.

Ensimmäinen näistä kahakoista tapahtui Culverin mäen luona. Tien varteen rakennettiin varustus, varustukselle tuotiin tykki, ja monta sataa tarkk'ampujaa vietiin sinne hajajärjestykseen. Heille annettiin semmoiset johtajat, jotka hyvin tiesivät, miten vihollista oli häiritävä, mutta samalla varottava, ettei se päässyt vahinkoa tekemään.

Kuonab ja Rolf olivat niitten miesten joukossa, jotka olivat saaneet varustuksen puolustamisen huolekseen. Kuonab oli karaistunut Vapaussodan taisteluissa, mutta Rolf oli nyt ensi kertaa tulossa, ja hänet valtasi sama tunne kuin useimmat muutkin, vihollisen läheystessä uljaassa rintamassa. Kun vihollinen oli ehtinyt kantomatkan päähän, niin amerikkalainen johtaja komensi tulen. Pyssyt rätisten paukahtivat ja viipymättä vihollinen vastasi tuleen. Luoteja tulla tuiski varustusta vastaan tai lensi viheltäen sen yli. Rolfin lähin mies lyyhistyi koristen kokoon: häneen oli luoti sattunut; eräs toinen kaatui kuolleena selälleen. Jyske ja kuoleman kauhut olivat liian ankarat. Rolf oli ollut kyllä hermostunut taistelun alkaessa. Nyt hän aivan herpaantui, melkein tylsistyi, hänen kätensä ja polvensa vapisivat, hän oli miltei kauhun lainaamana, eikä voinut olla lyyhistymättä kokoon, joka kerta kun luodit kiljuivat *murhaa* hänen päällään. Hän ampua mäikytti minkä joutui, tähtäämättä, mutta silloin muuan vanha sotamies, huomattessaan hänen kalpeat kasvonsa ja tutisevan muotonsa, laski kätensä hänen olkapäälleen ja sanoi ystävällisesti: "Vakaasti, poikani, vakaasti; pääsi on pyörällä; katsos näin." Ja hän tähtäsi tyynesti, sitten korjaili pyssyään, laukaisematta, ja asetti sen suun alle pienen kalikan, jotta se paremmin vakautui, ampuen sitten levollisesti kuin olisi hän ollut maaliinamunta-harjoituksessa. "Odotappa nyt vähän aikaa. Katsoppas Kuonabia tuossa. Näet hänen olleen ennenkin tässä leikissä. Hän osaa joka laukauksella."

Rolf teki, niinkuin oli käsketty, ja muutaman minuutin kuluttua väri palasi hänen kasvoihinsa, käsi vakautui, ja siitä pitäen hän unhotti vaaran ja alkoi ajatella vain työtään.

Kun vihdoin huomattiin brittiläisten valmistautuvan hyökkäykseen, niin amerikkalaiset hyvässä turvassa nopeaan peräytyivät Halseys Corneriin, jossa oli toinen varustus ja uusi joukko vastaalkajia tulikastettaan odottamassa. Ja sama kohtaus silloin uudistui. Viholliselle ei tosin voitu suurtakaan vahinkoa tehdä, mutta amerikkalaiset hyötyivät näistä kahakoista suunnattomasti, sillä pari semmoista riitti vakaannuttamaan tutisevat vapaaehtoiset pelottomiksi sotamiehiksi, luonnonlahjat heillä olikin jo syntymästään. Siten heidän ruudinpelkonsa kaikkosi kauas.

Samana iltana brittiläiset anastivat sen osan kaupunkia, joka oli Saranacin pohjoispuolella ja alkoivat umpimähkään pommittaa vastakkaisella puolella olevia linnoituksia. Pommitus ei ollut kovin vakavaa, sillä he luulivat voivansa vallata kaupungin millä hetkellä tahansa, mutta kuitenkin he päättivät paremmaksi odottaa Downien johtaman laivaston saapumista.

Taistelu kaupungin pohjois-osasta ei ollut ankara, se oli vain Macombin ennakoita järjestämää

harjotuskahakoimista. Mutta kun amerikkalaiset peräytyivät Saranacin poikki, niin siltalankut revittiin pois, pitkin etelärantaa rakennettiin varustuksia, joissa oli ampumareikiä, eikä jätetty käyttämättä mitään keinoja, jotta paikkaa voitaisiin viimeiseen saakka puolustaa.

Joka mies ken vaan kykeni pyssyä käsittlemään, asetettiin Plattsburgin puolustuslinjoille. Viisisataa koulupoikaakin oli muodostanut oman brigadin ja heidät oli asetettu semmoisille paikoille, missä heidän oravan-ampumistaitonsa nyt saattoi hyödyttää isänmaata.

Brittiläiset olivat sillä välin rakentaneet varustuksen vastapäätä Fort Brownia. Se saattoi tältä paikalta tehdä koko joukon vahinkoa ja varsinkin häiritä amerikkalaisia suunnattomasti. Yhdeksäntenä päivänä se oli melkein valmiina veriseen työhönsä ja kaikesta päättäen se saattoi jo seuraavana aamuna alkaa. Mutta yöllä tapahtui odottamatonta; siitäkin saattoi päättää kuinka kaukana pelko oli Plattsburgin kirjavasta puolustusjoukosta. Muuan jäykkä Vermontin mies, kapteeni Mc Glassin, sai Macombilta luvan tehdä kokeeksi hyökkäyksen, joka muistutti vanhain spartalaisten urotöitä.

Hän pyysi viittäkymmentä vapaaehtoista lähtemään hänen kerallaan uhkarohkealle retkelle. Tuhat ilmottautui paikalla. Sitten hän käski kaikkia viittäkolmatta vuotta vanhempia ja kahdeksaatoista vuotta nuorempia peräytymään. Luku siten väheni kolmeksisadaksi. Sitten poistettiin kaikki naineet miehet ja puolet kolmestasadasta jäi jäljelle. Sitten hän kehotti poistumaan kaikkia, jotka polttivat tupakkaa — hän oli viisas ja elämää kokenut mies, kuten näkyy, — ja jäljelle jääneistä hän valitsi ne viisikymmentä tarvitsemaansa. Niiden joukossa oli Rolf. Vasta sitten hän ilmaisi tuumansa. Se ei ollut enempää eikä vähempää kuin hyökkäys vastarakennettua varustusta vastaan, johon englantilaiset olivat asettaneet peljätetyt tykit; kanuunat oli naulattava umpeen. Viidenkymmenen miehen siis piti hyökätä leiriin, jossa oli kolmetoistatuhatta miestä.

Jälleen hän sanoi: "Jokainen joka haluaa poistua, tehköön niin." Ei ainoakaan mies liikahtanut.

Kahdellekymmenelle näistä, joiden tiettiin tottuneen työkaluja käyttämään, annettiin vasara ja nauvoja. Rolf oli yksi niistä, ja hän oli kunniaista ylpeä.

Pimeänä myrsky-yönä he kulkivat Saranacin poikki. Kahteen joukkoon jakautuneina he kahdelta puolelta kenenkään huomaamatta ryömivät varustuksen päälle. Lähellä nukkui kolmesataa brittiläistä sotamiestä, mutta ainoastaan vartiomiehet tähyilivät pimeään ja myrskyyn.

Kaikki oli valmiina, kun kajahti Mc Glassinin jyrisevä ääni: "Hyökätkää, edestä ja takaa!" Kiljuen mäiskien, pitäen niin suurta melua kuin suinkin taisivat, Amerikan pojat hyökkäsivät esiin. Brittiläiset kokonaan hämmentyivät, vartiomiehet iskettiin maahan, ja loput, luullen Macombin koko armeijan hyökänneen, peräytyivät hetkeksi. Kuului sitten vasarain teräviä iskuja, klikk, klikk, klikk: kuhunkin väkäreikään hakattiin naula. Tykeistä ei sitten ollut enempää haittaa kuin puupölkkyistä. Nopeaan peräytyen, välttääkseen englantilaisten hyökkäyksen, urheat jenkkipojat hyppäsivät alas varustukselta, jonka olivat tehneet tehottomaksi, ja pääsivät omaan leiriinsä menettämättä ainoatakaan joukostaan.

LXXX. Verinen Saranac.

Sir George Prevost ei ollut aikonut vallottaa Plattsburgia ennenkuin Plattsburgin laivasto olisi anastettu. Mutta Mc Glassinin urhotyön moralinen vaikutus oli niin suuri, että se oli paikalla tyhjäksi tehtävä. Hän päättikin vallottaa kaupungin väkiryynnäköllä ja arveli sitä kolmen tunnin asiaksi.

Hän asetti yhden rykmentin kutakin brigadia kohti, yhden kutakin kaupungin lähellä olevaa kaalaamoaa kohti, yhden kulkemaan joen poikki Pikes Cantonmentin läheisyydestä, ja lähetti vielä yhden joen poikki kahtakymmentä mailia ylempää, jossa sen tuli ahdistaa amerikkalaisen sotavoiman jäännöksiä niiden paetessa Plattsburgista.

Plattsburg heräsi sinä aamuna uudistettuun pommitukseen. Ankaruus ammunta tuotti surman muutamalle miehelle, muutamia seiniä ja savupiippuja sortui, mutta varustukset eivät kärsineet suuriakaan vaurioita.

Oli hämmästykselle kaikille, että puolustajat niin nopeaan tottuivat tuleen. Yksin koulupojatkin sisarineen kulkivat tyveninä kouluun, huolimatta tykinluulista ja pyssynluodeista, joita ilmassa vinkui, sattuen seiniin ja akkunoihin ja joskus, vaikka harvoin, kaataen jonkun pyssymiehenkin, joka oli liian varomattomasti noussut valleille ja varustuksille kävelemään.

Brittiläisessä leirissä valmistettiin suurta yrittystä — rykmentit marssivat heille määrätuille paikoille — pyssynluoteja ja tykinluoteja tuiski kuin rakeita myrskyssä. Kello kymmenen aikaan taistelu hetkeksi hiljeni. Amerikkalaiset asettuivat kukin paikoilleen, isoisät samoin kuin nuoret koulupojatkin, kullakin pyssy kädessään ja kukkaro täynnä luoteja. Kalpeita kasvoja ja hermostuneita sormia saattoi huomata nuorukaisparvessa, mutta paikaltaan ei väistynyt ainoakaan. Monikin mies, joka isänmaallisen innostuksen valtaamana oli pyssyineen rientänyt riveihin, toivoi tosin sydämessään takaisin kotiin, kun hän oli hetken ollut verisessä rintamassa. Mutta ei kukaan lähtenyt. Jokin voima, mikä lienee ollutkin, piti heitä vakaina paikoillaan.

Vaikka rivit olivat täydet pitkin varustuksia, niin oli kuitenkin neljä paikkaa, joissa miehiä oli koolla enemmänkin. Nämä paikat olivat virran rannat siltain ja kaalaamoitten vastapäätä. Sinne

asetettiin parhaat tarkk'ampujat, niiden joukossa Rolf ja ne muut, jotka olivat olleet mukana Mc Glassinin retkellä.

Siltalankut oli revitty pois ja ne oli käytetty varustuksien rakentamiseen, mullan pidättämiseen vallitusten reunoilla. Mutta siltain niskapuut olivat paikoillaan, ja kun punatakit lähestyivät, niin kävi piankin selville, mikä tarkoitus niillä oli.

Pisin tehokas pyssyn kantomatka arvosteltiin niihin aikoihin sadaksi jardiksi (91 metriksi). Amerikkalaisia käskettiin olemaan ampumatta, kunnes viholliset olivat saapuneet tammilehtoon, joka oli pääsillasta sadan askeleen päässä joen toisella rannalla.

Brittiläiset lähestyivät upeassa järjestyksessä, kuin paratiin menossa. Hiljaisuus valtasi rivit joen kummallakin puolen. Komentavan brittiläisen upseerin kuultiin selvään antavan käskyjä. Kummalta mahtoi tuntua Espanjassa, Ranskassa ja Rheinin rannoilla taistelleista veteraneista, kun heidän nyt täytyi marssia vihollista vastaan, joka puhui heidän omaa kieltään.

Mc Glassinin matala ääni kajahti nyt kautta puolustuslinjain: "Älkää ampuko, ennenkun käsken."

Punatakit lähestyivät juosten ja saapuivat pian sadanviidenkymmenen askeleen linjalle.

"Nyt, tähdätkää alahaksi ja ampukaa!" huusi Mc Glassin. Jenkkien pyssyt räiskähtivät ja punatakkien rivit horjuivat tammien sekaan.

"Hyökkäys!" karjasi brittiläinen upseeri, ja punatakit hyökkäsivät siltaa vastaan. Mutta amerikkalaisten varustuksista tuiski taukoomaton tuli, ja hyökkäävän osaston tie jäi täyteen kaatuneita.

"Eteenpäin!" ja urhea brittiläinen kapteeni juoksi sillan keskimäiselle niskapuulle, miekkaansa heiluttaen johtaen joukkoaan. Paikalla muodostui kolme miesjonoa, yksi kullekin niskapuulle.

He olivat ainoastaan viidenkymmenen askeleen päässä varustuksesta, josta viisisataa pyssyä tähtäsi samoja niskapuita. Ensimmäiseksi kaatui kapteeni, luoti oli lävistänyt hänen rintansa, ja virran vesi vei hänet mukanaan. Mutta yhä eteenpäin kulkivat nuo kolme jonoa, päin viheltävää, tuhoisaa lyijytuiskua. Se oli kuin lammasten teurastusta. Mutta puolen tuntia he marssivat ja marssivat vakaasti eteenpäin. Ei ainoakaan mies seisahtanut eikä kääntynyt takaisin, vaikka kaikki tiesivät, että he kulkivat varmaan kuolemaan. Ei ainoakaan päässyt edes sillan keskelle, ja ne, jotka jokeen haavotettuina putosivat, nieli paisunut virta. Kuinka monta urhoollista miestä sinä päivänä uhrattiin, sitä ei kukaan tullut koskaan tietämään. Se, joka antoi hyökkäyskäskyn, oli kaatunut ja samoin ne, jotka toiseksi ja kolmanneksi hänen jälkeensä ottivat johdon, ja ennenkun sen jälkeen saapui uutta johtajaa käskyä muuttamaan, oli joki verestä punaisena, ja sitä sanottiin siitä pitäen "veriseksi Saranaciksi". Rykmentti tuhottiin, ja hyökkäys keskeytyi siksi kerraksi.

Rolf oli tähdännyt ja ampunut muitten mukana, mutta häneen koski kovin kipeään, kun näki niin paljon urheutta hukkaan tuhlattavan. Se oli niin kamalaa työtä, että hän oli erinomaisen iloissaan saadessaan sanan, että häntä tarvittiin pääkortteerissa. Tunnin kuluttua hän oli järvellä, matkalla Burlingtoniin, jonne hänen piti viedä komentavalle upseerille uutisia ja ohjeita.

LXXXI.

Plattsburgin taistelu.

Oli vielä täysi päivä, kun Rolfin kevyt yhdenhengen kanuu lähti viiltämään Champlain järven pintaa.

Viisi tuntia hän viipyi matkalla. Tähdet paloivat jo taivaalla, kun hän saapui Burlingtonin satamaan. Kulkukoiran ulvonta kantoi hänen korviinsa, ja kun hän kulki ääntä kohti, niin kuka seisoi satamasillan päässä, kuono taivasta kohti? Kuka muu kuin Skookum, yksinään ja valitellen.

Mikä muutos siinä tapahtui, kun Rolf nousi maihin! Se haukkui, poukki pystyyn, kiljui, häntä heilui, pää heilui, jalat heiluiivat, ruumis heilui, se hyppi sinne tänne, karkasi ympyröitä, katseli, eikö mistään saisi kananpoikasta juhla-ateriaksi ja lopuksi puhkesi pitkään juttelevaan luikutukseen, joka varmaan oli täynnään uutisia jokaiselle, joka sen ymmärsi.

Rolf paikalla saattoi perille sanomansa. Ne olivat hyviä uutisia, vaikkeivät tuoneetkaan tietoa ratkaisevasta voitosta. Kaikki riippui nyt MacDonoughista. Seuraavana aamuna piti kaikkien joukkojen, jotka suinkin joutuivat, tulla puolustamaan Plattsburgia. Kokonaista tuhatviisisataa miestä oli valmiina lähtemään heti päivän valjetessa.

Sen yön nukkui Rolf Skookumin keralla leirissä. Aamun koittaessa Skookum suureksi mielipahakseen teljettiin kellariin, ja sotaväki astui veneisiin, kulkeakseen niillä sotarintamaan.

Raikas pohjatuuli puhalteli heidän mennessään viistoon järven poikki, Plattsburgiin saapuakseen. Monta vankkaa miestä oli airoissa, mutta ei ollut toivoakaan siitä, että he lyhemmässä ajassa kuin viidessä tunnissa pääsisivät perille.

Puolet matkasta kuljettuaan he kuuluivat tykkien jylinää. Jyske kävi yhtämittäiseksi. Selvää oli, että suuri meritappelu oli paraillaan käynnissä, sillä juuri tätä pohjatuulta brittiläiset olivat odottaneet.

Soutajat paransivat soutuaan ja veneitten kulku kiihtyi. He tiesivät, että veljet olivat siellä ahtaalla; heidän täytyi rientää. Pitkät veneet lensivät yli aaltojen. Tunnin kuluttua näkyivät mastot, purjeet, tappelun savu, mutta tuloksista oli mahdoton saada minkäänlaista selkoa. Albany

ja New York olivat nyt vaarassa, eikä vain Plattsburg, ja miehet soutivat, soutivat ja soutivat.

Tykkien jyske kävi yhä kovemmaksi, vaikkei se ollut niin yhtenäistä kuin aikaisemmin. Nyt näkyivät laivatkin, jotka olivat vain neljän mailin päässä. Tuon tuostakin pöllähteli tykeistä savua, mastoja kaatui. He näkivät sen selvään. Soutajat vaan kiristivät huuliaan ja soutivat, soutivat ja soutivat.

Sir George ei ollut ottanut lukuun muuta kuin yhden esteen Albanyyn marssiessaan, ja se este oli MacDonough; mutta hän huomasi nyt, että oli toinenkin este, jonka nimi oli Macomb.

Selvästikin olisi ollut turhaa väenhukkaa koettaa vallottaa Plattsburgia eturintaman puolelta, kun kerran oli mahdollista kulkea ylempää joen poikki ja käydä kaupungin kimppuun takaapäin. Ja samoin oli selvää, että kun hänen laivastonsa saapuisi ja musertaisi amerikkalaisen laivaston, niin olisi brittiläisten sotalaivain sitten helppo ampua kaupunki raunioiksi, menettämättä ainoatakaan miestä. Suotuisaa tuulta hyväkseen käyttäen Downie jo oli päässyt lähtemään Isle au Noix'sta ja purjehti nyt alas järveä uljaine miehineen, uljaiden purjeiden vetämänä.

Koettuina miehinä, laivoja hoitamaan tottuneina, MacDonoughin joukkoa lukuisampina, paremmin varustettuina ja etevämpinä joka suhteessa paitsi merikunnossa, tulivat brittiläiset voitosta varmoina.

MacDonough oli perustanut sotasuunnitelmansa kolmeen pääliikkeeseen. Hän kävi ankkuriin lahden pohjoispuolelle, niin että laivaston, joka kävi hänen kimppuunsa, täytyi luovia vastatuuleen, voidakseen hänen kanssaan taistella. Hän meni niin lähelle maata, että laivaston, joka kävi hänen kimppuunsa, täytyi lähestyä maavarustuksiakin tykin kantomatkan päähän. Ja hän jätti ainoastaan yhden näennäisen aukon vihollisen käytettäväksi, ja sen aukon edustalla oli vaarallinen vedenalainen kari. MacDonoughin asema oli siis oikea ansa. Kaiken lopuksi hän veti laivoista maalle rautaketjuja ja viritti köysiä, niin että hän vipulaitoksella saattoi nopeaan kääntää laivansa ja ampua vihollista vuoroon laivan kummallakin kyljellä.

Kaikki oli valmiina sinä aamuna syyskuun 11 p:nä, kun brittiläinen laivasto, taitavasti johdettuna, pyörsi Cumberlandin niemen ympäri.

Jenkki-laivaston nuori komentaja paljasti päänsä ja polvistui kohtaloiden Herraa rukoilemaan, niinkuin ainoastaan ne osaavat rukoilla, jotka lähtevät taisteluun. Urhea vihollinen lähestyi kohti, ja kukapa epäili, etteikö senkin keskuudessa sydämistä kohonnut hartaita rukouksia. Ensimmäinen brittiläisten yhteislaukaus rikkoi "Saratogan" kanahäkin ja sieltä lensi ulos kukko, lensi tykin nokalle seisomaan, räpytteli siipiään ja kiekasi. Jenkit hurrasivat ja pitivät sitä hyvänä enteenä.

Sitten seurasi taistelu — uljuutta ja kauhuja — sodan eläimellinen häilyisyys pääsi raivoamaan.

Aikaisin taistelun alussa joutui "Findr" niminen brittiläinen luuppi MacDonoughin ansaan ja tarttui vedenalaiselle karille.

Brittiläinen komentaja oli kaatunut, samoin moni hänen upseereistaan. Mutta kuitenkin brittiläiset ankaralla tykkitulellaan olisivat saaneet voiton, ellei MacDonough hyvässä huoleksaan olisi varustanut laivojaan käännettäväksi. Kun yksi sivu oli ammuttu, niin laiva köysillä ja ankkuripelillä käännettiin, jotta voitiin laukaista toinenkin kylki.

Se oli epätoivoisimpia meritappeluja, mitä on milloinkaan taisteltu. Brittiläisen lippulaivan kolmestasadasta miehestä säilyi vain viisi haavoittumatta, niin vakuutettiin. Ja lopulta ei kahdeksasta laivasta ainoassakaan ollut pystyssä mastoa, johon olisi voinut purjeen vetää, eikä purjetta, joka olisi pitänyt tuulta. Vähemmässä kuin puolessakolmatta tunnissa taistelu oli voitettu ja brittiläinen laivasto hävitetty.

Taistelujen Jumalalle kumpikin puolue oli asiansa uskonut ja taistelujen Jumala oli sanansa sanonut.

Kaukana etelässä olivat veneissään Vermontista tulevat joukot, kenraali ja Rolf ensimmäisessä. He olivat seuranneet taistelun vaiheita tuskallisella jännityksellä, sillä olihan siinä heidän maansa kohtalo miekan terällä.

Kello oli neljännestä yli yhdentoista, kun jyrinä vaimeni. Vermontin miehet olivat lähestyneet rantaa, voidakseen nopeaan nousta maihin, jos tarve vaatisi, kun samalla Union Jack^[27] vaipui alas brittiläisen lippulaivan mastosta ja tähtilippu kohosi sen paikalle.

"Jumalan kiitos!" kävi hiljainen humiseva huokaus kautta veneiden ja moni ahavoitunut ja parrakas poski kastui kyynelistä. Jokainen kätteli naapuriaan, heidät kaikki valtasi syvä mielenliikutus, ja samoin kuin teatterissa kuulijakunta unhoittaa paukuttaa käsiään, kun sen mielet ovat sulaneet, samoin ei tässä kukaan halunnut puhjeta meluisiin mielenosotuksiin.

LXXXII.

Macombin tiedustelijana.

Kenraali Macomb tiesi, että Sir George Prevost oli varovainen ja kokenut johtaja. Laivaston menetys varmaankin saisi hänet perin pohjin muuttamaan suunnitelmansa, — mutta millä tavalla? Tekisikö hän sivustaliikkeen hyökätäksään Albanyin kimppuun, vai peräytyisikö Canadaan, vai varustautuisiko Plattsburgin luo odottamaan apuväkeä, vai yrittäisikö korjata häviönsä vallottamalla kaupungin ylivoimaisella väkiryynnäköllä?

Mikä hänen suunnitelmansa olikin, varmaan hän pian ryhtyisi sitä toteuttamaan, ja Macomb tutki vihollisen leiriä terävällä tarkkaavalla katseella, mutta ei minkäänlaista muutosta ollut huomattavissa, auringon vaiuessa sateiseen länteen.

Mutta hänen oli tärkeätä tietää milloin suurempia liikkeitä alkoi tapahtua, ja heti yön tullen kutsuttiin joukko nopeimpia tiedustelijoita koolle. Kaikki olivat nuoria miehiä, useimmat olivat olleet mukana Mc Glassinin retkellä. Rolf näkyi muita kookkaampana, mutta erästä Seymour nimistä Vermontin poikaa mainittiin kaikkia muita nopeimmaksi.

Heille annettiin kaksi tehtävää. Ensinnäkin heidän piti saada selville, oliko Prevostin armeija tosiaankin peräytymässä, toiseksi, miten oli sen rykmentin käynyt, jonka hän oli lähettänyt Saranacin yläjuoksulle kiertoliikettä suorittamaan.

Kukin lähetettiin niille maille, jotka hän parhaiten tunsu. Toisia kulki länteen päin, toiset seurailivat virran juoksua ylöspäin. Rolf, Seymour ja Fiske, Vermontin mies hänkin, lähtivät hämärässä veneellä Plattsburgin satamasta, kaarsivat Cumberlandin mutkan ja nousivat yön tullen maihin Point au Rochessa, Treadwells lahden pohjoispuolella.

Sinne he piilottivat kanuunsa, sopivat siitä, että puolenyön aikaan jälleen tavattaisiin, ja lähtivät sitten kulkemaan länttä kohti kolmeen eri suuntaan, tavatakseen valtatie kolmelta eri kohdalta. Seymour nopeimpana lähti pohjoista kohti, Rolf sai keskivälin kuljettavakseen. Vielä sovittiin merkeistä: metsässä huuhkajan huhuaminen; veden partaalla kuikan uikutus. Sitten he erosivat toisistaan.

Metsät tuntuivat Rolfista sangen juhlallisilta tänä historiallisena syyskuun yönä, kun hän nopeaan astui niiden kautta, silloin tällöin pysähtyen kuuntelemaan luullessaan jonkun etäisen merkin osuneen hänen korvaansa. Silloin hän avasi suunsa, jottei hengitys eikä sydämen sykintä voinut häiritä rumpukalvon herkkyyttä.

Puolen tunnin kuluttua hän saapui valtatielle. Se oli tyhjä. Sitten hän kuuli huuhkajan huhuavan:

Ua, uah, ua, uah...

Ua. uah, ua, huuuu—oo.

Rolf huhusi vastaukseksi jälkimäisen säkeen, mutta toinen vastasi taas molemmilla säkeillä, josta saattoi päätätä, että se oli joko oikea huuhkaja tai joku vieras. Toveri se ei ainakaan ollut, sillä viimeiseksi vastaukseksi olisi riittänyt pelkkä "huuuuu—oo". Rolf ei saanut koskaan tietää, mistä se tuli, mutta hän ei sen kommin kiinnittänyt asiaan huomiota.

Kauan aikaa hän sitten istui muutamassa pimeässä kolkassa, josta hän saattoi nähdä tien. Plattsburgin puolelta kuului ääniä. Vähää myöhemmin ammuttiin paljoa lähempänä pari laukausta. Hän sai jälestä päin kuulla, että ne laukaukset tarkottivat erästä hänen toveriansa. Vihdoin kuului heikkoa etäistä kumahtelua: *tumpp ta-ta tumpp ta-ta...* Hän otti tupesta puukkonsa, pisti sen syvään maahan ja kosketteli sitten hampaillaan vartta. Se vahvisti ääntä ja nyt hän erotti selvään: sieltä tuli täyttä laukkaa nelistävä hevonen, mutta se oli vielä niin etäällä, että kului viisi minuttia, ennenkuin hän seisaaltaan erotti selvästi kavionkopseen. Hälyn lähetessä hän kuuli aseitten kalsketta, ja ratsastajan ohi ajaessa huomasi Rolf, että se oli brittiläinen upseeri. Mutta minne ja miksi?

Saadakseen tietää ratsastajan matkan määrän Rolf seurasi häntä juosten mailin verran. Hän saapui siten kukkulalle ja sinne pohjatuuli jälleen kantoi saman kumahtelevan äänen.

"Matkalla Canadaan, all right," hykerteli Rolf itsekseen. Mutta ei mikään osottanut, oliko hän vain sananviejä, vaiko etujoukon tiedustelija, vai oliko hänet lähetetty kutsumaan lisäväkeä.

Jälleen hän odotti kauan. Puoli yhdentoista aikaan kuului etelästä taas ääntä. Maahan pistetyn puukon avulla hän jälleen kovensi sen, mutta ei sittenkään erottanut tarkoin mitä se oli. Yö oli kuutamoton ja pimeä, ja huoletta saattoi istua sangen lähellä tietä, pelkäämättä tulevansa nähdä. Kahdenkymmenen minuttia kuluttua ääni oli tullut sangen lähelle ja pian sitten musta joukko matkasi tietä pitkin. Ajomiesten kielestä ei ollut epäilystäkään; englantilaisen upseerin tuntee helposti puhetavastaan. Raskaita pyöriä vierähti tietä pitkin; etujoukosta sanoi joku kovalla äänellä muutaman sanan ja hänen puheensa oli kaikuvaa ranskaa. Siinä selväänkin kulki joukko, jossa oli satakunta brittiläistä soturia, parit kolmet vaunut, tykkejä ja ranskalainen oppaana. Rolf luuli tuntevansa äänen; niin, hän oli melkein varma siitä, että opas oli François la Colle.

Tämä oli tärkeä huomio, mutta ei vielä ratkaiseva. Kello oli nyt yksitoista. Puolenyön aikaan hänen piti olla kanuulla. Hän lähti sinne niin nopeaan kuin pääsi, mutta kun yö oli niin pimeä, oli hänen kulkunsa pakostakin hyvin hidasta. Silloin tällöin pilkisti taivaalla tähtiä, ja niiden johdolla hän pääsi järvelle, seisahtui muutaman kymmenen askeleen päähän rannasta ja matki siinä kuikan vaikeroivaa uikutusta:

Hu-u-u-u-uuu-u...

Hu-u-u-u-uuu-u.

Huu-uuu...

Kymmenen sekunnin kuluttua kuului vastaus:

Hu-u-u-u-uuu-u...

Huu-uuu.

Ja jälleen kymmenen sekunnin kuluttua Rolfin vastaus:

Hänen molemmat toverinsa olivat jo yhtymäpaikalla. Fisksen käsivarren oli luoti lävistänyt. He päättivät parhaimmaksi lähteä oikopäätä pääkortteeriin laihoine tietoineen, samalla saadakseen hoitoa haavotetulle toverilleen. Mutta Fiske ei ollut milläänkään haavastaan, sanoi sitä vain naarmuksi ja muistutti heille, että heidän velvollisuutensa oli saada varma tieto vihollisen liikkeistä. Päätettiin sen vuoksi, että Seymour veisi takaisin Fisksen ja saadut tiedot, Rolfin taas piti jatkaa tiedustelujaan.

Kello yhden aikaan yöllä hän oli jälleen samalla mäellä, jolta oli nähnyt yksinäisen ratsastajan matkan sekä tykistö- osaston, joka oli saapunut hänen perässään. Hänen siinä odottaessaan kuului pohjoisesta päin yhä heikkeneviä ääniä ja etelästä käsin toisia, jotka kasvoivat. Tunnin kuluttua hän näki vielä suuremman osaston sotaväkeä kuormastoineen ja lotisevine vankkureineen. Ainoastaan kaksi selitystä oli mahdollista. Joko kokosivat brittiläiset joukkojaan Chazyn satamaan, jonne he, pohjatuulen suojatessa heitä MacDonoughia vastaan, saattoivat koota riittävästi varastoja ja joukkoja pohjoisesta käsin, marssiakseen Albanya vastaan maan poikki; taikka sitten oli vihollinen kaikin peräytymässä Canadaan. Siitä voi saada selvyttä ainoastaan yhdessä paikassa: Chazyn kylän tienristeyksessä. Hän sen vuoksi lähti juoksujalkaa Chazyyn, jonne oli matkaa kuusi mailia.

Edellä kulkeva sotaväenosasto matkasi kolme mailia tunnissa'; Rolf kulki viisi mailia. Parinkymmenen minuttia hän oli sen saavuttanut, mutta joutui nyt pulaan sen hitauden vuoksi. Mitä piti hänen tehdä? Oli melkein mahdotonta kulkea pimeässä metsän kautta niin nopeaan, että olisi saanut joukon sivu kaarretuksi. Hänen täytyi sen vuoksi tyytyä siihen, että kulki vähän matkan päässä joukon jäljessä. Kerran tai pari, jonkun ryhmän hiukan jättäessä, hän sattui niin lähelle, että joutui vaaraan, sillä hän saattoi helposti kuulla heidän puheensa.

Siitä, mitä hän kuuli, kävi selvään ilmi, että armeija peräytyi. Mutta se oli kuitenkin ainoastaan rivien pakinoita. Hän maltoi levotonta mieltään ja seurasi verkalleen joukon jäljessä. Kerran muuan mies jäi jäljelle piippuaan sytyttämään ja hän melkein kosketti Rolfia. Huomatessaan kulkijan hän kysyi englanniksi, mutta ranskaksi murtaen: "Kuuleppas, toveri, onko sinulla tulta." Rolf matki Canadian englantilaisten puheenpartta, johon hän jo oli jonkun verran perehtynyt: "Ei ole, minä kun en polta", ja väistyi sitten vähän syrjempään, niin ettei häntä huomattu.

Kului melkein puolen tuntia, ennenkun he olivat Chazyssa, ja siellä he poikkisivat sille tielle, joka kulki *suoraan pohjoista kohti*. Ei epäilemistäkään, armeija oli matkalla Canadaan! Rolf istui aidalla aivan lähellä, kun heidän askeleensa kulkivat ohi tramppp, tramppp, tramppp, ja vankkurit kolisivat klink, klunk, klunk, klank, ja äänet sitten hälvenivät pohjoista kohti.

Hän oli nähnyt ehkä kolmisensataa miestä; mutta brittiläisessä armeijassa oli kolmetoistatuhatta, hän sen vuoksi istui odottamaan. Kauaa hänen ei tarvinnutkaan vartoa. Puolen tunnin kuluttua lähestyi etelästä päin kaikesta päättären paljoa suurempi joukko. Lyhtyjä kiilsi etupäästä, jonka vuoksi Rolf lymysi aidan taakse, mutta kun se oli matala, niin se tarjosi huonon suojan. Vähän syrjässä siitä oli tuomari Hubbellin tuttu talo taajoine pensasaitoineen. Sinne hän riensi, ja piiloutui pensaihin. Lähestyvä joukko oli hyvinkin samanlainen kuin se, joka oli edellä kulkenut, mutta paljoa suurempi. Siinä oli vähintään kokonainen rykmentti, ja kun se oli kylätien täyttänyt, niin muuan upseeri huusi: "Seis!" ja antoi uusia ohjeita. Selväänkin joukon aikomus oli jäädä siihen yöksi. Muuan sotamies lähestyi aita, ottaakseen siitä polttopuita, mutta eräs upseeri häntä nuhteli ja kielsi. Löydettiin muita polttoaineita, huonompia aitoja ja valtatiellä ja läheisillä niityillä loimusi tuota pikaa kymmeniä tulia. Rolf huomasi joutuneensa satimeen, sillä parin tunnin kuluttua valkenisi päivä.

Yksinkertaisin pelastuskeino oli lähteä taloon. Hän ryömi hiljaa talon ympäri rouva Hubbellin akkunan alle. Ajat olivat levottomat, mielet jännittyneet, ja pari kolme hiljaista napausta akkunanruutuun riitti herättämään kunnan rouvan. Hänen miehensä oli useammin kuin kerran tullut sitä tietä taloon.

"Kuka se on?" kysyi hän akkunanraosta.

"Rolf Kittering", vastasi toinen, "talo on sotamiesten piirittämä, ettekö voi minua piilottaa?"

Voisiko hän? Kukahan amerikkalainen nainen olisi siihen aikaan vastannut kieltäen?

Rolf luikahti taloon hiljaa.

"Mitä uutisia?" kysyi rouva. "Sanotaan MacDonoughin voittaneen järvellä, mutta että Plattsburg on vallotettu".

"Ei, ei, Plattsburg on hyvässä turvassa ja MacDonough on anastanut brittiläisen laivaston. Olen melkein varma siitä, että koko brittiläinen armeija paraillaan peräytyy Canadaan."

"Jumalan kiitos, Jumalan kiitos", sanoi rouva kuumasti, "minä tiesin, että niin piti käydä. Naisväki on joka päivä, aamuin ja illoin, kokoontunut tänne rukoilemaan. Mutta hiljaa!" hän laski sormen huulilleen varottavaksi merkiksi ja osotti erästä huonetta —"brittiläinen upseeri."

Hän toi sitten kaapista kaksi peittoa ja opasti Rolfin erääseen ullakkohuoneeseen. Katon alaosassa oli pieni ovi, joka johti puuvajaan. Sinne Rolf levitti peittonsa ja oikaisi uupuneet jäsenensä, ja pian hän oli vaipunut syvään uneen.

Päivänkoitossa torvet soivat, leiri nousi jalkeille. Talossa oleva upseeri nousi ja asettui portaitten eteen, suojellakseen taloa. Muut upseerit yhtyivät häneen.

Rouva Hubbell valmisti aamiaisen. Se syötiin montakaan sanaa vaihtamatta, kuuli Rolf myöhemmin. He maksoivat kukin puolestaan, asettuivat rykmenttinsä etupäähän ja lähtivät

pohjoista kohti. Mutta talossa asuva upseeri jäi vielä ovelle.

Rolf kuuli sitten ullaakohuoneesta hiljaisia askeleita, suljettu ovi työnnettiin auki ja rouva Hubbellin tyynet, sievät kasvot tulivat näkyviin. Rauhottavasti päätänsä nyökäten hän asetti Rolfin eteen kahvikupin, leipää ja kupin maitovelliä. Ja ainoastaan se, joka on kaksitoista tuntia kulkenut ruuatta yhdeksäntoista vuoden iällä, ainoastaan se voi vähän aavistaa, kuinka hyvältä se maistui.

Pienestä luukusta Rolf saattoi nähdä edessään olevan tien. Yhä kasvavasta jyminästä saattoi arvata, että sotaväkeä oli enemmänkin tulossa, mutta siitä huolimatta hän hämmästyti, nähdessään kymmenen rykmentin marssivan ohi kaikkine varastoineen. Se oli urhea armeija, mutta sen mielentilasta sillä hetkellä ei saattanut olla epäilystäkään: joukot oli vallannut kaikkineen peräytyvän armeijan masentunut mieliala.

LXXXIII.

Sir George Prevostin jäähyväiset.

Plattsburgin kaupungin luona oli taistelu päättynyt, vaikka sitä ei oltu edes taisteltu, sillä MacDonoughin henki oli sekä maalla että vesillä, ja sen tunki brittiläinen kenraali yhtä hyvin kuin jenkki-tarkk'ampujakin, paikalla kun Union Jack oli vedetty alas "Confiancen" mastosta.

Sir George Prevostin täytyi nyt tehdä ratkaiseva päätös. Hän saattoi väkivoimalla kulkea Saranacin poikki ja marssia Albanyyn ja koettaa tulla toimeen vihollismaan varoilla, jos hänen yhteytensä katkaistaisiin. Joka päivä virtasi vuorilta Albanyyn yhä enemmän tarkk'ampujaita. Ennenkun hän pääsisi kaupunkiin, voisi näiden luku olla suurempi kuin hänen oman väkensä, ja mikä sitten eteen? Ellei Suur-Britannia saattaisi lähettää uutta armeijaa taikka laivastoa hänen tuekseen, niin voisi hänen käydä samoin kuin aikoinaan Burgoynen.^[28] Prevost ei tahtonut antautua semmoiselle vaaralle alttiiksi, vaan antoi syyskuun 11 p:n yönä, kahdeksan tuntia MacDonoughin voiton jälkeen, käskyn peräytyä Canadaan.

Salatakseen päätöstään niin kauan kuin suinkin hän kielsi lähtemästä liikkeelle, ennenkun aurinko oli laskenut. Piirretty kaupunki ei saanut siitä mitään tietoa. Sen ei pitänyt saada tilaisuutta käyttää hyväkseen niitä suunnattomia henkisiä ja aineellisia etuja, joita peräytyvän vihollisen ahdistaminen tuottaa. Vasta aamulla herätessään sen piti huomata, että vihollinen olikin hyvässä turvassa rajan takana. Se oli sangen taitavasti suunniteltu tempu ja se olisi onnistunut mainiosti, ellei vihollinen olisi ollut yhtä ovela kuin hän itsekin.

Kuinka ahnaasti Rolf nyt tutki Chazyn tietä; kuinka suuri oli sen merkitys, mitä sillä oli nähtävänä! Kuinka hän himoitsi päästä parasta kuuluksi tullutta nopeuttaan takaisin oivia uutisiaan viemään. Kahdessa ja puolessa tunnissa hän varmaankin ennättäisi pääkortteeriin. Ja jonkinmoisella ylimielisellä ylpeydellä hän katseli karkotetun ja pakoon kääntyneen vihollisen sotaista loistoa ja uljuutta.

Jälkipäässä saapui joukko korkeampia upseereja, joiden komeat punaiset puvut kiilsivät kullasta. Kuinka sotaisilta he näyttivät, kuinka upeilta Vermontin huonopukuisiin pyssymiehiin ja Adirondackin karkeihin metsämiehiin verraten. Kuinka paljoa kauniimpi on hohtokivillä koristettu teräsmiekka kuin paljas harmaa säilä!

Rouva Hubbell seisoj ovelta heidän ohi kulkiessaan. Kaikki he tervehtivät häntä kohteliaasti, ja upseeri, joka oli taloa suojellut, sai käskyn yhtyä rykmenttiinsä. Rouva heilutti auringonvarjostinta, heidän kohteliaaseen tervehdykseensä vastaten, eikä voinut olla huudahtamatta:

"Miten kävi ennustukseni, Sir George, ja entä kukkarot?"

Rolf ei nähnyt emäntäänsä, mutta kuuli äänen ja näki sanojen hämmästyttävän vaikutuksen.

Brittiläinen kenraali pidätti hevosesensa: "Miehen sana on hänen kunniansa pantti, hyvä rouva," sanoi hän. "Heittäköön nyt jokainen upseeri kukkaronsa rouvan eteen," — ja hän näytti itse muille esimerkkiä. Kuului toistakymmentä kilahtavaa kapsahdusta ja toistakymmentä upseeria lähti rahattomana, mutta tervehtäen, pois ratsastamaan.

Tuhannen dollaria kultaa keräytyi siten rouvan porraspäähän sinä aamuna, ja vielä tänä päivänä hänen lapsenlapsensa kertovat tapauksesta.

LXXXIV.

Rolf paljastaa väijytyksen.

Rolfin tiedot olivat nyt täydelliset, hänellä ei ollut muuta tehtävää kuin viedä ne Plattsburgiin niin nopeaan kuin suinkin. Kymmenen rykmenttiä hän oli laskenut tähystysreiästään. Kello kymmenen aikaan jälkijoukko kulki ohi. Kello yhdentoista aikaan rouva Hubbell kävi hieman lähiseutua tarkastamassa ja ilmoitti, että kaikki oli rauhallista niin pitkältä kuin hän saattoi nähdä kumpaankin suuntaan, eikä vihollista ollut näkyvissä millään taholla.

Kiitollisena puristettuaan emännän kättä hän lähti talosta kulkemaan niitä neljätoista mailia, jotka Chazysta oli matkaa Plattsburgiin.

Virkistyneenä ja syöneenä, nuorena ja voimallisena, oikean ja voitokkaan asian edustajana hän lähti taipaleelle, juoksi ilokseen, riemuiten ajatellen nuoruuttaan, maataan, voimiaan, sääriään ja juoksimainettaan. Alkaen pitkin käyntiaskelin hän piankin oli täydessä juoksussa, ja puolenpäivän aikaan hän jo oli kulkenut kuusi mailia. Mutta sitten hän kuuli heikkoa etäistä ammuntaa ja juoksuaan hiljentäen hän arvasi, että siellä paraillaan taistelivat hänen maamiehensä ja se brittiläinen osasto, joka oli lähetetty länteen päin anastamaan Saranacin kaalamoa.

Muistaen tiedustelijan velvollisuuden hän ensi työkseen koetti saada tarkkaan selville, keitä he olivat ja missä. Suuren puun latvasta hän näki punatakkeja kuin pisteitä etäisellä avopaikalla. Sitten he katosivat metsään. Haja-ammunta vaihtui kerran tai pari yhteislaukauksiksi. Sitten seurasi jonkun ajan äänettömyys. Vihdoin ilmestyi valtatielle noin puolen mailin päähän joukko punatakkeja. He kulkivat sangen nopeaan, peräytyivät minkä joutuivat ja tulivat sinne päin, jossa hän oli. Sen mäen päällä, jonka yli tie kulki, Rolf näki heidän äkkiä heittäytyvän maahan ja muodostavan mitä vaarallisimman väijytyksen, ja puolen mailin päässä, kautta metsän harpaten ja juosten tuli hänen rakastamiensa värien miehiä. He olivat ajaneet vihollista edellään, mutta harjaantunut sotaväki toipuu väleensä säikähdyksestään, jos niillä on tarmokas johtaja, ja huomatessaan korkeiden rinteitten välillä kulkevan tien tarjoavan oivan tilaisuuden, pakenevat brittiläiset kääntyivät päin kuin takaa-ajetut metsäkarjut. Amerikkalaiset eivät huomanneet heistä merkkiäkään. He olivat liiaksi kiihtyneet voitostaan. He olivat unhottaneet tavanmukaisen varovaisuutensa ja joukossa juosten he kulkivat eteenpäin ahdasta solatietä, sivuillaan kahden puolen metsä ja vähän korkeammalla savirinteet. He kulkivat suoraa päätä surman suuhun. Rolf käsitti, että hänen täytyi heitä varottaa vaikka henkensä hinnalla. Hän luiskahti alas puusta ja juoksi metsän suojassa minkä suinkin pääsi väijytystä kohti. Se oli ainoa mäki sillä paikalla, — Beekmans Riseksi sitä sanotaan. Niin kaukana kuin suinkin punatakeista, mutta kuitenkin samalla mäellä seisten, koska siitä oli vapaa näköala, hän hyppäsi korkealle kannolle ja kiljui kovempaa kuin oli vielä koskaan eläissään kiljunut: "Takaisin, takaisin! Väijytys! Väijytys!" Ja kohottaen korkealle molemmat käsivartensa hän käänsi kämmenet ystäviään vastaan, joka oli vanhan kansan merkki: "takaisin".

Kahdesti ei heitä tarvinnut varottaa. Niinkuin takaa-ajetut sudet he livahtivat näkyvistä lähimpään suojaan. Paljastetusta väijytyksestä räiskähti heidän sekaansa vaaraton yhteislaukaus, ja kannon nokasta hypäten Rolf juoksi henkensä edestä.

Raivoissaan siitä että juoni näin huonosti onnistui, hyökkäsi parikymmentä punatakkia, pyssynsä ladattuaan, häntä kiivaasti takaa-ajamaan. Rolf syöksyi erään leppäsuon peittoon ja nopeuteensa luottaen rynnisti läpi tiheikköjen, yli suonsilmäin. Hän luotti siihen, etteivät punatakit semmoisella maalla kauaakaan seuraisi, ja hän tiesi että toverit olivat lähellä. Mutta leppäsuon päättyi niittyyn. Hän kuuli pensaitten lähistöllä rytisevän ja juoksi kohti pientä solaa, jonka alapäästä alkoi suojaisa metsä. Tämä oli hänen turman erhetyksensä. Paikalla kun hän oli avopaikalla, paukkuivat mäeltä pyssyt ja Rolf kaatui suulleen kuin kuollut.

Päivä oli juuri ehtinyt ohi puolen, kun hän kaatui; varmaan tuntikauden makasi hän tajuttomana. Kun hän jälleen tointui, niin hän yhä makasi samassa notkossa, ypöyksinään. Punatakit epäilemättä olivat pakoan jatkaneet, jenkkipojat perässään. Rolfin kasvot olivat yltyleensä veressä. Takki oli repaleina ja verinen; housuissa oli risainen repeymä, joka oli punainen ja märkä. Hänen päätään pakotti ja sääri oli turtunut kuin ruhjottu. Hän tunsu sen heti kun yritti liikkua; oikea jalka oli polven alapuolelta murtunut. Toiset luodeista olivat raapaisseet hänen käsivarttaan ja päätään; tämä oli saanut hänet joksikin aikaa pyörtymään, tekemättä kuitenkaan suurempaa vahinkoa.

Kauan aikaa hän makasi hiljaa alallaan siinä toivossa, että joku ystävästä tulisi avuksi. Hän yritti huutaa, mutta voimat pettivät. Sitten hän muisti savumerkin, joka oli hänet pelastanut, kun hän oli metsään eksynyt. Huolimatta siitä, että käsivarsi oli haavotettu, hän sai kaivetuksi esiin piikiven ja teräksen ja valmistautui tulta tekemään. Mutta kaikki pienet puut, joihin hän ulottui, olivat äskettäisestä sateesta kastuneet. Töyräällä vähän matkan päässä oli vanha männyn kanto; siitä ehkä voisi vuolla syykkeitä, joilla saisi tulen palamaan, ajatteli hän ja tapasi puukkoaan. Voi! tuppi olikin tyhjä. Jos Rolf olisi ollut neljää vuotta nuorempi, niin hän ehkä olisi murtunut ja itkenyt, niin turha lisä kuin se olisikin ollut hänen onnettomuuteensa.

Hän ojensi ruhjoutuneen sääreensä siihen asentoon, jossa se tunsu vähimmin kipua ja makasi siten jonkun aikaa. Syyskuun aurinko paistoi hänen selkäänsä ja lämmitti häntä. Hän oli läkähtyä janoon, mutta vain muutaman kymmenen askeleen päässä oli pieni oja. Hitaasti, kamalin tuskin ponnistellen hän ryömi vatsallaan purolle ja joi, kunnes ei enää jaksanut juoda enempää, lepäsi sitten, pesi kasvonsa ja kätensä ja yritti uudelleen ryömiä lämpöiseen paikkaan. Mutta aurinko oli vaipunut puron törmän taa, pieni notko oli varjossa ja kuoleman kylmyys valui nuoren miehen tuskan vihlomaan ruumiiseen.

Haamuja kulki kautta hänen aivojensa, niiden mukana Si Sylvanne sattuvine sananparsineen, joista hän nyt muisti yhden ennen muita:

"Vaikeuksia sinulle lähetetään vain sen vuoksi, että ponnistaisit parhaasi mukaan. Kun olet parhaasi tehnyt, niin ole sitten tyynenä ja odota. Kaikki vielä selviää." Niin, siten hän oli sanonut, mutta nyt se loukkasi häntä kuin köykäinen pilapuhe.

Auringonlasku verkalleen päättyi; yötuuli puhalsi; hitaasti kuluvat hetket toivat mukanaan synkeyden, joka tunki hänen mieleensä. Tämä tosiaan tuntui hänen kohtalonsa surkeimmalta

hetkeltä. Rampana, vilusta kuolevana, avuttomana — kykenemättä tekemään mitään muuta kuin odottamaan ja kuolemaan — hänen voihkavilta huuiltaan kohosi äidin ammoiin opettama puoleksi unhotettu rukous: "Oi Jumala, armahda minua!" ja sitten hän vaipui hortoon.

Kun hän jälleen heräsi, niin tähdet tuikkivat taivaalla; hän oli vilusta turtunut, mutta hänen mielensä oli selvä.

"Tämä on sotaa", hän ajatteli, "ja Jumala sen tietää, ettemme ole sotaa etsineet." Ja sitten hän jälleen ajatteli: "Kun tarjouduin maatani palvelemaan, niin tarjosin henkeni. Minä mielelläni kuolen, mutta tämä ei ole se kuolema, jota minä olen halunnut", ja siunattu unohdus valtasi taas hänen mielensä.

Mutta hän oli sitkeäsäikeistä rotua; hänen hengenkipinänsä ei niinkään vähällä sammutettu; sen leimuava tuli saattoi häälyä, heikontua, ja kasvaa uudelleen. Sinä kylmänä ja pimeänä hetkenä, jona elämän lamppu enimmäen häälyy, hän heräsi kuullakseen suloista suloisempaa soitantoa, koiran äänestä haukun; minutin kuluttua se kuului lähempää, pian aivan vierestä, ja Skookum, harhaileva omapäinen, uskollinen Skookum hyppi hänen ympärillään ja haukkui hurjasti kohti tyveniä, tuikkaamattomia tähtiä.

**Koleana hämärän hetkenä ...
hän kuuli Skookumin haukun
sulaisen soinnin.**

Läheltä kuului ihmisääni "halloo". Sitten toisia huutoja ja Skookum yhä haukkui ja haukkui.

Nyt kahahtivat pensaat aivan lähellä, niistä astui mies, joka polvistui, laski kätensä kuolevan sotilaan otsalle, ja hänen sydämelleen. Tämä avasi silmänsä, mies kumartui hänen ylitsensä ja sanoi lempeästi: "Nibowaka! tässä Kuonab."

Kun voitokkaat maanmiehet sinä iltana olivat palanneet Plattsburgiin, niin olivat kaupungissa kaikki sydämet kiitollisia ja iloisia ja inhimillisen rakkauden aallot kohosivat korkeiksi. Kerrottiin päivän jännittävät seikkailut ja havaittiin kuinka aina ratkaisevalla hetkellä joku ikäänkuin luonnollinen ihme oli tullut heidän puolelleen ja auttanut maan asiaa. Puhuttiin pakenevan jälkijoukon takaa-ajosta, mäelle asetetusta väijytyksestä, ja kuinka viime hetkessä eräs amerikkalainen tiedustelija oli ilmestynyt heitä varottamaan, — ampumisesta, hänen katoamisestaan, — kaikesta puhuttiin.

Sitten iloinen Seymour ja vaitelias Fiske kertoivat tiedustelurekseenä voitettua vihollisen kintereillä, ja kaikki kysyivät: "Missä on Kittering?" Puhe oli siis kypsä ja muuan näytti puukkoa, jonka hän oli löytänyt maasta väijytyspaikan läheltä; puukonpäässä oli kirjaimet R.K.

Tummaihoisen tiedustelija silloin nousi ylös, tuijotti puukkoon ja lähti nopeaan huoneesta. Kolmen minutin kuluttua hän seiso i kenraali Macombin edessä, hänen sanansa olivat harvat, mutta ne lähtivät sydämestä:

"Se on minun poikani Nibowaka; se on Rolf, sydämeni sen sanoo. Antakaa minun mennä. Minä tunnen, että hän kutsuu minua tulemaan. Antakaa minun mennä, kenraali. Minun täytyy lähteä."

Vain suuri mies voi arvata semmoisen miehen tunteet, joka harvoin puhuu. "Menkää vaan, mutta kuinka voitte löytää hänet näin yöllä?"

"Ugh, minä löydän", ja intiani osotti pientä, pystykorvaa keltaista koiraa, joka seurasi hänen kintereillään.

"Onnea matkalle, hän oli parhaita miehiämme", sanoi kenraali, kun intiani poistui. Ja hän lisäsi sitten: "Ottakaa mukaanne pari miestä, ja tässä, ottakaa tämä", ja hän ojensi intianille pullon.

Ja siten tapahtui, että Rolf päivän koitossa makasi paareilla, joita kolme tiedustelijatoveria kantoi. Skookum juoksenteli edellä, nuuskien ja vilkuillen suuntaan ja toiseen, — varmaankaan he eivät tällä kertaa joutuisi väijytykseen.

Ja siten oli puukon hukkuminen, — onnettomuuksista suurin, joka ennen muita oli Rolfissa herättänyt kapinallisia ajatuksia, muuttunut hänelle elämän tieksi, hänen vankilansa avaimeksi, kultakahleeksi, joka hänet turmasta pelasti.

LXXXV.

Sairashuone, vangit, koti.

Vaunujakin olisi ollut saatavana ja rattaita, mutta kun tie oli kolea, niin he kolmen vuorotellen kantoivat paareja ja kulkivat alas järven rantaan, jossa nopeaan sujuva kanuu oli varalla, ja kahden tunnin kuluttua haavotettu kannettiin Plattsburgin sairashuoneeseen.

Sääri pantiin paikalla lastoihin, haavat sidottiin, sairasta lämmitettiin, syötettiin ja puhdistettiin. Kun aamuaurinko paistoi huoneeseen, niin se oli jo rauhan ja tyyneyden maja.

Kenraali tuli ja istui vähän aikaa hänen vieressään, ja sanat, jotka hän lausui, tuottivat Rolfille runsaan, ilahuttavan korvauksen hänen haavoistaan. MacDonough niinikään kulki sairashuoneen kautta ja hänen läsnäolonsa lämpöiset väreet karkottivat kuoleman monenkin haavottuneen lähettyviltä, jolta elinvoimat olivat vähiksi vuotaneet, jonka sielu jo vaelsi kuoleman partaalla, valmiina antautumaan.

Rolf ei silloin täysin älynnyt, mutta myöhään jäljestä päin hän tajusi, että siinä ilmeni näitten kuluneitten sanain merkitys: "Hän täytti heidät uudella hengellä".

Ei ollut kaupungissa sitä miestä, joka ei luullut sodan päättyneen. Ei ollut kaupungissa sitä miestä, joka ei vahvasti uskonut, että maan asia oli pelastettu.

Kolme viikkoa on pitkä aika nuorukaiselle, joka on miesiän kynnyksellä, mutta monta iloakin sattui hetkien ikävyyttä hälventämään. Kaupungin äidit tulivat lukemaan ja juttelemaan. Sotarintamasta saatiin uutisia. Merellä oli saatu voittoja. Toverit kävivät hänen luonaan hetkiä viettämässä: nopsa Seymour, jota virkeämpää nuorta miestä harvoin on saapunut elämänilon punaiselle maljalle osaansa vaatimaan, vaitelias Fiske ja itse Mc Glassinkin kuivakiskoisine leikkipuheineen. Ne olivat iloisia ja hupaisia hetkiä. Ja tuli toisiakin. Tulipa eräs punaposkinen Vermontin äitikin, jonka kolme poikaa olivat henkensä heittäneet MacDonoughin tykkejä hoitaessaan, ja hän puhui siitä niin tyyneellä äänellä kuin semmoinen, joka puhuu suurimmasta kunniastaan. Niin, hän iloitsi siitä, että Jumala oli hänelle antanut kolme semmoista poikaa ja että Hän oli lahjansa takaisin ottanut semmoisena kunnian päivänä. Jos Englannin hallitsija olisi tiennyt, että semmoinen oli maan henki, niin syytäpä hänellä olisi ollut kysyä: "Mitä hyötyä on siitä, että voitamme muutamia tappeluita ja poltamme muutamia kaupunkeja. Se on pieni ja nopeaan katoava etu. Sillä yksi voima on, jota ei mikään sotajoukko, ei laivasto, ei lait, ei mikään mahti maan päällä voi nujertaa eikä musertaa — ja se voima on ainoa, joka kestää ja on jonkin arvoinen — se on se voima, joka elähytti näitä miehiä, ja jonka ahjona ovat semmoiset äidit kuin mainittu luja, ylväs Vermontin äiti, hän, joka murheessaan riemuitsi."

Mutta nämä vieraat tulivat ja menivät. Kaksi oli, jotka harvoin poistuivat — pitkän solakka, keveästi astuva tummaihoisen intiani ja hänen keltainen varjonsa — aina vihattu, ärähtävä, pystykorva peni, joka aseittensa voimalla piti hallussaan kaikkia niitä osia lattiasta, jotka olivat vuoteen neljästä jalasta näykkäysmatkan päässä.

Kuonab nukkui yönsä lähellä Rolfin vuodetta peitteellä, ja päivällä hän omalla luvallaan hoiti sairasta ja koetti kaikenlaisilla juonilla saada häntä syömään yhä suurempia aterioita.

Sotapalvelus oli nyt helppoa. Kuonab kävi sen vuoksi metsällä pyiden olopaikoilla, Skookum kerallaan. Viimeksi mainitun hauska velvollisuus oli löytää linnut ja ajaa ne puuhun, haukkua puun alla, kunnes Kuonab hiljaa lähestyi jousinensa ja tylppine nuolineen täyttämään riistapussiansa. Ja näin pidettiin toipuvan ravinnosta mitä parasta huolta.

Rolf ensi alusta pitäen helposti pääsi haavoistaan voitolle, viikon kuluttua oli ruokahalu hyvä, uni hyvä ja hän silmin nähden voimistui päivä päivältä.

Silloin eräänä pilvettömänä huomenhetkenä, joka ennusti uljasta auringonnousua, intiani lainasi rummun ja seisoen varustuksien korkeimmalla kohdalla katsoi tummien vesien poikki kohti vaalenevia kaukokuoria. Siellä hän pienoiselle tulelle ripotti tupakkaa ja kinnikinnikkiä, samoin kuin loistava Gisiso Vermontissa poltti epätasaisen maailmanrannan, ja kalikalla hiljalleen napautellen rumpua katseli hän ylöspäin uhrisavun mukaan ja lauloi omalla kielellään:

"Isä, tupakkaa poltan, Sinulle uhraan.
Minä laulan, sillä sydämeni laulaa."

Rolfin vuoteen ääressä kerrottiin idän ilmoilta hupaisia juttuja. Kerrottiin vuoriston kodeista, kerrottiin etäisten järvenrantaan ja joentörmäin kotiliesistä, muistelmia kultakuttrista lapsista, jotka odottivat isiään ja veljiään palaaviksi sodasta. Vaimoja tuli hakemaan miehiään, äitejä

noutamaan poikiaan, joiden voimia koti kaipasi. Ja hänen oma sydämensä aina ja alati palasi uudistaloon jalon George järven rannalle.

Kahden viikon kuluttua hän kykeni nousemaan vuoteesta, kolmen kuluttua ontuen kulkemaan, ja lämpöisellä säällä hän saattoi käydä kaupungillakin.

Nyt hän tutustui sotavankeihinkin. Niitä oli toista sataa, kaikki tarkkaan vartioituja. Omituisia tunteita hänessä herätti niiden näkeminen. Vankien pitäminen oli hänestä niin epäamerikkalaista. Mutta hän käsitti, että oli tarpeellista pitää niitä pantteina, vangiksi joutuneiden amerikkalaisten vaihtamista varten.

Muutamat olivat synkkiä raakalaisia, mutta monta oli hyväluontoista ja ystävällistäkin, hilpeätä ja tuttavallista.

Hänen käydessään niitä toisen kerran katsomassa tervehti häntä tuttavallinen ääni: "Hei, Rolf! *Comment ça va?*" ja hänellä oli kiusallinen ilo tervehtiä François la Collea.

"Autta, minä pääsen pois, Rolf! Tahtohan te autta?" ja lyhyt ranskalainen kuiskasi ja iski silmää. "Seitsemen pieniä minu odota La Rivière'n luona; ei jauho, luule isä kuollu."

"Minä teen, François, mitä suinkin voin", ja kun hän ajatteli hyljättyä kotia, niin hänen äänensä värähti ja kurkkua ahdisti. Hän muisti myös pyssyn luodin, joka oli vahinkoa tekemättä vingahtanut hänen päänsä päällitse. "Mutta", hän lisäsi vavahtavalla äänellä, "minä en voi auttaa maani vihollista karkaamaan."

Rolf sitten neuvotteli Mc Glassinin kanssa ja kertoi hänelle seikkailunsa myllyn luona, ja Mc Glassin, jolla oli sydän leveiden hartiaien veroinen, otti asian paikalla omakseen ja meni kenraali Macombin luo, esittäen hänelle jutun ja pyynnön sillä seurauksella, että François kuusi tuntia myöhemmin sai passin, jolla hän pääsi vapaaksi, kun sitoutui sodan loppuajan pysymään kotonaan, ja pian vilkas ranskalainen olikin matkalla Canadaan.

Oli siellä toinenkin mies, jonka Rolf tunsi — posket kuopalla, leuat pussilla, iho sinipunertavan harmaahkona. Hän oli vanhimpia vangeista. Parta ja viikset olivat valkoiset. Hän ei tuntenut Rolfia, mutta Rolf tunsi hänet, sillä se oli itse Mikko Kittering. Hän oli sodan ensi kuukautena päässyt karkaamaan vankilasta ja oli yhtynyt viholliseen. Rolfia kammotti, kun hän huomasi, mikä haaksirikkoinen hylkiö hänen setänsä oli. Tätä hän ei voinut auttaa. Jos hän olisi ilmottanut, kuka mies oli, niin tätä vain olisi kohdeltu petturina. Rolf sen vuoksi sillä verukkeella, että vanki oli vanha mies, toimitti hänelle tavallista runsaammat annokset ja hankki omilla varoillaan hänelle runsaat tupakat. Sitten hän sydämessään antoi ukolle anteeksi ja pysyi hänestä loitolla. He eivät sen koommin koskaan tavanneet.

Suurin osa nostoväestä oli suuren tappelun jälkeen laskettu kotiin. Kaupunkiin jäi vain muutamia tiedustelijoita ja sen verran väkeä kuin linnan puolustusväeksi ja vankien vartioimiseksi tarvittiin. Joka päivä oli iloisia lähtijöitä, — miehet, joilla oli koti, pääsivät omaistensa luo. Rolfissa sama tunne kasvamistaan kasvoi, voimistumistaan voimistui. Hän nilkutti pääkortteeriin. "Kenraali, voinko saada lomaa käydäkseni" — hän epäröi — "kotona?"

"Kuinka, Kittering, minä en tiennyt teillä kotoa olevankaan. Mutta epäilemättä te pääsette, saatte kuukauden loman ja palkan tähän päivään saakka."

Champlain on kahden tuulen järvi. Pohjoistuuli puhaltaa kuusi kuukautta paljoakaan kiertelemättä, ja etelätuuli toiset kuusi kuukautta melkein yhtä vakaasti.

Seuraavana päivänä nähtiin tuohikanoon juosta pyyhältävän etelää kohti niin hyvällä tuulella, kuin se kunnolla saattoi kestää, Rolf keskellä puoleksi makuullaan, Kuonab perässä, Skookum keulassa ylinnä.

Kahdessa päivässä saavuttiin Ticonderogaan. Sieltä oli helppo saada apua taivallusmatkan poikki ja kolmannen päivän iltana Kuonab köytti nuoran Skookumin kaulaan, kun kanuu ohjattiin maihin Hendrikin rantaan.

Liedessä paloivat halot kirkkaalla lieskalla ja illallispata höyrysi tulella, kun he avasivat oven ja tapasivat perheen aterialle kokoontuneena.

"Minä en tiennytkään, että teillä oli koti", oli kenraali sanonut. Hänen olisi nyt pitänyt olla näkemässä, kuinka matkamiehet otettiin vastaan. Jos sota synnyttää maassa semmoista mieltä, niin se on yhtä paljon siunaukseksi kuin kiroukseksikin. Ilma oli sitä täynnään ja Van Trumperit aivan sulivat, nähdessään sankarinsa ontuen tulevan sisään. Rakkaus, sääli, ylpeys ja hellyys kohosivat myrskyksi joka sydämessä. "Heidän veljensä, heidän poikansa oli tullut takaisin, haavotettuna, mutta koetukset kestäneenä ja kunniakkaana." Niin, Rolfilla oli koti, ja tämän tunteen hurmaamana hän suuteli heitä kaikkia, Annetteakin, jonka posket hehkuivat ja silmät paloivat. Mutta totta puhuen, hän sai rangaistuksen rohkeudestaan, sillä suutelo herätti tytössä kainon ylpeyden tunteen, jota kesti monta päivää.

Ukko Hendrik käyskenteli ja puhui itsekseen. "Ohhoo, ko mun däydy valla naora! Misääs on se girottu koer? Ahah! Äläst ny siro sit. Mnää anna sill ganampoja däll gertta sulast ilost."

"Martta", sanoi Rolf, "te käskitte minua tulemaan tänne, jos haavottuisin. Kas niin, nyt minä olen täällä, ja olen tuonut veneen täyden tavaroita, jos nimitäin en nyt voikaan tehdä pellolla työtä."

"Jumal snuu sionakko, boekan! Suatt snuu ol davaroi tuor, snää kyll diärä, ett mee snuu dääll rakastamm kaikk, ja ain ko snää dule, nii mee siit ilostumm — ja duo Annette itk, kos snää menis sottaa."

"Äiti, enpä itkenyt; sinähän itkit ja pikku Heikki"! ja Annette käänsi pois tulipunaiset poskensa.

Lokakuu oli mailla ja puiden lehvät hehkuivat liekeissä ja kullassa, tammet, ja koivut purppuranvärisinä ja kullankeltaisina. Taivas oli sees ja valkopilvinen, järvi kirkas ja sininen.

"Isäini Jumala", oli Kuonabin tapana rukoilla, "kun minä saavun autuaitten metsästysmaille, niin anna silloin lehdenlähtökuu, sillä se on ainoa täydellinen aika".^[29] Puhtaan sinitaivaan kuukautena, kun metsät ovat kaikista vaivoista vapaat, on laaksoissa yksi ainoa uhka. Sillä ken voi päästää hehkuvan hiilen kuivalehtisiin metsiin, niiden riehahtamatta siksi peljäytyksi punaraivoksi, joka tuo tuhon kukkuloille?

Ken tulella koskettaessaan tappuroita ihmettelee, että ne leimahtavat liekkeihin? Entä voisiko kukaan muu kuin haaveilija luulla, että nuori mies parhaissa kasvuvoimissaan ja neitonen, joka juuri on päässyt punastumisikään voisivat joka päivä toisensa tavata ateria-aikoina ja jutteluhetkinä ja vielä edelleenkin olla olevinaan veli ja sisar? Missä vain on Virginia meren ympäröimällä saarella, siellä tulee hänen toveristaan Paul.

"Martta, mnuu miälestän Rolf ja Annette eivä huonost dappel, vai mitää snää siit duumat?"

"Hendrik, oles snääki sokkee myyrän boik", sano Martta. "*Mnuu* miälest doi naaburtalo olisis aik hyvä, mut Rolf sano: 'Ei, George järvi ei laingast hyvä. Hän dahrois, ett mek kaikk lähretäis sinn Hudsonill."

LXXXVI. Uusi onnen aika.

Marraskuun lähestyessä ja loma-ajan päättyessä Rolf jälleen oli ennallaan. Oli ollut jo pari viikkoa, viikatetta ja kirvestä heiluttaen, talossa apuna monessa kiireellisessä työssä.

He olivat yhdessä kyhänneet kokoon upean uuden navetan, jonka nurkat oli taiten tiiviiksi hakattu, katto tuohella katettu.

Mutta toistakin rakennusta Rolf oli rakentanut yöt ja päivät. Se ei ollut mikään rajamökki, vaan korkea suuri linna, upea ja tilava, täynnään rakkautta ja rakastettuja. Se ei ollut järven rannalla, eikä hänen suosimansa joenkaan rannalla, vaan korkeimpia vuoriakin korkeammalle se kohosi, ja hän rakensi ja rakensi sitä, kunnes kuukausi oli melkein loppuun kulunut. Vasta sitten hän uskalsi pyytää apua, ja Annette lupasi auttaa häntä rakennuksen valmistamisessa.

Niin, George järvi oli nälkätalojen maata. Ja se oli syrjässä liikeväyliltäkin. Se ei ollut Champlain eikä Hudsonkaan. Hendrik, joka kymmenen vuotta uurastettuaan hädin töin tuli toimeen, saatiin helposti muuttamaan mieltään. Seuraavana kesänä he päättivät lähteä hakemaan uutta talon paikkaa. Mutta nyt kulki matka ensin takaisin Plattsburgiin.

Marraskuun 1 p:nä Rolf ja Kuonab jälleen ilmottivat itsensä kenraali Macombille. Työtä ei ollut juuri mitään, ei muuta kuin valmistuksia talven varalle. Ei ollut pelkoa siitä, että naapuri enää tulisi pohjoisesta käsin rauhaa häiritsemään. Suurin osa nostoväkeä oli jo laskettu kotiin, ja Rolf ja Kuonabkin saivat Plattsburgiin tullessaan vain kunnialla eron virastaan, sotamitalin lupauksen kumpikin, ja Rolf vielä erikoisen kiitoksen siitä, että oli ollut mukana naulaamassa umpeen brittiläiset tykit.

Häijy sota ja sen pahennus oli vihdoinkin päättynyt. Toiset sanoivat sotaa "suurimmaksi onnettomuudeksi, mikä voi maata kohdata", mutta kuitenkin siitä oli kolme hyvääkin seurauksena: Amerikkalaisten keskinäinen epäluottamus oli haihtunut, sillä sodassa he olivat yhdessä taistelleet, "juoneet samasta kenttäpullosta". Pieni Canada, joka siihen saakka oli ollut vain hajanainen lumppukasa, oli sodan kiirastulessa niinkään lujittunut yhtenäiseksi, siitä oli kuontunut nuori kansa, joka jo kykeni itse puoliaan pitämään. Englanti, joka yhtämittäisistä merivoitoistaan oli käynyt ylimieliseksi, oli opetettu noudattamaan oikeutta ja kohteliaisuutta, sillä vihollinen, jota se oli halveksinut ja loukannut, oli osottautunut merellä sen arvoiseksi. New Orleansin tarpeeton tappelu, joka taisteltiin viestien hitauden vuoksi kaksi viikkoa sen jälkeen kun rauha oli virallisesti solmittu, oli osottanut Tennesseeen karkeitten tarkk'ampujain hyvästi pitävän puoliaan niitä taisteluissa karaistuja veteraneja vastaan, jotka olivat Napoleonin kukistaneet; he olivat maalla vakauttaneet tähtilipun kunnian.

Sota tuotti arvaamatonta aineellista tappiota kaikille, jotka olivat sen jalkoihin joutuneet, mutta ainakin kahdelle myös arvokkaita pysyviäisiä etuja. Joulukuun 24 p:nä 1814 allekirjotettiin Ghentin rauhanliitto ja pitkät pyssyt ripustettiin tuvan seinille. Rauhankirjassa ei mitään sanottu sodan aiheesta — laivain tarkastusoikeudesta. Mitä syytä olikaan siitä puhua? Jos iso poika nolailee pienempäänsä ja saakin odottamatta selkäänsä, niin ei siitä tarvitse pöytäkirjaa laatia, jotta kumpikin voisi toisensa kättä puristaa, esim. tähän tapaan: "Minä John Bull, öykkäri, tämän kautta suostun ja lupaan ja vannon, etten enää vastedes pyri nolamaan sinua, Jonathan." Se kohta oli jo tapauksien logikan kautta tullut sovituksi. Tarkastusoikeus oli kuollut, ennenkun sota oli päättynytkään, ja sen hautauspaikkakin on tänä päivänä unhotettu.

Rolf ja Kuonab palasivat talveksi erämetziinsä. Heti kevään tullen, kun kylvöt oli tehty, lähti Rolf Van Trumperin keralla valitsemaan talonpaikkaa. Jokainen dollari, minkä he irti saivat, kiinnitettiin Ylä-Hudsonin kauneihin viettäviin maihin. Rolf vaati, että oli paikalla ostettava niin laajalta maata kuin suinkin. Hendrikkiä vähän pelotti semmoinen siltain polttaminen. Mutta odottamattoman äkkiä ilmaantuikin hänen talolleen ostaja, joka ei kiinnittänyt niin suurta huomiota maanviljelykseen, ja tie alkoi sen kautta tasaantua.

Häät vietettiin vasta seuraavana vuonna, kun Annette oli yhdeksäntoista ja Rolf yhdenkolmatta vuoden ikäinen. Koti, johon he muuttivat, ei tosin ollut mikään linna, mutta se oli paljoo täydellisempi ja inhimillisempi.

Siten perustettiin uusi siirtokunta. Kun hyvää maata oli runsaasti, niin kävi kaikki muu helposti. Naapureita saapui yhä runsaammin, kaikki palstat saivat asukkaansa. Rolf ja Hendrik huomasivat rikastuvansa, ja Hendrik lopulta kiitti tekoa, joka hänestä aluksi oli tuntunut niin uhkarohkealta, sitä nimittäin, että heti alussa otettiin niin paljon maata kuin vaan voitiin saada. Nyt hän oli siitä hyvillään, sillä häneltä liikenä maata pojilleenkin, heidän miehiksi vartuttuaan ja pojat siten jäisivät kotiin.

Joen kosket olivat oivia voimalähteitä, niinkuin Rolf oli aavistanutkin. Sangen aikaisin hän alkoi pitää kauppaa ja ostaa nahkoja. Tarkoilla säästöillään hän rakensi sahan, ja sahan ympärille kasvoi kylä; kylään tuli postitoimisto, jonka nimikilvessä oli Rolfin nimi.

Kuonab tietysti oli tullut Rolfin kanssa, mutta taloa hän karttoi, ja karttoi sitä enemmän, kuta suuremmaksi se kasvoi. Hän rakensi etäiseen, suojaiseen paikkaan oman wigwaminsa.

Skookum oli kahden vaiheilla, kumpaanko liittyä, mutta lopulta se ratkaisi asian sillä tavalla, että jakoi aikansa molempien kesken. Paljoo se ei muuttunut, mutta sen verran lopulta lisääntyivät sen eläintieteelliset tiedot, että se oppi erottamaan tavalliset kanat metsäkanoista. Ja siten se alkoi yleensä suvaita kaakottavaa kanaparvea, joka aamuin joka puolelta karkasi koolle Annetten kutsuessa. Niin, se edistyi toisenkin askeleen, sillä eräessä tilaisuudessa se urheasti karkotti naapurin huonosti kasvatetun koiran, pahatapaisen öykkärin, jonka käsitykset lintutieteestä olivat yhtä alkeelliset kuin Skookumin itsensäkin olivat olleet nuorempana.

Tämä kaikki oli sille nyt suureksi hyödyksi, sillä sen alkoi jo olla vaikea oppia uutta. Se ei enää ollut nuori, ja ennenkun se oli nähnyt kahdeksannen kevään sulattavan talven lumet, se otettiin pois autuaitten metsämaalle, joilla ei ole piikkisikoja, mutta kanoja joka puolella, ja jossa ihmiset eivät häiritse huvituksia.

Mutta vaikka se kuoli, niin se jäi eloon. Sen muisto säilyi ainiaan, sillä Skookum numero 2 täytti sen paikan, ja se taas antoi tilaa Skookum 3:nelle, ja siten ne ovat sukuaan jatkaaneet aina tähän päivään saakka.

LXXXVII.

Kuonab lähtee isiensä luo.

Yleisöllä on jonkinlainen ryömivä terve äly, joka aina lopuksi osaa oikeaan ja tuomitsee rehellisesti; se on vaan hidas, sano' Si Sylvanne.

Kaksikymmentä vuotta sai kuluneeksi. Rolf kasvoi ja menestyi. Hän oli nyt varakas mies ja hänellä oli melkoinen perhe. Kauppa, ja saha nimittäin keräsivät nopeaan rahoja, ja pieniä pellavapäitä tuli aina säännöllisten väliaikain jälkeen.

Ja kun vuodet olivat kypsentäneet hänen ajatuksensa ja kullat jumalat anteliaalla kädellä täyttäneet hänen kukkaronsa, niin alkoi hänen laajempi elämänsä kukoistaa. Hänen älynsä oli terävä, hänen sukunsa vanha ja puhdasverinen. Hänen vakaumuksensa oli vankka, Jumalaa pelkäävä äiti oli hänet kasvattanut, puutteen kehto liekuttanut, kovien koettelemuksien koulu opettanut, salo ja sota vaaroineen kehittänyt ja karaissut hänet luottamaan itseensä, täyttänyt hänen mielensä uhratuvan isänmaanrakkauden ylevällä hengellä. Hyvistä aineista oli hän siis koottu ja nämä aineet loistivat kuin kulta sulattavassa kuumuudessa. Kovat iskut, jotka joko musertavat taikka leimaavat kelvolliseksi, olivat osottaneet hänen kuntosaa. Hänessä oli terästä ja se oli kalskahtanut. Ja Rolf Kittering oli siten suuren laakson merkkimiehiä.

Semmoisia maa alati tarvitsee ja alati etsii. Vallanpitäjät, jotka tunsivat ja punnitsivat miehet, etsivät pian hänetkin, ja heidän lähettiläänsä oli harmaapää ukko Si Sylvanne.

Rolfia pelotti laajentaa vaikutuspiiriään monien toimiensa vuoksi. Mutta koska hän oli erinomaisen toimelias, niin puolue tiesi häntä tarvitsevansa. Asia siis sovittiin, eikä kauaa kulunut, ennenkun Rolf seisoi Albanyn lainsäätäjain keskuudessa ja saattoi tervehtiä vanhaa sahanomistajaa virkaveljenään. Ja kunniallisesti hän täytti paikkansa valtion neuvostossa.

Jokainen muutos toi mukanaan uutta toimeliaisuuttakin. Vuosi vuodelta hän alkoi olla yhä enemmän yleisen elämän mies ja hänen elämänsä siten aina laajeni. Albanysta hän tuli New Yorkiin, kaupan ja liikkeen maailmaan. Ja vihdoin oli hänen kookas miehuullinen muotonsa hyvin tunnettu Washingtonissakin ja hänen terve älynsä ja hyvä asiain ymmärryksensä nauttivat yleistä kunnioitusta. Mutta joka vuosi hän metsästyskautena järjesti asiansa siten, että saattoi viettää muutamia viikkoja Kuonabin kanssa saloilla. He kulkivat vanhoilla ansamaillaan, elivät uudelleen entisajan elämää; ja kahta hartaammin näitä retkiä tehtiin, kun Rolf nuorempikin tuli mukaan ja eli ja hehkui kautta kaiken.

Mutta Kitteringin elämää se ei enää ollut, vaan ne olivat vain harvinaisia lomahetkiä, ja yhä enemmän Kuonab alkoi käsittää, että he kohtasivat toisensa vain menneisyudessa. Kun suuri talo kohosi joen rannalle, niin älysi hän jo silloin, että heidän tiensä olivat eronneet. Hänen kunnioituksensa Nibowakaa kohtaan oli muuttunut miltei jumaloimiseksi, ja kuitenkin hän tiesi, että heidän polkunsaa vuosi vuodelta yhä enemmän loittonivat toisistaan. Rolf oli kasvanut hänen sivutseen, Kuonab tunsii itsensä jälleen yhtä yksinäiseksi kuin sinä päivänä, jona he olivat ensiksi

kohdanneet toisensa. Vuosien vieriessä oli hänenkin elämänsä laajentunut, hän käsitti, että ajat olivat muuttuneet ja että hänen elämänsä oli menneiden aikain elämää.

"Minun tietoni ovat metsän tiedot", hän sanoi, "mutta metsät nopeaan häviävät. Muutaman vuoden kuluttua metsiä ei enää olekaan ja minun tietoni on silloin houkan tietoa. Tässä maassa on nykyisin voimallinen suuri asia, jonka nimenä on 'trade',^[30] ja se syö kaiken muun ja lopulta kansankin. Sinä olet siksi viisas, Nibowaka, että melot virran mukana, siten olet saanut jättiläisen puolellesi kääntymään, ja sen voima tekee sinut suureksi. Mutta minulle se ei sovi, ja sen vuoksi minä, niin kauan kauan kun minulla on riittävästi syötävää ja maatessani suojaan, tyydyn valoa odottamaan."

Hän asui laakson toisella puolella, vastapäätä suurta kauppapuotia, majassa, josta hän helposti saattoi nähdä auringonnousun. Kaksikymmentäviisi vuotta niiden viidenkymmenen lisäksi, jotka hän oli viettänyt Mayn Mayanojen maassa, olivat samentaneet hänen silmänsä, riistäneet hänen jalkainsa joustavuuden, sirottaneet hänen hiuksiinsa talven härmän. Mutta ne eivät olleet muuttaneet hänen henkeään, eivätkä vähentäneet hänen rakkauttaan hongikoita eikä auringonnousua kohtaan. Niin, vieläpä useammin kuin entisaikaan hän otti laulurumpunsa sille kalliolle, jolla hän Jumalaa palveli — *idahoonsa*, joksi lännen punanahka olisi sitä sanonut. Koska paikka oli korkea ja tuuli puhalsi vilusti, niin hän rakensi sinne pienen, idän ilmalle antavan majan.

Hän oli vanha ja metsästykseseen hän ei enää kyennyt, mutta hän eli nyt voimallisen käden turvassa. Toisinaan hän sitä hämärästi ajatteli: häntä tuki nyt sen pojan käsivarsi, jonka hän viisitoistavuotisena oli suojaansa ottanut. Wigwamista ei puuttunut ravintoa eikä peitteitä, eikä vapautta metsissä, jotka olivat auringonnousun kallion alla. Mutta yksi nälkä oli, jota ei mikään kaukonäköinen Nibowaka voinut tyydyttää, ei edes puhua siitä. Ja Kuonab rakensi toisen majan auringon laskun puoleen kallion vastakkaiselle reunalle. Istuen pienen tulen ääressä, jolla hän viritti laulurumpuaan, hän usein tuijotti iltaruskossa palaviin pilviin. "Minä kuulun nyt auringonlaskuun, minä ja minun kansani", hän lausui, "yö sulkee meidät helmaansa."

Eräänä päivänä saapui vuorille muukalainen. Hänen vaatteensa olivat valkoisen miehen vaatteet, mutta hänen päänsä, hänen jalkansa ja silmänsä — hänen verensä, askeleensa ja sielunsa olivat Lännen punaisen intianin. Hän tuli tuntemattoman luota tuoden sanoman niille, jotka eivät häntä tunteneet: "Messias oli tuleva, pelastaja, jota Hiawatha oli käskenyt odottamaan. Hän oli tuleva suurella voimalla pelastamaan punaista rotua ja hänen kansansa piti laulaa henkikarkelon laulua, kunnes henki tuli opettamaan heille näyssä viisautensa ja tahtonsa!"

Mutta hän ei tullut valkoisen miehen taloon, vaan yksinäisen intianin luo, joka asui kalliinrotkossa, ja se laulu, jonka hän toi ja opetti, oli laulu surevasta kansasta, joka etsi isäänsä.

"Isä, meitä armahda!
Sielumme isoovat Sinua.
Täällä ei ole mitään, joka meitä tyydyttäisi...
Isä, me tahdollasi kumarramme."

He lauloivat yöllä tulen ääressä, ja rukoilivat niinkuin intiani rukoilee — "isä, meitä sääli ja johda". Kuonab siis lauloi uuden laulun ja tiesi, että sen sanoma oli häntä varten.

Muukalainen jatkoi matkaa, sillä hän oli sanansaattaja, mutta Kuonab lauloi uudelleen ja uudelleen ja sitten tuli näky, niinkuin olikin tuleva, ja tieto, jota hän etsi.

Ei kukaan nähnyt häntä, mutta kymmenen mailia alempana hän joen rannassa kohtasi metsästäjän ja sanoi: "Sano viisaalle, että minä olen kuullut uuden laulun. Sano hänelle, että minä olen näyn nähnyt. Me olemme auringonlaskulle kuuluvat, mutta uusi päivä tulee. Minun täytyy nähdä Mayn Mayanon maa, päivänkoiton maa, jossa aurinko merestä nousee."

He eivät häntä sen koommin nähneet. Mutta päivää myöhemmin Rolf sai sen kuulla ja hän lähti seuraavana aamuna kiireellä Albanyyn. Skookum neljäs hyppäsi kanuuhun, kun hän työnsi sen rannasta. Rolf aikoi ajaa koiran maihin, mutta peni rukoili hartaasti silmillään ja hännällään. Se oli hyvinkin tarpeellinen mielestään, koska kerran lähdettiin vanhusta etsimään. Albanyssa he saivat hänestä tietoja. "Kyllä, intiani matkusti höyrylaivalla muutama päivä sitten." New Yorkissa Rolf ei yrittänyt seurata ystävänsä jälkiä, vaan meni Stamfordin laivaan ja kiiruhti vanhoihin tuttuihin metsiin, joissa hän oli poikana elänyt, kärsinyt ja herännyt.

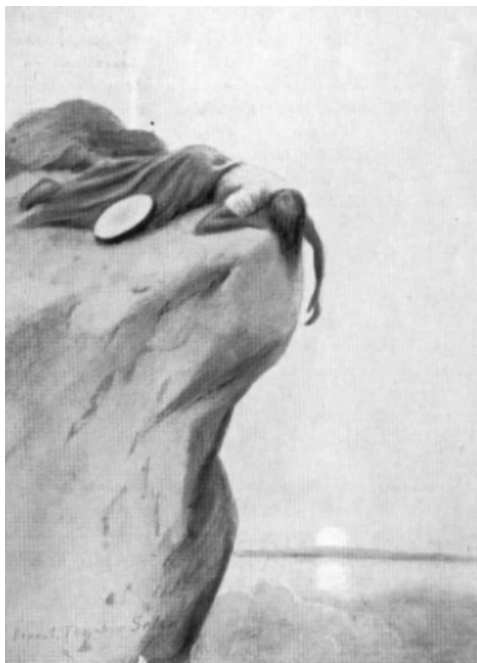
Lähellä kalliota, jota vielä tänä päivänä sanotaan "Kuonabin kalloksi", oli nyt talo. Asukkailta hän sai kuulla, että he olivat edellisenä yönä, yön hiljaisimpina hetkinä, kuulleet intianirummun pärinää ja laulua, joka ei ollut valkoisen miehen laulua.

Rolf kiiruhti aamun valjettua paikalle, luullen nyt tapaavansa kokonaisen intianileirin Kuonabin vanhan majan paikalta. Mutta ei mitään leiriä siellä näkynyt, ja kun hän kiipesi korkeammalle etsimään, niin osotti Skookum nuorin karvain nostamisella, että joku kumma läheinen esine oli sen pelkoa herättänyt — liikkumaton mies, joka ei jäsentä väräyttänyt. Hänen pitkät suorat hiuksensa olivat melkein valkoiset ja vieressä oli hänen kansansa laulurumpu, ainiaaksi vaienneena.

Ja ne, jotka edellisenä yönä olivat kuulleet sen murhesäveleet, saivat nyt Rolfilta tietää, että laulaja oli ollut Kuonab, joka oli palannut kotiinsa lepoon, ja että laulu, jonka hän lauloi, oli henkikarkelon runo:

"Wahkonda, minua armahda!
Sieluni ainiaan isoo.

Täällä ei ole mitään, joka minua tyydyttäisi,
minä kuljen pimeydessä...
Wahkonda, minua armahda!"

Kuonab menee kotiin.

Viiteselitykset.

- [1] Amerikkalainen pyy (*Bonasa ambellus*). *Suoment. muist.*
- [2] Teoksen mitat ovat niitä, jotka ovat Amerikassa käytännössä. — Maili on sama kuin engl. penikulma, jonka pituus on 1609 metriä. *Suom. muist.*
- [3] *Ugh!* (niin) ja *wah* (ei), ne sanat intiani aina säilyttää, miten hyvin lieneekin englantia oppinut. *Tekijän muist.*
- [4] Skookum on tshinook-kieltä ja merkitsee "sekainen vesi." *Tekijän muist.*
- [5] Nämä linnut ovat Pohjois-Amerikalle ominaisia ja kuuluvat aivan eri sukuihin kuin Vanhan maailman varpuset. *S.m.*
- [6] Eräs amerikkalainen jalokuusi, "*Abies canadensis*". *Suom. muist.*
- [7] Amerikkalainen laji (*Colinus Virginianus*). Jotenkin saman näköinen ja kokoinen kuin vanhan maailman viiriäinen (*Coturnix*). *Suom. muist.*
- [8] Amerikkalainen sorsa (*Aix sponsa*), joka pesii puunkoloihin. *Suom. muist.*
- [9] Iso amerikkalainen huuhkaja (*Syrnium varium*), jonka rinnassa on tummanruskeita juovia. *Suom. muist.*
- [10] Eräs amerikkalainen pähkinäpuu (*Juglans cinerea*). *Suom. muist.*
- [11] Minkki (*Putorius vison*) on Amerikan hilleri. Skunkki (*Mephitis varians*) on jotenkin samanlaatuinen kärpän sukuinen petoeläin, samoin kuin näätä, kärppä ja lumikkokin (*Putorius nivalis*). *S.m.*
- [12] Tamarakki (*Larix americana*) on Amerikan lehtikuusi. *S.m.*
- [13] Nimenä myös virginiahirvi (*Odocoileus Virginianus*). Urosta, kuten yleensä hirven ja antilopin suvun uroksia, sanotaan "pukeiksi" englanninkielessä. Olemme suomennoksessa käyttäneet "sarvas" sanaa samassa merkityksessä. *S.m.*
- [14] Mustalakkitiainen (*Paras atricapillus*), Pohj. Amerikan tavallisimpia pikkulintuja. *S.m.*
- [15] Tämä lintu (*Agelaius phoeniceus*) kuuluu Uudelle maailmalle ominaiseen *Icteridae*-sukuun. Ne ovat samanlaatuisia lintuja kuin Vanhan maailman kuhankeitäjät. *S.m.*
- [16] Suuri huuhkaja, jolla on sarven kaltaiset suuret töyhdöt. *S.m.*
- [17] *Blitum*.
- [18] *Hydrastis*.
- [19] Abraham Lincoln, Yhdysvaltain kuuluin presidentti (1809-1865) oli niinkään oppimaton uutis-asukas, joka kuntonsa kautta sitten kohosi maansa vaikuttavimmaksi mieheksi. *S.m.*
- [20] *Daniel Boone*, joka syntyi Pennsylvaniassa v. 1734 ja kuoli v. 1820, oli Amerikan kuuluisimpia metsämiehiä ja partioretkelijöitä. Hän koki lukemattomat seikkailut ja taistelut intianisodissa ja saavutti suuren maineen. *S.m.*
- [21] Kuonab ja Rolf siis saivat hopeaketun nahkastaan 600 mk. Tämä hinta ei suinkaan ollut yllellinen, sillä parhaista hopeaketun nahkoista maksetaan nykyään 8,000 mk. kappaleelta. V. 1902 maksettiin erästä harvinaisen kauniista parista 10,500 markkaa.

S.m.

- [22] Kirjailija näyttää erehtyneen omista paikankuvauksistaan. Kuonabin ja Rolfin menomatalla Warrenin puoti oli George-järven rannalla, ja sieltä he taivalsivat Schroom-joelle. Nyt sitä vastoin Warrenin puoti on Schroom-joen rannassa ja he taivaltavat sieltä George-järvelle. *S.m.*
- [23] Tshipmukki, amerikkalainen maaorava (*Tamias*) asuu koloissa mäntyjen juurien alla, mutta kiipeilee puissakin ravintoa etsiessään. *S.m.*
- [24] Paavali Jones oli amerikkalainen merisankari, joka vapaussodassa taisteli monta tuimaa kahakkaa englantilaisia vastaan. *S.m.*
- [25] Amerikkalainen nimitys canadalaiselle. *S.m.*
- [26] Skotlannin ylämaiden väkeä Englannin armeijassa. *S.m.*
- [27] Englannin lippu. *S.m.*
- [28] Kenraali Burgoyne johti erästä brittiläistä armeijaa Vapaussodan aikana. Vuonna 1777 hän samoja teitä kuin nyt Prevost koetti tunkeutua New Yorkiin, mutta joutui saarroksiin ja antautui koko armeijansa kanssa Saratogassa. Siitä pitäen sotaonni kääntyi amerikkalaisille suotuisaksi. *S.m.*
- [29] Syksy on Pohjois-Amerikan länsiosissa vuoden kaunein aika, jonka vuoksi sitä sanotaankin "intianikesäksi". *S.m.*
- [30] Trade = kauppa ja liike. *S.m.*

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ROLF SALOLLA: ERÄÄN PARTIOPOJAN,
KUONAB INTIAANIN JA SKOOKUM KOIRAN SEIKKAILUT ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an

individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has

agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly

from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our

new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.